ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Clacière 15 – 70
(ԵՐԹԵԻԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՑ	ԵՒԱՄՍԵԱՑ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ
1
ԹԳՈՍՏՈՍ
JEUDI
1 Août
1935

11 ՏԱՐԻ — 11e Année No. 2871

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԴԻՄԱԿԱՒՈՐ ԵԻ ԱՄՈՒԻ

Այստեղ եւ ամէն տեղ, Հօկի գործունէութեան զեկուցումնե – րէն կամ առաջադրուած բանաձեւերէն ո՛րն ալ կարդաք, եզրա – կացութիւնը մէկ է,— Ձեր դիմացը կը գտնէք ոչ թէ հայրենիքի օգնութեան մարմին մը, այլ ինքնուրոյն կուսակցութիւն մը:

Մենք Հօկէն առաջ ունէինք Հօմը (Հայրենիքի Օգնութեան Մարմին), որուն կը մասնակցէին բոլոր հոսանքներն անխտիր:

Հաստատուած՝ 1920ի աշնան, այդ մարմինը չկրցաւ երկար գործել Պոլսոյ մէջ, 1922ի արտագաղթին հետեւանքով. սակայն գաղութներու մէջ տեւեց մինչեւ 1924–1925, երբ արդէն ցաներ էին Հօկի սերմերը:

Հօմ թէ Հօկ, անունը չէր որ սիրտ եւ արիւն պղտորեց, այլ բո – վանդակութիւնը:

Սկիզբէն իսկ դրուելով կուսակցական – հաւատաքննական գեանի վրայ, նախկին Հօմին այս ծաղրանկարը ինքն իր մէջ գտաւ իր այլասերման բոլոր տարրերը:

Ան մանրացուց, անճանաչելի դարձուց ոչ միայն գաղափա – րը, այլ եւ գործը: Արագօրէն դարձաւ թթու գործիք մը կուսակ – ցական – քաղաքական պայքարի, սեփակա՞ն աչխարհահայեաց – քով: (Թղթատեցէք «Վերելք»ի հաւաքածոն եւ ուրիչ հրատարա – կութիւնները):

Երկար թարթափումներէ եւ «գաղափարական» ելեւէջներէ յետոյ, անցեալ տարի էր որ երեւանի կեդրոնէն հրահանգեցին ամ – փոփուիլ միայն օգնութեան եւ շինարարութեան գործին մէջ:

Այդ չըջաբերականը կրցա՞ւ փոխել տիրող հոգեբանութիւնը եւ ուղղութիւնը:

Պատասխանը փնտռեցէք այն բանաձեւերուն եւ որոշումնե – րուն մէջ, որ տրուած են Ֆրանսայի Հօկի Ե. պատգամ. ժողովին կողմէ եւ որոնց դիմաւորները արտատպուեցան «Յառաջ»ի մէջ:

Ինչպէս կը տրամադրեն այդ բանաձեւերն ու որոշումները եւ ինչպէս կ'ապացուցանէ գործնական կեանքն ալ, Հօկը օժտուած է կուսակցական կազմակերպութեան մը բոլոր ստորոգելիներով:

Եւ իրրեւ այդպիսին, կը կատարէ այնպիսի գործեր, որոնք հեռուոր կապ անգամ չունին հայրենիքի օգնութեան եւ վերաշի – նութեան հետ:

Պատճառը այն է որ, ծրագիրը մշակուած է ոչ թէ արտասահ – մանի, այլ Երեւանի մէջ: Եւ նչանախօսքերը կը յղացուին, բանա – ձեւերը կը մշակուին ոչ թէ հայրենիքը վերաշինելու, այլ գաղութ – ները խմորելու, խռովելու համար: Մինչեւ իսկ «Հօկեան» սերունդ արտադրելու համար:

Ապացո՞յց, — բայց ո՞ր մէկը յիշել:

1. Հիւրանոցի մը շինութեան համար հաւաքուած 45,225 ֆրանքը դիրքի, թերթի, թռուցիկներու եւ վարչական ծախքերու յատկացնել, հալեցնել արտասահմանի մէջ — կեդրոնին հրա – հանգով:

2. «Հօկեան դպրոցներ բանալ, օժտուած ընդհանուր ծրագրով»:

3. Եթէ կարելի չէ դպրոց բանալ, «ձեռք առնել» եղածները, կամ «առնուազն մեր ազդեցութեան ենթարկել»:

4. Մարզական Միութիւններ կազմել, ձեղքելով, կազմալու – ծելով եղածները:

5. Մտաւորականներ եւ ուսանողներ որսալ:

6. Թատերախումբեր, երգչախումբեր, կին – բաժիններ եւ երիտ. Հօկեր կազմել:

7. Հօկի անդամները մտցնել Հայր. Միութիւններու մէջ, «որ – պէսզի տանին համապատասխան աշխատանք, հաշուետու մնալով իրենց հօկեան մասնաճիւղերուն»:

8. «Հօկի ջանքերով Հայր. եւ Վեր. Միութիւններէն եւ այլ բարեկամ կազմակերպութիւններէն պատուիրակութիւն մը ու – ղարկել Խ. Հայաստան»:

9. «Աւելի մեթոտիկ կերպով զարկ տալ Փիզ – կուլտուրական աշխատանքներուն եւ դիւրացնել անոնց կապը Խ. Հայաստանի մարզիկներուն հետ»:

10. Ներգաղթի ցանկեր կազմել բուն Հայաստանի, որ – տեղւոյն դատապարտուած թշուառներն անգամ իր բարեհաճու – թեան ենթարկելով:

Արդար եղէք եւ պատասխանեցէք,— Այս հոգեբանութեամբ խմորուած, այսպիսի որոշումներով եւ բանաձեւերով առաջնոր – դուած կազմակերպութիւն մը կրնա՞յ կոչուիլ հայրենիքի օգնու – թեան կոմիտէ: Կրնա՞յ անկեղծօրէն, արդիւնաւորապէս ծառա – յել հայրենիքին, իր չուրջը համախմբելով արտասահմանի բոլոր պիտանի տարրերը:

Իրրեւ պատասխան, յիշեցէք ամենավերջին փաստը, ներգաղ – թի եւ բնակարանային Փոնտի պատկերազարդ խայտառակութիւ – նը,— 150,000 Ֆրանք երկու տարուան մէջ: Այն ալ՝ իրեն հետ ու – նենալով Բարեգործականը եւ ուրիչ չոնդալից անուններ:

Զարաչար ձախողելով իր բուն կոչման, իր բնական դերին մէջ, այս երկդիմի կոմիտէն կը ճգնի վարկ չահիլ ուրիչ ճակատ – ներու վրայ:

Եւ ահաւասիկ մարզական մարզականի դէմ, դպրոց դպրոցի դէմ, Հայրենակցական Հայրենակցականի դէմ:

Ո՞վ պիտի կրնար ժխտել թէ՝ Հայրենակցականները չատ ա – ւելի համերաշխ եւ արդիւնաւոր գործունէութիւն կը ցուցնէին, երբ Հօկը չէր թունաւորած մթնոլորտը, սկսելով Ամերիկայէն:

Սողոսկելով յետին դիւղական միութեան մէջ, ան Ամերիկա – յէն Ֆրանսա փոխադրեց մանրէ մը, որ կը սպառնայ վարակել, տապանոդրել բոլոր Հայր. Միութիւնները, եւ անճանաչելի բջիջ – ներու վերածել զանոնք:

Նոյն իսկ Հ.Մ.Ը.Մ.ի Փարիզի պատմութեան մէջ Հօկին չա – բաշուք պոչն է որ կ'երեւայ:

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

Ա. ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴԻՆ ԲԱՑՈՒՄԸ

Ցոռհետութիւն եւ ժամանակ չահելու փորձեր

Երէկ բացուեցաւ Ազգերու Դաշնակցութեան Մորհուրդը, քննելու համար իտալեւհապէշական վէճը, որ անելի մը յանգած է: Վարչապետ եւ արտաքին նախարար Պ. Լավալ Փարիզի մէջ մօտ մէկ ժամ խորհրդակցեցաւ Անգլիոյ պատուիրակին հետ: Մօսակցութիւնը չարունակուեցաւ դէպի Ժընեւ, Անգլիոյ եւ Ֆրանսայի տեսակէտները հաչտեցնելու եւ ելք մը գտնելու համար: Պ. Լավալ մեկնելէ առաջ յայտարարեց թէ իր եւ Պ. Իարնի առաջին տեսակցութեան արդիւնքը ժխտական եղաւ, խնդիրը քննելով երկու երկիրներուն դիրքերը հաչտեցնելու տեսակէտէն: Սակայն եւ այնպէս Լոնտոնի մէջ Պ. Լավալը կը նկատեն իրաւարար Իտալիոյ, Հապէշիստանի եւ Մեծն Բրիտանիոյ միջեւ: Արդ, իրազեկ աղբիւրէ կը հաւաստեն թէ Լավալ Փարիզէն մեկնելէ առաջ յայտներ է որ իր գլխաւոր ճիգը պիտի ըլլայ թոյլ չտալ որ եւ է ընդհարում եւ ժամանակ չահիլ մինչեւ օգոստոս 25, երբ նորէն պիտի գումարուի Ա. Դ. Մորհուրդը: Ֆրանսայի վարչապետը, որ ծանօթ է իր զգոյշ դիւանագիտութեամբ, կը կարծէ թէ մէկ ամսուան չահը կենսական կարեւորութիւն ունի: Այդ յոյսը հիմնուած է այն հաւատքին վրայ թէ եւմտական եւ տնտեսական գժուարու – թիւնները ծանրապէս պիտի ազդեն Իտալիոյ վրայ, որ նուազ անհաչտ պիտի ըլլայ օգոստոսի վերջը քան հիմա: Արդարեւ, Փարիզի մէջ միչտ այն կարծիքն ունին թէ պինուորական պատրաստութիւնները ծանր հարուած մը տուած են Իտալիոյ վարկին: Ռումանիոյ քարիւղի արտադրիչները եւ անգլիացի արտածիչները վերջերս մերժած են նոր ապրանք ղրկել, մինչեւ որ դրամը կանխիկ չվճարուի: Փարիզի մէջ փոխառութիւն մը կնքելու ձեռնարկը ընդունելութիւն չէ գտած, իսկ Լոնտոնէն բնաւ յոյս չկայ:

Եթէ յետաձգման խնդիր դրուի, Անգլիա պիտի ուզէ ապահովութիւն ըստանալ թէ Իտալիա մէկ ամսուան ժամանակաչրջանը չպիտի օգտագործէ նոր զօրք եւ ռազմանիւթ ղրկելու համար: Հաւանական չէ որ Իտալիա այդպիսի խոստում տայ: Ամէն պարագայի մէջ, կացութիւնը փափուկ է եւ չատ ծանր դեր մը կ'ի՛նայ Պ. Լավալի:

300 ուրանիգ օդանաւ Եթովպիոյ դէմ

«ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ ԵՐԱԽԱՅ ՄԸ ԱՊՏԱԿԵԼՈՒ ՊԷՍ ՊԻՏԻ ԸԼԼԱՅ»

Մինչ դիւանագիտական աչխատանքները կը բազմապատկուին մայրաքաղաքներու եւ Ժընեւի մէջ, Իտալիոյ լատագոյն օդանաւորդները զրաղած են աչխարհի ամէնէն սրընթաց օդանաւերը կարգի դնելու Միլանի գործարաններուն մէջ: Կ'ըսուի թէ այս օդանաւերէն (Մարքէթթի) 300 հատ պիտի գործածուին Հապէշիստանի մէջ, եւ թէ նոյնիսկ հաւանական է որ անոնք Արեւելեան Աֆրիկէ սուրան խմբովին: Այս նոր տեսակները, որոնք երբեք ցոյց տրուած չեն որ կէ սուրան խմբովին: Այս նոր տեսակները, որոնք երբեք ցոյց տրուած չեն որ եւ է օտար թղթակից, կրնան 2240 լիպրա ծանրութեամբ պայթուցիկ վոխադրել: Արագութիւնն է՝ ժամը 360 քիլոմեթր: Պայթուցիկներով բեռնաւորուած, կրնան 2000 մղոն սուրալ առանց կանգ առնելու: Այս ամբաձիգներէն 50ը ճամբայ հանուած են միանալու այն միւս օդանաւերուն որ խմբուած են Հապէշական սահմանին վրայ: Աւելի վերջը ուրիչներ ալ պիտի ղրկուին, համաձայն Ժընեւի խորհրդակցութեանց ելքին:

Իտալիոյ առաջնակարգ օդանաւորդներէն մէկը հետեւեալ յայտարարութիւնն ըրաւ.— « Հապէշիստանի հետ պատերազմը պզտիկ ազգ մը ապտակելու պէս պիտի ըլլայ: Վար իջնելու եւ կազօլինի կայաններ կը պատրաստուին մեզի համար, հետախուզական եւ քարտիսագրական աչխատանքներ կատարուած են մեզմէ առաջ անցած 200 օդանաւերու կողմէ: Երբ անոնք ազդանչանը տան, մենք պատրաստ ենք ռումբով»:

Մէկ խօսքով, Իտալիոյ բոլոր օդանաւորդները այժմ զբաղած են նախապատրաստական աչխատանքներով, միչտ այն հաւատքն ունենալով թէ ամէնէն վճռական դերը կ'ի՛նայ ռմբաձիգ օդանաւերուն:

Միայն տնտեսական ursolութիւններ

Լոնտոնի թերթերը կը զրեն թէ նոր առաջարկներ եղած են եթովպիոյ կայսեր, խաղաղութեամբ լուծելու համար վէճը: Այսպէս, թելադրուած է եթովպիան դնել միջազգային հոգատարութեան մը տակ, հովանաւորութեամբ Ազգերու Դաչնակցութեան: Այս հոգատարութեան չնորհիւ, կարգ մը տնտեսական արտօնութիւններ պիտի տրուին Իտալիոյ, առանց քաղաքական կամ հոգային որ եւ է առանձնաչնորհի, պայմանաւ որ Հապէշիստան ապահովուի որեւէ օտար յարձակման դէմ: Այդ պարագային, կայսրը բոլորովին ազատ պիտի ըլլայ բնտրելու իր խորհրդականներն ու վարիչները, Ազգերու Դաչնակցութեան բոլոր անդամներուն մէջէն:

Հեռագիրը կ'ըսէ թէ հապէշական կառավարութիւնը որ եւ է պատասխան չէ տուած այս առաջարկներուն: Միայն թէ կայսրը հաստատեր է որ հակառակ չէ եւրոպական ազդեցութեան մը, պայմանաւ որ միայն տնտես. համագործակցութիւն մը ունենայ: Կայսրը աւելցուցած է թէ եթովպիա կը նախընտրէ բարգաւաճ ըլլալ եւրոպայի հովանաւորութեան տակ, փոխանակ աղքատ ապրելու կատարեալ անկախութեան մէջ:

Եգիպտացի եւ թուրք ապաներ կ'արձակուին

ՀԱՊԷՇԱԿԱՆ ԲԱՆԱԿԻՆ ՄԷՋ

Գրած էինք թէ եգիպտոսի հանրային կարծիքը չերմապէս կուսակից է Հապէշիստանի դատին: Նոր տեղեկութեանց համաձայն, համակրանքը օրէ օր կը չեչտուի: Ղպտիներու պատրիարքը, որ միեւնոյն ատեն եթովպիոյ հոգեւոր պետն է, ժողովի հրաւիրած է ղպտի հասարակութիւնը, միջոցներ խորհելու եւ «ղպտի եկեղեցւոյ համակրանքը յայտնելու համար եթովպիոյ»:

Իսլամ երիտասարդներու ընկերակցութիւնը վիթխարի միթինգ մը սարքած է մասնակցութեամբ իսլամներու եւ Ղպտիներու, յանձնաժողով մը կազմելու եւ եթովպիոյ անկախութիւնը պաչտպանելու համար: Մեծ թիւով եգիպտացի եւ թուրք սպաներ, որոնք հանգստեան կոչուած են, կը չտան զինուորագրուիլ հապէշական բանակին մէջ:

Միւս կողմէ, մեծ մտահոգութիւն կը պատճառէ գարիի գնին բարձրացումը տեղական հրապարակներու վրայ: Այս բարձրացումը հետեւանք է Իտալիոյ մեծաքանակ գնումներուն: Կ'ըսուի թէ ամբողջ բերքը սպառելու վրայ է եւ եգիպտոս պիտի հարկադրուի դուրսէն գարի գնել սուղ գիներով:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Ո՞Ր ԴԱՐՈՒՆ ՄԻՋ ԿԱՊՐԻՆՆԻ

—•—

Տիրացո՞ւ ժողովուրդ···

Այսպէս կը մտածեմ տխրութեամբ, յուսահատութեամբ եւ ընդվզումով:

Երեւակայեցէք,— կ'երիտասարդանան բոլոր ժողովուրդները, կը չեղոքանան բոլոր ազգերը, կ'չխուժանան բոլոր պետութիւնները, ընդհ. պատերազմէն ի վեր: Հոգեպէս կը նորոգուին, ուիշ կը ստանան, եւ ի՜նչ խոչոգութիւններ ցոյց կուտան անոնք ատեն տարիէ ի վեր: Արեան փոխներարկումի մը պէս Բուզվէլթը գանդաղումներ փոխ կ'առնէ Մուսոլինիէն, Հիթլէրը Հոռմէն, ազգայնականը համայնավարէն, եւ բոլորը իրենց գիրեմ կ'չխուժանին պատշաճեցնել այս դարուն, այս Մե՛ծ Դարաշրջանին:

Իսկ մե՞նք:

Ինչպէս ՅԱՌԱՋ ճանչցաւ ցոյց տուաւ խմբագրականներով, ճգներ ենք որ կղերապետութիւն մը հաստատուի մեր գլխուն վերեւ: Ոչ թէ տեղ - բայլ, այլ ճիշդ ու ճիշդ ետ - բայլ: Նահանջ մը դէպի Միջին - Դար:

Երեւակայեցէք, Անթիլիասի փանեղներէն (ստուգաբանութեամբ՝ փակ — ուղեղներէն) Շահէ արքեպիսկոպոս? Եղեր ըսեր է հիւպատրակով.

— Մտաւորական չէ այն, որ անկիւն մը նստած խեթիւ կը նայի եկեղեցիին (Յառաջ, 20 յուլիս):

Tiens! սակայն մեզի ծանօթ չէ տակաւին որ կղերակա՞ն մը պիտի վաւերացնէր մարդոց մտաւորականութիւնը: Ա՛հ, 20րդ դարը շատ բան կրնայ ըսել Միջին Դարու մասին, բայց երբեմ Միջին Դարը 20րդ դարու մասին: Այս դարաշրջանը, որ աշխարհակառավարուած է գերագանցապէս, իր մտաւորական արժէքներուն մասին իրեն ճնճիչ կղերական մը պիտի չկրնէ ապահովաբար:

Ինծի կը թուի թէ Այէլուիաներու դպրոցին հասցուցած այս «մտաւորականը» իր յատկանիչները կը պարտի այն երեւոյթին, որ մեր մէջ տակաւին Միջին Դարու մշուշ կայ:

Վկայ իր զեկոյցը:

Ամերիկայի հայ հարուստներէն Գարակէօզեան, Կիւլպէնկեան եւ Փիւրֆիեան **50,000** տոլար ուխտուած են Աթթիլիասի վանքին:

Երբ ամէն կողմէ ներգաղթի աղաղակ կը բարձրանայ, երբ Ֆրանսայէն Սուրիա հայ անգործներու օգնութեան կոչը կը լսուի, երբ Յունաստանէն միջնեղ եգիպտոս հարստահարուած հայ որբերու ճիչը սիրտ կը պատռէ,— լսող չկայ: Բայց յիսո՛ւն հազար տոլար կը տրուի հաստատութեան մը, որպէսզի այնտեղ ալէլուիա կարդացուի:

Ա՛, ընդվզեցուցի՞չ է:

Ա՞զգ ենք թէ···

Մտաւորակա՞ն ենք թէ···

Հարուստներ եւ հայրսուրբեր, կը կարծէ՞ք թէ ժամ շինելն ու ալէլուիա կարդալն է, որ պիտի ճշդէ ժողովուրդի մը մտաւորական արժէքը, թոյլ տուէք ըսել ձեզի, որ Թուրքիոյ մէջ մէվլէվիի կարդացողները մտաւորական հարստութիւն մը չստեղծեցին երբեք:

Խնդիրը այդ չէ, սակայն,

Թող մէվլէվիի կարդան կամ ալէլուիա, բայց չմսխեն ազգին ներքին կարողութիւնը: Վերջերս անգլիական թերթի մը մէջ (Հայաստանի Կոչնակ, 25 մայիս) կը կարդայի, որ Նիւ - Եորքի Հայերը, չգոհանալով երկու եկեղեցիներով, երրորդ մըն ալ շիներ են 75,000 տոլար արժէքով:

Եօթանասունհինգ հազա՞ր տոլար: Եւ խորհիլ, որ այդ դրամով գիւղ մը կը շինուէր Հայաստանի մէջ:

Ալ շա՞տ է այս: Քանի՞ տարի է, որ կը շարունակուի այս «շինարարութիւն»ը: Այս ազգը, «մտաւորական» կամ «մեծ» ըսելով՝ պիտի ճանչնայ միայն անո՞ւիծ որ Մեծն Ներսէսէն ի վեր վանք ու ժամ կը շինեն: Ե՞րբ պիտի կերպարանափոխուի այսժողովուրդը հոգիով, ե՞րբ շինարարութիւն մըն ալ մեր հոգիներուն մէջ, երիտասարդացնելու եւ դարաշրջանին հետ հաղորդելու համար մեզ:

Ա՛խ, ե՞րբ:

ԱՐԱՋ

47 հայ կամաւորներ եթովպիոյ մէջ

« Քան » կը գրէ թէ եթովպիա ծնած 47 Հայեր խնդրած են պինուր արձանագրուիլ հապէշական բանակին մէջ: Բոլորն ալ ատորագրած են իրենց յանձնառութիւնը եւ կայսեր ներկայացուած:

Ատորիներու եւ Հրեաներու տեղաւորումը

ԵԻ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԶԵՌՆԱՐԿՆԵՐ ՍՈՒՐԻՈՅ ՄԷՋ

Սուրիոյ մարզպանը, որ այժմ Ֆրանսա կը գտնուի, հետեւեալ յայտարարութիւններն ըրած է եգիպտոսի թերթերուն, Ատորիներու եւ Հրեաներու տեղաւորման, ինչպէս եւ երկրին քաղաքական եւ տնտեսական կացութեան մասին.—

— « Ատորիներու Սուրիա տեղաւորումը որ ներկայիս կատարուելու վրայ է, որոշուեցաւ Ազգերու Դաչնակցութեան խնդրանքին հետեւանքով: Ասկէ զատ Ֆրանսական եւ սուրիական իշխանութիւնները անպատեհութիւններ չտեսան այդ տեղաւորման մէջ, տրուած ըլլալով որ նորեկ գաղթականներ պիտի հաստատուին այնպիսի չրջանի մը մէջ (Ձէզիրէ) որ ներկայիս անմշակ եւ գրեթէ անբնակ հողամաս մըն է: Ատորիները պիտի աչխատին արգասաբեր դարձնել զայն, զրաղելով երկրագործութեամբ եւ իրենց չահէն կարեւոր մաս մը պիտի նպաստէ ամբողջ երկրին:

Հրէական ներգաղթը զանգուածային չպիտի ըլլայ այլ անհատական: Հողային կամ այլ մենաչնորհներ չպիտի չնորհուին սիոնականգաղութներու: Ներգաղթողները անհատապէս իրաւունք պիտի ունենան երկրին մէջ հաստատուելու, պայմանաւ որ որոշ դրամագլուխի մը տէր ըլլան»:

Սուրիոյ վարչածեւը փոխելու խնդիր չէ եղած երբեք:

Սակայն մեր յարաբերութիւնները Հիճազի հետ կատարելապէս բնականոն են: Պէտք է ըսել որ սուրիացի ազգայնականները բոլորն ալ չատ համաձայն չեն միացեալութեան հաստատման չուրջ: Համարաբականութիւնը անիրագործելի երազ մըն է:

Վերջերս սուրիական մամուլը բուռն վիճաբանութիւններ արձարծեց քաղաքական եւ վարչական ապակեդրոնացման կարծեցեալ ծրագրի մը չուրջ եւ ըսուեցաւ թէ վարչապետ Շէյխ Թաճէտտին պաչտօն ստանձնած է յիշեալ ծրագիրը Փարիզ արտաքին նախարարութեան փոխանցելու: Ասիկա զրոյց մըն է: Սուրիական նոր համաձայնակցութիւն ստեղծելու խնդիր չկայ:

Տնտեսական խնդիրներուն անցնելով Պ. ոը Մարթէլ յայտարարած է.—

Ֆրանսայէն վերադարձիս զարկ պիտի տամ տնտեսական ծրագրիս զործադրութեան, որով հովանաւորեալ երկիրները պիտի կարենան լաւագոյն պայքարիլ ներկայ տագնապին դէմ: Հիւսիսային Սուրիոյ երկաթուղին երկարելն ինք մինչեւ Թել Քօչէք, իրաքեան սահմանագլուխին վրայ: Նոր գծինբացումը տեղի ունեցաւ անցեալ յունուարին: Ներկայիս մտադիր ենք գիծը երկարել մինչեւ Մուսուլ, որպէսզի կարելի ըլլայ Իրաքէն Միջերկրականի ամբ փոխադրել «Պրիթիչ Օյլ»ի կողմէ արտահանուած ծանր տեսակի նաւթերը:

Անապատային երթեւեկը դիւրացնելու համար բարեկարգեցինք Դամասկոս — Պաղտատ ուղին: Ուրիչ բազմաթիւ չինութիւններ ալ կը կատարուին:

(Շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԻՆ ԵՎ ՆՈՐ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՀԱՐՑԵՐԸ

— ● —

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԻՆ ԵՎ ՆՈՐ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՀԱՐՑԵՐԸ

— Ինչպես ամեն տարի, այնպես էլ անցյալ տարի, հայկական հին և նոր գրականության հարցերը մեծ տեղ են գրավել մեր պարբերական մամուլի էջերում։ Ինչպես ամեն տարի, այնպես էլ անցյալ տարի, հայ

Հայու նշոյլ չմնաց հոն, իսկ Քիւրդ-ներն ալ այնպիսի հարուած մը ստացան որ երկար ժամանակ մտահոգուած պիտի չեն կրնար պատճառել:

Յուլիս 17ին Ըմմէթ, Իգտիր է եւ այս անգամ կ'ընտրէ աւելի հեռաքրքրական նամակարկղ մը,— կաղդուանի ուղղութիւնը, Մարիդամիշ մանելու համար: Այդ ճանապարհը որ կ'անցնի Աբուքի հոտանքն ի վեր, կը կոչուի Իգտիր - Կողր - Կաղդուան - Բէգլի Ահմէտ (կարս) գլխաւոր գիծը, որ առժամեայ մեծ նշանակութիւն կը ներկայացնէ, կարսի դէմ պաշարողական գործողութիւն կատարելու տեսակէտէն: Իգտիրէն 20 քիլոմէթրի վրայ գտնուող Քիւլլիւքի մօտ է եւ գարագալա կամուրջը: Շատ հետաքրքրական է դիտնալ թէ ինչո՞ւ ւխոխաքրքիրական է դիտնալ թէ ինչո՞ւ ւխոխանակ Իգտիրէն ուղղակի Մարգարայի կամուրջով եւ գլխաւոր ճանապարհով հայկ· Հողը մտնելու, բաւական թաւթերական «նահապարապուից» հանդիպեցանք մի ուղեր են ցոյց տալ,— գացած մը ուզեր են գոյց տալ,— Գացած մը ուզեր են գոյց տալ,— Գացած մը ուզեր են գոյց տալ,—

ձէպէլ Տրիւզի մէջ, որ իր երաշտութեամբ յայտնի շրջան մըն է, ջրաբաշխական աշխատանքները վերջացան ամիս մը առաջ: Նպատակ ունինք Որոնդէս գետին ջուրերը օգտագործել անջրդի հողամասերու ոռոգման համար եւ խրճուղիներու ցանցը կատարելագործել Սուրիոյ եւ Լիբանանի յատկապէս պաղեստինի հետ հաղորդակցութիւնը դիւրացնելու համար: Ջանքեր կը թափուին նաեւ երկրի երկրագործական բերքը որակի թէ քանակի տեսակէտէն բարելաւելու համար:

Գերմանիա պաշտօնապէս բողոքեց

ՆԻՒ ԵՈՐՔԻ ՀԱԿԱՇԻՓԼԵՐԱԿԱՆ ՑՈՑՑԻՆ ԴԷՄ

Գերմանական կառավարութիւնը պաշտօնական բողոքագիր մը ղրկեց Մ. Նահանգներու կառավարութեան, «Պրէմէն» չոգենաւին մէջ կատարուած ցոյցին դէմ, որ ատեն հիթլէրական դրօշը վար առնուելով, նետուեցաւ տղմուտ գետին մէջ: Բողոքագիրը գերմաներէն է եւ կը պահանջէ քննութիւն բանալով, երեւան հանել եւ պատժել դէպքին պատասխանատուները: Գերմանիա պայման չէր դրած ներողութիւն խնդրել, բայց Մ. Նահանգներու արտաքին նախարարին փոխանորդը դեսպանատուն երթալով, ցաւակցութիւն յայտնեց: Կը կարծուի թէ ամերիկեան կառավարութեան պատասխանը պիտի հիմնուի Նիւ Եորքի ոստիկանութեան տեղեկագրին վրայ, որուն համաձայն ցոյցերէն առաջ ազդարարուած էր գերմանական ընկերութեան որ այցելուներ չընդունին չոգենաւին մէջ, բայց նկատի չէ առնուած:

Նիւ Եորքի քաղաքապետը բողոքագրին յանձնումէն անմիջապէս վերջը ծանոյց թէ ցուցարարները պիտի պատժուին:

150 միլիոնի խարդախութիւն մը մէջ

310 սնուցուկ գէնքերու եւ ռազմանիւթի այլակերպութեան, աւազի եւ խիճի վերածման գործակցութիւնը դեռ չպարզուած, ահա նոր դէպք մը, նոյնքան չռնդալից:

Տեղական թերթերը կը գրեն թէ 150 միլիոն ֆրանքի խարդախութիւն կատարուած է, դարձեալ Հավռի նաւահանգիստին մէջ: Խարդախութիւնը գործուած է ի վնաս տուրքերու վարչութեան, երեք տարուան ընթացքին: Պատասխանատու կը համարուին ոչ միայն գանգատ արտածիչներ եւ ներածիչներ, այլեւ կարգ մը պաշտօնեաներ: Խարդախութիւնը գործուած է մասնաւորապէս օտար ծխախոտներու եւ գլանիկներու վրայ, մաքսատան մէջ:

Նոյնինքն քաղաքապետին խոստովանութեամբ, խարդախութիւնը կատարուած է բազմաթիւ ապրանքներու վրայ, մաքսէն փախցնելու համար: Այժմէն ծանր տմբաստանութեան տակ են 13 մաքսային քննիչներ:

Թուրքիոյ օդանաւային ապատագիներ

Պոլսէն կը հեռագրեն թէ Տէրպիի դրութեամբ վիճակախաղ - ձիար - շաւ մը (Սուիփսթէյք) պիտի կազմակերպուի Թուրքիոյ մէջ, օգնելու համար 500 օդանաւերու շինութեան ձեռնարկին: Առաջ պիտի վերսկսին ձիարշաւները, որոնք ընդհատուած էին երկար տարիներ ի վեր:

**** Պատերազմի ատեն Թունաւոր կազերու դէմ ժողովուրդը պաշտպանելու միջոցներ ձեռք կ'առնուին: Այս մասին կազմուած յանձնաժողովը իր գործը կը շարունակէ, մասնագէտին գլխաւորութեամբ: Ցանձնախումբը մասնաւորապար կը քննէ հին ջրամբարներն ու նկուղները, զանոնք ապահով պատսպարաններու վերածելու համար: Այս պարագան կարելի է Իսթանպուլի, Սկիւտարի եւ Գատըգիւղի համար, բայց Բերայի համար կարելիութիւն չկայ, որովհետեւ այս շրջանակին մէջ ընդարձակ ջրամբար կամ նկուղ չի գտնուիր: Այս շրջանակին մէջ, ստորերկրեայ ընդհ. պատսպարաններ պիտի չինուին:*

Ասկէ զատ, կանոնագիր մը կը մշակուի որով, պատերազմի միջոցին, յատուկ պաշտօնեաներ ժողովուրդին մէջ գտնուելով, անոնց պիտի օգնեն պատսպարանները երթալու, դիմակ դնելու եւ վիրաւորները խնամի փոխադրելու համար:

ԶԱՆԱԶԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՆՈՐ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ ՄԸ, «ընկերվարական միութիւն», որ կը բաղկանայ երեք հոսանքներէ, իր կազմակերպչական ժողովը գումարեց առջի օր, նախագահութեամբ նախկին վարչապետ Պ. Փօլ Պոնքուռի: Ճայտարարութիւնը ընդհ. ժողովի պիտի ներկայացուի հոկտեմբերին: Գլխաւոր նպատակը պիտի ըլլայ պաշտպանել հանրապետութիւնը, վարատել տագնապը, փրկել խաղաղութիւնը»:

ՌՈՒՄ ՕԴԱՆԱՒՈՐԴ ՄԸ, Լիվանեւսկի մօտերս թռիչք մը պիտի կատարէ Մոսկուայէն Սան Ֆրանչիսկօ, հետեւելով հիւսիսային բեւեռի ուղղութեան:

35,000 ՊԵՏԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՒՈՐՆԵՐ վիթխարի ցոյց մը կատարեցին առջի օր, Փարիզի գլխաւոր սրահներուն մէջ, բողոքելով հրամանագիրը - օրէնքին դէմ:

ՄՈՍԿՈՒԱՑԻՆ ԿՐ ՀԵՌԱԴՐԵՆ թէ կառավարական հրամանագիր մը չեղեալ կը նկատէ այն կաչկանդումները որոնց ենթարկուած էին դատապարտեալ կոլխոզնիկները: Առանք պիտի կրնան ընտրել իրենց բնակավայրը եւ անցագիր առանալ:

ՍԻԹՐՕԷՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԵԱՆ վարչութիւնը կը ծանուցանէ թէ գործադրանները գոց պիտի մնան օգոստոս 1էն 5 եւ 9էն 20: Ուրիշ խօսքով, օգոստոսի ընթացքին բանուորները չաբաթը հազիւ 24 ժամ պիտի աշխատին: Կը վախցուի որ աշխատավարձէն ալ կրճատուի: Անցեալ տարի երբ գործարանը տագնապի մատնուած էր, արձակուած 22.000 բանուորներէն վերահաստատեցին միայն 8000 հոգի:

Հ Ց. Դ.

Փարիզ

ԱՆԻԷՒ-ՊՈՒԱ-ԲՈՒԼՈՆՊԻ «Արամ» ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը 1 Օգոստոս Հինգշաբթի երեկոյ ժամը 9ին սովորական հաւաքատեղին՝ Կարգ՝ Շրջ. ժողովի օրակարգի քննութիւն:

ՊԱՆԵԼՕ-ՔԱՇԱՆԻ «Աբեթիւ» ենթակոմիտէի ընկերական ընդհ. ժողովը տեղի կ'ունենայ Օգոստոս 1ին Հինգշաբթի երեկոյեան ժամը 9ին, 17 Բիւ Ամբէր, Քաշան: Օրակարգ՝ շարունակութիւն նախորդ ժողովի:

ԻՒՐ ԼԷ ՄՈՒԼԻՆՈՅԻ «Զաւարեան» կոմիտէի ընդհ. ընկերական ժողովը 3 Օգոստոս Շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին սովորական հաւաքատեղին: կը հրաւիրուին նաեւ Արլուիեան խումբի ընկերները: Օրակարգ.— Պատգամաւորի ընտրութիւն եւ ընթացիկ հարցեր:

ԱՐՆՈՒՎԻԼԻի ռազմիկ խումբի դասախօսական ժողովը 2 Օգոստոս, Ուրբաթ երեկոյ ժամը 9ին ընկ. Յ. Խաչատուրեանի բնակարանը:

Կը խօսի ընկեր Լ. ՁՈՐՄԻՄԵԱՆ:

Գաւառ

ՍԷՆԹ ԷթԻԷնի «Անտոք» ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը 3 Օգոստոս Շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին «Դուրեան» Գրադարանը: Մտիպողաբար կը հրաւիրուին Կոհշք, Կեփին եւ Վարուժան խումբերու բոլոր ընկերները:

Դաշտահանդէս Շավիլի անտառին մէջ

կազմակերպուած ՇԱՎԻԼԻ «ԱՐՂՈՒԹԵԱՆ» ԽՈՒՄԲԻՆ ԿՈՂՄԷ
Հովանաւորութեամբ՝ «ԶԱՒԱՐԵԱՆ» ԿՈՄԻՏԷԻ
4 Օգոստոս կիրակի օր ԽԱՆԱՍՈՐԻ ԱՐՇԱԻԱՆՑԻ
եւ ԻՇԽԱՆ ԱՐՂՈՒԹԵԱՆԻ մահուան տասներորդ տարեդարձի առթիւ

կը նախագահէ ընկ. Ա. ԳԻՒԼԽԱՆԴԱՆԵԱՆ

կը խօսի ընկեր ՀՈՎՀԱՆՆ-ՅԱՄՈՒԷԼ

Այցելութիւն իշխան ԱՐՂՈՒԹԵԱՆԻ շիրիմին Շավիլի Գերեզմանատան մէջ
Գեղարուեստական բաժին: կր նուագէ Թաուիստ ՌՈՒԲԷՆ:
ՃՈՒՆ եւ ԴԻՒՐԱՄԱՏՋԵԼԻ ՊԻՒՖԷ:

փոն տը Սէվռէն առնել *1* Թիւ ճանրակառքը եւ իջնել Puits sans Vin: կառ մոնփարնասէն առնել շոգեկառք եւ իջնել Շավիլ:

Թաւլատարի Առչաւոլը

կազմակերպուած՝ Հ. Ց. Դ. Պանեէօ-Քաշանի ԱՐՇԻԻ ԵՆԹ. կողմէ
4 Օգոստոս կիրակի առաւօտէն մինչեւ երեկոյ
ԿԱՐԻՆԵԱՆի օդասուն պարտէզին մէջ (ՐԻԻ ԲԱՐՄԱՆԹԻԷ
Կր բանախօսեն՝ ընկերներ **ԿՈՄՍ (ՓԱՓԱԶԵԱՆ) ԵՒ Ս. ՎՐԱՑԵԱՆ**
կը ներկայացուի՝ ընկեր Ա. ԱՀԱՐՈՆԵԱՆի
«ԷԼ ՄԻ ԱՂՕԹԻ»Ը
Գեղարուեստական բաժնի մէջ կան նոյնպէս երգախառն ֆանթէզի, վոներգ, արտասանութիւն, պար եւ անակնկալներ:
Խիստ դիւրամատչելի գիներով ՊԱՂ. ԸՄՊԵԼԻՆԵՐ
ՄՈՒՏՔ 3 ՖՐԱՆՔ:

Հաղ. միջոց.— փորթ տ'Օրլէանէն առնել *88* Թիւ հանրակառքը եւ իջնել Պանեէօ:

ՏԱՐԵԿԱՆ ՇՔԵՂ ԴԱՇՏԱՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ

ԿՈՄԻՏԱՍ *Փարիզահայ երկաթ երգչախումբի կողմէ*

ՏԵՂԻ Կ'ՈՒՆԵՆԱՅ 4 ՕԳՈՍՏՈՍ ԿԻՐԱԿԻ, ԱՌԱՒՕՏԷՆ ՄԻՆՉԵՒ ԿԷՍ ԳԻՇԵՐ

ՌՈՊԼԵՆՈՆ *Chez Fiquet «Au Grand Arbre»*

ՕԴԱՍՈՒՆ ՊԱՐՏԷԶԻՆ ՄԷՋ

ԵրգչախումբԸ ԿՐ ՂԵԿԱՎԱՐԷ **Պ. ԱՐԱՅ ՊԱՐԹԵՒԵԱՆ**

ԸՆՏԻՐ ՃԱՇ, ԵՐԳ, ՊԱՐ եւ ԱՆԱԿՆԿԱԼՆԵՐ:

Ընծրեւի պարագային ֆանդէսը կը շարունակուի յարակից ընդարձակ սրահին մէջ:

Հաղ. միջոցներ.— Փորթ տ'Օրլէանէն առնել 128 թիւ հանրակառքը (3 tickets) եւ իջնել Բոպէնսոն (վերջնատրութիւն):

ՄՈՒՏՔ 3 ՖՐԱՆՔ:

ԹՐՔՈՒՀԻ ՄԸ ԳԻՒՂԱՊԵՏ նշանակուեցաւ Կէլէմէնի (Անատոլու): Իր առաջին գործն եղաւ հրաման արձակել որ կիները նետեն իրենց քողերը:

65 ՏԱՐԵԿԱՆ ԴՈՐԾԱԶՈՒՐԿ մը, Փիէռ Փռուչ, երեքշաբթի առտու 19րդ թաղամասի քաղաքապետարանը գացած էր, արձանագրուելու համար: Սան - դուխէն վար իջած ատեն, յանկարծ ատրճանակը քաշելով առանց որ եւ է ազդարարութեան սպաննեց քաղաքապետական ոստիկան մը, Պասօ, 35 տարե - կան, որ վեր կ'ելլէր: Ճետոյ ատրճանակը իր գլխուն ուղղեց եւ փոուեցաւ զոհին քով: Դրացիները վկայեցին թէ երկար ատեն անգործ մնացած ըլլալով, կիսախելագար վիճակ մը ունէր: Գրպանէն գտնուեցաւ հետեւեալ երկտողը.— «Իմ արարքս որ եւ է պատճառ չունի: Զոհը ընտրուած էր վիճակով, բանուորներու վնց դաս թշնամիներու մէջէն»:

Տոքթ. ԱՐՇԱԿ ԱՆԴՐԻԱՍԵԱՆ

ՎԿԱՑԵԱԼ ՓԱՐԻԶԻ ԲԱՐՁԿ. ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ ՊԵՏ. ՎԿԱՑԱԿԱՆՈՎ
ՄԱՆԿԱԲԱՐՁ, ՄԱՆԱԳԻՏ ԿԱՆԱՆՑ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆ
*BAUDELOCQUE*Ի ՄԱՅՐԱՆՈՑԷՆ
Հիւանդ կ'ընդունի Զորեքշաբթի եւ Ուրբաթ օրերը ժամը 10 – 12
Maison d'ACCOUCHEMENT
35 ՍԵՆԵԱԿ, ԱՐԴԻԱԿԱՆ CONFORTՈՎ
36, Cours de Vincennes, Մէթրօ՝ **Nation**, հեռաձայն **Diderot 03-96**
ՄԱՏՉԵԼԻ ԳԻՆԵՐ PRIX à FORFAIT

ԱՆՄԻՋԱՊԷՍ ՎԱՐՁՈՒԻ ԵՆ

ԳԵՂԵՑԻԿ, ԱՐԵՒՈՏ ԵՒ ՕԴԱՍՈՒՆ ՅԱՐԿՍԲԱԺԻՆՆԵՐ
1 ԵՒ 2 ՓԻԷՍ, ՏԷՊԱՐԱ, ՊԱՏՇԳԱՄ, *W. C.*, ՄՈՒՏՔ ԵՒ ՊԱՐՏԷԶ
100, rue Jean Naudin. Bagneux
250 ՄԷԹՐ ՀԵՌՈՒ **Route d'Orléans**Էն
ՏԵՂԻՈՑՆ ԱՄԵՆԷՆ ՀԱՃԵԼԻ ԵՒ ՀԱՆԳՍՏԱՒԵՏ ՇԷՆՔԸ:
ՄԱՆՐԱՄԱՍՆՈՒԹԵԱՆՑ ՀԱՄԱՐ ԴԻՄԵԼ ՎԵՐԻ ՀԱՍՑԷԻՆ.
Հաղորդակց. միջոց.— Ծթօպիւս՝ FI et FIbis, փորթ տ'Օրլէանէն ճանրակառք՝ 88 et 88bis եւ իջնել Croix d'Arcueil. Թաքսիի սպասարկութիւն:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԴԵՂԱՐԱՆ

52, Rue du Fbg. St. Martin. Paris (10)
(ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԲԱԶՆԻՔԻՆ ԿԻՑ)
Մէթրօ՝ **St. Martin** եւ **Chateau d'Eau. Tél. Nord: 82 - 86**
Փարիզի կեդրոնը բացուած է ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԴԵՂԱՐԱՆ, ուր կարելի է գտնել ամէն տեսակի *ԴԵՂԵՐ*, պատրաստուած մեծ խնամքով ու սիրտ Թարմ:
Բոլոր ՀԱՅ յաճախորդները կրնան օգտուիլ *տրիաբար* դեղատան մէջ գտնուող ՀԱՅ Բժիշկի մը խորհուրդներէն:

Etude de Me BERNARD WAHÉ
(12 année)
Licencié en Droit de la Faculté de Paris
Ancien élève de l'École des Hautes Etudes Sociales
JURISCONSULTE
Droit Français et International Privé
159, Rue Lafayette **Tél. Nord 68 - 02**
Կը ստանձնէ ամէն տեսակ դատական խնդիրներ, ինչպէս ճաւ փաղոցի արկածներ, ամձամբ կը պաշտպանէ առեւտրական եւ հաշտարար դատաբանութիւններու առջեւ, կատարյ **certificats de coutumes**ներ, կը կատարէ ամուսնութեան եւ ամուսնալուծման վերաբերեալ բոլոր գործողութիւնները:
Ամէն տեսակ մասնաւոր հանգամանքի ունեցող վաւերաթուղթի խմբագրութիւն, ընկերութեան կազմութիւն եւ հաշուեյարդար: Նախարարութեանց եւ հանրային վարչութեանց ուղղուելիք խնդրագիրներ ե թղթակցութիւններու կազմութիւն: Հարկային գեղչեր: Ներկայ տնտեսական կացութեան պատճառաւ խորհրդակցութիւնները կը տըրուին **10 ֆրանկի**, իսկ ճամակով եղած խորհրդակցութեանց համար **15 ֆրանկ**:
Կ'ընդունի ժամը 9—10 եւ 17 — 19: Նաեւ ժամադրութեամբ

ԿՈՒԶԷ՞Ք ԶՈՒՏ ԽԱՂՈՂԷ ԵՒ ԱՆԻՍՕՑՆԷ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾ ՕՂԻ ԽՄԵԼ
ՀԱՐՑՈՒՑԷՔ ՓՏՏՈՒՆՑԷՔ Եւ ԳՆՆՑԷՔ
ՐԱՔԻ ՏԻՒԶ
ԱՐԴՒՑԱՍԱԿԱՆ ԽՄԻՉՔ
ԿԱԶԴՈՒՐԻՉ ԱՆԱՐԱՏ ԱԽՈՐԺԱԲԵՐ
Պոլսոյ օղին է որ ձեր ուզածին պէս կը ճերմկնայ եւ քէյֆ կուտայ
Ֆրանսայի ճամար արտօնատէր՝ Յ. ՏԱԼԱՓԻՒՐԼԵԱՆ
8, Rue Suffren, MARSEILLE, Tél. D. 70-89
Փարիզի ներկայացուցիչ Գ. ՃԻՏՃՃԵԱՆ,
75, Ave. Victor – Hugo, Clamart (Seine)
Լիոնի ներկայացուցիչ ՃԷՆԿԷՏՐԻԵԱՆ եւ ԹԷՐԶԻԵԱՆ
211, Rue de Crimi

ԹԱՂԱԴՈՂԻ ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆԸ

Գրեց՝ ՐԱՖՖԻ

Մուրատը ընդունեց ոսկիները: Քաւոր Պետրոսը չարունակեց.

— Դուն կը հանդիպիս Համբի եւ Ա - ւազակապետի հետ Օ..., քաղաքում: Նրանք այնտեղ կը սպասեն քեզ: Ճետոյ միասին կը գնաք մեր հայրենիքը: Նրանք երկուսն էր լաւ մարդիկ են: Խորհուրդ եմ տալիս քեզ՝ չբաժանուել նրանցից, միասին կը սկսէք գործել ու աշխատել: Քաղցր է աշխատանքը հայրենի հողի վրայ...:

Բոլոր այդ խօսակցութեան ժամանակ Մուրատը նկատում էր եւ մի աւելի մեծ փոփոխութիւն քաւոր Պետրոսի բնաւորութեան, հայեացքների եւրոպական յատկութիւնների մէջ: Առաջ նա գործում էր չարը միայն չարութեան համար, թէեւ նրա գործողութիւնները կատարւում էին՝ ո - րոշուած, հաստատ եւ գիտակցական նպատակներով: Իսկ այժմ նա, կարծես, օրօրւում էր այդ երկու մտքերի մէջ, մինչ աւելի լաւ չէ՞ր լինի, որ չարութիւնը չարութեամբ արմատախիլ անելը՝ դատախարակութեան նոյն եղանակը չէ՞ր լինի, երբ վարժապետը աշխատում է կրթել եւ բան սովորացնել անսփոան աշակերտին ծեծի եւ պատիժների ուժով: Քաւոր Պետրոսը հակուած էր երեւում դէպի զղջում, դէպի ուղղութիւն. բայց նրան կատաղեցնում էր այն միտքը, թէ ինչո՞ւ ինքը առաջին քայլն անէ եւ ուղղուի, թէ ինչո՞ւ ինքը զիջումն անէ ուրիշների չարութեան դէմ, մինչ դրանով իրան մի անբախտ զոհի վիճակի մէջ չի՞ դնի: Երբ մարդիկ խաբում են, նա էլ պէտք է խաբէ, երբ մարդիկ հարստահարում են, նա էլ պէտք է հարստահարէ:

Կառքի ձիանները փոխել էին, անիւները ձիւթով օծել էին, եւ պատրաստ էր իշեւանի բակում: Նէնէն զարթնել էր, եւ յոգնածութիւնից կարզուրուած, վազեց նա կառքի մօտ, եւ առանց Մուրատի օգնութեան, ինքը

ցատկեց, նստեց նրա մէջ:

— Նէնէ, ձեռք տուր այդ օտարականին, դա իմ վաղեմի բարեկամն, — ասաց Մուրատը:

Նէնէն մեկնեց ձեռքը: Քաւոր Պետրոսը բռնելով ասաց.

— Դուք երկուսդ էր արժան էք միմեանց: Նախանձամութիւնը, զանգան փորձանքների միջից անցկացնելով ձեզ, կրկին հանդիպեցրեց միմեանց: Օրհնում եմ ձեր ամուսնութիւնը եւ բախտաւորութիւն եմ ցանկանում:

Մուրատը ընկաւ նրա գիրկը, եւ արտասուքը աչքերում, երկար աղաչում էր, խնդրում էր նրան, որ նստէ իրանց հետ կառքը եւ միասին վերադառնան իրանց հայրենիքը՝ Պարսկաստան: Բայց քաւոր Պետրոսը դարձեալ մերժեց, ասելով.

— Դուք գնացէք, Տէր ընդ ձեզ, ես դեռ բոլորովին չեմ վերջացրել իմ գործը... գուցէ հետուից աւելի պիտանի կը լինեմ ձեզ...:

Մուրատը նստեց: Կառքը չարժուեցաւ: Քաւոր Պետրոսը բաւական տեղ ոտքով գնաց նրանց հետ: Ճետոյ կրկին ձեռք տալով Նէնէին, կրկին համբուրուելով Մուրատի հետ, բաժանուրուելով Մուրատի հետ, բաժանուեցաւ: Նա շկար կանգնած նայում կից: Այնտեղ էին Մուրատը եւ Ջալլադը (աւազակապետը) երկուսն էլ զէյթունցու հագուստի մէջ կերպարանափոխ եղած: Այնտեղ էին Մուրատի մանկութեան երեք ընկերները՝ Կարօն, Աւետը եւ Սազօն, մշեցոց ծպտեալ հագուստով: Այնտեղ էր պատանի Ցարհատը, որ նոր էր ընկել այդ չորջանի մէջ: Այնտեղ չէր միայն Համբը:

Մինարէթը չատ հեռու չէր այն վայրերից, այն այգիներից եւ այն ձեռնատունկ անտառներից, որոնց մէջ Մուրատը իւր պատանեկութեան հասակում, իբրեւ փախստական, տպաստան գտաւ: Որպէս տեսանք այդ, ի չատակարանի սկզբում, այն ժամանակ նա վարում էր բաւական կտակածաւոր կեանք իւր երեք ընկերների՝ Կարօի, Աւետի եւ Սազօի հետ: Այնուհետեւ աղէտաւոր հանգամանքները բաժանեցին այդ փոքրիկ սրիկաներին եւ ձգեցին կեանքի տարբեր ճանապարհների վրայ: Թափառելով առխարհից աշխարհ, երկրից երկիր, եւ անցնելով զանազան դառն փորձերի միջից, տասնեւերկու տարուայ անչատումից յետոյ,— վաղեմի ընկերները կրկին հանդիպում են միմեանց միեւնոյն մինարէթի մէջ, որ մանկութեան հասակում նրանց թագստի տեղը, նրանց սիրելի որջն էր: Երկու օր մնացին այնտեղ, իսկ երրորդ օրը մինարէթը դարձեալ դատարկ էր: դարձեալ ամայի էր: Ի՞նչ եղան նրանք, ո՞ւր գնացին,— այդ կը տեսնենք ընթերցողը մեր մի այլ աշխատութեան — «կայծերի» մէջ ...:

(Վերջ)

ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՈՒՐՖԱՅԻ Հայրենակց. Միութեան Մարսէյլի մասնաճիւղի ընդհ. ատենադպրական ժողովը 4 Օգոստոս, կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 3ին, 1ին Բիւ Տոմինիքէն, 3րդ յարկ 14 թիւ սենեակը: Կը խնդրուի անդամ եւ ոչ-անդամ հայրենակիցներէն նկատի կայ գոնուիլ կարեւոր օրակարգ:

ՄԱՐՍԻԼՅԻ Տարօն Տուրուբերան Հայր. Միութեան ընդհ. անդամական ժողովը կիրակի, 4 օգոստոս կէս օրէ վերջ ժամը 2ին, Պուլեվարդ Տիւկօմիէ, Պար Մօնիմօնթալի սրահին մէջ. Փարիզի կայարանի դիմաց, սանդուխներէն վար զետնայարկ: Ներկայ ձախ Օրակարգ՝ վարչութեան ընտրութիւն: Ներկաներու թիւը մեծ մասնութիւն պիտի համարուի:

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Clacière 15 – 70
(ԵՐԹԵԻԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎԵՑԱՄՍԵԱՑ ԵՒԱՄՍԵԱՑ

Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՈՒՐԲԱԹ
2
ՕԳՈՍՏՈՍ
VENDREDI
2 Août
1935

11 ՏԱՐԻ — 11e Année No. 2872

Խմբագիր՝ ՇԱԽԱՐԸ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ՏԱՍԸ ՏԱՐԻ ԱՌԱՋ...

Այսօր, 2 օգոստոս, այն օրն է երբ լոյս տեսաւ «ՅԱՌԱՋ»ի առաջին թիւը, կոկիկ ծաւալով մը եւ չատ համեստ առաջադրութիւններով:

Այս առթիւ ծրագրուած բացառիկ թիւը լոյս պիտի տեսնէ կիրակի օր: Այնպէս որ, անպատշաճ բան պիտի ըլլար կանխել: Խմբագիրէն չատ առաջ, իրենց մտածումները գրի առած են թերթին աշխատակիցները, կարգի սպասելով:

Եւ որովհետեւ չատ է խճողուած այդ բացառիկը — 8 էջ — թոյլ տուէք այս տեղ արտատպել «Ցառաջ»ի առաջին թուցիկը, եւ քանի մը հատուածներ՝ առաջին խմբագրականէն,—իբրեւ նիւթ պատմութեան եւ ... խորհրդածութեան:

1925 օգոստոս 1ին լոյս կը տեսնէր հետեւեալ թուցիկը, ծանուցանելով թերթին երեւումը.

— «Ցառաջ»ը կուգայ իբրեւ պահանջ մը լրացնել Ֆրանսայի մէջ, ուր արդէն 40,000ի կը հասնի մեր հայրենակիցներուն թիւը:

«Ցառաջ»ը պիտի ըլլայ հայելին ոչ միայն Ֆրանսայի եւ Ա. Բեւմտեան ու Միջին Եւրոպայի հայկական կեանքին, այլ եւ համահայկական օրկան մը, լրացնելով օրուան թերթի մը բոլոր պահանջները:

«Ցառաջ»ի մէջ լայն տեղ պիտի տրուի ՀԱՑԱՍՏԱՆի, գաղութներու եւ ԹՈՒՐՔԻՈՅ, ամենավերջին լուրերով:

Իբրեւ տեղական թերթ ՅԱՌԱՋ պիտի հետեւի Ֆրանսայի եւ հարեւան երկիրներու ներքին քոլոր անցուդարձերուն, բաղաքական, տնտեսական եւ գրական:

ՄԱՍՆԱՒՈՐ ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ, որոնք չիզն են արդի լրագրութեան, պիտի կազմեն ՅԱՌԱՋի կենդանի մէկ բաժինը:

ՅԱՌԱՋը պիտի վայելէ աշխատակցութիւնը շատ մը ծանօթ գրողներու, Ֆրանսայէն եւ արտասահմանէն:

×

Խմբագրականին մէջ,— «ԵՐԿՈՒ ՈՕՍՔ»— «Ցառաջ» կը չեշտէ մասնաւորապէս.

— «Ամէն բանէ առաջ, մեր գործը պիտի ըլլայ պաշտպանել այն բոլոր սրբութիւնները որոնք շունչ կուտան ժողովուրդներու եւ վառ կը պահեն անոր հաւատքը՝ լաւագոյն օրերու համար: Գաղութները հանգրուաններ են, ուր ներտուած ենք ակամայ, դէպքերու բռնադատման տակ, մինչեւ որ կարենանք հասնիլ մեր հայրենիքը: Մեր ձեռքն է նուազագոյն չափին վերածել այս անխուսափելի չարիքը, կազդուրուելով փիզիքապէս եւ նիւթապէս, եւ ներշնչուելով սեփական հայրենիքի գաղափարէն: Այս հիւրընկալ այլ համայնակուլ ափերուն վրայ, մեր հայրենակիցները պիտի ջանան զարգացնել իրենց ազգային գիտակցութիւնը, պահել լեզուն որ միակ թանկագին աւանդն է, ուժ տալ մայրենի դաստիարակութեան, գրականութեան եւ արուեստին, մոռնալ շատ մը ասիական ունակութիւններ եւ ներոգուիլ այս նոր կեանքի բարիքներով:

Ամէն գաղթ, իր շատ մը չարիքներուն հետ, ունի բարիքներ ալ, կը բաւէ որ արթուն ըլլանք, չտարուինք խաբուսիկ երեւոյթներէ, եւ ամուր պահենք մեր ազգային անհատականութիւնը:

«Ցառաջ» պատկերը պիտի ըլլայ իր շրջանի կեանքին, բայց միաժամանակ կանոնաւոր արձագանգը այն բոլոր անցուդարձերուն որ տեղի կ'ունենան այս շրջանէն դուրս, Հայաստանի մէջ եւ գաղութէ գաղութ: Բոլորովին տեղական թերթի մը հանգամանքը չի գոհացներ մեզ»:

ԵՐԲ ՕՐԱԹԵՐԹ ԵՂԱՒ

Արդէն հիմնաւորուած, 1927 Յունուար 1ին «Ցառաջ»ը լոյս կը տեսնէր իրրեւ օրաթերթ,— յանդգնութիւն մը՝ ոչ միայն Փարիզի, այլ եւ այդ ժամանակաշրջանին համար, քանի որ դեռ նոր սկսած էր գործադրկութեան առաջին փոթորիկը:

Քանի մը գլուխներ ալ այդ առթիւ հրատարակուած խմբագրականէն, գաղափար մը տալու համար գծի զարգացման եւ օրուան մտահոգութեանց մասին.—

«Ծնած՝ անմիջական պահանջէ մը, այս թերթին առաջին հոգը եղաւ հաղորդակցութեան կապ մը դառնալ ցիրուցան բազմութիւններու միջեւ, ներկայացնելով ինչ որ կայ եւ կը կազմուի այս գաղութին մէջ: 1923ի սկիզբն էր որ Ֆրանսան դարձաւ լուրջ կայան մը, թափառական գաղթականութեան համար:

... Հակառակ մեր կամքին, այսօր 50–60,000 հայութիւն խրխոչ ձգած է այս ընդարձակ տարածութեան վրայ, անխնայ վատնելով իր կենսական հիւթը, տարբական ապրուստի մը համար: Բազմազան են այս կացութեան չարիքները, եւ ինչ որ կը փորձուի ամէն կողմէ, մամուլով եւ կազմակերպութեամբ, կորուստը սահմանափակելու աշխատանք մըն է: 1919ին, ցիրուցան բազմութիւնները հաւաքելու եւ մէկտեղ կեդրոնացնելու խնդիրը կար սեղանի վրայ: Եօթը տարի յետոյ, այդ ծրագիրը օրակարգի վրայ պահելով եւ հետապնդելով հանգերձ, իբրեւ անմիջական գործ, ճո՛յն բազմութիւնները, եւ մանաւանդ սերունդը ՀԱՑ պահելու գրողներու, Ֆրանսայէն եւ արտասահմանէն»:

«ՅԱՌԱՋ» ուզեց աջակցիլ այդ աշխատանքին, միշտ արձագանգելով ազատ եւ անկախ հայրենիքի գաղափարը, պահանջելով բանալ Հայաստանի դուռները, ուժ տալ հայկական խօսքին ու գիրին, խրախուսելով ամէն ձեռնարկ որ կը նպաստէ ինքնագիտակցութեան զարգացման եւ հայկական մշակոյթին:

Մեր ուժերուն համեմատութեամբ գործադրելով ամբողջական ծրագրի մը զանազան մասերը, մենք մասնաւոր հետաքրքրութեամբ պրպտեցինք հայ աշխատաւորութեան հոգերն ու բաղձանքները, անոնց համրանքը, տնտեսական վիճակն ու տառապանքները, եւ թերթը մտերիմ շունչով մը կապուեցաւ իր ընթերցողներուն հետ, որոնց մեծ մասը աշխատաւորներ են:

Ու «Ցառաջ»ը եղաւ նաեւ ժամադրավայրը բոլոր անոնց որ գրիչ ունին եւ սիրտ»:

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

Կ'ՈՒԶԵՆ ՄԷԿ ԱՄԻՍ ԺԱՄԱՆԱԿ ՇԱՀԻԼ

Իտալիա պիտի դադրեցնէ՞ իր զինուորական պատրաստութիւններն ու տագնապները

Ազգերու Դաշնակցութեան Մորհուրդը բաւական տագնապալի ժամեր անցուց իր բացման նիստին մէջ, որ տեղի ունեցաւ չորեքշաբթի օր: Գործին ծանրութիւնը ինկած էր Ֆրանսայի վարչապետին վրայ, որ կը ջանար ճկուն բանաձեւ մը գտնել եւ ժամանակ չահիլ: Կ'առաջարկուէր որ Իտալիա եւ Եթովպիա վերակոչին իրաւարարութեան բանակցութիւնները, հինգերորդ անդամ մը ընտրելով մասնաւոր յանձնախումբին համար: Այսպէս բուն խնդիրը դամ մը ընտրելով մասնաւոր յանձնախումբին համար: Այսպէս բուն խնդիրը յետաձգելով մինչեւ օգոստոս 25, Անգլիա, Ֆրանսա եւ Իտալիա, որոնք դաշնագիր մը ստորագրած են 1906ին, պատեհութիւն պիտի ունենային խորհրդակցելու եւ ելք մը գտնելու: Ճամբան հարթելու համար բուն ժողովասրահէն աւելի դուրսը էր որ խորհրդակցութիւններ կը կատարուէին, մասնաւոր խօսակցութիւններով:

Երբ նիստը բացուեցաւ, Իտալիոյ պատուիրակը յայտարարեց թէ ներկայ ժողովին միակ նպատակն է ելք մը գտնել որպէսզի իրաւարար յանձնախումբը վերսկսի իր աշխատանքը: Իր կառավարութիւնը հակառակ չէ որ այդ աշխատանքը չարունակուի մինչեւ օգոստոս 25, բայց էական պայման կը դնէ խնդիրը սահմանափակել Վալ-Վալի միջադէպին չուրջ եւ սահմանային խրնդիրներ չյարուցանել: Եթովպիոյ ներկայացուցիչը յետաձգումը ընդունելով հանդերձ, յայտնեց թէ իր կառավարութիւնը լուրջ մտահոգութեան մատնուած է Իտալիոյ զինուորական պատրաստութիւններուն առթիւ եւ թէ Վալ-Վալի միջադէպը աննշան խնդիր մըն է: Եթովպիա կ'ուզէ որ աւելի լայն դիտնի մը վրայ կատարուին բանակցութիւնները:

Ասոր վրայ, Պ. Լավալ միջամտելով, դիտել տուաւ թէ Ա. Դ. Մորհուրդը մայիս 25ին որոշած էր արտակարգ ժողով գումարել, եթէ իրաւարարութեան բանակցութիւնները ձախողէին, ուստի անհրաժեշտ է որ բոլոր պատուիրակները, եւ մասնաւորապէս Անգլիոյ եւ Ֆրանսայի ներկայացուցիչները բանա ձեւ մը գտնեն, արժեցնելու համար մայիս 25ի որոշումը: Պ. Լավալ ինք արդէն պատրաստած էր այդ բանաձեւը, ինչպէս ըսինք:

Այդ մասին խորհրդակցելու համար, նիստը յետաձգուեցաւ յաջորդ օրուան: Եւ Ֆրանսայի արտաքին նախարարը ամբողջ իրիկունը եւ գիշերուան մէկ մասը անցուց մասնաւոր բանակցութիւններ կատարելով պատուիրակներուն հետ: Մասնաւորապէս երկար խօսեցաւ Անգլիոյ եւ Իտալիոյ ներկայացուցիչներուն հետ: Առաջինը կը պահանջէր որ Իտալիա հանդիսաւորապէս կրկնէ իր յանձնառութիւնը՝ զինու զօրութեան չդիմելու: Իտալիոյ ներկայացուցիչը պատասխանեց թէ այդ յանձնառութիւնը կը ստանձնէ միայն մինչեւ օգոստոս 25, թուական մը որ նշանակուեցաւ Ազգերու Դաշնակցութեան խորհուրդին գումարման համար, եթէ ելք մը գտնուած չըլլար: Անգլիոյ ներկայացուցիչը դիտել տուաւ թէ Իտալիա 1928ի իտալեւհապէշական դաշնագրով յանձն առած է զէնքի չդիմել, եւ այս՝ առանց պայմանաժամ նշանակելու:

Իրագէկ աղբիւրէ կը հաւաստեն թէ Անգլիա մասնաւորապէս կը պնդէ որ յետաձգման պարագային Իտալիա ոչ դինուոր փոխադրէ, ոչ ալ ռազմանիւթ: Իսկ Իտալիա բոլորովին անընդունելի կը գտնէ այս պահանջը:

Իտալիոյ նպատակները Եթովպիոյ մէջ

*«Փոփոլօ տ'Իթալիա»ի մէջ հրատարակուած խմբագրական մը, որուն հեղինակութիւնը կը վերագրուի Մուսոլինիի, կը պարզէ Իտալիոյ հիմնական նպատակները Եթովպիոյ եւ արեւելեան Աֆրիկէի մէջ: Յօդուածը կ'ըսէ.— «Մենք Եթովպիա չենք երթար գերութիւնը ջնջելու կամ իբրեւ սպիտակ ցեղին ախոյեանները ընդդէմ սեւ ցեղին: Գերութեան ջնջումը մեր քաղաքակրթութեան հետեւանքը պիտի ըլլայ, բայց ոչ նպատակը: Նոյնը կրնանք ըսել քաղաքակրթութեան համար: Ան մեր քաղաքականութեան արդիւնքը պիտի ըլլայ, բայց այդ չէ մեր նպատակը: Մենք արտունչներ չունինք սեւամորթներուն դէմ: Մենք ֆաշականներս կ'ընդունինք ցեղերու գոյութիւնը, անոնց տարբերութիւնները եւ նուիրապետութիւնները, բայց փափաք չունինք ներկայանալու իբրեւ դրօշակիրները սպիտակներու եւ սեւերու պայքարի մը: Իտալական ձեռնարկին երկու հիմնական չարժառիթներն են ծաւալման եւ զինուորական ապահովութեան կենսական պահանջները: Այս երկու պահանջներէն ծագած հարցին լուծումը չի կրնար մասնակի ըլլալ. որովհետեւ, ծաւալում մը որ չէ ամբարտնդուած զէնքով, կամ թեւարկութիւն մը որ զրկուած է զին - ուորական պաշտպանութենէ կրնայ ազէտի յանգիլ, ինչպէս եղաւ քառասուն տարի առաջ: Ասկէ զատ, ցորչափ չէ անհետացած Եթովպիոյ զինուորական սպառնալիքը, մեր գաղթավայրերուն ապահովութիւնը վտանգուած կը մնայ: Միայն Իտալիան կրնայ գտնել թէ մինչեւ ո՛ւր պիտի հասնի այդ ապահովութիւնը, որովհետեւ վտանգի պահուն ոչ ոք պիտի ունենանք մեր կողքին: Հաւանաբար ճիշդ հակառակը պիտի պատահի: Զինուորական բացառութեամբ, հարցը միայն մէկ լուծում կրնայ ունենալ,— Թրնեւի հետ, առանց Թրնեւի կամ Թրնեւի դէմ: Մեր գործողութեան միւս բոլոր չարժառիթները կարեւոր են, բայց վճռական չեն»:

Սուր պատճառներ Ազգերու Դաշնակցութեան դէմ

Ուրիշ իտալական թերթ մը, «Թրիպունա», բուռն յօդուած մը կը հրատարակէ ծերակուտական Տավանծատիի ստորագրութեամբ: Յօդուածագիրը, որ ծանօթ է իբրեւ հեղինակաւոր մէկ արտայայտիչը ֆաշական կարգ ու սարքին, պարզելով իտալեւհապէշական վէճին պատճառները, կը բացագանչէ.

— «Ազգերու Դաշնակցութիւնը անկարող եղաւ մէկ հատիկ կարեւոր հարց լուծելու եւ ընդհակառակն երեւան եկաւ երկդիմի դերով: Ան առանց նկատի առնելու իր անկայունութիւնները, խոչընդոտ մը կը կազմէ համաչխարհային յարաբերութեանց, մանաւանդ եւրոպական խնդիրներու մէջ: Եթէ Սթրէզայի քաղաքականութիւնը երկու հակասական հետեւանքներ ունեցաւ, ինչպէս Անգլիոյ եւ Գերմանիոյ ուղղակի համաձայնութիւնը նաւային սպառազինութեանց համար եւ հակաիտալական գործունէութիւնը Եթովպիոյ վէճին մէջ, ասոր մէկ պատճառն ալ Ազգերու Դաշնակցութենն երկդիմի ընթացքն է»:

Յօդուածագիրը կ'ըսէ թէ Ազգերու Դաշնակցութիւնը չի կրնար որ եւ է արգելք դնել այն որոշումներուն դէմ միայն Իտալիան կրնայ տալ, եւ կը հարցնէ.

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԴԻՊԻ ԾՈՎ՝ ԹԱՌՈՎ ՈՒ ԵՐԳՈՎ

— • —

Կաւ տը Լիօն, չորեքշաբթի գիշեր: Անկիւն մը խռնուած են հայ կիներ, այրեր եւ, մանաւանդ, մանուկներ:

Խռնուածը մանչեր եւ աղջիկներ օդափոխութեան պիտի երթան, դէպի Միջերկրական, մէկ ամսուան համար: Գիշերը երկու մանուկներ ալ պիտի միանան Լիոնէն, իսկ ուրիշներ՝ Մարսէյլէն: Կազմակերպիչը՝ Հ. Կ. Խաչ:

Ժպիտ՝ բոլորի դէմքին վրայ: Անշուշտ լացողներ ալ կան, բայց ոչ թէ գացողներուն, այլ հոս մնացողներուն մէջ:

Ընտրութիւնը կատարուած է իւրաքանչիւր մասնաճիւղի յանձնարարութեամբ, ճնախընտրելով տկարներն ու անճարները:

Այդ, չունեւոր տուներ կան, որոնց երկու — երեք զաւակներէն մէկը միայն առնուած է: Ուրեմն բաժանում չկայ եւ եղբայրներուն: Եւ լաց.— «Ես ալ կ'ուզեմ երթալ»...

Բոլոր գործողութիւնները կատարուելէ յետոյ, կայարանի խառնիճաղանճին մէջ, խումբը կ'առաջնորդուի շոգեկառք:

Շարժելու տեղ չկայ: Երեք յաւելուածական կառախումբեր սարքուած են միեւնոյն ժամուն, դէպի Նիս: Բարեթախտաբար Կ. Խաչի վարչութիւնը կանխաս ապահոված է իր սանեորուն տեղը, առանձին վակօնի մը մէջ:

Ու կը խուժեն, կը խռնուին բոլորը մէկ, պայուսակներով ու կապոցներով:

Նոյնիսկ բազմութիւն ալ կայ կը սպասէ, ողջերթի համար:

Մեկնումի ազդանշանը տրուած է պրդէն: «Երթաս բարով, գաս բարով»:

Յանկարծ հղանակ մը գլգլուն: Գարեգինը թառն առած, եկեր է կայարանի, ճամբու դնելու իր հինգ տարեկան աղջնակը, որ արդէն համբաւ շինած է Փարիզի բեմերուն վրայ, իբրեւ վարպետ պարուհի:

Մանուկ – շրջիկները կ'ոգեւորուին եւ... «Մեր հայրենիք»ը պատուհան թափել կուտայ միւս ուղեւորները: Զարմանք եւ հետաքրքրութիւն՝ բոլոր դէմքերուն վրայ: Անշուշտ զարմանալի խօսքեր ալ կը փոխանակուին, — «Ո՞ր աշխարհէն են այս օտարականները: Ի՞նչ երգ է այս...

Երկու պատգօնեաներ, մէկ - մէկ գլանիկ՝ իրենց բերնին, տպօրինակ ջերմութեամբ կը դիտեն ու կը ցուցնեն եղգոդները, կախուելով պատուհանէն:

Դիմացի կառախումբին ուղեւորներն ալ խռնուեր են պատուհաններուն առջեւ:

Խորհրդածութի՞ւններ,— բայց ժամանա՞կն է: Թառը կը հառաչէ, հայկական կանչերու վերջին վանկերը կ'արձագանգեն կայարանի կամարին տակ,— եւ կառախումբը կ'անհետանայ:

Մանուկները կ'երթան դէպի ծով, դէպի արեւ:

Պիտի ըսէ,— Բայց բանի՞ հոգի, հազարներու մէջէն:

Էհ, ուրիշ բան է հարցնել, քարի կամ չար ժպիտով մը. եւ բոլորովին ուրիշ բան՝ ճարել ու կազմակերպել, 30ը 130ի վերածել: Ինչո՞ւ չէ, ճոյն – իսկ 1300ի:

ՎԱՀԷ

— «Մուսոլինիի Իտալիային չէյնա՞ը, հանդարտօրէն վճռական գործօնութեամբ մը, Եւրոպան փրկել աս ճնշիչ եւ ապուշ երկդիմութենէն որ կը կոչուի Ազգերու Դաշնակցութիւն»:

Այս յօդուածը եւ ուրիշ հրատարակութիւններ կ'ապացուցանեն թէ Իտալիոյ քաղաքական շրջանակներուն մէջ ալ հաւատք չունին Ազգերու Դաշնակցութեան վրայ:

Եթովպիոյ կայսեր գունարեղէններ

Լոնտոնի թերթերը կը գրեն թէ Հաիլէ Սէլասէ, Եթովպիոյ կայսրը, որ ինքզինքը Սաբայի թագուհիին ուղղակի չառաւիղը կը համարի, Լոնտոն ղրկած է իր գոհարեղէնները, ապահովութեան համար: Այդ գոհարեղէնները խոշոր հարստութիւն մը կը կազմեն: Շատերը անգին են, սերունդէ սերունդ փոխանցուած 300 վեհապետներու կողմէ: Արքայական թագը կը պարունակէ կարգ մը անտառ ադամանդներ եւ զմրուխտներ: Ապարանջանները, օղերը եւ ուրիշ զարդեղէններ ճոխութեամբ կը փայլին թանկագին քարերով:

Ապրուստի խնդիրը Ֆրանսայի մէջ

Կառավարութիւնը կը չարունակէ միջոցներ խորհիլ, ապրուստը ժամանցնելու համար: Մասամբ ճառներու պատուիրակութիւնը վարչապետին ներկայացնելով, բացատրեց թէ անկարելի է 10 առ հարիւր կրճատել բոլոր միսերուն գինը: Մասամբ ճառներուն կարծիքով կարելի է գեղչել միայն 5 առ հարիւր, բայց այդ ալ կախում ունի խանութներու վարձքին կրճատումէն:

Երկրին մէջ արտադրուած չաքարին հիմնական գին որոշուեցաւ 176 ֆր – բանք (100 քիլօն), ինչ որ կը նշանակէ 9 ֆրանք գեղչ: Արտադրիչները հաւանեցան իրենց չահը 45 ֆրանքէն իջեցնել 30 ֆրանքի (հարիւր քիլոյի վրայ): Ասով փոքրաքանակի քիլոյին գինը գեղչուած պիտի ըլլայ 20 սանթիմ:

Նախարարական վերջին ժողովին մէջ հրամանագիր մը ստորագրուեցաւ, գինեգործներու պաշտպանութեան համար: Նոր օրէնքին համաձայն, գինեգործներուն վճարուած գինը պիտի աւելնայ, իսկ փոքրաքանակի գինը կարելի եղածին չափ անփոփոխ պիտի մնայ: Միւս կողմէ, կառավարութիւնը տեսակ մը մենաշնորհի պիտի ենթարկէ ալքոլի գնումն ու վաճառումը:

4000 գործազուրկներու ցոյցը Լոնտոնի մէջ

Յուլիս 31ի գիշերը հարիւրաւոր գործազուրկներ տեղաւորուեցան Լոնտոնի քաղաքապետարանին առջեւ, եւ առտուն ժամը 8.30ին 4000 հոգի խուժեցին դէպի ներս: Ոստիկանութիւնը եւ քանի մը պաշտօնեաներ չկրցան դիմադրել այս մարդկային ալիքին: Հարիւրաւոր գործազուրկներ բարձրացան քաղաքապետարանի փառաւոր սանդուղներէն վեր, որոնք վերապահուած են մեծ հանդիսութեանց, եւ տարածուեցան առաջին յարկի հայկերտութիւններու սրահին մէջ: Ոստիկանները ի դուր կը ջանային հսկողել: «Աչխատանք կ'ուզենք», կ'աղաղակէին չորս հազար բերաններ: Մէկ ժամ վերջը օդնական ուժ հասած ըլլալով, գործազուրկները հեռացան:

Դէպքին պատճառը այն էր որ պատին վրայ փակցուած ազդով մը քանի մը բանուորներ կը փնտռուէին, սրահներու նորոգութեան համար:

ԽԵՂԴՈՒԱԾ ՏՂՈՒՆ ԴԻԱԿԸ ԳՏՆՈՒԵՑԱՒ

Վիէնն, 31 յուլիս (Ցառաջ).— Ինչպէս գրած էի, 13 տարեկան հայ տղայ մը խեղդուեցաւ Ռօնի մէջ, անցած չաբաթ: Դիակը գտնուեցաւ երէկ, երեք չաբթի կէսօրէն վերջ, Վիէնէն 6—7 քիլոմեթր հեռու: Նամակիս մէջ մոռացած էի յիշել փոքրիկն Սամուէլ Հայցագործեանը որ պատուհանէն իյնալով մեռաւ: Ուրեմն այս մէկ տարուան մէջ արկածի զոհ գացած են ոչ թէ հինգ, այլ վեց հայ մանուկներ:

(Շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՅԱՅԼԵ ՍԵԼԱՍԻԵ Ա. ԿԱՅՍԵՐ ԲԻՈՍԿՈՊՈՍ

Correspondance d'Ethiopie աՀասԵՐ բԵՏԵԿ (յուՆուարի - փետրուարի 1931) ԻՐ բարգաւաճեալ հետեւյալ յօդուածը, որ ներկայացուցած է Հայկէ ՍԵԼԱՍԻԵ Ա. կայսրը թագադրութեան տասն տարուան առիթով։ — Խմբ.

Եթովպիոյ ներկայ վերածնութեան տասն տարիներու ընթացքին, որոնց ընթացքին Հայրենիքին ամբողջ ուշադրութիւնը կեդրոնացած էր Ազգային Միութեան վերակազմութեան գործին վրայ, Ազգային Ժողովը ընդունեցաւ Սահմանադրական Օրէնքը։ Այս Սահմանադրութեան համաձայն, որ հաստատուեցաւ 2 Յունիսին 1931ին, Ազգային Ժողովը կը բաղկանայ երկու Խորհուրդներէ, որոնցմէ մէկը կը կոչուի Սենատ, իսկ միւսը՝ Ներկայացուցչական Ժողով։

Սենատը կը բաղկանայ 42 տարիքէն վեր անդամներէ։ Իր անդամները կը նշանակուին Կայսրէն, որ կը նախագահէ նաեւ Սենատի նիստերուն։ Սենատորները կը ներկայացնեն Եկեղեցին, Ազնուականութիւնը, Զօրքերուն Գերագոյն Հրամանատարը եւ Նահանգներու Կառավարիչները։ Անոնք կը նշանակուին Կայսրէն, որ կրնայ զանոնք պաշտօնանկ ընել, երբ որ կը գտնէ անհրաժեշտ։ Սենատորները կը ստանան ամսական 2 Թալերի ռոճիկ։

Ներկայացուցչական Ժողովը կը բաղկանայ 262 պատգամաւորներէ, որոնցմէ 127ը կը ներկայացնեն Նահանգները, 127ը՝ Ազգային Միութիւնը, 8ը՝ Քաղաքները, իսկ 1ը՝ Ազգային Գրադարանը։ Ժողովի նախագահը կ՚ընտրուի Կայսրէն։ Ժողովի նիստերը կը տեւեն 3 ամիս տարին։ Ներկայ գտնուելու համար պատգամաւորները կը ստանան ամսական 800 Թալերի ռոճիկ, որուն վրայ չի դրուիր հարկ։ Ժողովի նախագահը կը ստանայ 1500 Թալեր։ Ներկայ գտնուելու համար ամսական 400 Թալեր։ Ժողովի նախագահը կը ստանայ 1919ին մեծ աստիճանաւորներու համար սահմանուած ռոճիկին կրկնապատիկը։ Ներկայ գտնուելու համար ամսական 200 Թալեր։

Ազգային Ժողովի նիստերը կը բացուին Կայսրէն, որ կը կարդայ Գահի Գահոյքը։ Ան կը կարդայ նաեւ Ազգային Ժողովի նիստերուն փակման Գահոյքը։ Ազգային Ժողովի նիստերը կը տեւեն 3 ամիս տարին։ Ներկայ գտնուելու համար ամսական 200

ՅԱՌԱՋԻ ՂՈՂՈՋԸ

Հ. Յ. Գ. ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ

ԳԱՂՈՒՏԱՅԻՆ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

— ০ —

ԼՈՆԴՈՆ, 29 յունիս (Յատուկ). — Ինչ - ինչ պահ, այս տողը կը գրենք մեր ձեռքի ժամացոյցին նայելով, որ ցոյց կու տայ 7.30ին յատուկ ժամը, կսպասենք Ռամզէյ Մակդոնալդի ելոյթին։ Ամբողջ Անգլիան, ինչպէս նաեւ ամբողջ աշխարհը, ուշադրութեամբ կը հետեւի այս ելոյթին։ Ամէն մարդ կ՚ուզէ գիտնալ, թէ ի՞նչ կրնայ ըսել Մակդոնալդ

ԶԱՆԱԶԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԵՐԿԻՒ ՀԱՐԻՒՐ ՕԴԱՆԱՒԵՐ պիտի չինուին Անգլիոյ մէջ, միայն ծովէ – զերքներու եւ նեղուցներու պաշտպանութեան համար: Այս օդանաւերը պատեր – բազմի պարագային պիտի ջանան ետ մղել առեւտրական նաւատորմին դէմ ե– ղած օդանաւային յարձակումները:

ԽՈՐՀՐԴԱՒՈՐ ՁԱՒԱԳՈՑԹ ՄԸ հնարուած է Նիւ Եորքի մէջ: Քաղուած տեղեկութեանց համաձայն, կարելի պիտի ըլլայ մարտանաւի մը դիւրքը ճշդել 90 քիլոմեթր հեռուէն: Քսան փորձեր կատարուեցան եւ բոլորն ալ յաջողեցան:

ԽՈՐՀՐԴԱՑԻՆ ՍՈՒԶԱՆԱՒ ՄԸ ընկղմեցաւ Ֆինլանտայի ծոցին մէջ, իր 55 նաւազներուն հետ, որոնք ամբողջովին նաւային զպրոցներու աշակերտ – ներ էին:

ՔՐԻՍՏՈՍԻ ԶԱՐԶԱՐԱՆԱՑ ՊԱՏԿԵՐԻՆ փոխարէն, որ 300 տարիէ ի վեր կը ներկայացուի Օպէրամմէրկոյի մէջ (Պաւարիա), պիտի հաստատուի նոր ներկայացում մը, «Հունձքը»: Այն թերթերը որ այս լուրը կուտան, կ'ըսեն թէ խաղին նիւթը պիտի ըլլայ արեւական աղջկան մը հրապուրումը Հրեայի մը կողմէ:

ԶՈՐՍ ԳԵՐՄԱՆ մայրապետներ եւս հինգ ամիսէն երեք տարի բանտարք – կուեցան եւ 155.000էն 55.000 մարք տուգանքի դատապարտուեցան, 225.000 մարք փախցուցած ըլլալով: Տուգանքներու գումարն է 270.000 մարք (22.500 անգլ. ոսկի):

ՄԵԾ ՀՐԴԵՀ ՄԸ ծագեցաւ Պիզայի մէջ (Թուրքիա), զինամաճառի մը խանութէն: Հրդեհը արագօրէն տարածուելով, 130 տուներ եւ 50 խանութներ մոխիր դարձան: Մարդկային կորուստներ չկայ:

Ե. ՄԻՒՒԹԵԱՆ մարզական չարժման մասին զեկուցում մը տուաւ այն պատուիրակութիւնը որ գացած էր ուսումնասիրութիւններ կատարելու: Ներ – կայ էին երկու հազար ունկնդիրներ: Այդ զեկուցման համաձայն, խորհրդա – յին իշխանութիւնը ֆիզիքական կրթութեան եզմտացոյցը 120 միլիոն րուբ – լիէն (1934) բարձրացուցած է 240 միլիոնի: Մարզադաշտերու թիւը 2000էն բարձրացած է 4000ի եւն.:

—o—

ՄԱՐԶԱԿԱՆ

ՀԵԾԵԼԱՆԻՒԻ ՄՐՑՈՒՄՆԵՐ

Ամէն տարուան պէս, այս տարի ալ Զորեքշաբթի գիշեր Սթատ Պիւքա – լոյի մարզադաշտին մէջ կատարուե – ցաւ գիշերային հեծելանիւի մրցում մը, որ կը կոչուի « Փըթի Թուր տը Ֆրանս»: Ներկայ էին 30,000 հոգի: Այս մրցումին կը մասնակցին Շրջա – նին « Ատաղ»երը: Բոլոր մրցումներուն մէջ Ֆրանսական խումբը տարաւ ջախ – ջախիչ յաղթանակ մը, առանալով պարգեւներ եւ յաղթութեան դափնին: Մրցումները տեւեցին մինչեւ գիշեր – ուան ժամը 1:

Այսպիսի մրցումներ տեղի պիտի ունենան նաեւ Ֆրանսայի գլխաւոր քաղաքներուն մէջ:

*** Երեքշաբթի գիշեր Պրիւքսէլի մէջ (Պելժիա) տեղի ունեցաւ ընդունելու – թիւն մը ի պատիւ Ֆրանսայի Շրջանին յաղթականին եւ իր ընկերներուն: Հե – ծելանաւորդները կայարանին մէջ դի – մաւորուեցան հաղարաւոր հանդիսա – տեսներու կողմէ որոնք ծաղիկներ կը նետէին: Ցաղթականները առաջնոր – դուեցան Հեծելանիւի Դաշնակցու – թեան կեդրոնը, ուր Էքոփոլտ Թագա – ւորին կողմէ հազարապետ Վան տէն Հօվէլ, ոսկի շքանշան մը յանձնեց:*

*** Սպանիոյ եւ Իտալիոյ թէ մար – զական եւ թէ քաղաքական թերթերը կը պահանջեն պատիժներ սահմանել իրենց ազգային խումբերուն մասնակ – ցող հեծելանաւորդներուն, որոնք մըր – ցումը լքած են առանց որ եւ է պատ – ճառի:*

*** Ֆրանսայի Շրջանի մրցումը ըս – կսելէն ի վեր (1903) չահած են հե – տեւեալ ազգերու պատկանող հեծե – լանաւորդները.—*

1903ին, Ֆրանսացի՝ Մօրիս Կարին, 1904ին՝ Ֆրանսացի՝ Հանրի Գորնէ, 1905ին՝ Ֆրանսացի Լուի Թրուսըլիէ, 1906ին՝ Ֆրանսացի Րընէ Փոթիէ, 1907ին եւ 1908ին, Ֆրանսացի՝ Լու – սիէն Փըթի - Պրըթօն, 1909ին, Լիւք – սէնպուրկցի՝ Ֆրանսուա Ֆապէր, 1910ին, Ֆրանսացի՝ Օկթաւ Լաբիս, 1911ին, Ֆրանսացի՝ կիւսթաւ Կարի – կու, 1912ին, պելճիքացի՝ Օսիլ Տէֆրայ, 1913ին եւ 1914ին, պելճի – քացին Ֆիլիփ Թիս, 1915 — 1918 մր – քացին տեղի չէ ունեցած ընդհ. պատե – րազմի հետեւանքով: 1919ին, պելճի – քացի, Ֆիրմին Լամպօ, 1920ին, պել – ճիքացի՝ Ֆիլիփ Թիս, 1921ին, պել – ճիքացի՝ Լուի Սիէօր, 1922ին, պել – ճիքացի՝ Ֆիրմին Լամպօ, 1923ին, Ֆրանսացի՝ Հանրի Փէլիսիէ, 1924ին եւ 1925ին՝ իտալացի Օթաւիօ Ֆօթէ – քիա, 1926ին, պելճիքացի՝ Լուսիէն Պիւս, 1927ին եւ 1928ին, Լիւքսէն - պուրկցի՝ Նիքօլա Ֆրանց, 1929ին, պելճիքացի՝ Մօրիս Տըվալէ, 1930ին, պելճիքացի՝ Անտրէ Լըտիւք, 1931ին, Ֆրանսացի՝ Անտրէ Լըտիւք, 1932 – ին, Ֆրանսացի՝ Անթօնին Մաներ, 1932 – ին, Ֆրանսացի՝ Անտրէ Լըտիւք, 1933ին, Ֆրանսացի՝ Ժօրժ Սփէչէր, 1934ին, Ֆրանսացի՝ Անթօնին Մաներ եւ 1935ին, պելճիքացի՝ Ռօմէն Մա – յէս:

Ինչպէս կը տեսնուի, Ֆրանսացինե – րը տարած են 14 յաղթութիւն, Պել – ճիքացիները՝ 10, Լիւքսէնպուրկցինե – րը՝ 3, իսկ Իտալացիները՝ 2:

ՀՐԱՆՏ ՍՐԱՊԵԱՆ

ԱՆԻԷՒՒ ՄԷՋ **ՅԱՐԱՒԶ** ԿԸ ԾԱԽՈՒԻ

Գ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆԻ «ԱՇՏԱՐԱԿ» սրճարանին մէջ,

34, Villa Rouveyrolle. Asnière (Seine).

Հ Յ. Դ.

Փարիզ

ԻՍԻ ԼԻ. ՄՈՒԼԻՆՈՑԻ «Զաւարեան» կոմիտէի ընդհ. ընկերական ժողո – ը 3 Օգոստոս Շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին սովորական հաւաքատեղին կը հրաւիրուին նաեւ Արլուեթեան խումբի ընկերները: Օրակարգ.— Պատգա – մաւորի ընտրութիւն եւ ընթացիկ հարցեր:

ԱՌՆՈՒՎԻԼԻ Դասմիկ խումբի դասախօսական ժողովը 2 Օգոստոս, Ուրբաթ երեկոյ ժամը 9ին ընկ. Յ. Խաչատուրեանի բնակարանը:

կը խօսի ընկեր Լ. ՁՈՐՄԻՍԵԱՆ:

Գաւառ

ՍԷՆԹ ԷԹԻԷՆի «Անտուք» ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը 3 Օգոստոս Շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին «Դուբեան» Գրադարանը: Մասնաղաբար կը հրաւիրուին Կոհշք, Կեփին եւ վարուժան խումբերու բոլոր ընկերները:

Դաշտահանդէս Շավիլի անտառին մէջ

կազմակերպուած ՇԱՎԻԼԻ «ԱՐՂՈՒԹԵԱՆ» ԽՈՒՄԲԻՆ ԿՈՂՄԷ

Հսվանաւորութեամբ՝ «ՁԱՒԱՐԵԱՆ» ԿՈՄԻՏԷԻ

4 *Օգոստոս կիրակի օր ԽԱՆԱՄՈՐԻ ԱՐՇԱԻԱՆՔԻ*

եւ ԻՇԽԱՆ ԱՐՂՈՒԹԵԱՆի մահուան տասներորդ տարեդարձի առթիւ

կը նախագահէ ընկ. **Ա. ԳԻՒԼԽԱՆԴԱՆԵԱՆ**

կը խօսի ընկեր **ՀՐԱՆՏ-ՅԱՄՈՒԷԼ**

Այցելութիւն իշխան ԱՐՂՈՒԹԵԱՆի շիրիմին Շավիլի Գերեզմանատան մէջ

Գեղարուեստական բաժին: կը նուագէ Թառիստ ՌՈՒԲԻԿԸ:

ՃԱԽ եւ ԴԻԽՐԱՄԱՏՋԵԼԻ ՊԻՒՖԷ:

Ֆոն տը Սէվռէն առնել *1* թիւ հանրակառքը եւ իջնել Puits sans Vin: կառ. Մոնփարնասէն առնել շոգեկառք եւ իջնել Շավիլ:

Խանութատիրի Աշխատանքը

կազմակերպուած՝ Հ. Ց. Դ. ՊԱՆԷԼԷՕ-ՔԱՇԱՆԻ ԱՐԾԻՒ ԵՆԹ. կողմէ

4 *Օգոստոս կիրակի առաւօտեան մինչեւ երեկոյ*

ԿԱՐԻՆԵԱՆի օդասուն պարտէզին մէջ (ԲՒԻ ԲԱՐՄԱՆԹԻԷ

կը բանախօսեն՝ բնկերներ **ԿՈՄՍ (ՓԱՓԱԶԵԱՆ)** եւ **Ս. ՎՐԱՑԵԱՆ**

կը ներկայացուի՝ ընկեր Ա. ԱՀԱՐՈՆԵԱՆի

«ԷԼ ՄԻ ԱՂՕԹԻՒ»Ը

Դեղարուեստական բաժնի մէջ կան նոյնպէս երգախառն ֆանթէզի, վեներգ, արտասանութիւն, պար եւ ան.ակնկալներ:

Խիստ դիւրամատչելի գիներով ՊԱՂ ԸՄՊԵԼԻՆԵՐ

ՄՈՒՏՔ 3 *ՖՐԱՆՔ:*

Հաղ. միջոց.— փորթ տ'Օրլէանէն առնել *88* թիւ հանրակառքը եւ իջնել Պանեէ:

ՏԱՐԵԿԱՆ ՇՓԵՂ ԴԱՇՏԱՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ

ԿՈՄԻՏԱՍ *Փարիզահայ Երևան Երգչախումբի նպաստ*

ՏԵՂԻ Կ'ՈՒՆԵՆԱՅ 4 ՕԳՈՍՏՈՍ ԿԻՐԱԿԻ, ԱՌԱՒՕՏԷՆ ՄԻՆՉԵՒ ԿԷՍ ԳԻՇԵՐ

ՌՈՊԷՆՍՈՆ *Chez Fiquet «Au Grand Arbre»*

ՕԴԱՍՈՒՆ ՊԱՐՏԷԶԻՆ ՄԷՋ

Երգչախումբը կը ղեկավարէ Պ. ԱՐԱՅ ՊԱՐԹԵԻԵԱՆ

ԸՆՏԻՐ ՃԱՇ, ՆԻՐԳ, ՊԱՐ եւ ԱՆԱԿՆԿԱԼՆԵՐ:

Անձրեւի պարագային ճանդէսը կը շարունակուի յարաւից լուդարձակ սրահին մէջ:

Հաղ. միջոցներ.— Փորթ տ'Օրլէանէն առնել *128* թիւ հանրակառքը (3 tickets) եւ իջնել Բոպէնսոն (վերջաւորութիւն):

ՄՈՒՏՔ 3 *ՖՐԱՆՔ:*

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

ՖՐ. Հ. Կ. ԽԱՉԻ ԻՍԻ ԼԷ ՄՈՒԼԻՆՈՑԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

11 ՕԳՈՍՏՈՍ ԿԻՐԱԿԻ ՕՐ

կը խնդրուի նկատի ունենալ այդ թուականը:

Մանրամասնութիւնները յաջորդով:

ԿԱՐԴԱՑԻՔ

«LA TRIBUNE DES NATIONS»

(L'Hebdomadaire International) միջազգային շաբաթաթերթ ուժեղ մեծադիր էջերով եւ պատկերազարդ: կը հրատարակուի ամէն շաբթի, աշխատակցութեամբ յայտնի դէմքերու, աշխարհի բոլոր մասերէն: Պարբերաբար բացառիկ թիւեր՝ նուիրուած գանագան երկիրներու:

Գինն՝ *2* ֆր.: տարեկան բաժնեգինն՝ *80* ֆր., վեցամսեայ՝ *45* ֆր. (Ֆրանսա եւ գաղութներ):

Հասցէ՝— 150, Champs - Elysées, Paris.

ՓՈԽԱԴՐՈՒԱԾ Է

ՎԻՐԱԲՈՑԺ-ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԺ

ՀՐԱՉ ՉԱՐԴԱՐԵԱՆ

44, Rue de Dunkerque, Paris.

ՀԵՌԱՁԱՅՆ **TRUDAINE: 42-69**

(ԿԱՐ ՏԻՒ ՆՕՐԻ ՄՕՏ):

ԱՆՄԻՋԱՊԷՍ ՎԱՐՁՈՒԻ ԵՆ

ԳԵՂԵՑԻԿ, ԱՐԵՒՈՏ ԵՒ ՕԴԱՍՈՒՆ ՅԱՐԿՍԲԱԺԻՆՆԵՐ

1 ԵՒ 2 ՓԻԷՍ, ՏԷՊԱՐԱ, ՊԱՏՇԳԱՄ, *W. C.*, ՄՈՒՏՔ ԵՒ ՊԱՐՏԷԶ

100, rue Jean Naudin. Bagneux

250 ՄԷՏՐ ՀԵՌՈՒ **Route d'Orléans**ԷՆ

ՏԵԼԻՈՑՆ ԱՄԵՆԷՆ ՀԱՃԵԼԻ ԵՒ ՀԱՆԴՈՍԱՒԵՏ ՇԻՆԵՐԸ:

ՄԱՆՐԱՄԱՍՆՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ ԴԻՄԵԼ ՎԵՐԻ ՀԱՍՑԷԻՆ,

Հաղորդակց. միջոց.— Omnibus՝ FI et FIbis, փորթ տ'Որ. լէոնէն հանրակառք՝ 88 et 88bis եւ իջնել Croix d'Arcueil, Թաքսիի սպասարկութիւն:

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՑՐԷ

Ձաշարան ՖԼՕՐԻ:

61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)

Մէթրօ՝ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն **Dantor : 52 - 73**

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ:

ԿՈՒԶԷ՞Ք ԶՈՒՏ ԽԱՂՈՂԷ ԵՒ ԱՆԻՍՕՆԷ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾ ՕՂԻ ԽՄԵԼ

ՀԱՐՑՈՒՑԻՔ
ՓՏՏՈՒՑԻՔ
ԵՒ ԳՆԵՑԻՔ

ՐԱՔԻ ՏԻՒԶ

ԱՐՒԱՑԱԿԱՆ ԽՄԻՉՔ

ԿԱԶԴՈՒՐԻՔ
ԱՆԱՐԱՏ
ԱԽՈՐԺԱՒԲԵՐ

Պոլսոյ օղին է որ ձեր ուզածին պէս կը ձերվկնայ եւ քէյֆ կուտայ.

Ֆրանսայի համար արտօնատէր՝ Ց. ՏԱԼԱՖԻԻԲԵԱՆ

8, Rue Suffren, MARSEILLE, Tél. D. 70-89

Փարիզի ներկայացուցիչ Գ. ՃԻՏՃԵԱՆ,

75, Ave. Victor - Hugo, **Clamart** (Seine)

Լիոնի ներկայացուցիչ ՃԸՆԿԸՏՐԵԱՆ եւ ԹԷՐԶԻԵԱՆ

211, Rue de Criqui

ԿԱԹՈՂ. ՆՈՒԻՐԱԿ ՊԻՏԻ ՔԱՐՈՋԷ

—o—

կաթող. նուիրակ գարեգին արք. ցովսէփեան. Նոր վերադարձած ըլ – լալով Լոնտունէն, պիտի քարոզէ կի – րակի, *4* Օգոստոս, փարիզի Հայոց ե – կեղեցւոյն մէջ:

ՅԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Մարսէյլի Բալուէ Հայր. Մ. Խիւնը իր շրջանի բոլոր անդամներու կող. մէ իր ցաւակցութիւնը կը յայտնէ Պ. Կարապետ Տիրատուրեանի եւ իր ազգականներուն՝ Շուշանիկ Տիրա – տուրեանի տխուր մահուան առթիւ:

Վարձու է

վարձու է Rue Dambasle (փա – րիզ, 15), փավիյեոնի մը մէջ յարկա – բաժին մը, 3 սենեակ, խոհանոց, կամ մէկ սենեակ, մէկ խոհանոց, ջուր, կազ, W. C. եւ օճօի համար առանձին տեղ: Դիւրամատչելի գին: Ժամադրութեան համար դիմել՝ Boghosian, 25, Rue Chaptal, Cachan (S.):

ՅԻՇԱՏԱԿ

ՕՒՐՅԱՅԻ Հայրենակ. Միու – Մարսէյլի ժառանգիդի ընդհ. դամական ժողովը 4 Օգոստոս, րակի կէս օրէ վերջ ժամը 3ին, Րիւ Տամիդիլէն, 3րդ յարկ 14 սենեակը: Կը խնդրուի անպա – ոչ-անդամ հայրենակիցներէն կայ գտնուիլ կարեւոր օրակար

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Տարօն Տուրուբի Հայր. Միութեան ընդհ. անդա – կան ժողովը կիրակի, 4 օգոս – Օգոստոս, կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2-30ին Հայ Ակումբին մէջ Րիւ Դարնօ, Ալֆոնվիլ: Բոլոր ր – ընկակիցներէ կը խնդրուի ներկ – գտնուիլ: Ներկաներու թիւը մա – նութիւն պիտի համարուի:

ԱԼՖՈՆՎԻԼԻ Զէյնկիլէրցիներ Հայր. Միութեան ընդհ. ժողովը Օգոստոս, կիրակի կէս օրէ վե – ժամը 2-30ին Հայ Ակումբին մէջ Րիւ Դարնօ, Ալֆոնվիլ: Բոլոր ա – ընկակիցներէ կը խնդրուի ներկ – գտնուիլ: Ներկաներու թիւը մա – նութիւն պիտի համարուի.

Le Gérant: H. STEPHAN

Imprimerie A. DER (AGOPIAN) 17, Rue Damesme, PARIS (13)

« ՅԱՒԱՋ »Ի ՊԱՏՄՈՒԱԾՔՆԵՐԸ

ԴԻՄԱՑԻ ԼՈՑՄԸ

Մի կիրակի իրիկուն էր, Տուլիօ Բուտոին այդ սենեակը վարձել էր չուրջ երկու ամիս առաջ: Տան տէրե – րը, տիկին Բիանկինն, բարեսիրտ մի պառաւ եւ Կլօթիլդը, իր աղջիկը՝ դրեթէ հասուն տարիքով, երբեք իրեն չէին տեսնում: Սովորութիւն ունէր ամէն առաւօտ կանուխ վեր կենալ եւ վերադառնալ իրիկունը ուշ ժամա – նակ: Գիտէին որ դատական նախարա – րութեան մէջ էր աշխատում. գիտէին նաեւ, որ օրէնսդիտի վկայական ու – նէր: Եւ այս էր բոլորը:

Ոչինչ իր փոքրիկ սենեակի մէջ ցոյց չէր տալիս թէ բնակած էր, ոչ մի բան սեղանի վրայ, պատած մի թուղթ, կամ մոռացուած մի լրագիր, աթոռների վրայ՝ ամենափոքրիկ մի առարկայ, օձիք կամ մոռացուած մի փողկապ՝ երբեք:

Բիանկինները, մայր ու աղջիկ, վա – խենում էին, թէ մի գուցէ կորցնէն նրան: Շատ զժուարութիւն էին քաշել վարձու տալու այս չնչին սենեակը, իր միակ պատուհանով, որ մի նեղ փո – ղոցի վրայ էր բացւում:

Մայր ու աղջիկ ուզում էին իրենց վարձակալին դոհացնել բացառիկ հո – գածութեամբ: Սպասում էի ժիլոցին պատրաստել էին մի չարքաշ ճաշերներ: « Այսպէս պիտի անենք իրեն... այս – պէս պիտի ասենք...»: Սակայն ծրա – գիրները զուր անցան, իրենց վարձա – կալը « անհետացած » էր եղել:

Եթէ գիտենային, թերեւս պիտի հասկանային անմիջապէս, որ իրենց վախերը անհիմն էին: Տխուր եւ մութ այդ փոքրիկ սենեակը, ուր երբեք մուտք չէր գործել օդի շունչը կամ լոյսի ճառագայթը, հիանալիօրէն ներ – դաշնակում էր վարձակալի իւրայա – տուկ խառնուածքի հետ: Փողոցը Տու – լիօ Բուտոին միշտ միայնակ էր քայ – լում, առանց նոյնիսկ մարդատեաց – ների երկու անհրաժեշտ ընկերներին, — ծխախոտի եւ զաւազանի: Ձեռքերը

գրպանը, յօնքերը պռատած, դէմքը իջեցրած մինչեւ քիթը, թւում էր, թէ նա կեանքի հանդէպ անուշադրում էր ամենից մութ ոճը:

Գրասենեակում երբեք չէր խօսում երբեք չէին տեսել նրա սրճարան մտ – նելը: Նոյնիսկ խուսափում էր լուսա – ւոր եւ բանուկ փողոցներից, կորսե – լու համար ամենից ամայի թաղերի մութ փողոցների մէջ:

Որ եւ է ակամայ չարժում, ոչ իսկ իր դէմքի ամենաթոյլ կծկումը, չէին մատնում մտածումները, որ կլանում էին սեւ ցաւը, որի մէջ փակուած էր թւում: Սակայն, այդ ծածուկ ցաւը եւ իր ճակատի տակ բոյն դրած տխուր մտածումները, զրոշմուած էին իր ամբողջ դէմքի վրայ: Իր հոգու այս մենութիւնը կարդացւում էր իր աղօտ աչքերի անձկալից սեւեռման, իր նի – հար դէմքի ժժգունութեան եւ իր խիտ ու անխնամ մօրուքի մէջ, որ վաղա – հասօրէն ձեռմկել էր: Տուլիօ Բուտ – տին երբեք չէր դրում եւ երբեք նա – մակ չէր ստանում: Բնաւ թերթ չէր կարդում: Երբեմն, յանկարծակի, երբ անձրեւից բռնուէր, կը չարունակէր նոյն քայլով քայլել, կարծես մի բան պատահած չլիներ:

Ի՞նչ կարող էր անել կեանքի մ էջ, ոչ ոք չէր իմանում: Թերեւս ինքն իսկ չէր գիտէր: Կարծես ոչ տղայ էր եղել եւ ոչ էլ երիտասարդ: Վայրագ տեսա – րանքներ, որոնց ականատես է եղել մա – նուկ հասակից, եւ որոնք տեղի էին ունեցել իր տան մէջ, հօր անասնաբար – բոյութիւնն ու բիրտ բռնակալութիւ – նը, ցամքեցրել էին իր մէջ կեանքի բոլոր սերմերը:

Իր մօրը սպանեցին ամուսնու սոս – կալի վայրագութիւնները եւ նրա մա – հից յետոյ ընտանիքը ցրուել էր: Աչ – խարհի վրայ մենակ մնացած, ստանա – դական էր դարձել, տանջւել, ցաւել, եւ անհատաւալի չանքերով կարողա – ցաւ մի պաշտօն ապահովել:

Հիմա այլեւս չէր տառապում, թէ – ւում էր թէ տանջւում էր իրականու – թեան մէջ, սակայն նոյնիսկ ցաւի ըղ – գացումը բթացած էր նրա մէջ: Ցա – ւալի մտածումների մէջ թաղած էր երեւում է, սակայն, մի բանի վրայ չէր մտածում: Երբ իրիկուններն ա – մայի փողոցներում թափառում էր, լոյսերն էր համրում, ուրիշ ոչինչ եւ կամ դիտում էր իր շուքը, կամ լսում իր քայլերի աղմուկը: Երբեմն, ապա – րանքների, պարէնդների առջեւ կանգ – նած, ժամերով դիտում էր նոճիները, որոնք իրեն պէս զոց եւ մութ էին:

Այդ կիրակին, յոգնած լինելով իր հեռաւոր պտոյտից, որոշեց, հակա – ռակ իր սովորութեան, տուն դառնալ: Տակաւին շատ կանուխ էր ընթրիքի համար: Աւելի լաւ էր որ սպասէր սենեակի մէջ, մինչեւ որ բոլորովին մթնէր:

Բիանկինների համար դա մի հաճելի անակնկալ էր: Կլօտիլդը ձեռքերը զարնելով խորհում էր, նշանաւոր ծր – րագիրներից ո՞րը գործադրութեան պիտի դնէին: Մայր ու աղջիկ խորհր – դակցում են սակայն յանկարծ Կլօտիլ – դը ոտքովը գետնին, իսկ ձեռքովը ճակատին է զարնում: Ախ, Աստուած իմ, իսկ ճրագը, ճրագը: Ամէնից ա – ռաջ պէտք էր մի ճրագ տանէին իրեն, — անշուշտ լուսգործը, մէկ կողմ դրած, յախճապակից, ծաղիկներով գծագրած եւ գեղեցիկ լուսամփո – փով: Եւ ճրագը վառեց ու մեղմ զար – կեց վարձակալի դուռը: Ցուղումից դողում էր, այնպէս որ լուսամփոփը չարժւում էր եւ դիպչում ապակուն, որից ճրագը սկսում էր մխալ:

— Թոյլ կը տա՞ք: Ճրագը բերեմ ձեզի...

— Ոչ, չնորհակալ եմ, պատահա – նեց Բուտոին ներսից: Պիտի դ – գնամ հիմա:

— Սակայն, դիտէ՞ք, պատրաստ – լաւ չէ որ մութում նստէք:

— Ոչ, չնորհակալ եմ:

Նստած էր փոքրիկ բազմոցին, – դանի եռուզ... Բաւական երկար – նաց այդպէս անշարժ, աչքերը խո – բացած մթան մէջ, որ թանձրան – եւ իրեն բոլորովին ծածկում էր...

Ցանկարծ լոյս եղաւ:

Ցանկարծակիի եկած, իր նայուած – չուրջը պտտեցրեց: Այո, իր սենե – յանկարծ լուսաւորուած էր, լուսա – ւորուած էր անշուշտ եւ խաղաղ լոյսով, որ նմանում էր խորհրդա – թագուհու: Ի՞նչ էր ուրեմն, ինչ – պատահել:

Ա, ահաւասիկ... Մի ճրագ էր վա – ւած դիմացի տանը: Մի օտար կնոջ նոյն էր, որ ներս էր սպրդել ցրուե – խաւարը, դատարկութիւնը իր կո – թեան մենութեան մէջ...

ԼՈՒԻՃԻ ՓԻՐԱՆՏԵԼԼՈ

(1)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN ÉN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Clacière 15 - 70
(ԵՐԹԵԻՆԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ ;—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՑ	ԵՒԱՄՍԵԱՑ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՇԱԲԱԹ 3 ԹԳՈՍՏՈՍ SAMEDI 3 Août 1935

11 ՏԱՐԻ — 11e Année No. 2873

Խմբագիր՝ ՇԱԽԱՐԾ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՅԱՆՈՒՆ ԱԶԱՏՈՒԹԵԱՆ . . .

Մոքի եւ սրտի եղբայրակցութեան տօն մը տարբուած է Սօֆիայի մէջ, օգոստոս 18ին, նախաձեռնութեամբ Հայեւպուլկար կոմիտէի մը:

Տօնը՝ պուլկար բանաստեղծ Փէտու Եավորովի արձանին բացման եւ Քրիստափոր Միքայէլեանի մահուան 30ամեակին:

Պատահական զուգադիպութիւն մը չէ որ իրարու կը կապէ այս երկու անունները, — Եավորով եւ Քրիստափոր, ինչպէս կեանքի մէջ, նոյնպէս յիշատակի հանդէսի մը առթիւ:

Տաղանդաւոր զաւակները երկու բախտակից ժողովուրդներու, մէկը՝ բանաստեղծ, միւսը՝ յեղափոխական, մէկը՝ խռովք, միւսը՝ վոխթորիկ, Եավորով եւ Քրիստափոր իրար կը լրացնեն ե՛ւ իրենց տառապանքով ե՛ւ խոյանքով: Ե՛ւ միտքով ե՛ւ գործքով:

Շատո՛նց ազատագրուած էր Եավորովի հայրենիքը, իսկ Հայաստանը կը մնար լուծի տակ, — եւ սակայն պուլկար բանաստեղծը կը «Հայերը» երգեց ճիշդ այնպէս ինչպէս եթէ ծնած հայկական աստղի, սեւ աստղի տակ:

Եւ Քրիստափորը, որ տարբերով ման էր եկած երկրէ երկիր, չունեցաւ աւելի զեղեցիկ ներշնչարան եւ ամուր կռուան, քան եղբայրակից ժողովուրդը:

Ժամանակները չատ բան փոխեցին, 1905էն ասդին: Եւ մենք ունեցանք ամէնէն անպարոյր դառնութիւնը աշխարհասասան պատերազմին, երբ անհաւատալին պատահեցաւ, իր պատմականութեան, բնական ճամբէն բոլորովին տարբեր ճակատի մը վրայ նետելով Պուլկարիան:

Եւ սակայն, հոգեկան կապը մնաց անխախտ՝ ժողովուրդէ ժողովուրդ:

Թէեւ չարաչար յուսախաբ, արիւնլուայ եւ կէս առ կէս անճիտուած, այդ իսկ դերքին պատճառաւ, այս հալածական ժողովուրդը գիտցաւ զանազանել անհեռատես վարիչներու քաղաքականութիւնն ու ժողովուրդի մը հոգին:

Ան այդ դիտակցութիւնն ունէր իր պատմութեան ամէնէն մռայլ օրերուն: Ատոր համար էր որ, չատ ալ չզարմացաւ, երբ, 1922ի արտագաղթին առեն, ամէնէն առաջ ջախջախուած Պուլկարիան բացաւ իր դուռները, քսան հազար հայ գաղթականներ ընդունելու համար:

Եւ դուռները բացուեցան ճիշդ այնպէս ինչպէս 1895-96ին, — առանց վերապահութեան:

Անչուշտ ուրիշ բարեկամ երկիրներ ալ, ինչպէս Ռումանիան եւ մանաւանդ ուժասպառ Յունաստանը հայ փախստականներու օգնութեան հասան նոյն եղբայրական յօժարութեամբ: Բայց, չմոռնանք որ անպարակելի էր տարբերութիւնը,— պատերազմը ճակատներու բաժնած էր մէկը եւ միւսը:

Դարերու տառապանքը, միեւնոյն արիւնազանգ լուծին ազդած ըմբռնացումը, ազատագրական պայքարներու նոյն գիծն ու թափը, գործակցութիւն՝ բազմաթիւ յեղափոխական ճակատներու վրայ,— այս բոլորը խորապէս խմորած, յաճախ նօսրացուցած են երկու ժողովուրդներու հոգին: Եթէ կ'ուզէք՝ ստեղծած են հայեւպուլկար հոգեբանութիւն մը, որ չազդուիր օրուան հովերէն:

Շատ ճիշդ կը նկատէ օգոստ. 18ի տօնին առթիւ հրատարակուած կոչը.

— «Գիտեմ, որ Եավորովի արձանին բացումը Սփիւռքի բովանդակ հայութեան սիրտը կը լեցնէ խանդաղատանքով: Եւ այդ ո՛չ թէ անոր համար, որ Եավորովը «Հայերը» էերթուածի հեղինակն է կամ մէկ գործակիցը հայ նորագոյն հերոսամարտի առաքեալ Քրիստափոր Միքայէլեանի, այլ որ «Եավորով» անունը հայ-պուլկարական եղբայրակցութեան խորհրդանշանն է:

Եավորովը յաւիտենական հոգեւոր կամուրջ մըն է Պուլկարիոյ եւ Հայաստանի միջեւ:

Ան խորհուրդ մըն է երկու ժողովուրդներու անցեալի եղբայրակցութեան. խորհուրդ մը նաեւ անոնց գալոց պատմութեան:

Թո՛ղ այս խորհուրդով ապրին պուլկար եւ հայ սերունդները»:

Ինչ որ ալ վերապահած ըլլայ «գալոց պատմութիւնը» երկու ժողովուրդներուն, անոնց երկինքին վրայ պայծառ աստղի մը պէս պիտի պլպլայ յեղափոխական գիտակցութեան եւ գործակցութեան յիշատակը:

Որքան ալ տարբեր ճակատագիրներու յանգած ըլլան երկու ժողովուրդները, պատմութիւնը պիտի վկայէ թէ անոնց լաւագոյն զաւակները միշտ միասին եղան, ազատութեան ճամբուն վրայ, երգով թէ գործքով:

Վկայ նաեւ օգոստոս 18ի տօնակատարութիւնը, իրրեւ այլաբանական պատկեր մը մտքի եւ սրտի մտերմութեան:

Եթէ չունենայինք ուրիշ որ եւ է յիշատակարան, Եավորովի արձանը — հայկական ձեռնարկ — եւ Քրիստափորի գերեզմանը Սօֆիայի մէջ, եւ այն մեծաւոր ծառը որ կը մնայ Վիտօշի պատի վրայ, պիտի բաւէին պատմելու անցորդին.

— Այս երկու ժողովուրդները, թէեւ ծնած տարբեր աստղերու տակ, տարբեր եւ տարբեր խռովեցան նոյն երգերով ու տեներով,— անվհատ պայքար յանուն ազատութեան:

Օգոստ. 18ի տօնը կազմակերպուած է մեզմէ հեռու, Սօֆիայի մէջ: Բայց այդ չի նշանակեր թէ ան պիտի ունենայ տեղական հանդամանք:

Ընդհակառակն, մենք բոլորս խանդաղատանքով կ'ողջունենք միացեալ տօնախմբութիւնը երկու հզօր ղէմքերու, որոնք նոյն միացեալ եւ ամէնէն երգը թնդացուցին տարբեր ճամբաներով, բայց հաւասար ուժգնութեամբ:

Անոնք, Եավորով եւ Քրիստափոր, ոչ միայն խորհրդանշանները են, այլ եւ ուղենիշ, ազատութեան ճամբուն վրայ:

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՆՈՐԷՆ ԼԱՒԱՏԵՍՈՒԹԻՒՆ ԺԸՆԵԻ ՄԷՋ

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ՖՐԱՆՍԱ ԿԸ ՅՈՒՍԱՆ ՀԱՄՈԶԵԼ ԻՏԱԼԻԱՆ ԵՒ ԵԹՈՎպԻԱՆ

Նորէն լաւատես հով մը կը փչէ ժընեւէն, իրրեւ արդիւնք Պ. Լաւալի եւ Իթընի Թափած Ջանքերուն: Երկկ իրկուան թերթերը կը ծանուցանէին թէ արդէն իսկ համաձայնութիւն գոյացած է Անգլիոյ, Ֆրանսայի եւ Իտալիոյ պատուիրակներուն միջեւ, միջին բանաձեւի մը վրայ եւ կը սպասուի Հապէշիստանի պատասխանին:

Ֆրանսայի վարչապետը եւ Անգլիոյ ներկայացուցիչը հինգշաբթի օրն ի բուն զրազեցան միջին բանաձեւ մը խմբագրելու, կարելի եղածին չափ խնայելով Իտալիոյ դիրազգածութեան: Ցետոյ լուր առին թէ Մուսոլինի չպիտի կրնայ պատասխանել ուրբաթէն առաջ: Ընդհանուր կարծիքը այն էր թէ Մուսոլինի բրտօրէն պիտի մերժէ որ եւ է իրաւախոհութիւն: Արդարեւ, «Առաջնորդը», որ հեռախօսով ուղղակի հաղորդակցութեան մէջ է ժընեւի պատուիրակներուն հետ, առաջին առթիւ վճռապէս մերժեց կարգ մը առաջարկներ: Այս մերժումէն վերջը, Անգլիոյ եւ Ֆրանսայի ներկայացուցիչները եւ ուրիշներ նորէն ժողովի նստան, խմբագրելու համար այնպիսի բանաձեւ մը որ գոհացում տար բոլորին, գոնէ մէկ ամիս ժամանակ շահելով: Եւ սկսան զրազիլ դէտին մանրամասնութիւններով, հիմնուած՝ 1906ի դաշնագրին վրայ: Դիւաւոր դժուարութիւնը այն էր որ Մուսոլինի կը մերժէր որ եւ է վերջնական յանձնառու-թիւն, թէ մէկ ամսուան եւ թէ յառաջիկային համար: Ամէն պարագայի մէջ, Անգլիոյ եւ Ֆրանսայի պատուիրակները համաձայնած ըլլալով, կարելի եղաւ կանխել բանակցութեանց խզումը: Պ. Լաւալ միշտ կը պահէր իր լաւատեսութիւնը: Երբ Իտալիա եւ Եթովպիա վերջնապէս ընդունին բանաձեւը եւ Ա. Դ. Ժողովուրդը վաւերացնէ գայն, Անգլիա, Ֆրանսա եւ Իտալիա բանակցութիւն – ներ պիտի կատարեն 1906ի դաշնագրին հիման վրայ: (Եթովպիա չուզեր ճանչնալ այս դաշնագիրը): Իսկ Ազգերու Դաշնակցութիւնը սեպտեմբերին նորէն պիտի քննէ հարցը:

Իտալիա կը պնդէ իր տեսակէտին վրայ-- Ծառայում եւ ապահովութիւն

Հակառակ ամրող լաւատեսութեան, իտալական թերթերը կը չարունակեն բացատրել թէ որ եւ է լուծում չի կրնար գոհացում տալ Իտալիոյ, եթէ չի լրացներ երկու հիմնական պահանջները,— ապահովութիւն եւ ծաւալում: Այս ազդարարութիւնները ուղղուած են Անգլիոյ դէմ: Միեւնոյն առեն իտալական մամուլը գոհունակութիւն կը յայտնէ Գերմանիոյ չկոգբութեան համար: (Հերքուեցաւ այն տեղեկութիւնը թէ Գերմանիա օդանաւ զրկած է Եթովպիոյ):

Միւս կողմէ, Իտալիա կը չարունակէ իր զօրաշարժը եւ սեղանաւորական կարգադրութիւնները: Կառավարութիւնը կարծես կը ձգտի երկիրը յարմարցնել պատերազմի վիճակին, չարժման մէջ դնելով զինուորական եւ դրամական ուժերը: Օգոստոս 1ին գործազարութիւն մը հաստատուեցաւ ռազմանիւթերու չինութեան համար: Ուրիշ հրամանագրով մը պետական մենաշնորհ կը հաստատուի հանքածուխի եւ կարդ մը մետաղներու համար, որպէսզի կարելի ըլլայ գոհացնել ազգայինպաշտպանութեան պէտքերը, առանց չատ խախտելու առեւտրական հաւասարակշռութիւնը: Այս մենաշնորհը յանձնուած է առեւտրական նախարարութեան: Ցունիս 5ին հրամանագիր մը կա'րծօնէր չրջաբերութեան հանել միամեայ գանձատոմսեր, հարիւրին 4 տոկոսով: Օգոստոս 1ին նոր հրամանագիր մը հարիւրին 5ի բարձրացուց տոկոսը, Միեւնոյն առեն չրջաբերութեան հանուեցան 10 լիրոնոց դրամատոմսեր, որոնք ենթակայ չեն միաադադրամի երաշխաւորութեան, ինչպէս միւս թղթադրամները:

Հապէշութիւնները դրամ կը ժողվեն ջորիներով

Աւտիս – Ապէպայէն կը հեռագրեն թէ մայրաքաղաքի բարձր դասէն հինգ հարիւր կիներ ջորիներու վրայ նստած՝ պատեցան քաղաքէ քաղաք, դրամ հաւաքելու համար: Ատոնք անդամներն են կիներու «Եէկսէ Մէհապէր» ընկերութեան եւ օգոստոս 1ին, չարք մը հայրենասիրական ճառերէ յետոյ, հաւաքեր էին 32,000 թալէր, իսկ 120,000 թալէր ալ արձանագրած:

⁂ «Թայմզ»ի Թղթակիցը կը հեռագրէ Աւտիս - Ապէպայէն.— Աւեւտրականներու գործադուլը դադրեցաւ յուլիս 31ի առտուն, եւ խանութպաններն, հայ, յոյն, հնդիկ, սպիտակ ռուս եւ սուրիացի, վերսկան իրենց առեւտուրը: Գործադուլը մասնակի էր եւ հետեւանքը այն եղաւ որ կայսրը այժմ աւելի ուժգնօրէն կ'ընդդիմանայ Մարթա Թէրէզայի թալէրին արժեզրկման:

Հապէշիստանի ամէն կողմերէն կամաւորներու զօրագունդեր կը համախմբուին ադմագիտական կէտերու վրայ: Տեղատարափ անձրեւները եւ ցեխը կը դժուարացնեն տեղափոխութիւնները: Բայց եւ այնպէս փութայ պնդութեամբ կը չարունակուին զինուորական պատրաստութիւնները: Դիւանագիտական տեսակէտով հանդարտութիւն կը տիրէ Հապէշիստանի պալատական չրջանակներուն մէջ: Ազգերու Դաշնակցութեան հապէշական պատուիրակութիւնը լայն իրաւասութիւններ կը վայելէ, միեւնոյն առեն կանոնաւոր թղթակցութիւն պահելով կայսեր հետ: Այս վերջինը կեցած է բացորոշ դիրքի մը վրայ. կը մերժէ որ եւ է հոգատարութիւն, ազգային կամ միջազգային: Կայսրը այս տեսակէտին վրայ կանգնած է ոչ միայն անկախութիւնը չկորսնցնելու համար, այլեւ վախնալով պալատական դաւերէ, որոնք անմիջապէս պիտի վերսկսին: Այդ պարագային իր արդիւացման քաղաքականութիւնը պիտի փճանայ, իսկ օտար խորհրդականներու պաշտօնավարութիւնը հակառակ չարժուի պիտի ստեղծէ: Ուրիշ բազմաթիւ պատճառներով անընդունելի կը համարուի որ եւ է օտար հակակշիռ: Այնպէս որ, Ժընեւի հապէշական պատուիրակութիւնը միշտ պիտի ընդդիմանայ այս կարգի առաջարկներու, եւ պիտի բանակցի միայն երկրորդական արտօնութիւններու համար:

ԲԱՆՈՒՈՐՆԵՐՈՒ ՎԻՃԱԿԸ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

Մարսէյլէն կը գրեն մեզի.— Շաքարի գործարանը նորէն կ'արձակէ: Մեր թաղը քիչ անգործ մնաց, չնորհիւ Քօսէր եղբայրներու վակոնի գործարանին որ բաւական Հայեր առաւ իր նախկին գործաւորներէն: Մնացած անգործներն ալ կ'օգտուին փոխադարձ օգնութեան տնտուկէն:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

«ՅԱՌԱՋ»Ի ԲԱՑԱՌԻԿԸ

—•—

Տասը օրէ ի վեր «ընտանեկան» վէճ մը՝ «Յառաջ»ի խմբագրատան մէջ, վարչութեան գրասենեակէն միինչեւ տպարանը, տասնամեակի բացառիկ թիւին հրատարակութեան առթիւ:

Միայն Ֆրանսայէն եկած նիւթերը կը բաւեն լրացնելու 12 էջ «Յառաջ»: Եւ դեռ կուգան: Ի՞նչպէս տեղաւորել:

Բոլորն ալ կը մեղադրեն խմբագիրը:

— Ցանցանիը էռևկդ է: Շատ ձգձգիր: Քանի որ տասնամեակը օգոստոս 1ին կը լրանար, անհրաժեշտ էր ազդարարել երկու, գոնէ մէկուկէս ամիս առաջ, որպէսզի նիւթերը ժամանակին հասնէին եւ կարելի ըլլար հանգիստ շարել տալ: Այն առեն կը նայիր 24, առնուազն 16 էջ հանել:

— Ճիշդ է, առաջին յայտարարու-թիւնը հրատարակեցինք յուլիս 11ին, պայմանաժամ նշանակելով միինչեւ 25: Առանց խորհելու որ ...

— Միայն ա՞յդ է յանցանիդ: Պէտք էր մասնաւոր ճամակներ տպել եւ ղրկել բոլոր աշխատակիցներուն, նիւթեր բաժնել, ժամանակ տալ դրուագելու եւ հասցնելու: Միինչդեռ դուն գոհացար չոր ու ցամաք յայտարարու-թեամբ մը, մեծ մասին յիշեցնելով առիթ մը, ճամբան հանդիպած ա-տեն, կամ հեռախօսին գլուխը կանչելով, հեռախօսէ գրկուած բանի մը աշխատակիցներու ալ երկտող մը գրելով: Կարելի՞ է այսքան տնտեսդի ընթացք տասնամեակի մը առթիւ:

— Ի՞նչ նշանակութիւն ունի տասը տարիին, այս համատարած ալեկոծութեան մէջ:

— Տասնամեակը մեր տօնն է, դուն մի՛ խառնուիր:

— Հիմա յանցանիները կամ տեսակէտները նշդելու ժամանակ չէ: Սե-ղանի վրայ ունիմ 12 էջի նիւթ, պատրաստ: Գ. Դ. Ե. եւ Զ. էջերը շար-ուեցան եւ տպուեցան կիրակի օր, (14 առտրագրութիւն): Այսօր կը շարեն Բ. եւ Է. երեսները, ի՞նչպէս պիտի տեղաւորենիք, կարելի չէ ձգել իսկ երկու էջ աւելցնել, 8ը վերածելով 10ի, առանց խանգարելու օրուան գործը: Բ. էջը բռնած է պատգամին, չորս-կէսը՝ միջին սեղանդը, մէկ մասը յետագային, երկու էջէն աւելի կը բռնեն «Յառաջ»ի շրջանաւարտները ...

— Աւելցուածին մէկ մասը պահէ յաջորդ կիրակի օրուան: Դեռ ուրիշներ ալ կուգան:

— Այո, բայց ո՞րը պահել, ո՞րը յետագային: Կ'ուզէի օգոստ. 11ի ամբողջ թիւը յատկացնել «շրջանաւարտ»ներուն, կը վախնամ որ վշտանան, ո-րովհետեւ, ամէնէն աւելի անոնք ենք դարպահ եղած էին, երկու - երեք շաբաթ առաջ ղրկելով, միւսներէն կան որ դեռ երէկ հասան ...

— Սխալ մը գործեցիր, հիմա բա-ւէ՛: Իսկ պատկերնե՞րը:

Բանավէճը վերջացած չէ տակա-ւին, մինչ տղաշար Արամը կ'ապդա-րէ թէ 2րդ եւ 7րդ էջերն ալ շար-ուած են, պատրաստ՝ գլանի տակ նետուելու ...

— Շարէ մը հաշեցիիդ, տրտունջ-ները սկսան:

ՎԱՀԷ

Վ. Ա. ՊԻՐԱԿԻ

ՅԱՌԱՋի Բացառիկ ՏԱՍՆԱՄԵԱԿին առթիւ

ՎԱՂԸ ԼՈՑՍ ԿԸ ՏԵՍՆԷ «ՅԱՌԱՋ»Ի ԲԱՑԱՌԻԿ ԹԻԻՆ, ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒ-ԹԵԱՆ ՏԱՍՆԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԹԻՒ, ԲԱՂԿԱՑԱԾ՝ ՈՒԹ ԷՋԷ ԵՒ ՄԱՍՆԱԿՑՈՒ-ԹԵԱՄԲ 47 ԵՐԷՑ ԵՒ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ ԱՇԽԱՏԱԿԻՑՆԵՐՈՒ (ՄԷԿ ՄԱՍԸ ԴԻՒՐԱՒՈՐՈՒԱԾ ՏԱՐԲԱՐ ՑԵՏԱՋԳՈՒԱԾ: ԳԻՆԸ ԿԸ ՄՆԱՑ ԱՆՓՈՓՈՒՄ):

ՄԵՐ ՆՈՐ ԹԵՐԹՕՆԸ

"ԵՐԿԱՄԵԱՑ ՊԱՆԴԽՏՈՒԹԻՒՆ Ի ՀԱՊԷՇԻՍՏԱՆ"

(ՀԱՅ ՎԱՐԴԱՊԵՏԻ ՄԸ ԵՒ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻ ՄԸ ԱՐԿԱԾՆԵՐԸ 1867ԻՆ)

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ ՕՐ ԿԸ ՍԿՍԻՆՔ ՀՐԱՏԱՐԱԿԵԼ ՊԱՏՄԱԿԱՆ ԵՒ ԶԱՓԱԶԱՆՑ ՀԵՏԱՔՐՔՐԱԿԱՆ ԳՈՐԾ ՄԸ, ՈՐՈՒՆ ԴՈՑՈՒԹԻՒՆՆ ԱՆԴԱՄ ՄՈՌՑՈՒՄԸ Է ՏԱՐԻՆԵՐՔ Ի ՎԵՐ:

Կարեւոր վիճաբանութիւն մը Անգլիոյ եւրեսփ. ժողովին մէջ

*Հինգշաբթի օր չատ կարեւոր վիճաբանութիւն մը տեղի ունեցաւ Անգլիոյ եռեսփ. ժողովին մէջ, օրուան քաղաքական հարցերու մասին: Աչխատաւորական խմբակցութեան եւ ազատականներու վարիչները քննադատելով կատավարութեան քաղաքականութիւնը, պահանջեցին որ Անգլիա արիւնաբար կատարէ իր յանձնառութիւնները, համաձայն Ազգերու Դաշնակցութեան ուխտին, այլապէս նոր պատերազմ մը պիտի պայթի, ազէտ մը դառնալով ամբողջ աշխարհի համար: Ազատականներու ներկայացուցիչը մանաւանդ ձաղկեց Անգլիոյ թուլութիւնը Իտալիոյ հանդէպ, զայն վերագրելով Սթրէզայի մէջ արուած խոստումներու: Ուրեմն Անգլիոյ եւ Ֆրանսայի ձեռքերը կապուած են: Արտաքին նախարարը պատասխանեց թէ հապէշական խնդիրը չէ քննուած Սթրէզայի մէջ, երեք պետութեանց կողմէ: «Ֆրանսական կառավարութեան պատասխանը անշուշտ կրնայ տրուիլ միայն Ֆրանսայի երեսփ. ժողովին մէջ. բայց կրնամ հաւաստել թէ Ֆրանսական կառավարութիւնը այդ ուղղութեամբ յանձնառութիւնը չէ ստանձնած Իտալիոյ հանդէպ: Կ'ընդունիմ թէ Ֆրանսա եւ Անգլիա պէտք է միջոցներ ձեռք առնեն, որպէսզի ապահովութիւն ներչնչեն Իտալիոյ: Մենք հապէշական խնդիրը քննեցինք ոչ թէ ուրիշ պետութեանց գլխուն ճառ խօսելու, մեղադրանքներ կամ անոնց սկզբունքներուն հակառակ տեսակէտներ տեղացնելու համար: Մենք իրատես եւ գործական դիրք մը բռնեցինք, ընդունելով հարցին բարդութիւնը, բայց վճռելով չխնայել որ եւ է բանաւոր ջանք, խուսափելու համար պատերազմէն: Դիւրին է արհամարհել բոլոր անոնք որ համաձայն չեն ձեզի հետ: Բայց ենթադրենք թէ այդ դիրքին հետեւանքը ըլլայ կործանել, յառաջիկայ տարիներու ընթացքին, միջազգային գործակցութեան հիմերը, ենթադրենք թէ այդ դիրքը ջլատէ Ազգերու Դաշնակցութիւնը: Այդպիսի հաւանականութեանց առջեւ, ձեր չատագոված յանդգնութիւնը պիտի դառնար ոճրագործ յիմարութիւն մը: Ցետոյ, չպիտի հասնէիք ձեր հետապնդած նպատակին: Հեռու՝ պատերազմը կանխելէ, դուք պիտի աւելցնէք անոր ծաւալումը: Կարելի չպիտի ըլլայ ահմանափակել Իտալիոյ եւ Եթովպիոյ զինուորական գործողութիւնները: Այդպիսի քննութեանց հետեւանքները չատ աղետալի պիտի ըլլան: Պատերազմը երկար

(Շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՅԱՅԼԼԵ ՍԵԼԱՆԻԿ Լ. ԿԱՅԱՐԻՑ

(Ի. Ի. Վերջին տար)

Ցայգուն օրը, 2 Դեկտեմբ., առ-տուան շուրջ 7-ին սկսաւ Օհանը պատրաստել Ս. Փիւլուր վերադարձին համար, որուն ընթացքին ան ուզեց ինքնաշարժով մը մեկնիլ Ռոշէ-լա-Պոյ՝ ընտանիքին հետ ժամանակ անցընելու համար։ Ինքն ալ ուզեց ուղեկցիլ անոր։

Կայարանը նստած էին ուրիշ ուղեւորներու հետ, որոնք կը սպասէին գնացքին։ Ան ատեն Օհան ըսաւ Ս. Փիւլուրին.

— Ես ալ կ'ուզէի ձեզի հետ գալ, բայց ինծի համար անհրաժեշտ է հանդիպիլ Ռոշէ-լա-Պոյի մէկ քանի անձերու հետ։

Ս. Փիւլուր ժպտելով պատասխանեց.

— Ինչպէս կ'ուզէք։ Ես ձեզ կը սպասեմ։

Գնացքը եկաւ։ Ս. Փիւլուր իր ուղեբեռները տեղաւորեց վագոնի մը մէջ, ապա ներս մտաւ ինքն ալ։ Օհան ձեռքը երկարեց անոր։

— Ցտեսութիւն, պարոն Փիւլուր, ըսաւ ան։ Կը յուսամ որ շուտով կը տեսնուինք։

Ս. Փիւլուր ձեռքը սեղմեց Օհանի ձեռքին մէջ։

— Ցտեսութիւն, պարոն Սելանիկ, պատասխանեց ան։ Ես ալ կը յուսամ որ շուտով կը տեսնուինք։

Ս. Փիւլուր ներս մտաւ վագոնին մէջ։ Գնացքը սկսաւ շարժիլ։ Ան ատեն Ս. Փիւլուր դուրս նայեցաւ պատուհանէն եւ ձեռքը երկարեց Օհանին։

— Ցտեսութիւն, պարոն Սելանիկ, կրկնեց ան։ Ես ալ կը յուսամ որ շուտով կը տեսնուինք։

Գնացքը հեռացաւ։ Օհան կանգնած մնաց կայարանին մէջ։ Ան ատեն ան ալ ուզեց մեկնիլ Ռոշէ-լա-Պոյ։ Ուզեց հանդիպիլ Ս. Փիւլուրի հետ եւ ծանօթանալ անոր ընտանիքին հետ

ՊԱՏԱՄԱՆԻ ՀՈՐԱՓՈՒՇԸ

Ես ծնվել եմ 1918 թվ. Դեկտեմբերի 31-ին, Ալեքսանդրապոլում, ուր հայրս ուսանում էր Գրիգորյան ճեմարանում։ Մայրս ինձ ծնելուց հետո մի քանի ամիս ապրեց, հետո մահացավ։ Ես մնացի հոր ձեռքին։ Հայրս ինձ շատ էր սիրում, ինչպես որ մայրերն են սիրում իրենց միակ զավակին։ Ես նրա միակ մխիթարությունն էի։ Հայրս ինձ ամեն տեղ իր հետ էր տանում։ Ես նրա հետ եղել եմ Ալեքսանդրապոլում, Երևանում, Թիֆլիսում, Բաքվում, Մոսկվայում, Լենինգրադում, Կիևում, Օդեսայում, Վարշավայում, Բեռլինում, Փարիզում, Ժնևում, Վենետիկում, Հռոմում, Նեապոլում, Ֆլորենցիայում, Միլանում, Վենետիկում, Վիեննայում, Պրահայում, Դրեզդենում, Բեռլինում, Ամստերդամում, Լոնդոնում, Նյու Յորքում, Բոստոնում, Ֆիլադելֆիայում, Վաշինգտոնում, Չիկագոյում, Սան Ֆրանցիսկոյում, Լոս Անջելեսում, Հոնոլուլուում, Յոկոհամայում, Կոբեում, Օսակայում, Կիոտոյում, Տոկիոյում, Շանհայում, Հանգչժոուում, Սինգապուրում, Կալկաթայում, Բոմբեյում, Կարաչիում, Բաղդադում, Բասրայում, Ադենում, Պորտ Սաիդում, Կահիրեում, Ալեքսանդրիայում, Ջիբութիում, Մարսելում, Ալժիրում, Ֆեզում, Մարակեշում, Տանժերում, Գիբրալթարում, Լիսաբոնում, Մադրիդում, Բարսելոնայում, Ալիկանտեում, Վալենսիայում, Գրանադայում, Սևիլիայում, Կադիքսում, Ֆունշալում, Ռիո դե Ժանեյրոյում, Սան Պաուլոյում, Մոնտեվիդեոյում, Բուենոս Այրեսում, Վալպարայսոյում, Սանտյագոյում, Լիմայում, Պանամայում, Կոլոնում, Հավանայում, Նասսաուում, Ֆորտ դե Ֆրանսում, Պորտ օֆ Սպեյնում, Բարբադոսում, Սենտ Լյուսիայում, Մարտինիկում, Սենտ Թոմասում, Սենտ Քրոյում, Պորտո Ռիկոյում, Սենտ Ջոնում, Հալիֆաքսում, Մոնրեալում, Տորոնտոյում, Օտտավայում, Վինիպեգում, Կալգարիում, Վանկուվերում, Սիեթլում, Պորտլենդում, Սան Ֆրանցիսկոյում, Լոս Անջելեսում, Սան Դիեգոյում, Ֆենիքսում, Էլ Փասոյում, Սան Անտոնիոյում, Հյուսթոնում, Նոր Օռլեանում, Մեմֆիսում, Սենտ Լուիսում, Չիկագոյում, Դետրոյթում, Բուֆալոյում, Նիագարայում, Ռոչեսթերում, Ալբանիում, Նյու Յորքում, Բոստոնում, Նյուպորտում, Պրովիդենսում, Նյու Հեյվենում, Հարթֆորդում, Սպրինգֆիլդում, Նյու Յորքում, Ատլանտիկ Սիթիում, Ֆիլադելֆիայում, Վաշինգտոնում, Բալթիմորում, Ֆիլադելֆիայում, Նյու Յորքում, Նյուարքում, Ջերսի Սիթիում, Նյու Յորքում, Բրուքլինում, Նյու Յորքում, Մանհեթենում, Նյու Յորքում, Բրոնքսում, Նյու Յորքում, Յոնկերսում, Նյու Յորքում, Նյու Ռոշելում, Նյու Յորքում, Սթեմֆորդում, Նյու Յորքում, Բրիջպորտ

տեւէ թէ կարճ, Իտալիոյ յաղթութեամբ վերջանայ թէ Եթովպիոյ, ծանր հարուած մը պիտի հասցնէ Ազգերու Դաշնակցութեան, պիտի փճացնէ պատերազմէն ի վեր կատարուած աշխատանքները, որ կը ձգտին բռնի ուժին տեղ հաստատել իրաւարարութիւնը»:

Վերջացնելով, արտաքին նախարարը կրկնեց թէ Մեծն Բրիտանիա կ'ըմբռնէ Իտալիոյ ծաւալման պէտքը եւ թէ պատերազմէն ի վեր ապացուցած է թէ իր համակրանքը պարզ խօսքերէն աւելի անդին կ'անցնին:

Ռուտոլիա կը դադրեցնէ տոկոսներու վճարումը

Պուքրէշէն կը հեռագրեն թէ կառավարութիւնը օգոստոս 1ին հարկադր – ուեցաւ դադրեցնել արտաքին պարտքերու տոկոսին վճարումը, դրամ չգտնելով: Համապատասխան դումարները դրուած են ազգ. դրամատան մէջ, բայց կարելի չէ լէյերը օտար դրամի վերածել:

Թուրիոյ եւ Խ. Միութեան Բարեկամութիւնը միշտ աւելի

Յուլիս 27ին Մոսկուայէն մեկնեցաւ Ճէլալ Պայար, Թուրքիոյ տնտեսական գործակալը, որ գացած էր ուսումնասիրելու Խ. Միութեան տնտեսական եւ ճարտարագործական կեանքը: Այս առթիւ արտաքին առեւտուրի գործակալ Ռոզէնկոլց հրաժեշտի փառաւոր հացկերոյթ մը տուաւ Ճէլալ Պայարի: Ներկայ էին զօրավար Վօրօշիլով եւ ուրիշ բարձրաստիճան անձեր: Ռոզէն – կոլց իր ճառին մէջ վեր հանեց Թուրքիա – Մութեան մեծ կարեւորութիւնը՝ խաղաղութեան ամրապնդման տեսակէտով: Այս բարեկամութիւնը երեւն կուգայ նաեւ երկու երկիրներու տնտեսական յարաբերութեանց մէջ:

Ճառախօսը յոյս յայտնեց որ Թուրքիոյ ճարտարարուեստին մէջ Խ. Միութեան բերած գործակցութիւնը եւ օգնութիւնը պիտի չարունակէ ամրապնդուիլ եւ արգասնալ: Ցետոյ վեր առաւ կարեւոր դերը զոր Քամալ Աթաթիւրք եւ Թուրք կառավարութիւնը կը կատարեն Թուրքեւստվետ բարեկամութեան մէջ: Շեչտէց նաեւ կարեւորութիւնը Ըմէրէք ինչօնիւ եւ Բիւչիւք Արասի Ռուսիա կատարած այցելութեան, ինչպէս նաեւ Զօր. Վօրօշիլովի Թուրքիա ըրած ուղեւորութեան:

Ռոզէնկոլց յետոյ բաժակ պարպեց Թուրք հանրապետութեան, անոր սի – րելիր պետ Աթաթիւրքի, Թուրք կառավարութեան եւ Ճէլալ Պայարի կենացը:

Իր կարգին ճառ մը խօսելով, Ճէլալ Պայար չնորհակալութիւն յայտնեց իր գտած սրտագին ընդունելութեան համար եւ վեր հանեց իր տեսած մեծ յառաջդիմութիւնները որ ուրախութեամբ կը լեցնեն սիրտերը Թուրքերուն, որոնք իրական բարեկամներն են Խ. Միութեան: Ճէլալ Պայար յոյս յայտնեց որ առաջիկային ալ պիտի չարունակուի խորհրդային գիտութեան եւ թէչնիքին բարեկամական օգնութիւնը՝ Թուրքիոյ ճարտարարուեստացման գործին մէջ: «Կը խոնարհիմ ձեր մեծ իրագործութեանց առջեւ: Յարգանքով կ'ողջունեմ մեծ զեկավար Սթալինի անունը եւ բաժակս կը պարպեմ երկու երկիրներու բարեկամութեան համար»:

—o—

Պ. ՎԷՆԻԶԷԼՕՍ, կինը եւ զաւակը՝ Քերիթօ կարեւոր դումարներ կորսնցուցած են ամերիկեան Թրավէլըրս դրամատան անանկութեան մէջ: Կ'ըսուի թէ տգան 75.000 անգլ. ոսկիի աւանդ մը ունէր նոյն դրամատան մէջ:

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆի ՎԱՐՉԱՊԵՏ Պ. Ցալտարիս ինքնաշարժի արկածի մը հանդիպեցաւ, արուարձանէ մը Աթէնք վերադարձած առեն: Վարչապետը եւ իր կինը ազատեցան թեթեւ վէրքերով:

ԻՏԱԼԻԱ ԴՐԱ՞Մ ԿԸ ՓՆՏՒԻ.— Լոնտոնի թերթերը կը գրեն թէ իտալական կառավարութիւնը ուզած է փոխառութիւն մը կնքել անգլիական հրապարակին վրայ, բայց չէ յաջողած:

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒԻՓ

ՍՏԱՑՈՂ

ՔՈՒՐՊՎՀՈՒԱ, Օ. Պաս.— 35:
ՄԱՐՍԷՑԼ, Տիկին Զէմ.— 300: կար – դադրեցինք:
ՍԷՆ ՄԱՐԹԷՆ, Ա. Թոբ.— 35:
ՖՈՆԹԷՆ, Վ. Փ.— 140:
ՄԱՐՍԷՑԼ, Պօլ.— 50:
ՄՕՆԹՐԷՕԼ ՍՈՒ ՊՈՒԱ, Թուբ.—35:
ՄՈՆ, Մատաղ.— 40:
ՔԱՆ, Վ. Գր.— 30:
ՊԱՆԵԼՕ, Օր. Թէք.— 50:
ԱԼԲՄԱՆԵԼ, Ժ. Քէչ.— 35:
ՔՐԷՕԶՕ, Ե. Ա.— 35:
ԹԱՐԱՐ, Գ. Ե.— 70:
ՍԱԼԻՆ ՏԸ ԺԻՐՕ, Ն. Ե.— 35:
ՓԱՐԻԶ, Տիկ. Շ.— 35:
ՓԱՎԻՉԵՈՆ ՍՈՒ ՊՈՒԱ, Ա. Գալֆ. — 35:

ՄՐՑԱՆԱԿԱԲԱՇԽՈՒԹԵԱՆ ՀԱՆԴԷՍ

—•—

Նախաձեռնութեամբ Շ. Բ. Ը. Մ. Լիոնի մասնաճիւղին, իր դպրոցներու ամավերջի առիթով, 4 Օգոստոս կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2ին, երրորդ հաղաքապետարանի սրահը:

կը նախագահէ
Պ. ԵՐ. ՏԻՐ-ԱՆԴՐԻԱՍԵՍԵ

Գեղարուեստական ճոխ բաժին, դպրոցներու երկսեռ աշակերտներու կողմէ: Մուտքը ազատ է:

Le Gérant: H. STEPHAN

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)

17, Rue Damesme, PARIS (13)

Հ Յ. Դ.

Փարիզ

Իսի Լէ Մուլինոյի «Զաւարեան» կոմիտէի ընդհ. ընկերական ժողովը 3 Օգոստոս Շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին սովորական հաւաքատեղին կը հրաւիրուին նաեւ Արտուենեան խումբի ընկերները: Օրակարգ.— Պատգամաւորի ընտրութիւն եւ ընթացիկ հարցեր:

Գահատ

Սէնթ Էթիէնի «Անտոք» ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը 3 Օգոստոս Շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին «Դուրեան» Գրադարանը: Մասնակցաբար կը հրաւիրուին Կոհիշք, Կեփին եւ Վարուժան խումբերու բոլոր ընկերները:

ՓՐԻՎԱՑԻ ցառաջ խումբի ընկերները ժողովի կը հրաւիրուին այսօր, Շաբաթ իրիկուան ժամը 6իշդ 5ին Շալամոնի մէջ: Կարեւոր օրակարգ:

ընկերները կարօ Պ. երանեան եւ ցակոբ երանեան դառն վշտով կը ծանուցանեն իրենց սիրելի մօր դառնադէտ մահը որ տեղի ունեցաւ 1 Օգոստոս Հինգշաբթի երեկոյ ժամը 8.30ին:

Յաղման օրը եւ ժամը յայտնուելիք:

Դաշտահանդէս Շավիլի անտառին մէջ

կազմակերպուած Շավիլի «ԱՐՂՈՒԹԵԱՆ» ԽՈՒՄԲԻՆ ԿՈՂՄԷ

Հովանաւորութեամբ՝ «ՋԱՒԱՐԵԱՆ» ԿՈՄԻՏԷԻ

4 Օգոստոս կիրակի օր ԽԱՆԱՄՈՐԻ ԱՐՇԱԻԱՆԴԻ

եւ ԻՇԽԱՆ ԱՐՂՈՒԹԵԱՆի մահուան տասներորդ տարեդարձի առթիւ

կը նախագահէ ընկ. Ա. ԳԻՒԼԽԱՆԴԱՆԵԱՆ

կը խօսի ընկեր ՀՐԱՆՏ-ՍԱՄՈՒԷԼ

Այցելութիւն իշխան ԱՐՂՈՒԹԵԱՆի շիրիմին Շավիլի Գերեզմանատան մէջ

Գեղարուեստական բաժին: կը նուագէ Թառիստ ՌՈՒԲԷՆ:

ՃՈՒխ եւ ԴԻՒՐԱՄԱՏՋԱԼի ՊԻՒՖէ:

փոն տը Սէվռէն առնել 1 Թիւ հանրակառքը եւ իջնել Puits sans Vin: կառ Մոնփարնասէն առնել շոգեկառք եւ իջնել Շավիլ:

Խանութի Աշխատանքի

կազմակերպուած՝ Հ. Ց. Դ. Պանեէօ-Քաշանի ԱՐԾԻՒ ՄԵՆԹ. կողմէ

4 Օգոստոս կիրակի առաւօտեան մրճիչ երեկոյ

ԿԱՐԻՆԵԱՆի օգաստն պարտէզին մէջ (ՐԻՒ ԲԱՐՄԱՆԹԻԷ

Կը բանախօսեն՝ ընկերներ ԿՈՄՄ (ՓԱՓԱԶԵԱՆ) ԵՒ Ս. ՎՐԱՑԵԱՆ

Կը ներկայացուի՝ ընկեր Ա. ԱՀԱՐՈՆԵԱՆի

«ԷԼ ՄԻ ԿՂՕԹԻՐ»Ը

գեղարուեստական բաժնի մէջ կան նոյնպէս երգահան Գանթէգի, վոդեվիլ, արտասանութիւն, պար եւ անակնկալներ:

Խիստ գիւրամատչելի գիներով ՊԱՂ ԸՄՊԵԼԻՆԵՐ

ՄՈՒՏՔ 3 ՖՐԱՆՔ:

Հաղ. միջոց.— փորթ տ'Օրլէանէն առնել 88 Թիւ հանրակառքը եւ իջնել Պանեէօ:

ՏԱՐԵԿԱՆ ՇՔԵՂ ԴԱՇՏԱՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ

ԿՈՄԻՏԱՍ Փարիզահայ Երկաթ Երգչախումբի կողմէ

ՏԵՂԻ Կ'ՈՒՆԵՆԱՅ 4 ՕԳՈՍՏՈՍ ԿԻՐԱԿԻ, ԱՌԱՒՕՏԷՆ ՄԻՆՉԵՒ ԿԷՍ ԳԻՇԵՐ

ՌՈՊԷՆՍՈՆ *Chez Fiquet «Au Grand Arbre»*

ՕԳԱՍՏԻՆ ՊԱՐՏԷԶԻՆ ՄԷՋ

Երգչախումբը կը դեկավարէ Պ. ԱՐԱՅ ՊԱՐԹԵԻԵԱՆ

ԸՆԾԻՐ ՃԱՇ, ԵՐԳ, ՊԱՐ եւ ԱՆԱԿՆԿԱԼՆԵՐ,

Անձրեւի պարագային ճանդէսը կը չարունակուի յարակից ընդարձակ սրահին մէջ:

Հաղ. միջոցներ.— Փորթ տ'Օրլէանէն առնել 128 Թիւ հանրակառքը (3 tickets) եւ իջնել Րոպէնսոն (վերջնաարութիւն),

ՄՈՒՏՔ 3 ՖՐԱՆՔ,

ԳԻՇԵՐԱՅԻՆ ԱՆՆԱԽԸՆԹԱՑ ԴԱՇՏԱՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած՝ ՊՈԼՍԵՑԻՆԵՐՈՒ ՄԻՒԹԵՆՆ (Իլիսուած 1931ին մարսելլ եւ օժանդակութեամբ՝ «ՄԱՍԻՍ» ՖՐԱՆՍԱՑԻ և ՀԱՅ ԵՐԻՏ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ, տեղի պիտի ունենայ այսօր (3 Օգոստոս) Շաբաթ գիշեր ժամը 9էն մինչեւ առաւօտ Բ. ԱՀԱՄՊՐԱՑի նորաշէն եւ գեղատեսիլ պարտէզներուն մէջ, մասնակցութեամբ հռչակաւոր BROADWAY-JAZZի:

Պարերը կը դեկավարէ Մարսիլիահայերուն ծանօթ՝ փրոֆ. Զ. ՉԱՎՈՒՇԵԱՆ

Տեղի կ'ունենան դաշելի անակնկալներ, պէնկալեան դուր, լուսավառութիւն, ֆրախտաղութիւն եւ ձրի մեծ թօմպալա բոլոր ներկաներուն:

Մուտք՝ այրերու 10 ֆրանք (կանխաւ 8 ֆրանք), կիներու 8 ֆր. (կանխաւ (8 ֆրանք) Տոմսակները կը ծախուին DELTO կօշիկի վաճառատունը, 12, Rue Colbert, Marseille.

ԱԶԳ. ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ
Loterie NATIONALE
ՑՐԴ ՇԵՐՏԻ ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ

ՅԱՌԱՋի ընթերցողներուն խնդրանքին վրայ, հրապարակ հանած ենք ՖՐԱՆՍ. ԱԶԳ. ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԵԱՆ ՄԱՍՆԵՐՈՐԴ տոմսերը, (ամբողջական տոմսերը ի պահ դրուած են ՅԱՌԱՋի խմբագրութեան մօտ):

Իւրաքանչիւր 1/10 տոմսակները կ'արժէն 10 Ֆրանք:
Տպգր. ծախք 1 »
11 Ֆրանք:

Գաւառէն ապսպրանքի համար դրկել 2 Ֆրանք աւելի:
Արտասահմանէն » » » 4 » »
(ցանձնարարուած նամակի փոխարժէքը)

Դիմել՝ **«HARATCH" 17, Rue Damesme. Paris (13)**

ԱՆՄԻՋԱՊԷՍ ՎԱՐՁԱՒ ԵՆ
ԳԵՂԵՑԻԿ, ԱՐԵՒՈՏ ԵՒ ՕԴԱՍՈՒՆ ՅԱՐԿՍԲԱԺԻՆՆԵՐ
1 ԵՒ 2 ՓԻԷՍ, ՏԷՊԱՐԱ, ՊԱՏՇԳԱՄ, W. C., ՄՈՒՏՔ ԵՒ ՊԱՐՏԷԶ
100, rue Jean Naudin. Bagneux
250 ՄԷՏՐ ՀԵՌՈՒ **Route d'Orléans**ԷՆ
ՏԵՂԻՈՑՆ ԱՄԵՆԷՆ ՀԱՃԵԼԻ ԵՒ ՀԱՆԴՍՏԱՒԷՏ ՇԻՆԻՔ:
ՄԱՆՐԱՄԱՍՆՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ ԴԻՄԵԼ ՎԵՐԻ ՀԱՍՑԷՆ
Հաղորդակ. միջոց.— Օթօպիւս՝ FI et FIbis, փորթ տ'Օրլէանէն հանրակառք՝ 88 et 88bis եւ իջնել Croix d'Arcueil. Թաքսիի սպասարկութիւն:

ՄԱՄՈՒԼԻ ՏԱԿ Լ

«ՄՈՒՍԱ ԼԵՐԱՆ ՔԱՌԱՍՈՒՆ ՕՐԵՐԸ»
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՇԵՐՈՒՍԱՊԱՏՈՒՄ

Հեղինակ՝ ՖՐԱՆՑ ՎԷՐՖԷԼ Թարգմանիչ՝ ԵՐ. Տ. ԱՆԴՐԷԱՍԵ

ԱՄԲՈՂՋ ԴՈՐԸՄ ՊԻՏԻ ԲԱՂԿԱՑԱԾ ԵՐԿՈՒ ՀԱՏՈՐԷ, ԵՈՒՐՋ 1100 Լ
Բաժանորդագրութեան գին՝ մինչեւ տեպտեմբերի վերջ 50 ֆրանք
կարելի է վճարել երկու անգամէն:
Ընկէ վերջ երկու հատորը պիտի ծախուի 75 ֆրանքի:
ՖՐԱՆՍԱՑԻ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԴՈՐՏԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆԸ ՍՏԱՑԱԾՏ Լ
ԳՐԱՏՈՒՆ ՀՐԱՆՏ-ՍԱՄՈՒԷԼ
51, Rue Monsieur-le-Prince, Paris (6).
Chèque Postal. PARIS: 1278-35. Հեռաձայն՝ Danton 88-6
որուն պէտք է դիմեն բոլոր գործակալները ու բաժանորդագրուիլ զողները:

Գիրքը կը ծախուի նաեւ պրակ առ պրակ, պրակը՝ 1 Ֆրանքի

ԿԱԹՈՂ. ՆՈՒԻՐԱԿԸ ՊԻՏԻ ՔԱՐՈԶԷ

—•—

Կաթող. Նուիրակ՝ Գարեգին Արք. Յովսէփեան. Նոր վերադարձած Ըլլալով Լոնտոնէն, պիտի քարոզէ կիրակի, 4 Օգոստոս, փարիզի Հայոց Եկեղեցւոյն մէջ:

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ԱԼՖՈՆՍ-ՎԻԼի Ձէնկիլէրցիներու Հայր. Միութեան ընդհ. ժողովը 4 Օգոստոս, կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2-30ին Հայ Ակումբին մէջ, 1 Րիւ Գարնօ, Սէնթորվիլ: Բոլոր Հայրենակիցներէ կը խնդրուի ներկայ գտնուիլ ներկաներու Թիւը մեծացնելու պիտի համարուի:

ՈՒՐՖԱՅի Հայրենակց. Միութեան Մարսէյլի ժառնաճիւղի ընդհ. անդամական ժողովը 4 Օգոստոս, կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 3ին, 19, Րիւ Տամինիքէն, 3րդ յարկ 14 Թիւ սենեակը: Կը խնդրուի անդամ չվճարածներէն նաեւ հայրենակիցներէն նկատի առնուիլ: Կարեւոր օրակարգ:

ՄԱՐՍԷՅԼի Տարօն Տուրեան Հայր. Միութեան ընդհ. անդամական ժողովը կիրակի, 4 Օգոստոս կէս օրէ վերջ ժամը 2ին, Պուլեվար Տիւկօմիէ, Պար Մօնիմօնթալի մուտքին մէջ, Փարիզի կայարանի մօտ, սանդուխներէն վար դէպի ձախ: Օրակարգ՝ վարչութեան ընտրութիւն: Ներկանեռու Թիւը մեծ մասնութիւն պիտի համարուի:

Վարձու է

Վարձու է Rue Dambasle (թիւ 15), փափիւեոնի մը մէջ յարկ բաժին մը, 3 սենեակ, խոհանոց, մէկ սենեակ, մէկ խոհանոց, ջուր, W. C. եւ օճոի համար առանձին մուտք: Գիւրամատչելի գին: Ժամադրութիւն համար դիմել՝ Boghosian, 2 Rue Chaptal, Cachan (S.):

«ՅԱՌԱՋ»ի ՊԱՏՄՈՒԱԾՔՆԵՐԸ

ԴԻ ՄԱՑԻ ԼՈՑՄԸ

—•—

Երկար ժամանակ մնաց այսպէս, հիանալով այդ փայլի վրայ, իբրեւ անմեկնելի մի հրաշք, մինչդեռ մի զօրեղ մղձաւանջ սեղմում էր իր կոկորդը: Կամաց - կամաց, այդ անկիւնից վերակենդանացաւ իր տան, իր մանուկ հասակի եւ իր մօր յիշատակը: Իր համար դա կարծես հեռաւոր մի արշալոյսի չող էր, որ ճառագայթում էր իր հոգու եւ դիւերուան մէջ:

Ոտքի ելաւ, առաջացաւ դէպի պատուհանը եւ գաղտնի, ապակիների միջից դիտեց դիմացի պատուհանը, որտեղից գալիս էր լոյսը: Տեսաւ փոքրիկ մի ընտանիք, բոլորած՝ ճաշի սեղանի շուրջը, երեք տղաները եւ հայրը արդէն նստած էին, իսկ մայրը տակաւին ոտքի վրայ սպասարկում էր նրանց... Մնաց դամած հետեւելով այդ ընտանիքին, բոլորովին մոռացած՝ իրենը:

Այդ օրից սկսան, ամէն իրիկուն գրասենեակից դուրս գալուն, փոխանակ կորսուելու իր մենաւոր պատյանների մէջ, բռնում էր իր տունը տանող ճամբան եւ ամէն իրիկուն սպասում էր իր սենեակի մթութեան մէջ, որ դիմացի ճրագը քաղցօրէն սփռէ արտերին: Ու ամէն իրիկուն գրեց եւ մի օր բանալիի ծակից կլուտիլդը ներս նայեց: Մեծ զարմանքով տեսաւ վարձակալի սենեակի մէջ չորը, որ ծագում էր դիմացի տան լոյսից, ճիշդ Մաճճինների յարկաբաժի – նից: Այն ժամանակ կլոտիլդը բոլորովին տակն ու վրայ եղած, վազեց իր մօրն աւետելու մեծ եղելութիւնը:

— Սիբահարուած է Մարգարիտայի վրայ... Մարգարիտա Մաճճինն է սիրհարած...

Մի քանի օր յետոյ, երբ Տուլիօ Բուտոին սպասում էր ինչպէս միշտ, Թաքնուած, զարմանքով տեսաւ դիմացի տան սեղանատան մէջ, որտեղ ընտանիքը պատրաստւում էր ընթրելու — այս անգամ բացակայ էր հայրը իր տանտիրուհու ու նրա աղջկայ ներս մտնելը: Նրանք, իբր հին բարեկամ – ուհիները ընդունեցին: Մի ակնթարթում Տուլիօ Բուտոին յանկարծ յ քաշուեց պատուհանից, յուզուած ու շնչատ:

Երիտասարդ մայրը եւ երեք զաւակները միաժամանակ վեր էին բարձրացրել իրենց աչքերը եւ նայում էին դէպի իր պատուհանը, Անտարակոյս, երկու կիները իր մասին խօսել էին...

Եւ այն ժամանա՞կ: Ամէն բան պիտի վերջնանար: Հետեւեալ իրիկունն իսկ անկասկած պիտի փակէն պատուհանը: Եւ հետեւեալ երեկոյից սկսած իրեն չպիտի լուսաւորէր այլեւս այդ քաղցր լոյսը, որով ապրում էր, լոյսը, որ իր անմեղ հեշտանքն էր, իր կեանքի բալասանը...

Սակայն այդպէս չեղաւ...

Նոյն իրիկունը, երբ լոյսը այնտեղ մարեց եւ մի քիչ սպասելուց յետոյ, զգուշութեամբ բացեց իր պատուհանը, որպէսզի սենեակը օդ առնի, տեսաւ դիմացի պատուհանին անմիջապէս եւ կամաց բացուիլը, եւ բացուածքի միջից մայրը, որ թերեւս հետաքրքրութիւնից մղուած բիանկինների իրեն բոլոր ասածներից յետոյ:

Մթան մէջ, հազիւ կարող էր մէկը միւսին երեւակայել: Սակայն ինքը ժամանակից ի վեր գիտէր, որ զգեցիկ էր արդէն, դիտէր իր չարժուձեւները, իր սեւ աչքերի փայլակները, իր կարմիր շրթունքների ժպիտը...

Փորձեց ինքն իրեն տիրել եւ ներս մտնել, սակայն պէտք եղած ուժը չունէր:

Իսկ նա, պատուհանը փակելուց առաջ մրմնջաց — «Բարի իրիկուն»:

Ի՞նչ տարօրինակ եւ զօրաւոր ձգողութիւն էր արել նրա վրայ իր կեանքի գաղտնիքը:

Երբ աւելի ուշ, փակեց իր պատուհանը, վստահ էր, առանց դիտենալու թէ ինչու, որ յաջորդ իրիկուն, հազիւ լոյսը մարած, պիտի զար կրկին, այնտեղ իրեն ընկերանալու: Եւ այդպէս էլ եղաւ:

Այդ օրից սկսած Տուլիօ Բուտոին չէր ուզում այլեւս, որ դիմացի լոյսը վառուի: Անհամբեր սպասում էր մարելուն:

Սերոյ կիրքը, որ անճանաչ էր իրեն, անկապտելի եւ բուռն կերպով խուժում է այս մարդու սրտից ներս, որ այնքան ժամանակ կեանքի լուսանցքի վրայ էր մնացել, տիրապետեց նաեւ այն կնոջ, արմատախիլ արաւ նրան ու քշեց փոթորիկի պէս:

Այն օրը, որ Բուտոին թողեց իր սենեակը, ուժգին պէս պայթեց այն լուրը, թէ դիմացի տան երրորդ յարկի տիկինը լքել է իր ամուսնուն եւ իր երեք զաւակներին:

Փոքրիկ սենեակը պարապ մնաց: Եւ դիմացի սեղանատան լոյսը չաբաթներով չվառուեց:

Ցետոյ, լոյսը կրկին երեւաց տխուր սեղանի վրայ, որի շուրջը նստում էին դժբախտութիւնից ընկճուած հայրը եւ վշտահար երեք փոքրիկ տղաները:

Քիչ ժամանակ յետոյ, մի իրիկուն, Բիանկինները յանկարծակիի եկած՝ տեսան յուզուած, չբլմորած, իրենց տարօրինակ վարձակալի ներս մտնելը: Ի՞նչ կուզէր — փոքրիկ սենեակը, հին վարձած չէր, ոչ իրեն համար որպէսզի բնակի...

Որպէսզի գար մէկ ժամուայ համար միայն, մի քանի վայրկեաններ, զաղտնի ամէն իրիկուն:

Ահ... չնորհ... չնորհ... այն դժբախտ մօրը, որ ուզում էր իր զաւակներին տեսնել վերստին: Ոչ Բիանկինները չէին ուզում ընդունել...

Վերջապէս ընդունեցին, պայմանով որ մէկը չիմանայ... եւ հետեւեալը ներս մտան գողերի պէս: Մի սենեակը մթութեան մէջ եւ սպասեցին... Հետեւից այդ լոյսը իրենց տալ տար ապրելու քաղութիւնը:

Ահաւասիկ, վերջապէս... Սակայն սկիզբները Տուլիօ Բուտոին չկարողացաւ նրա փայլը: Այս լոյսը մա որքան սառն, կասկածոտ ու գէշ էր Թուում իրեն: Իսկ կինը, կորած էր մէջ խեղդուած հեկեկանքների, դեցրեց իր պապակը: Նետուեց բացուածքը, Թաչկինակը սեղմած Թունքներին... Իր զաւակները... Այնտեղ, ահաւասիկ սեղանի շուրջը...

Մօտեցաւ նրան, որպէսզի նորից զառնայ իրեն, եւ, երկուսը այնտեղ մնացին, զրկած, դամած իրենց զուռ Թաղնուած՝ վանդակների նման:

ԼՈՒԻՃԻ ՓԻՐԱՆԴԵԼԼՕ

(Վերջ)

ՓՆՏՈՒԵՑՔԻ եւ ԿԱՐԴԱՑՔԻ երգիծաթերթ՝ «Մ Ե Ղ Ո Ւ» փարիզի եւ Ըրջանի Յառաջի ցուցի Պ. Ա Ի Ե Տ Ի Ս Էն:

ՀԱՐԱԶԱՏ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
RÉdaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
(ԵՐԹԵԽԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)
17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Clacière 15 – 70

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃՃԱՄՍԵԱՑ ԵՌԱՄՍԵԱՑ

Թրանսա եւ գազութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր·
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ԿԻՐԱԿԻ 4 ՕԳՈՍՏՈՍ DIMANCHE 4 Août 1935

ԺԱ ՏԱՐԻ — 11e Année No. 2874

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՏԱՂԱՄԱՍԵԱԿԻ ՄԸ ՎԱՐԴԵՐՆ ՈՒ ՓՈՒՇԵՐԸ

... Ահաւասիկ « Ցառաջ »ի թիւ մը, որ կը յորդի զովասանքներ տաղերով եւ խանդավառ ծափերով, որոնք իրրեւ չքմեղանք ունին տասնամեակի մը բոլորումը:

— Դուն իրաւունք չունիս խանդուելու. ձգէ որ արտայայտութիւնք այնպէս ինչպէս կը թելադրեն մեր զգացումներն ու մտածումները:

Ուրեմն գրաքննութենէ՛ ազատ, «մաքսանենգ» թիւ մը...

Եթէ հաւատարակչութիւնը կամ «Ցառաջ»ի գիծը խանգարած է, կարելի է ճարել մեղմացուցիչ պարագայ մը,— Ծափերը կ'իյնան բոլորիս վրայ, քանի որ միասին տարինք տասնամեայ աշխատանքն եւ վաստակը: Անոր դառնութիւններն եւ երանութիւնները:

×

Թոյլ տուէք, ուրեմն, որ խմբագիրը ինքն ալ օգտուի ոտնին պարգեւած անկախութենէն:

Արդ, խմբագրին համար, ինչ որ գրի առնուած եւ տպուած է այս էջերուն մէջ եւ դեռ կրնայ շարունակուիլ, տասնամեակի ամբողջ, ուելի շատ կը ներկայացնէ խուրձ մը բաղձանքներու եւ տենչերու, ծանրացնելով « Ցառաջ »ի բեռն ու գերը:

Ի՞նչ եղաւ հիմնական հոգը «Ցառաջ»ի, տասը տարուան ընթացքին, իրրեւ թերթ:

— Ստեղծել ինքնուրոյն գիծ մը, երիտասարդ ու արդիական, եւ ուղղութեամբ եւ արտայայտութեան եղանակներով: Զարգացնել քննական ոգին, վերաղնահատման ենթարկել ազգային, կեղծ փոխարէն իրական հարցերու մէջ:

Անշուշտ ծծելով նոյն ակունքէն.— Հ. Ց. Դաշնակցութիւնն:

Ո՞րքան յաջողեցաւ այս ճամբուն վրայ:

Տասնամեայ պատմութիւնը կ'ըսէ.—

« Ցառաջ »ը չունեցաւ ակարութիւն, երբ հարկ էր գործել, յանուն արդարութեան եւ ազատութեան:

Ոչ գոյն, ոչ չէշտ, ոչ ալ սրբազան կիրք պակսեցաւ անոր է – ջերուն մէջ, երբ կ'ուզէր առաջ խանգավառութեան մը ուիչը հանել:

Աբհամարհանքն եղաւ իր ամէնէն հաստ զէնքը, իրրեւ պատասխան ամարքի խուժանավարութեանց:

Եթէ խանդավառեց, չուզեց բռնկցնել, լուցկի մը նետելով յորդին մէջ:

Եթէ զարկաւ, միեւնոյն տաճն լացաւ, ի տես անպարակելի, անընդունելի ապականութեանց:

Մի՛ջավայրին ալեկոծութիւնը եւ մարդոց վաստութիւնը յանախ կտրեցին « Ցառաջ »ի թեւերը:

Ամէն պարագայի մէջ, « Ցառաջ »ը փորձեց ակօսներ բանալ: Անվհատ ցանեց եւ հերկեց, ձգտելով միշտ մնալ մղիչ ուժ:

Պատմութեան կը մնայ պատել վարդն ու փուշը, այս ցանքին:

×

Եթէ « Ցառաջ »ը ժառանգորդն է բռնօրէն անհետացած սիրուելի մը, կը նշանակէ թէ ստանձներ է գեր մը, որ իրեն կը պարտադիր ոչ միայն ինքնահաճ հաւատարմութիւն, այլեւ յարատեւ ճիգ: Զգաստ՝ նորոգելու աւանդը եւ ապահովելու անոր ներդաշնակութիւնը՝ օրուան պահանջներուն հետ:

« Ցառաջ »ը, իր չուրջը համախմբուած կամ իր ներշնչած աշխատակիցներով, այս տասը տարիներու ընթացքին կրցաւ տրամադրել իր առաջադրութեանց եւ տարողութեան մէկ մասը միայն:

Մնացեալը — եւ դեռ աւելին — կը մնայ պարտական:

Անոր ձայնը չատ հեռուները կը հասնի, արթնցնելով տենչեր որոնք չեն գոհացած:

Ան, տասը տարի վերջն ալ, դեռ չէ կրցած ապահովել կազմակերպուած աշխատակցութիւն եւ լրացնել իր խոկ ծրագրած բաժինները:

Եթէ ան ունի չօշափելի արժանիքներ, այդ ոչ թէ ինքնաբաւ առաւելութիւն մը կը կազմէ, այլ կը յիշեցնէ ուրիշ պարտականութիւններ, քանի որ իրեն վիճակուած է լոյս տեսնել բուն իսկ Եւրոպայի սրտին վրայ:

Ի՞նչ օգուտ որ եւ է տասնամեակէ, երբ ամբողջ սերունդ մը կը հալի մեր աչքերուն առջեւ, անդօր կատազութեամբ: Ըմբոստացած՝ իր խոկ արժանիքներուն գիտակցութենէն, այսինքն անոնց բոնի ամլութենէն:

×

Տասը տարի վերջն ալ, « Ցառաջ »ը կը պահէ նոյն գիծը — քիչ խոստանալ, բայց կատարել ինչ որ յանձն առած է:

Ան ունի արդար յաւակնութիւններ, բայց ոչ չընդալից եւ սնամէջ հաւատամքներ:

Ան իր բեռը չարկած կ'ուզէ քալել միեւնոյն ինքնավստահութեամբ, եւ չատ աւելի լայն բանալով իր թեւերը:

Գօտեպնդուած՝ յեղափոխական եւ յառաջապահ սերունդի մը ներշնչումներով, ան իր ճամբան պիտի կարէ ուժերու կեդրոնացմանն ձգտումով, բայց միշտ անխախտ պահելով իր եւ իր սերունդին ինքնուրոյն գիծը:

Այս առթիւ, եթէ իր չուրջը կը տեսնէ բազմութիւն մը դաւանակիցներու եւ ուղեկիցներու որ կը հեւան իրեն հետ, օրը օրին, չի մոռնար նաեւ անոնք որ չիջեցան նոյն ճամբուն վրայ:

Եղբայրական ողջոյն բոլորին, եւ պաղատանց մը խունկ՝ պահոց որ բաժնուեցան անդարձ:

Շ.

Հ. Ց. Դ. ԵՒՐ. Կ. ԿՈՄԻՏԷ

2 ՕԳՈՍՏՈՍ 1935

«Ցառաջ»ի խմբագիր ընկեր Շ. Միսաքեանին

Սիրելի ընկեր,

Տասը տարի առաջ, տարապայման ծանր հանգամանքներու մէջ, երբ Հայկական Սփիւռքը դեռ անկերպարան էր ու ֆասսային, եւ փրանսահայ գաղութը, անկազմակերպ ու ալեկոծ, հազիւ բըռնած էր հաւաքական կեանքի ուղին, գօտեպնդուած Հ. Ց. Դաշնակցութեան վստահութեամբ եւ ընկերներու ու գաղափարակիցներու աջակցութեամբ, դուք հիմը դրիք «Ցառաջ»ի, որ պիտի ըլլար«հայելին ոչ միայն Ֆրանսայի, Արեւմտեան ու միջին Եւրոպայի հայկական կեանքին, այլեւ համահայկական օրկան մը», որ պիտի ներկայացնէր Հ. Ց. Դաշնակցութեան գաղափարներու լոյսին տակ պիտի ցոլացնէր հայ կեանքը:

Տասը տարի է անցած այդ օրէն, եւ ահա թափուած ջանքերու պտուղը: «Ցառաջ»ը այլեւս դարձած է հայ մամուլի ընտանիքի լաւագոյն անդամներէն մէկը, ժրաջան եւ հաւատաւոր մարտիկը Դաշնակցական գրչի բանակին, անվեհեր դրօշակիրը Դաշնակցական գաղափարախօսութեան:

Մասնաւորապէս մեծ է «Ցառաջ»ի դերը Եւրոպայի շրջանին համար: Այսօր եւրոպահայ կեանքը անհերեւակայելի է առանց « Ցառաջ »ի: «Ցառաջ»ը եւրոպահայ աշխատաւորութեան բերանն ու գարկերակը միաժամանակ: Իբրեւ արթուն պահակ, «Ցառաջ»ը կեցած է մեր կողքին, որպէս վահանակիրը Հ. Ց. Դաշնակցութեան Ար. Եւրոպայի կեդր. կոմիտէի, թարգմանը անոր գաղափարներուն, արտայայտիչը անոր ապրումներուն, ջատագովն ու պաշտպանը անոր գրաւած դիրքերուն:

Մե՞ծ է Դաշնակցական մամուլի գործը տարագիր հայութեան մէջ: Հո՛ս, ուր հաւաքական կեանքը մատնուած է կեդրոնախոյս տարրերու կիրքին ու մահաճոյքին, ուր պառակտման ոգին եւ ուծացման հակումները կը վարակեն ու կը կազմալուծեն ազգային մարմինը, եւ ուր հայ ժողովրդի կենսական բնազդը, ուժերու հզօր լարումով մը, մահու եւ կենաց պայքար կը մղէ յանուն իմքնապաշտպանութեան,— շինարար եւ բայբայիչ ազգակներու այս անընդհատ գօտեմարտին մէջ, Դաշնակցական մամուլը առաջին դիրքերու վրայ է միշտ, շինարարութեան դրօշին տակ, գլխաւոր ատոյեանը ազգային գոյութեան ու զարգացման ապահովութեան: Եւ «Ցառաջ»ը՝ անոր առաջաւոր պահակը:

Սիրելի ընկեր, Հ. Ց. Դ. Ար. Եւր. կեդր. կոմիտէն հպարտ է արձանագրելու այս ամէնը եւ, յանուն իր շրջանի բոլոր ընկերներու, ողջունելու «Ցառաջ»ի տասնամեայ տարեդարձը: Մեր ամբողջ ներքուստ բաղձանքն է, որ այս տասնամեակը դառնայ նոր հանգրուան մը աւելի ուժգնօրէն հնչեցնելու Հ. Ց. Դաշնակցութեան եւ տարագիր երիտասարդութեան ձայնը, մինչեւ իրական ազատագրումը միացեալ հայրենիքի, ուր պիտի ծաղկին մեր բոլոր նիգերն ու ստեղծագործութիւնները:

Շրջապատուած ընկերներու, ընթերցողներու եւ աշխատակիցներու գուրգուրանքով եւ աջակցութեամբ, «Ցառաջ»ը պէտք է մնայ իր դիրքերուն վրայ, իբրեւ արթուն եւ եռանդուն դրօշակիրը Հ. Ց. Դաշնակցութեան:

Ընկերական ջերմ բարեւներով՝
Հ. Ց. Դ. Ար. ԵՒՐ. ԿԵԴՐ. ԿՈՄԻՏԷ

Սիրելի ընկեր Շաւարշ Միսաքեան

ՄԱՐՍԷՅԼ, 2 օգոստոս.— Հ. Ց. Դ. Մարսէյլի, արուարձաններու եւ շրջաններու բոլոր խումբերու եւ ենթակոմիտէներու կողմէ, անսահման բերկրանքով եւ արդար հպարտանքով կ'ողջունենք ձեզ եւ ձեր բոլոր խմբագիր, աշխատակից, գործակիցները, Ցառաջի հրատարակութեան տասնամեակի առիթով:

Լիայոյս ենք, որ Եւրոպայի առաջին հայ օրաթերթը, «Ցառաջ»ը պիտի դառնայ նաեւ առաջին օրաթերթը Միացեալ եւ Անկախ Հայաստանի:

Կեցցէ՛ « Ցառաջ »ը:

Սրտագին շնորհաւորանքներով եւ ընկերական սիրալիր բարեւներով՝

Հ. Ց. Դ. ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՇՐՋ. ԿՈՄԻՏԷ

ՇՆՈՐՀԱՒՈՐԱԿԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ ԵՒ ՆԱՄԱԿՆԵՐ

«ՑԱՌԱՋ»ի ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ,

ՓԱՐԻԶ, 3 օգոստոս.— Ֆր. Կ. Խաչի Շրջանային վարչութիւնը իր մասնաճիւղերով կը շնորհաւորէ «Ցառաջ»ի արդիւնաւէտ գոյութեան տասնամեակը: « Ցառաջ »ը պատուով կը կատարէ իրեն վիճակուած խոշոր դերը ֆրանսահայ գաղութին մէջ: Կը մաղթենք ծաւալուն եւ յարատեւ գործունէութիւն:

ՇՐՋ. ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ՄԵՐ « ՑԱՌԱՋ »ԻՆ

Մեր շնորհաւորութիւնները կը միացնենք գրողներու այս համերգին մէջ, «Ցառաջ»ի տասնամեակին առթիւ: Առաջին օրէն մենք է որ շարած ենք թերթը, եթէ ուրիշներ շարադրած են զայն: Տասը տարի Մեսրոպեան տառերը շարեր ենք ու ցրուեր, խանդավառ եւ աննկուն, ինչպէս «Ցառաջ»ի ոգին:

Գրաշարներ՝ ԱՐԱՄ ԵՈՓԵԱՆ, ՀՐԱՆԴ ՍՐԱՊԵԱՆ

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

« Ց Ա Ռ Ա Ջ »
ԵՒ ԱՐԴԻ ՀԱՅ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Մեր գրականութեան պատմութեան մէջ շրջաններ կան, որոնք անուն կ'առնեն թերթերէն: Այսպէս է որ շրջան մը կամ գրական սերունդ մը կը կոչուի *Հայրենիքով*, շրջան մը *Ազատամարտով*:

Հայոց գրականութեան պատմութեան մէջ *Ցառաջ* եւս պիտի յիշատակուի անպայման՝ իր անունը տալով շրջանի մը, երբ յայտնուեցան յետպատերազմեան խումբ մը գրողներ:

Արդարեւ « *Ցառաջ* »ն էր, որ հրապարակ նետեց Շահան Շահնուրը, Փայլակ Միհայէլեանը, Օհան Կարօն, Ե. Զահրէեանը, Լասը, Կ. Մեհեանը, Աբամայիս Սրապեանը, Շ. Նարդունին, Ն. Պէշիկթաշլեանը, Ուլտաւը — որ եւ ուրիշ շատեր, ինչպէս եւ դեռ բազմութիւն մը նորահասներու, որ կը հասունցնան *Ցառաջի* շունչին տակ — «շրջանաւարտ»ները, որոնք ահա իրենց ստորագրութեամբ կը պատմեն ինչ որ կը պարտին *Ցառաջի*:

Մեր գրականութեան պատմութիւնը չի կրնար *Ցառաջի* չկապել ճակատագրի, որ իր ուժերը բացաւ այս թերթին մէջ, իր մարզանիին կէսը կատարելով արեան անշուշտ վերնատունի մը մէջ, նոյնիսկ եւ այստեղ: Ինչ հարկ յիշելու անունները անոնց, որ թէեւ դասանաւիոյ եւ ճակատագրով կապ կը պահէին *Ցառաջի* հետ (Կեսարեան, Սապահեան, Կամսարեան եւ ուրիշներ):

Երկար աշխատանք է բանաձեւել *Ցառաջի* գրական հանգանակը, որ մշակուած է տասը տարիներու ընթացքին, բայց եւ իր ներշնչումով կը մատնէ ուիշը որ կուգայ *Ազդակէն*:

Եւ, յանուն պատմութեան՝ պէտք է արձանագրել որ, *Ազդակ* ներշնչման աղբիւր մը եղաւ *Ազատամարտի* եւ *Մեհեանի* համար:

Այսպէս ուրեմն, *Ցառաջ* կը ներկայացնէ, մեր գրականութեան մէջ, այն շողակաթ ուիշը, որ եթէ երիտասարդացուց հայ գրականութիւնը, երբեք չկրցաւ անոր կապը անցեալին հետ:

Ցառաջ սովորական թերթ մը չէ, վասն զի կրնայ պարծիլ վարդապետական ուղեգիծով մը, ինչպէս քաղաքական, նոյնպէս գրական կեանքի մէջ:

Ապրի՛ *Ցառաջը*:

ԱՐԱՋ

Բացառիկ թիւ ՑԱՌԱՋի ՏԱՍՆԱՄԵԱԿին առթիւ

« *ՑԱՌԱՋ* »ի այսօրուան թիւը կը բաղկանայ ութ էջէ, հետեւեալ բովանդակութեամբ.—

ԱՌԱՋԻՆ ԷՋ

ՆԱՄԱԿ Հ. Ց. Դ. ԱՐԵՒՄՏ. ԵՒՐՈՊԱՑԻ ԿԵԴՐ. ԿՈՄԻՏԷԻ.— « ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ »:

ԵՐԿՐՈՐԴ ԷՋ

« ՑԱՌԱՋ »ի ՏԱՍՆԱՄԵԱԿԻ ԱՌԹԻԻ՝ Ա. Գալֆանդարեան.— 2. «ՑԱՌԱՋ»ԻՆ՝ Վահան Փափազեան.— 3. « ՑԱՌԱՋ»ի ԴԵՐԸ՝ Բժ. Ց. Տ. Դաւթեան.— 4. ՈՂՋՈՒՅՆ՝ Ալ. Խաչատեան.— 5. ՏԱՍՆԱՄԵԱԿԻ ԱՌԹԻԻ՝ Ս. Վրացեան.— 6. «ՑԱՌԱՋ»ի ԾԱԳՈՒՄՆ ՈՒ ԶԱՐԳԱՑՈՒՄԸ՝ Հր. Սամուէլ:

ԵՐՐՈՐԴ ԷՋ

7. ՊԱՀԱԿ ԵՒ ԱՌԱՋՆՈՐԴ՝ Ս. Սասունի.— 8. ԱՐՈՒԵՍՏԻ ՈԳԻՆ «ՑԱՌԱՋ»ի ՄԷՋ՝ Հրաչ Սարգսեան.— 9. ՄՏԵՐԻՄ ՆԱՄԱԿ՝ Ց. Ճ. Սիրունի.— 10. ՀԱՅ ԼՐԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԲԱՑԱՌԻԿ ԴԵՐԸ՝ Լ. Զորմխեան:

ՉՈՐՐՈՐԴ ԷՋ

11. « ՀԱՆԳՐՈՒԱՆԻ ՀԱՆԳՐՈՒԱՆ՝ Մկրտիչ Պարսամեան.— 12. «ՑԱՌԱՋ» ԵՒ ԻՐ «ՀԱՅԱՍՏԱՆ»Ը՝ Շ. Նարդունի.— 13. ՁԱԿԱՏԻ ՁԱԿԱՏ՝ Յակոբ Տէր Յակոբեան:

ՀԻՆԳԵՐՈՐԴ ԷՋ

14. « ՑԱՌԱՋ »ի ԼԵԶՈՒԻՆ՝ Նշան Պէշիկթաշլեան.— 15. ԲԱՐԵՒ «ՑԱՌԱՋ»ԻՆ՝ Պեբճուհի.— 16. ՓԱՐԻԶԻ « ՑԱՌԱՋ»Ը ԵՒ ԻՐ ՆԱԽՈՐԴՆԵՐԸ՝ Բէնօ:

ՎԵՑԵՐՈՐԴ ԷՋ

17. « ՑԱՌԱՋ »ի ԴԵՐԸ ԵՐԿՈՒ ՁԱԿԱՏՆԵՐՈՒ ՎՐԱՅ՝ Աչոտ Արծրունի.— 18. ՆԱՄԱԿ «ՑԱՌԱՋԻ՝ Տ. Բազդասարեան.— 19. ՀԱՅԲԵՆԱԶՈՒԻՐԿ «ՑԱՌԱՋ»Ը՝ Վահան Համբարձումեան.— 20. ԵՐԻՏԱՍԱՐԴՈՒԹԻՒՆԸ ԵՒ «ՑԱՌԱՋ»Ը՝ Պ. Ֆրունճեան:

ԵՕԹՆԵՐՈՐԴ ԷՋ

21. ԲԱՐՈՑԱԿԱՆ ԿՈՐՈՂԸ՝ Հր. Բալուեան.— 22. « ՑԱՌԱՋ»Ը՝ Ա. Ուբաքեան.— 23. « ՑԱՌԱՋ»ի ԳԻՇԸ՝ Հր. Վիշապեան.— 24. ՏԱՐԱԳԻՐ «ՑԱՌԱՋ»Ը՝ Արշաւիր Խանէտանեան.— 25. ՄԻՇՏ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԻՆ ՀԵՏ՝ Ս. Թաթուլ.— 26. « ՑԱՌԱՋ »Ը ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ՑԱՐԿԻՆ ՆԵՐՍ՝ Ս. Գարակէօզեան.— 27. ՏԱՍԸ ՏԱՐՈՒ «ՑԱՌԱՋ»Ը՝ Ց. Պուրնազեան:

ՈՒԹԵՐՈՐԴ ԷՋ

28. ԵՍ ԱԼ ԿՈՒԶԵՄ ԽՕՍԻԼ՝ Գ. Ծէրիկեան.— 29. ՈՂՋՈՒՅՆ ՔԵԶ՝ Ն. Գալէ:
30. ՏԱՍՆԱՄԵԱՑ «ՑԱՌԱՋԻՆ՝ Ա. Հաբէլեան:

Տեղի անձկութեան պատճառով, ստացուած ուրիշ բազմաթիւ յօդուածներ յաջորդ կիրակի:

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԱՆԳԼԻԱ, ՖՐԱՆՍԱ ԵՒ ԻՏԱԼԻԱ ՀԱՄԱՁԱՅՆԵՑԱՆ

Լման 72 ժամ տեւած բանակցութիւններ կատարէ յետոյ, Ֆրանսայի, Անգլիոյ եւ Իտալիոյ պատուիրակները վերջապէս համաձայնեցան բանաձեւի մը վրայ որուն շնորհիւ կարելի պիտի ըլլայ լուծել Իտալիոյ եւ Հապէշիստանի միջեւ ծագած միջադէպը, առանց քթքթելու բուն սահմանագլուխի խնդիրները: Եթովպիոյ պատասխանէն վերջը, Ա. Դ. Ժողովրդը պիտի վաւերացնէ այս որոշումը, եւ 1906ի դաշնագրին ստորագրող պետութիւնները մօտէս ժողով պիտի գումարեն Փարիզի մէջ, հիմնովին ուսումնասիրելու համար բուն հապէշական խնդիրը: Այս բոլոր ձեռնարկներուն նպատակը պիտի ըլլայ խաղաղութեամբ լուծել վիճելի խնդիրները, այլապէս անխուսափելի կը համարուի պատերազմը:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԸ ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ՄԱՍԻՆ

— • —

Ընկեր Ստալինի ասածը ոչ միայն ռուս ժողովրդի համար է ճշմարիտ, այլ նաև բոլոր ճնշված ազգերի համար:

Լենինը միշտ ասում էր, որ ազգային հարցի ճիշտ լուծումը հնարավոր է միայն այն դեպքում, եթե ազգային հարցի լուծումը ենթարկվի պրոլետարիատի դասակարգային շահերին, պրոլետարական հեղափոխության շահերին:

Հայկական հարցի ճիշտ լուծումը հնարավոր դարձավ միայն 1923 թվականից հետո, երբ Հայաստանում հաղթեց սովետական կարգը, երբ հայ ժողովրդի ազատագրության գործը կապվեց ռուս ժողովրդի ազատագրության գործի հետ, երբ Հայաստանը դարձավ Սովետական Միության մի մասը:

Հայ ժողովուրդը ռուս ժողովրդի անմիջական օգնությամբ ազատվեց ցարական և բուրժուական լծից, ազատվեց ազգային ճնշումից, ազգային կեղեքումից, ազգային անհավասարությունից, ազգային թշնամանքից:

Հայ ժողովուրդը ռուս ժողովրդի անմիջական օգնությամբ ստեղծեց իր սեփական սովետական պետականությունը, ստեղծեց իր սեփական սովետական մշակույթը, ստեղծեց իր սեփական սովետական գրականությունը, ստեղծեց իր սեփական սովետական արվեստը:

Հայ ժողովուրդը ռուս ժողովրդի անմիջական օգնությամբ ստեղծեց իր սեփական սովետական տնտեսությունը, ստեղծեց իր սեփական սովետական արդյունաբերությունը, ստեղծեց իր սեփական սովետական գյուղատնտեսությունը:

Հայ ժողովուրդը ռուս ժողովրդի անմիջական օգնությամբ ստեղծեց իր սեփական սովետական զինված ուժերը, ստեղծեց իր սեփական սովետական Կարմիր բանակը:

Հայ ժողովուրդը ռուս ժողովրդի անմիջական օգնությամբ ստեղծեց իր սեփական սովետական ինտելիգենցիան, ստեղծեց իր սեփական սովետական մտավորականությունը:

Հայ ժողովուրդը ռուս ժողովրդի անմիջական օգնությամբ ստեղծեց իր սեփական սովետական կուլտուրան, ստեղծեց իր սեփական սովետական ազգային կադրերը:

Հայ ժողովուրդը ռուս ժողովրդի անմիջական օգնությամբ

ՄԱՐԴԸ ԵՐԲ ԱՌԱՋԻՆ ԱՆԳԱՄ ՀԱՄԲՈՒՅՐ ԵՂԱՎ

— ո —

Ա. ՎԱՀՐԱՄԵԱՆ

Ես ինձ միշտ համարել եմ բախտավոր մարդ, որովհետև ինձ ընկերներ եմ ունեցել ամենուրեք, ուր որ ես եղել եմ։ Ես ինձ միշտ ընկերների շրջապատի մեջ եմ զգացել, ինչպես ձուկը՝ ջրի մեջ։ Ընկերներ, որոնք ինձ հետ միասին ապրել են ամենադժվար օրերը, ամենաանհուսալի պահերը, ամենաանելանելի կացությունները։ Ընկերներ, որոնք ինձ հետ միասին ուրախացել են ամենափոքր հաջողությունների համար, ինչպես նաև՝ ամենամեծ հաջողությունների համար

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑ

— ๐ —

Մեր տպագրած հայտարարությունների համար մենք ստանում ենք հետևյալ նամակը.

Ես ուզում եմ ձեզ մի պատմություն պատմել, որ ինձ պատահեց Ամերիկայում։ Ես ամուսնացած եմ եղել, ունեցել եմ կին և երեխաներ։ Ամերիկա եկել եմ ինքնուրույն, ոչ ոքի հետ չեմ եկել։ Ամերիկա գալուց հետո ես ամուսնացել եմ մի ուրիշ կնոջ հետ, որ ինձ հետ ապրում է մինչև հիմա։ Ես ունեցել եմ հայրենիքում կին և երեխաներ, որոնց ես ոչ մի անգամ չեմ տեսել, ոչ էլ նրանք են ինձ տեսել։ Ես ուզում եմ իմանալ, թե ինչպես կարող եմ ես իմ կնոջ և երեխաների հետ հանդիպել։

Ես ուրախ եմ, որ ձեզ հետ չունեմ։

Ամուսնով Ն. Ն.

Ամուսնի Ն. Ն.-ին։

Ձեր նամակը ստացանք։ Ուրախ ենք, որ ձեզ հետ չունեք։ Ինչ վերաբերում է ձեր հանդիպմանը ձեր կնոջ և երեխաների հետ, ապա ձեզ կարող ենք խորհուրդ տալ միայն մի բան։ Ձեր կնոջ և երեխաների հետ հանդիպելու համար ձեզ պետք է գնալ Հայաստան։

Խմբագրություն

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑ

— ๐ —

Մեր տպագրած հայտարարությունների համար մենք ստանում ենք հետևյալ նամակը.

Ես ուզում եմ ձեզ մի պատմություն պատմել, որ ինձ պատահեց Ամերիկայում։ Ես ամուսնացած եմ եղել, ունեցել եմ կին և երեխաներ։ Ամերիկա եկել եմ ինքնուրույն, ոչ ոքի հետ չեմ եկել։ Ամերիկա գալուց հետո ես ամուսնացել եմ մի ուրիշ կնոջ հետ, որ ինձ հետ ապրում է մինչև հիմա։ Ես ունեցել եմ հայրենիքում կին և երեխաներ, որոնց ես ոչ մի անգամ չեմ տեսել, ոչ էլ նրանք են ինձ տեսել։ Ես ուզում եմ իմանալ, թե ինչպես կարող եմ ես իմ կնոջ և երեխաների հետ հանդիպել։

Ես ուրախ եմ, որ ձեզ հետ չունեմ։

Ամուսնով Ն. Ն.

Ամուսնի Ն. Ն.-ին։

Ձեր նամակը ստացանք։ Ուրախ ենք, որ ձեզ հետ չունեք։ Ինչ վերաբերում է ձեր հանդիպմանը ձեր կնոջ և երեխաների հետ, ապա ձեզ կարող ենք խորհուրդ տալ միայն մի բան։ Ձեր կնոջ և երեխաների հետ հանդիպելու համար ձեզ պետք է գնալ Հայաստան։

Խմբագրություն

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑ

— ๐ —

Մեր տպագրած հայտարարությունների համար մենք ստանում ենք հետևյալ նամակը.

Ես ուզում եմ ձեզ մի պատմություն պատմել, որ ինձ պատահեց Ամերիկայում։ Ես ամուսնացած եմ եղել, ունեցել եմ կին և երեխաներ։ Ամերիկա եկել եմ ինքնուրույն, ոչ ոքի հետ չեմ եկել։ Ամերիկա գալուց հետո ես ամուսնացել եմ մի ուրիշ կնոջ հետ, որ ինձ հետ ապրում է մինչև հիմա։ Ես ունեցել եմ հայրենիքում կին և երեխաներ, որոնց ես ոչ մի անգամ չեմ տեսել, ոչ էլ նրանք են ինձ տեսել։ Ես ուզում եմ իմանալ, թե ինչպես կարող եմ ես իմ կնոջ և երեխաների հետ հանդիպել։

Ես ուրախ եմ, որ ձեզ հետ չունեմ։

Ամուսնով Ն. Ն.

Ամուսնի Ն. Ն.-ին։

Ձեր նամակը ստացանք։ Ուրախ ենք, որ ձեզ հետ չունեք։ Ինչ վերաբերում է ձեր հանդիպմանը ձեր կնոջ և երեխաների հետ, ապա ձեզ կարող ենք խորհուրդ տալ միայն մի բան։ Ձեր կնոջ և երեխաների հետ հանդիպելու համար ձեզ պետք է գնալ Հայաստան։

Խմբագրություն

Տուփուրուկ

Լիմոնադա

Գ. Շուարշ Լիպսէեան,

— Ես ալ ասկէ կ՚ուզեմ որ ինծի ալ ամուսնացնեն ու ես ալ ունենամ իմ տունս, իմ ընտանիքս, ինչպէս ուրիշ աղջիկներ, որոնք ամուսնացած են ու ունին իրենց տունը, ընտանիքը, զաւակները, ամէն բան, ամէն բան, որ ես չունիմ, ու ես ալ կ՚ուզեմ ունենալ, ինչպէս ուրիշները, ինչպէս ուրիշները...

Ու ան կրկնեց ուրիշները, ուրիշները, ուրիշները, մինչեւ որ ես ալ ինքնիրմէ ելայ ու ըսի.

— Ես ալ կ՚ուզեմ ամուսնանալ, ես ալ կ՚ուզեմ ամուսնանալ, ես ալ կ՚ուզեմ ամուսնանալ...

Ու ես ալ կրկնեցի ուրիշները, ուրիշները, ուրիշները, մինչեւ որ ան ինքնիրմէ ելաւ ու ըսաւ.

— Ես ալ կ՚ուզեմ ամուսնանալ, ես ալ կ՚ուզեմ ամուսնանալ, ես ալ կ՚ուզեմ ամուսնանալ...

Ու ան կրկնեց ես ալ կ՚ուզեմ ամուսնանալ, ես ալ կ՚ուզեմ ամուսնանալ, ես ալ կ՚ուզեմ ամուսնանալ, մինչեւ որ ես ալ ինքնիրմէ ելայ ու ըսի.

— Ես ալ կ՚ուզեմ ամուսնանալ, ես ալ կ՚ուզեմ ամուսնանալ, ես ալ կ՚ուզեմ ամուսնանալ...

Ու ես ալ կրկնեցի ես ալ կ՚ուզեմ ամուսնանալ, ես ալ կ՚ուզեմ ամուսնանալ, ես ալ կ՚ուզեմ ամուսնանալ

«ՇԱՄԱՔ»-Ի ԳԱՐԵ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՎՈՐՆԵՐԻ ՀԱՄԱՐ

— • —

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԱՇԽԱՏԱՎՈՐ ՄԱՐԴԻԿ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՍՈՑԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՀԱՄԱՐ

Ես ծնվել եմ Հայկական ՍՍՀ-ում, Ղարաքիլիսայի շրջանի Ղարաքիլիսա գյուղում, 1908 թվականին։ Ես ծնվել եմ աղքատ գյուղացիական ընտանիքում։ Ես մանկությունս անցկացրել եմ գյուղում։ Ես ավարտել եմ գյուղական դպրոցը։ Ես ավարտել եմ Ղարաքիլիսայի մանկավարժական տեխնիկումը։ Ես ավարտել եմ Երևանի մանկավարժական ինստիտուտի ֆիզիկա-մաթեմատիկական ֆակուլտետը։ Ես ավարտել եմ Երևանի համալսարանի ասպիրանտուրան։ Ես պաշտպանել եմ գիտական աստիճանի թեկնածուական դիսերտացիա։ Ես աշխատել եմ Երևանի համալսարանում։ Ես աշխատել եմ Հայկական ՍՍՀ Գիտությունների ակադեմիայում։ Ես աշխատել եմ Հայկական ՍՍՀ Գիտությունների ակադեմիայի նախագահությունում։ Ես աշխատել եմ Հայկական ՍՍՀ Գիտությունների ակադեմիայի նախագահի տեղակալ։ Ես աշխատել եմ Հայկական ՍՍՀ Գիտությունների ակադեմիայի նախագահ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

Հ. ԳՈՒԼԻՈՒՆԻ

Ամերիկահայ գրականության մեջ Գուլիունին ամենից առաջ հումորիստ է։ Նրա հումորը ոչ միայն ծիծաղ է առաջացնում, այլև ստիպում է մտածել։ Նրա պատմվածքներում ծիծաղելի են ոչ միայն անհատները, այլև ամբողջ հասարակական շերտերը։ Գուլիունին ծաղրում է ամերիկահայ մանր բուրժուազիայի ապազգային ձգտումները, նրա կեղծ հայրենասիրությունը, նրա ամերիկացման ծիծաղելի ձևերը։

Գուլիունու հերոսները հաճախ խոսում են կիսաանգլերեն, կիսահայերեն մի խառնուրդով, որը ինքնին հումորի աղբյուր է։ Նա ծաղրում է նաև նրանց, ովքեր ամաչում են իրենց հայ լինելուց։

Գուլիունու լեզուն պարզ է, կենդանի, ժողովրդական։ Նա հաճախ օգտագործում է զրույցի ձևը, որը թույլ է տալիս ավելի ազատ արտահայտել հեղինակի վերաբերմունքը։

Ա. ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ

Ա. Մարտիրոսյանը ծնվել է 1895 թվականին Վանում։ Նա սկսել է գրել դեռ պատանեկան տարիներին։ Առաջին պատմվածքները տպագրվել են 1913 թվականին։ Հետագայում նա հրատարակել է մի շարք ժողովածուներ։

Մարտիրոսյանի ստեղծագործության հիմնական թեման հայ գյուղացիության կյանքն է։ Նա նկարագրում է գյուղի աղքատությունը, ճորտական մնացորդները, ինչպես նաև գյուղացիության պայքարը իր իրավունքների համար։

Մարտիրոսյանի պատմվածքներում կարևոր տեղ է գրավում կինը։ Նա ցույց է տալիս կնոջ ծանր դրությունը, նրա ստրկական աշխատանքը, նրա լռելյայն տառապանքները։ Միևնույն ժամանակ նա ներկայացնում է նաև ուժեղ, կամքով կանանց, որոնք պատրաստ են պայքարելու իրենց երջանկության համար։

Մարտիրոսյանի լեզուն հարուստ է ժողովրդական ասացվածքներով և ոճական գեղեցիկ դարձվածքներով։

Ս. ՀԱՅՐԻԿՅԱՆ

Ս. Հայրիկյանը ծնվել է 1902 թվականին Ալեքսանդրապոլում։ Նա սկսել է գրել 1925 թվականից։ Առաջին պատմվածքները տպագրվել են «Ցոլք» հանդեսում։

Հայրիկյանի ստեղծագործության հիմնական թեման հայ գյուղացիության կյանքն է։ Նա նկարագրում է գյուղի աղքատությունը, ճորտական մնացորդները, ինչպես նաև գյուղացիության պայքարը իր իրավունքների համար։

Հայրիկյանի պատմվածքներում կարևոր տեղ է գրավում կինը։ Նա ցույց է տալիս կնոջ ծանր դրությունը, նրա ստրկական աշխատանքը, նրա լռելյայն տառապանքները։ Միևնույն ժամանակ նա ներկայացնում է նաև ուժեղ, կամքով կանանց, որոնք պատրաստ են պայքարելու իրենց երջանկության համար։

Հայրիկյանի լեզուն հարուստ է ժողովրդական ասացվածքներով և ոճական գեղեցիկ դարձվածքներով։

Ս. ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ

Ս. Հովհաննիսյանը ծնվել է 1925 թվականին, Ալեքսանդրապոլում։ Նա սկսել է գրել 1950 թվականին։ Առաջին պատմվածքները տպագրվել են «Ցոլք» հանդեսում։

Հովհաննիսյանի ստեղծագործության հիմնական թեման հայ գյուղացիության կյանքն է։ Նա նկարագրում է գյուղի աղքատությունը, ճորտական մնացորդները, ինչպես նաև գյուղացիության պայքարը իր իրավունքների համար։

Հովհաննիսյանի պատմվածքներում կարևոր տեղ է գրավում կինը։ Նա ցույց է տալիս կնոջ ծանր դրությունը, նրա ստրկական աշխատանքը, նրա լռելյայն տառապանքները։ Միևնույն ժամանակ նա ներկայացնում է նաև ուժեղ, կամքով կանանց, որոնք պատրաստ են պայքարելու իրենց երջանկության համար։

Հովհաննիսյանի լեզուն հարուստ է ժողովրդական ասացվածքներով և ոճական գեղեցիկ դարձվածքներով։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

Ս. ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ

Ս. Հովհաննիսյանը ծնվել է 1925 թվականին, Ալեքսանդրապոլում։ Նա սկսել է գրել 1950 թվականին։ Առաջին պատմվածքները տպագրվել են «Ցոլք» հանդեսում։

Հովհաննիսյանի ստեղծագործության հիմնական թեման հայ գյուղացիության կյանքն է։ Նա նկարագրում է գյուղի աղքատությունը, ճորտական մնացորդները, ինչպես նաև գյուղացիության պայքարը իր իրավունքների համար։

Հովհաննիսյանի պատմվածքներում կարևոր տեղ է գրավում կինը։ Նա ցույց է տալիս կնոջ ծանր դրությունը, նրա ստրկական աշխատանքը, նրա լռելյայն տառապանքները։ Միևնույն ժամանակ նա ներկայացնում է նաև ուժեղ, կամքով կանանց, որոնք պատրաստ են պայքարելու իրենց երջանկության համար։

Հովհաննիսյանի լեզուն հարուստ է ժողովրդական ասացվածքներով և ոճական գեղեցիկ դարձվածքներով։

Ս. ՀԱՅՐԻԿՅԱՆ

Ս. Հայրիկյանը ծնվել է 1902 թվականին Ալեքսանդրապոլում։ Նա սկսել է գրել 1925 թվականից։ Առաջին պատմվածքները տպագրվել են «Ցոլք» հանդեսում։

Հայրիկյանի ստեղծագործության հիմնական թեման հայ գյուղացիության կյանքն է։ Նա նկարագրում է գյուղի աղքատությունը, ճորտական մնացորդները, ինչպես նաև գյուղացիության պայքարը իր իրավունքների համար։

Հայրիկյանի պատմվածքներում կարևոր տեղ է գրավում կինը։ Նա ցույց է տալիս կնոջ ծանր դրությունը, նրա ստրկական աշխատանքը, նրա լռելյայն տառապանքները։ Միևնույն ժամանակ նա ներկայացնում է նաև ուժեղ, կամքով կանանց, որոնք պատրաստ են պայքարելու իրենց երջանկության համար։

Հայրիկյանի լեզուն հարուստ է ժողովրդական ասացվածքներով և ոճական գեղեցիկ դարձվածքներով։

անմիջապէս գործի լծուելուց: Մարագիր, պաշտօնեայ եւ օգնութեան փութացող մեր երիտասարդ ընկերները անխոնջ հաճոյքով կը վարժէինք այս գործը: Ոչ ոք դժգոհ էր, ոչ ոք կը տրտնջար:

Այդ խշտեակին մէջ «Ցառաջ»ը բոլորեց իր երկու - երեք ամսուան նախնական շրջանը եւ յետոյ փոխադրուեցաւ Լաֆայէթ, հորահասատատ «Մա - սիս» տպարանը: Նոր խմբագրատուն - նը հայկական թաղերու մօտ ըլլալով, «կամաւոր»ներու թիւը բազմապատ - կուեցաւ: Հոն այցելողներու միակ հաճոյքն էր թերթ ծալլել կամ հասցէ գրել: Նախկին նախարարներ անգամ թերթ ծալլած են: Շաւարշը ինքն ալ կամ ծրար կը չինէր կամ հասցէ կը գրէր, գլանիկը բերնին:

1927: «Ցառաջ» օրաթերթ:

Սարսափելի տագնապ կայ: 250 ֆր - րանոական ֆրանքը մէկ անգլիական ոսկի: (Այսօր 75):

Գործազրկութիւն: Ժողովուրդը կը սոբվի crise բառը:

Բայց եւ այնպէս սովի ժամանակ մարդիկ աւելի չատակեր կը դառնան: Ու տեղի տալով ագահ ընթերցողնե - րու տրտունջին, «Ցառաջ» կը վերած - ուի օրաթերթի: «Ցառաջ»ի արտա - կարգ ընդունելութիւնը Շաւարշին մոռցնել տուած էր 1925ի իր վարա - նումները:

Այնուհետեւ նոր շրջան մը կը սկսէր նոր խանդավառութեամբ մը: Ու «Ցա - ռաջ»ը քալեց ամբողջ տասը տարի անսայթաք, պայծառ դէմքով ու ազ - դանուէր ուղղութեամբ:

Իր այս ուղղութիւնը չատ անգամ ցամքեցուցած է «Ցառաջ»ի եկամու - տի աղբիւրները: Թող խօսին այն բազ - մաթիւ առեւտրականները որ փորձած են իրենց ուզած եղանակով դնել ծա - նուցումները կամ հարթնիքի, նշան - տուքի նկարագրութիւնները:

Օր մը խմբագրին միտքէն չանցաւ դրամ չահիլ «Ցառաջ»ի միջոցաւ: Ընդհակառակն, եթէ ունէր չնչին ե - կամուտ մը, այն ալ «Ցառաջ»ը կլա - նեց:

«Ցառաջ»ը անաւ միշտ երիտասարդ - ներու չունչով ու վոխադարձաբար յայնցուց երիտասարդներու թոքերն ու զիւրացուց անոնց չնչառութիւնը:

«Ցառաջ»ը այսօր հայրն է արժէ - քաւոր նոր սերունդի մը:

Չեմ ուզեր խօսիլ «Ցառաջ»ի բա - րոյական, նիւթական եւ գրական ու գեղարուեստական ծառայութիւննե - րու մասին: Վատահ եմ որ Փարիզի մեր ընկերները պիտի տան այդ թան - կագին աշխատանքին մանրամասնու - թիւնները:

Վերջին խօսքս տասնամեայ «Ցառա - ջ»ին:

Մի վախնար, «Ցառաջ»:

Ընդարձակուէ աւելի, եթէ կրնաս: Դուն մեզի չափ երիտասարդ ես. պի - տի մեռնիս այն ատեն երբ մենք մեռ - նինք: Միտքդ բեր 1927ը որ առաջին գործազրկութիւնը բերաւ: Հիմա ա - տոր ալ վարժուեցանք: Ինչ մը նահա - պետական եղիր (ականջը խօսի իմ մէկ չատ լաւ ընկերոջս), եղիր ճակա - տագրապաշտ, բոլոր ծնած մանուկնե - րը, կ'ըսեն ծերերը, իրենց խրամէրը իրենց հետ կը բերեն: Ձգնէ, աշխա - տէ: Ձգնէ մինչեւ որ մօտենաս այն սահմաններուն որ կը գտնուի էրզրում:

Ցառա՛ջ, «Ցառաջ»:

Ց. ՊՈՒՐՆԱԶԵԱՆ

ԵՍ ԱԼ Կ'ՈՒԶԵՄ ԽՕՍԻԼ

—o—

ՄԱՐՍԷՅԼ.—Այսօր կը սոնուի «Ցա - ռաջ»ի տասնամեակը: Իրրեւ Մար - սէյլի գործակալ ես ալ ուզեցի տասը տարուան կրած տպաւորութիւնները դրի առնել: Թերթին գործակալու - թիւնը տասնճնած եմ 113 թիւէն ըս - կսեալ: Այսօրուան թիւն է 2873, ու - րեմն 2760 օր չարունակ գայն կրած եմ անուրթիս տակ տպառելով 1.213.500 օ - րինակ «Ցառաջ», որմէ հազիւ 3500 օրինակ կայ: (Ասոր մէջ պէտք է հա - շուել Թղթատարի անկանոնութեան պատճառաւ ուշ հասած թերթեր):

Ելած եւ իջած եմ նոյնքան եւ աւելի աստիճաններ, մաշած եմ ֆիլիքսակէս: Սակայն բնաւ չեմ ընկճուած: Երբ կը տեսնեմ տասը տարի առաջուան մատղաշ հարիւրներու հասնող սե - րունդը, որ երէկ հազիւ հասարակ ընթերցում մը ունէր, տակաւին այսօր դիտէ գրել ոչ թէ հասարակ գիր, այլ թերթերուն յօդուած կը գրէ, կը խօսի բեմերէն, մէջբերումներ կ'ընէ մեր հին թէ նոր անցեալէն, ժողովներ կը ղեկավարէ եւն., հոն արդէն ես երի - տասարդ եմ: Այո, մեծ եղաւ «Ցառա - ջ»ի կատարած գերը Ֆրանսայի մէջ: Ան սերունդ մը կերտեց: Հին աստե - ղերը պրոպատիկէ աւազանը կար: Տարին անգամ մը Ատաուծոյ հրեչտա - կը կը յուզէր Ջուրը, որուն մէջ նետ - ուողները կը բուժուէին, առակնդուն, սիրելի «Ցառաջ», տարին 12 ամիս եւ 10 տարի չարունակ յուզեցիր այդ ջուրը, նետեցիր սերունդ մը անոր մէջ, մօր պէս, իսկ մանագիտու - թեամբ լուացիր, մաքրեցիր, իր - նամեցիր, տաքցուցիր գանոնք քու չունչովդ, սողալ չսորվեցուցիր, այլ առնական կեցուածք: Եւ այս ի դին հաղարամեկ տանջանքներու եւ դիմադրութեանց: Մաչեցար փիլիքսակէս բայց սիրուդ ու հոգիդ բիւրեղացան: Ուբեմն թոյլ տուր, սիրելի «Ցառաջ» որ արդար հպարտութեամբ գոչեմ. կեցցէ «Ցառաջ»ը, որ կը դաստիա - րակէ նորահաս հայ սերունդը, եւ ան - տասան նեցուկը կը հանդիսանայ տա - րագիր ժողովուրդին:

ԳԵՂԱՄ ՅԵՐԻԿԵԱՆ

ՏԱՍՆԱՄԵԱՅ "ՑԱՌԱՋ"-ԻՆ

—o—

ԼԻՈՆ.— Փոքր տղայ եղած առենս անզուսպ փափաքն ունէի մամիկիս՝ այդ բարի եւ ժրաջան կնոջ՝ բուժա - նած հաւերուն հաւկիթները առաջին անգամ հաւնոցէն ես առնելու: Կը պատահէր որ ժամեր կենալի սպասե - լով ինձ համար երջանկարեր ... ծը - նունդին:

Հաւկիթը չէր որ կը պակսէր ան - շուշա, մանաւանդ մեր գիւղին մէջ, ուր ամէն տուն դրեթէ իր հաւնոցը ունէր: Ի՞նչ բանն էր, ուրեմն, որ մեր հաւերուն հաւկիթները ինծի այդ - քան հաճոյք կը պատճառէին,— պար - զապէս անոր համար որ անոնք մերն էին, մեր տունէն էին:

Նոյն հաճոյքն ու ուրախութիւնը կը զգամ, երբ ամէն առաւ նամա - կատուփիս մէջ, լոնտոնեան թերթե - րու կարգին տեղատորուած կը տես - նեմ «Ցառաջ»ը, որ իր բոցարձակ տա - ւերով կը ժպտի երեսիս, եւ հակառակ միւսներուն մնծամասալ եւ գրաւիչ արտաքինին՝ նախ զուրգուրանքով ձեռքս կ'առնեմ «Ցառաջ»ը:

Բաղդատութիւնը տափակ է, կրնա՛ է պիտի ըսէ թերեւս ընթերցողը: Հոգ չէ. գրի կ'առնեմ այն ինչ որ կը մտա - ծեմ, որովհետեւ մանկական չիշա - տակները կ'ըլլան աւելի խորարմատ եւ մաքուր, զերծ՝ կեղծ չայլաբա - նութիւններէ:

Արդարեւ «Ցառաջ», դուն մերն ես, հայ ժողովուրդինն ես, ծնած տարա - գրութեան մէջ անոր հետ, կ'ապրիս անոր համար: Քու տասը տարուան դոյութիւնդ արդի պայմաններուն տակ, տասը փառաւոր մէկ ապացոյցն է: Քու բովանդակալից «Երկու Աշ - ք»էն մինչեւ ամենաթարմ լուրերդ անհրաժեշտ սնունդն են ընթերցողին, եւ վստահ եղիր քեզ կը փնտռէ քու հակառակորդդ անգամ:

Դուն տասը տարուան ընթացքին ա - ռանձինն ըրիր այն, ինչ որ հազիւ կա - րենան ընել հազարաւոր ճառերն ու ձեռնարկները, ազգելով ժողովուրդի բոլոր խաւերուն, մասնաւորապէս ե - րիտասարդութեան վրայ:

Քու լուսաթձակ բառերուդ կարօտը ունին ուրիշ երկիրներու չարքչն է՛ւ անշուշտ Գահվալան, որուն Ե. Ե. ընկե - րութեան 260 վառվռուն անդամ - ներդամուհիները իրենց ընկերներէն մէ - կուն բերանով ինծի չնորհակալութիւն կը յայտնէին երբ քեզմէ բաշխ - նելէ յետոյ իրենց ալ վայելելու հաճոյքը կը պատճառէիր:

Տասը տարի: Երկաթեայ կամք եւ յեղափոխական տոկունութիւն ունե - ցողներուն միայն յատուկ է քալել ան - սայթաք, այս չլացուցիչ եւ լպրծուն պողոտաներուն վրայ, ուր դոյն փո - խելը չատ հեչտ է եւ չահաբեր:

Ուրիշներ պիտի գան ու անցնին, ա - ռանց ակօս մը բանալու, դուն միշտ անոնցմէ բարձր պիտի մնաս, սիրելի «Ցառաջ», որովհետեւ չես դաւաճա - ներ ժողովուրդին: Եւ ժողովուրդը կը սիրէ քեզ, կը յարգէ քեզ:

Բաղձանք մը ունիմ, բայց անկե - տան մամոնան կը կաչկանդէ գրիչս ու միտքս, որպէսզի նախայարձակը ես ըլլայի: Պիտի ուզէի որ «Ցառաջ»ը ըլ - լար վեց էջ, գոնացում տալու համար բոլոր ճաշակներուն, որուն համար կը թելադրեմ բաժանորդագրութեան էէմփէյն մը բանալ:

Քալէ անվհատ, սիրելի «Ցառաջ», եւ թող «Ազատամարտ»ի մարտիրոսա - գեալ փաղանգի ոգիները ներշնչող ու ամպհովանի ըլլան վրադ, եւ նորա - նոր նուաճումներ դիտենք հաճոյքով:

Ա. ՀԱԲԻԼԵԱՆ

Le Gérant: H. STEPHAN
Imprimerie A. DER (AGOPIAN)
17, Rue Damesme, PARIS (13)

ՈՂՋՈ՛ՅՆ ՔԵԶ

—•—

Վիէն.— Ողջո՛յն քեզ, բոցավառ տասնամեայ պատանի: Ուրեմն ծնունդդ տասնամեա՞կն է այսօր: Բայց ի՞նչ չուտ, ե՞րբ անցան երկար տասը տարիները: Ես կը կարծէի թէ դեռ ե - րէկ էր մեր հանդիպումն ու ծանօթու - թիւնը, երբ տեղի ունեցաւ ծնունդէն հազիւ քանի մը ամիս վերջ:

Թերեւս դուն մոռցած ես մեր առա - ջին հանդիպումն ու մտերմութիւնը, որ տեղի ունեցաւ տարածած ու քա - րոզած գաղափարիդ դէմ, երբ տակ եր - դումս ու ուխտս կատարելէ երկո՞ւ թէ երեք օր վերջ:

Ու թերեւս յիշողութենդդ վրիպած է: Պատմեմ երկու խօսքով:

Երեք ամսուան կայծկլատն աչքե - րով ու բոցալեզու երեխայ մըն էիր դեռ խանձարուրիդ մէջ, երբ օր մը կրակոտ աչքերովդ գիրկս նետուե - ցար, երբ գործէս վերադարձած ու յոգնած, անչուք մահճակալիս վրայ կը հանգստանայի, «Պարաք սը լա Լիւնէթ» (Լանսէյ) հայ ամուրի երի - տասարդներու յատկացուած «զօրանո - ց»ին մէջ:

Առաջին օրէն մենք սիրեցինք իրար, ու մտերիմներ դարձանք չուտով: Մի - այն մտերիմնե՞ր, ոչ, այլ միս ու ոս - կոր, արիւն: Այդ մենք այսպէս եղանք առաջին օրէն, երկու հոգի մէկ մարմ - նի մէջ ...

Ի՞նչպէս չմտերմանայի քեզի հետ մեր առաջին հանդիպումին, խանձա - րուրիդ մէջ իսկ հրաշք մըն էիր, աչ - քերդ հուր կը թափէր: Դուն դեռ ե - րեխայ էիր, բայց խօսքերդ բոց կը ժայթքէր խօսելու առեն: Ու բոցե - րուդ կայծէն մէկ հատ ալ իմ սրտիս մէջ ինկաւ եւ ամբողջ մարմինս վա - ռեց:

Ալ կարելի՞ էր բաժնուիլ քեզմէ, ապրիլ առանց քեզ, օր անցընել առանց քեզի հետ զրոյց ունենալու:

Դուն իմ ներշնչարանս զարձար այն օրէն: Առած մարմինս ելեկտրակա - նացուցիր: Ինծի սորվեցուցիր գերազ - նիլ գաղափարապաշտութիւնն մը: Հայրենիքի մասին, երբ որոշ գաղա - փար չունէի, հայրենասէր, հայրենա - պաշտ զարձուցիր դիս: Հայրենիքը՝ հոգիիս մէջ կերտեցիր: Սրտիս տակ թաղուեցար կայծերովդ միասին, ու փոքր հպում մը բաւական է, որպոցերը բարձրանան, երբ մարտի չեփորդ հն - չէ օր մը ...

Ու այնուհետեւ, տասը տարիներէ ի վեր, քեզ կ'երգեմ չարունակ, կ'աչ - խատիմ քեզ ծանօթացնել հայ երի - տասարդին, հայ մարդուն:

— «Ցառաջ» կարդացէք եւ ձեր փըր - փլիկած հոգին պողպատեցէք:

— «Ցառաջ», մտերմացէք իրեն հետ որ ձեզ պնուացնէ:

— «Ցառաջ», ունկնդրեցէք դինքը որ բարձրանաք:

— «Ցառաջ», կայծ մը իր կայծե - րէն, ձեր տառած մարմինը տաքցնե - լու:

— «Ցառաջ», մտիկ տուէք իրեն, որ ձեր քնած նեմեսիսը արթնցնէ ...

— «Ցառաջ», ներշնչուեցէք իրմով, որ գօտեպնդուիք վաղուան մեր գու - պարին համար:

Ու վերջապէս.

— «Ցառաջ» կարդացէք, որ ձեր հոգին ալ բոցավառի իր հոգիին նը - ման ...

Աչիներն ու ականջ հոգիներն հայ երիտասարդութեան, ի տես քու բո - ցավառ աչքերուդ, ներշնչուած եւ ըս - քանչացած, կը մօտենան ու կը չափ - տակեն անգամ մըն ալ չբաժնուելու խոստումով:

×

Ուրեմն, մեր առաջին հանդիպումին վերյիշումէն ու այս փոքրիկ պատ - մութենէն վերջ, դարձեալ ողջո՛յն քեզ տասնամեայ չէմքիդ կանգնած ոսկի հասակով, հպարտ ու լայն ճակատով՝ «Հուր Հեր» պատանի:

Ողջոյն նաեւ խմբագրիդ, որ ամէն օր «Երկու Աշք»իդ համար իր աչքե - րուն կայծէն՝ կայծ կը կորանգնէ ու թել մը մագ իր գլխէն: Ողջո՛յն դար - ձեալ միւս դիւղացի տղայ խմբագրիդ, վարչապետիդ, ու բոլոր քեզ ծառա - յողներուն, որոնք իրենց կարելին չեն խնայեր, քեզ հմայիչ կերպով հագ - ուեցնելու ու մեզի ղրկելու ամէն օր: Ողջոյն կրկին, քու բոլոր աշխատա - կիցներուդ, ու յարգա՛նք նաեւ անոնց որ քեզի հետ էին եւ մահացան օտար ասպարէրու մակ, առանց տասնամ - եակդ տեսնելու:

Վերջացնե՞մ զրոյցս: Լա՛ւ: Կեցիր ամուր ու առնական: Քալէ անվհատ այս ճամբով, ու մենք քու երիտա - սարդութիդ — երկրորդ տասնամ - եակդ — պիտի ողջունենք մեր պա - տուելի հայրենիքին մէջ:

Ն. ԳԱԼԼ

ՕՐ. ՄԵԼԻՆԷ ՏԱՂՏԵՎԻՐԵԱՆ

եւ

Պ. ՅԱԿՈԲ ԱՐԾՐՈՒՆԵԱՆ

(Կարնեցի)

Նշանուած

Անէլլա 4-8-1935 Լէ Լիլա

Դպրոցասիրաց Շաւիղի աւետարի մէջ

կազմակերպած ՇԱՎԻԼԻ «ԱՐՂՈՒԹԵԱՆ» ԽՈՒՄԲԻՆ ԿՈՂՄԷ

Հովանաւորութեամբ՝ «ՉԱՒԱՐԵԱՆ» ԿՈՄԻՏԷԻ

Այսօր Կիրակի, օր ԽԱՉԱՍՈՐԻ ԱՐՇԱԻԱՆԴԻ

եւ ԻՇԽԱՆ ԱՐՂՈՒԹԵԱՆԻ մահուան տասներորդ տարեդարձի առթիւ

կը նախագահէ ընկ. **Ս. ԳԻՒԼԽԱՆԴԱՆԵԱՆ**

կը խօսի ընկեր **ՀՐԱՆՏ-ՍԱՄՈՒԷԼ**

Խաւնատան Աշխատաւոր

կազմակերպած՝ Հ. Յ. Դ. Պանեէօ-Քաշանի ԱՐԾԻՒ ԵՆԹ. կողմէ

Այսօր, Կիրակի առաւօտեան մինչեւ երեկոյ

ԿԱՐԻՆԵԱՆի օգտասէր պարտէզին մէջ (ՐԻԻ ԲՈՒՐՄԱՆԹԻԷ

Կը բանախօսեն՝ ընկերներ **ԿՈՄՍ (ՓՓԱՋԵԱՆ) ԵՒ Ս. ՎՐԱՑԵԱՆ**

ՄՈՒՏՔ 3 ՖՐԱՆՔ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՇՔԵՂ

ԴԱՇՏԱՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

ԿՈՄԻՏԱՍ *Փարիզահայ երկաթ երգչախումբի կողմէ*

ՏԵՂԻ Կ'ՈՒՆԵՆԱՅ ԱՅՍՕՐ ԿԻՐԱԿԻ, ՍՈՒԱՀՕՏԷՆ ՄԻՆՉԵՒ ԿԷՍ ԳԻՇԵՐ

ՌՈՊԷՆՍՈՆ *Chez Figuet «Au Grand Arbre»*

Օ ԳԱՍՄՈՒՆ ՊԱՐՉՏԷԶԻՆ ՄԷՋ

երգչախումբը կը պեկավարէ Պ. ԱՐԱՅ ՊԱՐԹԵԻԵԱՆ

ԸՆՏԻՐ ՃԱՇ, ԵՐԳ, ՊԱՐ եւ ԱՆԱԿՆԿԱԼՆԵՐ,

Ընդարեւ պարտգային ճանդէսը կը չարունակուի յարաւեր ընդարձակ սրահին մէջ:

Հապ. միջոցներ.— Փոքր ա'Օրլէանէն առնել 128 թիւ հանրակառք 3)
tickets) *եւ իջնել Բուլէվարտ (վերջաւորութիւն):*

ՄՈՒՏՔ 3 ՖՐԱՆՔ:

ԿՈՒԶԷ՞Ք ԶՈՒՏ ԽԱՂՈՂԷ ԵՒ ԱՆԻՍՕՆԷ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾ ՕՂԻ ԽՄԵԼ

ՀԱՐՑՈՒՆԵՂ
ՓՏՏՈՒՆԵՂ
ԵՒ ԳՆԵՂ

ՐԱՔԻ ՏԻՒՋ

ԱՐՓԱՑԱԿԱՆ ԽՄԻՋՔ

ԿԱԶԴՈՒՐԻՋ
ԱՆԱՐԱՏ
ԱԽՈՐԺԱՐԵՐ

Պոլսոյ օղին է որ ձեր ուզածին պէս կը ձերմկնայ եւ քէյֆ կուտայ.

Ֆրանսայի համար արտօնատէր՝ Ց. ՏԱԼԱՓԻԲԻԼԵԱՆ

8, Rue Suffren, MARSEILLE, Tél. D. 70-89

Փաթիզի ներկայացուցիչ Գ. ՃԻՏՃԵԱՆ,

75, Ave. Victor – Hugo, Clamart (Seine)

Լիոնի ներկայացուցիչ ՃՂՆԿՂՏՐԵԱՆ եւ ԹԻՐԶԻԵԱՆ

211, Rue de Criqui

Այրի տիկին Հանում Մինասեան եւ զաւակունք (Ուքրանիա), Տէր եւ կին Յովհաննէս Երանեան եւ զաւակունք, Այրի Տիկին Մաքրուհի Մինաս Տէր եւ Տիկին Մկրտիչ Երանեան եւ զաւակունք, Այրի Տիկին Անանա եւ զաւակունք, Տէր եւ Տիկին Կարօ Երանեան, Տէր եւ Տիկին Յակոբ Երանեան եւ զաւակը, Տէր եւ Տիկին Համբարձում Սեդրաքեան (Ուքրանիա), Այրի Տիկին Գարամանուհի Եսայեան եւ զաւակունք (Պաթում), Վարդանեան, Եղիազարեան, Գոհարեան եւ Փաչինեան բնտանիքները (Ռուսիա) եւ պարագաւով կը ծանուցանեն իրենց սիրելի մօր, մեծ մօր, քեռկինին, նեռոջ եւ զականին՝

ԱՅԲԻ ՏԻԿԻՆ ՄԱՐԻԱՄ Պ. ԵՐԱՆԵԱՆԻ

(Ծնեալ Յովակիմեան)

զոնուադէտ մահը որ տեղի ունեցաւ օգոստոս 1ին, իր բնակարանին մէջ, 6 սէլ:

Յուղարկաւորութիւնը տեղի կ'ունենայ այսօր կիրակի կէսօրէ 2:15ին իր բնակարանը, 29, Բիւ. Պօսէժուր, Սարսել, իսկ ժամը 3 տեղւոյն Ֆրանսական եկեղեցիին մէջ, հանգուցեալին մարմինը պիտի փոխուի տեղւոյն գերեզմանատունը:

ԾԱՆՕԹ.— Մասնաւոր մահազդ չատացողներէն կը խնդրուի ներկայ այդ նկատել:

ՀԱՂՈՐԴ. ՄԻՋՈՑ.— Կար տիւ Նոռէն չոգեկառք՝ ժամը 11:53 եւ Սարսել, օթօպուս Սիթրօէն թիւ 2 ժռէսէն, Բրնօ, Փորթ Մայոէն եւ Բլիանքուրէն եւ իջնել Սարսել:

Տոքթ. ԱՐՇԱԿ ԱՆԴՐԻԱՍԵԱՆ

ՎԿԱՅԱԲԱԼ ՓԱՐԻԶԻ ԲԺՇԿ. ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ ՊԵՏ. ՎԿԱՅԱԿԱՆՈՎ

ՄԱՆԿԱԲԱՐՁ, ՄԱՄԱՆԱԳԷՏ ԿԱՆԱՆՑ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

*BAUDELOCQUE*Ի ՄԱՅՐԱՆՈՑԷՆ

Հիւանդ կ'ընդունի Զորեքշաբթի եւ Ուրբաթ օրերը ժամը 16 – 17

Maison d'ACCOUCHEMENT

35 ՍԸՆՆԱԿ, ԱՐԴԻԱԿԱՆ CONFORTՈՎ

36, Cours de Vincennes, Մէթրօ՝ **Nation,** հեռաձայն **Diderot 03-96**

ՄԱՏՉԵԼԻ ԳԻՆԵՐ PRIX à FORFAIT

Etude de Me BERNARD WAHÉ

(12 année)

Licencié en Droit de la Faculté de Paris

Ancien élève de l'École des Hautes Etudes Sociales

JURISCONSULTE

Droit Français et International Privé

159, Rue Lafayette **Tél. Nord 68 - 02**

Կը ստանձնէ ամէն տեսակ դատական խնդիրներ, ինչպէս նաեւ փաղոցի արկածներ, անձամբ կը պաշտպանէ առեւտրական եւ հաշտարար դատաքաննիներու առջեւ, կուտայ certificats de coutumesներ, կը կատարէ ամուսնութեան եւ ամուսնալուծման վերաբերեալ բոլոր գործողութիւնները:

Ամէն տեսակ մասնաւոր հանգամանք ունեցող վաւերաթուղթերի խմբագրութիւն, ընկերութեան կազմութիւն եւ հաշուեյարդար: Նախարարութեանց եւ հանրային վարչութեանց ուղղուելիք խնդրագիրներ ե թղթակցութիւններու կազմութիւն: Հարկային գեղչեր: Ներկայ տնտեսական կացութեան պատճառաւ խորհրդակցութիւններ կը տրուին 10 ֆրանքի, իսկ ճամակով եղած խորհրդակցութեանց համար 15 ֆրանք:

Կ'ընդունի ժամը 9—10 եւ 17 — 19: Նաեւ ժամադրութեամբ

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐԸ

Ճաշարան Ֆլօրիս

61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)

Մէթրօ՝ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն **Dantor : 52 - 73**

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԴԵՂԱՐԱՆ

52, Rue du Fbg. St. Martin. Paris (10)

(ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՓՈՂՈՑԻՆ ԿԻՑ)

Մէթրօ՝ **St. Martin** եւ **Chateau d'Eau. Tél. Nord: 82 - 86**

Փարիզի կեդրոնը բացուած է ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԴԵՂԱՐԱՆ, ուր կարելի է գտնել ամէն տեսակի *ԴԵՂԵՐ*, պատրաստուած մեծ խնամքով ու նիշտ ծարմ:

Բոլոր ՀԱՅ յաճախորդները կրնան օգտուիլ *յարմար* դեղատան մէջ գտնուող ՀԱՅ ԲԺԻՇԿի մը խորհուրդներէն:

ՃԱՇԱՐԱՆ

"ԱԹԷՆՔ"

13, rue Serpente.

Métro: St. Michel.

Ճաշարան Ա Թ Է Ն Ք Քարթիէ Լաթէնի Արեւելեան լաւագոյն ճաշարանն է: Խնամով պատրաստուած ամէն տեսակ համեղ կերակուրներ: Մասնաւոր խոհարարի կողմէ կը պատրաստուի՝

ՏԷՕՆԵՐ ՐԻՊՄԱ եւ ԳԱՒՈՒՆ ԽՈՐՈՎԱԾ:

ՏՕՔԹ. ՍՊԱՐԹԱԼԻ

ՓԱՐԻԶԻ ԲԺՇ. ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ

Նախկին գլխաւոր բժիշկ եւ վիրաբոյժ իզմիրի Ագգ. հիւանդանոցին

33, Rue Poissonnière (Rex սինեմային ճիշտ քովը)

Մէթրօ՝ Bonne-Nouvelle

Ընդունելութիւն ամէն օր ժամը 14—18 եւ ժամադրութեամբ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

ՀԱՅՐԱՏԱՐԱԿ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
RÉdaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
(ԵՐԹԵԽԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)
17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Clacière 15 – 70

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ԹՈՒ 6
ՕԳՈՍՏՈՍ
MARDI
6 Août
1935

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԽՄԲԱԳԻՐ՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

11 ՏԱՐԻ — 11e Année No. 2875

ԱՄԵՐԻԿԱՑԻ ՄԸ՝ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԱՍԻՆ

Քրիսչըն Սայենս Մոնիթորի թղթակիցը իր սեփական նախաձեռնու – թեամբ ճամբորդութիւն մը կատարած է վերջերս Մոսկուայէն դէպի Ծորշ. Հայաստան:

Այդ առթիւ իր ստացած տպաւորութիւնները, որ երեւցան նոյն թերթի մէջ, չափազանց հետաքրքրական են այն տեսակէտով, որ կը ներկայացնեն Ծորշ. Հայաստանի դառն իրականութիւնը, առանց որ եւ է դունաւորման ի հաճոյս Խորհրդային իշխանաւորներու:

Ընթերցողները անշուշտ մոռցած չեն տակաւին, թէ ինչ վարդապետ պատկերներ նկարեց Ծորշ. Հայաստանի «չինարարութեանց» մասին ամերիկացի ուրիշ թղթակից մը՝ «Նիւ Եորք Թայմզ»ի Ուոլթըր Տիւրանթին, որ ականատեսն Խորհրդային պրոպագանտ կ'ընէր:

Առաջին ծանր տպաւորութիւնը, զոր ստացած է «Քրիսչըն Սայենս Մո – նիթոր»ի թղթակիցը, Հայաստանի երկաթուղին է: Գնացքը այնքան դանդաղ կ'երթայ եւ կը ցնցէ եղեր, որ ամերիկացի ճամբորդը ակամայ համեմատած է գայն ձիու դանդաղութեան եւ պատճառած ցնցումներուն հետ: Գնացքի մէջ չէ եղած նոյն իսկ ճաշի համար մատուցուր վակոն, ինչպէս եւ յարմարու – թիւն կերակուրներ ստանալու համար: Ճամբորդները կը ստիպուին եղեր կա – յարաններու մէջ հաց գնել դորգի վաճառականներու «թաքթիք»ը ունեցող տե – ղաններէ:

Շատ խղճուկ տպաւորութիւն է ձգած ամերիկացի թղթակցին վրայ նաեւ երեւան քաղաքը, զոր տեսնելով ան զարմանք կը յայտնէ, թէ ի՞նչպէս հոն կրնայ ապրուստը գտնել 100.000ի հասնող բնակչութիւն մը, եւ կը մղուի ենթա – դրելու, թէ երեւանի բնակիչները չատերը կ'ապրին գետնին տակ, թիւ – նէլներու մէջ:

Երեւան քաղաքի խեղճութիւնը տեսնելէ յետոյ, թղթակիցը չի զարմա – նար, որ Հայերը կը դանդաղին, թէ Մոսկուա ամէն հնարաւոր չռայլութիւն – ներ կ'ընէ Վրաստանի մայրաքաղաք Թիֆլիսի համար, մինչդեռ չափազանց ժլատ կը գտնուի Հայաստանի մայրաքաղաքը Երեւանի հանդէպ: Ամէն տարի Մոսկուա մեծ գումարներ կը յատկացնէ Թիֆլիսի մէջ մեծ շէնքեր շինելու, նոր բարեւաւանիներ ընելու համար, իսկ Երեւանը ողորմելի փշրանքներ միայն կը ստանայ:

Յատկանշական է, որ այս խորհրդային վերաբերումը Երեւանի Հայերը կը վերագրեն այն իրողութեան, որ ամենակարող Ստալին ու անոր ամէնէն կա – րեւոր գործակիցներէն մէկը՝ Օրջոնիկիձէն Վրացիներ են եւ Վրաստանի վր – րայ կը նային իբր իրենց հարազատ գաւակի, մինչդեռ Հայաստան անոնց հա – մար խորթ գաւակ մըն է, աչքէ հեռու, մտքէ հեռու:

Ուշագրաւ են ամերիկեան թղթակցին տուած տեղեկութիւնները այն մա – սին, որ Հայաստանի մէջ տեսնուած առաջին հնգամեակի տարիներուն այն – պէս ոգի չէ եղած, ինչպիսին որ եղաւ Ծորշ. Միութեան միւս մասերուն մէջ: «Հայերը Ռուսերու պէս չեն», ըսած է ամերիկացի այցելուին երեւանի մէջ ապրող Հայ մը, «մենք հաց կը ճարենք»: Եւ թղթակիցը կ'եզրակացնէ, թէ ուշիմ, ճարպիկ, անտեսող Հայերը կամ սահմանի այն կողմէն (այսինքն՝ Իրանէն կամ Տաճկաստանէն) հաց կը բերեն եւ կամ կը յաջողին իրենց ցորեներ քաջցնել բանագրաւող պետական պաշտօնեաներէն:

Ուշագրաւ է նոյնպէս ամերիկացի թղթակցին մատնանշած այն պարա – գան, որ, չնորհիւ հայկական այս յատկութիւններուն, հայ գիւղացիներու 30 առ հարիւրը տակաւին կը տոկան եւ մինչեւ այժմ ալ չեն մտած հաւաքական տնտեսութիւններու կամ կոլխոզներու մէջ, հակառակ խորհրդային կառավա – րութեան զործադրած բոլոր ճնշող միջոցներուն: Մինչդեռ, ինչպէս յայտնի է, Ծորշ. Միութեան ուրիշ մասերուն մէջ մանաւանդ տնտեսութիւն ունեցող գիւղացիները գրեթէ անհետացած են:

Հետաքրքրական է, որ ամերիկեան թղթակիցը չատ դժ մնացած է երեւա – նի հիւրանոցի մէջ իր կերած հացէն եւ այդ առթիւ կը յիշէ Ռուսերու ըսած մէկ սրամիտ խօսքը թէ՝ «Վրացիք իրենց ունեցած դրամը իրենց կռնակին վր – րայ (այսինքն՝ իրենց հագուստին վրայ) կը ծախսեն, իսկ Հայերն ալ՝ իրենց ստամոքսին մէջ»:

Ամերիկեան թղթակիցը գացած է նաեւ էջմիածին, այցելած Մայր Տա – ճարը: Այդ առթիւ ան զարմանք կը յայտնէ, թէ մինչ խորհրդային կառավա – րութիւնը հիմնովին թալած է ռուսական ուղղափառ եկեղեցիները Ծորշ. Միութեան մէկ ծայրէն միւսը, սակայն ձեռք չէ տուած էջմիածնի մայր տա – ճարին, ուր դեռ կարելի է տեսնել հանդերձներ թանկագին քարերով զարդար – ուած եւ անգին նկարներ:

«Քրիսչըն Սայենս Մոնիթոր»ի թղթակիցը, կ'երեւի, ժամանակ չէ ունե – ցած նկատելու, որ Հայաստանի մէջ եւս բոլշեւիկները փակած կամ թալած են բազմաթիւ եկեղեցիներ եւ ձեռք չեն տուած միայն էջմիածնի մայր տաճա – րին քաղաքական որոշ նկատումներով: Ամերիկացի թղթակիցը էջմիածնի կան – գուն մնալը կը բացատրէ այն բանով, որ խորհրդային կառավարութիւնը կը գուն մնալը կը բացատրէ այն բանով, որ խորհրդային կառավարութիւնը կը հաւատայ թէ գոյած է ազգային չարժումները Վրաստանի եւ Հայաստանի մէջ, բայց խոհեմութիւն կը նկատէ չթշնամացնել իրեն հայ եկեղեցին: Սա – կայն, ինչո՞ւ:

Եթէ ամերիկեան թերթի թղթակիցը քիչ մը աւելի խորունկ ծանօթու – թիւն ձեռք կարենար բերել այդ անսովոր երեւոյթի պատճառներու մասին, թիւն ձեռք կարենար բերել այդ անսովոր երեւոյթի պատճառներու մասին, կը տեսնար նաեւ բուն պատճառը այդ խոհեմութեան: Այն առեն ան պի – պիտի հասկնար նաեւ բուն պատճառը այդ խոհեմութեան: Այն առեն ան պի – տի տեսնէր, որ էջմիածնի մայր տաճարը կաթողիկոսի հետ միասին կը պահ – պանէ նաեւ

ԸՆԿԵՑՍԱՑՈՂ ԿԱՐԳԱԽՈՍ

ՍՈՒՐԱՎԱՆՍՈՒ ՈՎԱԳԱՅԻՆ, 1- ԻՐ ԼԻԱԺՈՂ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ

ՀԱՅՐԸ ՁԱՅՆ ԿԸ ՁՈՆԻ ՀԱՅԱՑՆՈՂ...

ՂԱՂԱՔԱՎԱՑՎԱԾ ՂՈՒՆԴ

Ամեն ինչ կարծես ինքնին կարգի էր գալիս։

ՋԱՆԱՂ ՀՈՐՓԱՐԸ

Ջանաղ հորթ ասելով՝ ես նկատի ունեմ ոչ թե ամսական կամ երկամսական հորթ, այլ մեծ հասակի հորթ, որ կարելի է ուտել միայն ձմռան ամիսներին, երբ ուրիշ միս չկա։ Ջանաղ հորթ ասելով՝ ես նկատի ունեմ ոչ թե հորթի միսը, այլ նրա կաշին։ Ջանաղ հորթ ասելով՝ ես նկատի ունեմ հորթի կաշվից կարված մուշտակը։

Ես ինքս ունեցել եմ ջանաղ հորթի մուշտակ։ Ես ինքս եմ կարել տվել։ Ես ինքս եմ ընտրել կաշին։ Ես ինքս եմ ընտրել մորթագործին։ Ես ինքս եմ ընտրել մուշտակի ձևը։ Ես ինքս եմ ընտրել մուշտակի գույնը։ Ես ինքս եմ ընտրել մուշտակի երկարությունը։ Ես ինքս եմ ընտրել մուշտակի լայնությունը։ Ես ինքս եմ ընտրել մուշտակի թևերի լայնությունը։ Ես ինքս եմ ընտրել մուշտակի թևերի երկարությունը։ Ես ինքս եմ ընտրել մուշտակի օձիքի ձևը։ Ես ինքս եմ ընտրել մուշտակի օձիքի լայնությունը։ Ես ինքս եմ ընտրել մուշտակի օձիքի երկարությունը։ Ես ինքս եմ ընտրել մուշտակի կոճակների քանակը։ Ես ինքս եմ ընտրել մուշտակի կոճակների ձևը։ Ես ինքս եմ ընտրել մուշտակի կոճակների չափը։ Ես ինքս եմ ընտրել մուշտակի կոճակների գույն

լայ չարժելու համաձայն տեղական պայմաններուն եւ առանձնայատկու – թեանց: Կեդրոնը (Կոմինտէրն) քաղաքական ընդհանուր ուղեգիծ պատրաս– տելով հանդերձ, որ եւ է ուղղակի միջամտութիւն չպիտի կատարէ համայնա– վար կուսակցութեանց ներքին գործերուն մէջ:

Վիճաբանութեանց ընթացքին, պուլկար համայնավար գործիչ Տիմիթ – րով, որ այնքան արիաբար պաշտպանեց ինքզինքը Գերմանիոյ խորհրդարանին հրկիզման առթիւ առիթ, չատ երկար զեկոյց մը կարդաց: Կանդ առնելով Ֆրանսայի համայնավար կուսակցութեան գործունէութեան վրայ, Տիմիթ – րով ըսաւ՝—

— « Ֆրանսայի համայնավար կուսակցութիւնը կրնայ օրինակ ծառայել ուրիշ կուսակցութեանց, միացեալ ճակատի ստեղծման համար: Բայց այդ սկիզբն է միայն: Ահաւասիկ Ֆրանսայի բանուոր դասակարգին անմիջական գործերը՝— Միացեալ ճակատ ստեղծել բոլոր ասպարէզներուն մէջ, իրակա – նացնել արհեստակցական միութիւնը, հակաֆաշական ճակատին մէջ քաշել գիւղական եւ մանր քաղքենի զանգուածները, ժողովրդական հակաֆաշական կոմիտէներ ստեղծել ժողովրդավար ընտրութեամբ ընդարձակ աստիճանի մը վրայ, լուծել եւ զինաթափ ընել տալ ֆաշական կազմակերպութիւնները որոնք կը դաւեն հանրապետութեան դէմ եւ որոնք Հիթլէրի գործակալներն են, մաք– րել բանակին զեկավար շարքերը, կոուիլ յետադիմական խմբակներուն, կա – թոլիկ եկեղեցիին դէմ, բանակը կապել հակաֆաշական շարժումին, հանրապե– տութեան պաշտպանութեան կոմիտէներով, ընդդիմանալ այն յետադիմական ուժերուն որ կ'ուզեն խզել Խ. Միութեան հետ կնքուած համաձայնութիւնը»:

Մուկուա պիտի լուծէ՞ առևտրական պատուիրակութիւններ

Կարգ մը թերթեր կը գրեն թէ Խ. Միութիւնը արտօնած է որ ուղղակի ար– տասահմանի հետ յարաբերին առեւտրական կազմակերպութիւնները: Այդ պարագային հարկ պիտի ըլլայ լուծել արտասահմանի առեւտրական պատ – ուիրակութիւնները, եւ արդէն գործնական քայլեր ալ առնուած են: Իսկ պե– տութիւնն ալ, որ այս գործերը կը վարէր արտաքին առեւտուրի վարչու – թեան միջոցաւ, կ'ապահի պատասխանատուութենէ:

Ուրիշ խօսքով, նահանջ մը եւս:

Սուլթանապուն մը անձնասպան

Նիւ Եորքի մէջ անձնասպան եղաւ իշխան Ապտիւլ Քէրիմ, Համիտի թոռը, որ հոն գացած էր Սուրիայէն, Ֆրանսական անցագրով մը: Իշխանը երկար ա– տենէ ի վեր թշուառութեան մատնուած ըլլալով, տեղէ մը գրամ կը ճարէ եւ Ամերիկա կ'երթայ: Ճամբան, չոգենաւին մէջ, կը սիրահարի ամերիկացի կնոջ մը եւ կ'ուզէ ամուսնանալ անոր հետ: Մերժողական պատասխան առնելով, մը եւ կ'ուզէ ամուսնանալ անոր հետ: Մերժողական պատասխան առնելով, հիւանդոց կը քաշուի եւ ատրճանակը կը պարպէ գլխուն:

ՁԱՆԱՏԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՏՕՆԻ ԽԱԶԱՀՆԵՐՈՒ ԸՆԴՀ. ՀՐԱՄԱՆԱՏԱՐ (ՀԷՔՄԱՆ) նշանակուեցաւ Կոմս Կրամփ, Անիէռի մէջ, ուր կը բնակի երկար առենէ ի վեր: Կոմսը 67 տա– րեկան է եւ տեսակցօրէն պէտք հինգ միլիոն Մպաֆրանէրու: Ընտրութիւնը սկսած էր քանի մը ամիս առաջ, եւ միայն յուլիս 20ին էր որ կատարուեցաւ քուէհամարը: Ցեղափոխութենէն քիչ առաջ խաղախապետ նշանակուած էր քուէհամարը: Ցեղափոխութենէն քիչ առաջ խաղախապետ նշանակուած էր կար առեն կուսիլ յետոյ, Գոլիս ապատանեցաւ, յետոյ անցաւ Ֆրանսա: Շատ համեստ կեանք մը կը վարէ, առանին գնումներն ալ (մսուչէ) անձամբ կատարելով:

ԳԵՐՄԱՆԻՈՑ ՔԱՐՈԶՈՒԹԵԱՆՑ ՆԱԽԱՐԱՐԸ, տոքթ. Կէօպէլս, բուն ճառ մը խօսեցաւ Հրեաներուն, ինչպէս եւ ազկոդմեան եւ կղերական ընդդիմա – դիրներուն դէմ: «Կռիւը կը վերսկսի, ըսաւ: Մենք կը ճանչնանք մեր ուժը: Կը ճանչնանք նաեւ մեր թշնամիները: Հրեաներն են որ զրգռեցին մեզ: Հրեաները պէտք է համակերպին այն օրէնքներուն որոնք կը բերին իրենց հիւրի հանդա – մանքէն: Եկեղեցիներէն կը պահանջենք որ քաղաքական գետնի վրայ դրա – կան դիրք բռնեն ազգային – ընկերվարութեան հանդէպ: Երիտասարդութիւնը մեզի կը պատկանի եւ մենք ոչ ոքի չպիտի տանք զայն: Դաւանական մամուլը աւելորդ է»:

ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՑ դինուորական դերագոյն խորհուրդը հանգամեան կոչեց կամ տեղափոխեց 290 բարձրաստիճան սպաներ, իբրեւ կուսակից դէմ. Վէլ – չէվի, որ երկրէն դուրս հանուած էր, ընդդիմադիր ըլլալով:

ՄՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ՀՍԿԱՑ օգանաւ մը, որ կը կոչուի երկրին անունով եւ չա– բաթ օր ճամբայ ելած էր Մոսկուա – Ֆրանչիսկօ գիծը կտրելու համար հիւսիսային բեւեռի ուղղութեամբ, ստիպուեցաւ վար իջնել Լէնինկրատի մէջ, մեքենան խնդարուած ըլլալով:

ԱԼՊԱՆԻՈՑ ԹԱԳԱՒՈՐԸ հրամայեց ձերբակալել հանրօգուտ չինութեանց նախարարը, Սարաճի, որ ամբաստանուած է գլանիկի թուղթի մաքսանենգու– թեամբ:

ՆՈՐ ՀՐԱՄԱՆԱԳԻՐ - ՕՐԷՆՔՆԵՐ պիտի հանուին այսօր, նախարարական խորհուրդի ժողովին մէջ: Վարչապետը անցեալ չաբթու առեւտրական դանդաղ ճիւղերու ներկայացուցիչներուն հետ, պիտի առա– ջարկէ որ 10% կրճատեն նպարեղէններու գիները:

ՀՐԵԱՆԵՐՈՒ ԵՒ ԱՐԻԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ամուսնութիւնը պիտի արգիլուի գեր– մանական կառավարութեան կողմէ, յատուկ օրէնքով մը, «մաքրագործելու համար ցեղը»:

Հ Ց. Դ.

Գաւառատ

ՄԱՐՍԷՅԻ ՇՐՋ. ԿՈՄԻՏԷԻՆ ժողովի կը հրաւիրէ Մարսէյլի վաթս գն եւ ջրիստափոր խումբերու, Ռոստոմ եւ իշխան հնթակոմիտէներու, դ կր– ները Հինգշաբթի (8 Օգոստոս) երեկոյեան ժամը 8ին, ծանօթ հաւաք– վայրին մէջ: Կարեւոր օրակարգ:

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

կազմակերպուած՝ Հ. Ց. Դ. ԱՆԻԷՌԻ «ԱՐԱՄ» ԵՆԹ. ԿՈՂՄԷ

11 ՕԳՈՍՏՈՍ ԿԻՐԱԿԻ, ԱՐԺԱՆԹԷՕՑԻ ԱՆՏԱՌԻՆ ՄԷՋ

կը խնդրուի նկատի ունենալ այս թուականը:

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

կազմակերպուած Հ. Ց. Դ. ՎԱՐԴԱՆ ԵՆԹԱԿՈՄԻՏԷԻՆ ԿՈՂՄԷ

11 Օգոստոս, կիրակի առաւտուան ժամը 10էն մինչեւ երեկոյ

ԱՌՆՈՒՎԻԼԻ ԱՆՏԱՌԻՆ ՄԷՋ

ՈՒԽՏԱԳՆԱՑՈՒԹԻՒՆ

ՁՕՐԱՎԱՐ ԱՆԴՐԱՆԻԿԻ ԴԱՄԲԱՐԱՆԻՆ

Նախաձեռնութեամբ ՀԱՑ ԿԱՄԱՒՈՐ. ԵՒ ՄԱՐՏԻԿՆԵՐՈՒ ՄԻՒԹԵԱՆ

ՅԱՌԱՋԻԿԱՑ ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1ի ԿԻՐԱԿԻ ՕՐԸ

Մանրամասնութիւնները յաջորդով՝

կը խնդրուի Ազգ. Մարմիններէն այդ օրը վերապահել բացառաբար Ազգ. հերոսի յիշատակին:

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ՏԱՐԵԳԻՐՔԻ ԱՇԽԱՏԱԿԻՑՆԵՐՈՒՆ

Որոշած ըլլալով յառաջիկայ Սեպտեմբերին սկսիլ Համազգային Տարե– գիրքի տպագրութեան, տիպողաբար կը խնդրենք մեր աշխատակիցներէն փութացնել իրենց գրութիւնները, տպագրութեան գործը չդանդաղեցնելու եւ յապաղման տեղի չտալու համար:

Չկրցանք մեր ձեռնարկին համակիր եւ բարեկամ բոլոր մտաւորական– ներուն առանձին հրաւէր ուղղել, մեզի անծանօթ ըլլալով անոնցմէ ոմանց հասցէները: Կը խնդրենք ներկայ կոչը նկատել աշխատակցութեան հրաւէր:

Բոլոր այն հեղինակները կամ հրատարակիչները, որոնք կ'ուզեն իրենց գործերը ծանուցուած տեսնել մեր տարեգիրքին մէջ, պէտք է օրինակ մը ղր– կեն անոնցմէ՝ ուղղակի տարեգիրքի խմբագրութեան:

Ջերմագին կը խնդրենք բոլոր այն բարեկամ ու համակիր անձնաւո – րութիւններէն, որոնք իրենց մօտ ունին նահատակ կամ մեռած գրագէտնե– րու անտիպ նամակներ եւ նկարներ, ինչպէս նաեւ պատմական վաւերագրեր, ղրկել մեզ անոնց օրինակը կամ քնագիրը, տպագրութենէն ետք վերադար – ձուելու պայմանով:

Տարեգիրքի գինն է 20 ֆ.դ. լաւ թուղթի վրայ, եւ 25 ֆ.դ. լաւագոյն թուղթի վրայ: Այժմէն կ'ընդունինք ապսպրանքներ կանխիկ վճարումով:

Ծօդուած, դիրք եւ նամակ ուղարկել խմբագրութեան անունով.

Almanach Hamazgaine, B.P. 868, Le Caire (Egypte)

Մէօտօնի անտառին մէջ, Tapis Vert վայրը գտնուող պաղ ազբիւրին մօտ ՀԱՂՈՐԴ. ՄԻՋ.— Առնել Մէթրօ Մէդռի տ'Իսիին մօտ գտնուող մասնաւոր թաքսիները եւ իջնել **Tapis Vert:**

ՏԵՍԷՔ ՄԵՐ ԳԻՆԵՐԸ
ԵՒ ՁԵՐ ԸՆԵԼԻՔ ՇԱՀԸ

1000 Նամակաթուղթ, ընտիր թուղթ		50 ֆր.
1000 Ծրար	»	50 »
1000 Առեւտրական fարտ		40 »
1000 Պահարան, ներմակ		40 »
100 Հարսանեկան հրաւիրագիր պահարանով		50 »
1000 Թռուցիկ – ծանուցում		5 »

(Բազմաթիւ հազարներու համար աւելի պակաս գին)

ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԵՒԱԾԻ ԳՈՐԾԵՐ

ԱՐԱԳ, ՄԱՔՈՒՐ ԵՒ ԱԺԱՆ

ԳԻՐՔԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ ԱՆՄՐՑԵԼԻ ԳԻՆ

225 ՖՐԱՆՔ 16 ԷՋՆՈՑ ՊՐԱԿԸ, ԿՈՂՔՈՎ ԵՒ ԿԱՓՈՒԱՆ

Դիմել՝ ՏԷՐ – ՑԱԿՈԲԵԱՆ ՏՊԱՐԱՆ

17, Rue Damesme – PARIS (13e) կամ հեռախօսել՝ Glacière 15 – 70

ԱԶԳ. ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ
Loterie NATIONALE

9ՐԴ ՇԵՐՏԻ ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ

ՅԱՌԱՋԻ ընթերցողներուն խնդրանքին վրայ, հրապա– րակ հանած ենք ՖՐԱՆՍ. ԱԶԳ. ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԵԱՆ ՄԻ– ՏԱՆՆԵՐՈՐԴ տոմսեր, (ամբողջական տոմսերը ի պահ դրուած են ՅԱՌԱՋԻ խմբագրութեան մօտ):

Իւրաքանչիւր 1/10 տոմսակները կ'արժեն 10 ֆրանք
Տպգր. ծախք 1 »
11 ֆրանք

Դաւառեն ապսպրանքի համար դրկել 2 ֆրանք աւելի:
Արտասահմանեն » » » 4 » »
(Յանձնարարաւած նամակի փոխարժէքը)

Դիմել՝ **«HARATCH" 17, Rue Damesme. Paris (13)**

ԱՆԻՄԻՋԱՊԼԻՍ ՎԱՐՉՈՒ ԵՆ

ԳԵՂԵՑԻԿ, ԱՐԵՒՈՏ ԵՒ ՕԴԱՍՈՒՆ ՅԱՐԿԱՓԱԺԻՆՆԵՐ

1 ԵՒ 2 ՓԷՏ, ՏԷՊԱՐԱ, ՊԱՏՇԳԱՄ, W, C., ՄՈՒՏՔ ԵՒ ՊԱՐՏԻ

100, rue Jean Naudin. Bagneux

250 ՄԷՏՐ ՀԵՌՈՒ **Route d'Orléans**ԷՆ

ՏԵՂԻՈՑՆ ԱՄԵՆԷՆ ՀԱՃԵԼԻ ԵՒ ՀԱՆԳՍՏԱՒԵՏ ՇԵՆՔԸ:

ՄԱՆՐԱՄԱՍՆՈՒԹԵԱՆՑ ՀԱՄԱՐ ԴԻՄԵԼ ՎԱՐՈՒ ՀԱՍՑԷԻՆ

Հաղորդց. միջոց.— Օթօպիւս՝ FI et FIbis, փոխ– ան. լէոնէն ֆանրակառք՝ 88 et 88bis եւ իջնել Croix d'Arcueil. Թաքսիի սպասարկութիւն:

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐԸ

Ճաշարան Ֆ Լ Օ Ր Ի Ա.

61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)

Մէթրօ՝ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն Danton : 52 - 73

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ:

ՄԱՄՈՒԼԻ ՏՈՒԿ Ի

«ՄԱՒՍԱՍ ԼԵՐԱՆ ՔԱՂԱՔԱՑՈՒՆ ՕՐԵՐԸ»

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԵՐՈՍԱՊԱՏՈՒՄ

Հեղինակ՝ ՖՐԱՆՑ ՎԷՐՖԷԼ Թարգմանիչ՝ ԵՐ. Տ. ԱՆԴՐԷԱՍ

ԱՐԲՈՂՋ ԴՈՒՐԸ ՊԻՏԻ ԲԱՂԿԱՆԱՑ ԵՐԿՈՒ ՀԱՏՈՐԷ, ՇՈՒՐՋ 1100 ֆ բաժանորդագրութեան գին՝ մինչեւ սեպտեմբերի վերջ 50 ֆրանք կարելի է վճարել երկու անգամէն:

Անկէ վերջ երկու հատորը պիտի ծախուի 75 ֆրանքի:

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԴՈՐԾԱԳԱԼՈՒԹԻՒՆԸ ՍՏԱՆՁՆԱ

ԳՐԱՏՈՒՆ ՀՐԱՆՏ – ՍԱՄՈՒԷԼ

51, Rue Monsieur-le-Prince, Paris (6).

Chèque Postal, PARIS: 1278-35, Հեռաձայն՝ Danton 88

որուն պէտք է դիմեն բոլոր գործակալներն ու բաժանորդագրի զողները:

Գիրքը կը ծախուի նաեւ պրակ առ պրակ, պրակը՝ 1 ֆրանքի

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Ազգ. կեդր. վարչութիւնս կը ծա– նուցանէ Թէ՝ Տիկ. Վերգին Թերեան (Լիտօ-Իտալիա) ցուցնիս 29 թուակիր նամակով մը Ազգ. Առաջնորդարան ղրկած է չէք մը 3, 10, 6 անգլիական ոսկիի Մարսէյլի հայ գործազուրկնե– րուն համար:

Այս առթիւ, Ազգ. կեդր. վարչու– թիւնս կը փութայ հրապարակաւ իր խորին շնորհակալութիւնները յայտ– նել Տիկ. Ս. Թերեանի:

(Կնիք)

Մարսէյլ, 5 յուլիս 1935

Le Gérant: H. STEPHAN
Imprimerie A. DER (AGOPIAN)
17, Rue Damesme, PARIS (13e)

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Տիր. Կ. Խաչի Ալֆորվիլի մա– ճիւղի վարչութիւնս իր խորին հակակութիւնները կը յայտ– կերուհի Տիկին Մարգարիթ տարճիկեանի, որ հարիւր ֆր. ղրկ ժամանակին, իր ողջ– ամուսնոյն յիշատակին:

Վարձու է

Վարձու է Rue Dambasle (ին– րիգ. 15), փավիյոնի մը մէջ յա– բաժին մը, 3 սենեակ, խոհանոց, մէկ սենեակ, մէկ խոհանոց, յուշ– W. C. եւ օճի համար առանձին Դիւրամատոյց ելի գին: Ժամադրու– համար դիմել՝ Boghosian, Rue Chaptal, Cachan (S.

«ՅԱՌԱՋ»Ի ԹԵՐԹՈՆԸ (1)

"ԵՐԿԱՄԵԱՑ ՊԱՆԴԽՏՈՒԹԻՒՆ Ի ՀԱՊԵՇՏԱՆ"

Ցօրինեց՝ Տիմոթէոս վրդ. Սաիրիչեան

ԳԼՈՒԽ Ա.

Ճանապարհորդութեան նպատակը. — Երուսաղէմէ մեկնելնիս.— Եգիպ – տոսի մէջ Անգղիոյ ընդհանուր հիւպա– տոսին հետ տեսութիւն մը.—Սուէիշի պանդոխտ Հայերը եւ Զատկի տօնը. — Գաղթական Լիպուլ հիւպատոսին քաթեդրատութիւնը.— Ճիտտէ ու Մա– լէգեան տոէթոր Ֆրանկիւլ էֆէնտին:

Մեր ընթերցողաց արդէն յայտնի է այն վսե նպատակը, որու համար Գեր. Խահակ եպիսկոպոս Բաբերդցի եւ ես կ. Պոլսեցի Սաիրիչեան նուաստս Տեմոթէոս վարդապետ՝ յանձնառու եղանք զէպի Հապէշիստան ուղեւորե– լու, այն երկիրը՝ ուր օտարականի մը համար ամէն տեսակ վտանգ ու զրկ– անք եւ մինչեւ մահ պատրաստ է, կամ այնպէս կը կարծուէր: Բայց ո – րովհետեւ գրաւոր պատմութիւնն ա – ւելի ապահային համար է քան թէ ներկայ մարդկութեան, վասն որոյ հարկ կը համարեմ հարեւանցի տեղե– կութիւն մը տալ մեր նպատակին վր– րայ:

Հապէշու Թէոդորոս Թագաւորը Մուսավայի անգղիական հիւպատո – սին համարձակ ու քիչ մը կծու խօս – քերուն չկարենալով համբերել, որ իր անձնասիրութիւնը կը վիրաւորէր եւ Թագաւորական պատիւը կ'անար – գուէր, Մակուելա անտունկ եւ սեպտ– եալ լերան մէջ զինքը կ'արգիլէ քանի մը ընկերներովը, որոնք երեք չորս տարիէ ի վեր հոն մնացին: Անգղիոյ Տէրութիւնը թէպէտ չատ ջանք բրաւ, թէ քաղցրութեամբ եւ թէ ուրիշ զա– նազան միջոցներ ի գործ դնելով, այսու ամենայնիւ չկրցաւ Թէոդորոսի անողոքելի սիրտը քաղցրացնելով՝ բանտարգելոց ազատութիւնը ձեռք բերել: Պոլսոյ անգղիական դեսպան Վսեմափայլ Լորտ Լէօնզ, իմանալով թէ սուրբ Երուսաղէմ բնակող Հապէշ– ներ Հայոց պատրիարքին իրաւասու– թեան տակ կը գտնուին, ազգային Վարչութեան եւ Պատրիարքարանի միջոցաւ կը խնդրէ Ամենապատիւ ե – սայի պատրիարքէն որ իւր կողմէն պատգամաւորութիւն մը յուղարկէ առ Թէոդորոս եւ Անգղիոյ հիւպատո– սին եւ անոր ընկերաց ազատութիւնը խնդրէ: Սրբազան Հայրը առանց վայրկեան մը վարանելու, իւր Տնօ – րէն Մարհուրդը կազմել տալով, կ'ո– րոշուի մէկ եպիսկոպոս եւ մէկ վար– դապետ ղրկելու: Այս խորհրդոյս եւ ընտրութեան թէ Գեր. Խահակ ե– պիսկոպոսը եւ թէ նուաստս ի պատիւ Անգղիոյ Տէրութեան եւ ի պարծանս Ազգիս եւ Սուրբ Աթոռոյս ամենայն հպատակութեամբ յանձնառու ըլլա – լով, ոչ վտանգ եւ ոչ որ եւ իցէ մարդ– կային նկատումնք արգել կ'ըլլային մեզ պատրաստուելու այս երկար ու տաժանակիր ճանապարհորդութեան, ուր կը կոչէր զմեզ մարդասիրական ու նուիրական պարտաւորութիւնը:

Սրբազան Պատրիարքը իւր հայրա– կան օրհնութեանց հետ յանձնեց մեզի նաեւ յատուկ կոնդակներ թէ օրհնու– թեան եւ թէ աղերսանաց, եւ ըստ բա– ւականին թանկագին ընծաներ Թէո – դորոս Թագաւորին մատուցանելիք:

ՄՄԲ.— Զանց կ'առնենք երկու կոն– դակները, անմիջապէս անցնելով բուն պատմութեան:

×

Ապրիլ ամսոյ առաջին օրը՝ (1867) կէս օրէն ետքը մեկնեցանք սուրբ քա– ղաքէն, յանձնելով զմեզ մխարան սուրբ Հարց եւ Եղբարց աղօթիցը: Ուղեկից էր մեզ նաեւ Գեր. Խահակ եպիսկոպոսի մէկ սպասաւորը, Ղուբա– պէլչենցի Եղիկիէլ պատանին:

Նոյն գիշերը ուշ ժամանակ հասանք ի Յոպպէ, եւ իջանք մեր վանքը սուրբ Նիկողայոսի եւ հետեւեալ օրը առ – աջիկան Լոյտի ընկերութեան չոգե– նաւը ճամբայ ելնելու վերայ ըլլալով, մտանք մէջը, եւ 29 ժամուն հասանք ուղղակի յԱղեքսանդրիա: Հոն Թա – լասցի մեծապատիւ Աշըքեան Յակովբ աղային մարդասէր խնամքներէը երկու օր վայելելէն յետոյ, եւ պէտք եղած ընծայացուներն գնելով, նոյն ամսոյն 6ին երկաթուղիով անցանք յեգիպտոս եւ իջեւանեցանք Արապկիրցի մեծա – պատիւ Պօղոս էֆէնտիին տունը, որ երկաթուղւոյ կայարանին մօտ է: Մեծ պատուով եւ հիւրասիրութեամբ ըն – դունեց մեզ վերոյիշեալ բարեպաշտ էֆէնտին: Հետեւեալ կիրակի օրը ընդհ. հիւպատոսին կողմէն կանչուած ըլլալով, գնացինք այցելութիւն տա – լու Պօղոս էֆէնտիին հետ: Սոյն առ – թիւ մատուցինք իրեն երուսաղէմի Նօէլ Դէմըլը Մօր անգղիական հիւպա– տոսին Պոլսոյ դեսպանէն եկած յանձ– նարարական գիրը, որու մէջ կը յայտնէր Դեսպանը մեր ո'ւր եւ ի'նչ նպատակի համար ուղեւորիլը, եւ սոյն ուղեւորութեան հարկաւոր դիւ – րութեանց եւ հոգատարութեան վերայ մտածելն ու տնօրինելը անոր կը յանձնէր:

Ընդհ. հիւպատոս Սթանթօն մեզի ընդունելով եւ մեր ուղեւորութեան վերայ խօսելով՝ Աղէկ կ'ըլլայ, կ'ը – սէր, որ Աստէնի վրայօք երթաք Անգ – ղիոյ պատերազմական նաւով եւ ուղ– ղակի Մուսուլա հասնիք: Գեր. Խա – հակ եպիսկոպոսը իմացուց անոր որ՝ Թէոդորոս Թագաւորը խորամանկ մէկն ըլլալով, կրնայ լրտեսներ ունե– նալ այն կողմերը, եւ անգղիական նաւով երթալնիս լսելով՝ կրնայ մեր նպատակին վնաս մը հասնիլ եւ մեր վրայօք կասկած տալ անոր: Այս ա – ռարկութեան վերայ համոզուելով ընդհ. հիւպատոսը, մխանգամայն եւ իմանալով Պատուոյ կողմէ մեր ե– ցած կասկածները, վերջապէս բոլ– շման Թուղուց Սկվադրնի վր– երթալու իրրեւ ծպտեալ, թէպէ– ինքը աւելի Մուսավայի ճամ– երթալնիս կը ցանկար չենք ինչ Թագուն նպատակաւ, զոր ուղեր յայտնել մեզ: Զորս օր պ– տեղ սպասեցինք Եգիպտոսի մէկ գենուուց պատճառաւ՝ Հիւպա– մեզ խօսք տուած մէկ անօրինա– համար, յետոյ ստիպուեցանք ծ– ցնել իրեն Թէ՝ մեր Սրբազան բիւրքին հրամանն է օր մը առա– ուղղակի նպատակին հասնիլ. վ– րոյ հիւպատոսաց տրուելիք յա– րական Թղթերը խնդրելով եւ դունելով իրմէ, Ապրիլ 11ին առ– բնջաբթի օր առաւօտուն մոտ գնկոտը ու երեկոյին մօտ Սուէյիշ (Սիւէզ):

Գաղթական պանդոկի մը մէկ կան սենեակ մը վարձեցինք օր լուիճի ոսկիով, եւ հետեւեալ ա– ւօտ ժամադրեալ պահուն ներկ– ցանք Անգղիոյ հիւպատոս ձօրճ վէյսմին եւ իւր անուան ուղ– յանձնարարական գիրը մատուց

(Շար

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN ÉN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
RÉdaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)
ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,—

17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Clacière 15 – 70

ՏԱՐԵԿԱՆ ՎԵՑԱՄՍԵԱՑ ԵՒԱՄՍԵԱՑ

Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՀԱՐԵՒՈՒՐԹԻ
7
ՕԳՈՍՏՈՍ
MERCREDI
7 Août
1935

11 ՏԱՐԻ — 11e Année No. 2876

Խմբագիր՝ ՇԱԽԱՐԾ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՆՈՐ ԱԶԴԱՆՇԱՆԸ – «ՄԻԱՑԵԱԼ ՃԱԿԱՏ»

Տակաւին վերջացած չէ Գ. Միջազգայինի Ընդհ. ժողովը: Բայց, ինչ որ խօսուեցաւ եւ քուէարկուեցաւ մինչեւ հիմա, բաւական է, գաղափար կազմելու համար անոր յառաջիկայ գործունէութեան մասին:

Ա՛ւ այժմ քննենք իր նորագոյն ռազմավարութիւնը,— այնպէս ինչպէս մշակած են երկար եւ խրթին բանաձեւի մը մէջ:

Համաձայն 7րդ համագումարի որոշման, այսուհետեւ բոլոր երկիրներու համայնավար կուսակցութիւնները պիտի հետեւին սա հիմնական ուղեգծին,— Միացեալ ճակատ՝ ամէն գնով:

Այդ ճակատը ուղղուած պիտի ըլլայ այն բոլոր տարրերուն դէմ որ ամփոփուած են մէկ բառի մէջ,— ֆաշականութիւն:

Ճամբան հարթելու համար, 7րդ համագումարը կը կատարէ մը չարք մը նահանջներ, որոնք չափազանց ուշագրաւ են, իրրեւ ժամանակի նշան:

Այսպէս, բանաձեւը կը պատուիրէ բոլոր երկիրներու համայնավար հաստատածներուն.— 1· «Ամենակարճ ժամանակի մէջ», մայնավար «աղանդաւորական մնացորդները» որ թոյլ չեն տար նեռել այն «աղանդաւորական բանաուորները»: — 2· «Ամէն գնով դադրեցնել դէմքի ընկերվարական բանաուորները»: — 3· Փոխել չարժման եւ քարոզութեան մեթոտները, «որոնք մինչեւ հիմա չափազանց վերացական հանգամանք ունէին, անմատչելի՝ զանգուածներուն»: Անհրաժեշտ է բոլորովին թանձրացեալ, չօչափելի ուղղութիւն մը տալ քարոզութեանց, «կապելով զանոնք այդ զանգուածներու անմիջական պահանջներուն եւ առօրեայ չահերուն հետ»:

Եւ դեռ չատ աւելի կարեւոր նահանջ մը·—

«Իր գործունէութեան գլխաւոր ճիգը համաշխարհային բանուորական չարժման քաղաքական ուղեգծին եւ հիմնական ռազմավարութեան յօրինման վրայ թափելով հանդերձ», Կոմինտէրնը (Գ. Միջազգային) պարտաւոր է 1·— Նկատի առնել իւրաքանչիւր երկրի չօչափելի պայմանները եւ առանձնայատկութիւնները·— 2· Իրրեւ ընդհանուր կանոն, զգուշանալ որ եւ է ուղղակի միջամտութենէ համայնավար կուսակցութեանց կազմակերպութեան ներքին գործերուն մէջ:

Երկարապատում բանաձեւի մը այս քանի մը կէտերը ուղղակի կը բխին ոչ միայն Գերմանիոյ եւ Աւստրիոյ ընկերվարութեան գլխուն պայթած փոթորիկէն, այլ եւ Ֆրանսայի «միացեալ ճակատ»ի գործունէութենէն եւ փորձառութենէն:

Պարապ տեղը չէր Ֆրանսայի ընկերվարականներն ու համայնավարները մասնաւոր ցնծութեամբ ոտնկոչին իրենց գործակցութեան առաջին տարելիցը (27 յուլիս), պատմական դէպք մը կոչելով զայն:

Այս գիծը աւելի չեշտուեցաւ Մոսկուայի համագումարին մէջ, նոյն ինքն Մարսէլ Ռաչինի բերնով·

— «Ոչինչ կրնայ հարկադրել մեզ որ չեղինք մեր նպատակներէն, նոյն իսկ մազի չափ: Բայց, ֆաշականութիւնը եւ պատերազմը ձախողեցնելու համար, մենք պատրաստ ենք նոյն իսկ ստորագրելու հետ զինակցելու»:

Մխեւնոյն հարցի մասին նոյնքան պարծանքով արտայայտուեցաւ Ֆրանսայի միւս ներկայացուցիչը, Մորիս Թորէզ, ուժգնօրէն չատագովելով միացեալ ճակատը, յանդելու համար միակ ելքին,— մէկ յեղափոխական կուսակցութիւն:

Ֆրանսայի օրինակը այնքան խանդավառութիւն պատճառած էր որ, ծանօթ պուլկար յեղափոխականը, Տիմիթրով, զայն իրրեւ օրինակ յանձնարարեց միւս երկիրներու համայնավար կուսակցութեանց: Եւ, այս առթիւ, աւելի բացաւ ծալքերը, կոպտօրէն մէկդեղ դնելով հետապնդուած քաղաքականութիւնը:

Այս նոր ռազմավարութիւնը, իր բացատրութիւններով, արդէն իսկ բացած է աչակոզմեան տարրերուն աչքը: Անոնց թերթերը զգուշութիւն, նոյն իսկ պետական ուշադրութիւն կը հրաւիրեն աւելի քան երբեք:

Անոնք այսօր չատ աւելի վրդովիչ կը գտնեն կացութիւնը, բացատրելով թէ «միացեալ» կամ «ժողովրդական» ճակատը նոր խաղ մը կը խաղայ, առժամապար մէկդի դնելով Թունդ յեղափոխական մեթոտները:

Իրրեւ փաստ, անոնք խոշոր տառերով կ'արտատպեն Տիմիթրովի ճառին հիմնական մասերը,— միացեալ ճակատ կազմել բոլոր ապաբէզներուն մէջ, գլուխ հանել արհեստակցական միութիւնը, հակաֆաշական չարժման մէջ քաշել դիւղական զանգուածները եւ մանր քաղքենիները, հակաֆաշական ընտրովի կոմիտէներ ստեղծել ընդարձակ ատիճանի մը վրայ, լուծել տալ եւ միխէներ ոտնձգել ընդարձակ ատիճանի մը վրայ, լուծել տալ եւ զինաթափ ընել ֆաշական կազմակերպութիւնները «որոնք կը դաւանին հանրապետութեան դէմ», ֆաշական տարրերէն մաքրել բանակը եւ ոստիկանութեան չարքերը, կուռել յետադիմական մամուլին դէմ, բանակը հակաֆաշական չարժման կապել հանրապետութեան պաշտպան կոմիտէներու միջոցաւ, ընդդիմանալ այն յետաչքնական ուժերուն որ կ'ուզեն խլել Ա· Միութեան հետ կնքուած համաձայնութիւնը եւայլն:

Ծրագիրը այնքան ճկուն է որ, համայնավարները նոյն իսկ յանձն կ'առնեն ուժ տալ, եթէ Ֆրանսայի մէջ կազմուի հակաֆաշական կառավարութիւն մը ... Կամ եթէ այդ կառավարութիւնը իրագործէ հակաֆաշական ճակատին պահանջները:

Բացէ ի բաց գրուած է հարցը·— «Համայնավարները են եւ կը մնան անհաչտ թշնամիները՝ որ եւ է քաղքենի կառավարութեան եւ կուսակից՝ խորհրդային իշխանութեան. բայց նկատի առնելով ֆաշական յարձակուն վտանգը, պատրաստ են ուժ տալու այդպիսի կառավարութեան մը»:

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԾԱՆՐ ԽՌՈՎՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԿՐԵՏԷի ՄԷՋ

5000 բանուորներ կը գրաւեն պաշտօնատուներ

ԴԷՊՔԸ ՎԵՐՋԱՑԱՒ ՀԻՆԳ ԺԱՄՈՒԱՆ ՄԷՋ

Օգոստոս 5ին ծանր խռովութիւններ ծագեցան Քանտիայի մէջ (Կրետէ), իրրեւ հետեւանք այգեգործ բանուորներու գործադուլին: Ըմբոստները, մօտաւորապէս հինգ հազար հոգի, գրոհ տալով գրաւեցին հանրային չէնքերը եւ քանի մը ժամ դիմադրեցին ոստիկանութեան եւ զօրքին: Ընդհարումներու միջոցին ծանրապէս վիրաւորուեցան 25 հոգի, որոնց հինգը զինուորներ: Երեքին վիճակը յուսահատական է: Կառավարութիւնը վախնալով թէ անցեալ մարտին վենիզէլոսի կողմէ սարքուած ապստամբութեան մէկ նոր պտոյտումն է այս, անմիջապէս զինուոր, ամրաձիգ ծանուաեր եւ երկու Թորփիլահալածներ ղրկեց: Սակայն իրիկունը պաշտօնապէս հաղորդուեցաւ թէ Զօր. Պաքոփուլոս, կղզիին զինուորական կառավարիչը, յաջողած է վերահաստատել կառավարութեան իշխանութիւնը եւ բարեկարգութիւնը: Ասոր վրայ օդանաւերը եւ մարտնաւերը վերադարձան իրենց կայանները: Զօրավարը վերջնագիր մը ուղղած էր, պաշարելով քաղաքը եւ անձնատուութեան հրաւիրելով ըմբոստները: Այս վերջինները տեղի տուին եւ խաղաղութիւնը վերահաստատուեցաւ: Վերջին տեղեկութեանց համաձայն, կառավարական զօրքէն վիրաւորուած են հինգ սպաներ: Մեռած են 7, վիրաւորուած՝ 50 հոգի:

Խռովութեանց պատճառ կը համարուի այգեգործ բանուորներու աչխատավարձի անբաւականութիւնը եւ գործազրկութեան չարաթական նպաստի դադարումը: Բայց Աթէնքի կառավարական թերթերը քաղաքական չարժառիթներ ալ կը վերագրեն, դիտել տալով թէ կրետէի ժողովուրդին մեծամասնութիւնը վենիզէլոսեան է: Ամբողջ խռովութիւնը տեւեց հինգ ժամ:

Այս առթիւ յանձնը թէ կրետէ հակառակ է միապետութեան վերահաստատման եւ վերջերս ցոյցեր կատարուեցան ի նպաստ հանրապետութեան:

⁂ *Նոյն օրը Աթէնքի օդանաւային կայանին մէջ ալ դէպք մը պատահեցաւ: 25 զինուորներ ըմբոստացած ըլլալով, կառավարութիւնը զօրք ղրկեց որոնք ընդունելեցաւ գնդակով: Սակայն կարելի եղաւ զսպել ըմբոստութիւնը եւ ձերբակալել 15 զինուորներ, որոնք պիտի դատուին զինուորական ատեանին առջեւ:*

⁂ *Քանտիայի խռովութեան ատեն, ըմբոստները յայտնած էին ատաբի տալ զինավաճառի մը խանութը: Ատոր չնորհիւ էր որ կրցան յանկարծակիի բերել ոստիկանութիւնը:*

ՔՍԱՆ ՆՈՐ ՀՐԱՄԱՆԱԳԻՐ-ՕՐԷՆՔՆԵՐ

ՎԱՐՉԱՊԵՏԸ ԿԸ ԽՈՐՀՐԴԱԿՑԻ ՆԱՀԱՆԳԱՊԵՏՆԵՐՈՒՆ ՀԵՏ

Տեղական թերթերը կը հաստատեն թէ կառավարութիւնը վերջնապէս մշակած է չարք մը նոր հրամանագիր – օրէնքներ, մղում տալու համար երկրին անտեսական զարգացման:

Հասկնական է որ նախարարական խորհուրդը դումարուի վաղը, հինգչարթի, քննելու համար այդ օրէնքները: Հանրապետութեան նախագահը, որ օգափոխութեան գացած է, յատկապէս պիտի գայ նախագահելու համար ժողովին: Կ'ըսուի թէ նոր հրամանագիր – օրէնքներուն թիւն է 20: Ժողովուրդին խնայողութիւնը պաշտպանելու համար, կառավարութիւնը կարգադրութիւններ պիտի ընէ անձնուն ընկերութեանց մասին: Ցեղոյ պիտի գեչուին կարգ մը տուրքեր, ի նպաստ այն ճարտարագործութեանց որ յատկապէս վնասուած են տագնապէն: Կառավարութեան գլխաւոր ճիգը պիտի ըլլայ ապահովել ապրուստը: Հանրօգուտ չինութեանց ծրագիր մը պիտի մշակուի, առանց խոշոր համեմատութիւններ տալու անոնց եւ առաւելապէս քաղաքներէն գաղափարներ եւ համայնքները: Այս չինութեանց մէջ պիտի գործածուին միայն Ֆրանսացի գործազուրկներ: Այս առթիւ վարկ մը պիտի տրամադրուի համայնքներու եւ նահանգապետութեանց: Մտանաւոր ժողովի մը մէջ, որոշուեցաւ որ ներքին նախարարը այս չարթու իսկ, թերեւս ուրբաթ օր, վարչապետին հրաւիրէ բոլոր նահանգապետները, ընդհանուր խորհրդակցութիւն մը կատարելու համար: Այդ ժողովին մէջ վարչապետը պիտի պարզէ իր հանրօգուտ չինութեանց ծրագիրները:

Արիւնապի դէպքեր Փարիզի եւ Գաւառի մէջ

Ընդհ. գործադուլ պիտի հռչակուի

Զղազդիա վիճակ մը կը տիրէ Փարիզէն գաւառ, իրրեւ հետեւանք ալ եւ ձախ հոսանքներու յարձակուն հակամարտութեան, ժողովներու, թափորներու եւ այլական ցոյցերու:

Ամփոփենք վերջին դէպքերը, կարեւորութեան կարգով·—

Երկուշաբթի օր, Աքսիօն Ֆրանսէզի (արքայական) անդամները ժողով դումարած էին Էքս – ան – Փռովանսի մէջ, երբ խռովութիւն մը ծագեցաւ եւ հինգ արքայականներ վիրաւորուեցան ատրճանակի եւ մետաղեայ գաւազանի հարուածներով:

Արքայականներու ժողովին առթիւ, չրջանին հակաֆաշական կոմիտէն եւ ընկերվարականներն ու համայնավարներն ալ միխինկ մը սարքած էին: Երկու ցոյցերը տեղի ունեցան միաժամանակ: Իրիկուան ժամը 6.30ին արքայականները կը վերադառնային Էքս – ան – Փռովանսի մէջ, երբ խռովութիւն մը ծագեցաւ եւ հինգ արքայականներ վիրաւորուեցան ատրճանակի եւ մետաղեայ գաւազանի հարուածներով:

Արքայականներու ժողովին առթիւ, չրջանին հակաֆաշական կոմիտէն եւ ընկերվարականներն ալ միխինկ մը սարքած էին: Երկու ցոյցերը տեղի ունեցան միաժամանակ: Իրիկուան ժամը 6.30ին արքայականները կը վերադառնային Էքս – ան – Փռովանսի մէջ, երբ խռովութիւն մը ծագեցաւ եւ հինգ արքայականներ վիրաւորուեցան ատրճանակի եւ մետաղեայ գաւազանի հարուածներով:

*Արքայականներու ժողովին առթիւ, չրջանին հակաֆաշական կոմիտէն եւ ընկերվարականներն ու համայնավար

2-ՐԴ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱՐԱՆԱՅԻՆ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ ՄԵՋ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆԸ ՄԵԾ ՀԱՂԹԱՆԱԿՈՎ ՄԱՍՆԱԿՑԵԼ Է ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ՆՈՑՆԱԿԱՆ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ ՄԵՋ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ՆՈՑՆԱԿԱՆ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ ՄԵՋ ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆԸ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՎԱԾ Է ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՀԱՄԱԺՈՂՈՎԻ ՆԱԽԱԳԱՀ ՄԻԽԱՅԼ ՍՈՒՍԼՈՎԻ ՂԵԿԱՎԱՐՈՒԹՅԱՄԲ ԵՎ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՄԻՆԻՍՏՐՆԵՐԻ ԽՈՐՀՐԴԻ ՆԱԽԱԳԱՀ ԱԼԵՔՍԵՅ ԿՈՍԻԳԻՆԻ ՂԵԿԱՎԱՐՈՒԹՅԱՄԲ

ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ԿԱԶՄՈՒՄ ԵՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՀԱՄԱԺՈՂՈՎԻ ԱՆԴԱՄ, ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՄԻՆԻՍՏՐՆԵՐԻ ԽՈՐՀՐԴԻ ՆԱԽԱԳԱՀԻ ԱՌԱՋԻՆ ՏԵՂԱԿԱԼ ՄԱՐԻԱՆ ՌԱՖՈՒՄՅԱՆԸ, ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ՊԼԱՆԱՎՈՐՄԱՆ ԿՈՄԻՏԵԻ ՆԱԽԱԳԱՀ ՄԻՔԱՅԼ ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆԸ, ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ԱՆՎՏԱՆԳՈՒԹՅԱՆ ԿՈՄԻՏԵԻ ՆԱԽԱԳԱՀ ՄԻՔԱՅԼ ՍՈՒՍԼՈՎ

ՅԱՐՈՒԹՅՈՒՆ ՀՈՐՓՈՒՆ

— Ախ, սրտիս կեսը, ինչպե՞ս չլացի, որ ինձ ամուսնացրին այն մարդու հետ, որին ես չէի սիրում, որ ինձ չէր սիրում, որ ինձ համար ոչ մի թանկ բան չուներ, որ ինձ համար ոչ մի սրտի ցավ չուներ, որ ինձ համար ոչ մի արցունք չէր թափել, որ ինձ համար ոչ մի ժպիտ չէր ունեցել, որ ինձ համար ոչ մի ուրախություն չէր պատրաստել, որ ինձ համար ոչ մի հոգս չէր տարել, որ ինձ համար ոչ մի զոհողություն չէր արել, որ ինձ համար ոչ մի ցանկություն չէր հագեցրել, որ ինձ համար ոչ մի ակնկալություն չէր ունեցել, որ ինձ համար ոչ մի հույս չէր ներշնչել, որ ինձ համար ոչ մի ապագա չէր նախատեսել, որ ինձ համար ոչ մի երազանք չէր տեսել, որ ինձ համար ոչ մի ցնծություն չէր ապրել, որ ինձ համար ոչ մի հիասթափություն չէր ունեցել, որ ինձ համար ոչ մի ցավ չէր կրել, որ ինձ համար ոչ մի տառապանք չէր քաշել, որ ինձ համար ոչ մի կարոտ չէր զգացել, որ ինձ համար ոչ մի կարիք չէր ունեցել, որ ինձ համար ոչ մի ուրախ

«ԲԻՒՍԱՍՏԱՆՑՈՑՆ Ի ՂՒԿՈՍՏԱՎՆԸ»

Գրքեցեց՝ Տիգրէտս վրդ. Նախիջեւան

Մեզ հաւատալ պատրաստ եւ իսկոյն ընդունել, եւ լինելով մեր ազգակիցը՝ ոչ միայն չկասկածել մեր ազգային զգացմունքներուն մասին, այլեւ մեզ հետ միասին ուրախանալ մեր ազգին ունեցած նոր ազատարարին վրայ, որ ամենայն հաւանականութեամբ պիտի ըլլայ Ֆրանսան, որ ամբողջ աշխարհի առջեւ ցոյց տուած է իր ազատասիրական ոգին եւ ազգերու ազատութեան ու անկախութեան համար ունեցած իր անկեղծ համակրանքը։ Ֆրանսան, որ ամբողջ աշխարհի առջեւ ցոյց տուած է իր ազատասիրական ոգին եւ ազգերու ազատութեան ու անկախութեան համար ունեցած իր անկեղծ համակրանքը։ Ֆրանսան, որ ամբողջ աշխարհի առջեւ ցոյց տուած է իր ազատասիրական ոգին եւ ազգերու ազատութեան ու անկախութեան համար ունեցած իր անկեղծ համակրանքը։

Ֆրանսան, որ ամբողջ աշխարհի առջեւ ցոյց տուած է իր ազատասիրական ոգին եւ ազգերու ազատութեան ու անկախութեան համար ունեցած իր անկեղծ համակրանքը։ Ֆրանսան, որ ամբողջ աշխարհի առջեւ ցոյց տուած է իր ազատասիրական ոգին եւ ազգերու ազատութեան ու անկախութեան համար ունեցած իր անկեղծ համակրանքը։

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
RÉdaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Clacière 15 – 70
(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎԵՑԱՄՍԵԱՑ ԵՒԱՄՍԵԱՑ

Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ
8
ՕԳՈՍՏՈՍ
JEUDI
8 Août
1935

11 ՏԱՐԻ — 11e Année No. 2877

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՀՐԱՒԷՐ ԼՐՋՈՒԹԵԱՆ

Մոսկուայի նոր ռազմավարութեան՝ «միացեալ» կամ «ժողովրդական» ճակատի քաղաքականութիւնը որքան ալ բարձր ո-լորտներու մէջ ասւառնի, սերտ կապ ունի օրուան հոգերուն հետ:

Քաւչարկուած բանաձեւն ալ կը չեշտէր,— Անհրաժեշտ է բոլորովին թանձրացեալ, չօչափելի ձեւ մը տալ քարոզութեանց, «կապելով զանոնք զանգուածներու անմիջական պահանջներուն եւ առօրեայ չահերուն հետ»:

Այս կը նշանակէ թէ՝ «ժողովրդական ճակատ»ներու գործունէութիւնը ուղղակի կամ անուղղակի պիտի ազդէ նաեւ օտարներու հանրային կեանքին վրայ:

Մեր մասին խօսելով, պիտենք թէ երբեմն ինչ անհամաձայնութիւններ կը ծագին, չնորհիւ զանազան ամսագրակներու քսութեանց:

Մի՛այն մէկ բան — «ֆաչական» — բաւական է իրբեւ ազդանչան, սիրտ պղտորելու եւ տրամադրութիւններ առեղծելու համար, մանաւանդ այս մասին:

Որ եւ է արժէք ունի՞ն այդ մանանչումներն ու դաւերը:

Ո՛չ: Մէկ տեսութիւն, երկու գրոյց բաւական են, հարթելու համար տեղացի ամէնէն անտեղեակ ընկերվարականին կամ համայնավարին թիւրիմացութիւնը:

Յաճախ կը պատահի որ ամէնէն թեթեւ կարմիրն ալ աւելի ծանօթ ըլլայ հայկական իրականութեան, անոր քաղաքական հոսանքներու էութեան եւ գործունէութեան, քան մեր նորընծայ, նորափեսուր կարմրուկները:

Հազար փախուստ, «Յառաջ»ի այս կամ այն թիւէն կատար-ուած նպատակաւոր թարգմանութիւններ որ եւ է վնաս չեն կրնար պատճառել ոչ մեզի, ոչ ալ Հ. Յ. Դաշնակցութեան:

Եւ սակայն, սիրտ կը պղտորեն, թէ դուրսը եւ թէ ներսը: Ուրեմն կը մղեն հակազդեցութեան, հետեւաբար եւ աւելորդ եռանդ վատնելու:

Մի եւնոյն առեն, արդահատելի, դանելի կը դարձնեն մեզ, մեր խոհանոցի վէճերով, որունք յաճախ ճենճ կը հոտին:

Մեր դիտողութիւնները հիմնուած են որոշ իրողութիւններու վրայ: Վերջին երկու – երեք տարիներու ընթացքին պէտք եղածէն աւելի բաց խօսեցանք այս մասին: Այնպէս որ, զանոնք կ'առնենք մանրամասնութիւնները:

«Ինչ գրոյս չատ խմացիր» ...

«Ժողովրդական ճակատ»ը պատերազմ հռչակելով Ֆաչականութեան եւ անոր բազկացուցիչ տարրերուն դէմ, բոլորովին ուրիշ բան կը հասկնայ եւ ուրիշ բան կը հետապնդէ:

Անոր հետապնդած չարիքը — Ֆաչականութիւն — հեռաւոր կապ անգամ չունի մեր ամենօրեայ կեանքի երեւոյթներուն հետ:

Մեր կարմրուկները եթէ միայն բոլշեւիկ Տիմիթրովի վերջին ճառը կարդային, չատ մը նոր բաներ պիտի սորվէին:

Իսկ եթէ սովորութիւն ունին «Իւմանիթէ» եւ ուրիշ ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ հրատարակութիւններ կարդալու եւ մանաւանդ իրենց կարգացածը հասկնալու, պիտի նախընտրէին կարճ կապել իրենց թերթաչ մարզանքները:

Դեռ նոր լրացաւ Ֆրանսայի «միացեալ ճակատ»ին առաջին տարին, բայց ո՛րքան խոր փոփոխութիւններ յառաջ եկած են արդէն, երէկուան ոսերիմ թշնամիներուն միջեւ:

Չատ յանախ պաշտօնաթերթին համար երէկուան «սոցիալ դաւաճան»ները այսօր դարձեր են «մեր ընկերվարական եղբայրները»: Եւ փոխադարձաբար: Իսկ մարդիկ արդէն ազատօրէն, սրտաբաց կը խօսին իրենց «ազգ»ի եւ «հայրենիք»ի մասին, գլխատդեր տպելով բառերը:

Ժան Տիւքլօ համայնավար կուսակցութեան ընդհ. քարտուղարն է որ կ'աղաղակէ, «Իւմանիթէ»ի խմբագրական սիւնակէն.

— «Մենք որ կը սիրենք Ֆրանսան, մենք որոնց մէջ կ'ապրի մեր երկրին յեղափոխական աւանդութիւնը, մենք կ'ուզենք փակել Ֆաչականութեան ճամբան: Ահա թէ ինչո՛ւ մենք ախոյեաններն ենք միութեան»:

Ո՛րքան պայծառութիւն եւ լայնամտութիւն՝ երկու խօսքի մէջ: Մանաւանդ եթէ փորձէք բաղդատել մեր երեւանի կամ արտասահմանի «առաքեալ»ներու արտայայտութեան ձեւերուն հետ:

Այս նոյն պատասխանատու գործիչն էր որ կը յայտարարէր, յուլիս 14ի ժողովրդական ցոյցին առթիւ.

— «Մեր դրօշը կարմիրն է. այն դրօշը որ ծածանեցաւ 1792ին, 1793ին եւ 1794ին ... Բայց մենք որ կը պայքարինք կարմիր դրօշին ծալքերուն տակ, ուրախ ենք մեր կողքին տեսնելով ազատութեան ռազմիկներ՝ եռագոյն դրօշով զոր մեր նախահայրերը խորհրդանշան դարձուցին փրանսական յեղափոխութեան: Մենք խորհրդանշան կը տեսնենք եռագոյն դրօշին մէջ կարմիրը՝ խորհրդանշանը ապագայ պայքարներու եւ յաղթանակներու»:

Եթէ կարելի ըլլար հայկական կեանքի մէջ փոխադրել միայն այս բառնումը, պահելով բոլոր համեմատութիւնները ու նրբութիւնները, ո՛րքան չարիքներ պիտի նուազէին: Ոչ միայն արտասահմանի, այլ եւ Երեւանի մէջ:

Միայն ծանծաղամտութիւնը թեթեւնար, միայն միտքը պղտորելու, կարաւանին առջեւն անցնելու փոքրոգի ունակութիւնները դադրէին,— արդիւնքը պիտի ըլլար օրհնութիւն:

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՆՈՐ ԵՒ ԱՒԵԼԻ ԾԱՆՐ ԴԷՊՔԵՐ ՊՐԷՍԹԻ ՆԱԻԱՐԱՆԻՆ ՄԷՋ

Խոովութիւններ տեւեցին ժամէ ժամ 8էն 23.30

ԸՄԲՈՍՏՆԵՐԸ ԵՌԱԳՈՑՆԸ ՎԱՐ ԱՌՆԵԼՈՎ ԿԱՐՄԻՐ ԴՐՕՇ ՊԱՐԶԵՑԻՆ

Գրած էինք թէ երկուշաբթի օր խռովութիւններ ծագեցան Թուլօնի եւ Պրէսթի նաւահանգիստներուն մէջ, ռոճիկներու հարիւրին 10 կրճատման առթիւ: Այդ օրը բաղդատաբար խաղաղ անցաւ: Ցաջորդ առտու, երեքշաբթի, չատ աւելի ծանր դէպքեր պատահեցան Պրէսթի մէջ, յեղափոխական տեսարան մը պարզելով: Առաջին միջադէպերը պատահեցան առտուն, երբ Պրէսթի նաւահանգիստի բանուորները տեսան որ նորաշէն «Տէօնքէրք» զրահապատ յածանաւը կը գտնուի գաղթային հետեւակազօրքի պաշտպանութեան տակ: Ասոր վրայ որոշեցին գործի չձգել: Լուրը անմիջապէս տարածուեցաւ նաւահանգիստին մէջ: Աշխատանքները կանգ առին իրարու հետեւէ: Բոլոր արհեստանոցներու բանուորները իրենց գործը ձգելով դուրս կ'ելլէին: Կառավարութիւնը արտակարգ միջոցներ ձեռք առած էր, բարեկարգութիւնը պահպանելու համար: Բանուորները, որոնք համախմբուած էին եւ կը պատրաստուէին տարածուելու դիմուորական նաւահանգիստին մէջ, անմիջապէս շրջապատուեցան ոստիկան – զօքի, շրջուն պահակներու եւ ծովային հրացանակիրներու կողմէ, որոնք միայն մէկ ուղղութեամբ կը քշէին զիրենք: Բանուորները ի դուր փորձեցին խոչ ստեղծել: Եւ ահա խառնակութիւն մը ծագեցաւ: Ցուցարարները քարեր, չիլիներ եւ ուրիշ առարկաներ նետեցին զօքին եւ ոստիկանութեան վրայ: Այդ միջոցին ուրիշ խռովութիւն մը ծագած էր «Տէօնքէրք»ի մօտերը:

Այս կացութեան առջեւ, ծովային իշխանութիւնը որոշեց զգրեցնել ամէն աշխատանք եւ փակել նաւահանգիստը: Առաջին զանգը հնչեց ժամը 10.40ին, երկրորդը՝ 10.45ին, երրորդը՝ 10.55ին:

Այդ պահուն, մինչ «Լօռէն» զրահաւորին մէջ աշխատող բանուորները զուրս կ'ելլէին, իրենց դիմացը գտան կապ մը լեգեոն զօքի պահակներ ո-րոնք Նանթէն կուգային: Բանուորները կեցուցին կառքը, քարեր եւ երկաթի կտորներ նետելով: Պահակները իրենց կարգին յարձակողականի սկսան, եւ բանուորները սոխուեցան զրահաւորին մէջ ապաստանիլ: Երկու հոգի ձեր – բակալուեցան, տեղակալ մը եւ քանի մը պահակներ վիրաւորուեցան: Նաւահանգստի վերատեսուչը երբ կը միջամտէր, անարգանքի եւ ապտանալիքներու ենթարկուեցաւ: Ժամը 11ին բազմաթիւ բանուորներ կամուրջին վրայ խոնուելով «Ինթէրնասիոնալ»ը կ'երգէին:

Ցուցարարները կը յարձակին կայարանին վրայ

Կէսօրէն յետոյ եւ իրիկուան դէմ չատ աւելի ծանր դէպքեր պատահեցան: Բանուորները խռնուած էին աշխատանքի սակարանին մէջ, երբ նոր խուովութիւն մը ծագեցաւ զօրանոցի մը մէջ, ուր զինք բռնած էին գաղթային հետեւակազօրքեր: Ցուցարարները ցնցեցին երկաթի փեղկերը, որոնց ետին կը գտնուէին բազմաթիւ ապառազէն զինուորներ, սակայն չյաջողեցան բանալ: Այն առեն քանի մը հազար ցուցարարներ խուժեցին դէպի կայարան: Ժամը 3.20 էր եւ Փարիզի ճեպընթացը ճամբայ պիտի ելլէր: Արդէն սկսած էր չարժիլ: Բանուորները խռնուեցան դիծերուն վրայ, որով մեքենավարը հարկադրուեցաւ կեցնել մեքենան: Այն առեն ցուցարարները խոյացան վագրաչարժին վրայ եւ քակեցին զայն: Կայարանէն հեռացան այն առեն երբ չոգեկառքը ներս քաչուեցաւ: Բոլորն ալ կարմիր դրօշներ պարզած էին: Սակայն ճեպընթացը ճամբայ ելաւ քիչ յետոյ, օգնական ուժ հասած ըլլալով:

Եռագոյնը կը պատռեն նահանգապետին առջեւ

Ցուցարարները քաղաքին պողոտաներէն անցնելով, խռնուեցան փոխ–նահանգապետութեան չէնքին առջեւ: Վեց հոգի մագլցեցան ճակատն ի վեր, վար առին եռագոյնը, պատռտեցին եւ փորձեցին կարմիր դրօշ մը պարզել, Փոխ–նահանգապետը մինակը յառաջ գալով, փորձեց բանակցիլ, սակայն ոչ ոք լսել կ'ուզէր: Այն առեն պաշտօնատարը քաչեց նետեց կարմիր դրօշը, գաւազանի ուժգին հարուած մը ուտելով: Այս անգամ ցուցարարները աւելի կատղեցան եւ քարեր, չիլիներ ժողվելով ջարդուփշուր կոտրեցին պաշտօնատան չատ մը ապակիները: Ինչ չետոյ կարելի եղաւ վերահաստատել ազդային դրօշը:

Այդ միջոցին, խռովութիւնները կը չարունակուէին նաւահանգիստի զանազան մասերուն մէջ: Բազմաթիւ կառքեր վնասուեցան ցուցարարներու յարձակման ենթարկուելով: Ցուցարարներու խումբ մը ապահովութեան տեսուչներէն մէկուն հանդիպելով չարաչար խոչտանգուեցաւ: Բանուորները փայտի մը ծայրը անցուցին եւ քաղաքին մէջ պտցուցին իր գլխարկը, իբրեւ նչան յաղթութեան:

Ցետոյ, պաշարուեցաւ նաւահանգիստի վերատեսչութիւնը: Ժամը 5ին խորտակուած էր գլխաւոր դուռը, ինչպէս եւ պահականոցը: Երկաթի կտորներ կը թռչէին օդին մէջ: Բոլոր ճամբաները փակուած էին եւ երթեւեկը անկարելի դարձած: Շրջուն պահակներու կառք մը կրակ առած էր: Գլուխները կապուած, վիրաւոր ցուցարարներ իրենց կառաղութիւնէն քարեր կը տեղա – ցնէին ոստիկան զօքին եւ գաղթային հետեւակազօրքին վրայ: Նաւահանգիստի վերատեսուչը, դեր – ծովակալ Լօռան եւ իր սպայակոյտին պետը անձկութեամբ կը սպասէին պաշտօնատան բակը: Վերջապէս ժամը 6ին հեծեալ պահակներ յարձակողականի սկսելով յաջողեցան պարպել ծովապետութեան դուռը, որուն չուրջը դիրք բռնած էին ծովային հրացանակիրներ եւ թնդանօթներ: Կռիւը կը չարունակուէր անդին: Ցուցարարները պատնէշներ չինած էին սալայատակի քարերէն, եւ գաղթային հետեւակազօրքը կը դժուարէր քարերու կարկուտի մը տակ: Ականատես թղթակիցներ կ'ըսեն թէ չատ քիչ անգամ այսքան կատաղութեամբ վարուած էին ցուցարարներ, որոնք թիզ առ թիզ կը քաչուէին զօքին ճնշումին եւ կրկնակի հրացանաձգութեան առջեւ: Գիշերը ուշ առեն կռիւները չարունակուեցան փողոցներուն մէջ: Ցեղափոխական երգանակներ կը հնչէին պատնէշներուն ետեւէն: Ոստիկաններն ու պահակները կը սպառնային, հրացան կը պարպէին օդին մէջ, ձիերով կը խուժէին բազմութեան վրայ, սակայն ցուցարարները կը չարունակէին դիմադրել, քարեր տեղացնելով:

(Շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԱՓՍՈՒՍ...

Երէկ դժբախտութիւնն ունեցայ սրտառուչ, ողբանուագ խմբագրական մը կարդալու «Ազդակ»ի մէջ: Խորագիրը՝ «Հռնգմ չատ մշակ ինչ»: (27 յուլիս):

Խմբագրութիւնը չի գոհանար այդ խորագրով եւ Ղուկասի Աւետարանիմի ժ. գլուխի երկրորդ համարը կ'արտատպէ ամբողջութեամբ.

— «Հռնգմը չատ է ու մշակները հինչ, ուստի հռնգմին տիրոջը աղաչեցէք որ մշակներ հանէ իր հռնգմին»:

Մե՞զ որ աշխարհաբար թարգմանութիւնն է դրած: Դրաբարը չատ աւելի պերճիմաստ պիտի ըլլար եւ իս – կապէս վսեմ:

Ի՞նչ է պատահեր:

Շահէ եպիսկոպոս, Անթիլիասի դպրեվանքին տեսուչը, վերջնապէս հաշուելով, մեկներ է Ամերիկա, «իր ծը – ռողիին բով՝ անդարձ կերպով, իր տեղը ձգելով երիտասարդ վարդապետի մը»:

Եւ թերթը ողբաձայն տողեր կը շարէ այս անգա՛րձ կորուստին համար: Կը յիշեցնէ անոր հանդիսաւոր ուխտը՝ իր պաշտօնավարութեան երրորդ տարիին, երբ եպիսկոպոս ձեռնադրուեցաւ զոյգ կաթողիկոսներու կողմէ:

Լսեցէ՛ք, լսեցէ՛ք (գլխագիր շարուած է այս մասը).

— «Ձեռնադրութենէն օր մը առաջ, չարաթ երեկոյ, եկեղեցական արարողութենէ մի՛ոցին, զարեվանքի սաներուն եւ Թորգոմ պատրիարքի ներկայութեան, Շահէ Ծ. վարդապետ Գասպարեան, ծունկի եկած արտասանեց իր ուխտադիրը, որով կը խոստանար մինչեւ իր կեանքին վերջը ծառայել Կիլիկիոյ Թեմին, մնալով հաւատարիմ մեր եկեղեցական օրինաց եւ աւանդութիւններուն»:

Տակաւին ուրիշ վկայութիւններ եկեղեցական պատմութենէն, զպրացուցանելու համար թէ եպիսկոպոսը ի – րաւունք չունէր ձգել - երթալու:

Բայց կարեւորը այդ չէ: «Ազդակ»ի սիրտը կոտրած է նաեւ ուրիշ պատճառով մը.

— *«Անկախ զպրեվանքէն, մեր գաղութին մէջ կարեւոր աշխատանքներ կան, որոնք կը մնան երեսի վրայ ձգուած, առաջնորդներու պակասին պատճառաւ:*

«... Գործ կայ մեր գաղութին մէջ եւ մարդու պէտք ունինք: Կիլիկեան Թեմի վրայ եւ Կիլիկիոյ կա – թողիկոսներու ձեռքով ձեռնադրած եպիսկոպոս մը չի կրնար լքել իր դիրքը: Հայրենասիրութիւն, եկեղեցասիրութիւն եւ խղճի կը թելադրեն մը – նալ պարտականութեան գլուխ, մա – նաւանդ ներկայիս, երբ մեր ժողո – վուրդը ճակատագրական օրեր կ'ան – ցընէ եւ ամբողջ գաղութահայութեան ուշադրութիւնը կեդրոնացած է այս գաղութին վրայ»:

Իմացա՞ք թէ «քանը ինչումն է»:

«Մեր ժողովուրդը ճակատագրական օրեր կ'անցընէ», իսկ Շահէ եպիսկո – պոսները կը ձգեն Ամերիկա կ'երթան, առանց խղճահարելու...

Ուրեմն, երկու կաթողիկոս, առ – նուազն տասը եպիսկոպոս եւ վարդապետ իրենց փոքրաւորներով եւ երուսաղէմի պատրաստած պահեստը դեռ բաւական չեն, եւ Սուրբիան կաթո՛ղը կը հաշէ ողբերմելի Շահէներուն:

Ուրեմն, Սուրիոյ մտաւորականու – թիւնն ու երիտասարդութիւնը պարզապէս «լիւքս» են եւ եպիսկոպոսները եւ վարդապետներ պէտք է փայլին պատեհչին վրայ, «երբ մեր ժողո – վուրդը ճակատագրական օրեր կ'անցընէ»...

Ափսո՛ս երիտասարդութեանդ, Ազդակ:

ՎԱՀԷ

ԷՄԻՐԽԱՆԵԱՆ ԿՏԱԿԻՆ ԴԱՏԸ

Պոսթընէն (Հնգկաստան) կը գրեն «Ցառաջերդ»ի, յուլիս 27թուակիրով.—

Ցուլիս 23ի դատավարութեան որպէս հետեւանք, Իսմայիլ Սբաքը պէյի միջամտութիւնը բացարձակօրէն մերժուեցաւ, եւ իրաւազօտ Պ. Սեդրակ Աբգարեան դատին ուշն ու ուրախանը զարձաւ, իրաւունք ունենալով կատարդրական իրաւական ոյժը գործադրելու եւ իրաւազիր պահանջելու:

Մեթր Սեդրակ Աբգարեան, Խիրխանեան կտակի 46 ժառանգորդներու ներկայացուցիչն է: Այս գատին յաղթանակով մօտ 35 միլիոն սթերլինի հսկայ գումար մը ազգին ծոցը կը վերադառնայ: Գատին մանրամասնութիւնը յաջորդով:

ՆՈՐ-ՀՐԱՄԱՆԱԳԻՐ ՕՐԷՆՔՆԵՐԸ՝ ԱՅՍՕՐ

ՄԻՋՈՑՆԵՐ ԳՈՐԾԱԶՐԿՈՒԹԻՒՆԸ ՄԵՂՄԱՑՆԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Նախարարական խորհուրդը պիտի գտնուի այսօր, հինգշաբթի, վաւերացնելու համար հրամանագիր – օրէնքներու նոր չարքը: Թուերը կը գրեն թէ աչխատանքի նախարարը ծրագիր մը պատրաստած է, փութացնելու եւ աւելի ընդարձակելու համար Մառքէի ծրագիրը, որ այժմ կը գործէ 170 միլիոն ֆրանքի սահմանին մէջ, աչխատանք ճարելով 60,000 բանուորներու: կառավարութեան նոր ծրագրով, հանրօգուտ չինութեանց մէջ պիտի հետեւին ապակեդրծացման դրութեան, գործ տալու համար ամբողջ երկրին տնտեսական աչխուժացման:

Հանրօգուտ չինութեանց այդ ծրագիրը գործադրելի պիտի ըլլայ յառաջիկայ հոկտեմբերին, թէ նահանգներու եւ թէ համայքներու մէջ: Անոնց չնորհիւ կարելի պիտի ըլլայ գործ ճարել բազմաթիւ գործազուրկներու: Վերջին տեղեկագիրներու համաձայն, նպաստընկալ գործազուրկներու թիւը, որ 503,000 էր մարտի վերջը, յուլիսի վերջը իջած էր 380,000ի: Անցեալ յունուարէն ի վեր, իրենց տեղերը գրկուած են 100.000 օտար բանուորներ: Միայն ամառնային աչխատանքներու համար արտօնուած է 12,000 օտար բանուորներու մուտքը (անցեալ տարի 25,000 էր):

Մասնաւոր ծրագրի մը համաձայն, 30 արհեստագիտական կայաններ պիտի հաստատուին, որպէսզի մասնագէտ արհեստաւորներ պատրաստուին գործազուրկներէն:

Այսուհետեւ աւելի սերտ գործակցութիւն մը պիտի հաստատուի գործադրութեան նպատակի անտուկներու եւ տեղաւորման գրասենեակներու միջեւ:

Կ'ըսուի թէ նոր հրամանագիրները պիտի կազմեն բացառիկ օրէնքներու վերջին չարքը: Կը խորհուի նաեւ մեզմացնել առաջին չարքի (յուլիս 17) կարգ մը հրամանագիր – օրէնքները:

---

300 ՀՐԵԱՆԵՐ վտարուեցան Միւնիխի մերձակայ ջերմուկներէն, քազաքապետին հրամանով: Առաջին զանգուածային վտարումն է այս: Ուրիշ խստութիւններ ալ կը կատարուին Գերմանիոյ բոլոր մասերուն մէջ:

ՍԹՐՕՄՊՈԼԻ ՀՐԱՀՈՒԻՆԸ նորէն բորբոքեցաւ օգոստ. 6ի առտուն: Հրակէզ կայծեր նետուեցան, եւ առատ լաւա սկսաւ հոսիլ:

ԵՐԿՈՒ ԳԵՂԵՑԻԿ աղջիկներ բռնուեցան Ափսանիոյ եւ Սերպիոյ սահմանին վրայ, երբ կը փախցուէին դաւադիրներու միջոցաւ, հարուստ իսլամի մը տանել ծախելու համար: Ընդհարման միջոցին սպաննուեցան ութ աւազակներ:

ՍՏԱՑԻ ԱՐԴՅՈՔ ԱՅԼԵՎՍ ՉԵՔ ՈՐ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐՈՎ ՀԱՐԱՎԱՏՎՈՂ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՄԻԱԿ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹՅՈՒՆ — ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐՈՎ ՀԱՐԱՎԱՏՎՈՂ ՄԻԱԿ ԹԵՐԹԱՐԱՆ — ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐՈՎ ՀԱՐԱՎԱՏՎՈՂ ՄԻԱԿ ՀԱՆԴԵՍ — ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐՈՎ ՀԱՐԱՎԱՏՎՈՂ ՄԻԱԿ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐՈՎ ՀԱՐԱՎԱՏՎՈՂ ՄԻԱԿ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐՈՎ ՀԱՐԱՎԱՏՎՈՂ ՄԻԱԿ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐՈՎ ՀԱՐԱՎԱՏՎՈՂ ՄԻԱԿ

ՍՏԱՑԻ ԱՐԴՅՈՔ ԱՅԼԵՎՍ ՉԵՔ ՈՐ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐՈՎ ՀԱՐԱՎԱՏՎՈՂ ՄԻԱԿ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹՅՈՒՆ — ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐՈՎ ՀԱՐԱՎԱՏՎՈՂ ՄԻԱԿ ԹԵՐԹԱՐԱՆ — ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐՈՎ ՀԱՐԱՎԱՏՎՈՂ ՄԻԱԿ ՀԱՆԴԵՍ — ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐՈՎ ՀԱՐԱՎԱՏՎՈՂ ՄԻԱԿ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐՈՎ ՀԱՐԱՎԱՏՎՈՂ ՄԻԱԿ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐՈՎ ՀԱՐԱՎԱՏՎՈՂ ՄԻԱԿ

ՍՈՒՐԲ ՀԱԿՈԲԻ ՎԱՆՔԻ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՄԱՍՆԱՃՅՈՒՂԸ

(Լուսանկարը՝ Ա. Ղազարյանի)

ՎԱՆԱՅՈՒՄ

Ընդհանուր պատկերը

Ս. Հակոբ Վանի հայկական մասնաճյուղը հիմնադրվել է 1913 թվականին (ներկայիս շենքը կառուցվել է 1915 թվականին)։ Այն ունի 1200 անդամ։ Մասնաճյուղն ունի գրադարան, ընթերցասրահ, ժողովների սրահ, ինչպես նաև ամառային ճամբար։ Գրադարանում կա 15 հազար գիրք։ Ընթերցասրահում կան հայկական բոլոր թերթերն ու հանդեսները։ Ամառային ճամբարում ամեն տարի հանգստանում են 300 երեխաներ։

— Ինչպե՞ս է ձեզ հաջողվում ամեն տարի ամառային ճամբար կազմակերպել,— հարցնում ենք մասնաճյուղի նախագահ Ռուբեն Ղազարյանին։

— Ամեն տարի ամառային ճամբարի համար մենք ստանում ենք 1500 ռուբլի սուբսիդիա։ Մնացած գումարը հավաքում ենք ծնողներից։ Ճամբարում հանգստանում են հիմնականում աղքատ ընտանիքների երեխաներ։ Ամեն տարի ճամբարում հանգստանում են նաև Ալեքսանդրապոլի, Կարսի, Էջմիածնի, Երևանի, Ղարաքիլիսայի, Ղափանի, Ղարաբաղի, Ղազախի, Ղամարլուի, Ղարաղալայի, Ղարաքիլիսայի, Ղարաղալայի, Ղարաքիլիսայի, Ղարաղալայի, Ղարաքիլիսայ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀՈՂԸ

ԲՈՒՆ, ՈՒՄ ԿԱՊՈՒՄ ՆՅՈՒԹԱԿԱՆ,
ԲՐԻՆՑ ԿԱՄ ՈՉ ՈՒ ՏԵՂ
ՄՈՒՈՒՑՈՒՄ ԿԱՄ ՎԱ ՈՒ
ՆՈ

Բոլոր ժամանակներում հողը եղել է մարդկային կյանքի հիմքը, նրա գոյության աղբյուրը: Հողի հանդեպ մարդկանց վերաբերմունքը միշտ եղել է սիրալիր, քանի որ հողն է կերակրում մարդկանց, տալիս նրանց հագուստ ու կենսական այլ պարագաներ:

Հողի հանդեպ սերը մարդկանց մեջ ամենից ավելի զգացվում է այն ժամանակ, երբ նրանք հեռանում են հայրենի հողից, ապրում օտար ափերում: Հայրենի հողից հեռացած մարդը միշտ կարոտով է հիշում հայրենի հողը, ամեն առիթով ձգտում է վերադառնալ հայրենի հող, հայրենի տուն, հայրենի ընտանիք:

Հողի հանդեպ սերը հայ

Անդորրութիւնը վերահաստատուեցան գիշերուան ժամը 23.30ին, Նանթէն եւ ուրիշ վայրերէն գինուորներ օգնութեան հասած ըլլալով:

Թերթերը կը գրեն թէ խռովութեանց հետեւանքով մեռած է քանուոր մը, հինգ զաւակի տէր, իսկ վիրաւորուած են 50 հոգի, որոնց մէջ կը գտնուին բարձրաստիճան սպաներ եւ պաշտօնեաներ: Երեք ոստիկան – գինուորներ զարնուած են գլուխէն. չրջուն պահակ մը կորնցուցած է մէկ աչքը:

Թերթ ու դեմ կարծիքներ դէպքի մասին

Ձախակողմեան թերթերը մէկ բերան կը դատապարտեն ձախակողմեան միացեալ ճակատը, իրրեւ պատասխանատու այս խռովութեանց: Շատ մը թերթեր յատկապէս կը մատնանշեն համայնավարները, պնդելով թէ ցոյցն – րուն բուն կազմակերպիչն ալ համայնավար մըն էր:

Այս առթիւ կը յիշեն վերջին օրերս պատահած դէպքերը, որոշ ազդանշան մը վերագրելով զանոնք:

« Մարէն » կը գրէ թերթին ճակատը.— « Ֆրանքեւուռս գինակցութեան չնորհները.— Պրէսթ – Լիթովսքին վերջը պարզապէս Պրէսթ»: Եւ կը հարցնէ թէ դեռ թոյլ պիտի արուի ո՞ր Մոսկուայի «վաւերացեալ խռովարարները» իրենց ոգածին պէս վարուին: « Երէկ անգամ մը եւս երեւան եկաւ թէ համայնավար կուսակցութեան մէկ պատուիրակին էր կազմակերպած եղերական դէպքը: Ժամանակ է որ կորովի միջոցներ ձեռք առնուին, ժամանակ է որ ապա – հովուի պարկեշտ մարդոց հանգիստը եւ խեղքի կանչուին կարգ մը ծայրայեղ տարրեր որոնք կ'օգտուին ներկայ պարագաներէն, խռովութիւններ յարու – ցանելու համար»:

Իսկ ձախակողմեան թերթերը դէպքին պատասխանատու կը հռչակեն Պրէսթի նաւահանգստին վերատեսուչը, որ գրգռած է բանուորները, գինուորական գրաման ենթարկելով նաւարանը: «Բանուորները մերժած ըլլալով վերակալ աշխատանքը գոլքին մեկնումէն առաջ, այս վերջինը նաւարանէն դուրս քշեց զանոնք»: « Փոխիւէռ» կ'ըսէ թէ վիրաւորներուն թիւը 150ը կ'անցնի: « Իմանիթէ » հինգ հազար հաշուելով յուցարարներուն թիւը, կ'ազդարարէ իրրեւ խորագիր.— «Պրէսթի մէջ, Լամալ սպաննել կուտայ նաւարանի աշխատաւորները որոնք կը պաշտպանեն իրենց հայը»:

Իտալիա կը շարունակէ զօրաշարժը

Ազգերու Դաշնակցութեան հոգատարութի՞ւն

Իտալական կառավարութիւնը 30,000 գինուոր եւս դրօշի տակ առաւ, արեւելեան Աֆրիկէ ղրկելու համար: Այս առթիւ հրատարակուած զեկոյցը ուշագրաւ է, իրրեւ պատասխան մը Ազգերու Դաշնակցութեան յատուկիկայ ժողովին: Ինչպէս նախընթաց պարագաներու մէջ, Մուսոլինի այս անգամ եւս նոր հրամանը կ'արդարացնէ «իրրեւ հետեւանք գինուորական յատաջացեալ պատրաստութեանց եւ եթովպական զօրաշարժի»: Այս առթիւ մամուլն ալ ուժգնացուցած է իր ձայնը եւ կամ վարձք իրենց համար մեր կրած աշխատութեանցը:

Ծիշեալ զեկոյցին մէջ կ'ըսուի թէ Իտալիա իրաւունք ունի իր տեղը պահանջելու արեւուն տակ, եւ թէ, ինչ որ ալ ըլլայ, ան պիտի կրնայ անհրաժեշտ զօրամասերը ճարել իր յատուկ բնակչութեան համար:

⁂ Սուէզի ջրանցքին վարչութիւնը կը յայտնէ թէ աւելի քան երկու հարիւր իտալական նաւեր անցած են միտրուարէն ի վեր, բեռնաւորուած զօրքով եւ ռազմանիւթով:

⁂ Եթովպիոյ կայսրը հետեւեալ յայտարարութիւնները ըրաւ, իրրեւ պատասխան իրեն ուղղուած հարցումներու.

— « Ազգերու Դաշնակցութիւնը բազմաթիւ առիթներով անտեսական եւ ընկերային աշակցութեան անդամակցութիւններ մատոյց իր անդամներուն, առանց որեւէ կերպով սահմանափակելու անոնց քաղաքական անկախութիւնը: Մենք չպիտի մերժէինք այդպիսի աշակցութիւն մը: Ճիշդն որ եւ է աշակցութիւն չէ խոստացած մեզի: Միայն թէ տարօրինակ է որ պէնք սատնալու իրաւունքէն կը զրկեն ճիշդ այն երկիրը որ ակիզբէն ի վեր իր բոլոր ջանքերը նուիրած է վէճերն խաղաղ լուծման»:

Կայսրը մերժեց յայտնել իր բանակին թիւը, խոյ պատասխանելով կիներու մասին եղած հարցումին, ըսաւ.

— «Մեր կիները պիտի հետեւին երկրին աւանդութեան: Պատերազմի պարագային անոնք պիտի ընկերանան բանակին, պիտի պատրաստեն գինուորներուն կերակուրը եւ պիտի խնամեն վիրաւորները»:

⁂ Իտալական կառավարութիւնը կրկին կը հերքէ այն զրոյցները թէ ուղած է փոխառութիւն մը կնքել արտասահմանի մէջ:

ԶԱՆԱԶԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՏԱՆՃԻԿԻ ՀԱՐՑԻՆ առթիւ սաստկապէս լարուած են Լեհաստանի եւ Գերմանիոյ յարաբերութիւնները: Ազգերու Դաշնակցութեան ներկայացուցիչը Վարշաւա հասաւ, խնդիրը քննելու համար: Վէճը առ այժմ անտեսական է, բայց եթէ չլուծուի, քաղաքականն ալ կրնայ խառնուիլ: Գերմանիա չկարենալով 30 միլիոն ֆիորին ճարել Տանցիկի, դրամին գինը պահպանելու համար, անոր արժէքը կնկաւ: Նոյն պատճառով կարելի պիտի չըլլայ վճարել 40.000 գերման պաշտօնեաներու հանգստեան թոշակը:

ՀՅԴ

Փարիզ

ՊԱՆԵՒՕ-ՔԱՇԱՆԻ «Աթծիւ» ենթակոմիտէի ընկերական ընդհ. ժողովը տեղի կ'ունենայ Օգոստոս 12ին Երկուշաբթի երեկոյ ժամը 9ին, 17 Րիւ Ամբէր, Քաշան: Կարեւոր օրակարգ:

Գահաւէտ

ՄԱՐՍԷյԼԻ ՇՐՋ. ԿՈՄԻՏԷՆ ժողովի կը հրաւիրէ Մարսէյլի վաֆագն եւ Քրիստափոր խումբերու, Ռոստոմ եւ Իշխան ենթակոմիտէներու ընկերները Հինգշաբթի (8 Օգոստոս) երեկոյեան ժամը 8ին, Ծանօթ հաւաքավայրին մէջ: Կարեւոր օրակարգ:

ՓՈՆ Տ'ՕՊՆԱՅԻ կորիւն ենթակոմիտէն ընկերական ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները 11 Օգոստոս կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 3ին, Գրադարանի սրահը:

Կը խնդրուի Մէն-Փիէռի վրէժ խումբի ընկերներէն ներկայ ըլլալ կարեւոր օրակարգ:

ԸՆԿԵՐԱՀԱՄԱԿՐԱԿԱՆ ԽՆԴՈՒՈՂՔ

«ՅԱՌԱՋ»Ի ՏԱՍՆԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԹԻԻ

18 *ՕԳՈՍՏՈՍ ԿԻՐԱԿԻ ՕՐ*

Մանրամասնութիւնները յետոյ:

ՑԵՏԱՋԳՈՒԱԾ Է

ԱՌՆԱՒՎԻԼԻ Հ. Յ. Դ. «ՎԱՐԴԱՆ» ԵՆԹԱԿՈՄԻՏԷԻ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍԸ 18 ՕԳՈՍՏՈՍ ԿԻՐԱԿԻ ՕՐՈՒՆ:

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

կազմակերպուած՝ Հ. Յ. Դ. ԱՆԻԷՌԻ «ԱՐԱՄ» ԵՆԹ. ԿՈՂՄԷ

11 ՕԳՈՍՏՈՍ ԿԻՐԱԿԻ, ԱՐԹԱՆԹԷՕՑԻ ԱՆՏԱՌԻՆ ՄԷՋ

Կը նախագահէ՝ ընկեր Լ. ԳԵՒՈՆԵԱՆ

Կը խօսի՝ ընկեր ՍԱՀԱԿ ՏԷՐ-ԹՈՎՄԱՍԵԱՆ

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

կազմակերպուած՝ ՍԵԲԱՍՏԻՈՑ ԴԱՒՐԱ ՀԱՑՐ. ՄԻՈՒԹԵՆԻ ԿՈՂՄԷ

25 ՕԳՈՍՏՈՍ ԿԻՐԱԿԻ, ՄԷՕՏՕՆԻ ԱՆՏԱՌԻՆ ՄԷՋ

ՅԱԻԱԿՈՒԹԻՒՆ

Հ. Յ. Դ. Առնաւվիլ Լէկոնէսի վարդան ենթակոմիտէի բոլոր ընկերները ցաւակցութիւն կը յայտնեն ընկերներ՝ կարօ եւ ցակոր երանեաններու եւ պարագաներուն իրենց սիրելի մօր մահուան առթիւ:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

ՓՈՐԹ Տ'ԻԹԱԼԻԻ դպրոցի վարչութիւնը շնորհակալութեամբ ստացած է Փորթ տ'Իթալիի եւ Շրջանի «Գողթան» երգչախումբէն 122 ֆր. օժանդակելու համար շրջանիս դպրոցին:

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՊԱՆԵՒՕ-ՔԱՇԱՆԻ «Յառաջդիմութեաց» Միութեան տարեկան ընդհ. ժողովը տեղի կ'ունենայ այս Շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին իր դպրոցին մէջ, Րիւ Մաասամ Գիւրի: Օրակարգ. Վարչութեան տարեկան տեղեկատուութիւն, հաշուեքննութիւն, վարչութեան, նոր վարչութեան ընտրութիւն եւ ընթացիկ հարցեր: Կը հրաւիրուին անդամ եւ անդամուհիները:

ՅԱՌԱՋԻ եւ ՄԵՂՈՒԻ համար դիմեցէք՝ ընկեր Sarkis Bilalif 7, rue duPuy, Romans (Drôme).

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱԻ

«Վ. Լ. Մ»ի

10րդ թիւը հետեւեալ բովանդակութեամբ.—

Յ. Զաւրեան՝ «կովկասի ժողովրդական պատմութիւնը»: Կ. Վ. Տայք «Լ. Շանթի գեղարուեստական երկերը»: Յ. Իրազեկ՝ «Հայկական տպագրութեան անցեալից»: Դրօ՝ «Մի հատուած յուշերից»: Ա. Մանուէլեան՝ «Ռուսաստանի քաղաքականութիւնը Թուրքիայում»: Շ. Նարդունի՝ «Նպաստ մը հայ եւ Թուրք աշուղ. գրականութեան համեմատ. ուսումնասիրութեան»: Վ. Համբարձումեան՝ «Թուրքի մը գրած պատմութիւնը»... Հայաստանի խորհրդի արձանագրութիւնը.— Հին Թուղթեր.— Անցեալք.— կեանք եւ մշակոյթ.— Գիրք եւ մամուլ.— Գրախօսական.— Ն. Բագրատեան՝ Ս. Վ.: ՅԱՒԵԼՈՒԱԾ.— «Վ. Եպսկ. Մանկունի, Գէորգ Դ. եւ իր ժամանակը»: Նկարներ:

Տարեկան բաժնեգինը Ֆրանսայի համար՝ 60 ֆր. : Դիմել՝ Լ. Գեւոնեան – նին, «Յառաջի» հասցէով:

Կը խնդրուի բաժանորդներէն՝ փութալ վճարել բաժնեգիները:

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

ՏՐ. Հ. Կ. ՔԱՀԻ ԻՍԻ ԼԷ ՄՈՒԼԻՆՈՑԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

ՄԷՕՏՕՆԻ ԱՆՏԱՌԻՆ ՄԷՋ, ՊԱՂ ԱՂԲԻՒՐԻՆ ՄՕՏ (Tapis Vert վայրը)

11 ՕԳՈՍՏՈՍ ԿԻՐԱԿԻ ՕՐ

Գեղարուեստական բաժին.— երգ. պար եւ արտասանութիւն: կը նուագէ ԵՔՐԱՏ նուագախումբը: Ճոխ պիւֆէ սաճն գինւոյ

Մուտքը՝ ազատ է:

Հաղորդակց. միջոց.— Մէթրօ մէթի տ'իսիէն կամ լա Ֆէյէտ տ'իսիէն մինչեւ T. V. Թաքսիները եւ իջնել Թափի վէր: Լա Էրմ գալու ժամերը սովորաբար 23 կամ 32 թիւ հանրակառքերը:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԴԵՂԱՐԱՆ

52, Rue du Fbg. St. Martin. Paris (10)

(ՀԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԲԱՂՆԻԿԻՆ ԿԻՑ)

Մէթրօ՝ St. Martin եւ Chateau d'Eau. Tél. Nord 82 - 86

փարիզի կեդրոնը բացուած է ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԴԵՂԱՐԱՆ, ուր կարելի է գտնել ամէն տեսակի ԴԵՂԵՐ, պատրաստուած մեծ խնամքով ու սիշտ Թարմ:

Բոլոր ՀԱՅ յաճախորդները կրնան օգտուիլ *յարմար* դեղատան մէջ գտնուող ՀԱՅ ՖԻՇԿԻ մը խորհուրդներէն:

Etude de Me BERNARD WAHÉ

(12 année)

Licencié en Droit de la Faculté de Paris

Ancien élève de l'École des Hautes Etudes Sociales

JURISCONSULTE

Droit Français et International Privé

150, Rue Lafayette **Tél. Nord 68 - 02**

Կը ստանձնէ ամէն տեսակ դատական խնդիրներ, ինչպէս նաեւ փաղոցի արկածներ, անձամբ կը պաշտպանէ առեւտրական եւ հաշտարար դատարաններու առջեւ, կուտայ **certificats de coutumes**ներ, կը կատարէ ամուսնութեան եւ ամուսնալուծման վերաբերեալ բոլոր գործողութիւնները:

Ամէն տեսակ մասնաւոր հանգամանք ունեցող վաւերաթուղթի խմբագրութիւն, ընկերութեան կազմութիւն եւ հաշուեյարդար: Նախարարութեանց եւ հանրային վարչութեանց ուղղուելիք խնդրագիրներ ե թղթակցութիւններու կազմութիւն: Հարկային գործեր: Ներկայ տնտեսական կացութեան պատճառաւ խորհրդակցութիւններ կը տրուին **10 փրանքի**, իսկ ճամակով եղած խորհրդակցութեանց համար **15 փրանք**:

Կ'ընդունի ժամը 9—10 եւ 17 — 19: Նաեւ ժամադրութեամբ

ԿԱՐԵՒՈՐ ԲՈԼՈՐԻՆ

Ձեր կազմակերպած դաշտահանդէսներու, հացկերոյթներու, հաւաքոյթներու եւ պարահանդէսներու համար պէտք է դիմեցէք ԳՈՒՐԵՋՈՒՐի, ԼԵՄՈՆԱՏի, ՇԱՄՓԱՆեի, լաւ եւ սովորական ԳԻՆԻՆԵՐՈՒ աժան գնման համար դիմեցէք՝ Փարիզի հայ նպարավաճառներու ծանօթի՝

ETABLISSEMENTS PARISIENS

TIP-TOP

9 & 11, Rue Friand, Paris (14)

Métro: Alésia. Tél. Lecourbe: 93-51

որ կը ստանձնէ պահանջուած խմիչները յանձնել ձեր նշանակած տեղը որոշեալ ժամուն կատարեալ ճշտապահութեամբ եւ խնամքով, առանց յաւելուածական ծախքի:

ԶՍՊԱՌԱԾ ԽՄԻՉՆԵՐԸ ԵՏ Կ'ԱՌՆՈՒԻՆ:

ԱՆՄԻՋԱՊԷՍ ՎԱՐՉՈՒ ԵՆ

ԳԵՂԵՑԻԿ, ԱՐԵՒՈՏ ԵՒ ՕԴԱՍՈՒՆ ՅԱՐԿՍԲԱԺԻՆՆԵՐ

1 ԵՒ 2 ՓԻԷՍ, ՏԷՊԱՐԱ, ՊԱՏՇԳԱՄ, *W, C.*, ՄՈՒՏՔ ԵՒ ՊԱՐՏԷԶ

100, rue Jean Naudin. Bagneux

250 ՄԷԹՐ ՀԵՌՈՒ **Route d'Orléans**ԷՆ

ՏԵՂԻՈՑՆ ԱՄԵՆԷՆ ՀԱՃԵԼԻ ԵՒ ՀԱՆԳՍՏԱՒԵՏ ՇԷՆՔԷ:

ՄԱՆՐԱՄԱՍՆՈՒԹԵԱՆՑ ՀԱՄԱՐ ԴԻՄԵԼ ՎԵՐԻ ՀԱՍՑԷԻՆ

Հաղորդակց. միջոց.— Օմնիպիւս՝ FI et FIbis, փոքր տ'Օրլէանէն ճանրակառք՝ 88 et 88bis եւ իջնել Croix d'Arcueil. Թաքսիի սպասարկութիւն:

«ՅԱՌԱՋ»Ի ԹԵՐԹԱՇԸ (3)

"ԵՐԿԱՄԵԱՑ ՊԱՆԴԽՏՈՒԹԻՒՆ Ի ՀԱՊԷՇՏԱՆ"

Թարգմ. Տ'Էնթրէոս վրդ. Սափրիչեան

Եւ յետոյ անմիջապէս բոլոր ժողովրդով գնացինք Լատինաց գերեզմանատունը, ուր չորս կողմն Հայք թաղուած կային առանց վերջին օրհնութեան եւ թաղման կարգի(*), որոնք թէպէտ եւ իրենց կենացը վերջին պահուն Լատին կարգաւորէն խնդրած են խոստովանիլ եւ հաղորդուիլ, բայց նա մերժած է քրիստոնէի մը վերջին պէտքն ու յաւիտենական թոշակը մատակարարել:

Շարլուիի մէջ Մարբերգի Հայ եբիսատարդ մը պարտքի համար բանտարկուած ըլլալը լսելով, անմիջապէս եղած մարդոց քով գիմեցի, եւ խիստ մեծ գժուարութեամբ կարողացայ անոր ազատութիւնը

(*) Լատինաց ձեռքը եղած յիշեալ գերեզմանատունը Գաղղիոյ հիւպատոսին ձեռօք եգիպտոսի կառավարութենէ խնդրած ու ձրի ընդունած են ջրանցքի համար աշխատողի բրիտանիացիներ՝ առանց խտրութեան կրօնի:

ձեռք բերել: Այս պարտաւորութիւնը ները առանց պարծանաց՝ ի գործ դնելով խեղճ ժողովրդոց մեծ ուրախութիւն եւ մխիթարութիւն կ'ըլլային. այլ պէտի պարագայ մը միայն անոնց սիրտը եւ խղճահարութիւնը թեթեւս քիչ մը յուզեց, այն է իրենց բարեպաշտութեան նուէրները չտունեցիկս, զոր յօժարութեամբ կը մատուցանէին մեզ իբր ծախս եւ կամ վարձք իրենց համար մեր կրած աշխատութեանցը:

Ծիշեալ գաղթականք խիստ կը ցանկային եգիպտոսէն իրենց հոգեւոր պետոյից համար կարգաւոր մը չը խրկեին, եւ կ'ուզէին որ իրենց բողոքը լրագիրներու միջոցաւ ազգին հաղորդեն: Փութացինք մենք դիրենք համոզել ըսելով թէ, «Եգիպտոսի հոգեւոր տեսչութիւնը սուրբ Աթոռոյն իրաւասութեան տակն ըլլալով, այդ պարագը կատարելը անոր կը վերաբերի. ուստի ահա այսօր զձեզ մխիթարող եւ ձեր հոգեւոր պետոյքն հոգացողը սուրբ Աթոռն է, ուրեմն ի – բաւունք չունիք գանգատելու եգիպ – տոսի մէջ գտնուող պանդուխտ կար – դաւորներէ, որոնք վարձկան են եւ ոչ տէր:

Գաղղիոյ Հիւպատոսը ականատես ըլլալով մերազնեայ ժողովրդոց հոգեկան պիտոյից կողմէ քաշած խեղճութեան, մեր վերջին տեսութեան մէջ ապահովցուց զմեզ ըսելով թէ, «Դիւրին է ձեզ այս տեղ ազգային եկեղեցի եւ յատուկ գերեզմանատուն մը ունենալ. բաւական է որ ձեր Սրբազան Պատրիարքը եգիպտոսի կառավարութենէն խնդրէ: Մանաւանդ, յաւելցուց նա, ունիք ձեզ ազդակից Նուպար փաշային, որու ձեռօք ամէն ինչ հեշտաւոր է առանալ: Անցեալները ուրիշ գերեզմանատան համար խրն – դիրք մը մատուցինք եգիպտական կառավարութեան, իսկոյն բաւականի չափ ձրի գետին մը տուաւ:» Հիւպատոսին առաջարկութիւնները մտեր – մական էին, ուստի գործադրութեան մասին բարեպատեհ առիթ մը պէտք է, պատասխանելով՝ բաւականա – ցանք:

Սուէիշի մէջ որքան որ երկարեցաւ մեր յապաղումը, նոյնչափ ալ աւել – ցաւ մեր սրտին հեղութիւնը եւ անհանգստութիւնը օդին գէշութեան պատճառաւ. եւ ուրիշ չատ կողմերէ եւս անհանդիստ էինք. այլ եւ ապրուստի կողմէ կը նեղանայինք, ըստ որում խիստ թանկութիւն կը տիրէր, վասն որոյ կը ցանկայինք ժամ մը յառաջ անկէ մեկնելու: Բաղդը յաջողեց մեզ, անդղիական չոգենաւ մի պատահեցաւ, որ Հնդիկ վաճառականաց կը վերաբերէր, ու Տաճկաց ուխտաւոր բերած էր ձիտաէ, եւ կրկին պիտի դառնար նոյն ուխտաւորները առնելու: Մտանք հոն աժան վարձով, եւ երկու օր Սուէիշի առջեւ կենալէն զկնի, հրեշտակի Տեառն առաջնորդութեամբ ապահովելով ելանք ճանապարհ Ապրիլի 28ին՝ ուրբաթ առաւօտ, եւ հինգ – շորդ օրը յաջող նաւարկութեամբ հասանք ձիտաէի նաւահանգիստը, եւ նոյն գիշերը նաւին մէջ մնացինք:

Ձիտաէի նաւահանգիստը Ադէքսանդրիոյ նաւահանգիստէն աւելի խիթապ ու վտանգաւոր է. վասնզի ջրին տակը ծածկուած քարացեալ պաղիեզ ժայռեր կան, եւ անոնց մէջտեղէն միայն անցնելու ոլորան նեղ ճամբայ մը ունի, ուրկէց անվնաս եւ ապահով անցնելու համար երկու տեղ դէմ առ դէմ ծովէն հինգ կանգուն բարձր բլորակաձեւ քարեղէն աշտարակ մը հինուած է, իբրեւ նշան նաւապետաց: Այսու ամենայնիւ զարձեալ իւրաքանչիւր նաւ անցնելու ժամանակ Արաբ առաջնորդ մը կ'ուզենայ կարմիր ծովու ջրերուն համար:

Առաւօտուն, որ էր Մայիս 3, քանթինայի կողմէն չոգենաւին փրատիման տեսնելու համար մէկն եկաւ: Ասիկա էր Պօլսեցի Մալեզեան Մեծ. Ֆրանկիւլ էֆէնտին, բժիշկ եւ անդամ տեղւոյն առողջապահութեան ժողովքին ի կողմանէ Բ. Դրան: Իւր ազդարարութիւնը ու բարուց քաղցրութիւնը անմիջապէս գրաւեց մեր սիրտը. ու այնչափ քաղցր եկաւ մեզ անոր հոն ներկայութիւնը, ինչպէս որ քաղցր է Սահարայի անապատներուն մէջ քալող ճամբորդի մը ականակիտ աղբիւրակը: Ուստի փութացինք անմիջապէս դուրս ելանք չոգենաւէն Մեծ. Ֆրանկիւլ էֆէնտիին հետ, ու բեռները մաքսատունը թողուով գնացինք կողմը վերի յարկէն սենեակ(*) մը ցուցուցած:

(*) Մէֆֆէի շէրիֆին վախճ խան մի է:

ԳԼՈՒԽ Բ.

Մուսավայէն Հապէշստան երթալու ճանապարհին գոց ըլլալը: Ձիտաէ Անգղիոյ հիւպատոսը: Սեվագինի գուրը, բառասնորդապահը: Բեդուինք: Յոյն վաճառականը, Միւմդան Փոթզրիկ: Բեռներ: Խավաճաս բաճեօք: Ուղտապահաց սակարկութիւն եւ շէխը: Աթպարա գետէն անցնիլը: Կատարիփ. Կալաբատ: Յովսէփ Ձրնիս: Շէխ Ձիւմայի հետ տեսութիւնը: Կալաբատի Հապէշները. խին տարեկան տուրքը: Հապէշ մտնելիք:

Շէրիֆի մեծ վէճեալէն յարկին տեսարուեստէն զկնի գնացինք Ասկալա Սենոսի հիւպատոսին մօտ, որ կան տեղապահին քով, եւ իրեն ուղուած յանձնարարական նամակը տուինք: Ասոնք ընդհէնս եւոքը մասուիթին ընդհէնս եւոքը իրեն: Որովհետեւ տաճկերէն լեզուն լաւ գիտէր, սկսանք հետը նոյն լեզուով խօսիլ մեր ճամբորդութեան վրայօք:

(Շար.)

Le Gérant: H. STEPHAN
Imprimerie A. DER (AGOPIAN)
17, Rue Damesme, PARIS (13)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
RÉdaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Clacière 15 – 70
(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ ԵՒԱՄՍԵԱՅ

Ֆրանսա եւ գաղութները	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՈՒՐԲԱԹ 9 ՕԳՈՍՏՈՍ VENDREDI 9 Août 1935

11 ՏԱՐԻ — 11e Année No. 2878

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿԱԹ ԽՕՍՔ

«Ա՛Խ, ՄԵՐ ՍԻՐՏԸ ԼԻՔԸ ԴԱՐՏ, ՅԱՒ...»

Այսօր պիտի կարդաք նամակ մը, «Ճչդում եւ Լուսաբանութիւն», Հօկի հաշիւներու մասին:

Հրատարակեցինք զայն առանց վերապահութեան, որպէսզի հասարակութիւնը լսած ըլլայ երկու կողմերն ալ:

Անփոփոխ պահեցինք նոյն իսկ նամակին վերջաբանը, —փոքրոգի վերագրումներ որոնք ոչ թէ ճակատագրաց հակառակորդնե-րու կը վնասեն, այլ զանոնք առորագրողին:

Մենք չատ պիտի ուզէինք որ երբեմնի «Հայ Գուսան»ը իր բանաստեղծի սրբազան կիրքը չպղտորէր նորընծայ ուղեկիցի մանր կիրքերով, որոնք ոչինչ կ'աւելցնեն իր արժանիքներուն վրայ:

Բայց, Թողո՛ւնք այդ հարցը եւ անմիջապէս անցնինք նիւթին:

Իրականին մէջ, ի՞նչ համոզիչ, բանաւոր «Ճչդում» կամ «լուսաբանութիւն» կը ճարէ Պ. Ա. Իսահակեան: Ոչինչ:

Ֆրանսայի Հօկիի կեդր. Վարչութիւնը իր թիւ 1 շրջաբերականին մէջ հաղորդելով ե. պատգամ. ժողովին զեկուցումներն ու որոշումները, բառ առ բառ կը գրէր «Արմենիա» հիւրանոցի հանգանակութեան առթիւ.

— «Արմենիա Օթելի պարգեւաւոր հանգանակութեան զեկոյցէն, զոր կատարեց յանձնաժողովի գանձապահ ընկ. Ա. Իսահակեան, պարզուեցաւ որ առաջին սէդիի տոմսերէն գոյացած է 45,225 ֆրանք:

Այս 45,225 ֆրանքէն, 18,000 ֆրանք դրուած է կեդր. Վարչութեան տրամադրութեան տակ, իբրեւ Հրատարակչական փօնտ, Գլխ. Վարչութեան հրահանգով:

Վիճակահանութեան պարգեւներուն եւ այլ ծախուց յատկացուած է 8822 ֆրանք:

1000 (հազար) ֆրանք տրուած է Լէօհ գրքին արտագրութեան ու սրբագրութեան, Գլխ. Վարչութեան հրահանգով:

1884 ֆրանք վճարուած է երեւանէն ուղարկուած եւ չօգտագործուած փիլմի մահապին ծախուց եւ ճանապարհածախսին:

4574 ֆրանք փոխառութիւն եղած է «Հօկ» ամսագրին եւ 5470 ֆրանք ալ կեդր. Վարչութեան:

Գանձապահին ձեռք կը մնայ մօտ 5475 ֆրանք: Փոխառու – թեամբ տրուած գումարները պիտի վերադարձուին անմիջապէս որ հնարաւոր ըլլայ»:

Փոխելով այս պատկերազարդ զեկուցումին բացատրութեան ձեւերը, «Արմենիա» հիւրանոցի յանձնաժողովին գանձապահը անգամ մը եւս տղմուտին մէջ կը խրէ Հօկը: Կը խրէ գլուխով եւ պոչերով:

Երկուստեք յաճախ կատարուած դրամական փոխադրութիւնների հետ կապուած ծախքերէն խուսափելու համար», «Հաչուակալական պարզ փոխանցումներ», «Հաչուակցութիւններ» — Աւօ՛, այս բոլորը ե՞րբ տղվեցաք, Երեւան երթալէ առա՞ջ թէ վերջը: Հօկի կեդր. Վարչութեան մէջ եղած աոե՞ն, թէ ձեռամբարձ քուէարկութեամբ ընտրուելէ եւ հրաժարելէ յետոյ:

Միւս բոլոր մանրամասնութիւնները մէկդի դնելով, առնենք Հրատարակչական փօնտի խնդիրը,— այնպէս ինչպէս կը ներկայացնէք դուք:

Կ'ըսէք թէ Երեւանի Հօկի Գլխ. Վարչութիւնը 19,000 ֆր. պիտի դնէր Ֆրանսայի Հօկի տրամադրութեան տակ, «որի համոյքներն էլ պիտի յատկացուէին «Արմենիա» հիւրանոցի փօնտին»:

Այս հիման վրայ դուք ալ «Հաչուակալական պարզ փոխանցում» կատարելով, հաւաքուած 45,225 ֆրանքէն 19,000 վարդած եւ Լէօհի գիրքին Ա. եւ Բ. հատորները ապած էք:

Յետոյ, ի հաշիւ այդ փոխանցումին, 24,000 ֆրանքի գիրք ղրկած էք Երեւան (իւրաքանչիւր հատորէն 850 օրինակ):

Աւօ՛, դուք հաւատացի՞ք այս «լուսաբանութեան» լոյսին: Դուք համոզուա՞ծ էք այս տնտեսարի «ճչդում»ին անկեղծութեան եւ լրջութեան:

Երեւանի մէջ թո՞ւղթ չկար թէ տպարան, չատ աւելի աժան ապելու համար Լէօհի գրքին երկու հատորները, խնայելով փոխադրութեան ծախքն ալ:

Երեւանի մէջ ի՞նչ բանի պիտի ծառայեն այդ երկու հատորները, ՈՐՈՆՔ ՍԱՀՄԱՆՈՒԱԾ ԵՆ ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԻ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԸ ԴԱՐՁԻ ԲԵՐԵԼՈՒ ԵԻ ԱՏՈՐ ՀԱՄԱՐ ԱԼ ՅԱՏԿԱՊԷՍ ՀՈՍ ՏՊՈՒԱԾ ԵԻ ՇԱՐՈՒԱԾ՝ ՄԵՐ ՈՒՂՂԱԳՐՈՒԹԵԱՄԲ: (Գիրքը ծաղրանկարն է Թրքահայ ազատագրական չարժման եւ մասնաւորապէս ուղղուած Հ. Յ. Դաշնակցութեան դէմ):

Ընելիք չունինք, եթէ այդ երկու հատորները՝ 1700 գիրք, իրենց ընաիր թուղթով, մաքուր տպագրութեամբ եւ լայն էջերով պիտի ծառայեն «Արմենիա» հիւրանոցին կահաւորման, պիտի պարդարեն անոր պատերը, ձեղունը կամ տախտակամածը:

Այս հարցէն ինքնին կը ծագի միւսը,— Հայրենիքի Օգնութեան Կոմիտէի մը կոչման, պարտականութեան մաս կը կազմէ՞ գիրքերու — մանաւանդ այսպիսի «ազիտացիոն – պրոպոգացիոն» հատորներու — հրատարակութիւնը, երեւանի մէջ ըլլայ թէ Փարիզի:

Այդ հարցումը ուղղելու իրաւունք ունին արտասահմանի բոլոր հոսանքները — դուք ալ մէջն ըլլալով— քանի որ հարցը կապ ունի Հայրենիքի օգնութեան եւ վերաշինութեան, ոչ թէ քաղաքական – կուսակցական քարոզութեան եւ խարդախ, դիմակաւոր մարզանքներու հետ:

Այդ հարցումը, եւ դեռ ուրիշներ ձեզի կ'ուղղեն այն բազմութիւնները որոնց անունով կ'երդէիք, երբեմն.

— Ա՛խ, մեր սիրտը լիքը, դարտ ցաւ:

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՆՈՐ ԽՌՈՎՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՊՐԷՍԹԻ ՄԷՋ

ՀԱՎՈՒԻ ՄԷՋ ԱԼ ԽԼՐՏԱՒՄՆԵՐ ԵՒ ԳՈՐԾԱԴՈՒԻ

Ագակումեան թերթերը կը պահանջեն տեսնել ստեղնախիտ միջոցներ ձեռք առնել

Երէկ մանրամասնօրէն նկարագրած էինք Պրէսթի մէջ ծագած խռովութիւնները: Զօրեքշաբթի օր բաղդատաբար խաղաղ անցաւ: Առաւօտն ամէն բան վերջացած կը համարուէր: Սակայն քիչ յետոյ նոր դէպքեր պատահեցան, թէեւ ոչ այնքան ծանր օրքան երեքշաբթի օր:

*Առաջին դէպքը պատահեցաւ ժամը 10ին, «Տէօնքէրք» մարտանաւին մէջ: Բանուորները անհատ – անհատ կամ խմբովին վերադարձեր էին իրենց տեղերը. բայց պատգամաւորական ուժը դրեթէ քաշուած էր: Սակայն ժամը 10ին գործարը եւ կարգապահական ուժը դրեթէ քաշուած էր: Սակայն ժամը 10ին գործարանը եւ կարգապահական ուժը դրեթէ քաշուած էր: Սակայն ժամը 10ին գործարանը դադրեցուցին ամէն աշխատանք, առանց հետզհետէ մը ծագեցաւ: Բանուորները

ՍՏԱՑՈՂԻ ԽՈՑԸ ԿԱ ՄԵՌԱ ՎՏԱՆԳԻ

(Ի. Ե. Բաբելի մասին)

ՀԱՅԿԱԿ ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ

Ես Բաբելին առաջին անգամ տեսել եմ 1934 թվականի գարնանը, Մոսկվայի Գրողների տան մեծ դահլիճում։ Նա կարդում էր իր նոր պատմվածքները։ Ես նրան ճանաչում էի միայն որպես ռուսերեն գրող։ Ինչպես հետո պարզվեց, նա ինձ ճանաչում էր ավելի լավ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀՈՒՇԱՐԱՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՄԱՅՆՔՆԵՐԸ ՅԱՍՏԱՆԻ ՎՐԱ

— ●—

Ամերիկահայ գրական ասպարեզի վրա ամենից ուշագրավ երևույթներից մեկը, անկասկած, Ասողիկ Տեր-Մարտիրոսյանի «Հայկական համայնքները Յաստանի վրա» գիրքն է, որ լույս է տեսել Նյու Յորքում 1935 թվականին։ Հեղինակը, որ ինքն էլ Յաստանի հայ գաղթականներից է, ամբողջ տասը տարի ուսումնասիրել է Յաստանի հայ գաղութները, նրանց կյանքը, սովորությունները, ավանդությունները, ինչպես նաև նրանց հարաբերությունները տեղական ազգաբնակչության հետ։ Գրքի մեջ հեղինակը տվել է Յաստանի հայ գաղութների ամբողջական պատմությունը, նրանց ներկա դրությունը, ինչպես նաև նրանց ապագա հեռանկարները։ Գրքի մեջ տեղ գտած նյութերը հեղինակը հավաքել է ինչպես գրավոր աղբյուրներից, այնպես էլ բանավոր տեղեկություններից։ Գրքի մեջ տեղ գտած նյութերը հեղինակը հավաքել է ինչպես գրավոր աղբյուրներից, այնպես էլ բանավոր տեղեկություններից։

Գրքի առաջին գլուխը նվիրված է Յաստանի հայ գաղութների պատմությանը։ Հեղինակը ցույց է տալիս, որ Յաստանի հայ գաղութները սկսել են ձևավորվել 19-րդ դարի վերջերին, երբ Յաստանի տնտեսական զարգացումը պահանջել է օտար մասնագետների, մասնավորապես հայ վարպետների ներգաղթ։ Առաջին հայ գաղթականները եկել են հիմնականում Ռուսաստանի հայաբնակ շրջաններից, հատկապես Կովկասից և Ղրիմից։ Նրանք հաստատվել են հիմնականում մեծ քաղաքներում, ինչպիսիք են Ալմաթին, Տաշքենդը, Սամարղանդը, Ֆերգանան և այլն։

Հեղինակը մանրամասն նկարագրում է հայ գաղութների կազմակերպական կյանքը, նրանց եկեղեցական և դպրոցական հաստատությունները, ինչպես նաև նրանց տնտեսական դրությունը։ Գրքի մեջ հատուկ ուշադրություն է դարձված հայ գաղութների ազգային-մշակութային կյանքի վրա։ Հեղինակը նկարագրում է հայ գաղութների տոները, հարսանեկան և թաղման ծեսերը, ինչպես նաև նրանց ժողովրդական ավանդությունները։ Գրքի մեջ տեղ գտած նյութերը հեղինակը հավաքել է ինչպես գրավոր աղբյուրներից, այնպես էլ բանավոր տեղեկություններից։

Գրքի վերջին գլուխը նվիրված է Յաստանի հայ գաղութների ներկա դրությանը և ապագա հեռանկարներին։ Հեղինակը նշում է, որ Յաստանի հայ գաղութները ներկայումս գտնվում են ծանր տնտեսական դրության մեջ։ Նա նշում է, որ հայ գաղթականների մեծ մասը զբաղվում է առևտրով և արհեստներով, և որ նրանց վրա մեծ ազդեցություն է գործել տնտեսական ճգնաժամը։ Հեղինակը կարծում է, որ Յաստանի հայ գաղութների ապագան կախված է նրանց տնտեսական վերակազմությունից։

Գրքի վերջում տրված է հայ գաղութների մի քանի տասնյակ լուսանկարներ, որոնք մեծ արժեք են ներկայացնում գրքի համար։ Գրքի վերջում տրված է նաև հայ գաղութների մի քանի քարտեզներ։

Գրքի հեղինակը, որ ինքն էլ Յաստանի հայ գաղթականներից է, ամբողջ տասը տարի ուսումնասիրել է Յաստանի հայ գաղութները, նրանց կյանքը, սովորությունները, ավանդությունները, ինչպես նաև նրանց հարաբերությունները տեղական ազգաբնակչության հետ։ Գրքի մեջ հեղինակը տվել է Յաստանի հայ գաղութների պատմությունը, նրանց ներկա դրությունը, ինչպես նաև նրանց ապագա հեռանկարները։ Գրքի մեջ տեղ գտած նյութերը հեղինակը հավաքել է ինչպես գրավոր աղբյուրներից, այնպես էլ բանավոր տեղեկություններից։

Գրքի առաջին գլուխը նվիրված է Յաստանի հայ գաղութների պատմությանը։ Հեղինակը ցույց է տալիս, որ Յաստանի հայ գաղութները սկսել են ձևավորվել 19-րդ դարի վերջերին, երբ Յաստանի տնտեսական զարգացումը պահանջել է օտար մասնագետների, մասնավորապես հայ վարպետների ներգաղթ։ Առաջին հայ գաղթականները եկել են հիմնականում Ռուսաստանի հայաբնակ շրջաններից, հատկապես Կովկասից և Ղրիմից։ Նրանք հաստատվել են հիմնականում մեծ քաղաքներում, ինչպիսիք են Ալմաթին, Տաշքենդը, Սամարղանդը, Ֆերգանան և այլն։

Հեղինակը մանրամասն նկարագրում է հայ գաղութների կազմակերպական կյանքը, նրանց եկեղեցական և դպրոցական հաստատությունները, ինչպես նաև նրանց տնտեսական դրությունը։ Գրքի մեջ հատուկ ուշադրություն է դարձված հայ գաղութների ազգային-մշակութային կյանքի վրա։ Հեղինակը նկարագրում է հայ գաղութների տոները, հարսանեկան և թաղման ծեսերը, ինչպես նաև նրանց ժողովրդական ավանդությունները։ Գրքի մեջ տեղ գտած նյութերը հեղինակը հավաքել է ինչպես գրավոր աղբյուրներից, այնպես էլ բանավոր տեղեկություններից։

Գրքի վերջին գլուխը նվիրված է Յաստանի հայ գաղութների ներկա դրությանը և ապագա հեռանկարներին։ Հեղինակը նշում է, որ Յաստանի հայ գաղութները ներկայումս գտնվում են ծանր տնտեսական դրության մեջ։ Նա նշում է, որ հայ գաղթականների մեծ մասը զբաղվում է առևտրով և արհեստներով, և որ նրանց վրա մեծ ազդեցություն է գործել տնտեսական ճգնաժամը։ Հեղինակը կարծում է, որ Յաստանի հայ գաղութների ապագան կախված է նրանց տնտեսական վերակազմությունից։

Գրքի վերջում տրված է հայ գաղութների մի քանի տասնյակ լուսանկարներ, որոնք մեծ արժեք են ներկայացնում գրքի համար։ Գրքի վերջում տրված է նաև հայ գաղութների մի քանի քարտեզներ։

— ●—

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀՈՒՇԱՐԱՆ

Հրատարակված է Նյու Յորքում։

Գրքի գինը 2 դոլար։

Պատվերները ուղարկել հետևյալ հասցեով՝

Mr. Asoghik Ter-Martirosian
Hye Kakan Hooshartan
New York City, U.S.A.

տար նաւերով ճամբորդել, ինչ որ մեծ վնաս կը պատճառէ երկրին: «Շափ – լէն»ի ուղեւորներէն մէկը, որ զերակատար է ամերիկեան ինչմայի մը մէջ, ուրիշ չոգենաւ գտած չըլլալով, բողոքեց ընկերութեան: Իր պատմութեան համաձայն, ժամանակին ճամբայ չելլելով կը կորսնցնէ թատերական յանձնառութեան մը որ չարաթական 50,000 ֆրանք պիտի չահեցնէր Նիւ Եորքի մէջ:

** Շէրպուրկի նաւահանգստի բանուորները բողոքի միթինկ մը պիտի գումարեն այսօր, հարիւրին 10ի վրճռաման դէմ: Ուրիշ քաղաքներու մէջ ալ բազմաթիւ ցոյցեր սարքուած են, մեծ մասը կիրակի օր: Փարիզի հիւանդասենեակներէն ոմանք ժողով մը գումարելով, որոշեցին չարունակել իրենց պայքարը հրամանագիրը - օրէնքներուն դէմ:

Հապէշական բանակներուն ուժը

ԱՆԳԼԻԱ ՁԳԻՏԻ ՀԱՆԴՈՒՐԺԷ ՀՈՂԱՑԻՆ ԱՆՋԱՏՄԱՆ

Հապէշիստանի կայսրը յայտարարեց թէ պատերազմի պարագային ինք պիտի առանձնէ ընդհ. հրամանատարութիւնը, համաձայն երկրին աւանդութեան: Իրազեկ աղբիւրէ կը հաւատան թէ եթովպիոյ զինուորական ուժը կը բաղկանայ եօթ բանակներէ որոնց իւրաքանչիւրը կազմուած է երեսուն գունդերէ: Այս վերջիններն ալ կը բաղկանան իրը 3000 զինուորէ: Այս ամբողջ ուժէն միայն 250,000 զինուորներ զինուած են պետական հրացաններով եւ համապատասխան ռազմանիւթով: Միւսները սպառազինուած են անձնապէս: Ընդհանրապէս 300,000էն մինչեւ մէկ միլիոն կը հաշուեն հրացաններու թիւը: Ցեսոյ, կը կարծուի թէ եթովպիա ունի 200 թնդանօթ, ամէն տեսակէ: Կան մինչեւ 1860 թուականէն մնացածներ: Գնդացիրներու թիւը կը հաշուեն 350—400: Եթովպիա ունի նաեւ ութ օդանաւ, որոնց վեցը միայն կրնան բանի մը ծառայել: Նկատի առնելով բանակին կազմութեան ձեւը, մեծ կարեւորութիւն չի տրուիր արդիական զէնքերու: կառավարութեան գլխաւոր հոգն է ռազմամթերքի անբաւականութիւնը: Այս պակասին դիմաց, հապէշական բանակը ունի հետեւեալ յատկութիւնները.— տոկունութիւն, արագութիւն, քաջութիւն եւ ջերմ հայրենասիրութիւն:

** Լոնտոնի թերթերը կը գրեն թէ յառաջիկայ խորհրդաժողովին մէջ, անգլիական կառավարութեան ուղեգիծը պիտի ըլլայ չատ յստակ եւ վճռական,— Ամէն ալ աջակցութիւն ընծայել, որպէսզի տնտեսական արտօնութիւններ տրուին Իտալիոյ, բայց ուժգնօրէն ընդդիմանալ որ եւ է պահանջի որ կը ձգտի հողեր անջատել եթովպիայէն կամ խախտել անոր քաղաքական անկախութիւնը:

Հապէշիստանի կայսրն ալ չատ վճռական է այս մասին.— «Մինչեւ վերջը կ'ուզենք հաւատալ թէ իրաւունքը աւելի զօրաւոր պիտի ըլլայ քան ուժը: Մենք քաղաքակիրթ վարուելով հաստատեցինք մեր խաղաղասիրութիւնը. բայց այդ չի նշանակեր թէ պատրաստ ենք զոհելու մեր հողային ամբողջութիւնը»:

** Լոնտոն հասած հեռագրի մը համաձայն, հապէշական կառավարութիւնը 40.000 կազարդել դիմակ յանձնարարած է Գերմանիա: Կ'ըսուի թէ քանի մը հազարը հասած են արդէն:

** Անգլիոյ, Ֆրանսայի եւ Իտալիոյ ներկայացուցիչներուն ժողովը պիտի գումարուի օգոստոս 16ին, Փարիզի մէջ: Պ. Լաւալ առջի օր տեսակցութիւն մը ունեցաւ Փարիզի անգլիական եւ իտալական դեսպաններուն հետ: Միեւնոյն ատեն խորհրդակցութիւն մը կատարեց Փարիզի հելլենական դեսպան Պ. Փոլիթիսի հետ, որ ամէնէն յարմար թեկնածուն կը համարուի, իբրեւ հինգերորդ անդամը իրաւարար յանձնախումբին:

ՁԱՆԱՁԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐՈՒՆ հետեւանքով, խորհրդարանի ձախակողմեան խմբակցութիւնները ժողովի հրաւիրուած են այսօր: Պիտի առաջարկուի քննիչ յանձնախումբի մը անուանումը պահանջել երեսփ. ժողովէն:

ՀՐԵՇ ՄԱՑՐ ՄԸ սովորութիւն ըրած էր խեղդել իր նորածին զաւակները, Սէն Տընի ա'Ալժու քաղաքին մէջ: Այսպէս ոչնչացուցած էր չորս երախաներ 1931ին, 1932ին, 1933ին եւ 1934ին: Մեղադրելէ յետոյ կը տանէր կը թաղէր պարտէզին մէջ: Հրէշը ձերբակալուեցաւ եւ երախաներուն դիակները երեւան հանուեցան:

Անցան հին ժամանակներու իրական վանքերու նպատակը եւ վանականներու օգտակարութիւնը ազգին, այլ մնաց մրուրը: Սքեմին չէ այսօր յարգը եւ ոչ ալ քարացած անօգուտ աւանդութեանց:

Վանքը որպէսզի կարենայ արժէ – ցնել իր յաւակնութիւնները, պէտք է դաղրի լեգէոն մը ձրիակերներու եւ «կե'ր, ա'րբ եւ ուրախ լեր»ի քաղաքականութեան ծառայէլէ, յումպէտս ու չոայլօրէն մախելով անհամար կալուածներու եկամուտները եւ իր եաին ձգելով լեռնակուտակ պարտքեր:

Շատ երկար տեւեց մեր անտարբերութիւնը: Պէտք է սթափիլ, մանաւանդ ազգի այս հաղարամեակ թըւ – ականաւորութեանց ու կարօտութեանց օրերուն:

Բաւական չէ՞ն այսքան չարիք որ եկան ազգին գլխուն դուրսէն ու ներսէն եւ տակաւին հանդուրժե՞նք կրօնի կեղծ պաշտօնեաներուն, որոնց իրական Աստուածը մամոնան է միայն:

Ժամանակն է արթննալու եւ իւրաքանչիւրին իր տեղը տալու:

Եւ տամենց Թուրքը մեր չկրցածը ըրաւ, կրօնը զաւեշով ազգութենէն, իսկ մենք մինչեւ ե՞րբ կառչինք կղերի վեղարին, անոր անարժան լուծին տակ դնելով ազգային հաստատուն – թեանց դեկավարութիւնը:

ՄԻՆ - ՍԻ

Հ Յ. Դ.

Փարիզ

ՊԱՆԵԻՕ-ՔԱՇԱՆԻ «Աւծիւ» ենթակոմիտէի ընկերական ընդհ. ժողովը տեղի կ'ունենայ Օգոստոս 12ին երկուշաբթի երեկոյ ժամը 9ին, 17րդ Ամբէր, Քաշան կարեւոր օրակարգ:

Գահաո

ՓՈՆ Տ'ՕՊՆԱՅԻ կորիւն ենթակոմիտէն ընկերական ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները 11 Օգոստոս կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 3ին, Գրադարանի սրահը:

Կը խնդրուի Սէն-Փիէռի վրէժ խումբի ընկերներէն ներկայ ըլլալ կարեւոր օրակարգ:

ՑԵՏԱՁԳՈՒԱԾ Է

Հ. Յ. Դ. ՄԱՐՍԷՑԼԻ ՇՐՋԱՆԱՅԻՆ ԿՈՄԻՏԷԻ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍԸ

Մանրամասնութիւնները առանձին: Տոմսերը կը պահեն իրենց արժէքը:

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

կազմակերպուած՝ Հ. Յ. Դ. ԱՆԻԷՌԻ «Ա Ր Ա Մ» ԵՆԹ. ԿՈՂՄԷ

11 ՕԳՈՍՏՈՍ ԿԻՐԱԿԻ, ԱՐԾԱՆԹԷՕՑԼԻ ԱՆՏԱՌԻՆ ՄԷՋ

Կը ճախագահէ՝ ընկեր Լ. ԳԵՒՈՆԵԱՆ

Կը խօսի՝ ընկեր ՍԱՀԱԿ ՏԷՐ-ԹՈՎՄԱՍԵԱՆ

Կը նուագեն Թառիստ Գարեգին եւ Բենօ:

ՀԱՂՈՐԴ. ՄԻՋՑ.— Շոգեկառք Սէն Լազարէն, իջնել կար Արժանթէօյլ, ուրտեղէն առնել Օթօպիւս եւ իջնել Fontaine Rosière:

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

ՓՐ. Հ. Կ. ԽԱՉԻ ԻՍԻ ԼԷ ՄՈՒԼԻՆՈՅԻ ՄԱՄՆԱՁԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

ՄԷՕՏՕՆԻ ԱՆՏԱՌԻՆ ՄԷՋ, ՊԱՂ ԱՂԲԻՒՐԻ ՄՕՏ (Tapis Vert վայրը):

11 ՕԳՈՍՏՈՍ ԿԻՐԱԿԻ ՕՐ

Գեղարուեստական բաժինն.— երգ, պար եւ արտասանութիւն:

Կը նուագէ ԵՔՐԱՏ նուագախումբը: Ձոխ պիւֆէ աժան գիներով:

Մուտքը՝ ազատ է:

Հաղորդկց. միջոց.— Մէթրօ մէջի տ'իսիէն կամ Լա Ֆէրմ տ'իսիէն առնել T. V. թաքսիները եւ իջնել Թափի վէր: Լա Էրմ գալու համար առնել 23 կամ 32 թիւ ճանրակառքերը:

ԱՆՄԻՋԱՊԷՍ ՎԱՐՁՈՒ ԵՆ

ԳԵՂԵՑԻԿ, ԱՐԵՒՈՏ ԵՒ ՕԴԱՍՈՒՆ ՅԱՐԿԱԲԱԺԻՆՆԵՐ

1 ԵՒ 2 ՓԻԷՍ, ՏԷՊԱՐԱ, ՊԱՏՇԳԱՄ, W, C., ՄՈՒՏՔ ԵՒ ՊԱՐՏԷԶ

100, rue Jean Naudin. Bagneux

250 ՄԷԹՐ ՀԵՌՈՒ **Route d'Orléans**ԷՆ

ՏԵՂԻՈՒՆ ԱՄԵՆԷՆ ՀՍԱՀԼԻ ԵՒ ՀԱՆԳՍՏԱՒԵՏ ՇԷՆՔԸ:

ՄԱՆՐԱՄԱՍՆՈՒԹԵԱՆՑ ՀԱՄԱՐ ԴԻՄԵԼ ՎԵՐԻ ՀԱՍՑԷԻՆ.

Հաղորդկց. միջոց.— Օթօպիւս՝ FI et FIbis, փորթ տ'Որլէոնէն ճանրակառք՝ 88 et 88bis եւ իջնել Croix d'Arcueil, թաքսիի սպասարկութիւն:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Մարութեան, Յովհաննէսեան, Մնացականեան, Թորոսեան եւ Օհանեան ընտանիքները իրենց խոր ջանեան ընտանիքները իրենց խորին շնորհակալութիւնը կը յայտնեն ամէն անոնց որոնք — Ամերիկայէն, Ֆրանսայէն, Սուրիայէն, Իրաքէն եւ Պարսկաստանի գանազան քաղաքներէն — հեռագրով և նամակով եւ թերթերու միջոցով, իրենց ցաւակցութիւնը յայտնեցին, ինչպէս նաեւ անոնց որոնք անձամբ, ծաղկեպսակով եւ դամբանականներով բաժնեցին մեր ծանր վիշտը մեր սիրելի ԼՈՐԵՆՏԻԻի դառնակսկիծ մահուան համաց:

ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՊԱՆԵԻՕ-ՔԱՇԱՆԻ «Ցառաջդիմաւորաց» Միութեան տարեկան ընդհ. ժողովը տեղի կ'ունենայ այս Շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին իր ղպրոցին մէջ, Րիւ Մատամ Դիւբի Օրակարգ. վարչութեան տարեկան տեղեկատուութիւն, հաշուեքննութեան, նոր վարչութեան ընտրութիւն եւ ընթացիկ հարցեր: Կը հրաւիրուին անդամ եւ անդամուհիները:

Լիոնի եւ շրջանի կեսարացիներէն կը խնդրուի ներկայ ըլլալ յառաջիկայ 17 Օգոստոս Շաբաթ երեկոյ ժամը ճիշդ 8.30ին Պրասըրի մը լ'Էթուալի սրահը, 1, Քուր կամպէթթա, կազմելու համար Վերահինական մասնաճիւղը:

ՓՆՏՒԵՑԷՔ եւ ԿԱՐԴԱՑԷՔ

երգիծաթերթէ՝ «Մ Ե Ղ Ո Ւ Հ»

փարիզի եւ շրջանի Ցառաջի ցրուիչ Պ. ԱՒԵՏԻՍԵԱՆ:

ԸՆԿԵՐԱՀԱՄԱԿՐԱԿԱՆ ԽՆՋՈՅՔ

«Ց Ա Ռ Ա Ջ»Ի ՏԱՍՆԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԻԹԻ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ Հ. Յ. Դ. ԵՒՐՈՊԱՅԻ Կ. ԿՈՄԻՏԷԻ ԿՈՂՄԷ

17 ՕԳՈՍՏՈՍ ՇԱԲԱԹ ԵՐԵԿՈՅ

Մանրամասնութիւնները յուտով:

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած՝ ՍԵԲԱՍՏԻՈՅ ԴԱԻԻԹ ՀԱՃԻ. ՄԻՒՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

25 ՕԳՈՍՏՈՍ ԿԻՐԱԿԻ, ՄԷՕՏՕՆԻ ԱՆՏԱՌԻՆ ՄԷՋ

ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ԻՐԱՒՈՒՆՔԷ ՁՐԿՈՒՈՂՆԵՐՈՒՆ

Բոլոր այն Հայերը, որ իմքնութեան թուղթի վերաձորգման առթիւ աշխատանքի իրաւունքէ զրկուած եղած – ըլան՝ **71, Avenue Kléber** կամ **15, Rue Jean Goujon.**

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Դպրոցասէր Տիկնանց Ընկերութիւնը՝ իր սրտագին շնորհակալութիւնը կը յայտնէ Պ. Մ. Թերզեանին որ նուիրած է 108 բամպակէ պատներ վարժարանին:

Պ. Մ. Թերզեան ուրիշ առիթներով ալ, իր առատաձեռն նուիրատուութիւններով օժանդակած Դպրոցասէրի դործին:

ՓՈԽԱԴՐՈՒԱԾ Է

ՎԻՐԱԲՈՑԺ-ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԺ

ՀՐԱՉ ՁԱՐԴԱՐԵԱՆ

44, Rue de Dunkerque, Paris.

ՀԵՌԱՁԱՅՆ **TRUDAINE: 42-69**

(ԿԱՐ ՏԻՒ ՆՕՐԻ ՄՕՏ):

ԲԱՑՕՒՄ

Photo ARAX & HENRY

ՆՈՐ ԼՈՒՍԱՆԿԱՐՉԱՏԱՆ

փարիզահայ ծանօթ լուսանկարիչ Ա Ր Ա Ք Ս, այս անգամ ընկերակցութեամբ Հ. ՆԱԼՊԱՆՏԵԱՆի, փոխադրուած է՝

***31, Bld. RASPAIL* (Հեռ. *Lit. 75 - 39*).**

ուր այսուհետեւ նոր սքխատանոցը պիտի գործէ՝

Photo ARAX & HENRY անուան տակ:

Ծժտուած լոյսի ու այլ գետեղումներու վերջին յարմարութիւններով, նոր լուսանկարչատունը ի վիճակի է կատարեալ գոհացում տալու, հին ու նոր բոլոր խստապահանջ յաճախորդներուն, որոնք հոն պիտի գտնեն սիրալիր ընդունելութիւն եւ արուեստի ու ճաշակի ճշմարիտ դրշոմ, վստահուած բոլոր գործերուն մէջ:

Աշխատանոցը՝ որ ծաստատուած է խանութի եւ գետնայարկի մէջ, մասնաւորապէս մեծ յարմարութիւններ ունի եքսխաններու, հարսանեկան զոյգերու եւ խմբական լուսանկարներու համար:

Ամաթէօրներու յատուկ աշխատութիւններ կը կատարուին մեծ խնամքով եւ ձգձգիմոր դիներով:

Հաղորդակցութիւն.— (**Métro: Sèvres - Babylone**).

ԿՈՒԶԷ՞Ք ԶՈՒՏ ԽԱՂՈՂԷ ԵՒ ԱՆԻՍՁՆԷ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾ ՕՂԻ ԽՄԻ

ՀԱՐՑՈՒՑԷՔ ՓՏՏՈՒՑԷՔ ԵՒ ԳՆՑԷՔ

ՐԱՔԻ ՏԻՒՋ

ԱՐԴԱՑԱԿԱՆ ԵՄԻՋՔ

ԿԱԶԴՈՒՐԻՔ ԱՆԱՐԱՏ ԱԽՈՐԺԱՐԲԵՐ

Գոլսոյ օղին է որ ձեր ուզածին պէս կը ներկուի եւ քէյֆ կուտայ

Ֆրանսայի համար արտօնատէր՝ Ց. ՏԱԼԱՓԻԲԷԵԱՆ

8, Rue Suffren, MARSEILLE, Tél. D. 70-80

Փարիզի ներկայացուցիչ Գ. ՃԻՑՃԷԱՆՑ,

75, Ave. Victor – Hugo, **Clamart (Seine)**

Լիոնի ներկայացուցիչ ՃԸՆՆԸՃՏՐՆԱՆ եւ ԹԷՐԶԻԵԱՆ

211, Rue de Crequi

ԿԱՐԴԱՑԷՔ

«LA TRIBUNE DES NATIONS»

(L'Hebdomadaire International) Միջազգային շաբաթաթերթ ուժեղ մեծագիր էջերով եւ պատկերազարդ: Կը հրատարակուի ամէն շաբաթ, աշխատակցութեամբ յայտնի դէմքերու, աշխարհի բոլոր մասերէ գարբերաբար բացառիկ թիւեր՝ նուիրուած գանազան երկիրներու:

Գինն՝ 2 ֆր.: տարեկան բաժնեգինն՝ 80 ֆր., վեցամսեայ՝ 45 ֆր. (Տրամ եւ գաղութներ):

Հասցէ՝— 150, Champs - Elysées, Paris.

«ՑԱՌԱՋ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (4)

"ԵՐԿԱՄԵԱՑ ՊԱՆԴԽՏԱՒԹԻՒՆ Ի ՀԱՊԷՇՏԱՆ"

Յօրինեց՝ Տիմոթէոս վրդ. Սափրիչեան

Հոն ձիտակ Հապէշ ճամբորդ մը լսած կ'ինք Մուսավային Հապէշտանի հողը մտնելով Թէոդորոս Թագաւորին քով երթալու ճանապարհներուն գոց ըլլալը ապատամբ ձեռօք, եւ Սեվա – գինի երկիւղալի ճամբով կալլապատ երթալ եւ նոյն ճամբով Թագաւորին քով հասնելնիս հարկ ըլլալը: Այս լուրը Հիւպատոսին պատմելով, պատասխանեց մեզ թէ, « եթէ այդպէս է, հարկ է ուրեմն որ Սեվագինի կառավարչին ուղղեալ յանձնարարական ազդու հրամանագիր մը առնունք տեղւոյս բդեշխէն, եւ որովհետեւ անոնիկայ հմայ Մեհմետ կը գտնուի, հաղիւ թէ չաբաթէ մը կ'ընդունինք հրամանագիրը, եւ նոյն ընդունած օրեր - նիդ ալ Սեվագին երթալու չոգենաւը ճամբայ կ'ելնէ ամէն: Ինծի լաւ կ'ըլլար եւ մեծ ազդեցութիւն կ'ունենար, յաւելցուց բարեսիրտ եւ քաղցրաբարոյ Հիւպատոսը, թէ որ եգիպտական կառավարութեան կողմէն Սեվագինի կառավարչին ուղղեալ հրամանագիր մը առած ըլլայիք, վասն զի Սեվագինի հմայ եգիպտոսի իշխանութեան ատեն եկած է: Բայց հոգ չէ, կրկնեց, յիշեալ քաղաքին կառավարիչը մարդասէր ու քաղցրաբարոյ անձ մ'է, եւ իմ ալ բարեկամս, ես ալ յանձնարարութիւն կ'ընեմ, որ թէ եւ բդեշխին տալիք հրամանագրին չափ օգուտ կ'ընէ, բայց գարձեալ անոր գիրը օրէնք է որ հեռուներիդ ունենաք:» Հիւպատոսին մեր երթալիք ճամբուն հանդստութեանը եւ ապահովութեանը համար ցոյց ըրած չանքերուն, որոնց՝ իրրեւ իր պաշտօնական գործքերուն վրայ կը մտածէր, մեր խորին շնորհակալութիւնը յայտնելով բաժնուեցանք իրմէ:

Հետեւեալ առաւօտուն իր առաջին թարգման Հոլասեան պարոն Բօլը(*) խրկած էր որ իմացընէ մեզ բդեշխին խնդրուելիք հրամանագրին համար թուղթ գրուիլը, որ եւ ութ օրէն յետոյ ստացանք, նոյնպէս առանձին գրութիւ ինչպէս որ խոստացած էր Հիւպատոսը, ընդունեցինք թէ իրմէն եւ թէ բդեշխին տեղապահէն որ ձիտակ կը նստի:

Տաներկու օր մնացինք ձիտակի մէջ մինչեւ չոգենաւուն գալը, եւ երեքտասաներորդ օրը մեր ճամբորդութեան վրայօք նամակ գրելով յետ – րուստաղէմ առ արքայն Պատրիարքն, ճամբայ ելանք Սեվագին երթալու՝ ապահնելով Աստուծոյ օգնութեանը: Գնան եւ եօթ ժամուն մտանք Սեվագինի նեղուցին մէջ, որուն դժուարութիւնն ու վտանգաւորութիւնը ձիտակի նաւահանգստէն պակաս չէր: Ուղորդուն անցք մըն էր այս ալ, ու խիստ նեղ, ուր սովորաբար Արապ մը կ'առաջնորդէր: Երկու տեղ քարաշէն նշաններ ունէր չոգենաւերուն ապահովութեանը համար չինուած:

Նոյն երեկոյին չոգենաւին մէջ մնացինք պատրաստ տեղ չըլլալուն համար քաղաքապետ գրուչութեան հինգ օրը հանելու, եւ հետեւեալ օրը մեզ – նէ առաջ Զօմպուխէն եկող չոգենաւերուն համբարդները քարանթինը լրացընելով դուրս ելան, եւ մենք անոնց տեղը փոխադրուեցանք վրանները տակ: Այս քաղաքապետ պղուչութիւնները ձիտակէն եկող ուխտաւորաց համար սահմանուած են բոլոր եւրոպական տէրութեանց եւ Բ. Դրան հրամանով, որպէս զի էպէդրայի մահտիթ ախտը, որ 1865ին աշխարհիս մեծ մասը ապրածուեցաւ, եւ որուն սկիզբ եւ պատճառ համարուած է Մէքքէի ուխտաւորութիւնը, այսուհետեւ ալ չըլլայ: Գոհութիւն Աստուծոյ այս սարսափելի ախտէն ազատ ըլլալով երկիրը, այն սաստիկ ստիպերուն ժամանակ խաղաղութեամբ ու հանգստութեամբ անցուցինք զգուշութեան հինգ օրերը, բայց մեր հետ եղող Սեւերուն մէջ ծագկի հիւանդութիւն պատահելուն՝ որքան որ մեկ օր աւելի մնալու հարկ եղաւ, սակայն 'ի պատիւ երեսաց մերոց հրաման եղաւ մեզ բարանթինայի տեսուչէն՝ որ հինգերորդ աւուր երեկոյին դուրս ելնինք: Բեդրաքի անուն ազգաս Ցոյն բարեկէր վաճառականը ձիտակի հիւպատոսէն յանձնարարական գիրը ընդունած ըլլալով, մեծ հիւրասիրութեամբ տաւ զմեզ իւր տունը տարաւ, եւ իւր քաղցր ընդունելութեամբը արդարեւ չնորհապատ ըրաւ զմեզ:

Հետեւեալ առաւօտուն գնացինք տեղւոյն կառավարչին Միհտաս պէյին քով եւ մատուցինք իրեն յանձնարարական գիրերը: Քաղցրութեամբ եւ մարդասէր եւ քրիստոնէից հետ մեծ յարգանօք ու սիրով վարուող մէկն ըլլալը վկայեցին մեզի տեղւոյն գրուած քրիստոնեայք, որու համար մենք ալ փորձով նոյնը կը վկայենք եւ կը հաստատենք որ Օսմանեան տէրութեան պատիւ եւ պարծանք եղող՝ այսպիսի անձերն են, որոնք անոր ժողովրդասէր եւ արդարասէր կառավարութիւնը կը ներկայացնեն մին – չեւ տէրութեան խիստ հետեւող ծայրերը:

Տեսութիւն ընելէնս անմիջապէս ետքը կանչել տուաւ մեր երթալիք ճանապարհին չէքը, որուն զմեզ յանձնեց, եւ մեր անձանց ապահովութեանը երաշխաւոր ըլլալէն յետոյ՝ Քեսլա տանելու համար պէտք եղած ուղտերը պատրաստելու հոգը կը մըներ:

Քարանթինին տեղը խիստ փոքրիկ ու պատուական կղզեակ մըն է, որուն բոլորտիքը գետաձեւ կը չրջապատէ ծովին ջուրը· ալ կողմը Սեվագինի գիւղաքաղաքը կ'ընկնի, ուր կը Միւտիւրը· այն ալ սոյնպէս փոքր կղզի մըն է· ջուրը ազեհամ ըլլալնէ խմելու համար 3 ժամ հեռու տեղ մը ութիկերով կը բերեն բարեհամ օդն ալ չատ աղեկ չէ: Ամէն փոքր նաւակաւ կողմնակի երթալով ցերեկները կ'ելլուի, ուսկէց է դէպի պէչտաան երթալիք ճանապարհը:

Սեվագինի նաւահանգիստը բաւական բանուկ է վաճառականներով, որու ծառերէն խիստ չատ կան նաեւ տարիի գիւղաքաղաքին մօտ· նաեւ ընտուած պտուղը, որուն կուսը չատ երիչ կը չինեն, եւ ասոր ծառերը գտնուին Քեսլայի ճամբան, եւ բարեկուր կ'ըլլան թէ ուղտապանները եւ թէ ուղտերուն:

Զորս օրէն հազիւ պատրաստուեցան ուղտերը, երեք հատ մեզ համար ծանելիք, եւ չորս հատ բեռներու

(Շար.)

Le Gérant: H. STEPHAN
Imprimerie A. DER (AGOPIAN)
17, Rue Damesme, PARIS (13)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
RÉdaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)
17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Clacière 15 – 70

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃՑԱՄՍԵԱՑ ԵՌԱՄՍԵԱՑ

Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՇԱԲԱԹ 10 ՕԳՈՍՏՈՍ SAMEDI 10 Août 1935

ԽմբագիրՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

11 ՏԱՐԻ — 11e Année No. 2879

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՀԻՆ ԵՐԳԵՐ ԵՒ ՆՈՐ ՎԷՐՔԵՐ

Իր «Ճշդում – լուսաբանութիւն»ը սուրբագրած եւ թերթէ – րուն ղրկած առեն, Պ. Աւետիք Իսահակեան չէ անդրադարձեր թէ իր իսկ ձեռքով արատ մը եւս կը քսէ Հօկի սեւ երեսին:

Արդարեւ, իր նամակը ոչ թէ պաշտպանողական մըն է, այլ նորօրինակ ամբաստանագիր մը:

Մենք չատ կը ցաւինք որ երէն ձգեր են պաշտպանել ան – պարակելի կեղծիք մը, երբեւ չքմեղանք ձեռքը տալով քանի մը թուաբանական բանաձեւեր.— «Հաշուակալական փոխանցում – ներ», «Հաշուակցութիւններ» եւն.:

Ինչպէս Ֆրանսայի Հօկի Ե. պառգմ. ժողովի զեկուցում – ներն ու որոշումները, նոյնպէս այդ «լուսաբանութիւն»ը անգամ մը եւս եւ վճռապէս կ'ապացուցանէ թէ Հօկը միջնակեալ կը զբաղի հայրենիքի օգնութեան պարտականութիւններով, իսկ իրականին մէջ կը հետապնդէ բոլորովին ուրիշ բան:

Այդ մասին բաւական բաց խօսեցաւ Հօկի նորապսակ օրկանը, «Ջանգու», փրփուրը բերնին (2 օգոստ.):

Մենք արդէն ձեռքի տակ ունէինք Հօկի Ե. պառգմ. ժողովին բանաձեւերը, իսկ այդ չարաթաթերթը աւելի խտացուց անոնց բովանդակութիւնը, ազդարարելով.—

Ժողովը «աշխատանքի լայն պլաններ մշակեց, ֆրանսահայ աշխատաւորական լայն զանգուածները եւ ի մասնաւորի դաշնակցական շարքայիններն ու համակ աշխատաւորութիւնը ներգրաւելու ոգւով»:

Դարձեալ անոր չնորհիւ էր որ խմացանք թէ՝ Հօկը «մեծ տեղ տուաւ Ֆրանսահայ աշխատաւորութեան մէջէն անգրագիտու – թիւնը վերցնելու եւ ՄԱՆՈՒԿՆԵՐԸ ԽՈՐՀ. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՇՈՒՆ– ՋՈՎ ԴԱՍՏԻԱՐԱԿԵԼՈՒ ՆՈՒԻՐԱԿԱՆ ԳՈՐԾԻՆ»:

Չէ՞ որ պառգմ. ժողովը որոշած է «Հօկեան դպրոցներ բա – նալ, օժտուած ընդհ. ծրագրով մը»: Իսկ ուր որ չեն կրնար, «աչ– խատիլ գոյութիւն ունեցողները մեր ձեռքը առնել եւ կամ առ նուազն մեր ազդեցութեան ենթարկել»:

Պ. Իսահակեանի «Լուսաբանութիւն»ը կուգայ հաստատել թէ Հօկը ոչ միայն ուսումնական – մանկավարժական հաստատու – թիւն է, այլ եւ հրաատրակչական ընկերութիւն: Ան հայրենիքի վերաշինութեան եւ օգնութեան յատկացուած դրամարներով քա– ղաքական – քարոզչական գիրքե՛ր կը տպէ արտասահմանի մէջ եւ կը փոխադրէ ... երեւան, փոխադարձ հաւանութեամբ:

Զարմանալի է որ Հօկի Կեդր. Վարչութեան հաշուագէտ եւ իրաւագէտ անդամներուն ուշադրութենէն վրիպած է չատ կարե– ւոր պարագայ մը.—

Ե. Պառգմ. ժողովին մէջ տրուած զեկուցումով, Պ. Ա. Իսա– հակեան գատ – դատ կը յիշէ 45,225 ֆրանքի գործածութեան մանրամասնութիւնները, 18,000 ֆրանք ցուցնելով իբրեւ Հրա – տարակչական ֆօնտ, իսկ հազար ֆրանք՝ իբրեւ ծախք Լէօի գր– քին արտադրութեան եւ սրբագրութեան:

Իր անձնական նամակին մէջ, նոյն Իսահակեանը կը գրէ թէ «Հօկի Գլխ. Վարչութիւնը Ֆրանսայի Հօկի տրամադրութեան տակ պիտի դնէր 19,000 ֆրանք», որուն փոխարէն ղրկուած է 24,000 ֆրանքի գիրք (Ա. եւ Բ. հատոր, 850ական օրինակ):

Երկու կոմսերը համաձայներ են որ, Հրատարակչական ֆօն– տին հասոյթներէն ալ յատկացուին «Ամենիա» հիւրանոցին:

Արդ, երբ այստեղ պարզեւաւոր հանգանակութեան եկամու– ը կանանչ – կանանչ կ'ուռեն եւ փոխարէն 1700 հատոր գիրք կը ղրկեն (եթէ ղրկած են), 24,000 ֆրանք ալ գին սահմանելով, իրականին մէջ ի՞նչ վճարած կ'ըլլան, դրամագլո՞ւխը թէ տոկոսը:

«Ամենիա» հիւրանոցին չինութեան համար հաւաքուած դու– մարը, 45,225 ֆրանք, այսպէս կամ այնպէս թուղթի եւ ընկալա – րի վերածուեր է Փարիզի մէջ:

Ուրեմն, նախ այդ դումարը պէտք է ճարել եւ վերադարձնել, եւ յետոյ Հրատարակչականի Ֆօնտին եկամուտը իրբեւ յատկեալ հասոյթ: Իսկ այս բոլորը՝ ծախելով Լէօի գիրքերը, «Հօկ»ը եւ ու– րիշ հրաշալիքներ:

Արդէն, Պ. Իսահակեանի բացատրութիւններէն կը հետեւի որ, ոչ միայն Փարիզի, այլ եւ Երեւանի Հօկի վարչութիւնները պիտի զբաղին ... գրավաճառութեամբ, այն ալ միայն մսխուած դումարը տեղը բերելու համար:

Ո՛ր երեսէն ալ քննէք հարցը, տպաւորութիւնը վրդովիչ է և՛ բարոյապէս և՛ նիւթապէս:

Ահաւասիկ հաստատութիւն մը, որ տարին տասներիկու ամիս երգում – պատառ կ'ըլլայ թէ չզրաղիր քաղաքական – կուսակցա– կան գործերով, սակայն իր իսկ բանաձեւերը, գործառնութիւն – ներն ու որոշումները բոլորովին ուրիշ բան կ'ըսեն:

Ահաւասիկ մարմին մը որ դրամ կը հաւաքէ, տաժանելի պայ– մաններու մէջ, հիւրանոց չինելու կամ կահաւորելու համար,— բայց զայն կը յատկացնէ վարչական ծախքերու, թոշակներու վճարման, հրատարակութեանց եւ ուրիշ նպատակներու, այդ բո – լոր մսխումները կոչելով «հաշուակալական փոխանցումներ»:

Եւ հասարակութիւնը չի կրնար որոշ եզրակացութեան մը յան– գիլ,— երեւանի Հօկը դրա՞մ կը առնայ, թէ դրամ կը ղրկէ:

Ուրիշ խօսքով, հայրենի՞քն է որ կ'օգտուի, թէ իր անունով կազմուած կոմիտէն, որ կը յաւակնի գործել բոլոր ճակատներուն վրայ, մինչեւ անգամ ասպարէզ կարդալով քաղաքական կազմա– կերպութեանց:

Շատ ուրախ պիտի ըլլայինք, եթէ Պ. Իսահակեան բարեհա – ճէը լուսաբանել նաեւ այս կէտերը, իրբեւ հին երգերու նոր վէր– քերը:

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԹՈՒԼՈՆԻ ՄԷՋ ԱԼ ԱՐԻՒՆ ՀՈՍԵՑԱՒ

ՓՈՂՈՑԷ ՓՈՂՈՑ ԿՈՒԻՆԵՐ ՄԻՆՉԵՒ ԿԷՍ ԳԻՇԵՐ

ԱԻԵԼԻ ԾԱՆՐ ՔԱՒՆ ՊՐԷՍԹԻ ԴԷՊՔԸ

Հինգ ապահեակ, երկու հարիւր վիրաւոր

Ինչպէս կ'երեւայ, յեղափոխական կամ դիմադրական ոգին վարակած է Ֆրանսայի նաւահանգիստներու բոլոր բանուորները: Պրէսթի նաւահանգիս – ին դէպքերը հազիւ հանդարտած, խլրտումներ ծագեցան ուրիշ կարեւոր նաւահանգիստ մը, Թուլոնի մէջ, չատ աւելի ծանր համեմատութիւններ առնե – լով: Արդէն իսկ ազանուած են հինգ հոգի, իսկ վիրաւորներուն թիւը երկու հարիւրը կ'անցնի:

Բոլոր թերթերը կը չեշտեն թէ երկար առենէ ի վեր այսքան ծանր դէպ– քեր պատահած չէին: Մամլ – խումբ ապատաղէն մարդիկ տարածուելով քա– ղաքին բոլոր փողոցներուն մէջ, կը քարկոծէին խանութները, թշնամական կանչեր կ'արձակէին եւ ատրճանակներ կը պարպէին: Ազգայնական թերթե – րուն կարծիքով, այս բոլոր արարքները կը կատարուէին համաձայն կանխո– րոշ ծրագրի մը: Անոնք Մոսկուայի մատը կը տեսնեն այս գործերուն մէջ, յեղափոխական հանգամանք վերագրելով խռովութեանց, որոնք ուղ – ղուած են ռազիկներու հարիւրին 10 կրճատման դէմ:

Ի՞նչպէս պատահեցաւ դէպքը:— Հինգշաբթի առաւ քաղաքը սովորա – կան երեւոյթ մը ունէր: Կէս օրէն վերջը ժամը 4ին նաւահանգի զանազան ար – հեստանոցներու բանուորները ամբողջ հինգ վայրկեան դադրեցուցին ամէն աշխատանք, իրբեւ տուգ Պրէսթի մէջ ապաննուած բանուորի մը, Պառաէրի յուղարկաւորութեան, որ կը կատարուէր հիւղ այդ պահուն: Երբ հինգ վայրկեանը վերջացաւ, բոլոր բանուորները վերսկսան աշխատանքը, առանց որ եւ է դէպքի: Ծովակալ Պրէսթօ հրամայած էր փակել բոլոր դուռները: Հրաւէրատի արհեստանոցներուն մէջ, մինչ չատեր կը վերսկսէին աշխա – տանքը, 800 հոգինոց բազմութիւն մը ձգեց դուրս ելլել: Փիչ յետոյ կէսը վե– րադարձաւ, իսկ միւս կէսը՝ իբր 400 բանուորներ զացին Թափոր կազմեցին ծանօթ հրապարակի մը վրայ: Երեւի կը սպասէին ուրիշ ընկերներու, բայց բազմութիւն չտեսնելով, իրենք իրենց դլխուն ցոյց մը կատարեցին: Շրջուն պահակները օգնութեան հասած ըլլալով, այս ցոյցը վերջացաւ առանց որ եւ է հետեւանքի:

Ժամը 5ին նաւահանգիստ գլխաւոր դուռը ներսէն պաշտպանուած էր բազմա– թիւ ոստիկան – պինուորներու կողմէ, իսկ դուրսը դիրքը բռնած էին բազ – մաթիւ ոստիկաններ: Ուրիշ կարեւոր կէտեր ալ պաշտպանութեան տակ առ– նուած էին: Ժամը 7.30ին 40 — 50 հոգինոց խումբեր հաւաքուեցան փոխ – նադրապետութեան չէնքի չուրջը, եւ, ազդանշանի մը վրայ, սկսան քարեր, աղիւսի եւ երկաթի կտորներ տեղացնել պահակներուն եւ պատուհաններուն վրայ: Պահակները յարձակման սկսելով, մաքրեցին հրապարակը, բայց նոյն պահուն մօտակայ սրճարանէ մը աթոռներ, սեղաններ, չիչեր եւ գաւաթներ սկսան տեղալ պահակներու գլխուն: Միեւնոյն առեն նոր ցուցարարներ կը հասնէին բոլոր փողոցներէն: Կռիւը սկսած էր արդէն: Քանի մը պահակներ վիրաւորուած էին, իսկ չատ մը ցուցարարներ ծանր վէրքեր ստացած ըլլալով փռուած էին փողոցին մէջ:

Դէպքը խաղաղիական պատերազմի մը հանգամանքներուն առած էր...

Շատ չանցած աւելի ծանր համեմատութիւններ ստացաւ դէպքը: Քանի մը հարիւր բանուորներ որոնք ամբողջ հինգ վայրկեան դադրեցուցին ամէն հետաքրքրութեան բանուորները ամբողջ հինգ վայրկեան դադրեցուցին ամէն աշխատանք, իրբեւ տուգ Պրէսթի մէջ ապաննուած բանուորի մը, Պառաէրի յուղարկաւորութեան, որ կը կատարուէր հիւղ այդ պահուն: Երբ հինգ վայրկեանը վերջացաւ, բոլոր բանուորները վերսկսան աշխատանքը, առանց որ եւ է դէպքի: Ծովակալ Պրէսթօ հրամայած էր փակել բոլոր դուռները: Հրաւէրատի արհեստանոցներուն մէջ, մինչ չատեր կը վերսկսէին աշխատանքը, 800 հոգինոց բազմութիւն մը ձգեց դուրս ելլել: Փիչ յետոյ կէսը վերադարձաւ, իսկ միւս կէսը՝ իբր 400 բանուորներ զացին Թափոր կազմեցին ծանօթ հրապարակի մը վրայ: Երեւի կը սպասէին ուրիշ ընկերներու, բայց բազմութիւն չտեսնելով, իրենք իրենց դլխուն ցոյց մը կատարեցին: Շրջուն պահակները օգնութեան հասած ըլլալով, այս ցոյցը վերջացաւ առանց որ եւ է հետեւանքի:

Ժամը 5ին նաւահանգիստ գլխաւոր դուռը ներսէն պաշտպանուած էր բազմա– թիւ ոստիկան – պինուորներու կողմէ, իսկ դուրսը դիրքը բռնած էին բազ – մաթիւ ոստիկաններ: Ուրիշ կարեւոր կէտեր ալ պաշտպանութեան տակ առ– նուած էին: Ժամը 7.30ին 40 — 50 հոգինոց խումբեր հաւաքուեցան փոխ – նադրապետութեան չէնքի չուրջը, եւ, ազդանշանի մը վրայ, սկսան քարեր, աղիւսի եւ երկաթի կտորներ տեղացնել պահակներուն եւ պատուհաններուն վրայ: Պահակները յարձակման սկսելով, մաքրեցին հրապարակը, բայց նոյն պահուն մօտակայ սրճարանէ մը աթոռներ, սեղաններ, չիչեր եւ գաւաթներ սկսան տեղալ պահակներու գլխուն: Միեւնոյն առեն նոր ցուցարարներ կը հասնէին բոլոր փողոցներէն: Կռիւը սկսած էր արդէն: Քանի մը պահակներ վիրաւորուած էին, իսկ չատ մը ցուցարարներ ծանր վէրքեր ստացած ըլլալով փռուած էին փողոցին մէջ:

Դէպքը խաղաղիական պատերազմի մը հանգամանքներուն առած էր...

Շատ չանցած աւելի ծանր համեմատութիւններ ստացաւ դէպքը: Քանի մը հարիւր բանուորներ որոնք ամբողջ հինգ վայրկեան դադրեցուցին ամէն աշխատանք, իրբեւ տուգ Պրէսթի մէջ ապաննուած բանուորի մը, Պառաէրի յուղարկաւորութեան, որ կը կատարուէր հիւղ այդ պահուն: Երբ հինգ վայրկեանը վերջացաւ, բոլոր բանուորները վերսկսան աշխատանքը, առանց որ եւ է դէպքի: Ծովակալ Պրէսթօ հրամայած էր փակել բոլոր դուռները: Հրաւէրատի արհեստանոցներուն մէջ, մինչ չատեր կը վերսկսէին աշխատանքը, 800 հոգինոց բազմութիւն մը ձգեց դուրս ելլել: Փիչ յետոյ կէսը վերադարձաւ, իսկ միւս կէսը՝ իբր 400 բանուորներ զացին Թափոր կազմեցին ծանօթ հրապարակի մը վրայ: Երեւի կը սպասէին ուրիշ ընկերներու, բայց բազմութիւն չտեսնելով, իրենք իրենց դլխուն ցոյց մը կատարեցին: Շրջուն պահակները օգնութեան հասած ըլլալով, այս ցոյցը վերջացաւ առանց որ եւ է հետեւանքի:

Ժամը 5ին նաւահանգիստ գլխաւոր դուռը ներսէն պաշտպանուած էր բազմա– թիւ ոստիկան – պինուորներու կողմէ, իսկ դուրսը դիրքը բռնած էին բազ – մաթիւ ոստիկաններ: Ուրիշ կարեւոր կէտեր ալ պաշտպանութեան տակ առ– նուած էին: Ժամը 7.30ին 40 — 50 հոգինոց խումբեր հաւաքուեցան փոխ – նադրապետութեան չէնքի չուրջը, եւ, ազդանշանի մը վրայ, սկսան քարեր, աղիւսի եւ երկաթի կտորներ տեղացնել պահակներուն եւ պատուհաններուն վրայ: Պահակները յարձակման սկսելով, մաքրեցին հրապարակը, բայց նոյն պահուն մօտակայ սրճարանէ մը աթոռներ, սեղաններ, չիչեր եւ գաւաթներ սկսան տեղալ պահակներու գլխուն: Միեւնոյն առեն նոր ցուցարարներ կը հասնէին բոլոր փողոցներէն: Կռիւը սկսած էր արդէն: Քանի մը պահակներ վիրաւորուած էին, իսկ չատ մը ցուցարարներ ծանր վէրքեր ստացած ըլլալով փռուած էին փողոցին մէջ:

Գնդակներ կը տեղային ամէն կողմէ...

Ժամը 8ին, երբ հաստատուեցաւ թէ երկու հոգի սպանուած եւ 30 ցուցա– րարներ ձերբակալուած են, պահ մը թուլութիւն տիրեց եւ կը կարծուէր թէ ամէն բան վերջացած է: Սակայն կէս ժամ վերջը կռիւը վերսկսաւ աւելի մեծ կատաղութեամբ, վարի թաղերուն մէջ, նաւահանգստին մօտ: Այս անգամ հրացանաձգութիւնը կը չարունակուէր գրեթէ անընդհատ: Գնդակներ կը տե– ղային ամէն կողմէ,— փողոցէն, գինետուններէն, պատուհաններէն, տու – ղային ամէն կողմէ,— փողոցէն, գինետուններէն, պատուհաններէն, տու – ներու տանիքներէն: Գնդակ մը մխուեցաւ ոստիկանական մեքենի մը առա – ջին մէջ: Հեծեալ պահակները չկարենալով յառաջանալ նեղ փողոցներուն մէջ, հարկադրուեցան նահանջել, իսկ վաշտ մը հետեւակազօրք, վերջէն վար սպառազէն, դէպի ռազմադաշտ քշուեցաւ: Այս անգամ երկու հոգի եւս սպան–

(Շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՆՈՐ ԲԱՆԱՍՏԵՂԾ ՄԸ

»»»«««

Հեղձ տղայ մը, Ցակոբ Գուլումեան – ճեան, որ բանաստեղծ ըլլալ կ'ուզէ պռոշով գոռալով, կը բերէ հա՛ կը բերէ, եւ այսպէս տարիներէ ի վեր: Ժամանակ մը մեզի ալ բաներ մը կը դրկէր իր ուղեղին... հարուածիչին արդիւնաբերութենէն: Ցառաջ, բա– ջալերելու համար նորահասները, եր– բեմն կը տկարանայ իր հոչակաւոր դժուարահաճութեան մէջ եւ տեղ կու տայ «տեղ տուէք որ ծլլամ» բողոքե – րուն: Այսպէս տեղ տուաւ նաեւ այս Ցակոբին, որ ծլած պտեղ չորցաւ: Պատմուածք մը դրկեր էր, Ցառաջ բա– ցի մը համար տուաւ իբրեւ համ– տես, յետոյ կտրեց պռչէն եւ դրկեց ետ, համակցելու համար թէ տեսակին շատ ջուր պէտք է խմել... բանաս – տեղծ դառնալու համար:

Մեր Ցակոբը ջուրը խմեր խմեր գրեթէ դարձեր, ու թառեր Նիւ–Եոր– ֆի ճահիճին եզերքը:

Ահա այս Ցակոբն էր, որ վերջերս «բանաստեղծութիւններու» հատոր մը հրատարակեց եւ Մահարիին ալ, Երե– ւանէն, ձայն տուաւ եւ աղջուենց իր – րեւ պատասխանատուի հայ յեղափոխա– կան միակ բանաստեղծը:

Հիմա դուք դատեցէք:

Մեր Ցակոբը «բանաստեղծութիւն» մըն է նուիրեր Ադասի խանջեանին,— մե՞զ որ սիւնակս կարդէ արտասպե– լու համար ամբողջութիւնը: Կուտամ բանի մը հատուածներ.

Ահաւասիկ մարդը քեզի, ընկեր,
Մարդը, որ դասակարգն է կերտեր,
Հայոց աշխարհի
Երկիրն ահալի
Չէր տեսած երբեք
Մարդ մը քաջարի,
Այսպէս վճռական,
Այսպէս յաղթազօր...

Ինչ հրաշալի բանաստեղծութիւն, ինչ վսեմ ոճ, իրապէս արժանի «մարդ»ուն եւ Ցակոբին հասնելոյ – պէս:

Սակայն թոդէք որ կրկնայ մեր գրարը իր յափշտակութեան մէջ.

Հայոց աշխարհի երկինքը մթին
Չէր տեսած երբեք այսպէս խաւարուն,
Եւ այսպէս արդար
Մարդ մը հին դարուն...

Ծափ զարկէք, Հոկտեմբերիկնե՛ր Ղուրդուղուլուի, Համամզլուի, Քափթպոլուի, Մահմուդջուխի, Թայ– չարուխի, Ուլախսանլուի, Ղամար – լուի, Թոխլուճայի (վա՞խ Հայաս – տան, երկի՞ր դրախտավայր), նոր վահագն է ծներ:

Կոմկուսին կենսաշող ուղեղն է Ա – զասին,
Որ դասակարգը կը տանի դէպի ու – դիները լոյսին:

Փիչ ռր մնայ, մեր Ադասին ալ կ'ըլ– լայ «մեծ» ինչպէս Ստալինը: Արդէն

Ղեկավարին հանճարը բոցեղ
Մեր երկրին նոր կեանք,
Նոր հասակ է տուեր...

Եւ դեռ կան մարդիկ որ կը պնդեն թէ Հայոց ազգը հանճար չէ տուեր: Հա– պա Ադասի՞ն, մանաւանդ Ցակոբիկին այս բանաստեղծութիւնը կարդալէ վե՞րջ:

Տեսէք.—

Ադասի Խանջեա՞ն,
Մեծ հրամանատար,
Սոցիալիզմի կերտող
Մխոքը վեհ, ճարտար,
Որ ոչ պարտուիլ գիտէ
Եւ ոչ նահանջել,
Կը քալէ առաջ...
Եւ իր արշաւին մէջ ահեղ,
Ցաղթավազ,
Հերոսներ կ'ի՛յնան,
Դասակարգին դրօշը սակայն,
Փրփրաճաք,
Վե՛ր կը թռչի...
Ու Հայաստանը հին,
Ցաւաբ...
Այդ պառաւը՝
Հալածական, սովահար,
Կ'ըլլայ երկինք մը պայծառ...

Դեռ չլմնցաւ, բայց բաի մը տող եւս, խնդրեմ.—

... Դաշնակն ու Կուլակը կրփախին,
Ու կը սարսին,
Երբ կը խօսի Ադասին...

Համեստութիւնը թոյլ չի տար ըսե– լու մեր Ցակոբիկին որ եթէ դասա – կարգը Ադասին է կերտեր իբրեւ հան– ճարեղ առաջնորդ, նոյն դասակարգը Ցակոբն է կերտեր իբրեւ անզգա – կան բանաստեղծ, որուն կը նուիրեմ սա բառեակս:

Երբ պակսեցաւ իր յանդը,
Կը հնչեցնէ իր պարապ գանկը,
Չէ՛ն կուտայ, ձէ՛ն կուտայ որ,
Կ'ըսես՝ Արմշու վանքին աւանակին զա՞նգը:

ԱՐԱՋ

83 ՆՈՐ ՀՐԱՄԱՆԱԳԻՐ-ՕՐԷՆՔՆԵՐ

Նոր ծրագիրներ՝ գործ ճարելու համար

Նախարարական խորհուրդը առջի օր երկու անգամ նիստ գումարեց ա – ռանձին, իսկ մէկ ալ՝ նախագահութեամբ հանրապետութեան նախագահին, վաւերացնելուհամար նոր հրամանագիրները: Մարզրդակցութիւնները տեւեցին տասը ժամ եւ հաստատուեցան 83 հրամանագիր – օրէնքներ, որոնց 42ը երկ իսկ հրատարակուեցան պաշտօնաթերթին մէջ:

Հրամանագիրներուն մեծ մասը կապ ունին անտեսական եւ մտաւոր խն– դիրներու հետ: Տեղի անձկութեան պատճառով, առ այժմ կը յիշենք քանի մը դրութիւններ միայն.—

Փութացնել հանրօգուտ չինութիւններու ծրագրին գործադրութիւնը, պայքարելու համար գործազրկութեան դէմ, աժանցնել ապրուստը, երեք ա– միսէն կարգադրել անանկութեանց խնդիրը, փոփոխել 1867ի օրէնքը որ կը վե– րաբերի անանուն ընկերութեանց, պաշտպանել խնայողութիւնը, կանոնաւո– րել միութեան հրապարակը, աժանցնելու համար (երեք հրամանագիրը), հակո– դութեան ենթարկել փոքրաքանակ վաճառականներու գիները, ջնջել հարիւրին 10 տուգանքը այն հարկատուներուն որ ժամանակին չեն վճարած ուղղակի տուրքերը, իջեցնել տոկոսի օրինական սակը, աւելի պարզ վիճակի մը վե– րածել պաժտական օրէնքի ձեւակերպութիւնները, զսպել վաչխառութիւնը եւայլն:

Իրբեւ անմիջական արդիւնք, Պանք տը Ֆրանսը հարիւրին Յուկէսէն 3ի իջեցուց զեղչի սակը:

Դատական նախարարը շրջաբերական մը կը պատրաստէ, տան վարձքերու զեղչի մասին:

* Աշխատանքի նախարար Պ. Ֆրոսար ընդարձակ տեղեկագիր մը ներկա– յացուց, գործազրկութեան եւ հանրօգուտ չինութեանց մասին: Տեղեկագիրը կը հաստատէ թէ մարտէն յուլիս, նպաստընկալ գործազուրկներու թիւը 503.000էն իջած է 380.000ի: Հանրօգուտ չինութեանց համար նախատեսուած ժամանակաշրջանը պիտի կրճատուի, եւ վարկերն ալ անոր համեմատ պիտի փոփոխուին: Այսպէս՝ 1934ին 721 միլիոն, 1935ին՝ 1876, 1936ին՝ 1786, 1937– ին՝ 1515, 1938ին՝ 1476, 1939 – 40ին՝ 2707 միլիոն ֆրանք:

** Վարչապետը Փարիզ հրաւիրեց Ֆրանսայի 90 նահանգապետները, բա– ցատրութիւններ տալու համար հրամանագիրը – օրէնքներու մասին: Առաջին անգամ է որ այսպիսի բան կը պատահի Ֆրանսայի մէջ:

«ՅՈՒՆԻՍԵՖ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ» ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅԱՆ ՀԻՄՆԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆԸ

ՀՀ ԱՐՏԱՔԻՆ ՀԱՐԱԲԵՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅԱՆ ՀԱՄԱՁԱՅՆԱԳՐԱՅԻՆ ԿԱՐԳԱՎՈՐՄԱՆ ՀԱՐՑԵՐՈՎ

Ա. ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ

— Ինչպե՞ս է ընթանում համաձայնագրային կարգավորման գործընթացը «Յունիսեֆ Հայաստանի» ժողովրդական կազմակերպության հիմնադրման հարցերով:

— Ինչպես գիտեք, Հայաստանի Հանրապետության կառավարության և Հայկական ԽՍՀ գերագույն խորհրդի ժողովրդական կազմակերպության հիմնադրման մասին համատեղ որոշումը ընդունվել է 1991 թ. հոկտեմբերի 15-ին: Այդ որոշմամբ հանձնարարվել է ՀՀ արտաքին հարաբերությունների նախարարության համաձայնագրային կարգավորման հարցերով կառավարության լիազոր ներկայացուցչին՝ ընդունելի պայմանների շուրջ բանակցություններ վարել «Յունիսեֆ Հայաստանի» ժողովրդական կազմակերպության հիմնադրման հարցերով: Այդ որոշմամբ հանձնարարվել է ՀՀ արտաքին հարաբերությունների նախարարության համաձայնագրային կարգավորման հարցերով կառավարության լիազոր ներկայացուցչին՝ ընդունելի պայմանների շուրջ բանակցություններ վարել «Յունիսեֆ Հայաստանի» ժողովրդական կազմակերպության հիմնադրման հարցերով:

Մենք ունենք ընդհանուր հայտարարի եկած փաստաթուղթ, որը ներկայացրել ենք ՀՀ արտաքին հարաբերությունների նախարարության համաձայնագրային կարգավորման հարցերով կառավարության լիազոր ներկայացուցչին՝ ընդունելի պայմանների շուրջ բանակցություններ վարել «Յունիսեֆ Հայաստանի» ժողովրդական կազմակերպության հիմնադրման հարցերով:

— Ինչպե՞ս է ընթանում համաձայնագրային կարգավորման գործընթացը «Յունիսեֆ Հայաստանի» ժողովրդական կազմակերպության հիմնադրման հարցերով:

—

Բանաստեղծ Արեգացի մահվան վերաբերյալ

— ○ —

ՇԱՐԱԿԱՆ ԱԼ ԿԱ ԽՕՍՔ

(Ցուցադրվում է «Վիմի» հերթական նիստում — Ախալցխա)

Ախալցխա, 7 օգոստոս (Ցուցադ.)։

ԱԿՆԱՐԿԱԼ

Ա. Ա. Ալիխանյանի

Ա. Ա. Ալիխանյանի մահվան 40-րդ օրվա առթիվ հոգեհանգստյան պաշտոն կկատարվի Ս. Գրիգոր Լուսավորիչ եկեղեցում, ուրբաթ, օգոստոսի 9-ին, ժամը 10-ին։

Հոգեհանգստի ներկա գտնվելու համար հրավիրվում են հանգուցյալի բարեկամները, ծանոթները և հարգարժան հասարակությունը։

Ա. Ա. Ալիխանյանի ընտանիքի անդամներ

— ○ —

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԳԵՐԱԳՈՒՅՆ ՀՐԱՄԱՆԱՏԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

ՊԱՏԱՐԱԳԱՏԱՐ ՀԱՅՈՑ ԱՌԱՔԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

— ○ —

Հայկական Սովետական Հանրապետության Գերագույն հրամանատարությունը հրամայում է.

1. Հայոց առաքելու համար պատարագատար ընդունել 1887 թվի ծնված տղաներին։

2. Զորակոչիկները ներկայանան զորահավաքի կետ՝ Երևան, Ալավերդի, Ղազախ, Ղափան, Ղամարլու, Ղարաքիլիսա, Ղարաքոյունլու, Ղարս, Ղարսի մարզ, Ղափլանի շրջան, Ղզլար, Ղզլարի շրջան, Ղզլարի մարզ, Ղզլարի շրջան, Ղզլարի մարզ, Ղզլարի շրջան, Ղզլարի մարզ

նուեցան, իսկ երրորդ մը մահացու վէրքեր ստացաւ: Տասը ոստիկաններ եւ տասը շրջուն պահակներ ծանր վէրքեր ստացած ըլլալով, հիւանդանոց փո – խադրուեցան պատգարակներով: Այդ պահուն նաւային լուսարձակներուն շնորհիւ, տանիքներու վրայ երեւան կը հանուէին բազմաթիւ ցուցարարներ, որոնց մէջ շատ մը կիներ՝ որոնք ոչ միայն զանազան առարկաներ կը նետէին վարը, զինուորներուն վրայ, այլեւ ատրճանակ կը պարպէին:

Իտալացի նախարար մը եւ վեց հեռեւորդներ զոհ օդանաւի արկածի մը

Պ. Լուիճի Ռաձձա, Իտալիոյ հաղորդուտ չինուածեանց նախարարը, որ Գչ· օր Հռոմէն ճամբայ ելած էր օդանաւով եւ նոյն օրը Գահիրէ հասնելով մեկ– նած էր դէպի Էրիթրէ, զոհ գնաց ահռելի արկածի մը, իր վեց ընկերներուն հետ: Օդանաւը չարգ ու փշուր եղաւ Գահիրէէն ինը մղոն անդին: Նախա– րարին հետ մեռած են իր քարտուղարը, գիտնական մը, երկու մեքենա – վարները, հազարապետ մը եւ անթելի պաշտօնեան:

⁂ Իտալական «Ազֆարի էթէրի» ամսագիրը, որ կիսապաշտօնական հանգամանք ունի, կը բացատրէ թէ սահմանային միջադէպը կարգադրելով լուծուած չըլլալ հապէշական խնդիրը եւ անընդունելի կը գտնէ Եթովպիոյ հողային ամբողջութեան պահպանումը, ինչպէս կը սրամադրէ 1906ի դաշնա– գիրը:

⁂ Իտալական կառավարութիւնը 5 չոգենաւ գնեց Գերմանիայէն, զօրքի եւ ռազմամթերքի փոխադրութեան համար:

Ցաւակցում կայսրահին վրայ

Մինչ այս արիւնալի դէպքերը տեղի կ'ունենային նաւահանգստին մէջ, ուրիշ բազմութիւն մը քաղաքին միւս ծայրէն կը փորձէր բռնի գրաւել երկա– թուղիի կայարանը: Հակառակ չրջուն պահակներու յարձակման, խումբ մը ցուցարարներ յաջողեցան կայարան մտնել, եւ կրկնեցին Պրէսթի մէջ պա– տահած դէպքերը: Ոմանք պատկեցան մեկնելու պատրաստուած չոգեկառքին առջեւ, ուրիշներ քարկոծեցին վագոններու պատուհանները: Կայարանը մաք– րուեցաւ միայն այն ատեն երբ օգնական ուժեր հասան եւ չոգեկառքերը կր– ցան ճամբայ ելլել:

Այդ պահուն խռովութիւնները կը չարունակուէին քաղաքին փողոցներուն մէջ: Ցուցարարները ամէն միջոցի կը դիմէին, ոստիկանութեան գործը խան– դարելու համար: Տեղ տեղ կազի կուռցներ ալ քանդեցին, մութին մէջ թա– դարելով բազմաթիւ փողոցներ: Թղթակից մը կ'ըսէ թէ այս անգամ ցուցարար– ները որ եւ է բան չէին արտասաներ հրամանագիր – օրէնքներուն դէմ, ինչ որ կը նշանակէ թէ ցոյցը յեղափոխական հանգամանք ունէր:

Գիշերուան ժամը 9ին, երբ շատ մը փողոցներու լոյսերը մարած էին, քա– րերու կարկուտը կը չարունակուէր ոստիկաններուն եւ չրջուն պահակներուն վրայ, որոնք տեղ – տեղ հրաման ստացան յարձակելու: Ցուցարարները նա – հանջած ատեն ալ քարեր կը նետէին:

Ժամը 10ին խռովութիւնները կը չարունակուէին սաստկօրէն, փողոց փողոց: Ցուցարարներու խումբ մը հազիւ ցրուուած, կը վերակազմուէր ու– րիշ կէտի մը վրայ, չուարեցնելով ոստիկանութիւնը: Այդ միջոցին ողբալի տեսարան մը կը ներկայացնէին քանդուած եւ աւարի տրուած խանութները: Կօշիկի խանութ մը բոլորովին պարպած, նպարեղէնի վաճառատան մը բոլոր պահածոները առած տարած էին: Չէին խնայած նաեւ ոսկերիչներու, գեղա–

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R.C. Seine 276,286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՏՄԱՆՆԵՐ,—

17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Clacière 15 – 70
Métro : TOLBIAC)

ՏԱՐԵԿԱՆ ՎԵՑԱՄՍԵԱՑ ԵՒԱՄՍԵԱՑ

Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ԿԻՐԱԿԻ
11
ՕԳՈՍՏՈՍ
DIMANCHE
11 Août
1935

11 ՏԱՐԻ — 11e Année No. 2880

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԳՈՒ ԽՕՍՔ

ՁԱՅՆԵՐ ՍԵՐՈՒՆԴԷ ՄԸ ՈՐ...

«Յառաջ»ի այս թիւն ալ կը յորդի համակրանքի, նոյն իսկ երախտագիտութեան արտայայտութիւններով, հրատարակու – թեան տասնամեակին առթիւ :

Այս անգամ՝ սիւնակներուն մեծ մասը գրաւած են «չրջանա – ւարտ»ները, — անոնք որ «Յառաջ»ով չնչեցին ու ծաղկեցան : Ցեսակ մը «Ձայներ Գաւառ»էն,— երկրէն, եթէ ուզէինք բուն բա – ռը գործածել :

Դժբախտաբար կարելի չեղաւ մէկ թիւի մէջ ամփոփել բոլո – րը, ընդհանուր խորագրի մը տակ : Մէկ մասը երեւցաւ անցեալ կիրակի, տասը մը մոլորելով ինկած երեքշաբթի օրուան թիւին մէջ, իսկ ուրիշներ չատ ուշ մնացին ...

Եթէ ժամանակին չարժած եւ ամբողջական պատկեր մը կազ – մած ըլլայինք, հոգ չէ թէ միայն մեր պաղութէն, մեր աչքերուն առջեւ պիտի պարզուէր իրականութիւն մը, որ է՛ւ կազդուրիչ է է՛ւ խոովիչ :

«Յառաջ»ի կամ տասնամեակի մը վաստաբանութենէն առաջ, անոնք, այդ ինքնաբուխ, անսեթեւեթ կամ բոցավառ արտա – յայտութիւնները կը ներկայացնեն հոգեկան պատկեր մը : Մասնաւոր սերունդի մը որ իր զարունքը բոլորեց բոլորովին անբնական պայմաններու մէջ : Որ ծաղկեցաւ խորթ երկնքի տակ :

Դժուար է երկու բառով բացատրել այդ խոովքը :

Ինչ որ մրմունջ էր կամ թոթովանք՝ տարիներ առաջ, որ – դէն զարձեր է ազազակ եւ պոռթկում :

Ինչ որ անորոշ տարուփուր մը տպաւորութիւնը կը գործէր է – րէկ, այսօր կը ներկայանայ իբրեւ ձեւակերպուած պահանջ : Գաւառա՛նք :

Ջերմապէս դնահատելով «Յառաջ»ի տասնամեայ դերը, յա – ճախ չափազանցութեան տանելով անոր այս կամ այն արժանիքին տարփողանքը,— ինչպէս չատերը երէկցիներէն — անոնք իրենց դո – յութիւնն է որ կը չեշտեն : Իրենց տպրելու իրաւունքը :

Ըսել կ՛ուզեն անոնք,— Ահա տասը տարի կարդացինք, տար – վեցանք, խանդավառուեցանք եւ թրծուեցանք : Անփորձ պատա – նեներ էինք, երբ «Յառաջ»ը լոյս տեսաւ, եւ արդէն զարձեր ենք երիտասարդներ, ընդունակ՝ բռնելու սերունդէ սերունդ փոխան – ցուած ժառանգութիւնը :

Թէեւ անփորձ, անոնք ալ ըմբռնեն թէ այս տարագիրը բազ – մութիւնները չատ աւելի կանուխ պիտի ծիւրին, պիտի մաշին, եթէ զինուին անհրաժեշտ աւիշէն : Այսինքն, եթէ համաստարած է – ղողութիւնը վարակէ նաեւ «չրջանաւարտ»ները :

Այս բառը— «չրջանաւարտ» — անպատճառ կապ չունի «Յա – ռաջ»ի հետ :

«Յառաջ»ը մէկ օդակն է ինքնապաշտպանութեան, յեղափո – խական եւ քաղաքական գիտակցութեան, ազգային վերածնու – թեան եւ մշտանորոգ մշակոյթի : Վտակ մը՝ բխած նոյն ապրու – րէն : Թերեւս ինքնուրոյն, բայց ոչ ինքնագոհ :

Այդ, «չրջանաւարտ»ները կը հմայեն ամէն ճակատի վրայ, եւ անձկութեամբ կը սպասեն պատեհութեանց, արժեցնելու համար իրենց յատկութիւնները :

Ահա այստեղ է որ իրենց կարգին անհնարին անձկութեան մը կը մատնուին բոլոր «Յառաջ»ները :

Ի՞նչպէս օգտագործել այս յորդահոսան կորովը՝ այս ապե – րասան պողոտաներուն վրայ :

Ի՞նչպէս գաստուրել գործերը, որպէսզի ինքնապաշտպա – նութեան օդակները ոչ միայն ամրանան, այլ եւ նորոգուին : Ոչ թէ սահմանափակուին, այլ ծաւալին :

Քաղաքական կազմակերպութիւննե՞ր : Անչո՛ւշտ : Մեր «չրջա – նաւարտ»ներուն մեծ մասը կը չնչեն, կը գործեն, կը ծաղկին եւ կ՛ուռճանան չնորհիւ Հ. Յ. Դաշնակցութեան :

Եւ սակայն, անգին ունինք բազմութիւն մը բոլորովին ան – ջատուած՝ որ եւ է կազմակերպութենէ, քաղաքական թէ հան – րային : Բազմութիւն մը՝ տոգորուն լաւագոյն տենչերով, բայց «տունը մնացած» :

Այդ բազմութեան մէկ մասը կը կոչուի նոր սերունդ, միւսը՝ նորագոյն : Երկուքն ալ ենթակայ՝ կանխահաս տերեւաթափի :

Միայն իրե՞նց էյանցանքը, եթէ, մէկ տարիէն միւսը, վրդո – վիչ համեմատութիւններ կը տառնայ տերեւաթափը :

Երբ եւ իցէ հաչուե՞ր էք ինչ որ կորնչուցինք 1920էն ի վեր, իբրեւ տուրք այս պողոտաներու փորձութեանց :

Բնականաբար նորագոյնը աւելի չատ կը կորնչնէ իր դիմա – դիծն ու կորովը, եթէ մենք արտասահմանի բազմութեանց ինք – նապաշտպանութեան հարցին վրայ նայինք այնպէս ինչպէս տասը տարիէ իվեր ...

Այս հարցերը, որ տարիներով զրաղեցուցած են «Յառաջ»ը, չատ աւելի սուր հանգամանք տառացած են այսօր : Եւ աւելի չատ կը խոովէն քան կը սփոփեն մեր հոգին, երբ այնքան արտառուչ տա – ղեր կը կարդանք երիտասարդ թէ երէց գրիչներուն տակ, տաս – նամեակի առթիւ :

Այս հարցերը պատասխանի կը սպասեն աւելի քան երբեք : Եւ բոլորէս : Մանաւանդ այս պողոտաներուն վրայ, ուր 5–15 տարե – կանները կը հալին զպրոցով, 15–20–30նոցները՝ փողոցով ...

Այդ հարցերուն լուծման համար ծրագիրներ չատ են արծար – ծուած «Յառաջ»ի էջերուն մէջ :

Անոնց մասին արտայայտուած են բազմաթիւ երի – տասարդ աշխատակիցներ, առանց դաւանանքի խտրութեան : Եւ դեռ կրնան արտայայտուիլ :

Դժբախտաբար, կը թուի թէ տասը տարի վերջը աւելի չատ հեռացած ենք լուծումէն, քան մօտեցած :

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՎԱՐՉԱՊԵՏԻՆ ԶԵԿՈՒՑԸ ԵՒ ՑՈՐԴՈՐԱԿԱՆԸ ՖՐԱՆՍԱՑԻ ՆԱՀԱՆԳԱՊԵՏՆԵՐՈՒՆ

Աննախընթաց դէմ մը Ֆրանսայի պատմութեան մէջ

ԼՐԱՑՈՒՑԻՉ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՆՈՐ ՕՐԷՆՔՆԵՐՈՒ ՄԱՍԻՆ

Ինչպէս գրած էինք, վարչապետ Պ. Լաւալ Փարիզ հրաւիրած էր Ֆրան – սայի նահանգապետները, հրամանագիր – օրէնքները բացատրելու եւ իրենց պարտականութիւնները յիշեցնելու համար : Ֆրանսայի պատմութեան մէջ ա – ռաջին անգամ է որ այսպիսի բան կը պատահի : Նահանգապետները ընդուն – ուեցան արտաքին գործերու պաշտօնատան մէջ, Պ. Լաւալի կողմէ, որուն չուրջը կը գտնուէին ներքին, ելմտական, հանրօգուտ չինութեանց, հողագոր – ծական, առեւտրական, աշխատանքի, առողջապահական նախարարները :

Տեսակցութիւնը, որ սկսած էր ժամը 3ին, տեւեց մինչեւ 18 : Պ. Լաւալ պարզեց վերջերս հրատարակուած հրամանագիր — օրէնքներուն գլխաւոր դիծերը, մանաւորապէս չեչտելով :

— « Ես կատարեալ վստահութիւն ունիմ ձեր վրայ : Սակայն այսօր այդ վստահութեան պէտք է արժանանաք ձեր գործերով : Բոլոր վարչութեանց մէջ կը տիրէր տեսակ մը անտարբերի վիճակ որ չի կրնար պատշաճիլ արդի պա – հանջներուն : Դուք միաժամանակ է՛ւ պետութեան է՛ւ նահանգներու ներկա – յացուցիչներն էք : Ես կ՛ուզեմ որ յիշեիք թէ դուք նախ պետութեան ներկա – յացուցիչներն էք, թէ պետութիւնը պիտի դնէք եղերական կացութեան մը առջեւ, եթէ ձեր ճիգը չարամադրէք գործօն եւ բանիմաց գործակցութեան մը համար : Դուք զիտէք ձեր իրաւասութիւնները : Դուք պէտք է կառավարու – թեան հաղորդէք այն տեղեկութիւնները որ կրնան օգտակար ըլլալ : Ձեր պաշ – տօնն է ժողովուրդին հաղորդել եւ գործադրել տալ կառավարութեան որո – շումները : Այս կրնակ դերին գործադրութեան մէջ, ձեր էական պարտակա – նութիւնը պէտք է ըլլայ բացարձակ կարգապահութիւն՝ կառավարութեան հանդէպ : Դուք պէտք չէ սահմանափակուիք գործառնական գործունէութեան կրաւորական գործիքները դառնալով : Անհրաժեշտ է որ դուք ալ նախաձեռ – նութիւն տառաձնէք : Երբ դուք պատուիրակութիւններ, հանրային կամ ար – հեստակցական խմբակցութիւններ կ՛ընդունիք — եւ ամէն օր կ՛ընդունիք — չեմ հանդուրժեր որ կառավարութեան փոխանցէք այնպիսի պահանջներ որոնք ներկայացուած են վիրաւորական ձեւով : Անհանդուրժելի է այդ եւ անթոյլա – րելի :

Յետոյ խօսելով Պրէսթի եւ Թուլոնի դէպքերուն վրայ, վարչապետը ա – նաչառկեց որ նահանգապետները հարցումներ կամ թելադրութիւններ ուղղեն : Այս առթիւ մանրամասնեց կառավարութեան ծրագիրները՝ անտեսական վե – րակազմութեան համար : Իսկ ամէնէն վերջը ուղղեց հետեւեալ յորդորականը, որ աւելի չատ ապդարարութիւն մըն է :

— Երբեմն կ՛ըսեն, անշուշտ անիրաւաբար, թէ նահանգապետները աւելի չատ գալիք կառավարութեան մասին կը խորհին քան զործող : Կրնաք կատար – եալ վստահութիւն ունենալ : Պէտք է մեկնիք առանց որ եւ է մտահոգութեան՝ կառավարութեան դիտաւորութեանց մասին : Սակայն կրնաք ամէն տեսակ մտահոգութեան մատնուիլ, եթէ չկատարէք ձեր պարտականութիւնը : Որպէս զի կառավարութեան պետը միայն մէկ անգամ Փարիզ հրաւիրած ըլլայ նա – հանգապետները, պէտք է որ բացառիկ կացութիւն մը ստեղծուած ըլլայ : Ա – դարեւ, վարչաձեւին ճակատագիրը, երկրին կեանքն է որ վտանգի մէջ են» :

Նահանգապետները նոյն իրիկուն իսկ (ուրբաթ) մեկնեցան իրենց տե – ղերը, առանց որ եւ է յայտարարութիւն ընելու մամուլին :

ՆՈՐ ՀՐԱՄԱՆԱԳԻՐՆԵՐՈՒՆ ԳԼԽԱՒՈՐ ԳԻԾԵՐԸ

Նոր հրամանագիր — օրէնքներուն 41ը պաշտօնաթերթին մէջ հրատա – րակուեցան ուրբաթ օր, 9 օգոստոս, անմիջապէս զործադրելի դառնալով, իսկ մնացեալ 42ը պիտի հրատարակուին անյապաղ : Թէեւ այս բացառիկ օրէնքնե – րը կը համարուին վերջին չարքը, բայց անհատականն չէ որ ուրիշ արտակարգ տնօրինութիւններ ալ ըլլան, վարչական բարեկարգութեան համար :

Թէեւ ոչ այնքան վճռական, բայց եւ այնպէս մեծ կարեւորութիւն ունին 41 նոր հրամանագիրները : Արտաքին առեւտուրը դիւրացնելու համար, հրա – մանագիր մը կը ջնջէ 23 չարք օտար ապրանքներու ներածման սահմանափա – կումը : Շատեր կը կարծեն թէ այս ճամբով բոլորովին պիտի ջնջուի բաժնե – ցուցակի դրութիւնը : Սակայն կառավարութիւնը կ՛ուզէ խոհեմութեամբ գոր – ծել, նկատի առնելով աշխարհի անկայուն վիճակը եւ ուրիշ երկիրներու հաս – տատած սահմանափակումները :

Շարք մը հրամանագիրներ կը ձգտին ժամանցնել ապրուստը, մասնաւորա – պէս մխին գինը : Նահանգապետներուն իրաւասութիւն տրուած է առաւելա – գոյն գիներ նչանակելու : Մասնաճառները պարտաւոր պիտի ըլլան կախելու գիներու ցանկը : Խստօրէն պիտի պատժուին անոնք որ չարաչահութիւն կը փորձեն : Միջոցներ պիտի տնօրինուին վերաթացելու համար նոր ապանպանոց – ներու չինութիւնը : 150,000 հիւանդ արջառներ պիտի դնչնացուին, կառավա – րութեան ծախքով : Հրամանագիրը օրէնքներէն ազդուած քաղաքացիներու զո – հողութիւնները հաւասարեցնելու համար, ագարակներու վարձքերը պիտի դեղչուին 10 առ հարիւր : Գիւղական տասցուած քներու տէրերուն համար հա – րիւրին 10 դեղչ պիտի ըլայ գրաւի (խոթելիք) տոկոսին վրայ եւն. :

ԱՆԴՈՐՐՈՒԹԻՒՆԸ ՎԵՐՋՆԱՊԷՍ ՀԱՍՏԱՏՈՒԵՑԱՒ

ՊՐԷՍԹԻ, ԹՈՒԼՈՆԻ, ՇԱՎՈՒԻ ՄԵՋ ԵՒ ԱՑԼՈՒՐ

Որո՞ւէ ևս խռովութեանց պատասխանատուներ

Պաշտօնապէս կը հաստատուի թէ խաղաղութիւնը վերահաստատուած է այն բոլոր նաւահանգիստներուն եւ քաղաքներուն մէջ ուրիշութիւններ ծա – գած էին այս չարթուան ընթացքին : Թուլոնի նաւարանին բանուորները աչ – խատանքը վերսկսան ուրբաթ առաւ, թէեւ տհաճութեամբ, սակայն առանց նոր դէպքեր յարուցանելու : Անդորրութիւնը վերահաստատուած է նաեւ Պրէսթի, Շէրպուրկի, Հաւրի եւ Լօրիանի մէջ : Ատլանտեան չոգենաւերը կրցան ճամբայ ելլել Հաւրէն :

(Շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՆԱՄԱԿԻ ՄԸ ԱՌԹԻԻ

— «Հ.Մ.Ը.Մ., Բարեգործական եւ «Օրը Օրին»ի Ադազը դէմ դէմի : Տա – րօրինակ բան :

Բայց սեա լուսաբանութիւնը այն – պէս ինչպէս որ է :

Հ.Մ.Ը.Մ.ի Շրջ. վարչութիւնը նահակ մը ղրկած է Բարեգործականի Փարիզի Մասնաճիւղին, նպատա խնդրելու համար :

Բարեգործականի Փարիզի Մասնա – ճիւղը այդ նամակը յղած է Կեդրոնին :

Մինչեւ այստեղ, ինչպէս կը տես – ւէք, ամէն ինչ բնական, օրինաւոր ե – րեւոյթ մը ունի :

Բայց ... ասկէ յետոյ է որ կը սկսի անբնականը եւ տմեր :

Եթէ Հ.Մ.Ը.Մ.ը մինչեւ այսօր չէ ստացած Բարեգործականի Փարիզի Մասնաճիւղին պատասխանը, այդ ու – րիշ հարց է եւ իրաւամբ կը զարմա – նամ, դրուիհետե... Բարեգործականի կեդրոնի փարիչ պատուիրակը շատ օ – րինապահ անձնաւորութիւն մըն է : Ան շատ լաւ գիտէ թէ գրուած եւ պա – տասխանի սպասող նամակի մը պէտք է անմիջապէս պատասխանել : Արդա – րեւ պատասխանը գրուած է յուլիս ամսուան կիսուն :

Այժմ կը մնայ գիտնալ թէ ինչո՛ւ, այդ փոստակաչէն մինչեւ «Յառաջ»ի մէջ Հ.Մ.Ը.Մ. Շրջ. վարչութեան նահակին տպաւիլը, Բարեգործականի Փարիզի Մասնաճիւղը չէ պատասխա – նած :

Գիտեմ թէ ինչո՛ւ կը դժուարանան անոնք : Բարեկամներ կան այնտեղ, որոնց բարեացակամ նիպաստագրին հա – մար ոչ մէկ կասկած ունիմ : Թող չցասին անոնք երբ ըսեմ թէ բաժա – կամները, եթէ չեն կարդացած, փրն – տրուին, գտնեն եւ կարդան այդ նա – մակը, զոր պարոն վարիչը գրած է իրենց, եւ թող գէշ կամ լաւ, պա – տասխանեն Հ.Մ.Ը.Մ.ին : Ընական պարտականութիւն մըն է այս :

Այն ատեն պիտի պարզուի թէ ինչ որ «Ադազ» գրած է յուլիս 21ի թիւին մէջ, առնելով վրդովուած ընկերոջ մը բերնէն, *բան առ բան ճիշդ է» :*

Ահա մեր լրատուին նամակը : Եւ այս՝ անգամ մը եւս հաստատելու համար թէ «գիւանագիտական» կամ ուշացած լուսաբանութիւնները մեզ չեն գոհացներ : Երբ կը հարցնէինք 21 յուլիսին,– ճի՞շդ է թէ ոչ, չատ ալ պէտք չունէինք պատասխանի, ոչ նպաստամատոյցէն, որ 4000 ֆրանք կուտայ ֆութպոլիստներու (ոչ թէ մարմնակրթական կազմակերպու – թեան մը), ոչ ալ նպաստընկալէն, որ կը սիրէ դեռ ... ապասել նպաստին :

Հ.Մ.Ը.Մ.էն կը խնդրենք, որ մեզի տեղեկացնէն երբ ատենն իրենց սպասած ... գումարը կամ տակաւին իրենց ձեռքը չհասած պատասխանը :

ԱՐԱՋ

ՍՈՒՐԻՈՅ ԵՒ ԼԻԲԱՆԱՆԻ ՀՊԱՏԱԿՆԵՐՈՒՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ՀՈԳԵՐԸ

Ուրբաթ առաւ, այս նիւթի մասին լուր մը հրատարակուած էր «Յառա – ջ»ի մէջ, ուրախութիւն պատճառելով չատերուն : Այդ չատերէն մէկն ալ ես, չունչս խմբագրատուն կ՛առնեմ :

Խմբագրապետը նամակներու եւ թերթերու ծանրութեան տակ հեւացող սեղանի մը առջեւ նստած՝ կը զրէ ու կը զրէ ...

Կը խնդրեմ լուսաբանութիւններ՝ հրատարակուած լուրի մասին : Ցեսա – սերէն բնագիրը, զոր զարակին մէջ պահած կը, ներկայացնելով ըսաւ.

— Ահաւասիկ : Լուրը վաւերական է, բայց գործադրութեան մասին եւ ալ տարակոյսներ ունիմ : Եկուր քեզի հարցարան մը տամ, գնա հիւպատոսարան եւ լրացուցիչ տեղեկութիւններ առացիր : Շատեր կը հետաքրքրուին :

Եւ «Յառաջ»ի տմոր եւ հարցարանը ձեռքս, կ՛ուղղուիմ դէպի Լիբանանի հիւպատոսարանը : Կը մտնեմ ներս : Հիւպատոսը, Պ. Խյուզ, գժբախտաբար բացակայ է : Ինդիրը կը բացատրեմ փոխանորդին : Գրագրուհին զիս կ՛առաջ – նորդէ մարզպանութեան բաժնի փոխ–վարիչ Պ. Պէրթոլէի գրասենեակը : Վա – րիչը ձեռքի սեղմումով եւ ժպիտը դէմքին, աթոռ մը կը հրամցնէ :

Անմիջապէս կ՛անցնիմ բուն հարցին.

— Ինչպէս կը տեսնէք, Լիբանանի եւ Սուրիոյ հպատակները պիտի վայե – լեն ամէնէն նպաստաւորեալ ազգի իրաւունք, մինչդեռ, սկիզբէն ի վեր կը զրկուին աշխատանքի տմամէն, չատեր ալ հրաման տտացած են հեռանալու : կը յուսա՞ք թէ բարեփոխումներ պիտի ըլլան այս «Modus Vivendi»ին չնորհիւ :

— Հարցը կախում ունի զործէն եւ արհեստէն : Քանի ենթակային վարած արհեստին եւ գործին մէջ գործադրուիլ Ֆրանսացիներ կան, օտարներու գործ չի տրուիր, եթէ նոյնիսկ աշխատանքի արտօնագիր ունենան :

— Բայց չէ՞ որ Լիբանանն ու Սուրիան Ֆրանսայի հովանաւորեալ են – թակայ երկիրներն են :

— Այո, բայց միեւնոյն տառն օտար են :

Եւ անմիջապէս Ֆրանսերէն բնագիրը ներկայացնելով.— Ուրեմն, այս հրամանագիրը ի գօրու չէ՞ խնդիրը լուծելու :

— Ի գօրու է, եթէ ենթական Ֆրանսացի գաւակներ ունի, կամ իր պատ – կանած գործին մէջ անգործ Ֆրանսացիներ չկան : Ահա, այս ամէնէն վերջն է որ, Լիբանանցիին, Սուրիացիին, Ալճերիացիներու, Թունուզցիներու նախա – պատուութիւն կը տրուի, համաձայն հարիւրին 10 օրէնքին : Իսկ մնացեալ օ – տարականները կը մնան երրորդական :

— Մինչեւ հիմա, քանի՞ Լիբանանցիներ եւ Սուրիացիներ զրկուած են աշ – խատանքի իրաւունքէն, եւ օրքա՞նը Հայեր են :

— Կարեւոր թիւ մը կը կազմեն : Շատակը, որոշ բան մը չեմ կրնար ըսել Հայերու մասին, որովհետեւ ներկայացուղները ընդհանրապէս Լիբանանի հը – պատակութեան թուղթեր ունին : Այնպէս որ Լիբանանցիներու եւ հպատակ Հայ Լիբանանցիներու միջեւ՝ տարբերութիւն չենք դներ :

— Մարսէյլի սուրիական գրասենեակը բազմաթիւ դիմումներ տտացած է : Այդ խնդիրները տեղին վրա՞յ կը կարգադրուին, թէ՝ ձեղի կը զրկուին :

— Լուր ունինք : Կեդրոնին միջոցաւ պիտի կարգադրուին : Կը կրկնեմ,— Նախ Ֆրանսացին, յետոյ հպատակները, եւ ամէնէն վերջ՝ միւս օտարները, միշտ 10 առ հարիւրի օրէնքը նկատի առնելով :

— Ան հասարակ, ի՞նչպէս կը տեսնէք ձեր հպատակներուն սպառնացող այս տագնապին ելքը :

— Դժուար է պատասխանել, քանի գործերը այսպէս կ՛ընթանան : Բայց աւելի լաւ պիտի ըլլայ որ, ներկայ բացառիկ օրէնքէն օգտուելով՝ բոլոր օտա – րահպատակները իրենց երկիրը վերադառնան : Այլապէս, պիտի գայ օր մը, որ այս տուիճն ալ ձեռք չանցնի :

— Շատ Հայեր դիմա՞ծ են ձեղի, վերադառնալու համար :

— Բաւական Հայեր եկան կարծիք հարցնելու համար : Ոչ – հպատակ Հայեր կրնան երթալ եւ նոյնիսկ վերադառնալ, եթէ ունին անցագիր :

Այս հարցերէն վերջ, դեռ կը ժպտէր Պ. Պէրթոլէի դէմքը, երբ «Յառաջ»ի կողմէ չնորհակալութիւն յայտնելով՝ ձեռքի սեղմումով մը կը բաժնուէի իրմէ :— Ծ. Պէրպէրեան

«ՅՈՒՍԻՍԱՅԻՆ ՀՈՍԱՆՔ» ՕԹԱՆԱՅԻՆ ԱՆՍԱՄԲԼ

— Ես ձեզ կասեմ, թե ինչու «Յուսիսային հոսանքի» դերասանները այդքան հաճախ են ելույթ ունենում տարբեր ակումբներում, ինչու նրանք այդքան հաճախ են հանդիպում հանդիսատեսի հետ։ Ես ձեզ կասեմ, որովհետև մենք ունենք հրաշալի դերասաններ, որոնք ոչ միայն գիտեն, թե ինչպես պետք է խաղալ, այլև գիտեն, թե ինչպես պետք է երգել, պարել, ինչպես պետք է ելույթ ունենալ։ Ես ձեզ կասեմ, որովհետև մենք ունենք հրաշալի ղեկավար, որը գիտի, թե ինչպես պետք է ղեկավարել, ինչպես պետք է ստեղծել ուրախ, զվարթ մթնոլորտ, ինչպես պետք է ստեղծել ընկերական հարաբերություններ։ Ես ձեզ կասեմ, որովհետև մենք ունենք հրաշալի ղեկավար, որը գիտի, թե ինչպես պետք է ղեկավարել, ինչպես պետք է ստեղծել ընկերական հարաբերություններ։ Ես ձեզ կասեմ, որովհետև մենք ունենք հրաշալի ղեկավար, որը գիտի, թե ինչպես պետք է ղեկավարել, ինչպես պետք է ստեղծել ընկերական հարաբերություններ։

Ահա թե ինչու «Յուսիսային հոսանքի» դերասանները այդքան հաճախ են հանդիպում հանդիսատեսի հետ։

Ես ինքս էլ ունեցա հանդիպում «Յուսիսային հոսանքի» դերասանների հետ։ Ես ինքս էլ տեսա, թե ինչպես են նրանք ելույթ ունենում, ինչպես են նրանք երգում, պարում, ինչպես են նրանք ուրախացնում հանդիսատեսին։ Ես ինքս էլ տեսա, թե ինչպես են նրանք ուրախացնում հանդիսատեսին։

ՎԱՂԱՏՈՒՄ ՂԱՊՉԻ

Ղափան - Կիվրիկլի — 38 կմ. և. Ա., 4 մարդ։ — Ուղեվարձը 11 ռուբլի։ — Ուղեվորվում է ամեն օր, առավոտյան ժամը 8-ին։ — Ուղեվորվելու համար դիմել Ղափանի հաղորդակցության գրասենյակ։ — Հեռ. 2։

(Ուղեվորվում է ավտոմեքենայով)։

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՂՈՐԴԱՐԱՆ

Ուղեվորվում է ամեն օր, առավոտյան ժամը 8-ին։ — Ուղեվարձը 11 ռուբլի։ — Ուղեվորվելու համար դիմել Ղափանի հաղորդակցության գրասենյակ։ — Հեռ. 2։

(Ուղեվորվում է ավտոմեքենայով)։

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՂՈՐԴԱՐԱՆ

Ղափան - Կիվրիկլի — 38 կմ. և. Ա., 4 մարդ։ — Ուղեվարձը 11 ռուբլի։ — Ուղեվորվում է ամեն օր, առավոտյան ժամը 8-ին։ — Ուղեվորվելու համար դիմել Ղափանի հաղորդակցության գրասենյակ։ — Հեռ. 2։

(Ուղեվորվում է ավտոմեքենայով)։

ՎԱՂԱՏՈՒՄ ՂԱՊՉԻ

Ղափան - Կիվրիկլի — 38 կմ. և. Ա., 4 մարդ։ — Ուղեվարձը 11 ռուբլի։ — Ուղեվորվում է ամեն օր, առավոտյան ժամը 8-ին։ — Ուղեվորվելու համար դիմել Ղափանի հաղորդակցության գրասենյակ։ — Հեռ. 2։

(Ուղեվորվում է ավտոմեքենայով)։

ՀԱՅԱՍՏԱՆ — 1923-ին, երբ դեռ նոր էր ստեղծվում Ղափանի շրջանը, «Ճշմարիտ» թերթի խմբագրությունը ուղարկեց իր թղթակիցներից մեկին՝ Ղափանի գյուղերից մեկում տեղի ունեցող հանրահավաքի մասին տեղեկություններ հավաքելու։ Թղթակիցը վերադարձավ և հանձնեց իր նյութը։ Նյութը կարդալուց հետո խմբագրությունը որոշեց ուղարկել մեկ ուրիշ թղթակցի, որպեսզի նա ստուգի առաջինի տեղեկությունները։ Երկրորդ թղթակիցը վերադարձավ և հայտնեց, որ առաջինը ոչ մի տեղ չի գնացել, այլ նստած գրել է իր սենյակում։

Ի՞նչ եղավ հետո...

Հետո ոչինչ։ Թղթակիցը մնաց իր պաշտոնի վրա։

Ի՞նչ եղավ հետո...

Հետո նա սկսեց ստել։ Ստել, ստել և ստել։ Ստել այնքան, մինչև որ նրան հեռացրին։

Ի՞նչ եղավ հետո...

Հետո նա գնաց Ղափանի գործկոմ և ասաց, որ ինքը ուզում է աշխատել «Ճշմարիտ»-ի համար։ Նրան ասացին, որ «Ճշմարիտ»-ի համար աշխատելու կարիք չկա, որովհետև «Ճշմարիտ»-ը ինքնուրույն թերթ է։

Ի՞նչ եղավ հետո...

Հետո նա գնաց Ղափանի գործկոմ և ասաց, որ ինքը ուզում է աշխատել «Ճշմարիտ»-ի համար։ Նրան ասացին, որ «Ճշմարիտ»-ը ինքնուրույն թերթ է, և նրան պետք չեն թղթակիցներ

Պաշտօնական տեղեկագրի մը համաձայն, Թուլոնի զէպքերուն հետեւանքով մեռած են երկու հոգի, մահացու վէրքեր ստացած՝ երեք հոգի, հիւանդացնոց փոխադրուած՝ 30 հոգի: Այս հաշիւները կը ներկայացնեն միայն ծանր վիրաւորները: Զննբակալուած եւ բանտարկուած քաղաքացիներէն 42 հոգի պիտի դատուին պատժականատեանին առջեւ, իսկ ուրիշ 33 հոգի, որոնք ազատ ձերբակալուած են, ոստիկանական տեսեանի առջեւ: Ամբաստանեալներուն մէջ կը գտնուի ուսուցիչ մը՝ Մարսէյլի ճեմարանէն:

Այլակողմեան թերթերը կը գրեն թէ Պրէսթի խռովութիւնները սարքուած են համայնավարներու կողմէ որոնք երեք յայտնի գործիչներ ղրկեր են, նշանախօսքեր հաղորդելու համար: «Մարթէն» կ'ըսէ թէ ասոնց պատասխանատուութիւնը հաստատուած է ոստիկանական քննութեամբ:

Թուլոնի զէպքերուն առթիւ ալ նոյն թերթերը կը գրեն թէ խռովութեանց պատասխանատուները բուն բանուորները չեն, այլ զանազան կասկածելի տարրեր, զեկավարութեամբ մասնաւոր գրգռիչներու: Լայն քննութիւն մը բացուած է, երեւան հանելու համար ճշմարտութիւնը:

Խորհրդարանի ձախակողմեան խմբակցութեանց ներկայացուցիչները ժողով գումարելով, որոշեցին քննիչ յանձնախումբեր ղրկել Պրէսթ եւ Թուլոն: Ցանձնախումբերը կը բաղկանան հինգական անդամէ եւ ճամբայ ելան ուրբաթ իրիկուն: Ցանձնարարուած է իրենց տեղեկագիրները հասցնել երեքշաբթի օրուան ժողովին:

Աշխատանքի Դաշնակցութեան դիւանը վարչապետին դիմելով, պարսաւեց պատահած զէպքերը: Այս առթիւ դիտել տուաւ թէ Պրէսթի եւ Թուլոնի մէջ գրգռիչ ազդեցութիւն գործած է զօրքին ներկայութիւնը: Բոլոր ձախակողմեան հոսանքները կը չարունակեն պատահած զէպքերուն պատասխանատու հռչակել ներկայ ազգային իշխանութիւնները: Համայնավար կուսակցութիւնը ընդարձակ յայտարարութեամբ մը յատկապէս կ'ամբաստանէ Պ. Լավալը, ամբողջ կեդրոնական կառավարութեան հետ:

ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ ԱԼ ՑՈՑՑԵՐ ՊԻՏԻ ԿԱՏԱՐՈՒԻՆ

Պետական պաշտօնեաներու 13 արհեստակցական միութեանց պատուիրակները ժողով գումարեցին առջի օր եւ յանուն 40.000 անդամներու որոշեցին կազմակերպել պայքարը հրամանագիր — օրէնքներուն դէմ: Վիթխարի միտինգ մը պիտի սարքուի օգոստոս 20ին: Մրագրուած է նաեւ գործադուլ մը: Ընկերվարական եւ համայնավար թերթերը անընդհատ կ'արձարձեն կրակը, փառաբանելով «ժողովրդական ճակատ»ը եւ մէջտեղ դնելով հետեւեալ նշանախօսքերը.—

«Միացէք բոլորդ փաշականութեան դէմ.— Միացէք հացի, խաղաղութեան եւ ազատութեան համար.— Միացէք պատուելու համար թշուառութեան հրամանագիրները.— Միացէք պահանջելու համար որ հարուստները վճարեն»:

Համայնավար կուսակցութիւնը իր յայտարարութեան մէջ կ'ըսէ թէ ամէն բան պիտի ընէ Լավալի կառավարութիւնը քշելու համար:

Հապէշները իրենց ցոյսը դրած են հռոմակաթոլիկ կուսակիրներու վրայ

Ատոնց — Ապէսպայէն կը հետագրեն թէ՝ գիտնալով հանդերձ որ ղրկուած են արդիական զէնքերէ, Հապէշները անընդհատ գինուարժութիւն կը կատարեն: Բազմաթիւ երիտասարդներ հետիոտն կարելով լեռ ու ձոր, կեդրոն քաղաքները կ'երթան, մարզուելու համար: Շատերը յիսուն տարի առաջուան հրացաններ ունին, եւ սակայն չեն յուսահատիր: Ուրիշներ ալ զինուած են տէգերով, նիզակներով եւ ուրիշ նահապետական զէնքերով: Հապէշները ամէնէն աւելի ապաւինած են իրենց ամէհի լեռներուն եւ անդնդախոր ձորերուն: Լեռնաշղթաներ կան 15.000 ոտք բարձրութեամբ, անզուննդներ՝ 5000 ոտք խորութեամբ, եւ հովիտներ որոնց նեղ արահետներէն միայն ջորիներ կրնան անցնիլ: Ասոնք, Հապէշները պիտի խուսափին կանոնաւոր ճակատամարտներէ, քանի որ չունին արդիական զէնքեր, եւ պիտի նախընտրեն հրոսակային կռիւները: Այս ռազմավարութեամբ կը յուսան երկար տարի յոգնեցնել, մաշեցնել թշնամին եւ մեծ կորուստներ պատճառել նուազագոյն վնասով: Լեռնային չրջաններու բնիկները այծերու կը նմանին: Մինչակ են, իրրեւ նշանառու, բայց կատարու պի՝ կոկորդ կոկորդի կռուած տարեն:

Թուրքերու եւ Արաբներու դիրքը

Փարիզի Թրքական դեսպանատունը պետական մեծ ընդունելութիւն մը կը հերքէ այն լուրերը թէ վէհիպ փաշա Թրքական կառավարութենէն հրաման առացած է մտնել հապէշական բանակին մէջ: Դեսպանատունը կ'ըսէ թէ վէհիպ փաշա քանի մը տարիէ ի վեր զրկուած ըլլալով Թրքական հպատակութենէն, որ եւ է կապ չունի Թրքական հանրապետութեան եւ անոր կառավարութեան հետ:

⁂ Լոնտոնի թերթերը կը գրեն թէ Արաբիոյ եւ մասնաւորապէս Եմէնի մէջ գործօն քարոզութիւններ կը կատարուին ի նպաստ Հապէշիստանի: Կայսրը վերջերս պատուիրակութիւն մը ղրկած է իմամ Եահեայի եւ Իպնը Սէուտի, մասնաւոր նամակով մը որուն պարունակութիւնը գաղտնի կը պահուի:

⁂ Իտալական կառավարութիւնը 31,000 Թօն պահածոյ միս ապսպրեց Պրազիլիա: Արժէքն է 40 միլիոն լիր, կէսը կանխիկ վճարուած:

ՊՈԼՍՈՑ ՔԷՄԱՆՔԼԷ ՄՈՒՍԹԱՖԱ ՓՇԵՆ ՄԶԿԻԹԻՆ ՄԷՋ պեղումներ կատարուելով, երեւան հանուեցաւ Բիւզանդիոնի Աղեքսանդր կոմնենոս կայսեր գերեզմանը, մարմարով ծածկուած եւ ոսկեսառ արձանագրութեամբ: Կայսեր կմախքը եւ մանաւանդ ակռաները չատ լաւ պահուած են: Մզկիթին արեւելեան կողմը գտնուեցաւ սանդուղ մը: Կը կարծուի թէ դէպի սորվերկրեայ նկուղ մը կը տանէր: (Այս մզկիթը նախկին Ս. Ֆոթինի եկեղեցին է): Մինարէին վայրին մէջ ալ երեւան հանուեցան չատ հին գերեզմաններ եւ աքանչելի արձանագրութիւններ:

ՓԱՐԻԶԻ ՀՈՐՀՐԴԱՑԻՆ ԴԵՍՊԱՆԱՏԱՆ խորհրդական Պ. Տիվիլկովաքի, որ ինքնաչարժով Պերլին կ'երթար իր կնոջը եւ երկու զաւակներուն հետ, գտնց ծանր արկածի մը: Ինք մեռաւ հիւանդանոցին մէջ, կինը վիրաւորուեցաւ ծանրապէս: Երկու զաւակներէն (6 եւ 8 տարեկան) մէկն ալ ծանր վէրքեր ստացաւ:

Ա.ԶԳ. ՊԱՐԳԵԻԱՒԱՂԻՆ 9րդ չերտին վիճակահանութիւնը պիտի կատարուի օգոստոս 27ին, Հաւոր անդրաւլանտեան չոգենաւերու նոր կայարանին մէջ:

Հ Յ. Դ.

Փարիզ

ՊԱՆՆԷՕ-ՔԱՇԱՆԻ «Աջ.Ն.» Ընթակամիտէի ընկերական ընդհ. ժողովը տեղի կ'ունենայ վաղը, Երկուշաբթի երեկոյ ժամը 9ին, 17Բիս Ամբէր, Քաշան կարեւոր օրակարգ:

ԸՆԿԵՐԱՀԱՄԱԿՐԱԿԱՆ ԽՆՋՈՅՔ

«ՅԱՌԱՋ»Ի ՏԱՍՆԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԹԻԻ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ Հ. Յ. Դ. ԵՒՐՈՊԱՅԻ Կ. ԿՈՄԻՏԷԻ ԿՈՂՄԷ

17 ՕԳՈՍՏՈՍ ՇԱԲԱԹ ԵՐԵԿՈՅ

Մանրամասնութիւնները յուտով:

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

կազմակերպուած՝ Հ. Յ. Դ. ԱՆԻԷՌԻ «ԱՐԱՄ» ԵՆԹ. ԿՈՂՄԷ

ԱՅՍՕՐ ԿԻՐԱԿԻ, ԱՐԺԱՆԹԷՕՑԻ ԱՆՏԱՌԻՆ ՄԷՋ

Կը ճախագահէ՝ ընկեր Լ. ԳԵՒՈՆԵԱՆ

Կը խօսի՝ ընկեր ՍԱՀԱԿ ՏԷՐ-ԹՈՎՄԱՍԵԱՆ

Կը նուագէ Թառիստ Գարեգին:

ՀԱՂՈՐԴ. ՄԻՋՈՑ. — Շոգեկառք Սէն Լազարէն, իջնել կար Արժանթէօյլ, ուրտեղէն առնել Օթօպիւս եւ իջնել Fontaine Rosière:

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Ֆր. Հ. Կ. ԽԱՉԻ ԻՍԻ ԼԷ ՄՈՒԼԻՆՈՑԻ ՄԱՄՈՒՃԻԻԼԻՆ ԿՈՂՄԷ

ՄԷՕՏՕՆԻ ԱՆՏԱՌԻՆ ՄԷՋ, ՊԱՂ ԱՂԲԻՒՐԻՆ ՄՕՏ (Tapis Vert վայրը):

ԱՅՍՕՐ ԿԻՐԱԿԻ ՕՐ

Գեղարուեստական բաժին.— Երգ, պար եւ արտասանութիւն:

Կը նուագէ ԵՓՐԱՏ նուագախումբը: Ձոխ պիւֆէ աժան գիներով:

Մուտքը՝ ազատ է:

Հաղորդակց. միջոց.— Մէթրօ Մերի տ'իսիէն կամ Լա Ջերմ տ'իսիէն առնել T. V. թաքսիները եւ իջնել թափի վէր: Լա Ջերմ գալու համար առնել 23 կամ 32 թիւ ֆանրակառքերը:

ՏՕՔԹ. ՍՊԱՐԹԱԼԻ

ՓԱՐԻԶԻ ԲԺՇ. ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ

Նախկին գլխաւոր բժիշկ եւ վիրաբոյժ հիմիրի ազգ. հիւանդանոցին

33, Rue Poissonnière (Rex սինեմային ճիշտ քովը)

Մէթրօ՝ Bonne-Nouvelle

ընդունելութիւն առջի օր ժամը 14—18 եւ ժամադրութեամբ:

ՀԱՑԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՃԱՌԸ

Ճաշարան ՖԼՕՐԻԱ

61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)

Մէթրօ՝ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն Danton : 52 - 73

Աթենական եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ:

ԿՈՒԶԷ՞Ք ԶՈՒՏ ԽԱՂՈՂԷ ԵՒ ԱՆԻՍՕՆԷ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾ ՕՂԻ ԽՄԵԼ

ՀԱՐՑՈՒՅԵՔ
ՓՏՏՈՒՆՑԵՔ
ԵՒ ԳՆՆՑԵՔ

ՐԱՔԻ ՏԻԻԶ
ԱՐՓԱՑԱԿԱՆ ԽՄԻԶՔ

ԿԱԶԴՈՒԻՐԻՁ
ԱՆԱՐԱՏ
ԱԽՈՐԺԱԲԵՐ

Գոլսոյ օդին է որ ձեր ուզածին պէս կը ներկնայ եւ քէյֆ կուտայ.

Ֆրանսայի համար արտօնատէր՝ Ց. ՏԱԼԱՖԻԲԵԱՆ

8, Rue Suffren, MARSEILLE, Tél. D. 70-89

Փարիզի ներկայացուցիչ Գ. ՃԻՏՃՃԵԱՆ,

75, Ave. Victor – Hugo, Clamart (Seine)

Լիոնի ներկայացուցիչ ՃԷՆԿԸՏՐԵԱՆ եւ ԹԷՐԶԻԵԱՆ

2ի1, Rue de Criqui

ԱՆԻԷՌԻ ՄԷՋ ՅԱՌԱՋ ԿԸ ՓԱԽՈՒԻ

Զ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆի *մօտ*, 34, Villa Rouveyrolles.

ՀԱՑ ԳԱՂԹԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ՊԱՇՏՕՆԱՏՈՒՆԸ *71, Avenue Kléber*

ՀԱՄՑԷՆ ՄԻՇՏ ՆՈՑՆՆ Է

Բաց է ամէն առաւօտ ժամը 10—12.30: — Դիմել ամէն կալգի վկայականներու համար:

Խորհուրդներ կը տրուին հիմնութեան թուղթերու վերաձորգման համար:

ՓՈԽԱԴՐՈՒԱԾ Է

ՎԻՐԱԲՈՅԺ-ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ
ՀՐԱՉ ՉԱՐԴԱՐԵԱՆ

44, Rue de Dunkerque, Paris.

ՀԵՌԱՁԱՅՆ **TRUDAINE: 42-69**

(ԿԱՐ ՏԻՒ ՆՕՐԻ ՄՈՏ):

Տոքթ. ԱՐՇԱԿ ԱՆԴՐԷԱՍԵԱՆ

ՎԿԱՑԵԱԼ ՓԱՐԻԶԻ ԲԺՇԿ. ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ ՊԵՏ. ՎԿԱՑԱԿԱՆՈՎ

ՄԱՆԿԱԲԱՐՁ, ՄԱՄՆԱԳԷՏ ԿԱՆԱՆՑ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

*BAUDELOCQUE*Ի ՄԱՅՐԱՆՈՑԷՆ

Հիւանդ կ'ընդունի Զատիկշաբթի եւ Ուրբաթ օրերը ժամը 10 – 12

Maison d'ACCOUCHEMENT

35 ՍԵՆԵԱԿ, ԱՐԴԻԱԿԱՆ CONFORTՈՎ

36, Cours de Vincennes, Մէթրօ՝ **Nation,** Հեռաձայն **Diderot 03-96**

ՄԱՏՉԵԼԻ ԳԻՆԵՐ PRIX à FORFAIT

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԴԵՂԱՐԱՆ

52, Rue du Fbg. St. Martin. Paris (10)

(ՀԱՐԻՒԵԼԵԱՆ ԹԱՂՆԱՓԻՆ ԿԻՑ)

Մէթրօ՝ **St. Martin** եւ **Chateau d'Eau.** Tél. Nord: 82 - 86

փարիզի կեդրոնը բացուած է ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԴԵՂԱՐԱՆ, ուր կարելի է գտնել ամէն տեսակի ԴԻՂԵՐ, պատրաստուած մեծ խնամքով ու սիրտ ի բարւ:

Բոլոր ՀԱՅ յաճախորդները կրնան օգտուիլ Զրիքարտ դեղատան մէջ գտնուող ՀԱՅ ԲԺՇԿի մը խորհուրդներէն:

ԿԱՐԵՒՈՐ ԾԱՆՈԹՈՒԹԻՒՆ

Ձեր կազմակերպած դաշտահանդէսներու, հացկերոյթներու, հաւաքոյթներու եւ պարահանդէսներու համար պէտք է. զած ԳԱՐԵԶՈՒԻՐ, ԼԵՄՈՆԱԴ, ՇԱՄՓԱՆԻԻ, լաւ եւ սովորական ԳԻՆԻՆԵՐՈՒ աժան գնման համար դիմեցէք՝ փարիզի հայ Նպարավաճառներու ծանօթ՝

ETABLISSEMENTS PARISIENS

TIP-TOP

9 & 11, Rue Friand, Paris (14)

Métro: Alésia. Tél. Lecourbe: 93-51

որ կը ստանձնէ պահանջուած խմիչները յանձնել ձեր նշանակած տեղը որոշեալ ժամուն կատարեալ ճշտապահութեամբ եւ խնամքով, առանց յատկութեան ծախքի:

ԶՍՊԱՌԱԾ ԽՄԻՉՆԵՐԸ ԵՏ Կ'ԱՌՆՈՒԻՆ:

Etude de Me BERNARD WAHÉ

(12 année)

Licencié en Droit de la Faculté de Paris

Ancien élève de l'Ecole des Hautes Etudes Sociales

JURISCONSULTE

Droit Français et International Privé

159, Rue Lafayette **Tél. Nord 68 - 62**

Կը ստանձնէ ամէն տեսակ դատական խնդիրներ, ինչպէս նաեւ փաստի արկածներ, անձամբ կը պաշտպանէ առեւտրական եւ հաշտարար դատարաններու առջեւ, կատարէ certificats de coutumes ներ, կը կատարէ ամուսնութեան եւ ամուսնալուծման վերաբերեալ բոլոր գործողութիւնները:

Ամէն տեսակ մասնաւոր հանգամանք ունեցող վաւերաթուղթի խմբագրութիւն, ընկերութեան կազմութիւն եւ հաշուեյարդար: Նախարարութեանց եւ հանրային վարչութեանց ուղղուելիք խնդրագիրներ ե թղթակցութիւններու կազմութիւն: Հարկային զեղչեր: Ներկայ տնտեսական կացութեան պատճառու խորհրդակցութիւններ կը տրուին 10 ֆրանկի, իսկ նամակով եղած խորհրդակցութեանց համար 15 ֆրանկ:

Կ'ընդունի ժամը 9—10 եւ 17 — 19: Նաեւ ժամադրութեամբ

«ՅԱՌԱՋ»Ի ԹԵՐԹՕՒԸ (6)

"ԵՐԿԱՄԵԱՑ ՊԱՆԴԽՏՈՒԹԻՒՆ Ի ՀԱՊԷՇՏԱՆ"

Ցօրինեց՝ Տիմոթէոս վրդ. Սափրիչեան

Նոյն երեկոյին Ցունիս 11, ժամը 12ին ճամբայ ելանք Քեսելայէն երկու անկանոն զօրաց առաջնորդութեամբ. եւ գիշերը ժամը մէկուկէսին Ամբիմիէ ըսուած գիւղը իջանք: Այն գիշերը Հոն մնալով, հետեւեալ օրը կէս օրէն ետեւ մեկնեցանք, եւ երկու ժամ քալելէն զկնի իջանք Կառավարչին որոշած տեղը, ուր տեղ կային անկանոն զօրքեր: Այս տեղէս կը սկսի չէխին երաշխաւորութիւնը, ըստ որում ճանապարհները վտանգաւոր են մինչեւ Կառարիֆ: Հետեւեալ առաւօտ նոյն տեղէն պահապան զօրքերը եւ չեխերուն կողմէն եկող ձիաւոր Ա. – բաղները մեզի հետ գալու պատրաստուեցան, եւ ժամ ու կէս ճանապարհ թանձր ու խիտ անտառներու մէջէն անվտանգ անցնելու համար մեզի ընկերացան:

Երրորդ օրը Աթպարա ըսուած յորդահոս գետին եղերքը հասանք, որ Նեղոսին մէկ ճիւղն է, որու համար Հապէշստանի Թէկրի երկրին Թէքկէզի կոչուած գետէն կը հոսի կ'ըսեն, մանաւ ալ Մարթումի(*) երկրէն կը կարծեն. եւ հաւանական է որ Թէքկէզի գետն եւ Թ Մարթումէն եկած հոսանքներէն խառնուրդ մը եղած ըլլայ. իսկ մեր հոն հասած ժամանակի յորդութիւնը աւելի Մարթումի կողմերը եկած անձրեւներէն էր: Ուղտապանք փորձ մը ըրին դիմացի եղերքը անցնելու, բայց չյաջողեցան, ըստ որում ուղտերուն բարձրութեանը կը հասնար ջուրը եւ լաստնութիւնը քարընկէց մը կար: Եւ որովհետեւ առաջին անձրեւներուն ժամանակը չէր տակաւին, վասն որոյ առեն առեն կը բարձրանար ու կը նուազէր ջուրը, եւ մեր հասած ժամանակը դէպի նուազիլ սկսած ըլլալով, հարկ եղաւ այն օրը սպասել. Թէպէտեւ ուրիշ ճանապարհ ունէր, բայց հինգ օր ետ կը զարնէր մեր ուղեւորութիւնը: Հետեւեալ օրը գարձեալ փորձ մը ըրին, բայց անօգուտ. գետեղերքով չորս ժամ դէպ յառաջ գնացինք, եւ գիւղի մը հանդիպելով հոն իջանք: Գիւղացիք իրենց վարժուած ուղտին մէկը փորձի համար գետին մէջ մացուցին, որուն քամակին մէջ մացուցին, որուն քամակին մէջ մացուցին, որուն քամակ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
(ԵՐԹԵԱՑԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)
ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,—

17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Claciere 15 – 70

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՒԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ
13
ԾԳՈՒՍՏՈՍ
MARDI
13 Août
1935

11 ՏԱՐԻ — 11e Année No. 2881

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

«ՄՈՒՍԱ ԼԵՐԱՆ 40 ՕՐԵՐԸ»...

«Ցառաջ»·— «Հայրենիք»էն յետոյ, արտատպելով նաեւ «Ցուսաբեր»ի խմբագրականը, այս հարցի մասին, պիտի խօսիմ առանձին·—

Թրքական եղեռնը առաջին անգամ ըլլալով իր հզօր արձագանգը գտաւ Ֆրանց Վերֆելի ծանօթ գործին մէջ՝ «Մուսա Տաղի 40 Օրերը»: Կարճ ժամանակի մէջ այս գործը թարգմանուեցաւ 24 լեզուներու: Անոր թարգմանութիւնը արգիլուեցաւ միայն երկու երկիրներու մէջ՝ Թուրքիոյ եւ Գերմանիոյ (այս վերջինի մէջ արգիլուեցաւ անոր համար թերեւս, որ հեղինակը Հրեայ է): Շարժանկարի ամերիկեան ծանրածանօթ տունը՝ Մեթրօ Կոլտուին Մայըր երկու միլիոն տոլարի գնած է հեղինակին իրաւունքը եւ որոշած ժապաւէնի առնել վէպին նիւթը: Բեմադրութիւնը յանձնուած է Ռուբէն Մամուլեանի, որուն տագնապին հետացող մըն է նաեւ Ֆրանց Վերֆել: Վերջերս մեր թերեկամներէն բժ. Եր. Արզումանեան տեսակցութիւն մը ունեցած է հեղինակին հետ Միլանոյի մէջ (ԽՄԲ. — Տպուած «Ցառաջ»ի մէջ): Վերֆել յայտարարած է·

— «Հայերու մասին գիրք մը գրելու գաղափարը յղացայ մեծ պատերազմին, երբ եւրոպական թերթերը կարդալով ծանօթացայ հայ ժողովուրդի ահաւոր ողբերգութեան: Այնքան ազդուեցայ ամբողջ այդ ոճիրէն, որ ուխտեցի պատմական վէպով մը ներկայացնել զայն մարդկութեան: Աւելի քան հարիւր հատորներ կարդացի նախ քան աշխատանքիս ձեռնարկելը: Կրնամ ըսել բոլորովին անկեղծօրէն, որ իմ գրական երկերու (որոնց թիւը քսանը կ'անցնի· «Ցուս.») առեղծագործութեան ընթացքին, ոչ մէկը զիս այնքան չոգեւորեց որքան ասիկա»: Աւելցնենք հոս, որ Վերֆել ոչ միայն կարդացած է մեր ժողովուրդին վիճակուած ողբերգութեան մասին, այլ եւ զայն չափով մը տեսած է իր սեփական աչքերով.— «Սուրիոյ մէջ ճանչցայ հայ պատանիները, դժբախտ թշկորները ցեղի մը, որուն անցեալ փառքն ու տառապանքը կարծես կը ցոլար անոնց խորունկ եւ արտայայտիչ նայուածքին մէջ...»:

Երկ մը տարուան մը մէջ 24 լեզուներու թարգմանել, կը նշանակէ զայն անհամար բազմութեանց սեփականութիւնը դարձնել: Միայն անգլիերէնի թարգմանութիւնը քանի մը ամսուան մէջ 200,000ի սպառում ունեցած է եւ արդէն երկին երկրորդ տպագրութիւնը կը պատրաստուի: Այս արտակարգ ընդունելութիւնը ոտքի հանած է Էնկիւրիին: Իշխանութիւն չունենալով հեղինակին վրայ եւ անկարող ըլլալով անոր երկին հրատարակութիւնը խափանել, Թուրքիա ամէն ջանք ի գործ կը դնէ չարժանկարի ձեռնարկը ձախողանքի մատնելու համար: «Թուրք կառավարութիւնը ոչ միայն ինքը դիւանագիտական ճնշում ի գործ կը դնէ Ուա-չինկթընի վրայ, այլ եւ Ֆրանսայի օգնութեան կը դիմէ՝ իր նպատակին հասնելու համար»,— կը գրէ «Հայրենիք» իր Յուլիս 14ի խմբագրականին մէջ: Խօսքը կը վերաբերի պոյքոթիին· Էնկիւրի կը պատնայ ամերիկեան ժապաւէններու մուտքը իր երկիրն (ու Ֆրանսա...) արգիլել, եթէ երբեք Մեթրօ Կոլտուին չարունակէ գլուխ հանել իր ձեռնարկը:

Համոզուած ենք, որ ամօթալի ձախողանքով պիտի վերջանայ Էնկիւրիի այս ստորին գործը: Դժուար է հաւատալ, թէ ամերիկեան հասարակութիւն մը կարող է դիւրաւ ենթարկուիլ Թրքական գռեհիկ սպառնալիքի մը, երբ մանաւանդ գիտենք, որ Թուրքիա իրր չարժանկարային շուկայ ոչինչ կը ներկայացնէ իրմէ: Զենք խորհիր, թէ Թրքական փրովոքասիոնին ենթարկուի նաեւ Ֆրանսա, որ ի վերջոյ իր այս քայլին համար պարտադրուած պիտի ըլլայ հաշիւ տալ Եւրոպայի եւ Ամերիկայի հանրային կարծիքին: Հաւանականն այն է, որ Մեթրօ Կոլտուին անարգել շարունակէ իր գործը եւ զայն աւարտելէ վերջ յաջողապէս պիտի ցուցադրէ եւրոպական երկիրներու մէջ: Աւելին. արդարացի ենք խորհելու, որ Էնկիւրիի այս դաւերը ժապաւէնի ժողովրդականացումին պիտի ծառայեն՝ նոր ու յաւելեալ բազմութիւններ կապելով Վերֆելի հռչակաւոր գործին:

Ուշագրաւ է Էնկիւրիի գալարանքը: Սուլթանական Թուրքիոյ «հակառակորդը»՝ քէմալական Թուրքիան՝ իր հովանին կը տարածէ ոճիրներով յաւերժացած երիտասարդ – Թուրքերու անցեալին վրայ՝ անոր մէջ նաեւ արդի Թուրքիոյ պատկերը տեսնելով: Ոչ թէ կը տրաժարի այդ անցեալէն, ոչ թէ կը պայքարի անոր հոգեկան ժառանգութեան դէմ, այլ իր քաղաքական եւ նիւթական ուժը օգտագործելով՝ կը ջանայ «անբիծ» պահել այդ անցեալը եւ ուժը ծառայեցնել՝ նոր ու յաւելեալ բազմութիւններ կապելով Վերֆելի հռչակաւոր գործին:

Ուշագրաւ է Էնկիւրիի գալարանքը: Սուլթանական Թուրքիոյ «հակառակորդը»՝ քէմալական Թուրքիան՝ իր հովանին կը տարածէ ոճիրներով յաւերժացած երիտասարդ – Թուրքերու անցեալին վրայ՝ անոր մէջ նաեւ արդի Թուրքիոյ պատկերը տեսնելով: Ոչ թէ կը տրաժարի այդ անցեալէն, ոչ թէ կը պայքարի անոր հոգեկան ժառանգութեան դէմ, այլ իր քաղաքական եւ նիւթական ուժը օգտագործելով՝ կը ջանայ «անբիծ» պահել այդ անցեալը եւ ուժը ծառայեցնել՝ նոր ու յաւելեալ բազմութիւններ կապելով Վերֆելի հռչակաւոր գործին:

Ուշագրաւ է Էնկիւրիի գալարանքը: Սուլթանական Թուրքիոյ «հակառակորդը»՝ քէմալական Թուրքիան՝ իր հովանին կը տարածէ ոճիրներով յաւերժացած երիտասարդ – Թուրքերու անցեալին վրայ՝ անոր մէջ նաեւ արդի Թուրքիոյ պատկերը տեսնելով: Ոչ թէ կը տրաժարի այդ անցեալէն, ոչ թէ կը պայքարի անոր հոգեկան ժառանգութեան դէմ, այլ իր քաղաքական եւ նիւթական ուժը օգտագործելով՝ կը ջանայ «անբիծ» պահել այդ անցեալը եւ ուժը ծառայեցնել՝ նոր ու յաւելեալ բազմութիւններ կապելով Վերֆելի հռչակաւոր գործին:

Ուշագրաւ է Էնկիւրիի գալարանքը: Սուլթանական Թուրքիոյ «հակառակորդը»՝ քէմալական Թուրքիան՝ իր հովանին կը տարածէ ոճիրներով յաւերժացած երիտասարդ – Թուրքերու անցեալին վրայ՝ անոր մէջ նաեւ արդի Թուրքիոյ պատկերը տեսնելով: Ոչ թէ կը տրաժարի այդ անցեալէն, ոչ թէ կը պայքարի անոր հոգեկան ժառանգութեան դէմ, այլ իր քաղաքական եւ նիւթական ուժը օգտագործելով՝ կը ջանայ «անբիծ» պահել այդ անցեալը եւ ուժը ծառայեցնել՝ նոր ու յաւելեալ բազմութիւններ կապելով Վերֆելի հռչակաւոր գործին:

Ուշագրաւ է Էնկիւրիի գալարանքը: Սուլթանական Թուրքիոյ «հակառակորդը»՝ քէմալական Թուրքիան՝ իր հովանին կը տարածէ ոճիրներով յաւերժացած երիտասարդ – Թուրքերու անցեալին վրայ՝ անոր մէջ նաեւ արդի Թուրքիոյ պատկերը տեսնելով: Ոչ թէ կը տրաժարի այդ անցեալէն, ոչ թէ կը պայքարի անոր հոգեկան ժառանգութեան դէմ, այլ իր քաղաքական եւ նիւթական ուժը օգտագործելով՝ կը ջանայ «անբիծ» պահել այդ անցեալը եւ ուժը ծառայեցնել՝ նոր ու յաւելեալ բազմութիւններ կապելով Վերֆելի հռչակաւոր գործին:

ԹԻՒՎԱՆՁԱԴԷԻ ՄԱՀԸ

Երեսունէն հասած հեռագրի մը համաձայն, ծանօթ վիպագիր եւ թատերագիր Շերվանզադէ մեռած է Կիպսավոտսի մէջ, անցեալ հինգշաբթի օր: Պրաշուած է օդանաւով Երեւան փոխադրել եւ պետական ծախքով կատարել հոծ գուցեալ գրագէտին յուղարկաւորութիւնը:

Եօթանասունը անց, Շերվանզադէ երկար ատենէ ի վեր կը տառապէր ջիգիճապէս: Փարիզ եկած էր 1919–20ին, եւ երեսուն գնաց 1926ին, վերջնապէս հոն հաստատուելով իբրեւ վաստակաւոր գրագէտ:

Շուտով առիթ կ'ունենանք ներկայացնելու իր կեանքն ու գործը:

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԵԹՈՎպԻՈՅ ԿԱՅՍՐԸ ՀՈՂ ՊԻՏԻ ԶԳԵՒՏԱԼԻՈՅ, ԵԹԷ ԻՐԵՆ ՏԱՆ ՆԱԻԱՀԱՆԳԻՍՏ ՄԸ ԵՒ ԴՐԱՄ

Նոր ձեռնարկներ պատերազմէ խուսափելու համար

Հայլէ Սիլասիէ, Եթովպիոյ կայսրը, հետեւեալ յայտարարութիւններն ըրաւ Աժանս Հաւասի թղթակցին իրեն եղած հարցումի մը·

— «Մեր պարտականութիւնն է ձեզի ըսել ինչ որ կը մտածենք այդ մասին: Նախ եւ առաջ, պարտականութիւն կը սեպենք ճշդել թէ չենք ուզեր որ պատճառ մը երկրին անկախութեան: Միեւնոյն ատեն չենք ուզեր որ վնաս կրէ Իտալիոյ հմայքը: Ձիշդ է որ մեր կառավարութիւնը միշտ փոփոքած է փոխարութիւններ կնքել, մեր երկիրը զարգացնելու եւ մեր ձեռնարկած քաղաքական աշխատանքը փութացնելու համար: Մեր երկրին զարգացման համար անհրաժեշտ է նաեւ նաւահանգիստ մը: Արդ, եթէ իրականացնենք մեր այդ բազմանգները, եթէ փոխարութիւն եւ նաւահանգիստ մը ստանանք, որ եւ է առարկութիւն չունինք Իտալիոյ ձգելու համար Օկաոէնի մէկ մասը, ինչպէս առաջարկած էր Պ. Խարն: Սկզբունքի խնդիր մը կայ մէջտեղը: Այդ պիտի համաձայնութեան մը իրականացումէն պիտի ծագին բազմաթիւ մանրամասնութիւններ որոնց մասին աւելորդ է խօսիլ: Մեր առաջին հոգը պիտի ըլլայ բարւոքել եւ բարեկարգել մեր օրէնսդրութիւնը եւ մղում տալ երկրին զարգացման»:

Ուրիշ հարցումներու եւս պատասխանելով, կայսրը յայտարարեց·

— «Փարիզի խորհրդաժողովը, որ պիտի գումարուի օգոստոս 16ին, պիտի քննէ 1906ի դաշնագիրը, որուն մենք մասնակցած չենք, բայց որովհետեւ դաշնագրին նպատակներէն մէկն է ապահովել Եթովպիոյ հողային ամբողջութիւնն ու անկախութիւնը, կը յուսանք թէ պետութիւնները պիտի պաշտպան – նեն Եթովպիան, այդ ժողովի մէջ: Ինչ կը վերաբերի Ազգերու Դաշնակցութեան (4 սեպտեմբեր), մենք չատ ուրախ ենք որ իր տարեհապէչական խնդիրը պիտի քննուի ըստ էութեան: Մենք այժմէն կը յայտարարենք թէ ուրախութեամբ պիտի հետեւինք Ա. Դ. Խորհուրդին որոշումներուն, ինչպէս ըրած ենք մինչեւ այսօր, թէեւ այդ որոշումները բոլորովին նպաստաւոր չեն եղած մեզի»:

ԱՆԳԼԻԱ ԳԱՂՏՆԻ ՀԱՄԱՁԱՅՆԱԾ ԷՐ 1925ԻՆ ԵԹՈՎպԻԱՆ ԲԱԺՆԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ...

Իտալական պատուիրակին յայտարարութիւնները

Հռոմէն կը հեռագրեն թէ փարիզի խորհրդաժողովին մէջ, որ կը բացուի հինգշաբթի կամ ուրբաթ, իտալականպատուիրակը ոտքի պիտի պայթեցնէ, արդարացնելուհամար իր կառավարութեանքաղաքականութիւնը: Պիտիպատմէ թէ Անգլիա եւ Իտալիա գաղտնապէս համաձայնած էին 1925 դեկտեմբերին, բաժնելու համար Եթովպիան: Այս յայտնութիւնը միեւնոյն ատեն փոստ պիտի ձգուայ անմասնութիւն յայտնելու Ազգերու Դաշնակցութեան:

Փարիզի ժողովին մէջ Անգլիա իր տեսակէտները պիտի պաշտպանէ, հիմնուելով 1906ի դաշնագրին վրայ, որով Անգլիա, Ֆրանսա եւ Իտալիա Եթովպիան ազդեցութեան շրջանակներու բաժնելէ յետոյ, յանձն կ'առնեն նախ պահպանել երկրին քաղաքական ամբողջութիւնը, յետոյ մխաին գործել, եթէ որ եւ է փոփոխութիւն կատարուի հաստատուած կացութեան մէջ: Արդ, Մեծն Բրիտանիա ի՞նչպէս պիտի պաշտպանէ այս կէտերը, քանի որ 1925ին գաղտնի համաձայնութիւն կնքած է Իտալիոյ հետ: Եթէ կացութիւնը չպարզուի կամ ելք մը չգտնուի, հաւանական է որ Անգլիա եւ Իտալիա բաժնուին երկու համաձայնութիւնէ: Այս դժուարութեան առթիւ ալ մեծ յոյսեր դրուած են Ֆրանսայի միջամտութեան վրայ:

1925ի անգլեւիտալական համաձայնութիւնը մշակուած էր պահպանողական կառավարութեան մը կողմէ, ինչպէս Անգլիոյ ներկայ իշխանութիւնը: 1924ին աշխատաւորական դահլիճը բանակցութիւններ կատարեց Եթովպիոյ հետ, Ցանա լիճի մասին, առանց ելքի մը յանգելու: Ցետոյ պահպանողական կառավարութիւն մը եկաւ եւ բանակցութիւններ վարեց ոչ թէ Հայլէ Սիլասիէի հետ, այլ Իտալիոյ հետ, անոր կռնակէն: Այդ համաձայնութեամբ Իտալիա յանձն կ'առնէր ուժ տալ Անգլիոյ, որպէսզի որոշ հողամասեր ստանայ, իսկ Անգլիա իր կարգին կ'ընդունէր որ Իտալիա երկաթուղի մը չինէ ամբողջ Հապէշստանի մէջ, միացնելով Էրիթրէն եւ Իտալական Սոմալին: Երկու կողմերը համաձայնած էին նաեւ որ եթէ Մեծն Բրիտանիա ստանար Ցանա լիճին շրջանը, անգլիական կառավարութիւնը «պիտի ճանչնար Իտալիոյ տնտեսական բացարձակ ազդեցութիւնը արեւմտեան Եթովպիոյ, ինչպէս եւ այն շրջանին մէջ ուրկէ պիտի անցնէր երկաթուղին: Միեւնոյն ատեն կը խոստանար հապէշական կառավարութեան առնել ուժ տալ Իտալիոյ բոլոր պահանջներուն՝ տնտեսական արտօնութեանց համար»:

Այդ համաձայնութիւնը, որ կը խախտէր 1906ի դաշնագիրը, չգործադրուեցաւ, Ֆրանսայի ընդդիմութեան պատճառաւ, մանաւանդ որ կը վախնային Ազգերու Դաշնակցութեան միջամտութենէն: Եթովպիա բողոքեց նախ Անգլիոյ եւ ապա Իտալիոյ, իսկ ամէնէն վերջը Ազգերու Դաշնակցութեան:

Այժմ Իտալիա զօրաւոր փաստ մը ունի իր ձեռքին մէջ: Երբ Անգլիացիները Ազգերու Դաշնակցութեան ուխտէն կը ճառեն, իտալական թերթերը դիտել կուտան թէ այդ ուխտը արդէն չեղաւ որ բրիտանական կայսրութիւնը իւրացնէ գերմանական գաղթավայրերը, միլիոնաւոր քառակուսի քիլոմէթր տարցնէ գերմանական գաղթավայրերը, միլիոնաւոր քառակուսի քիլոմէթր տարածութեամբ, իսկ Իտալիա ոչինչ ստացաւ: Դարձեալ այդ ուխտը չկրցաւ արգիլել 1925ի գաղտնի համաձայնութիւնը: Եւ վերջապէս, Անգլիա մոռցաւ Ազգերու Դաշնակցութեան ուխտը, երբ Ճափոն կ'անջատէր Մանչուրիան, իր իշխանութեան տակ առնելով զայն:

Ադիս Ապեբայի «ՓԱՓՐԻՒՆ» ՀԱՆՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ԹԵՐԹԻՆ խմբագրատունը մրցելով, խումբ մը միապետականներ ջարդուփշուր ըրին դուռ, պատուհան, կահ կարասի, եւ ձեռնցին խմբագիրն ու պաշտօնեաները, ինչպէս եւ երկու այցելուներ:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՇԱՐԱՆԿԱՒՈՐ

»»»o«««

Թոյլ տուէք, սիրելի ընթերցող, որ այսօր տակէ տակ շարեմ ֆաքի մը ներքոյներ՝ «Հայաստանեաց»ներու փոխադարձ սիրաբանութիւններէն, առանց քառ մը աւելցնելու իմ կողմէ:

«Բանուոր», Մ. Նահանգներու հայ կարմրուկներուն պաշտօնաթերթը, կը պատմէ խմբագրականով մը, (յունիս 12)·

Ամերիկահայ աշխատաւորութեան մտքին մէջ տակաւին թարմ է այն բոտորին դերը, որ խաղացին «Պայքար»ի խմբագիրները եւ Բարեգործականի ռամկավար ղեկավարները, երբ 1930—31 թուականներուն ՀՕԿի եւ ՊՀԿՄի նախաձեռնութեամբ եւ Մոր. Հայաստանի կառավարութեան հրահանգով ժողովրդական հանգանակութիւն կատարուեցաւ:

Այդ պարոնները ոչ միայն մերժեցին նախաձեռնութեան գործին մասնակցելու համար իրենց եղած հրաւէրը, այլեւ մամուլի էջերով եւ զազտնի շրջաբերականներով հրահանգ տուին իրենց հետեւորդներուն չօժանդակել, չմասնակցիլ ներգաղթի հանգանակութիւններուն, Նուպարաշէնի չինութիւնը պատրուակ բռնելով:

Եւ երեւակայել, որ նոյն այս ռամկավար ղեկավարներն են, որ այսօր ամբոխավարօրէն հրապարակը կ'ազմկեն՝ յանուն ներգաղթի եւ յանուն Մ. Հայաստանի բարեկամութեան»:

Ձիշդ եօթն օրը (12 յուլիս), Պայքար, Մ. Նահանգներու ռամկավար – ներուն պաշտօնաթերթը, կ'ողբայ ի խորոց սրտի·

— «Միջազգային քոմիւնիզմին յաբող արտասահմանեան Հայեր, բանուորներու եւ աշխատաւորներու չարը պաշտպանելու եւ Հայաստանի ամբողջական իրականութիւնը ներկայացնելու եւ ճանչցընելու պատրուակով, հայ ժողովուրդին մէջ պոլշեւիկեան փրոփականտ կը մղեն: Հա – մայնավարներու հայկական ֆրակ – սիոնը, որ զանգատելի հոսանք մըն է, գիտէ սակայն մեծ ազմուկ հանել, եւ Հայաստանեիրականութիւններու անունը չահագործելով մեր ժողովուրդին մէջ տարածել ապազգային գաղափարներ:

Այս մարզուց փրոփականտին դէմ պայքարիլ ամէն Հայու պարտակա – նութիւնն է, որովհետեւ անոնք մեր ժողովուրդին կ'ուզեն մոռցնել տալ Հայաստանի ազգային իրականութիւնը: Հայրենասիրութիւնը տեղ չունի այս պարոններու դասակարգային վարդապետութեան մէջ, եւ առանց հայրենասիրութեան, արտասահմանի հայութիւնը վերջ ի վերջոյ պիտի ուծանայ Հայաստանէն:

Հայաստանի կառավարութիւնը պէտք է որ ըմբռնէ արտասահմանի կացութիւնը, եւ դադրեցնէ հայ պոլշեւիկներու ազգաքանդ ադիկարարութիւնը, որմէ Հայաստան պիտի վնասուի: Եթէ Հայաստանի կառավարութիւնը կ'ուզէ որ արտասահմանի հայութիւնը կապուած մնայ երկրին հետ հայրենասիրութեամբ, պէտք է յայտարարէ թէ Ամերիկայի եւ ուրիշ տեղերու հայ պոլշեւիկները կապ չունին Հայաստանի կառավարութեան հետ եւ անոնց գործունէութիւնը կը նայ թէ ներքին խռովութիւն ստեղծել եւ թէ օտար կառավարութեանց առջեւ կասկածելի դարձնել Հայերը, այս կերպով առիթ տալով հակա – Հայաստանեան խմբակին մատնութեանց»:

Խոստացայ բան չաւելցնել: Այնպէս որ, խորհրդածութիւնները ձեզի կը թողում:

Միայն մէկ բացատրութիւն,— Դեռ մէկ վարագոյր բացած եղայ:

ՎԱՀԷ

Հալէպի հայ գաղթականներուն տեղաւորումը

Հալէպի քաղաքապետութիւնը փլցուցած է տեղին հայկական հիւղաւաններուն մեծ մասը: Մինչեւ սեպտեմբեր 15 պայմանաժամ տրուած է փոքր մասի մը, որպէսզի նոր բնակարան չինէ եւ հեռանայ:

Մինչեւ հիմա 1500 հոգի արձանագրուած են, հող գնելու եւ սեփական տուն չինելու համար:

Կարգ մը Այնթապցի Հայեր ալ գնած են ընդարձակ հողամաս մը եւ գործի լծուած են, նոր թաղամաս մը չինելու համար: Թաղը «Տավիտիէ» պիտի կոչուի, ի պատիւ մարզպանութեան Հալէպի պատուիրակ Տավիտիէի, որ այնքան դիւրութիւններ ստուած է գաղթականներուն: «Եփրատ» կ'իմանայ թէ պիտի չինուին նաեւ հանրային պարտէզ մը եւ մարզանքի դաշտ մը, նոյնպէս 20, 18 եւ 16 մէթր լայնութեամբ պողոտաներ:

⁂ Հալէպի Կիլիկեցիական մայրանոցը սեպտեմբեր 15էն սկսեալ պիտի ընդունի յղի կիներ:

«ՊԻՏԻ ՋԱԽՋԱԽԵՆՔ ՄԵՐ ՀԱԿԱՌԱԿՈՐԴՆԵՐԸ»

Հինգշաբթի երեկոյ մը խօսելու կիրակի օր, Պավարիոյ մէկ ատանին մէջ, ուժգին ազդարարութիւններ ուղղելով հակառակորդներուն.— « Երբ առաջին անգամ հաստատուեցաւ մեր կուսակցութիւնը, տասնի դէմ մէկ էինք: Այսօր, ամբողջ գերման ժողովուրդին մէջ, մենք 1ի դէմ 9 ենք: Մենք պայքարելով նուաճեցինք պետութիւնը, եւ, ինչպէս երէկ, այսօր ալ երբեք անձնատուր չպիտի ըլլանք: Մենք պայքարելով պիտի պահպանենք մեր նուաճումը: Մեր գործը պաշտպանուած է երիտասարդ, առնական եւ մոլեռանդ ժողովուրդի մը կողմէ, եւ ոչ թէ վատոդի քաղքենիներու կողմէ: Տաներհինդ տարի առաջ, ես միայն իմ կամքս եւ հաւատքս ունէի, այսօր ունիմ ազգային—ընկերվարութիւնը: Այս բանը կարելի՞ էր առանց Ամենակարողին օրհնութեանը: Անոնք որ կործանեցին Գերմանիան, կրնա՞ն պնդել թէ վայելած են Աստուծոյ օրհնութիւնը: Ցորչափ հաւատարիմ կը մնանք եւ քալ պայքարի համար, ցորչափ անձնատուր չենք ըլլար, մեզի հետ է նախախնամութիւնը: Ոչ ոք չի տարակուսիր թէ երկուքուկէս տարիէ ի վեր Գերմանիա նոր դիրք մը գրաւած է աշխարհի մէջ: Զկայ ընկերային երջանկութիւն պետութեան մը համար որուն անդամները հպատակներն են օտար կամքի մը: Եթէ ուզեն խռովել մեր խաղաղութիւնը, իրենց դիմացը պիտի գտնեն ոչ թէ խաղաղասէրներ, այլ տղամարդոց բազմութիւն մը...:

■■■■■■■■

ԲԱՆՈՒՈՐ ՄԸ ԵԻՍ ՄԵՌԱՒ Պրէսթի մէջ, վիրաւորուած ըլլալով գաղթական բանակի ենթասպայի մը կողմէ: Ենթասպան ձերբակալուեցաւ:— Թուրքի զոհերէն երկուքին յուղարկաւորութիւնը կատարուեցաւ կիրակի օր, մեծ հանդիսաւորութեամբ եւ խաղաղութեամբ:

700 ՆԱՄԱԿՆԵՐ պարունակող պայուսակ մը գողցուեցաւ շաբաթ օր, վագոնի մէջ, երբ 23րդ նամակատան (Մարքաւէ) ցրուիչը սրճարան մտած էր ըմպելի մը խմելու համար:

Պ. ԽՏՂՆ ՓԱՐԻՋ ԿՈՒԳԱՅ այսօր, խորհրդակցելու համար Ֆրանսայի վարչապետին հետ, հապէշական հարցի մասին:

(Շարունակութիւնը կարդալ Դ· էջ)

ՆԱՄԱԿՆԵՐ ԼՈՆՏՈՆԷՆ

Ն. ՎԵՀԱՓԱՌՈՒԹԻԻՆ ՔԱՐԻՒՂԸ

20.

Գալուստ Կիւլպէնկեան

ՔԱՌԱՄՈՒՆ ՄԻԼԻՈՒՆ ՖՐԱՆՔ ՀԱՐՍՏՈՒԹԻՒՆ?— « ԱՆԳԼԻԱ ՅԱՂԹԵՑ ՇԸՆՈՐՀԻ Գ. ԿԻՒԼՊԷՆԿԵԱՆԻ»— ՔԱՆԻ ՄԸ ԳԻՏԵՐ՝ ԻՐ ԿԵԱՆՔԷՆ.— ԱԿՆՑԻՆ, ՎԱՆԵՑԻՆ ԵՒ ԿԵՍԱՐԱՑԻՆ.— ՊՈԼՍԷՆ ԿՈՎԿԱՍ.— Գ. ԿԻՒԼՊԷՆԿԵԱՆ ԵՒ ՄԱՆԹԱՇՈՎ.— « ԳԱԼՈՒՍՏԸ ՍԱՏԱՆԱՑԷՆ ԱԼ ԲԱԽՏԱՒՈՐ Է»— ԻՇԽԱՆԱՎԱՑԵԼ ԿԵՆՑԱՂ.— «ԶԸՋԲԱՂԻԼ ՊԱՐՏՈՒԱՅՆԵՐՈՎ »։—

ՅՄԲ.— Այս շաբթը ստեղծէ մը ի վեր ընդհատուած էր, մեր աշխատակցին հիւանդութեան պատճառով։

« Գալուստ Կիւլպէնկեանի հարստութիւնը քառասուն միլիառ Ֆրանքէն աւելի է, կը գրէ աւստրիացի հեղինակ մը։

Քառասո՞ւն միլիառ ֆրանք, ուրեմն հինգ հարիւր երեսուն միլիոն անգլոսկի...

Տպագրական վրիպա՞կ արդեօք, կամ հէքեա՞թ։ Ո՞վ գիտէ։

Բայց եթէ նոյնիսկ «աստղաբաշխ» հեղինակը տասն անգամ կը սխալի իր հաշիւներուն մէջ, զարձեալ կարելի է առանց վարանումի պնդել որ Գ. Կիւլպէնկեան մէկն է աշխարհի ամէնէն նշանաւոր ու վաւերական հարստներէն։ «Նիուզ Քրօնիքլ»ի աշխատակիցը իր թերթին մարտ 12ի համարին մէջ կը չեշտէր այդ պարագան։

1916ին, պատերազմի ամէնէն տաք չրջանին, երբ Փեթերսպուրկի կառավարութիւնը տեղեկութիւններ կ'ուզէր «մի ոմն Կիւլպէնկեանի մասին որ ի վիճակի է անջատ հաշտութիւն կնքել տալու Ռուսիոյ եւ Թուրքիոյ միջեւ», Լոնտոնի դեսպանը Նիքոլա ցարին կը հաղորդէր հետեւեալը.

— « Գալուստ Սարգիս Կիւլպէնկեան Հայ մըն է եւ նախկին խորհրդական Օսմ. կառավարութեան, հսկայ չահեր ունի Արեւելքի քարիւղներուն մէջ եւ իր հարստութիւնն է աւելիքան քսանը-հինգ միլիոն սթերլին»։

Այդ թուականէն բաւական եռքն էր որ Գ. Կիւլպէնկեան ստացաւ Մի-ջագետքի քարիւղին հարիւրին հինգ տոկոսը, որ տակաւին չհատագոր-ծուած, կ'արժէ չիսուն միլիոն սթերլին։

Աւելորդ է անշուշտ գլուխ յոգնեցնել իմանալու համար Գ. Կիւլպէնկեանի երեւելի ու աներեւոյթ միլիոներուն իսկական գումարը։ Հաւանաբար ինքն ալ չի գիտեր անոնց համրանքը, թէեւ, կ'ըսեն, այնքան «հաշիւը գիտցող մարդ է» որ, օրուան որ եւ է մէկ ժամուն կրնայ ձեզի ըսել թէ գրպանը քանի ֆրանք եւ ... քանի սանթիմ ունի։

Հինգ հարիւր միլիոն կամ չիսուն միլիոն, միեւնոյնն է, որովհետեւ Գ. Կիւլպէնկեան քարիւղի արդիւնաբերութեան կամ ընդհանրապէս մի-ջազգային քաղաքականութեան ու ելմտական չրջանակներուն մէջ ունի այն հեղինակութիւնը զոր կրնար ու-նենալ իրապէս հինգ հարիւր մի-լիոն սթերլին ունեցող մէկը։

Ահա թէ ինչպէս կը նկարագրէ զին-քը վերոյիշեալ լոնտոնեան օրաթեր-թին աշխատակիցը.

— «Շնորհիւ այդ Հայուն էր որ Մեծն Բրիտանիան պարտութեան մատնեց Գերմանիան ու Ֆրանսան Մերճաւոր Արեւելքի մէջ։ Շնորհիւ իրեն էր մասամբ որ Բօլշէ-Տըէ-Շէլ ընկերութիւնը ձեռք բերաւ իր այսօրուան ուժը։ Մեր ժամանակին է-րու հսկան է ան որ տակաւին կ'ապրի եւ վարպետ ռազմագիտութեամբ մը իր ուղածին պէս կը վարէ քարիւղի արդիւնաբերութիւնը։ Շատ մը տե-սակէտներով քարիւղի պատերազմին ամէնէն զօրաւոր դէմքն է»։

Այս կարգի տողեր արձանագրեցին թերթերը դեռ վերջերս, երբ իր որ-դին՝ Նուպարը հրաչքով ազատեցաւ օդանաւային արկածէ մը։

— «Որդին է քարիւղի հայ թագա-ւորին» ...

Ի՞նչպէս դիզած է ան այս վիթխարի գանձը, որուն միլիոններէն հազիւ փշրանքներ կը հասնին իրրեւ ամո-քիչ հայկական թշուառութեան։

×

Պ. Գալուստ Կիւլպէնկեան որդին է կեսարիոյ յայտնի դէմքերէն հան-գուցեալ Մարգիս աղա Կիւլպէնկեա-նի։ Մնած է Պոլիս, եթէ չեմ սխալիր եւ տարիքը այժմ բարեւ կուտայ ե-ԹՀանասունին։ Երկրորդական կրթու-թիւնը ստացած է ազգ. վարժարանի մը մէջ, իսկ համալսարանական ու-սումը Փարիզ։ Մշակուած մտքի տէր մէկն է եւ քալածանօթ՝ անգլիերէնի եւ Ֆրանսերէնի։

Իրրեւ չառաւիղը հարազատ ու վա-ճառական դերդաստանի մը, ժառան-գած է իր Թրքաբարբառ հայրենա-կիցներուն ընդունակութիւնները՝ կիցներուն ընդունակութիւնները՝ դրամ չահելու արուեստին մէջ։ Տա-րօրինակ երեւոյթ մըն է որ կեսարիոյ երկնքին տակ մեր հայրենակիցները աւելի գործնական ջիղ ու նկարագիր ունեցած են քան ուրիշ որ եւ է տեղ։ Մեր ամէնէն ծանօթ առեւտրական-ներն ու խանութպաններէն կուգան կեսարիոյ չրջանէն։ Կ'ըսուի թէ մէկ Ակնցին կրնայ երկու Վանեցիի կամ Մշեցիի հետ չափիլ չուկան, բայց առնուազն չորս Ակնցի պէտք է մէկ կեսարացի «խաբելու» համար։

Այդ տեսակէտէն Պ. Կիւլպէնկեան կրնայ հիացում ներչնչել իր անմիջա-կան հայրենակիցներուն։ Չեմ կար-ծեր թէ ան իր այսօրուան դիրքին կրնար հասնիլ եթէ իր երակներուն մէջ չկրկէր նիւթապաշտ, խորամանկ ու ճարպիկ կեսարացիի արիւնը։ Այս երբեակ յատկութիւններուն վրայ պէտք է բարդել իր յանդգնութիւնը եւ աչխատասիրութիւնը, որոնք իր խառնուածքին ամէնէն ցայտուն գի-ծերն են։

Պ. Կիւլպէնկեան ծնած է «արծաթ դգալ մը բերնին մէջ», ինչպէս պիտի ըսէին Անգլիացիները։ Բաւական լայն միջոցներու տէր մէկն էր իր հայրը։ Ուրեմն երիտասարդ տարիքին երբ դպրոցական գրասեղաններէն չուկայ կը փոխադրուէր, իրեն խնայուած էին անմիջական ապրուստի մտահոգու-թիւնները։ Հօրմէն ու հօրեղբայրնե-րէն պիտի ժառանգէր ապահով հի-մերու վրայ դրուած առեւտրական հաստատութիւն մը։

Սակայն երիտասարդ Կիւլպէնկեա-նը որոշ փառասիրութիւններ ու իտէ-աներ ունէր։ Հօրենական քանի մը տասնեակ հազարներուն հարստու-թիւնը բաւական չէր իր իտէալները իրականացնելու համար, իսկ սովո-րական խանութպան մը մնալու հեռա-նկարը բոլորովին անհամապատաս-խան էր իր ճաշակին ու ըմբռնումնե-րուն։

Այնպէս որ հազիւ քանի մը տարի հետաքրքրուեցաւ Սարգիս աղայի հիմնած գործով եւ ինքնուսնական Թուականներուն անցաւ Կովկաս՝ ի խնդիր նոր ասպարէզի մը։

Այդ օրերուն Հայերը կարեւոր նը-ւաճումներ կատարած էին այնտեղ քարիւղի արդիւնաբերութեան մէջ։ Սքանչելի պատեհութիւններ կային արագօրէն հարստանալու համար, վէհափառ քարիւղը ոսկի կը լեցնէր մարդոց գրպաններուն մէջ։ Ու բազ-մաթիւ միլիոնատէրներ, մեծ մասով Հայ։

Երիտասարդը մտածեց Պոլսոյ եւ իր համեստ վաճառականներուն մասին, այնտեղ՝ մարդիկ մանիֆաթուրա եւ գործ կը նախընտրեն սահմանափակ հարստութիւններ դիզելու համար, իսկ Կովկասի մէջ դարչահոտ ցեխ մը չողչողուն ոսկիի կը վերածուէր արագօրէն, առատօրէն։ Այլ եւս ո-րոշած էր։ Կովկաս պիտի հաստատ-ուէր եւ պիտի ուսումնասիրէր քա-րիւղի ճարտարարուեստը։

Կիւլպէնկեան հետզհետէ ծանօթա-ցաւ հայազգի Մանթաշովին, որուն հաստատութիւնը ամէնէն մեծն էր Ռուսաստանի մէջ՝ այդ չրջանին։ Ա-նոր չուքին ու զեկավարութեան տակ աչխատեցաւ քանի մը տարի եւ ընտե-լացաւ ճարտարարուեստին գաղտնիք-ներուն։ Աւելին։ Բաքվէլըրին ու Տէ-թէրմինկին պէս, երիտասարդ հաստա-կին մէջ, ապագայ միլիոնատէրը լիո-վին ըմբռնեց քարիւղին կարեւորու-թիւնն ու քաղաքական արժէքը։

Կովկասը սահմանափակ տեղ էր սակայն։ Աւելի լայն հորիզոն եւ զո-ծունէութեան ընդարձակ դաշտ պէտք էր կռուելու եւ իրագործելու համար իր ծրագիրները, որոնց մասին խան-դավառութեամբ ու հաւատքով կը մտածէր յաճախ։

— Եւրոպա պիտի երթամ, որպէսզի հարստանամ ...

Քիչ յետոյ զինքը կը գտնենք Լոն-տոնի մէջ, ուր փառաւոր յաղթանակ մը վերապահուած էր իրեն։

— Գալուստը սատանայէն ալ բախ-տաւոր է, կ'ըսեն ոմանք։ Թերեւս. բայց արդար ըլլալու համար պէտք է չեշտել չատ կարեւոր պարագայ մը որ մեծ չափով նպաստած է, կ'ենթա-դրեմ, պարոն Կիւլպէնկեանի ապա-գայ յաջողութիւններուն։

Մեր հայրենակիցը չատ յաճախ ինքնիրեն ստեղծած է այն պատեհու-թիւնները որոնցմէ օգտուած է յետոյ։ Հարագատ կեսարացի ըլլալով հան-դերձ, աչխատած է հարստանալ ոչ թէ անտեղի խնայողութիւններ ըն-լով, այլ ընդհակառակն ծախսելով։ Հայ վաճառականին հարստութիւնը սովորաբար որոշ սահմանի մը անդին չանցնիր, որովհետեւ կը դիզ-ուի խնայողութիւններով եւ կամա-ւոր զրկումներով։ Այդ է պատճառը, թերեւս, որ մեր ժողովուրդին մէջ միլիոնատէրները մատի վրայ կը համրուին։

Պ. Կիւլպէնկեան, ուրեմն, հետե-ւած է բոլորովին տարբեր ուղղու-թեան մը։ Եւրոպական պողոտանե-րուն վրայ ան վարած է իշխանակա-յել կենցաղ մը, սկսեալ նոյն իսկ իր երիտասարդութեան օրերէն, երբ երիտասարդութեան օրերէն, երբ տակաւին իր հարստութիւնը ահմա-նափակ էր եւ հաւանաբար ենթար-կուած ծնողքին հակակշռին։

Այդ ձեւով էր, ահաւասիկ, որ դիպուածը — դուք ըսէք բախտը — հետզհետէ իր ճամբուն վրայ բերաւ մեծահարուստ բարեկամներ — Ման-թաչով, Րօչիլտ, Տէթերտինկ, Մար-քըս Սէմիւըլ եւ ուրիշներ որոնք ա-պագային հիացումով պիտի դիտէին անոր գործունէութիւնը։

Ջմռռնանք նաեւ իր հեռատեսու-թիւնը, եւ ինչպէս յիշեցինք, աչխա-տելու, կարդալու, ուսումնասիրելու բացառիկ ընդունակութիւնը։

Կիւլպէնկեանի մօտ հարստանալու եւ միլիոնները բազմապատկելու մարմաջը անդուլ մոլութեան մը հասած է, այն աստիճան որ ժամանակ եւ տրամադրութիւն չունի հետաքրք-րուելու իր պատկանած ժողովուրդին ցաւերով, որոնց մեծ մասը կրնար միս մինակը դարմանել, եթէ միայն ուզէր։ Իր փիլիսոփայական աչխար-հահայեացքը կեանքի եւ Մարդոց մասին, կը թուի թէ խնամի է գեր-մանականին — չղթաղիլ պարտուած-ներով։

×

Պալատ մըն է, կ'ըսեն, իր Փարիզի բնակարանը եւ թանգարան։ Շրջա-պատուած իր հնութիւններով, ան-մատչելի է սովորական մահկանա-ցուներուն։ Ջերմեռանդ քրիստոնեայ ու հաւատացեալ, իր դուռը կը բաց-ուի միայն մեծափոր կղերականնե-րուն առջեւ. ինչպէս նաեւ իր քոյրը։ Ահաւասիկ Լոնտոնի Ս. Սարգիս եկե-ղեցին որ երեսուն հրկու հազար ոսկի արժեց, ու նաեւ Երուսաղէմի նորա-կառոյց մատենադարանը, եօթը հա-կառոյց ... Աւետարանն ու խաչը չատ աւելի մօտ են Պ. Կիւլպէնկեանի սր-տին, քան հալածական ժողովուրդի մը նոր օրերու պատմութիւնը։ Այդ տեսակէտէն չատ կը նմանի Ամերի-կացի Րաքֆըլըրին։

Բայց եթէ կ'ուզէք տեսնել այս տա-դանդաւոր երիտագէտը որուն նայ-ուածքին մէջ հայկական կրակ մը կը բոցավառի դեռ, հակառակ իր յա-ռաջացած տարիքին, գացէք Փարիզի Բից պանդոկը, ուր ամէն իրիկուն կը ճաշակէ հայ խոհարարին մածունն ու կարկանդակը։ Անկիւն մը քաշուած է, բազմութենէն հեռու եւ կը մտածէ նոր միլիոններու մասին։

Եւ անշուշտ չքեղաշուք գահլիճին լոյսերուն տակ երբեմն կը վերյիշէ պատմութիւնը իր կեանքին եւ յաղ-թութիւններուն։

— Կեսարիա ... Պոլիս ... Կովկաս ... Լոնտոն ... Պապը Ալի ... Տէ-թէրտինկ ... Վէնէցուէլլա ... Մու-սուլ ու տակաւին ինչե՛ր ...

Լսեցէք հիմա դրուագները այդ կեանքին՝ քարիւղով օծուն ու գերա-զանցօրէն նիւթապաշտ։

ԺԻՐԱՅՐ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԿԸ ՀԱՆԴՐՈՒԻ յօդուածագիրներէ եւ բազմակիցներէ իրենց գրութիւնները գրել բուղթին մէկ երեսին վրայ բռնութեամբ եւ մեքենագիր։

«ՔՕՂԱՋԵՐԾ ԹՈՒՐՔԻԱՆ»

ԹՇՈՒԱՌՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԱՇԽՈՒԱԾՆԵՐ

(«Լ'Էթրանսփժան»ի յօդուածագրքէն)

Արտառոց Անատոլու։ Երկիր՝ մերկ, անտառհման, անբոյս։

Կառախումբը կը տքայ զառիթա-փերուն վրայ, կը սահի լերկ բլրակ-ներու միջեւ։ ուր լոյսը կը խաղայ ժա-մերուն քմայքին համաձայն, չուքերը կը տեղափոխէ, ծմակները կը չոչխ եւ ի զուր փնտռելով կենդանի հոգի մը ,մեղմիւ կը մեռնի բացարձակ դի-չերուան խորը։

Ուչաքիր ուղեւորը սակայն մերթ հեռուն կը նշմարէ կոյտ մը տուներ, հողէ պատերով եւ խոտէ տա-փակ տանիքով, որ կը չփոթուին գետնին հետ եթէ մինարէի մը ճերմակ աչտանակը չեռնէր։

Այս անտհմանութեան մէջ, հոս հոն քանի մը ճերմակ կէտեր ալ, այ-ծի կամ ոչխարի հօտեր, որ կը չար-ժին։ Երկրին էլեէջաւոր մերկութեան վրայ, իրարմէ երկար հեռաւորու-թեամբ, հորիզոնին վրայ կը տեսնուի աւտնակ մը որ կ'առաջնորդէ ուղտե-րու կարաւան մը եւ որու կը հետեւի ձիաւոր մը։ Ասիկա՝ բացառիկ տե-սարան մըն է։ Ահա՛ բոլորը։

Բայց այս անչարժ անապատին ընդ-մէջէն յիմար մը կ'արշաւէ անդուլ, անտես յիմար մը որ կը յարձակի կա-ռախումբին վրայ, դռներէն կը սուէ, ինքն իր վրայ կը գալարուի եւ կը մեկնի.— տափաստանին հովն է այս։ Ո՛ւր որ երթաս կ'ընկերանայ քեզի, եւ իր երգը, այնքան տխուր ու հա-լածող, — անհունօրէն աղքատ երկրի մը խեղճ երգը — միակ երգն է զոր կը լսես ճամբորդութեանդ մէկ ծայ-րէն մինչեւ։

Երկնային օրհնութիւն մը չէ Անա-տոլուի գիւղացի ըլլալը։ Երեք դարէ ի վեր իր աչխատանքը՝ գրաստի մը աչխատանքն է, ապարդիւն եւ անու-րախ։ Երեսուն տարիէ ի վեր պատե-րազմի ամենատարօրէն տեսակի հայ-թայթիչ մըն է, այսինքն այն որ ան-խոնջ կը հայթայթէ մարդկային նիւ-թը։ Քիչ մը դրամով, քաղաքի մար-դիկը կ'ազատէին զինուորական ծա-ռայութենէ, իսկ ինքը՝ գիւղացին՝ ամէն եղանակի պէտք է լքէր փայտէ խոփը որ իր արօրն է, երթալ կռուե-լու համար կայսրութեան սահման-ներուն վրայ՝ Ասիրկէ, Եւրոպա, Ալ-պանիա, Եմէն։ Եւ ան է որ, վերջին գրոհով մը, վերջին ամրողջական զո-հաբերութեամբ մը ազատեց հայրե-նիքը՝ իր ամենապարզ վիճակին վե-րածուած։

Անոնք որ առա՞ղ մեկնեցան, երբեք չվերադարձան։ Եւ Անատոլուի գիւ-ղերը այսօր կը համրեն հարիւրաւոր հաղարաւոր որբեր որոնցմէ ոմանք կայարաններու առջեւ, կուժ մը եւ գաւաթ մը ձեռքերնին, բոկոտն, մէկ ղրուչի (2 սու) ջուր կը ծախեն ա-ղաղակելով

— Սու, սու, սու ...

Ղեմալի մանուկներ որ կայարանա-պետին հաւերուն եւ գաչտի դեղին չուներուն առջեւէն յամրչտակել կ'ու-զեն ճամբորդներու նետած հացի կը-տորները։

Կայարաններու առջեւ կան նաեւ որ ապլատ, էչպադ, շաքար կը ծա-խեն, իսկ ասոնց հետեւը կարգով չար-ուած են մարդիկ, համակերպող, հը-պարտ, ամէնքն ալ ցնցոտիներ հա-գած։ Ասոնք կը նային անցնիլը մեքե-նային որ կը սուէ, այս նոր մեքե-նան որ կ'արթնցնէ անապատը։ Ա-սոնք գիւղացիներն են։ Ասոնք բան չեն պահանջեր, երբեք բան չեն պա-հանջած, հնազանդած են իրենց ան-բախտութեան, կը նային անցքը կա-ռախումբերուն որ դիրենք յուզող չանքի մը պատգամաւորներն են։ Կը սպասեն կը յուսան, գիտեն որ իրենց համար կ'աչխատուի։

×

Թչուառութիւնը աչքառու է Փոքր-Ասիոյ մէջ, բայց արդար է անմիջա-պէս ըսել որ ամէն միջոցով կը ջա-նան զայն նուազեցնել։

Հանրապետութիւնը, իր հաստատ-ման օրէն ջնջեց գիւղացիին արդիւ-նաբերութեան վրայէն առնուած տա-սանորդը եւ բոլոր աւտտապետական տուրքերը։ Անբաւական կերպով չա-հագործուող ագարակները գնուեցան պետութենէն եւ հողերը բաժնուեցան 30.000 ընտանիքի։ Կառավարութիւնը բաժնեց 10.000 արօր, հարիւրաւոր բրաբիթօր, բրինձի ծեծիչներ, բամ-պակի մաքրիչներ եւ մաղեր։ Ամէն տարի կը բաժնէ միլիոնաւոր քիլօ սերմերնցու, այգեստունկ, պտուղի ծա-ռ ու ծխախոտի տունկ։ Զրիարար տը-ւած է 30.000 հրացան եւ չորս միլիոն փամփուչտ պայքարելու համար վայ-րի խոզերու եւ գայլերու դէմ, հրա-մայած է պատերազմ մարախներու եւ գետնամուկերու դէմ։ Անասնա-բուծութիւնը բարելաւելու եւ զար-գացնելու համար ապատիկ ծախած է հազարաւոր եւրոպական ցեղէ ցուլ, յովատակ, խոյ, նոխազ։ Պաճարախ-տը որ տարին 20.000 կենդանի կը փճացնէր, կ'անհետանայ չնորհիւ ա-նասնաբուժական հաստատութեանց որ հիմա տեղւոյն վրայ կը չինեն չի-ճուկները։ Երբ 1925ին հազար գիւղ հաղիւ կ'օգտուէին ջուրերու առաւե-լութենէն, չնորհիւ ոռոգման աչխա-տութեանց, այժմ 3000 ուրիշ գիւղեր կ'օգտուին։ Կը կատարուի կալուածա-համար որ ցարդ գոյութիւն չունէր։ Գիւղական ճամբաներու երկայնու-թիւնը 12.000էն 40.000 քիլօմէթրի բարձրացած է։ 6000 կամուրջ եւ անցք չինուած են։ Իզմիրի չրջակայքը 5000 գիւղեր ամրողջովին վերակառուց-ուած են ...

Գրելով չենք վերջանար թափուած աչխատանքները, իրագործուղ ծրա-գիրները, ձեռք առնուած միջոցները ամէն տարի, ի նպաստ գիւղացիին ... Դրամատուն մը եւ երկրագործական վարկի գործակցական հաստատու-թիւն մը կը լրացնեն ամրողջութիւնը եւ կ'ապահովեն կացութիւնը՝ պէտ-քերու եւ փոխանակութեանց համե-մատութեամբ։

Առողջապահական վիճակն ալ մե-ծապէս բարւոքած է։ «Մալարիա»ն նուազած եւ «թրախօմ»ը սահմանա-փակուած է հարաւային չրջաններու մէջ։ Գիւղերու համար ձրի թերթ կը տպուի եւ քիչ մը հաճոյք տալու հա-մար գիւղացիին, հասատատուած է հո-ղի տօն մը, որուն չնորհիւ, հունձ-քէն վերջ, տափաստանի մարդիկն ու կիները ազատօրէն կ'երթան այցելել քաղաք եւ սինեմա տեսնել։

Եւ սակայն թուրք գիւղացին կը մնայ սոսկալի կերպով թշուառ։ Ինչպէս հանրապետութեան նախա-գահը կը յայտնէ, Թուրքիոյ միակ եւ ճշմարիտ տէրը կը մնայ խեղճ մարդ մը որ կը դիտէ կառախումբին անցքը եւ կը չանայ հասկնալ։

Արեւելեան կողմը, ուր Քիւրտերու սեւ վրաններուն եկած խառնուած են Միջերկրականի եզերքի վաչկատուն հովիւ Ույուքները, իրիկունը արեւին հետ կը պառկին։ Քարիւղը չատ սուղ է։ Թէյին մէջ չաքար չեն դներ՝ որով-հետեւ կառավարական գործարան-ները չափազանց սակով մը կը ծա-խեն ...

Նախանիւթերու վրայ դրուած տուրքերը անոնց գինը կը կրկնա-պատկէ, կ'եռապատկէ եւ տակաւ կը սեղմէ ամրողջ կեանքը, եւ Անատո-լուի գիւղացին, հակառակ հազար ո-րոշումներու որ կը ձգտին իր ճակա-տագիրը փոխել, դեռ կը ճանչնայ դադարէ ու քաղցրութենէ զուրկ աչ-խատանքի մը վիշտը ...

Ան պէտք է վճարէ երկրին ճարտա-րարուեստական զարգացման համար, որմէ ինքը պիտի օգտուի ապագա-յին, եթէ երբեք օգտուի։

ՄԱՐՍԵԼ ՍՈՎԱԺ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՍՐԱՄՏՈՒԹԻՒՆ

Նախագահ Րուզվէլթի եւ իր բարե-կարգական ձեռնարկներուն մասին մանրավէպեր կան ամէն օր։ Ահա հատ մը.—

Երեք ոսմկավար Րուզվէլթեան ծերակուտականներ եւ մէկ հանրա-պետական (հակառակորդ) ծերակու-տական կը վիճաբանին թէ նախագահ Րուզվէլթի նկարը ո՞րտեղ կախելու է Ուաչինկթընի Մեծ Մարդոց Կամա-րին մէջ։

Առաջին ոսմկավարը.— Իր տեղը ճօրճ Ուաչինկթընի քովն է, մէկը հիմնեց ազգը, միւսը զայն փրկեց։

Բ. ոսմկավարը.— Ինչո՞ւ Լինքըլ-նին քովը չկախել, այս մեծ մարդը ազատագրեց գերիները, իսկ Րուզ-վէլթ կ'ազատագրէ ժողովուրդը։

Գ. ոսմկավարը.— Ո՛չ, պէտք է դնել քովը ձէֆֆըրսընի որ հայրն է ոսմկավար կուսակցութեան որու նչանաւոր ներկայացուցիչն է Րուզ-վէլթ։

Հանրապետական ծերակուտական-ը.— Կը գտնեմ որ Րուզվէլթի տե-ղը Քրիստոֆոր Քոլոմպոսի մօտն է, անոր պէս արկածախնդրութեան մը մղուեցաւ, չգիտնալով թէ ո՛ւր կ'եր-թայ, եղած տեղը հասաւ առանց գիտնալու, եկաւ անգիտակցօրէն հո՛ն ուրկէ կուգար ...

Կ. ԽԱՉԻ ՍԱՆԵՐԸ

ՄԻՋԵՐԿՐԱԿԱՆԻ ԱՓԵՐՈՒՆ ՎՐԱ

—o—

Նիւ, 7 օգոստ. (Ցառաջ).— «Ցա-ռաջ» նկարագրած էր մեկնումը մանուկներու, որոնք Փարիզէն կ'եր-թային դէպի հարաւ, օդ ու արեւ ծա-լու, իրենց օրուան համեստ ճա-շը վրայ աւելցնելու անհրաժեշտ սնո-ունդը եւ պատուղը, կազդուրուելու, ժեղնալու որպէսզի կարենան դի-մադրել ձմրան նեղ օրերուն։

Տղաքը զուարթ ու երջանիկ բաժնուին իրենց ծնողներէն ։ Ա-պատրաստ են քնանալու, եւ իրա-քով երկարած, պատապարան-հատ ծածկոցներով, մոռցեր ա-տունն ալ, Փարիզն ալ ու կ'երա-զեն ծովը, կապոյտ ու արեւոտ երկինքը Նիսի։

Առաւօտեան դէմ Լիոնէն կը մեկ-ուրիշ երկու տղաք, Մարսէյլէն երկու աղջնակներ, բոլորը ժպտա-դէմ ու այնքան երջանիկ որ արդէն կը փոխանցեն մեզ, մեծերուս իրենց անհոգ տրամադրութիւնը։ Ուտե-համար հազիւ հրամանի կը սպա-սեն իրենց մայրիկին տուած պայու-որ պիտի տանի զիրենք մինչեւ Նիս։ Արդէն հասած ենք (հինգշաբթի կէս-րէն վերջ)։ Նիսի մասնաճիւղը նե-է մամնաւորաբար ծաղիկներով զա-մաւորելու համար Փարիզի արուես-դուրկները։ Պատրաստ է եւ օթե-քարը փոխադրելու բոլորը իրե-պարտականներով, ծովափի վարձա-չէնքը, ընդարձակ պարտէզով ա-սենեակներով, իւրաքանչիւրին հա-մար պատկելու բոլոր յարմարու-թիւններով, մահճակալէն մին-սրբիչը։

Ֆր. կ. Նսէի Նիսի մասնաճիւ-ժրաջան անդամուհիները զործի լծուած եռանդով։ Երեկոյեան ճա-ալ պատրաստ է, տաքուկ տպուրդ-

Ու այսպէս մեղուի փեթակը ճոխ-ցած Նիսէն առնուած երեք նոր ա-նակներով, 35ի է հասցուցած թիւը։ Արդէն իսկ ընտելացած չրջապատ-կը տեղաւորուին երկուքով, երեք յատկացուած սենեակներու մէջ։

Շուտով բոլորը տուն տեղ ե-են, իրենց իրերը դասաւորած դ-րակներու մէջ, լուացուած, մաքր-ւած, ճաշած եւ կազմ ու պատր-քնանալու։

Մեծ ու փոքր ամէնն ալ խոնջ-ւած են ստեղծուած միջավայրի իմնչ սիրուն են տղաքը, զաւտու-ընտրուած ոչ միայն իրենց արժա-ւորներ, կարօտ օդափոխութեան, եւ տոգորուն իրերօգնութեան ու նազանդութեան լաւագոյն զգաց-ներով։ Մէկ ընտանիքի անդամնե-նման սէրմ ու սիրով, ոչ մէկը նա-կամէտ միւսին վնասելու, չարաճ-լու։ Ու մեծերուն, հսկողներուն դ-ուարթութիւններ տալու անախորժ-թիւններ չեն ստեղծեր։ Զարմանա-չեն պակսիր անշուշտ, անտանել-ալ եթէ կ'ուզէք, բայց նախ զրան-են սիրտերը, իրենք զիրենք սիրոց-ցած, յետոյ լսել տալու համար-Տիկին, Մարսէլը տեսէք ի՞նչ կ'ըն-Օննիկը հապա՞, փոքրիկ եղուար-ալ մխասին է ...

Առտուն ծովափ ու լոգանք։ Կա-վերջ առանձին կամ խմբովին մեծեր կը հսկաքեն իրենց չուրջ-լորը եւ կը պատմեն Սասունցի Դա-ւիթը։ Երգերն ալ կը հաճեմեն բո-խմբաւորումները։

Եօթը օր սահեր անցեր է արդէն ցաւով կը հաշուեն իրենց մտիկին-րուն վրայ անցած — գացածը։ Սա-է հաճոյքով, զուարթ ու ոգեւո-Մեծերն են յոգներ, ճիշդ է, բայց-մէն առաւօտ տղոց ճլուրլոցը, ու-դմքը, բաց տրամադրութիւնը ց-նել կուտայ նախորդ օրուան յո-նութիւնը զիրենք հաճոյքով կը աչխատանքի։ Զէ՞ որ պէտք է լո-ուին ու սանտրուին բոլորը, սեն-ները մաքրուին, մահճակալները կուին, նախաճաչի պատրաստ 7 ու կէսին, 10էն 12 բոլորը ծով-Թան։ Ինհանոցն է որ ամէնէն ա-կը գործէ։ Թրթուրի պէս կ'ուռ-տղաքը Ովսաննա մայրիկին եփած եօթ օրուան մէջ չորս անգամ երկու անգամ ձուկ, առատ բան-րեղէն ու պտուղ։ կարագը, պանիր ու կաթը, քաքաօն անպակաս են-դէն իսկ ստացան առաջին նուէրը-դրիկեան եղբայրներէն,— դեղձեր, խոշոր կողով մը լեցուն։

Մանանճիւղը չանգ չի խնայեր բացնելու հսկող տիկիններու եւ հարարին գործը։ Բոլորը բոլորը ծով, պղտիկով, կարգով մէկ կամ-ւոր, փոխն ի փոխ աչխատանքի պ-բաժինն են ստանձնած տաքուկ տ-տով։ Ու Փարիզի տղաքը խսկա-

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՍՀ ԳԱՍՊՐԵՏԻ ԿՈՂՄԻՑ ՀՐԱՊԱՐԱԿՎԱԾ ՎԱՐՉՈՒԹՅԱՆ ԿԱՐԳԸ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՍՀ ԳԱՍՊՐԵՏԻ ԿՈՂՄԻՑ ՀՐԱՊԱՐԱԿՎԱԾ ՎԱՐՉՈՒԹՅԱՆ ԿԱՐԳԸ

«Հայկհամ» ապահովագրության տեսակները

1. Ա. Ավտոտրանսպորտային միջոցների պարտադիր ապահովագրություն։

Բ. Ավտոտրանսպորտային միջոցների կամավոր ապահովագրություն։

2. Ա. Անձնական ապահովագրություն։

Բ. Գույքի ապահովագրություն։

3. Ավտոտրանսպորտային միջոցների և անձնական գույքի ապահովագրություն։

4. Ավտոտրանսպորտային միջոցների և անձնական գույքի ապահովագրություն։

Ապահովագրության պայմանները կարելի է իմանալ «Հայկհամ» ապահովագրական գործակալություններում։

Ապահովագրության ընդունման ժամերը՝ ամեն օր 9-ից մինչև 17։

Ապահովագրության ընդունման վայրերը՝ Երևան, Աբովյան 1, հեռ. 68-73, 70-03 և 70-27 տնտեսությունների կենտրոնական գրասենյակ։

Ապահովագրության ընդունման կետերը՝ Երևան, Աբովյան 1, հեռ. 68-73, 70-03 և 70-27 տնտեսությունների կենտրոնական գրասենյակ։

«Հայկհամ» ապահովագրական գործակալությունները գտնվում են Երևանում, Աբովյան 1, հեռ. 68-73, 70-03 և 70-27 տնտեսությունների կենտրոնական գրասենյակում։

Ապահովագրության ընդունման կետերը՝ Երևան

Զին. պատրաստութիւններ կը շարունակուին

Աթթա Տապա Պէրու, Ատտիս-Ապէպայի զինուորական վարժարանին տնօրէնը, ճափոն գնաց, իբրեւ հիւպատոս Թոքիոյի: Կ'ըսուի թէ միեւնոյն առեն բանակցութիւններ պիտի կատարէ, հրացան եւ ռազմանիւթ ստանալու համար, կէս առ կէս ադառիկ:

⁂ Պուքրէշէն կը հեռագրեն թէ հապէշ զօրձակալ մը կը չրջի Թրանսիլվանիոյ մէջ, վարձելու համար 250 նախկին սպաներ, որոնք կը ծառայէին Աւստրիա – Հունգարիոյ կայսերական բանակին մէջ: Արդէն իսկ պայմանաւորուած են 50 նախկին սպաներ: Ճանճնառուներուն կ'առաջարկուի 8000 ֆրանք պարգեւ, երկու ձի եւ մէկ ուղտ, ինչպէս եւ կալուածական կարեւոր արտօնութիւններ, եթէ եթովպիա չհի պատերազմը:

⁂ Պ. Մուսոլինի չաբաթ օր Սիէցիա գնաց ջրօդանաւով մը եւ մանելով յածանաւի մը մէջ, ներկայ եղաւ ծովային եւ օդանաւային ռազմախոթձերու: Ետոյ դարձեալ օդանաւով վերադարձաւ Հռոմ, գոհունակութիւն յայտնելով ռազմախոթձերու արդիւնքին համար: Օդանաւային ռազմախոթձերուն կը մասնակցին 180 օդանաւեր:

⁂ Իտալական կառավարութիւնը որոչեց 3ուկէս առ հարիւրէն 4ուկէսի բարձրացնել գեղչի սակը:

⁂ Քաղաքական չրջանակներու մէջ մեծ ուշադրութիւն գրաւած է Պերլինի նախկին ամերիկեան դեսպան Պ. Ճիրըրտի տեսակցութիւնը Պ. Մուսոլինիի հետ: Կ'ըսուի թէ Պ. Ճիրըրտ պաշտօն ստացած է համոզելու որ զինքի չդիմէն: (Այս այն դեսպանն է որ գիրք մը գրեց հայկական սարսափներու մասին եւ որ մինչեւ այսօր ալ կը չարունակէ իր հայանպաստ աշխատանքը):

Խորհրդային մասնագէտներ կը զարգացնեն թրխական ճարտարագործութիւնը

Խորհրդային մասնագէտներու յանձնախումբը մեծ փութաջանութեամբ յառաջ կը տանի Թուրքիոյ ճարտարագործութեան զարգացման աչխատանքները: Վերջին ծրագրի մը համաձայն, նոր մանարան մը պիտի բացուի Նազիլլիի մէջ, աւելի փոքր քան կեսարիոյ հաստատութիւնը, որ նոյնպէս խորհրդային մասնագէտներու գործն է: Նոր հաստատութիւնը պիտի բռնէ 22 հէքթար տարածութիւն, ունենալով երկու գլխաւոր ճիւղեր,— մանարան եւ հիւսուածեղէնի արհեստանոցներ: Մանարանը պիտի ունենայ 28,236 ճաղ (կեսարիոյ գործարանը ունի 33,000), իսկ հիւսուածեղէնի մասը՝ 768 ինքնաչարժ չահրակ (թէղկեահ): (Կեսարիոյ մէջ՝ 1050): Նազիլլիի հաստատութիւնը պիտի արտադրէ տարեկան 18 միլիոն մեթր հիւսուածեղէն (կեսարիոյ գործարանը՝ 30 միլիոն): Բայց Նազիլլիի արտադրութիւնները պիտի ըլլան աւելի նուրբ եւ այլազան, գունաւոր եւ տպածոյ (մատսիօլամ, սէրժ, ֆանէլա):

Այս առթիւ խորհրդային մամուլը կը փառաբանէ Ա. Միութեան եւ Թուրքիոյ տնտեսական եւ արհեստագիտական գործակցութեան բարիքները, ինչպէս եւ երկու երկիրներուն բարեկամութեան յարաճուն ամրապնդումը:

Մոսկուա եւ Իզմիրի ցուցահանդէսը

Ա. Միութեան առեւտրական սենեակը արդէն իսկ Իզմիր ղրկած է հողագործական եւ էլեկտրական գործիքներ, ինքնաչարժներ, հիւսուածեղէններ եւ ուրիշ բազմաթիւ բազմատեսակ առարկաներ, միջազգային ցուցահանդէսին առթիւ: Մասնաւոր բաժին մը պիտի բացուի, ծանօթացնելու համար Ա. Միութեան ճարտարագործական եւ հողագործական զարգացումը: Պիտի ցուցադրուի նաեւ Վոլկա – Մոսկուա ջրանցքին ուրուագիծը: Իզմիրի միջազգային ցուցահանդէսը պիտի բացուի մինչեւ սեպտեմբեր 10:

⁂ Թուրք թերթերը մեծ կարեւորութիւն կուտան այս ցուցահանդէսին, նկատի առնելով որ Իզմիրը Անատոլուի միակ պատուհանն է՝ դէպի Եւրոպա նայող: Շոգենաւերուն համար 50 առհարիւր զեղչ եղած է: Այդ տոմսակը ունեցողը կրնայ Թուրքիոյ որ եւ է մէկ վայրը երթալ 15 օրուան ընթացքին: Շոգենաւերն ալ նոյնքան զեղչ ունին: Արտասահմանէն այցելողները ազատ են վիզայի ծախքէն: Ցարդ Գունաստանէն, Իտալիայէն, Անգլիայէն եւ Ռուսիայէն եկողներ եղած են: 170 տաղաւար չինուած է:

ՁԱՆԱԶԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՃԱՓՈՆՑԻ ՁՕՐԱՎԱՐ ՄԸ դաչունահար եղաւ իր գրասենեակին մէջ, դերդնդապետի մը կողմէ, որ անդամ է զինուորական դաչնակցութեան: Զօրավարը, Նակաթա, պատերազմական նախարարին ալ բազուկն էր:

ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ՆԱԽԱԳԱՀԸ կիրակի օր պատերազմի չիշատակարան մը բանալով Մէցի մէջ, ճառ մը խօսեցաւ եւ ջերմ կոչ մը ուղղեց համերաշխութեան, նկատի առնելով երկրին ծանր վիճակը:

ՀԱՊՏԵԱԿԱՆ ՀԱՐՑԻՆ առթիւ կռիւ ծագեցաւ Նիւ Ճըրսիի մէջ (Մ. Նահանգներ), Իտալացիներու եւ սեւամորթներու միջեւ: Հինգ հարիւր ականատեսներ կը քալալերէին կուռղները, որոնք չարժման մէջ դրած էին դատեսներ կը քալալերէին կուռղները, որոնք չարժման մէջ դրած էին դատեսներ եւ ուրիշ գործիքներ: Հինգ հոգի ծանր վէրքեր ստացան, իսկ 11 հոգի ձերբակալուեցան:

ՅԱՆԿԱՐԾԱՄԱՀ ԵՂԱՒ ՏԻԳՐԱՆԱԳԵՐՏՑԻ Թովմաս Միքայէլեան, 55 տարեկան, իր բնակարանին մէջ: Կը թողու այրին եւ 13 տարեկան աղջիկ մը:

ԹՐՔԱԿԱՆ ՀՊԱՏԱԿՈՒԹԵՆԷ ՀԱՆՈՒԱԾ են հետեւեալ Հայերը, օտար հպատակութիւն ստացած ըլլալով.— Յովհաննէս Զալգեան, Մխրատ Հաճի Միքայէլեան, Վահրամ Գուլազարեան, Ստեփան Խիլիկեան, Պերբա Գուլյումճեան, կինը՝ Սաթենիկ, տղան՝ Յարութիւն, Ներսէսեան, Սարգիս Ահեան, Սարգիս Սարըգլեան:

ԸՆԿԵՐԱԿԱՄԱԿՐԱԿԱՆ ԽՆԴՈՅՔ

«ՅԱՌԱՋ»Ի ՏԱՍՆԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԹԻՒ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ Հ. Յ. Դ. ԵՒՐՈՊԱՅԻ Կ. ԿՈՄԻՏԷԻ ԿՈՂՄԷ

17 ՕԳՈՍՏՈՍ ՇԱԲԱԹ ԵՐԵԿՈՅ

Մանրամասնութիւնները յուտով

Դաշտանհանդէս Սեւ-Փիէռի դաշտին վրայ

կազմակերպուած՝ Վալանսի ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ

եւ Զ. Ո. ՄԻՈՒԹԵԱՆ Մասնաճիւղերուն կողմէ

15 ՕԳՈՍՏՈՍ, ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ ՕՐ, ԱՍՏՈՒԱԾԱՇՆԱՉ ՏՕՆԻՆ:

Խմբերգներ, խմբական երկսեռ պարեր եւ մեներգներ:

Ձոխ պիւֆէ: Երեկոյեան վերադարձը՝ ֆնտրակառքով ապահովուած է:

ՈՒԽՏԱԳՆԱՑՈՒԹԻՒՆ

ՁՕՐԱՎԱՐ ԱՆԴՐԱՆԻԿ ԴԱՄՔԱՐԱՆԻՆ

Նախաձեռնութեամբ ՀԱՅ ԿԱՄԱՒՈՐ. ԵՒ ՄԱՐՏԻԿՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

ՅԱՌԱՋԻԿԱՑ ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1Ի ԿԻՐԱԿԻ ՕՐԸ

Մանրամասնութիւնները յաջորդով:

կը խնդրուի Ազգ. Մարմիններէն այդ օրը վերապահել բացառաբար Ազգ. հերոսի յիշատակին:

ՅԱՒԱԿՈՒԹԻՒՆ

Հ. Ց. Դ. Ցէսինի կոմիտէն իր խորին ցաւակցութիւնը կը յայտնէ, երիտասարդ ընկեր Յարութիւն Ագրապեանի անակնկալ մահուան առթիւ, Հ. Ց. Դ. Պօղտոյի «Մուրատ» խումբին եւ իր բոլոր պարագանեռուն:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Դպրոցասէրի Սանուց Միութիւնը՝ իր սրտագին շնորհակալութիւնները կը յայտնէ Տիկիններ՝ Վ. Մէնկիւշեանի եւ Մ. Սիմոնեանի, Պարոնները՝ Ց. Թրէնկեանի, Օննիկ Պօյաճեանի, Բ. Թօփճեանի, Ն. Նիկոյեանի, Յ. Նասիպեանի, Մ. Աստուրեանի, Ն. Վարդանեանի, Ա. Տօնէլեանի, Ց. Պալեանի եւ ետ. Առաքելեանի Տաբեկան Դաշտահանդէսի իրենց բերած օժանդակութեան համար, շնորհակալութիւն նոյնպէս դերասան Ա. Գալբէթեանի, ինչպէս նաեւ Տօքթ. Ալլահվէրտի Որդիին, որ իր «Առողջապահութիւն Ականջի, Քիթի եւ Կոկորդի» անուն երկասիրութենէն հարիւր օրինակ, եւ Պ. Վահէ Պէրնարին, որ «Պիւլբիէն Մանսիէլ»էն հարիւրքսան օրինակ, սիրայօժար կերպով նուիրած են Միութեան:

Այս առթիւ նուիրատուութիւններ ըրած են նաեւ Տիկիններ՝ Իսկուհի Ֆրէնկեան (2 քիլօ ժաժպօն), Մնթառամ Տէքանեան (Տոլմա), Պարոնները՝ Գ. Թապիպեան (10 շիշ Մուսկինի), Շ. Ինճէեան (80 գաւաթ մածուն), Յ. Տապաղեան, «Շիրակ» վաճառատուն, Ս. Մինասեան, Հ. Իշգալացեան, Վ. Իշգալացեան, Ազիզեան, «Մելքոն» վաճառատուն, Արթինեան եւ Թիւթիւնճեան:

Շնորհակալութիւն յարգելի նուիրատուներուն:

Դաշտահանդէսի զուտ հասոյթն է 4,307 ֆրանք:

ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ԻՐԱՒՈՒՆՔԷ ՁՐԿՈՒՈՂՆԵՐՈՒՆ

Բոլոր այն Հայերը, որ իմքնութեան թուղթի վերանորոգման առթիւ աշխատանքի իրաւունքէն իրենց անուններն արձագագրել տալ Գաղթականաց Օֆիսներուն՝ **71, Avenue Kléber** կամ **15, Rue Jean Goujon.**

Լ. ՈՑՍ ՏԵՍԱԻ

«Վ. Լ. Մ»ի

10րդ թիւը հետեւեալ բովանդակութեամբ.—

Ց. Չաւրեան՝ «կովկասի մշակութային պատմութիւնը»: Կ. Վ. Տայք Ց. Շանթի գեղարուեստական երկերը»: Ց. Իրազեկ՝ «Հայկական տպագրութեան անցեալից»: Ա. Մանուէլեան՝ «Ռութեան անցեալից»: Դրօ՝ «Մի հատուած յուշերից»: Ա. Մանուէլեան՝ «Ռուսաստանի քաղաքականութիւնը Թուրքիայում»: Շ. Նարդունի՝ «Նպաստ մը հայ եւ Թուրք աշուղ. գրականութեան համեմատ. ուսումնասիրութեան»: Վ. Համբարձումեան՝ «Թուրքի մը գրած պատմութիւնը»... Հայաստանի Խորհրդի արձանագրութիւնը.— Հին Թուղթեր.— Ընցեալք.— կեանք եւ մշակոյթ.— Գէրք եւ մասիւլ.— Գրախօսական.— Ն. Բագրեան՝ Ս. Վ.: ՅԱՒԵԼՈՒԱԾ.— «Վ. Եպսկ. Մանկունի, Դէորգ Դ. եւ իր ժամանակը»: Նկարներ:

Տարեկան բաժնեգինը Ֆրանսայի համար՝ 60 ֆր.: Դիմել՝ Լ. Գեւոնեան – նին, «Յառաջ»ի հասցէով:

Կը խնդրուի բաժանորդներէն՝ փութալ վճարել բաժնեգինները:

ԱՆԻԷՒՒ ՄԷՋ **ՅԱՌԱՋ** ԿԸ ԾԱԽՈՒԻ

Զ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆի *մօտ*, 34, Villa Rouveyrolles.

Croix Rougeի (ԿԱՐՄԻՐ ԽԱՉԻ) ՄԷՋ **ՅԱՌԱՋ** ԿԸ ԾԱԽՈՒԻ

Պիւրօ թիւ 14, **Grand'Rue, Croix Rouge.**

ԱԶԳ. ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ
Loterie NATIONALE
ՑՐԴ ՇԵՐՏԻ ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ

ՅԱՌԱՋի ընթերցողներուն խնդրանքին վրայ, հրապարակ հանած ենք ՓՐԱՆՍ. ԱԶԳ. ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԵԱՆ ԱՐՏՈՆԵՐՈՐԴ տոմսեր, (ամբողջական տոմսերը ի պահ դրուած են ՅԱՌԱՋի խմբագրութեան մօտ):

Իւրաքանչիւր 1/10 տոմսակները կ'արժեն 10 ֆրանք:
Տպգր. ծախք 1 »
11 ֆրանք:

Գաւառեն ապսպրանքի համար դրկել 2 ֆրանք աւելի:
Արտասահմանեն » » » 4 » »
(Ցանձնարաքուած նամակի փոխարժէքը)

Դիմել՝ **„HARATCH" 17, Rue Damesme. Paris (13)**

ՄԱՄՈՒԼԻ ՏԱԿ Է

«ՄՈՒՍԱ ԼԵՐԱՆ ՔԱՌԱՍՈՒՆ ՕՐԵՐԸ»
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՇԵՐՈՍԱՊԱՏՈՒՄ

Հեղինակ՝ ՓՐԱՆՑ ՎԷՐՖԷԼ Թարգմանիչ՝ ԵՐ. Տ. ԱՆԴՐԷԱՍԵԱՆ

ԱՄԲՈՂՋ ԴԻՐՔԸ ՊԻՏԻ ԲԱՂԿԱՆԱՑ ԵՐԿՈՒ ՀԱՏՈՐԻ, ՇՈՒՐՋ 1100 ԷՋ
Բաժանորդագրութեան գին՝ մինչեւ սեպտեմբերի վերջ 50 ֆրանք
կարելի է վճարել երկու անգամէն:
Անկէ վերջ երկու հատորը պիտի ծախուի 75 ֆրանքի:

ՓՐԱՆՍԱՑԻ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԴՈՐՁԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆԸ ՍՏԱՆԶԱՒԱԾ Է

ԳՐԱՏՈՒՆ ՀՐԱՆՏ – ՍԱՄՈՒԷԼ
51, Rue Monsieur-le-Prince, Paris (6).

Chèque Postal. PARIS: 1278-35, Հեռաձայն՝ Danton 88-
որուն պէտք է դիմեն բոլոր գործակալները ու բաժանորդագրուները:

Գիրքը կը ծախուի նաեւ պրակ առ պրակ, պրակը՝ 1 ֆրանքի:

ՏԵՍԷՔ ՄԵՐ ԳԻՆԵՐԸ
ԵՒ ՁԵՐ ԸՆԵԼԻՔ ՇԱՀԸ

1000 Նամակաթուղթ, ընտիր թուղթ	50 ֆր.
1000 Ծրար-իւր »	50 »
1000 Առեւտրական ֆարտ	10 »
1000 Պահարան, ներմակ	40 »
100 Հարսանեկան հրաւիրագիր պահարանով	50 »
1000 Թռուցիկ – ծանուցում	3 »

(Բազմաթիւ հազարներու համար աւելի պակաս գին)

ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԵՒԱԶԼ ԳՈՐԾԵՐ
ԱՐԱԳ, ՄԱՔՈՒՐ ԵՒ ԱԺԱՆ

ԳԻՐՔԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ ԱՆՄՐՑԵԼԻ ԳԻՆ
225 ՖՐԱՆՔ 16 ԷՋՆՈՑ ՊՐԱԿԸ, ԿՈՂՔՈՎ ԵՒ ԿԱԶՄՈՒԱԾ

Դիմել՝ ՏԷՐ – ՅԱԿՈԲԵԱՆ ՏՊԱՐԱՆ
17, Rue Damesme – PARIS (13e) կամ հեռախօսել՝ **Glacière 15 – 70**

Լ. ՈՑՍ ՏԵՍԱԻ

ՀԱՑ – ԲՈՑԺ

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԱՄՍԱԹԵՐԹ ԲԺՇԿՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԱՌՈՂՋԱՊԱՀՈՒԹԻՒՆ

Զգո՞յշ վէներական հիւանդութիւններէն (Ֆրանսայի Առողջ. Նախարարութիւն): Հատիկ հատիկ կը հազար (Տոքթ. Հաճօլեան): Շաքար ուտե՞լ թէ չտել (Տոքթ. Շ. Այվազեան): Փոխան դեղագրի (Բժշկ. առածներ): Արե՛ւ, բե՛ւ (Տոքթ. Ա. Աշճեան): Մանիշը — իօտ (Տոքթ. Ե. Արզումանեան): Օգնութիւն խեղդուողներուն (Տոքթ. Գ. Շաքայեան):

Տարեկան բաժնեգինը, Ֆրանսա՝ 20 ֆրանք, արտասահման՝ 25 ֆր.
Դիմել Dr. AIVAZIAN, 17, Rue Damesme, PARIS.

ՏԷՍԻՆ **ՅԱՌԱՋ**ի ԳՈՐԾԱԿԱԼՆ Է՝ Պ. ՄԱՆՈՒԿ ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ
Rue Allée Thénard N. 3 — IX

«ՅԱՌԱՋ»Ի ԹԵՐԹՕՂԸ (7)

"ԵՐԿԱՄԵԱՑ ՊԱՆԴԽՏՈՒԹԻՒՆ Ի ՀԱՊԷՇՏԱՆ"

Ցօրինեց՝ Տիմոթէոս վրդ. Սափրիչեան

Հետեւեալ օրը գնացինք գիւղին Միւտիրին քով, որ Սաղ Գօլ ազասի է, եւ իրեն ուղղեալ գրութիւնները տուինք, եւ իրմէ ուրիշ յանձնարարական թուղթ առնելով՝ հետեւեալ օրը Ասար ըսուած գիւղը Ալի Քէչիֆ պայրախտարին գացինք երեք ժամու մէջ տաճիկ (հէճին) ուղտերով եւ երկու կառնուտր զօրքով: Որովհետեւ Ասար գիւղը Մարթումի կուսակալութեան կը վերաբերի, նոյնպէս եւ մեր երթալիք Կալապատ գիւղաքաղաքը նոյն կուսակալութեան տակ ըլլալով, հարկ էր որ Ասար գիւղի Ալի Քէչիֆէն յանձնարարական հրամանագիր առնունք, անոր համար հարկադրեցանք ճամբէն խոտորելով հոն երթալ եւ կրկին վերադառնալ կատարիճ, ուրիշ երկու անկանոն զօրքով եւ ազդու հրամանագիրներով:

Ցունիս 23ին ճամբայ ելանք Կատարիճէն, եւ գիշերը երեք ժամու մէջ հասանք Վագի գիւղը, որուն օդը Ասար գիւղի օդին կը հաւասարէր իր լաւութեամբը, եւ գրեթէ կատարիճէն սկսած կը փոխուէր օդերը, եւ Հապէշու ձմեռնային եղանակները կը փոխանակէին սէկպ սէկպ անձրեւներով, որոնք սովորաբար կէս օրէն քիչ մը եառքը կը սկսին եւ հասարակօրէն մինչեւ երեկոյ կը տեւեն: Վագի գիւղէն մինչեւ Կալապատ՝ որ հապէշերէն Մէդիմմա կը կոչուի, չորս օրին հասանք, հանգիստ առնելով ճամբարին Ոլոը Ալլազ, Ոկի, Մեհակ, Ձա՛ֆըր եւ Ուր եա՛պիս գիւղերը: Սոյն վերջին գիւղին ժողովուրդը ըստ մեծի մասին Թագրուրի ըսուած ազգին կը պատկանի:

Կալապատ, ինչպէս ըսինք, սահմանագլուխ է Եգիպտոսի եւ Հապէշստանի երկրին: Եւ քաղաքին իշխանութիւնը Թագրուրի ցեղէն չէ եղեր, ձեռք է, որոնք որդւոց որդի կը նստին երկու կառավարութեանց կողմէն: Հոն հանդիպանուս Հապէշ Ցովսէփ ուսպի ձիրճիս անուն վաճառականաց տունը իջանք, որոնց համար յանձնարարութիւն ունէինք. եւ նոյն օրը շէխը, որ ձիւմա կը կոչուի, հարբեալ ըլլալով, ինչպէս բոլոր Թագրուրիներուն հասարակ մոլութիւնն է, չէր կրնար հասարակ մոլութիւնն է, չէր կրնար հասարակ մոլութիւնն է, չէր կրնար ցինք իրեն ներկայանալ. բայց իր դրան երեւելիները փութացին մեր տեսութեան գալու:

Առաւօտուն կանուխ շէխին կողմէն լուր գալով գնացինք քով, եւ իրենց սովորութեան համեմատ իրարու ուս համբուրելէն ղնին, ձեռք ձեռքի բռնած ժամանակ՝ կը խոնարհի շէխը ու իսահակ սրբազան Հօր ալը կը համբուրէ(*): Եւ այնպէս ձեռք ձեռքէ չբաժնած՝ երեք անգամ կը կրկնեն՝ շէխիս, չէխիս, չէխիս. Զէյաք, զէյաք, զէյաք եւայլն, որ կը նշանակէն՝ առո՞ղջ ես, ի՞նչպէս ես. եւ ուրիշ ասոնց նման երեք անգամ կրկնելով որպիսութիւն հարցնելու կերպեր ունէին: Այս օրինակ կրկնաբանութեամբ հարցումներ Հապէշներէն ալ ունէին, գուցէ Արաբացւոցմէ սորված ըլլան: Ետ այնորիկ յանձնարարականները գոցուած են, անկէ ի գատ ապատամբ գողերու երկիւղ ալ կայ, ուստի չենք ուզեր մենք որ ձեզի վնաս մը գայ: Թէ որ կ'ուզէք, մեր սահմանին մօտ գտնուող Հապէշ իշխանութեան մարդ խրկենք հասկընանք, եթէ բաց ու անվտանգ ճամբայ մը կայ, իրենց քով ուղարկենք ձեզի ապահով մնալու. թագաւորն ալ Կէչլի – Թափօր ըլլալով, քիչ մը անոր ալ կը մտանենք, եւ իշխանները չուտով լուր կուտան անոր ձեր հասնիլը, եւ կամ դուք ուղղակի անոր դիր կ'ուղարկէք: Նաեւ այս տեղիս օգը ծանր ըլլալով, անձրեւներուն ժամանակ այն տեղ – ուանքը հանգիստ կ'անցընէք: Իսկ թէ որ ճամբաները գոց ըլլան, մեր քովը երկու ամսոյ չափ իրրեւ հիւր կը մընաք, եառքը մեր մեծը տարեկան տուրքը վճարելու համար Թէոդորոսի քով անձամբ գացած ժամանակ ձեզի ալ հետը կը տանի ու անոր կը ներկայացնէ: Ուստի հիմակու հիմայ հարկ կ'ըլլայ ձեզի չաբաթ մը սպասել մինչեւ որ ըսած իշխաններէս հատուտ պատասխան մը գայ:» Փոխանորդին այս առաջարկութեանց մեր հաճութիւնը տալով, ըստ որում ուրիշ կերպ չէինք կրնար բան մը ընել, դարձանք մեր ասպնջականներուն քով:

Ցուլիս եւ Օգոստոս ամիսներ մէջ անձրեւներուն խիստ սաստկանալ եղանակներն ըլլալով, կալապատցիներ գտնուող բոլոր վաճառականները հետեւան անկէ, ոմանք կատարիճ ոմանք Ասար երթալու, եւ այն նակները հոն կ'անցնեն, ուստի սէվ եւ ձերճիս վաճառականները որոնց տունը իջած էինք, մեզ սաիպուած ըլլալով, հարկ եղաւ որ Շէխին գիտութեամբն իրեն ուրիշ ապահով տեղ մը փոխադրենք, որ փութաց ան ի պատիւ՝ այդ տիկ մը մեզը եւ կուժ մը մեղրով խրկել մեզի, եւ ապպրեց նաեւ կու մը՝ որ մեր ամէնօրեան պակաղած ուտելիքը հոգայ:

Քեսկլայէն ինչու ան այս կողմերը եղած գիւղերուն տուները բաններուն ձեւերը գրեթէ բոլոր պէչխտանի երկրի տուներուն են, որոնց վրայ եառքէն պիտի խօսինք:

(Շար.)

Le Gérant: H. STEPHAN
Imprimerie A. DER (AGOPIAN)
17, Rue Damesme, PARIS (13)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Clacière 15 – 70
(ԵՐԹԵԽԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎԵՑԱՄՍԵԱՑ ԵՒԱՄՍԵԱՑ

Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՀՈՒՐԵՍՏԱԹԵՐԹ
14
ՕԳՈՍՏՈՍ
MERCREDI
14 Août
1935

11 ՏԱՐԻ — 11e Année No. 2882 — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒԻ ԽՕՍՔ

ՄԷԿ ՇՐՋԱՆԷՆ ՄԻՒՍԸ

Վաղը կը բացուի Հ. Ը. Դ. Ամերմա. Եւրոպայի Շրջ. ժողովը։ Անոնք որ կուսակցական չեն եղած, դժուար կ'ըմբռնեն այս պարբերական ժողովներուն արժէքը։

Պէտք է կազմուած ըլլալ քաղաքական կազմակերպութեան մը եւ մանաւանդ Հ. Ը. Դաշնակցութեան, իմանալու համար թէ ի՛նչ կը նշանակէ այս կանոնաւոր հոլովումը, տարէ տարի եւ գաղութէ գաղութ։

Հ. Ը. Դ. Շրջ. ժողովը գերագոյն առեանն է իւրաքանչիւր կուսակցական շրջանի համար (կեդր. եւ Մեկուսի Կոմիտէ), ինչպէս ընդհ. ժողովը՝ ամբողջ կուսակցութեան համար։

Այդ ժողովներուն մէջ է որ կը քննուին ու կը դատուին, գնահատութեան կամ պարապի կ'ենթարկուին մարմիններու եւ անոնց գլխաւորին՝ կեդր. Կոմիտէի կատարած աշխատանքները, մէկ տարուան ընթացքին։

Այնտեղ է որ, պատմագամաւորները բացատրա քննադատութեամբ կը մատնանշեն գործուած վրիպումները, կամ թուլութիւնները։

Այնտեղ, այդ քննութեան ընթացքին է որ կը ճշդուի թէ շրջանին վարիչ մարմինները ո՛ր աստիճան հաւատարիմ եղած են ոչ միայն կուսակցութեան հիմնական սկզբունքներուն, այլ եւ նախորդ Շրջ. ժողովին կողմէ արուած որոշումներուն, բարոյական թէ նիւթական։

Այս առթիւ, բնականաբար նկատի կ'առնուին նաեւ նոր հարցեր, որոնք ծագած կրնան ըլլալ մէկ ժողովէն միւսը, ծնած՝ բոլորովին նոր պարագաներէ։

Եւ իրրեւ եզրակացութիւն, կը մշակուի նոր ուղեգիծ, յառաջիկայ գործունէութեան համար, համաձայն ժողովի մեծամասնութեան որամադրութեանց։

×

Ամերմա. Եւրոպայի 13րդ Շրջ. ժողովը կը զուգադիպի այս գաղութին ամէնէն մռայլ մէկ շրջանին։

Գործածեցէք ինչ բառ որ կ'ուզէք,— անտեսական տագնապ, գործազրկութիւն, աշխատանքի արտօնագիր եւն.։

Իրականութիւնը այն է որ, տարագիր բազմութիւնները երբեք այսքան տաժանելի եւ ջլատիչ կացութեան մը չէին մատնուած, որքան այս վերջին տարին։ Մանաւանդ 1934 նոյեմբերէն ի վեր, երբ հաստատուեցաւ օտարականները նօսրացնելու, մաղելու, պատառ մը հացը քիթէ–բերնէ բերելու օրէնքը։

Ի՞նչ խօսք որ, այդ հոգերէն խորապէս ազդուեցան նաեւ մեր ընկերները, որոնք չախչախիչ մեծամասնութեամբ աշխատաւորներ են, կամ արհեստաւորներ։

Դեռ մինչեւ այսօր, շատ շատերը կը տագնապին նոյն անուղութեան մէջ, զրկուած աշխատանքէ կամ նպաստէ։

Եւ սակայն, ահաւասիկ այդ հոգերուն մէջ անգամ, կազմակերպութիւնը իր Շրջ. ժողովը կը գումարէ ճիշդ ժամանակին։

Նիւթական տագնապն ու հոգեկան անձկութիւնը իրենց հետքերը ձգած ըլլալով հանդերձ, չեն վնասած կուսակցական գործունէութեան զարգացման։

Մխայն Շրջ. ժողովին գումարման ճշդապահութիւնը անբաւական պիտի ըլլար հաստատելու այս պարագան։

Որքան կրցած ենք հետեւիլ, հակառակ տիրող տագնապին, Ֆրանսայի շրջանը ոչ միայն պահած է իր համբառնքը, այլ եւ աւելցուցած՝ զգալի չափով։

Եթէ ընկերներ տեղափոխուած են ի խնդիր աշխատանքի, ուրիշներ բռնած են անոնց տեղը։

Եթէ աշխատանքէ զրկուած ընկերները ի վիճակի չեն եղած կատարելու իրենց նիւթական պարտականութիւնները, աւելի բախտաւորներ չանացած են լրացնել սակը, բաժնելով իրենց մէջ եւ կամ ուրիշ ելքեր գտնելով։

Անշուշտ այս բոլորը չեն կրնար ծածկել զանազան զանցառութիւններ կամ արատներ, որոնք պիտի լսուին Շրջ. ժողովին։

Երբ կազմակերպութիւն մը անվթար կը պահէ իր համբառնքը եւ կ'աւելցնէ, յաղթահարելով բազմաթիւ դժուարութիւններ, երբ կը բազմապատկէ իր հոգեկան կորովը, համամասած անատուութեան մէջ ալ կենդանութեան նոյն շունչը ցանելով իր ճամբուն վրայ, կը նշանակէ թէ լեռ ու ձոր կտրած, այլ եւս միայն յառաջանալու մասին կրնայ մտածել։

Իսկ այդ յառաջացման բոլոր պատեհութիւնները կան այս երկրին մէջ։ Այս երկրէն դուրս ալ, հարեւան երկիրներու մէջ։

Միայն թէ՝ անհրաժեշտ է նորոգուիլ։ Նորոգել աշխատանքի մեթոտները ալ, յառաջ քաշելով թարմ ուժեր։

Բոլորս ալ հաւատարիմ՝ Դաշնակցութեան հիմնական սկզբունքներուն, անոնց իրականացման պիտի ձգտինք ո՛ւր որ ալ գտնուինք։

Բայց, չպիտի մոռնանք թէ իւրաքանչիւր միջավայր իր հոգերն ու պահանջներն ունի, որոնք նոյնքան ուշադրութիւն կը պահանջեն։

Օրինակ, այս պողոտաներուն վրայ, չատ աւելի վրդովիչ է երիտասարդութեան հոգը։

Ըսել կ'ուզենք թէ չատ աւելի ծանր պարտականութիւններ կ'իյնան Արեւմտեան Եւրոպայի դաշնակցական մարմիններուն վրայ։

Նոյնպէս, գտնուելով այս Լոյս – Քաղաքին մէջ, մենք պարտաւոր ենք աւելի գիտակցութեամբ եւ ուշադրութեամբ հետեւիլ միջազգային չարժումներու, ընկերային, անտեսական թէ քաղաքական, որոնք անընդհատ ուղղութիւն եւ բովանդակութիւն կը փոխեն։

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԵԹովպիոյ կացսեր գերագոյն կոզը անգլիոյ եւ ֆրանսայի

«Ցուր ազիատիկա խաղաղութիւն»

Եթովպիոյ կայսրը չատ կարեւոր ճառ մը խօսեցաւ օգոստոս 12ին, նախարարներու եւ երեւելիներու ժողովի մը առջեւ, իր գերագոյն կոչը ուղղելով Անգլիոյ եւ Ֆրանսայի, որպէսզի ապահովեն խաղաղութեան պահպանումը։

Ստորեւ կ'ամփոփենք այս կարեւոր ճառին գլխաւոր մասերը.—

« Պատմութիւնը կ'ոգեկոչէ անցեալ դէպքերը։ Ան չի լուծեր ներկայ հարցերը, բայց երբեմն կ'օգնէ անոնց լուծման։ Այն հարցը որուն մէջ այժմ կը գալարուի Եթովպիան, նոր բան չէ։ Ներկայ դէպքերը հետեւանքն են ուրիշ դժուարութեանց որոնք լուծուեցան իրենց ժամանակին։ Եթովպիոյ պատմութիւնն ալ կը ներկայացնէ մեծութեան չրջաններ եւ տագնապալի պահեր։ Մեր իշխանութեան միջոցին, մեր պարտականութիւնն եղաւ Եթովպիան առաջնորդել դէպի իր բարձր եւ ազնիւ ճակատագիրը։ Կայս.կառավարութիւնը միշտ նկատի ունեցաւ օտար կառավարութեանց եւ հպատակներու չահերը, առանց ազգի խտրութիւն դնելու։ Ուրեմն, չըրաւ որ եւ է բան որ վնասէր իտալական չահերուն, կամ նուազեցնէր իտալական ազգին հեղինակութիւնը։ Ներկայ դժուարութիւնները մեր չրջանին հանդիպած ըլլալով, մեր առաջին պարտականութիւնն է մեր բոլոր չանքերը թափել գանոնք հարթելու համար, հանդարտութեամբ եւ յարատեւութեամբ, Եթովպիոյ իրաւունքներուն պաշտպանութեան հիման վրայ։ Մենք պէտք է ներչնչուինք քրիստոնէական այն սկզբունքէն որ կը թելադրէ չյուսահատիլ։ Այդ պիտի ըլլայ մեր պարտականութեան կատարման նեցուկը»։

«Պատերազմի վտանգը կ'աւելնայ»

Կայսրը յետոյ պարզելով Իտալիոյ հետ եղած վէճին մանրամասնութիւնները, չարունակեց.

— « Եթովպիա կ'ուզէ ապահովել բարեկարգութիւնը եւ խաղաղութիւնը երկրին մէջ եւ երբեք չպիտի ընդունի որ եւ է բան որ կրնայ վնասել իր անկախութեան եւ նուաճեցնել իր կայսեր, ժողովուրդին կամ բանակին արժանապատուութիւնը։ Պատերազմի վտանգը կ'աւելնայ, սակայն եւ այնպէս, Եթովպիա տակաւին զօրաւոր յոյսեր կը տածէ թէ խաղաղ լուծում մը պիտի գտնուի այս ցաւալի վէճին։ Թէեւ անկարելի է նախատեսել բանակցութեանց արդիւնքը, բայց անձրեւաբեր եղանակին վախճանը կը մօտենայ։ Մինչ չատ մը մեթոտներ կը փորձուին վէճը հարթելու համար, Իտալիա անընդհատ կը չարունակէ զինուոր եւ ռազմանիւթ զրկել իր երկու սահմանամերձ վայրերը։ Սակայն եւ այնպէս, մենք վստահութիւն ունինք թէ Ազգերու Դաշնակցութեան անդամ պետութիւնները եւ մեծ ու փոքր ազգերը պիտի հետաքրքրուին եւ Եթովպիոյ ծանր վիճակով եւ իրենց աջակցութիւնը պիտի ընծայեն արդարութեան։ Մենք վստահութիւն ունինք մեծ եւ հզօր Անգլիոյ եւ Ֆրանսայի վրայ, որոնք հպարտ են իրենց վստահուր անցեալով։ Մենք գիտենք որ այդ երկու կառավարութիւնները տոգորուած են ազնիւ զգացումներով եւ հաստատապէս կ'ուզեն պահպանել խաղաղութիւնը, գործակցութեամբ աշխարհի միւս ազգերուն։ Սրտանց կը մաղթեմ որ յաջողութեամբ պսակուին խաղաղութեան պաշտպան այս երկու պետութեանց ջանքերը։

Աղօթք յաղթագա խաղաղութեան

« Մենք կը հաւատանք այն աղօթքներուն որ կը բարձրանան առ Աստուած, խնդրելով իր չնորհը հեղուլ ազգերու առաջնորդներուն վրայ, որպէսզի արդարութեամբ վարուին, պահպանելու համար խաղաղութիւնը, հաւաձան իր սուրբ կամքին։ Որպէսզի մեր ժողովուրդն ալ մասնակցի այն աղօթքներուն զոր կազմակերպած է Մ. Նահանգներու «Եթովպիոյ կամիտէն», օգոստոս 18ի կիրակին, ամէրիկեան եկեղեցիներու մէջ, հրամայեցինք որ այդ միեւնոյն օրը մատնուած աղօթքներ կատարուին մեր եկեղեցիներուն մէջ։ Եւ մեր չնորհակալութիւնը յայտնեցինք նախագահ Րուզվէլթի, իր յայտարարութեանց համար։

Ցուսալով հանդերձ թէ Մեծն Բրիտանիոյ եւ Ֆրանսայի եւ Ազգերու Դաշնակցութեան խաղաղասիրական չանքերը յաջողութեամբ պիտի պսակուին, կը յայտարարենք.— եթէ այդ ազգերուն չանքերը եւ մեր ճիգերը ձախողին եւ սատանային ուժը յաղթէ, յառաջ բերելով պատերազմ մը որ զրժբախտութիւն, ամօթ եւ թշուառութիւն պիտի պատճառէ մարդոց, այն ատեն Եթովպիա ոտքի պիտի ելլէ գլուխն ունենալով իր կայսրը։ Ինք եւ իր ժողովուրդը, որուն հազարամեայ քաջութիւնն ու հերոսութիւնը հանրածանօթ են, ապաւինած՝ Աստուծոյ օգնութեան, իրենց երկիրը պիտի պաշտպանեն մինչեւ իրենց արեան վերջին կաթիլը, այն բնական ամրութիւններով՝ լեռներով եւ անապատով զոր չնորհած է Տէրը»։

Չափեր եւ ուժանգութիւններ Փարիզի մէջ

Պ. Իդըն, Անգլիոյ ներկայացուցիչը, Փարիզ հասաւ, մասնակցելու համար երեք պետութեանց ժողովին, որ պիտի բացուի ուրբաթ օր եւ որուն խորհրդակցութեանց հիմ պիտի ծառայէ 1906ի համաձայնութիւնը։

Այդ համաձայնութեամբ Անգլիա, Ֆրանսա եւ Իտալիա չանձն կ'առնեն ապահովել Եթովպիոյ անկախութիւնն ու հողային ամբողջութիւնը։ Այդ պետութիւններէն մէկուն տրուած արտօնութիւնները պէտք չէ վնասեն միւս երկուքին չահերուն։ Վէճ մը ծագած առեն, երեք պետութիւնները պէտք է խորհրդակցին, պաշտպանելու համար Անգլիոյ չահերը՝ Եգիպտոսի եւ Սուտանի, Իտալիոյ չահերը՝ արեւելեան Աֆրիկէի իր գաղթավայրերուն, եւ Ֆրանսա՝ չահերը՝ Սոմալիի եւ Ճիպութիի մէջ։ Դաշնագիրը կնքուած էր 12 տարուան համար եւ նորոգելի՝ երեքական տարի պայմանաժամով։ Երեք պետութիւններէն մէկն ու մէկը չէր կրնար չեղեալ նկատել զայն, առանց վեց ամիս առաջ լուր տալու։

Արդ, Եթովպիա ստորագրած չըլլալով դաշնագիրը, չպիտի մասնակցի Փարիզի ժողովին։ Մնաց որ, չափազանց չէ տուած է չահերու բախտը եւ մեծ յոռետեսութիւն կը տիրէ ոչ միայն Փարիզի, այլեւ Լոնտոնի մէջ։ Ամէնէն փափուկ դերը կ'իյնայ Պ. Լավալի վրայ, երբեւ իրաւարար անգլիական եւ իտալական տեսակէտներու ներդաշնակման։

Կացութեան լրջութիւնը հաստատելու համար, թերթերը կը գրեն թէ Պ. Իդընի պիտի ընկերանայ Պ. Վէնսիթըրթ, Անգլիոյ արտաքին նախարարութեան մնայուն խորհրդականը։

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՊԱՏԿԵՐ ՄԸ ԵՒՍ

Երէկ ներկայացուցի երկու պատկեցիներ՝ «Հայաստանասէր»ներու փոխադարձ սիրաբանութենէն։

Առաջինը բաղած էի հայ բոլշեւիկներու օրկանէն, Նիւ Եորքի *Բանուորէն*, որ անխնայ կը պատռէր ռամկավար դեկավարներուն դիմակը։

Իր պատմութեան համաձայն, ա – նոնք «մամուլի էջերով եւ գաղտնի շրջաբերականներով հրահանգ տուին իրենց հետեւորդներուն չօժանդակել, չմասնակցիլ ներգաղթի հանգանակութիւններուն, Նուպարաշէնի հանգանակութիւնը պատրուակ բռնելով»։ (Յուլիս 12)։

Երկրորդը՝ ամփոփումն էր ռամկավար «Պայքար»ի մէկ խմբագրական – ին, որ ձաղկելով արտասահմանի հայ համայնավարներուն «ազգաբանդ աղմկարարութիւնը», կ'ապտապարէր սրտառուչ միամտութեամբ։

— « *Եթէ Հայաստանի կառավարութիւնը կ'ուզէ որ արտասահմանի հայութիւնը կապուած մնայ երկրին հետ հայրենասիրութեամբ, պէտք է յայտարարէ թէ ԱՄԵՐԻԿԱՑԻ ԵՒ ՈՒՐԻՇ ՏԵՂԵՐՈՒ ՀԱՅ ԲՈԼՇԵՒԻԿՆԵՐԸ ԿԱՊ ԶՈՒՆԻՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ ՀԵՏ ԵՒ ԹԷ ԱՆՈՆՑ ԴՈՐՇՈՒՆԷՈՒԹԻՒՆԸ ԿՐՆԱՑ ԹԷ ՆԵՐՔԻՆ ԱՌՈՂՈՒԹԻՒՆ ՍՏԵՂԾԵԼ ԵՒ ԹԷ Օ-ՏԱՐ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆՑ ԱՌՋԵՒ ԿԱՄԿԱՃԵԼԻ ԴԱՐՁՆԵԼ ՀԱՅԵՐԸ*»։

Ահա պատկեր մը եւս, դարձեալ «Հայաստանասէր»ի եւ կատաղի հակադաշնակ թերթի մը, «Երիտ. Հայաստանի»ի կողմէ նետուած ուղղափառ «Հայաստանասէր»ներու, պատկառելի կարմիր խաչի եւ *Բանուորի* երեսին։

— « *Միայն քայքայելու ընդունակ ծանօթ տարրը ՀՕԿ — «Բ» քլիքը Պոսթոնի մէջ խառնչակեց Պետ. Կար. Խաչը եւ կազմակերպութիւնը տասը իր ափին մէջ չարք մը անհետաստես տիկիններու մեզոպակութեամբ, որուն ի հետեւանք տարուէ տարի Ամեր. Պետ. Կարմիր Խաչը սկսաւ դիմել դէպի արեւմտահայ, դէպի խաւարում։*

... Այլ էր 1935 յունիս 4ի «Համազգայինները»։ Մի քանի, նիհարցած, մի-խանիզմով քայքայուած Ամեր. Պետ. Կարմիր Խաչը Նիւ Եորքի մէջ հրապարակաւ յոյժ տուաւ իր մահամերձ վիճակը եւ սկսաւ ճանկել պատասխանատուներու քիմքն ու բերանը...։

Ամեր. Պետ. Կարմիր Խաչը Նիւ Եորքի «Համազգայինին» մէջ ունէ – ցած է միայն 8 պատգամաւորներ, միւս 21ը ձայնի հանգամանքով նչա – նակուած են Նիւ Եորքի ՀՕԿ «Բ»երէն ու այս ողբալի հաւաքոյթին անունը դրած են «Ամեր. Պետ. Կարմիր Խաչի Համազգայինը»։

Դիտելով Ամեր. Պետ. Կարմիր Խաչի այս ողբալից «Համազգայինը», հարկ կը համարենք անգամ մը եւս կրկնել ճշմարտութիւնը թէ՝ բոլոր այն կազմակերպութիւնները, լինին այդպիսիները Հայրենակցական թէ Վերաչինական, Սեր. «Այդ» Միութիւն թէ Պետ. Կար. Խաչ, որ գի – տակցաբար թէ տգիտաբար ինքզինքն – նին ենթարկած են ՀՕԿ «Բ»երու թե – լարկութեան, այդպիսիներու վախ – ճանը ուշ կամ կանուխ ՔԱՅՔԱՅՈՒՄ է »։

Կարելի չէ՞ր այս հասով – հոտով փոխատացութիւնը եղանակի մը վե – րածել եւ ձայնագրով տարածել գա – ղութէ գաղութ, իրրեւ հայկերգ «Մի-ացեալ ճակատ»ի, բանի որ ատենով կ'ատեն «Մեր հայրենիք»։

ՎԱՀԷ

ԻՏԱԼԱՑԻ ԶԻՆՈՒՈՐՆԵՐ ՀԱՊՇԱԿԱՆ ՃԱԿԱՏԻՆ ՎՐԱՑ

ՎԵՆԵՏԻԿ ՄԽԻԹԱՐԵԱՆՑ ՆՈՐ ԱԲԲԱՏՈՒԹԻՒՆԸ

Վենետիկն կը տեւապրէ թէ միաբանութեան ընդհանուր ժողովը արբահայր ընտրած է Հայր Սրապեան վարդապետ Ուղուհոճեանը։

Հայր Սրապեան փոխ – առնուչ եւ ուսումնապետ է Սեվրի Մուրատեան վարժարանի, անոր հաստատութենէն ի վեր։

29 ՆՈՐ ԲԱՑԱՌԻԿ ՕՐԷՆՔՆԵՐ

Կիրակի օր, 11 օգոստոս, պաշտօնաթերթը հրատարակեց 29 նոր հրամանագիրներ հրատարակուած էին չաբաթ օր, իսկ մնացեալ 11ը պիտի յայտարարուին այս չաբթու։

Նոր օրէնքներով հանգամեան կը կոչուին պետական գործարաններու, մասնաւորապէս ծխախոտի արհեստանոցներու 1200 պաշտօնեաներ։ Այս առթիւ թերթերը կը գրեն թէ Ֆրանսական ռմժի ծխախոտներուն օրական սպառումը, որ 63.000 քիլօ էր 1931ին, 46000ի իջած էր 1934ին։ Այս անկումին հետեւանքով է որ խնայողութիւն կը կատարուի։

Դարձեալ, նոր օրէնքով մը քանդարաններու այցեվճարը երկու Ֆրանքէն կը բարձրանայ 3 Ֆրանքի։ Միւնոյն առեն կը չնչուի կիրակնօրեայ ձրի այցելութիւնը, բացի Լուվրէն եւ Լիւքսէնպուրկէն։ Կիրակնօրեայ մուտքի գինն է 1 Ֆրանք 50։

Ուրիշ հրամանագիր մը կ'աւելցնէ պետական համալսարաններու եւ ուրիշ կարգ մը բարձրագոյն կրթարաններու արձանագրութեան սակը։ Նկատելով որ համալսարանական ուսանողներու թիւը մեծապէս աւելցած է պատերազմէն ի վեր, խնդրում յառաջ բերելով կարգ մը ասպարէզներու մէջ, չատեր կը թեւլազրէին տեսակ մը սահմանափակում հաստատել։ Այդ նպատակին կը ձգտի նոր օրէնքը, դիտել տալով թէ՝ մինչ Ֆրանքը իր արժէքին 4/5ը կորսնցուց 1926ին, համալսարաններու արձանագրութեան ծախքը միայն երկու անգամ աւելցած է։ Նոր յաւելման բուն սակը պիտի ճշդուի աւելի վերջը, բայց նոր հրամանագիրը 25 առ հարիւրի կը սահմանափակէ թիւը այն ուսանողներուն

(Շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ

ԱՐԴԱՐԱՑՎԱԾ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԳՅՈՒՂԵՐԸ

Ամերիկահայ գրող Ա. Ծ. Ալեքսանյանի «Արդարացված հայկական գյուղերը» գրքույկը լույս է տեսել Նյու Յորքում 1928 թ.։ Հեղինակը գրքում նկարագրում է Ամերիկայի հայկական գյուղերի կյանքը, նրանց ծագումը, զարգացումը, ներկա դրությունը։ Գրքում տրված են նաև գյուղերի նկարները։

Գրքի հեղինակը ամերիկահայ գյուղերի մասին գրում է. «Ամերիկահայ գյուղերը ծնվեցին ամերիկահայ գաղթականության ներքին կարիքներից։ Ամերիկահայ գաղթականությունը, որ ծնվեցավ 1890 թվականներին, ամերիկյան կյանքի մեջ ներկայացնում է մի նոր երևույթ։ Ամերիկահայ գաղթականությունը

ԹՈՒՐՔԻԱ

ԲԱՑԻՆ, ԿԸ ՓԱԿԵՆ...

—o—

Թուրքերէն Բան կը գրէ (1 օգոս – տոս)։—

Տեսնելով որ այսօրուան վիճակի բարելաւումը անկարելի է, որոշած է փակել գործնական վարժարանները։ Որովհետեւ այս վարժարանները տուած են այնպիսի արդիւնքներ, որոնք բոլորովին հեռու են այն նախատեսութիւններէն, զորս ունեցաւ կառավարութիւնը՝ զանոնք հիմնած ատեն։

Այս վարժարաններուն փոխարէն, դարձեալ կուսակալութեան մասնաւոր եւմտաց ոյցովը, պիտի բացուին 4 կարգի արհեստանոց վարժարաններ։ Անհրաժեշտ պատրաստութիւնները կը տեսնուին արդէն։

ՀԱԿԱՔԱՐՈԶՋՈՒԹԻՒՆ

Վերջերս տեղական ապրանքներու ցուցահանդէսը բացուեցաւ Պոլսոյ մէջ։ Սառուցուած է որ տեղական ապրանքներու դէմ գաղտնի եւ ծրագրեալ քարոզչութիւն մը կը կատարուի։ Այսպէս, հոն առաջին անգամ ցուցադրուած են ինքնաշարժի քաուչուկ անիւներ, որոնց համար կ'ըսուի թէ տեղական չեն։ Ցոյց կը տրուին նաեւ ուրիշ ապրանքներ, որոնք ներածուած են ու իբրեւ տեղական կը ցուցադրուին։ Պոլսոյ արհեստից քննիչը միջոցներ ձեռք առած է արգիլելու տալու համար այս քարոզչութիւնը։

Գոնիա

Գոնիայի կուսակալ Ճէմալ Պարաքէնի մէջ այլոց ըսած է Քուրք խմբագրի մը.— Փրոֆ. Սալամոնին հետ Պէյլէհիր լիճի շրջակայքը քննութիւն կատարեցինք. ինչ համար ձայն է մեր եղրակացութեան, —Սաբրուն հոսեցնել Պէյլէհիր։ Այն ատեն, ջուրին մակերեսը պիտի բարձրանայ, եւ ջրելու յատուկ ջրանցքները միշտ առատ ջուր պիտի ունենան։ Գացինք նաեւ Սելլէյ (գիւղ մը), որուն կարելի կերպ մը որ ժայռերէ բաղկացած է։ Ջուրը չի կրնար սուզուիլ անկէ, հոս ալ լաւ «պատուար» մը Պէյլէհիրի ջուրը հետզհետէ կը նուազի։ Մասնագէտ մը քննեց, արդիւնք չունեցանք։ Մեծ հոգ պիտի տանինք Պէյ Կէօզ ջուրին, որ մէկ մեթր կ'ոսոնուի, եթէ զայն 10 մեթրէն հասեցնենք ուժ մը պիտի գոյանայ։ Որով, կարելի պիտի ըլլայ էլեկտրական գործարան մը աշխատցնել եւ շրջականերուն բաշխել։

«Քան» կը գրէ։—

Գոնիան մեր աշխարհագրական դիրքերուն մէջ «Միջին Անատոլուի ցորեան» ամբարը» ցոյց տրուած է։ Բայց վերջին տասը տարիներուն չատ ողբալի վիճակի մը մատնուեցաւ ան։ Անձրեւի ու ջուրի պակասէն ինչպէս եւ այրող արեւին ներքեւ, դաշտերը այրեցան, ու գիւղացին եւ ցանողները չատ դժբախտացան։ 1929ին քիչ մը նպաստաւոր անձրեւներ տեղացին, բայց այն տարին ալ ցորենը արժէք չտեսցաւ։ 25 տարիէ ի վեր Գոնիայի շրջակայքը ոռոգելու հէգեաթը կը լսենք։ Երբեմն Ֆրանսացի, երբեմն իտալացի դրամատէրեր կը շահագրգռուէին, կայսրութեան հանրօգուտ հինութեանց նախարարութիւնն ալ ատ ու ան յանձնախումբին լեցուն ամսականներ կը բաշխէր։ Արդիւնքը մէկ տեղն է։ Միլիոններ արժող այս ծրագիրը հինգ փարայի օգուտ մը տուած չէ։ Ջրանցքներն իսկ ջուրի պակասէն սկսած են ճաթիլ ... Պէյլէհիրի լիճն ալ ցամքելու վրայ է։ Ջուրերը մէկ քիլոմեթր քաշուած են ... Ի՞նչ պիտի ըլլայ ուրեմն։ Եթէ յատկացուածը չաւելցուի, գործառնութիւնը անկարելի է։ Իրրեւ թէ այս տարի այս գործը ղլուխ պիտի ելլէր, բայց ատոնք ալ անցեալ արդէն սկսած էին վազվզելով գալ, մաքուր գոզնոցներով ու ճերմակ օձիքներով մինիներ՝ իրենց ծնողքներուն հետ։

Սրահին կեդրոնը չէնուած էր կոկիկ եւ մաքուր բեմ։ Պատերը ամբողջովին զարդարուած էին մանկական գեղեցիկ նկարներով ու իրագործական դէնուռը պատկերներով, յատուկ սեղանի վրայ զրուած էին արդոց կողմէ չէնուած ձեռագործները եւ տարուան ընթացքին պատրաստած հիւսուածքներու եւ խաղալիկներու հաւաքածոները։ Լուսաւոր եւ արեւալի սրահը կը խայտար պղտիկներու ճլընդլիւնէն։

Դաշնակի եղանակով առաջնորդուած չարքերով ներս եկան փոքրիկները եւ բեմի վրայ տողանցք մը վերջ, սկսան իրենց մանկական երգերն ու պարերը։

Հետզհետէ բեմ հանեցին «Բաղաք կ'երթամ», «Ինչենք դաշտը», «Կօշկակարները», «Կովկիթը», «Հետեւինք մեր առաջնորդին», «Մարզպաները», բոլորը եղանակաւոր եւ քանի մը արտասանութիւն եւն., որոնց բոլորն ալ դուռ մանկական եւ հասկնալի նիւթեր, ոչ մէկ բան կար որ հասակէն վեր եւ անմարսելի ըլլար տղոց համար։ Կրնանք ըսել թէ դուռ մանկական էր, մանուկներու կողմէ՝ մանուկներու համար։

Ուսուցչութիւնը այս բոլորը պատրաստած էր ամբողջ տարուան ընթացքին՝ դասաժամերէն դուրս եւ իրր դաս, նկատի առնելով մեր տղոց տարիքը, սուղ ժամերը եւ փիզիքական յոգնութիւնը, խնայած էր օրեր տրամադրել՝ վարժեցնելու տղաքը։ Դասերը չարունակուած էին մինչեւ 31 յուլիս առանց ժամանակացոյցէն չեղլելու։

Հանդէսին վերջաւորութեանը, ուսուցչութեան կողմէ երկու խօսքով բացատրուեցաւ ղպրոցին բարոյական եւ նիւթական վիճակը, թեւա-

դրուեցաւ ծնողքներու որ աւելի մօտէն հետեւին իրենց զաւակներուն՝ մանաւանդ առողջութեան եւ բարեկրթութեան եւ չտարուին միայն ե-ռեւոյթներով։ Բացատրուեցաւ տղոց ձեռարուեստներու կարեւորութիւնը, անոնց դրական եւ բարոյական օգուտը եւ Դպրոցասէրի ըրած զոհողութիւնը եւ ասոնք բոլորը ընտանեկան մտերմութիւնով։

Ժամը աւտուան տասնին, սիրունիկ փոքրիկներ վարժարանի դուռը ափ էին առած «Հրաժանգներ» ուղելու։ Ժամը մէկուկէսին արդէն սկսած էին վազվզելով գալ, մաքուր գոզնոցներով ու ճերմակ օձիքներով մինիներ՝ իրենց ծնողքներուն հետ։

Սրահին կեդրոնը չէնուած էր կոկիկ եւ մաքուր բեմ։ Պատերը ամբողջովին զարդարուած էին մանկական գեղեցիկ նկարներով ու իրագործական դէնուռը պատկերներով, յատուկ սեղանի վրայ զրուած էին արդոց կողմէ չէնուած ձեռագործները եւ տարուան ընթացքին պատրաստած հիւսուածքներու եւ խաղալիկներու հաւաքածոները։ Լուսաւոր եւ արեւալի սրահը կը խայտար պղտիկներու ճլընդլիւնէն։

Դաշնակի եղանակով առաջնորդուած չարքերով ներս եկան փոքրիկները եւ բեմի վրայ տողանցք մը վերջ, սկսան իրենց մանկական երգերն ու պարերը։

Հետզհետէ բեմ հանեցին «Բաղաք կ'երթամ», «Ինչենք դաշտը», «Կօշկակարները», «Կովկիթը», «Հետեւինք մեր առաջնորդին», «Մարզպաները», բոլորը եղանակաւոր եւ քանի մը արտասանութիւն եւն., որոնց բոլորն ալ դուռ մանկական եւ հասկնալի նիւթեր, ոչ մէկ բան կար որ հասակէն վեր եւ անմարսելի ըլլար տղոց համար։ Կրնանք ըսել թէ դուռ մանկական էր, մանուկներու կողմէ՝ մանուկներու համար։

Ուսուցչութիւնը այս բոլորը պատրաստած էր ամբողջ տարուան ընթացքին՝ դասաժամերէն դուրս եւ իրր դաս, նկատի առնելով մեր տղոց տարիքը, սուղ ժամերը եւ ֆիզիքական յոգնութիւնը, խնայած էր օրեր տրամադրել՝ վարժեցնելու տղաքը։ Դասերը չարունակուած էին մինչեւ 31 յուլիս առանց ժամանակացոյցէն չեղլելու։

Հանդէսին վերջաւորութեանը, ուսուցչութեան կողմէ երկու խօսքով բացատրուեցաւ ղպրոցին բարոյական եւ նիւթական վիճակը, թեւադրուեցաւ ծնողքներու որ աւելի մօտէն հետեւին իրենց զաւակներուն՝ մանաւանդ առողջութեան եւ բարեկրթութեան եւ չտարուին միայն ե

որ կրնան առանց արձանագրութեան ծախքի ընդունուիլ իբրեւ Թոշակաւոր (պուտճիէ) կամ ուրիշ պատճառով:

Հրամանագրի մը համաձայն, անհրաժեշտ է արտօնութիւն ստանալ չափարի գործարաններ չհիմնելու համար:

Նոր օրէնք մը կանոններ կը սահմանէ ազգ. վիճակահանութեան տոմսերու կտորակներուն վաճառման համար, պատիժներ նշանակելով անսաստող-ներուն:

Տեղացի արհեստաւորները պաշտպանելու համար, այսուհետեւ օտար արհեստաւորներն ալ (արթիզան) բանուորներուն պէս ենթակայ պիտի ըլլան 1926 օգոստոս 11ի, 1932 օգոստոս 10ի օրէնքներուն (հարիւրին 10) եւ 1935 փետրուար 6ի հրամանագրին տրամադրութեանց, որ կը վերաբերին ինքնուրեթեան թուղթերու եւն. պայմաններուն: Իւրաքանչիւր արհեստաւորի մասնաւոր անձնագրին վրայ պիտի նշանակուի «արհեստաւոր» բառը:

Հրամանագրի մը համաձայն, անանկութեանց կամ դատական հաշուեյարդարի պարագային, նախապատուութիւն պիտի տրուի բանուորներու (15 օրական), պաշտօնեաներու (30 օրական), առեւտրական ներկայացուցիչներու (90 օր) առնելիքներուն վճարման:

29 բացառիկ օրէնքներուն հետ միաժամանակ, աշխատանքի նախարարը վաւերացնել տուաւ մասնաւոր հրամանագիր մը, որուն համաձայն նուազագոյն աշխատավարձ կը նշանակուի Լիոնի չրջանին մետաքսի եւ հիւսուածեղէնի գործարաններուն համար, ուր վճարումները մինչեւ 50 առ հարիւր կրճատուած էին անցեալ տարի:

Իտալացիները փոքր ազնուչ

Իտալական թերթերը ուժգնօրէն պաշտպանելով կառավարութեան տեսակէտները, դիտել կուտան թէ ոչ Պոհան — Քէլլօկի դաշինքը, ոչ 1933ի ոչ-յարձակման դաշինքը, ոչ ալ Ազգերու Դաշնակցութեան ուխտը կապ ունին ներկայ վէճին հետ: Եւ կ'եզրակացնէ թէ Իտալիա իրաւունք ունի դիմելու ինքնապաշտպանութեան եւ պահանջելու զանազան երաշխաւորութիւններ: «Ազգերու Դաշնակցութիւնը երբեք չպիտի համարձակի մէկուն դէմ գործադրել պատիժները: Ան կը վախնայ նախընթաց օրինակներով, անոր ուշադիր ոչ թէ հաւատարակչռութիւն հաստատել է, այլ անձնական շահեր գոհացնել»:

⁂ Հռոմի քաղաքական շրջանակներուն մէջ կը յաղորդուի եթովպիոյ կայսեր վերջին յայտարարութիւնները, որոնց համաձայն նաւահանգիստ մը կ'ուզէ կարմիր ծովուն վրայ:

⁂ Զօր. Սմուց, Հարաւ. Ափրիկէի փոխ — վարչապետը, հետեւեալ պատգարարութիւններն ուղղեց ճառի մը մէջ.

— «Եթէ Իտալիա եթովպիոյ վրայ յարձակի, ծանրապէս պիտի լարուին Ափրիկէի սպիտակամորթներուն եւ սեւամորթներուն յարաբերութիւնները: Միւս կողմէ, եթէ Իտալիա երկարատեւ պատերազմի մը բռնուի, չափազանց պիտի բարդանայ Եւրոպայի կացութիւնը:

ԻՆՔՆՈՒԹԵԱՆ ԹՈՒՂԹԵՐՈՒ ՆՈՐՈԳՈՒՄԸ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

Մարսէյլի օտար աշխատաւորներէն անոնք որոնց թղթածրարը յանձնուած է 21 Rue Edmond – Rostand փոխան ընկալագրի, պէտք է անձամբ կամ փոխանորդով ներկայանան հետեւեալ օրերը.—

Զորեքշաբթի, 14 օգոստոս.— Թիւ 10,751—10,875, ուրբաթ՝ 16 օգոստոս 10876 —11,000: (Թիւ 10,501 —10,750 վերջացած են երկուշաբթի եւ երեքշաբթի): Թերացողներուն թուղթերը կը ջնջուին:

ՋԱՆԱՁԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՓԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՁԱՓՈՆՑի ՉՈՐԱՎԱՐ Նակաթայի դաշնակահար սպանութիւնը, զոր հաղորդած էինք երէկ, կը վերագրուի թունդ ազգայնական տարրերու դրգռութեան: Բուն շարժառիթը գաղտնի կը պահուի: Մարդասպան դնդապետը զօրավարին դրասենեակը մտած ատեն վէճի բռնուած եւ դաշոյնը քաշած էր:

66 ՈՍՏԻԿԱՆՆԵՐ ԵՒ ԶԻՆՈՒՈՐՆԵՐ վերաւորուած են Թուրնոնի վերջին դէպքերուն մէջ, համաձայն պաշտօնական տեղեկագրի մը:

ԱՐԻԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ԵՒ ՈՉ-ԱՐԻԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ամուսնութիւնը պաշտօնապէս արգիլուեցաւ Գերմանիոյ մէջ, օգոստոս 12 թուակիր օրէնքով մը:

ԿԻՐԱԿԻ ՕՐՈՒԱՆ (11 օգոստոս) ֆրանսերէն բոլոր թերթերը գրաւուեցան Գերլինի մէջ, աննպաստ լուրեր հրատարակած ըլլալով:

ԳԱՀԻՐԷՆ ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻԱ գացող բեռնակառք մը ջրանցքի մը ափէն անցած ատեն, ինկաւ զբօսանաւի մը վրայ, որ չրջեցաւ: Ուղեւորները ջուրն ինկան: Քանի հոգի խեղդուեցան, իսկ ուրիշներ վիրաւորուեցան:

ՕՏԱՐ ՎԻՃԱԿԱՀԱՆԵՐՈՒ ՎԱՃԱՌՈՒՄԸ խստիւ արգիլուած ըլլալով, եւրոպական նախարարութիւնը կրկին կը յիշեցնէ առ որ անկ է:

ԿԵՂԾ ԴՐԱՄ ԿԸ ՇԻՆԷՒՆ կըլլոսպլի համալսարանին ուսանողներէն երկու լեհեր: Մէկը ձերբակալուեցաւ Զուիցերիոյ մէջ, երբ հինգնոց մը կը քշէր: Միւսը կը փնտռուի: Ասոնք բանուկ արհեստանոց մը չիներ էին Լա Թուօնչի մէջ, 5 եւ 10 ֆրանքոցներ կեղծելու համար:

ԱԼՊԱՆԻՈՑ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԸ օրէնք մը քուէարկեց, որով կ'երկարաձգուի եպիրոսի յոյն փոքրամասնութեան դպրոցներուն փակումը, առանց պայմանաժամ նշանակելու:

ՀԱՎՈՒՒ ՄԷՋ գործուած մաքսանենգութիւններու կծիկը կը քակուի հետզհետէ: Երկու մեղսակիցներ ձերբակալուած են արդէն եւ դեռ կը սպասուի 40 կարեւոր պաշտօնեաներու ձերբակալութեան: Չեղծումը տեւած է երեք տարի, պետութեան վնաս պատճառելով 150 միլիոն ֆրանք:

ՀՅԴ

Գաւառագ

Լիոնի «Վարանդեան» Կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները 16 Օգոստոս, Ուրբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին «Զարդարեան» Դպրոցարանին մէջ 181, Դուր Լաֆայէթ:

ԸՆԿԵՐԱՀԱՄԱԿՐԱԿԱՆ ԽՆՋՈՅՔ

«ՅԱՌԱՋ»Ի ՏԱՍՆԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԻԹԻ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ Հ. Յ. Դ. ԵՒՐՈՊԱՅԻ Կ. ԿՈՄԻՏԷԻ ԿՈՂՄԷ

17 *ՕԳՈՍՏՈՍ ՇԱԲԱԹ ԵՐԵԿՈՅ*

"BONVALET„ *արահիւ մէջ*

31 Bld. du Temple ՄԷԹՐՕ՝ **République**

ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ 10 ՖՐԱՆԿ

(Մէջէն ըլլալով դիմին եւ պարկեշը)

ԿԸ ՀՐԱՒԻՐՈՒԻ ԸՆԿԵՐՆԵՐ, ՀԱՄԱԿԻՐՆԵՐ

ԵՒ «ՅԱՌԱՋ»Ի ԲԱՐԵԿԱՄՆԵՐԸ

Դաշտահանգէս Սեն-Փիէռի դաշտին վրայ

կազմակերպուած՝ Վալանսի ՀԱՄԱԶԳԱՑԻՆԻ

եւ Զ. Ո. ՄԻՈՒԹԵԱՆ Մասհաճիւղերուն կողմէ

15 ՕԳՈՍՏՈՍ, ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ ՕՐ, ԱՍՏՈՒԱԾԱՇՆԱՉ ՅՕՆԻՆ:

Խմբերգներ, խմբական երկսեռ պարեր եւ մեներգներ:

Ձոխ պիւֆէ: Երեկոյեան վերադարձը՝ ֆանրակառքով ապահովուած է:

ԴԱՇՏԱՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

կազմակերպուած՝ Հ. Յ. Դ. ԼԻՈՆԻ ՁԱՐԴԱՐԵԱՆ ԴՐԱՄԱՐԱՆԻ ՎԱՐՉՈՒԹԵԱՆ

ԵՒ հովանաւորութեամբ՝ Հ. Յ. Դ. ԼԻՈՆԻ ՎԱՐԱԳԵԱՆ ԿՈՄԻՏԷԻ

18 Օգոստոս կիրակի, առաւօտեան ժամը 8էն մինչեւ երեկոյեան ժամը 9ը

ՓԻԷՌ ՊԵՆԻԹ ԼԱ ՄՈՒԻՇ (Pierre-Bénite la Mouche) անտառին մէջ

Երոպական եւ հայկական պարեր: Ընտիր PIERRO - JAZZ

դեկավարութեամբ՝ Պասունցի ԵՐՈԻ:

Գեղարուեստական ճոխ բաժին եւ զանազան անակնկալներ:

Պաղ խմիչներ ժողովրդական գիներով:

ԵՐԹՈՒԴԱՐԶԻ ՏԱՄՍԻ ԳԻՆՆ Է 3 ՖՐԱՆՔ:

Շանսօթ. երեքշաբթեան.— Օթօպուսները կը մեկնին փլաս կիշաւէն առաւօտեան ժամը 8իշտ 9-10 եւ 11ին, կէս օրէ վերջ ժամը 1-ին: Իսկ երեկոյեան վերադարձ ժամը 7էն մինչեւ 9ը:

Անձրեւի պարագային դաշտահանդէսը կը յետաձգուի յաջորդ կիրակիի:

ՈՒԽՏԱԳՆԱՑՈՒԹԻՒՆ

ՁՕՐԱՎԱՐ ԱՆԴՐԱՆԻԿԻ ԴԱՄԲԱՐԱՆԻՆ

Նախաձեռնութեամբ ՀԱՅ ԿԱՄԱՒՈՐ. ԵՒ ՄԱՐՏԻԿՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

ՅԱՌԱՋԻԿԱՑ ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1ի ԿԻՐԱԿԻ ՕՐԸ

Մանրամասնութիւնները յաջորդով:

կը խնդրուի Ազգ. Մարմիններէն այդ օրը վերապահել բացառաբար Ազգ. հերոսի յիշատակին:

ՀԱՑ ԳԱՂՔԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ՊԱՇՏՕՆԱՏՈՒՆԸ *71, Avenue Kléber*

ՀԱՄՑԷՆ ՄԻՇՏ ՆՈՑՆ Է

Բաց է ամէն առաւօտ ժամը 10—12.30: — Դիմել ամէն կարգի վկայականներու համար:

Խորհուրդներ կը տրուին իմմիգրանտներու թուղթերու վերաձորգման համար:

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱԻ

ՀԱՑ — ԲՈՑԺ

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԱՄՍԱԹԵՐԹ ԲԺՇԿՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԱՌՈՂՋԱՊԱՀՈՒԹԵԱՆ

Զգո՞յ չվենքական հիւանդութիւններէն (Փռանսայի Առողջ. Նախարարութիւն): *Հատիկ հատիկ կը հազար* (Տոքթ. Հաճօլեան): *Շաքար ունե՞լ թէ չունեցել* (Տոքթ. Շ. Այվազեան): *Փոխան դեղագրի* (Բժշկ. առածներ): *Արե՛ւ, արե՛ւ* (Տոքթ. Ա. Աշճեան): *Մանիշը — իօտ* (Տոքթ. Ե. Արզումանեան): *Օդնութիւն խեղդուողներուն* (Տոքթ. Գ. Շարայեան):

Տարեկան բաժնեգինը, Ֆրանսա՝ 20 ֆրանք, արտասահման՝ 25 ֆրանք: Դիմել Dr. AIVAZIAN, 17, Rue Damesme, PARIS.

ՏԷՍԻՆ *ՅԱՌԱՋԻ* ԳՈՐԾԱԿԱԼ Է՝ Պ. ՄԱՆՈՒԿ ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

Rue Allée Thénard N. 3 — IX

ԱՆԻԷՌԻ ՄԷՋ *ՅԱՌԱՋ* ԿԸ ԾԱԽՈՒԻ

Զ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆի *ամօտ*, 34, Villa Rouveyrolles.

Croix Rougeի (ԿԱՐՄԻՐ ԽԱՉԻ) ՄԷՋ *ՅԱՌԱՋ* ԿԸ ԾԱԽՈՒԻ

ՊԻՒՐՕ ԹԱՂԱՆ **14, Grand'Rue, Croix Rouge.**

ԱԶԳ. ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ
Loterie NATIONALE

ՑՐԴ ՇԵՐՏԻ ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ

*ՅԱՌԱՋ*ի ընթերցողներուն խնդրանքին վրայ, հրապարակ հանած ենք ՓՐԱՆՍ. ԱԶԳ. ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԵԱՆ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՏԱՍՆԵՐՈՐԴ տոմսեր, (ամբողջական տոմսերը ի պահ դրուած են *ՅԱՌԱՋ*ի խմբագրութեան մօտ):

Իւրաքանչիւր 1/10 տոմսակիսերը կ'արժէն 10 ֆրանք:
Տպգր. ծախք 1 »
11 ֆրանք:

Գաւառեն ապսպրաւճի համար դրկել 2 ֆրանճ աւելի:
Արտասահմանեն » » » 4 » »
(Յանձնարարուած նամակի փոխարժէքը)

Դիմել՝ **„HARATCH" 17, Rue Damesme. Paris (13)**

ՓՈԽԱԴՐՈՒԱԾ Է

ՎԻՐԱԲՈՑԺ-ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԺ

ՀՐԱՉ ՉԱՐԴԱՐԵԱՆ

44, Rue de Dunkerque, Paris.

ՀԵՌԱՁԱՅՆ **TRUDAINE: 42-69**

(ԿԱՐ ՏԻՒ ՆՕՐԻ ԻՐՈՑ):

ԲԱՑՕՒՄ

Photo ARAX & HENRY

ՆՈՐ ԼՈՒՍԱՆԿԱՐՉԱՏԱՆ

ֆարիզահայ ծանօթ լուսանկարիչ *ԱՐԱՔ*Ս, այս անգամ ընկերակցութեամբ Հ. ՆԱԶՊԱՆՏԵԱՆի, փոխադրուած է՝

31, Bld. RASPAIL (Հեռ. *Lit. 76 - 39*).

ուր այսուհետեւ նոր աշխատանոցը պիտի գործէ՝

Photo ARAX & HENRY անուան տակ:

Ժամուան լոյսի ու այլ գեղեցկութիւններու վերջին յարմարութիւններով, նոր լուսանկարչատունը ի վիճակի է կատարեալ գոհացում տալու, հին ու նոր բոլոր խստապահանջ յաճախորդներուն, որոնք հոն պիտի գտնեն սիրալիր ընդունելութիւն եւ արուեստի ու ճաշակի ճշմարիտ դրոշմ, վստահուած բոլոր գործերուն մէջ:

Աշխատանոցը՝ որ հաստատուած է խանութի եւ գեղանյարկի մէջ, մասնաւորապէս մեծ յարմարութիւններ ունի երախաներու, հարսանեկան զոյգերու եւ խմբական լուսանկարներու համար:

Ամէն օրներու յատուկ աշխատութիւններ կը կատարուին մեծ ԽՆԱՄՔՈՎ եւ ՁԱՓԱՒՈՐ ԳԻՆՆԵՐՈՎ:

Հաղորդակցութիւն.— (Métro: Sèvres - Babylone).

ԿՈՒՉԷ՛Ք ՁՈՒՏ ԽԱՂՈՂԷ ԵՒ ԱՆՏՍՕՑՆԷ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾ ՕՂԻ ԽՄԲ

ՀԱՐՑՈՒՑԻՔ
ՓՑՑՈՒՑԻՔ
ԵՒ ԳՆԵՑԻՔ

ՐԱՔԻ ՏԻՒՋ

ԱՐՓԱՑԱԿԱՆ ԽՄԻՋՔ

ԿԱԶԴՈՒՐԻՋ
ԱՆԱՐԱՏ
ԱԽՈՐԺԱՒՐԵՐ

Պոլսոյ օղին է որ ձեր ուզածին պէս կը ձերվկնայ եւ քէյֆ կուտայ.

Ֆրանսայի համար արտօնատէր՝ Ց. ՏԱԼԱՓԻԲԻԵԱՆ

8, Rue Suffren, MARSEILLE, Tél. D. 70-89

Փարիզի ներկայացուցիչ Գ. ՃԻՏԷՃԵԱՆ,

75, Ave. Victor – Hugo, **Clamart (Seine)**

Լիոնի ներկայացուցիչ ՁԸՆԿԸՏՐԵԱՆ եւ ԹԷՐԶԻԵԱՆ

211, Rue de Crimi

ՅՕԻՇԱՏԵՍ

ՓՈՐԹ ՏԻԹՈՒԼԻի եւ Շրջանի Տիկնանց Խորհրդակցական ժողովը տեղի պիտի ունենայ վաղը հինգշաբթի կէս օրէ վերջ ժամը 3ին դպրոցի սրահին մէջ: Կը հրաւիրուին թղթակ բոլոր տիկինները անխտիր:

ԿԸ ՓՆՏՌՒԻ

Կը փնտռուի Ստեփան, Արշակ Սիրունոյ Ստեփանեան (Իօսկիւղ), որ Իզմիրի ազգանէն առանձնացած է՝ Տեղեկացնել՝ Պ. Գէորգ Ստեփանեանի 2, rue Basfroi Paris (11e) Franc.

«ՅԱՌԱՋ»Ի ԹԵՐԹԱՇԸ (1)

"ԵՐԿԱՄԵԱՑ ՊԱՆԴԽՏՈՒԹԻՒՆ Ի ՀԱՊԷՇՏԱՆ"

Ցօրինեց՝ Տիմոթէոս վրդ. Սափրիչեան

Կալլապաղի հասարակ ժողովուրդը Մահմէտական են, եւ բնիկ Հապէշ քանի մը տուն միայն հազիւ կը գտնուին, անոր համար չունին ոչ եկեղեցի եւ ոչ կարգաւոր: Մեր գացած ժամանակները ներքին խռովութենէ պատճառաւ 300 ի չափ փախստական Հապէշ քրիստոնեայք եկած էին, խեղճ ու աղքատ մարդիկ. կանայք իրենց ապրուստը համեստութեան դէմ եղած միջոցներով կը հոգային, եւ անոնէ տղայք Մահմէտական կը ծնէին: Առաջին անգամ տեսնելով Հապէշ աղջիկ կալլապաղի մէջ, կը խըղճայինք ու կը ցաւէինք անոնց կացութեանը եւ բարոյական վիճակին վրայ, բայց Հապէշիստանի հողը ուրիշ կը խեղդէր եւթը հազար հապէշ մը դիպուածական կառավարութեան կողմէն կ'առնուի: Երեքշաբթի եւ չորեքշաբթի օրերը ծնողաճաւ կ'ըլլայ բազմութեամբ, եւ նոյն օրերը առ ու ծախք կ'ըլլայ բոլոր շաբթուան համար:

Շէխ Ձիւմայի փոխանորդին իւր բանտ Հապէշ իշխաններէն լուր մը ըստանալու համար խոստացած ժամանակը հասած ըլլալով, անձամբ դնացի Շէխ Ձիւմայի եւ փոխանորդին քով, որոնք ճանապարհի մասին անվտանգ եւ ապահով ըլլալը իմացուցին, եւ խոստացան ճամբայ դնել մեզի. բայց զարձեալ մասնաւոր ապրուստամբ գողերէ ազատ ըլլալու համար, Թագուն ճանապարհներէ խրկել ուզեցին: Ուստի Յուլիսի վեցերորդ օրը ուղտեր պատրաստել տուաւ մեզի ձրի տանելու. ինքն ալ պաշտօնական հագուստը հագնելով՝ կէս ժամու տեղ ընկերացաւ մեզի Ձըլկայի նահանգին իշխող մեծերուն յանձնելու համար: Մեզի հետ գալու համար տասնապատուի մը տասը անկանոն զօրք դրաւ, եւ Թագաւորին ներկայացնելու համար ալ յատուկ յանձնարարական գրով ամենախիզճ մարդ մը որոշեց որ Աբասպերէն եւ Հապէշերէն լեզուն կը հասկրնար: Ճամբայ ելանք այս մարդուս հետ անկանոն զօրաց առաջնորդութեամբը, եւ ինկանք Հապէշու երկրին անելանելի լաբիւրինթոսին մէջ, վայրենի ու գաղանարարոյ ժողովրդեան մը ձեռքը, ուսկէց Տէրը միայն կրնայ ազատել:

ԳԼՈՒԽ Գ.

Ոհնիէն ելնելնէս յետոյ պատահած վտանգները: Ձիրաֆա եւ Գապր. Մարիամ հանելնիս: Ըսար—Ամպպայի իշխանէն հրաւիրակ գալը. հացի ընդունիլը. հրաշքը: Պիթանիա — Եէսուս գիւղը: Վտանգաւոր գետէ անցնելու ժամանակ խղդուելէ ազատելնիս: Վտակէ գիւղը, հոն ճաշած ընդունելութիւնը: Եգեկիէլի հիւանդութիւնն ու մահը: Ավիտա գիւղը եւ անկէ Ըսար — Ամպպա հասնելնիս: Հոն եղած ընդունելութիւնը: Իշխանին տեսութիւնը: Երկու Նագարէթցիները:

Անձրեւային եղանակներ ըլլալով՝ դրեթէ ամէն օր ցկնի կէս աւուր կը հարկադրուէինք հանդիպածներնիս ուր որ ալ ըլլար՝ իջեւանելու: Այս պէսով երեք օրէն հասանք Կանտովայ մեծ գետին մօտ, ուրկէց անցնիլը անկարելի է կ'ըսէին կալլապաղի մարդիկ. բայց նոյն տարին անձրեւները քիչ մը թեթեւ եւ ետ մնացած ըլլալով՝ ջուրը նուազ էր, այսինքն՝ ուղտերուն ծնկերէն վեր հազիւ թէ կը հանէր, ուստի աներկիւղ անցանք: Հետեւեալ օրը հասանք Ոհնիի գեղրանքը, զորոնք երեք ամի յառաջ Թէոդորոսէն ապստամբեալ Թըրսօ—Կովազիի զօրքերը յանկարծ գալով կողոպտեր ու այրեր էին, եւ եղեգնեայ խրճիթները անմարդաբնակ կը մնային: Կալլապաղի մեր հետ եղող զօրքերը հետագայ օրը արքունի ճանապարհաւ երթալու կը վախնային, նախ՝ ուղտերուն վնաս մը չգալու, երկրորդ՝ զոդ ապստամբներուն պատահելով՝ մեր գլխուն վտանգ մը չհասնելու համար. ուստի անկից սկսեալ հարկ է գալ ուրիշ գողունի ճանապարհով Գապր — Մարեամի Շէխին տանիլ հասցընելու մեզի, եւ ասոր ձեռօք ալ Ըսար — Ամպպայի իշխանին քով հասցնելու, այն պայմանաւ որ՝ եթէ Գապր — Մարեամի Շէխն ալ ճանապարհներուն վրայ վստահելով ընդունելու ըլլայ:

Ելանք Ոհնիէն, եւ ինկանք անտառախիտ ու անկոխ լեռներու ու ձորերու մէջ, զորոնք կարծես թէ մահը իւր սոսկալի ստուերովը ծածկեր էր: Անտառային ու ծառախիտ տեղ մը անցնելու ժամանակնիս, թէպէտ եւ մեծ զգուշութիւնը ձեռքէ չէինք թողուցած, երբ մէկ մը այս պէս՝ մէկ մը անկին ուղտերուն վրայ ծռուելով կ'ներթայինք, յանկարծ դիմացս ծառի հաստ ճիւղ մը կամ թեւը հորիզոնա-

բար երկնցած դիմացս ելաւ. ուղտը գլուխը դարձընելու եւ ոչ խոչ մտնելու միջոց կար, ուշս կորուսի յանկարծ ճիչ մը ձգելով, ծառին ճիւղը կարծես վեր բարձրացաւ գլխիս անցայ տակէն ու մեծ զարմանքս տեսայ որ ուղտը վտանգը զգալով՝ չոքեր անցեր էր տակէն, ապա թէ ուղտին եւ հաստ ճիւղին մէջ պիտի ճզմըէի: Այսպէս կ'ըսեր նաեւ ի վեր լեռներէ ելնելու ժամանակնիս, առջեւի երկու ծունկերը չոքէր եւ այնպէս կ'ելնէր. այս բանս նիս յատկապէս վարժուած կ'ըլլան երդեր, ինչպէս իմացանք յետոյ:

(Շար.)

ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ԻՐԱՒՈՒՆՔ ԶՐԿՈՒՈՂՆԵՐՈՒՆ

Բոլոր այն Հայերը, որ իմմիգրանտ թուղթի վերաձորգման առթիւ ապխատանքի իրաւունքէ զրկուած են, հրաւիրուին իրենց անունները սպասգրել տալ Գաղթականաց Օֆիսին՝ **71, Avenue Kléber** կամ **15, Rue Jean Goujon.**

Le Gérant: H. STEPHAN
Imprimerie A. DER (AGOPIAN)
17, Rue Damesme, PARIS (13)

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

ՀԱՐԱՁԱԳ
HARATCH

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
RÉdaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Clacière 15 – 70
(ԵՐԹԵԻԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՒԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Ամերիկա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ
15
ՕԳՈՍՏՈՍ
JEUDI
15 Août
1935

11 ՏԱՐԻ — 11e Année No. 2883

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

«ՄՈՒՍԱ ԼԵՌ» ԵՒ ՈՒՐԻՇ ԼԵՌՆԵՐ

Բոլոր ազգութիւնները կը հաստատեն թէ էնկիւրի լուրջ ձեռ – նարկներ կատարած է՝ Փարիզէն մինչեւ Ուաշինկթըն, որպէսզի չարժանկարի չվերածուի Ֆրանց Վերֆելի հռչակաւոր վէպը, — «Մուսա լերան քառասուն օրերը»:

Պատմութիւնը դիտէք բոլորդ ալ,— ամերիկեան խոշոր ըն – կերութիւն մը, Մեթրօ Կօլտուին Մէյըր, ձեռնարկած է չարժա – նկարի վերածելու այդ հոյակապ յիշատակարանը, որմէ ազդուելով երկու միլիոն տոլար:

Կը նշանակէ թէ՝ Ֆրանց Վերֆելի վէպը ոչ միայն գրական արժէք ունի, այլ եւ ... ճարտարարուեստական:

Արդարեւ, չարժանկարը ամէնէն հզօր եւ ամէնէն ժողովրդա – կան, ծաւալուն միջոցն է, ամբողջ բանմութիւններ խնդացնելու կամ խոովելու համար:

Քաջածանօթ՝ այս իրողութեան, էնկիւրի դիմումներ, նոյն իսկ սպառնալիքներ կը կատարէ աջ ու ձախ, Թուրքին «պատիւը» փրկելու համար:

Չէ՞ որ այդ վէպն ալ կապ ունի հայացինջ սարսափներուն հետ, իր այնքան մանրակրկիտ վերլուծումներով եւ նկարագրու – թիւններով:

Որքան ալ թթու թթքատեաց մը չըլայ հեղինակը, ոչ ալ քա – ղաքական գործիչ մը, իր վէպը կը կազմէ մղձաւանջ մը՝ որ եւ է թուրք իշխանութեան համար:

Իսկ հիմա որ վէպը գիրքի սահմանն ալ անցնելով, կ'արձա – նագրուի ժապաւէնի վրայ, պարզուելու համար միլիոնաւոր աչ – քերու առջեւ, ի սիւնաս աշխարհի,— արդէն յարտած է թրքական դիւանագիտութեան հինաւուրց մեքենան:

Եւ մեքենան կը շունչէ ամէն ուղղութեամբ, քաղաքական թէ առեւտրական: — «Դադրեցուցէք, հեռեւանքը յաւ չըլլար... Ցարաբերութիւնները կը պղտորին ... Ձեր չարժանկարի առեւ – տուրն ալ կը վնասուի ...»:

Այս ձեռնարկներու մասին առաջին անգամ գրեց ամերիկեան մամուլը: Միեւնոյն աստեն հաղորդուեցաւ թէ դիմում եղած է նաեւ Ֆրանսական կառավարութեան, որպէսզի միջամտէ անուղ – ղակի: Իրրեւ բարեկամ:

Որ եւ է տեղեկութիւն չունինք ելքի մասին: Ոչ ալ այն մխա – միտ հաւատքը թէ Մ. Նահանգներու կառավարութիւնը կամ հան – րապետական Ֆրանսան վճռապէս պիտի մերժեն որ եւ է միջամը – տութիւն, կէտ առ կէտ յարգելով իրենց իսկ երկիրներուն սահ – մանադրական ազատութիւնները:

Այս գործին մէջ ալ, դիւանագիտական եւ անտեսական չահերն ու նրբութիւնները կրնան անակնկալի մը յանգիլ, ինչպէս յաճախ պատահած է ե՛ւ մէկ ե՛ւ միւս երկրին մէջ:

Ի հարկէ օրուան վարիչները հարկադրուած են նկատի առնել նաեւ հանրային կարծիքը:

Այդ մասին ալ ներելի չէ չատ միամտութիւններ անուշանել:

Մանաւանդ որ, Թուրքը երբ գործի մը եռեւէն իյնայ, նախա – պէս կը սերտէ անոր յարակից պարագաները:

Պզտի՞կ դեր կատարեց մէկ Վալիտէ Էտիպ, քանի մը տարի ջրելով, ճառելով եւ գրելով Մ. Նահանգներուն մէջ, երբ մեր անգլիագէտ պարոններն ու տիկինները նոյն անգլիերէնը կը հո – լովէին ... իրարու դէմ:

Ձիշդ այստեղ կ'ուզէինք յանգիլ, Թրքական նոր ձեռնարկին առթիւ:

Էնկիւրի կը յաջողի՞ արգիլել «Մուսա լեռը» թէ ոչ,— օրերու խնդիրը մըն է:

Անշուշտ մենք ալ պէտք է աշխատինք որ չյաջողի: Ատոր հա – մար կրնանք մեր յաւակնութիւնները արժեցնել նաեւ իրրեւ տն – տեսական ուժ:

Բայց, «Մուսա լեռը» միակ խնդիրը չէ իր չարժանկարով:

Մենք տակաւին չսորվեցանք տեսական, ծրագրեալ աշխա – տանքներ կազմակերպել օտար կեդրոններու մէջ, թէ «Մուսա»ն եւ թէ ուրիշ լեռներ փրկելու համար:

Այդպիսի դասեր միշտ ալ պիտի ունենանք, ամէն անգամ յանկարծակիի գալով:

Տարիներէ ի վեր, մենք մեր սեփական դատին զէնքերն ան – գամ օտարներու վստահած ենք: Բայց նոյն իսկ այդ զէնքերը նո – րոգել, իւղուռել, թարմացնել չենք սորված:

Կ'ըսենք եւ կ'անցնինք: Կը յուզուինք ու կը մոռնանք: Եւ կամ, ամէնէն վճռական պահուն, քանի մը ճակատներու կը բաժնուինք, դառնալով ուղղակի կամ անուղղակի մեղսակիցները սարքուած դաւերուն:

Մեր յիշողութի՞ւնը կարճ կուգայ թէ դիտակցութիւնը,— դժուար է որոշել:

Կովկասէն թռած ափ մը Վրացիներ ամուր եւ տեւական յա – րաբերութիւններ կը հաստատեն Փարիզի, Լոնտոնի, Պերլինի կամ Հռոմի մէջ: Մենք եղածն է որ կը մաշեցնենք, հարուստ հօրեղբօր մը ժառանգորդներուն պէս:

Այսպէս անցեր են տարիներ: Կ'անցնին այսօր ալ:

Այսօր չատ աւելի ժժգոյն է պատկերը:

Եւ երբ կուգայ վճռական վայրկեանը, կը տեսնենք որ կամ իւղը պակաս է, կամ լապտերը: Ցաճախ երկուքը մէկ:

Թուրք ուսումնականը երէկ անձնանօթ հրէչ մըն էր այս պո – զտաներուն վրայ: Այսօր արդէն ասպարէզ կը կարգայ մեզի:

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԵՐԵՔ ՊԵՏՈՒԹԵԱՆՑ ԽՈՐՀՐԴԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

Կարելի պիտի ըլլա՞ հաւոգել Իտալիան

Վաղը, ուրբաթ, կը բացուի Անգլիոյ, Ֆրանսայի եւ Իտալիոյ ներկայա – ցուցիչներուն խորհրդաժողովը, ելք մը գտնելու համար հապչտական տագնա – պին: Երէկ իսկ սկսան առաջին խորհրդակցութիւնները: Ամէնէն փափուկ դերը յանձնուած է Ֆրանսայի վարչապետին, որ պիտի ջանայ հաշտեցնել երկու հա – կամարտ պետութեանց՝ Անգլիոյ եւ Իտալիոյ շահերը եւ կանխել պատերազմը, միեւնոյն ատեն փրկելով Ազգերու Դաշնակցութիւնը: Պ. Խոըն, Անգլիոյ ներ – կայացուցիչը, երէկ առաջին տեսակցութիւնն ունեցաւ Պ. Լաւալի հետ, որ այսօր ալ պիտի ընդունի Փարիզի Իտալական դեսպանը եւ Իտալիոյ պաշտօնա – կան ներկայացուցիչը, պատուն Ալոյզի:

Հակառակ Լոնտոնի եւ Հռոմի մէջ տիրող յոռետեսութեան, Փարիզի մէջ կը յուսան ելք մը գտնել, գոնէ ժամանակ չահիլ, մինչեւ Ազգերու Դաշնակցու – թեան յառաջիկայ ժողովը: Ֆրանսա կենսական չահեր չունենալով արեւելեան Ափրիկէի մէջ, պիտի ջանայ ոչ միայն խափանել պատերազմը, այլեւ մեղմա – ցնել Անգլիոյ եւ Իտալիոյ հակամարտութիւնը, որ կրնայ ծանր հետեւանքներ ունենալ:

Փարիզի հապչտական դեսպանը իրրեւ դիտող պիտի մասնակցի վաղուան ժողովին, քանի որ իր երկիրը ստորագրած չէ 1906ի դաշնագիրը: Այս առթիւ դեսպանը յայտարարեց թէ Եթովպիա ոչ միայն կը մերժէ որ եւ է խախտում իր վհատեցական իրաւունքներուն, այլեւ որ եւ է փորձ որ կը ձգտի ուղղակի կամ անուղղակի պայմաններ պարտադրել տնտեսական մենաշնորհներու հա – մար: «Եթովպիա կ'ուզէ գործակից եւ դիւրացնել խորհրդաժողովին աշխա – տանքը, պայմանաւ որ եղած առաջարկները համապատասխանեն խոստում – թեան չահերուն եւ չձգտին մենաշնորհհալ դրութիւն հաստատելու: Եթովպիա պատրաստ է տնտեսական արտօնութիւններ տալու բոլոր ազգերուն եւ հետե – ւելու բաց դուռի քաղաքականութեան: Չէ՞ որ իտալական ընկերութեան մը արուած է Եթովպիոյ ամէնէն մեծ ոսկեհանքին մենաշնորհը»:

Փարիզի ամերիկեան դեսպանն ալ մօտէն պիտի հետեւի վաղուան խորհր – դակցութեան, ամէն օր տեղեկագիր մը ղրկելով Ուաշինկթըն: Ամերիկեան դիտող մը չի կրնար մասնակցիլ ժողովին, քանի որ Մ. Նահանգներու կառա – վարութիւնը ստորագրած չէ 1906ի դաշնագիրը:

Ի՞նչ կը խորհին Լոնտոնի մէջ

Անգլիական մամուլը չի ծածկեր կացութեան դժուարութիւնները, բայց կը հաւատայ թէ Անգլիոյ պատուիրակները զոհացուցիչ ծրագիր մը պիտի ներկայացնեն, փոխադարձ զիջումներով: Եթէ Ֆրանսական կառավարութիւնը հաւանի այդ ծրագրին, կը յուսան համոզել նաեւ Իտալիան: Այդ ծրագրին հա – մաձայն, Անգլիա չպիտի աշխատի ընդարձակել իր ազդեցութեան չրջանակը: Ֆրանսա եւս տարածուելու միտք չունի: Որով դիւրին պիտի ըլլայ անտեսա – կան չօշափելի զիջումներ ապահովել Իտալիոյ համար:

Հաւանական է նաեւ որ Անգլիոյ պատուիրակները առաջարկեն տնտեսա – կան միացեալ հոգատարութիւն մը հաստատել, եթէ առաջին ծրագիրը չբե – ղունուի Իտալիոյ կամ Հապչիստանի կողմէ: Այդպիսի հոգատարութիւն մը հաստատած աստեն, Ազգերու Դաշնակցութիւնը լիազօր մը պիտի նշանակէ, որ կրնայ ըլլալ Իտալացի եւ որ պիտի նստի Ատոիս — Ապեպայի մէջ: Այս լիազօրը օտար չահերու վրայ հսկելէ զատ, պիտի վայելէ կարգ մը քաղաքա – կան իրաւունքներ: Այս պիտի ըլլայ Անգլիոյ առաւելագոյն զիջումը, թէեւ յոյս չկայ որ ընդունուի Իտալիոյ կամ Եթովպիոյ կողմէ:

Պաշտօնապէս կը հերքուի այն լուրը թէ անգլ. կառավարութիւնը պատ – րաստ է կարգ մը գաղթային զիջումներ ընել Իտալիոյ, կանխելու համար պա – տերազմը:

Կացութեան ամէնէն բարդ հանգամանքը այն է որ, այս վէճը արագօրէն կը վերածուի անգլեւիտալական պայքարի մը՝ Միջերկրականի տիրապետու – թեան համար: Իտալիա իր օդանաւային զէրազանց ուժերով կ'ուզէ նսեմա – ցնել Անգլիոյ ծովային ուժը, միեւնոյն ատեն նոր մարտանաւեր չինելով:

Կ'րսուի թէ Պ. Խոըն աւելի տրամադիր է զիջումներ ընելու, քան Սըր Ր. Վէնսիթըրթ, Անգլիոյ արտաքին նախարարութեան մնայուն խորհրդականը, որ տրամադիր է նոր Ֆաշօտա մը առեղծելու, եթէ կացութիւնը ծանրանայ:

⁂ *Անգլիացի նախկին գնդապետ մը վարչական խորհրդական նշանակ – ուեցաւ Եթովպիոյ կայսեր կողմէ, սահմանային չրջանի մը կառավարիչին մօտ:*

Իտալիոյ գնումներն ու պատրաստութիւնները

Լոնտոնի թերթերը կը գրեն թէ իտալական կառավարութիւնը 9000 թոն գարի ապսպրած է Ռուսաստան, Արեւելեան Ափրիկէի բանակին համար: Անգլիական նաւ մը վարձուած է, այս գարին Սեւ ծովէն Մասովա փոխադրե – լու համար: Յառաջիկայ ամսու եւս մեծաքանակ ալմաիք պիտի ղրկուի: Սորհրդային իշխանութիւնը յայտնած է չահիլ այս արմաիքներուն նուազուր – դը, մրցելով քանատական, արժանթինեան եւ դանուբեան հրապարակներու գիներուն հետ:

⁂ *Վերջին վեց ամիսներու ընթացքին ահագին չինութիւններ կատարուած են կարմիր ծովու իտալական դաղթավայրերուն մէջ: Մասովայի նաւահան – գիստը այժմ կրնայ զոհացնել նաւային երթեւեկներու բոլոր պահանջները: Նոր քարափներ եւ մթերանոցներ չինուած են: Սակայն նաւահանգիստը չի կրնար 15 նաւէն աւելի ընդունիլ միեւնոյն ատեն: Միւսերը պարտաւոր են կարգի սպասել: Ինքնաշարժով եղած փոխադրութիւնները օրական 100 թոնի կը հասնին: Մասովա — Ամարա գծին չոգեկառքերը օրական 2էն 6ի բարձրացած են, 109 քիլոմեթր ճամբայ նորոգուած, 306 քիլոմեթր ալ նոր չինուած է: Ջուր ճարելու համար 15 հին հորեր նորոգուած, եւ 62 նոր հորեր բացուած են: Այժմ կը չինուի ջրամբար մը որ պիտի կրնայ օրական 1500 խորանարդ մեթր ջուր հայթայթել Ամարայի: Այս քաղաքին բնակչութիւնը 4500էն բարձրացած է 55,000ի: Վերջապէս հիւանդանոցները ընդարձակուած, հեռա – խօսի նոր գիծեր բացուած են եւայլն:*

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԱՐԿԱԾԻ ՄԸ ԱՌԹԻԻ

Փարիզէ՞ն թէ Պրիւսէլէն Սելանիկ հեռագիր մը՝ փորձանք բացաւ հայ թերթերու գլխուն:

Չեմ տեսած հեռագիրը: Ես թարգ – մանութիւնը կարդացի *Հօրիզոն*ի մէջ, որ ցաւով կը ծանուցանէր ծանօթ րն – կերվարական գործիչ Էմիլ Վանտեր – վէլտի մահը:

Այս առթիւ խմբագրութիւնը պարտք սեպած էր յիշել նաեւ «հան – գուցեալ»ին հայանպաստ աշխատանք – ները:

Հեռագիրը կը ճշդէր թէ Վանտեր – վէլտ յանկարծամահ եղած է:

Թերթը հազիւ կարդացած, բացա – գանչութիւն մը.

— Ի՞նչպէս կ'ըլլայ որ մենք Փարիզ ննստած, Պրիւսէլէն չորս ժամ հեռու, չենք իմանար այս կարեւոր լուրը:

— Եղբայր պատուական, մեռնողը րնկերվարական Էմիլ Վանտերվէլտը չէ, այլ Փարիզի պելժիական դեսպան Վան··· (չեմ յիշեր անունը), որ յան – կարծամահ եղաւ:

Հարցը այն է որ, չարաշուք հեռա – գիրը շրջուն ըրաւ գաղութ գաղութ, բաղաքէ բաղաք:

Իրարու ետեւէ արտատպեցին եւ ի – րենց կարգին ցաւակցութիւն յայտնե – ցին *Ազատ Մտք*, *Արագ*, *Ցուսաբեր*, (վերապահութեամբ), *Աղդակ* եւն·:

Մինչեւ այդ կողմերը գացած առեն, եւրոպական թերթերն ալ հասած ըլ – լալով, մեր պաշտօնակիցները լուսա – բանուած էին, անշուշտ:

Դժբախտաբար, լուրը սահմանէ սահման աւառնելով, կը հասնի Թէհրան, եւ *Այիքի* մէջ ալ կը տպուի ճիշդ այնպէս ինչպէս, առաջին ան – գամ, «*Հօրիզոն*»ի մէջ:

Բարեբախտաբար Վանտերվէլտ հա – յերէն չի գիտեր, այլապէս բողոքի հեռագիր մը կ'ուղղէր:

ՓԱՐԻԶԻ ՀԵԼԼԵՆԱԿԱՆ ԴԵՍՊԱՆ
Պ. ՓՕԼԻԹԻՍ

որ իրաւացար պիտի ճշանակուի հա – պէշական վէճին:

Այսպիսի արկածներ միշտ ալ կրնան պատահիլ, մանաւանդ արեւելեան եր – կիրներու մէջ, երբեմն հեռագրական գործակալութեանց վրիպումով, յա – ճախ ալ իբրեւ հետեւանք տեղացի լրագիրներու վատ եղեւակայութեան:

Եւ ես այդ պատահումը չէր որ պիտի հաշիշէի:

Ահաւասիկ ապացոյց մը եւս թէ՝ հայերէն թերթերը ուշադրութեամբ կը հետեւին իրարու, երբ հարցը կը վերաբերի լուրեր բաղելու:

Ի՞նչպէս կ'ըլլար, եթէ նոյնիսկ ու – շադրութեամբ հետեւէին նաեւ ուրիշ երեւոյթներու:

Եթէ մէկը միւսին գրածը կարդար— մանաւանդ երբ կը պատկանի հակա – ռակորդ եակատի մը — ո՛րքան չա – րիքներ պակսած պիտի ըլլային:

Եւ եթէ բարի նախանձ մըն ալ ծա – գեր կարելի եղածին չափ կարճ կա – պելու ըսի – ըսաւ՝ երը···

ՎԱՀԷ

ՆՈՐ ԾՐԱԳԻՐ ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ ՄԱՍԻՆ

Թուրքիոյ վարչապետ Զօր. Ըսմէթ Ինէօնիւ, որ վերջերս արեւելեան նա – հանգները այցելած էր, վերադարձաւ էնկիւրի, քանի մը օր Պոլիս մնալէ յե – տոյ: Թուրք թերթերը կը գրեն թէ վարչապետը ընդարձակ տեղեկագիր մը պիտի ներկայացնէ արեւելեան նահանգներու կացութեան մասին եւ գանգիմը երկար խորհրդակցութիւններէ յետոյ, որոշումներ պիտի տայ ճեռք առնուե – լիք միջոցներու մասին:

Էրզրումի երկաթուղին կը շինուի

Էրզրում – Սվազ երկաթուղին շինութիւնը փութով լրացնելու համար, աշխատանքը երկու թեւով առաջ պիտի տարուի: «Գուրունն»ի տեղեկութեանց համաձայն, գիծը ոչ Էրզրումէն, այլ Սարը Գամբչէն պիտի սկսի, հին ճամբան գործածելի վիճակի մը վերածելով:

Անգարայէն կը հաղորդեն թէ երկաթուղին 1936էն առաջ Տրապիզոն հա – սած պիտի ըլլայ:

Քննութիւն կը կատարուի որոշելու համար թէ Վան երկարելիք գիծը Խարբերդ – Մուշի՞ վրայէն թէ Տլարպէքիրէն պէտք է անցնի:

«Դուամր քարեմ nr ածուխ տանի»

« Տէյլի Թելէկրաֆ » կը գրէ թէ Անգլիոյ մեծ ածխահանքերու վարչու – թիւնները դադրեցուցած են ածուխի արտածումը դէպի Իտալիա, նկատի առ – նելով վճարումներու դանդաղութիւնը: Իտալիա արդէն կէս միլիոն ոսկի պարտք ունի Թայնի ածխահանքի ընկերութենէն, իսկ 1,700,000էն աւելի՝ հա – րաւային կալլսէի ընկերութենէն: Արտադրիչները այլեւս վարկ չեն բանար, իսկ կարգ մը ածխահանքերու մէջ մասնակի գործադրկութիւն հռչակուած է: Միեւնոյն թերթը կ'ըսէ թէ Գերմանիա քարածուխ կը հասցնէ Իտալիոյ:

Լոնտոնի մէջ կը կարծեն թէ Իտալիա ի վերջոյ աւելի հաշտարար պիտի դառնայ, քանի որ հետզհետէ կը ծանրանայ իր եմտական կացութիւնը: Անգ – լիական հրապարակը կը չարունակէ չհամոզիլ Իտալիոյ բոլոր ա – ռաջարկներուն: Դեռ նոր մերժեց փոխառութեան մը խնդրանքը: Միւս կողմէ, մինչ հաւանական կը նկատուի որ ի հարկին փակուի Սուէզի ջրանցքը: Միեւ – նոյն ատեն Լոնտոն ճնշում կը բանեցնէ նաեւ Ուաշինկթընի վրայ, որպէսզի վարկ չբանան կամ ապրանք չտան Իտալիոյ: Եւ վերջապէս, Պանք որ Ֆրանսի ալ թելադրուած է որ դիւրութիւններ չընծայէ իտալական կառավարութեան:

Ջուրիներու գիները կը բարձրանայ

Սէյնթ Լուիզէն (Մ. Նահանգներ) կը հեռագրեն թէ ջուրին իր ծանրու – թեամբ ոսկի պիտի արժէ, եթէ պատերազմ ծագի եթովպիոյ եւ Իտալիոյ մի – ջեւ: Երկու կողմերն ալ ջուրի կը փնտռեն բոլոր տրամադրելի հրապարակնե – րուն վրայ, այնպէս որ գիները չափազանց սղած են: Իտալացի միջնորդներ տոիպուած են դիմել մինչեւ Ամերիկա, գին հարցնելու համար: Ծախողները կանխիկ դրամ կը պահանջեն: Իտալիա սովորաբար կը գնէ տարին 1000 ջուրի: Այժմ ամերիկեան հրապարակներուն վրայ բեռնատար ջուրիներու գինն է 125 —150 տոլար, ինչ որ կը նշանակէ 75 տոլար աւելի՝ անցեալ տարուան վրայ: Պատերազմի չրջանին տարեկան 250,000 ջուրի ծախուած էր ամերիկեան հրա – պարակին վրայ, իսկ այժմ 23,000էն աւելի չպատուիրէ, որովհետեւ չատ մը հողագործներ ջուրի կը գործածեն, սուղ գնելով մեքենաները:

(Շարունակութիւնը կարդալ Դ· էջ)

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՍՀ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ՈՐՈՇՈՒՄԸ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՍՀ ՀԱՆՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱՅՆՔՆԵՐԻ ՎԱՐՉԱԿԱՆ ԲԱԺԱՆՄԱՆ ՄԱՍԻՆ

Հայկական ՍՍՀ Կառավարությունը որոշում է.

1. Հայկական ՍՍՀ հանրապետական համայնքների վարչական բաժանման հետևյալ փոփոխությունները հաստատել.

ա) Ստեփանավանի շրջանի Ստեփանավան քաղաքային համայնքի տարածքում ներառել Ստեփանավան քաղաքային համայնքի Ստեփանավան քաղաքի Ստեփանավան գյուղը,

ԳԱՂՈՒԹԷ ԳԱՂՈՒԹ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԲԵԿՈՐՆԵՐԸ ՍՐԱԲՆԵՐՈՒ ՄԵՋ

Իրագեկ մը հետեւեալ տեղեկութիւնները կը հաղորդէ «Եփրատ»ի թիւ 6ին մէջ, Տէր Զօրի անապատներուն մէջ սպանուած հայկական խլեակներու մասին.—

Ընդհանրապէս այս խեղճերը ցրուած են Եփրատի եւ Խապուրի երկու ափերուն վրայ գտնուղ գիւղերու մէջ, ո՛նց որ ունենան անապատին մէջ ձմեռը կը քաշուին անապատին խորերը, իսկ ամառը ջուրին եղերքը բնակութիւն կը հաստատեն։

Կը գտնուին առաւելապէս Շաֆիներու, Անէզիներու, Շամմարներու մէջ։ Հետեւեալ տեղերը.—

Հասիչէի շրջակաները մօտաւորապէս 330, Ռաքքա՝ 150, Տէր Զօր՝ 125, Մասէն՝ 20, Սապքա՝ 20, Միւտէին՝ 30, Սուարի՝ 60, հոս ու հոն 2—3 ցրուած՝ 250, ընդամէնը՝ 955։

Ասոնց մեծամասնութիւնը կիներ են եւ միայն մէկ քառորդը այրեր։ Կը գործածուին իբրեւ ձրի աշխատող բազուկներ։

Ապրային դգացումը մեռած է իրենց մէջ։ Շատեր ի լոյ խմացած են որ Հայու գաւակ են, բայց չեն գիտեր թէ ո՞րեղացի են եւ ի՞նչ կը կոչուին իրենց ծնողքը։ Երբեմն միայն կը պատահի որ երիտասարդ մը, կամ կին մը կուգայ եւ իր ծնողքը կամ ազգականները կը փնտռէ, այսպիսիներուն ակը կանգնիլ ու օգնել պէտք է։ Այս գործութիւնը նամակատուն տարած պատճառ իսկ, հանդիպեցայ երիտասարդի մը, որ Ռաբաներուն մէջէն եկած է եւ Հալէպ երթալ կ'ուզէ իր ծանօթները փնտռելու համար։ Գրպանը ղրուշ մը անգամ չունի։ Զի յիշեր նոյն իսկ թէ իր Հայ անունն ի՞նչ է։ Տիգրանա՝ կերոցի եմ, կ'ըսէ, եւ հօրս անունն ալ Վահան էր։ ահա իր ամբողջ գիտցածը։

«ՈՍՏԱՅՆ»Ի ՀԻՄՆԱՐԿԷՔԸ

—o—

Պէքխասէն (Ձէյթլը Մուսա) կը գրեն «Ազգակ»ի.—

Յուլիս 28ը պատմական օր մը եղաւ Մուսա լեռան համար ընդհանրապէս, Պիթիասի համար մասնաւորապէս։

Արդէն երկու շաբաթէ ի վեր «Ոստայն» ճարտարարուեստական հիմնարկութեան ծրագրած գործատան հիմերը դրուած եւ շինութեան ձեռնարկուած էր։ Եւ ահա աւանդական սովորութեան մը համաձայն «Ոստայն»ի վարչական մարմինը, գործատան հիմնարկէքը պաշտօնական հանդիսութեամբ մը կատարեց կիրակի օր, անօրինակ, խանդավառութեան եւ ցնծութեան մէջ։

Արտակարգ եռուզեռ մը կը տիրէր ամբողջ Պիթիասի մէջ եւ տեղացի կամ եկուորներ, հայ կամ օտար կը փութան դիւղին հրապարակը, ուր տաւուլն ու զուռնան առանձին ուժգնութեամբ կը հնչէին։

Ջէյ վերջ, ահագին բազմութիւն մը մեծ թէ պզտիկ, այր թէ կին թափօր մը կազմած կը յառաջանային գործատան վայրը։

Սկաուտներ կ'երթային առջեւէն, բարձր բռնած հայկական, ֆրանսական, եւ արաբական դրօշակները, հնչեցնելով իրենց քայլերգը։ Անոնց ետեւէն երկու երիտասարդներ մատուցու խոյի մը եւ նոխազի մը պատրաստուած խորոցներէն բռնած կը տանէին։

Ցետոյ կը քալէր մեծ թափօր մը, տաւուլն ու զուռնան ունենալով իր առջեւ։ Ձամբան երիտասարդներ պարեր կը խաղային։ Ամբողջ գիւղը ոտքի վրայ էր։

Թափօրը հասաւ շինութեան վայրը եւ սկաուտներ շրջային չորսկողմը բոլորուեցան։

Պիթիասի քահանան օրհնեց հիմնարկէքը եւ պատգամիչը ըսաւ, որմէ վերջ, «Ոստայն»ի անօրէնը՝ ընկեր Հրաչ Փափազեան՝ գետեղեց անկիւնաքարը եւ ձեռիւով մը շաղախեց զայն։ զգալի էր ուրախութեան սարսուռը որ կ'անցնէր բազմութեան հոգիին մէջէն։

Ցետոյ անկիւնաքարին վրայ մոր թուեցան երկու մատաղուհիները եւ ընկեր Սուրէն Բարախեան չատ գեղեցիկ ճառ մը խօսեցաւ բազմութեան։ Անկէ վերջ երիտասարդներ ազգային եւ յեղափոխական երգեր սկսան երգել։ Սկաուտներ պատուի կեցան, փողերը հնչեցին եւ թափօրը նոյն հանդիսութեամբ եւ խանդավառութեամբ յառաջացաւ դէպի Սէւ Աղբիւր, ուր այս առթիւ սարքուած էր ընկերային խնջոյք մը՝ «Ոստայն»ի վարչութեան կողմէ։

Այս առիթով, նախապէս որոշուած Առաւօտուան արշաւանքի տարեդարձի օրակարգութիւնն ալ միացուեցաւ եւ մինչեւ կէս գիշեր մեծ բազմութիւն մը, աննկարագրելի խանդավառու-թեամբ զուարճացաւ։ Մուսա լեռան համբաւաւոր թմբկահարը՝ Կիրակոս, արժեցուց իր «արթիսթ»ի կոչումը։

Ֆ. Հ. Կ. ԽՍՋԻ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍԸ

—o—

ԻՄԻ ԼԷ ՄՈՒԼԻՆՕ, 12 օգոստ.— Կ. Պոլսէն այս տարի եւս սարքած էր դաշտահանդէս մը Մէօտոնի անտառին մէջ, Պաղ Աղբիւրին մօտ, օգոստոս 11ին։ Հակառակ անտեսական տագնապին, Իսիի եւ մաս մըն ալ Շավիլի հայրենակիցները լեցուցած էին անտառը։ Ժամը 3ին «Եփրատ»ը նուագախումբը «Մեր հայրենիք»ով բացաւ հանդէսը, որմէ յետոյ Կ. Պոլսէն դպրոցի աշակերտներու կողմէ հանրահռչակ երգեր, արտասանութիւններ եւ խմբերգներ։ Գովելի էին փոքրիկներ Գօրգիկեան քոյրերու հայկական պարերը։ Մասնաւոր բանախօս չկար այս անգամ, ուստի Կ. Պոլսէն անդամուհիներէն Տիկ. Պոյաճեան պարզ սեղանի մը կուգայ եւ իր ծնողքը կամ ազգականները կը փնտռէ, այսպիսիներուն ակը կանգնիլ ու օգնել պէտք է։ Այս գրութիւնը նամակատուն տարած պատճառ իսկ, հանդիպեցայ երիտասարդի մը, որ Ռաբաներուն մէջէն եկած է եւ Հալէպ երթալ կ'ուզէ իր ծանօթները փնտռելու համար։ Գրպանը ղրուշ մը անգամ չունի։ Զի յիշեր նոյն իսկ թէ իր Հայ անունն ի՞նչ է։ Տիգրանա՝ կերոցի եմ, կ'ըսէ, եւ հօրս անունն ալ Վահան էր։ ահա իր ամբողջ գիտցածը։

«ՈՍՏԱՅՆ»Ի ՀԻՄՆԱՐԿԷՔԸ

—o—

Պէքխասէն (Ձէյթլը Մուսա) կը գրեն «Ազգակ»ի.—

Յուլիս 28ը պատմական օր մը եղաւ Մուսա լեռան համար ընդհանրապէս, Պիթիասի համար մասնաւորապէս։

Արդէն երկու շաբաթէ ի վեր «Ոստայն» ճարտարարուեստական հիմնարկութեան ծրագրած գործատան հիմերը դրուած եւ շինութեան ձեռնարկուած էր։ Եւ ահա աւանդական սովորութեան մը համաձայն «Ոստայն»ի վարչական մարմինը, գործատան հիմնարկէքը պաշտօնական հանդիսութեամբ մը կատարեց կիրակի օր, անօրինակ, խանդավառութեան եւ ցնծութեան մէջ։

Արտակարգ եռուզեռ մը կը տիրէր ամբողջ Պիթիասի մէջ եւ տեղացի կամ եկուորներ, հայ կամ օտար կը փութան դիւղին հրապարակը, ուր տաւուլն ու զուռնան առանձին ուժգնութեամբ կը հնչէին։

Ջէյ վերջ, ահագին բազմութիւն մը մեծ թէ պզտիկ, այր թէ կին թափօր մը կազմած կը յառաջանային գործատան վայրը։

Սկաուտներ կ'երթային առջեւէն, բարձր բռնած հայկական, ֆրանսական, եւ արաբական դրօշակները, հնչեցնելով իրենց քայլերգը։ Անոնց ետեւէն երկու երիտասարդներ մատուցու խոյի մը եւ նոխազի մը պատրաստուած խորոցներէն բռնած կը տանէին։

Ցետոյ կը քալէր մեծ թափօր մը, տաւուլն ու զուռնան ունենալով իր առջեւ։ Ձամբան երիտասարդներ պարեր կը խաղային։ Ամբողջ գիւղը ոտքի վրայ էր։

Թափօրը հասաւ շինութեան վայրը եւ սկաուտներ շրջային չորսկողմը բոլորուեցան։

Պիթիասի քահանան օրհնեց հիմնարկէքը եւ պատգամիչը ըսաւ, որմէ վերջ, «Ոստայն»ի անօրէնը՝ ընկեր Հրաչ Փափազեան՝ գետեղեց անկիւնաքարը եւ ձեռիւով մը շաղախեց զայն։ զգալի էր ուրախութեան սարսուռը որ կ'անցնէր բազմութեան հոգիին մէջէն։

Ցետոյ անկիւնաքարին վրայ մոր թուեցան երկու մատաղուհիները եւ ընկեր Սուրէն Բարախեան չատ գեղեցիկ ճառ մը խօսեցաւ բազմութեան։ Անկէ վերջ երիտասարդներ ազգային եւ յեղափոխական երգեր սկսան երգել։ Սկաուտներ պատուի կեցան, փողերը հնչեցին եւ թափօրը նոյն հանդիսութեամբ եւ խանդավառութեամբ յառաջացաւ դէպի Սէւ Աղբիւր, ուր այս առթիւ սարքուած էր ընկերային խնջոյք մը՝ «Ոստայն»ի վարչութեան կողմէ։

Այս առիթով, նախապէս որոշուած Առաւօտուան արշաւանքի տարեդարձի օրակարգութիւնն ալ միացուեցաւ եւ մինչեւ կէս գիշեր մեծ բազմութիւն մը, աննկարագրելի խանդավառութեամբ զուարճացաւ։ Մուսա լեռան համբաւաւոր թմբկահարը՝ Կիրակոս, արժեցուց իր «արթիսթ»ի կոչումը։

«ՅԱՌԱՋ»Ի ՆԱՄԱԿՆԵՐԸ

ՀԱՊՁ ՀԵՂԻՆԱԿԻ ԻՐԱՒՈՒՆՔԸ

—•—

ԼԻՒՆ.— «Յառաջ»ի օգոստ. 2ի թիւին մէջ, ուշադրութեամբ կարդացի «Կոմիտասեան յանձնաժողով»ի հաշիւները (1932 յունուար 1— 1934 դեկտ. 31)։ Գնահատելով հանդերձ անոնց կատարած այնքան ծանր աշխատանքը, աւելորդ չեմ դներ իրենց ուշադրութեան յանձնել չափազանց լուրջ եւ կարեւոր պարագայ մը,— հաշուեկշիռին մէջ մէկ տող իսկ չկայ վարդապետին հեղինակի իրաւունքին մասին, որ եթէ գանձուի, հատորի լաւագոյն միջոց մըն է։ Արդեօք վարդապետը հեղինակներու եւ յօրինողներու ընկերութեան անդամ չէ՞, եթէ անդամ է ինչո՞ւ չեն գանձած։ Իսկ եթէ անդամ չէ, ինչո՞ւ անդամ չեն արձանագրեր, որովհետեւ Ֆրանսա եւ այլուր հեղինակի իրաւունքները անխտիր կը գանձուին, ու կը բաժնուին։

Երկրորդ պարագայ մը, ինչպէս ամէն տարիներ առաջ Պ. Կորկանեանի «Երգն Հայաստանի» ֆիլմ – հաւաքածոյին, նոյնպէս Պ. Գ. Ալէմշահի պատրաստած «Հայաստանի հարսնիք» ֆիլմին մէջ վարդապետին կրօնական եւ աչխարհիկ երգերը կ'երգուին։ Ցանձնաժողովը պահանջէ՞ց հեղինակին իրաւունքը։

Երբորդ՝ արտասահմանի մէջ չկայ հեղինակ մը որ այնքան երգուի, որքան վարդապետը, իսկ Հայաստանի մէջ ուր ամէն բան պետականացած է, ուր երաժշտանոց, օփերա եւ երաժշտական հաստատութիւն կայ, իսկ պետութիւնը որոշած է նորակազմ օփերայի չէնքին դրան երկու կողմը տեղաւորել Կոմիտասի եւ Սպենդիարեանի կիսանդրիները, երբ եւ իցէ մտածե՞ր են հեղինակին իրաւունքները դրկել տարաբախտ վարդապետին, իսկ եթէ չեն դրկած, յանձնաժողովը հետաքրքրուե՞ր է։ Ամէն պարագայի մէջ, վարդապետի հեղինակի իրաւունքներու մասին թերացում մը կը տեսնեմ երկու կողմէն ալ (եւ այս դրկանքը ցաւալի կերպով կը գործադրուի մեր բոլոր հեղինակներուն հանդէպ)։ Պարտք սեպեցի յանձնաժողովին ուշադրութեան յանձնել այս պարագան, յանուն հայ մշակոյթի եւ անոր տարաբախտ մշակին։

Ա. Գ. Մելիքոնեան

«ՀԱՅ-ԲՈՒԺ»

—o—

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԱՄՍԱԳԻՐՔ
ԲԺՇԿՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԱՌՈՂՋԱՊԱՀՈՒԹԵԱՆ
«ՏՈՒՆԻՆ ԲԺԻՇԿԸ»
ԽՄԲԱԳԻՐ Շ. ՆԱՐՈՒՆԻՆ
Բաժնեգինը 20 ֆրանգ
Հասցէ՝ Dr. Ch. Aivazian, 17, Rue Damesme, Paris.

ՏԻՐՈՒՆԻ

—•—

«Յուսաբեր»ի մէջ կը կարդանք (5 օգոստ.)։—

Նոր ցաւով տեղեկացանք մահը Ցարութիւն Ամիրեանի, որ եղերական պայմաններու մէջ տեղի ունեցաւ Երկիզ, օթոյի արկածի մը հետեւանքով, Գահիրէ – Ալեքսանդրիա ճամբուն վրայ։

Հանգուցեալը մեր գաղութի այն բացառիկ դէմքերէն էր, որ դիտէը իրաւամբ չէզոք մնալ, լայնօրէն արձագանգել հանրանուէր բոլոր ձեռնարկներու (առանց երբեք անոնց կուսակցական հանգամանքը նկատի առնելու) եւ պահել ազնուական անկախութիւն մը թէ իր մտածումներուն եւ թէ իր կեցուածքին մէջ։

Բարեգործականի տեղւոյս վարիչներէն էր, բայց այս երբեք արգելք չէր, որ յաճախ ինք ամէնէն խիստ քննադատն ըլլար բարեգործականի յոռի գործերուն։ Դաշնակցութեան քննադատներէն էր, բայց այս երբեք արգելք չէր, որ ամէնէն ջերմ բարեկամութիւնը պահէր բազմաթիւ Դաշնակցականներու հետ, միաժամանակ լայնօրէն աջակցելով Դաշնակցութեան, «Համազգային»ի, Հայ Կ. Պաշի եւ «Յուսաբեր»ի գրեթէ բոլոր ձեռնարկներուն։ Բոլորը գիտէին որ հանգուցեալը ընտիր ու սրտցաւ Հայ մըն է, անաչառ քննադատ եւ ազնիւ օրէն անկախ իր հանրային կեանքին մէջ։ Իր մահով ծանր, գրեթէ անփոխարինելի կորուստ մը կ'ունենայ մեր գաղութը։ Տէր էր հայկական մեծ ու ծանօթ գործատան մը՝ ուր հարիւրաւոր Հայեր ապաստան կը գտնէին։ Կը վաստկէր ոչ թէ դիզելու եւ անհատապէս վայելելու համար, այլ կը վաստկէր նաեւ լայնօրէն իր ժողովուրդին, անոր բոլոր հաստատութիւններուն եւ թեանց եւ կարօտութիւններուն օգնութեան գալու համար։

Ցաւակցանք պիտի չըլլանք եթէ ըսենք, որ իր մահը սուգ եղաւ մեր գաղութին համար։

ԵՓՐԱՏԻ ՇՐՋԱԿԱՅ ԳԱՆՁԵՐԸ

—o—

Վերապատուելի Անտրէ Փարօ որ անցեալ ձմեռ միջին Եփրատի շրջանին մէջ հնագիտական պրպտումներ կատարած էր եւ կարեւոր արդիւնքներ ձեռք բերած, տեղեկատուութիւն մը կատարեց գրականութեանց եւ արձանագրութեանց ակադեմիային առջեւ։ Պեղումները եղած են Մարի քաղաքին տեղը որ 3000 տարի առաջ Սումէրիոյ մայրաքաղաքն էր։ Ցիր – բանական օդանաւերու խուզարկութեանց օժանդակութեամբ գտնուած ցեան աւերակները մեծ պալատի մը որ կարեւորագոյնն է ցարդ Միջագետքի մէջ գտնուածներուն թէ իր ընդարձակութեամբ եւ թէ լաւ վիճակին տեսակէտով։ Թէեւ չէնքին կէսը դեռ հողին տակ է, բայց երեւան հանուեցան 69 սրահ։ Տեղ տեղ հինգ մեթր բարձրութեամբ պատերը կը մնան։ Բնակութեան սենեակներ, ընդունելութեան դահլիճ, բաղնիք, գրասեղաններով վարժարաններ ամբողջովին եւ անաղարտ կը մնան։ Թաղաւորին յարկաբաժինին պատերը նկարազարդ են եւ լաւ մնացած։ Ցատակ մը, խոշոր սանդուղ մը եւ չորեք դուռ մը գտնուած են։

Մարի քաղաքը տակէ 2000 տարի առաջ Համուրապիի զօրքերուն կողմէ կործանուած էր։ Պալատը ուր հրդեհի հետքեր կան ամբողջովին կողոպտուած չէ, քանի որ շատ մը գրաւիւններ գտնուած են, նաեւ հսկայ արձաններ իշխուած – Հումի անվնաս։ Իշխարի տաճարէն ալ գտնուած են կնոջ արձանիկներ, եղնդաքարէ գահարեղններ եւն.։

ԿԸ ՓՆՏՐՈՒԻ յօդուածագիրներէ եւ թղթակիցներէ իրենց գրութիւնները գրել թուղթին մէկ երեսին վրայ եւ թերթեցնելի եւ մելանով։

ԿԱՐԴԱՑԷ՛Ք, ՑԱՐԱՆԾԱՑԷ՛Ք «ԾԱՌԱՉ»Ը

ՄԱՄՈՒԼ

ՌԱՄԿԱՎԱՐՆԵՐԸ ԵՒ ՀԱՄԱՅՆԱՎԱՐՆԵՐԸ

—•—

Աթէնքի «Նոր Օր»ը հետեւեալ խորհրդածութիւնները կ'ընէ խմբագրական կաճիներու շարքի մը մէջ, այս խորագրի տակ (6 օգոստ.)։

— «Հակով մոլորեալ զանգուածներու սրտին մէջ տեղաւորուելէ յետոյ, համայնավար կուսակցութիւնը պէտք չտեսաւ դիմակ գործածելու։ Աստ – ճանարար, համայնավար գաղափար – բաբանութեան թշնամի եւ խորթ տարրերը Հակերէն հեռացուց։ Ռամկավարներ եւ Հնչակեաններ, որոնք Հակերու կազմութեան շրջանին դիրքեր գրաւած էին դեկավարութեան մէջ, անպէտք քուրջերու պէս մէկդի նետուեցան, գործունէութեան դաշտը պիղծով համայնավարներուն։

Հակէն յետոյ, Պետ. Կ. Պաշն ալ մաքրագործուեցաւ։ Մ. Նահանգներու մէջ ռամկավարները զանգուածովին դուրս նետուեցան Կ. Պաշի կազմակերպութենէն։ Ցետոյ կարգն եկաւ հայրենակցականներուն, որոնք նոյն բախտն ունեցան։

Այլ եւս դիրքերը ճղղուած էին։ Համայնավար կուսակցութիւնը զարճած էր կարեւոր ազդակ գաղութներու մէջ։ Ունեցաւ իր պաշտօնական մամուլը, իր գործիչները եւ գրասեները, ճիշդ այնպէս, ինչպէս Դաշնակցութիւնն ու ռամկավար կուսակցութիւնը։

Առաջին օրէն, վտանգը մատնանշեց Դաշնակցութիւնը եւ ժողովուրդը զգուշացուց Երեւանի ծուղակներէն։ Մօտէն ծանօթ համայնավար կուսակցութեան հետապնդած նպատակներուն եւ գործելակերպին, գաղութներու ինքնապաշտպանութեան խնդիրը սեղանի վրայ դրաւ եւ ջանաց մէկ ճակատի վրայ հաւաքել ազգային կազմակերպութիւնները։

Ռամկավարները անմիջապէս ծառայան Դաշնակցութեան դէմ. տարօրինակ յարձակումներ ըրին, հրապարակը դրպարտութիւններով ողողելով։

— Դաշնակցականները կը մատնեն համայնավարները։ Դաշնակցական – ները իրր համայնավար կը մատնա – նէին իրենց հակառակորդները։ Դաշնակցականները ժուռնալներ կուտան իշխանութիւններուն, գաղութները կասկածելի դարձնելով յաչս անոնց։

Եւ դեռ իմնչ լրբութիւններ, որոնք տեղ գտան ռամկավար մամուլին մէջ, ի պաշտպանութիւն Գ. Միջազգայնականի պաշտօնական եւ անպաշտօն գործակալներուն։

Ռամկավարները ապուշ չէին չգիտնալու համար թէ ինչ կը հետապնդէ համայնավար կուսակցութիւնը գաղութներու մէջ։ Գիտէին որ անոր գործունէութիւնը Հայ ժողովուրդին համար վտանգաւոր էր, բայց որով – հետեւ համայնավար կուսակցութեան հիմնական աչխատանքը Դաշնակցութիւնը քայքայել պիտի ըլլար, նպատակ մը՝ որ իրենցն ալ էր, ոտքով ձեռքով չեներան եղան անոր գործը։ Հոն՝ ուր համայնավար չէր կրնար մտնել, ռամկավարը եւ բարեգործականճին ճամբան հարթեցին։ Հոն՝ ուր համայնավարին խօսքը լսելի չէր ըլլար, ռամկավարները արտայայտիչն եղան անոր մտածումներուն եւ տեսակէտներուն։

Եւ այսպէս տասը տարի, մենք գտնուեցանք ռամկավար – համայնավար հովուերգութեան մը առջեւ, ի վնաս ժողովուրդին եւ հայրենիքին։ Հարս ու փեսային սիրալիր յարաբերութիւններուն վրայ ամպի ծուէն մը տարածուեցաւ ու միայն այն ատեն, երբ կողոպտուած գումարներու բաժանման չուրջ վէճ ծագեցաւ։ Տոլարները մարսելու համար ստիպուեցաւ թաքթիքը փոխել համայնավարներու հանդէպ, որոնք կոկորդը սեղմած էին։ Ու թաքթիքին մէջ յաղողելու համար, սկսաւ մատնանշել համայնավար վտանգը, որու մասին, Դաշնակցութիւնը 10 տարի խօսած ու գրած էր։

Հիմակ կը հարցնենք ռամկավար «Պայքար»ին.

— Համայնավար կուսակցութեան վտանգաւոր եւ գաղութներուն վնասակար ըլլալուն համոզումը ե՞րբ գոյացուցիք։ Տոլարներէն առա՞ջ թէ տոլարները մարսելէ յետոյ։

Այդ որակումները որ կ'ընէք «Պայքար» համայնավարներու մասին, մատնութեան համազո՞ր են թէ ոչ։

Թող ամէն ողջամիտ ընթերցող պատասխանէ այս հարցումներուն, ըստ այնմ ճշդելու համար գաղթաշխարհի հայութեան հանդիսան ու խաղաղութիւնը խռովող այս լրբերուն հանդէպ, որոնք իրենց գրպանին չափն գան, ուրիշ բանի մասին մտածած չունին»։

ՍՈՒՏ ՆԷԿԻՒՍԸ

Իտալիոյ ռազմական պատրաստութիւններուն առջեւ Հայէչիստանի Նէկիւսը իր կարգին ձեռք կ'առնէ բոլոր միջոցները, ինչ որ անհրաժեշտ են պատերազմի վտանգի մը պահուն։

Այսպէս ի մէջ այլոց, Նէկիւսը նշանակեց իր սիրիա մաճուսա Մանգասան, որ սեւ կայսրութեան համար մեծ տիտղոս մըն է։ Այս պաշտօնատարը կոչուելու ընթացքին կը կրէ արքայական տարազը որպէսզի թշնամին եթէ անոր ուղղէ իր կրակը, ոչ թէ կայսրը այլ անոր համազգեստը զոհ երթայ։

Նէկիւսը այս վտանգաւոր բայց ցանկալի համարուած պաշտօնը տը – ւած է այս անգամ Մօլահայի կառավարիչին։

Եւ դեռ իմնչ լրբութիւններ, որոնք տեղ գտան ռամկավար մամուլին մէջ, ի պաշտպանութիւն Գ. Միջազգայնականի պաշտօնական եւ անպաշտօն գործակալներուն։

Ռամկավարները ապուշ չէին չգիտնալու համար թէ ինչ կը հետապնդէ համայնավար կուսակցութիւնը գաղութներու մէջ։ Գիտէին որ անոր գործունէութիւնը Հայ ժողովուրդին համար վտանգաւոր էր, բայց որով – հետեւ համայնավար կուսակցութեան հիմնական աչխատանքը Դաշնակցութիւնը քայքայել պիտի ըլլար, նպատակ մը՝ որ իրենցն ալ էր, ոտքով ձեռքով չեներան եղան անոր, գիւրացնելով անոր գործը։ Հոն՝ ուր համայնավար չէր կրնար մտնել, ռամկավարը եւ բարեգործականճին ճամբան հարթեցին։ Հոն՝ ուր համայնավարին խօսքը լսելի չէր ըլլար, ռամկավարները արտայայտիչն եղան անոր մտածումներուն եւ տեսակէտներուն։

Եւ այսպէս տասը տարի, մենք գտնուեցանք ռամկավար – համայնավար հովուերգութեան մը առջեւ, ի վնաս ժողովուրդին եւ հայրենիքին։ Հարս ու փեսային սիրալիր յարաբերութիւններուն վրայ ամպի ծուէն մը տարածուեցաւ ու միայն այն ատեն, երբ կողոպտուած գումարներու բաժանման չուրջ վէճ ծագեցաւ։ Տոլարները մարսելու համար ստիպուեցաւ թաքթիքը փոխել համայնավարներու հանդէպ, որոնք կոկորդը սեղմած էին։ Ու թաքթիքին մէջ յաղողելու համար, սկսաւ մատնանշել համայնավար վտանգը, որու մասին, Դաշնակցութիւնը 10 տարի խօսած ու գրած էր։

Հիմակ կը հարցնենք ռամկավար «Պայքար»ին.

— Համայնավար կուսակցութեան վտանգաւոր եւ գաղութներուն վնասակար ըլլալուն համոզումը ե՞րբ գոյացուցիք։ Տոլարներէն առա՞ջ թէ տոլարները մարսելէ յետոյ։

Այդ որակումները որ կ'ընէք «Պայքար» համայնավարներու մասին, մատնութեան համազո՞ր են թէ ոչ։

Թող ամէն ողջամիտ ընթերցող պատասխանէ այս հարցումներուն, ըստ այնմ ճշդելու համար գաղթաշխարհի հայութեան հանդիսան ու խաղաղութիւնը խռովող այս լրբերուն հանդէպ, որոնք իրենց գրպանին չափն գան, ուրիշ բանի մասին մտածած չունին»։

ՍՈՒՏ ՆԷԿԻՒՍԸ

Իտալիոյ ռազմական պատրաստութիւններուն առջեւ Հայէչիստանի Նէկիւսը իր կարգին ձեռք կ'առնէ բոլոր միջոցները, ինչ որ անհրաժեշտ են պատերազմի վտանգի մը պահուն։

Այսպէս ի մէջ այլոց, Նէկիւսը նշանակեց իր սիրիա մաճուսա Մանգասան, որ սեւ կայսրութեան համար մեծ տիտղոս մըն է։ Այս պաշտօնատարը կոչուելու ընթացքին կը կրէ արքայական տարազը որպէսզի թշնամին եթէ անոր ուղղէ իր կրակը, ոչ թէ կայսրը այլ անոր համազգեստը զոհ երթայ։

Նէկիւսը այս վտանգաւոր բայց ցանկալի համարուած պաշտօնը տը – ւած է այս անգամ Մօլահայի կառավարիչին։

ԹԻՒՐԻՄԱՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՋՕՐ. ՆԱՋԱՐԲԷԿԵԱՆԻ ԵՒ ԱՆԴՐԱՆԻԿԻ ԳՈՐԾՈՒՆԷՈՒԹԵԱՆ ՄԱՍԻՆ

Երկաթէ պատրիարքը մեր կովկասեան իրականութեան մէջ զարձաւ բանպակէ պատարիաբ – կաթողիկոս, իսկ Արմենիան Հայրիկը նախ քան երկաթի դալը ամէն ինչ էր, հրաշալի Հայ, բանաստեղծ, հոգեոր, բայց յամենայն դէպս վարչական մարդ չէր եւ իրր կաթողիկոս՝ թոյլ էր ... Զօր. Նազարբէկեանը տասնհինգ ամենափայլուն սպաներէն մէկն էր, երբ ռուսական պետական լարուած մեքենայ կար։ նա մի քանի անգամ հերոսացաւ, մանաւանդ Դիլմանի տակ, բայց երբ ինքնուրոյն պիտի աչխատէր, բոլորովին այլ պատմանեներում, յիշածս կաթողիկոսների վիճակի մէջ ընկաւ. ինչպէս կաթողիկոսները, այնպէս եւ Նազարբէկեանը ընտրուած էին հայ ազգի ներկայացուցչէներից, եթէ ոչ միաձայնութեամբ, ապա ձայների չնչին մեծամասնութեամբ։ Հայ զինուորականն մարմնի հրահանգի համաձայն՝ հայկական բոլոր զօրամասերը ուղարկեցին Թիֆլիզ ընտրուած ներկայացուցիչներ, որոնց համագումարում դրուած էին երկու թեկնածուներ՝ մեր անդրանիկ հայկական կորպուսը դեկավարելու համար.— Զօր. Բագրատունի եւ Զօր. Նազարբէկեան։ Թեր ու դէմ կարծիքներ փոխանակելէ յետոյ մենք կանգ առինք Նազարբէկեանի վրայ՝ նկատի ունենալով ոչ թէ նրա ռազմական գիտութիւնը կամ բարձր աստիճանը, այլ այն մեծ հեղինակութիւնը, որ նա ունէր թէ թշնամու եւ թէ մեր զօրքերի շարքերում։ Հայկական երրորդ դնդի կողմից դնացած ներկայացուցիչներից մէկն էլ ողբերս դրողն էր, որ իր սպայական ձայնն առանց վերապահութեան տուեց յօգուտ Զօր. Նազարբէկեանի. այդպիսի ընտրութիւն տեղի ունեցաւ հիւանդոտ հայկական զինուորական միտքը կեանքի կոչելու համար։

Ցետոյ կը քալէր մեծ թափօր մը, տաւուլն ու զուռնան ունենալով իր առջեւ։ Ձամբան երիտասարդներ պարեր կը խաղային։ Ամբողջ գիւղը ոտքի վրայ էր։

Թափօրը հասաւ շինութեան վայրը եւ սկաուտներ շրջային չորսկողմը բոլորուեցան։

Պիթիասի քահանան օրհնեց հիմնարկէքը եւ պատգամիչը ըսաւ, որմէ վերջ, «Ոստայն»ի անօրէնը՝ ընկեր Հրաչ Փափազեան՝ գետեղեց անկիւնաքարը եւ ձեռիւով մը շաղախեց զայն։ զգալի էր ուրախութեան սարսուռը որ կ'անցնէր բազմութեան հոգիին մէջէն։

Ցետոյ անկիւնաքարին վրայ մոր թուեցան երկու մատաղուհիները եւ ընկեր Սուրէն Բարախեան չատ գեղեցիկ ճառ մը խօսեցաւ բազմութեան։ Անկէ վերջ երիտասարդներ ազգային եւ յեղափոխական երգեր սկսան երգել։ Սկաուտներ պատուի կեցան, փողերը հնչեցին եւ թափօրը նոյն հանդիսութեամբ եւ խանդավառութեամբ յառաջացաւ դէպի Սէւ Աղբիւր, ուր այս առթիւ սարքուած էր ընկերային խնջոյք մը՝ «Ոստայն»ի վարչութեան կողմէ։

Այս առիթով, նախապէս որոշուած Առաւօտուան արշաւանքի տարեդարձի օրակարգութիւնն ալ միացուեցաւ եւ մինչեւ կէս գիշեր մեծ բազմութիւն մը, աննկարագրելի խանդավառութեամբ զուարճացաւ։ Մուսա լեռան համբաւաւոր թմբկահարը՝ Կիրակոս, արժեցուց իր «արթիսթ»ի կոչումը։

Ցետոյ ես ուղղեցի մեծ թափօր մը, տաւուլն ու զուռնան ունենալով իր առջեւ։ Ձամբան երիտասարդներ պարեր կը խաղային։ Ամբողջ գիւղը ոտքի վրայ էր։

Թափօրը հասաւ շինութեան վայրը եւ սկաուտներ շրջային չորսկողմը բոլորուեցան։

Պիթիասի քահանան օրհնեց հիմնարկէքը եւ պատգամիչը ըսաւ, որմէ վերջ, «Ոստայն»ի անօրէնը՝ ընկեր Հրաչ Փափազեան՝ գետեղեց անկիւնաքարը եւ ձեռիւով մը շաղախեց զայն։ զգալի էր ուրախութեան սարսուռը որ կ'անցնէր բազմութեան հոգիին մէջէն։

Ցետոյ անկիւնաքարին վրայ մոր թուեցան երկու մատաղուհիները եւ ընկեր Սուրէն Բարախեան չատ գեղեցիկ ճառ մը խօսեցաւ բազմութեան։ Անկէ վերջ երիտասարդներ ազգային եւ յեղափոխական երգեր սկսան երգել։ Սկաուտներ պատուի կեցան, փողերը հնչեցին եւ թափօրը նոյն հանդիսութեամբ եւ խանդավառութեամբ յառաջացաւ դէպի Սէւ Աղբիւր, ուր այս առթիւ սարքուած էր ընկերային խնջոյք մը՝ «Ոստայն»ի վարչութեան կողմէ։

Այս առիթով, նախապէս որոշուած Առաւօտուան արշաւանքի տարեդարձի օրակարգութիւնն ալ միացուեցաւ եւ մինչեւ կէս գիշեր մեծ բազմութիւն մը, աննկարագրելի խանդավառութեամբ զուարճացաւ։ Մուսա լեռան համբաւաւոր թմբկահարը՝ Կիրակոս, արժեցուց իր «արթիսթ»ի կոչումը։

Այժմ տեսնենք, թէ ինչ չա՞ծ խօսքեր են, որ ես ուղղել եմ իմ զինուորական բարձր պետի հասցէին.— «Մեր պատգամաւորութիւնը խիստ հիասթափուած հեռացաւ Զօր. Նազարբէկեանից։ Մենք նրանից այն տպաւորութիւնն առացանք, որ նա զուտ զինուորական մարդ է, չոր ու ցամաք թեքնիք ռազմագէտ, բայց անգիտակ հայ պատմութեան եւ մանաւանդ հայ երկրի ողնաշարի ինք – նապաշտպանութեան խնդրին, մինչ – դեռ դերագնահատում էր քայքայուղ ճակատի պաշտպանութիւնը, անտեսելով երկրորդ գիծը, թիկունքը։ Զօրավարի այդ միակողմանիութիւնը նրանից էր առաջանում, որ նա սովոր էր գործելու միշտ կուռ ու կազմ բանակի գլուխն անցած, թի – կունքը հզօրապէս պաշտպանուած եւ կազմակերպուած պետական մեքե – նականութիւն ունեցող երկրում։ Մեզ հասկանալու համար զօրավարը պէտք է լոկ ռուսական զինուորականի հռչակը չունենար, այլ եւ ծանօթ լինէր մեր երկրի աչխարհագրութեան, ներքին ճակատներին եւ մեր ազգի անցեալին։ Զօրավարը պէտք է գիտենար որ չատ անգամ է մեր արտաքին ճակատը ճեղքուել եւ արշաւող հոր

Հակահրէական հոսանքը Թուրքիոյ մէջ

Լոնտոնի թերթերը կը գրեն թէ հակահրէական զօրաւոր հոսանք մը կը տիրէ Թուրքիոյ մէջ, այն աստիճան որ Ղալաթիոյ ոստիկանութիւնը քննու – թեան ձեռնարկած է: (Այս քննութիւնը կապ ունի սիոնական կազմակերպու – թեան մը հետ): Բազմաթիւ Հրեաներ կը հեռանան Թուրքիայէն, մեծ մասը դէպի Պաղեստին կամ արեւմտեան Եւրոպա:

Ծուխ ուտելով 70 օդանաւ կը գնէ

Ծուխի կառավարութիւնը որոշեց 70 օդանաւ գնել Անգլիոյ մէջ, զօրա – ցնելու համար իր օդատորմիղը: Կառավարութիւնը որոշելով տեսակները, խնդրած է փորձեր կատարել յոյն մասնագէտներու առջեւ: Օդանաւերէն 45ը ամբաձիգ պիտի ըլլան, իսկ 25ը պիտի յատկացուին մարզանքներու:

Թուղթի եւ Պրէսթի դէպքերուն հետեւութիւնը

Թուղթի խռովութեանց առթիւ դատուեցան 40ի չափ ամբաստանեալներ, որոնց մեծ մասը 20—25 տարեկան երիտասարդներ են: Տասը հոգի դատա – պարտուեցան վեց օրէն վեց ամիս բանտարկութեան: Եօթին պատիժը գոր – ծադրելի է անմիջապէս: Դեռ ուրիշներ ալ կը դատուին:

*** Զախակողմեան խմբակցութեանց կողմէ Պրէսթ եւ Թուլօն ղրկուած քննիչ յանձնախումբերը վերադառնալով, ներկայացուցին իրենց տեղեկագի – րը: Այս առթիւ հրատարակուած պաշտօնական զեկոյցը այժմէն կ'ամբաստանէ Պրէսթի ծովային եւ Թուլոնի ոստիկանական իշխանութիւնները իբրեւմեծապէս պատասխանատու պատահած դէպքերուն: Քննութենէն կ'երեւայ որ ծայրա – յեղութիւնները աշխատաւորներու կողմէ գործուած չեն եւ թէ չատ մը դի – դուիչներ սողոսկած են յուզարարներուն մէջ:*

ԱՇԽԱՏԱՒՈՐԱԿԱՆ ՄԱՐԶԱՀԱՆԴԷՍԸ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

Ա.ՈՑԵԱՆ Ս. ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄԵԱՆ ԱԼ ԿԸ ՄԱՍՆԱԿՑԻ

Այսօր կը սկսի Բանուորական Դաշնակցութեան կազմակերպած Միջազ – գային Ողիմպիականը Փարիզի մէջ, ուր արդէն հասած են Ռուսիոյ, Անգլիոյ, Հոլանտայի ախոյեանները: Մորմոլային մարզիկներուն մաս կը կազմէ նաեւ մեր հայրենակիցը Ս. Համբարձումեան, որ մեծ համբաւներու տիրացած է Ա. Միութեան մէջ իբրեւ ախոյեան ծանրութիւն վերցնելու (145 քիլօ): Այս մրցումները պիտի տեւեն երեք օր: Պիտի կատարուին Ֆութպոլի, հեծելանի – ւի, պասքէթ – պօլի, լմբշամարտ, վազքի, աթլէթիզմի, եւայլն մրցումներ: Ս. Համբարձումեան պիտի մրցի Փալէ Միւթիւալիթէի մէջ, Ուրբաթ գիշեր, իբրեւ հակառակորդ ունենալով Կրէմօնիզն, որ կը ներկայացնէ Ֆրանսան:

Մրցումները տեղի պիտի ունենան հետեւեալ վայրերուն մէջ,— այսօր՝ հինգշաբթի՝ Սթատ Վէնսէնի եւ Փէրլինկի մէջ, ուրբաթ գիշերը Միւթիւալի – թէի մէջ, շարաթ՝ Սթատ Փէրլինկի մէջ, իսկ կիրակի Սթատ Մէզոն Ալֆոր – վիլի մէջ:

*** Նոյնպէս այսօր տեղի կ'ունենայ Մարսէյլ — Լիոն հեծելանիւի միջազ – գային մրցում մը, որուն կը մասնակցին համաշխարհային համբաւ ունեցող հեծելանուրդներ: Անցեալ տարի այս մրցումին իրենց մասնակցութիւնը բե – րած էին երեք Հայեր՝ Արհատեան, Միւթաբեան եւ Զուլումեան, որոնք զա – ւառման մէջ լաւ տեղ մը գրաւած էին հասնելով Լիոն, առաջինը՝ 26րդ, սաւորման մէջ լաւ տեղ մը գրաւած էին հասնելով Լիոն, առաջինը՝ 26րդ, երկրորդը՝ 36րդ եւ երրորդը՝ 38րդ: Դժբախտաբար այս տարի ցանկին մէջ չհանդիպեցանք իրենց անուններուն: Հայ ըլլալով կը մասնակցի Բարսեղեան անուն հեծելանուրդ մը: Հ. Ս.*

ՋԱՆԱՁԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԹՈՒՄԲ ՄԸ քանդուեցաւ Ճենովայի չրջանին մէջ (Իտալիա), եւ Օրթի – չէլա լիճին ջուրերը պարպուելով կէս առ կէս ողողեցին Օվատա քաղաքը (10.000 բնակիչ): Նախապէս 100—150 կը հաշուէին զոհերուն թիւը, բայց, վերջին լուրերու համաձայն 40էն աւելի չեն, բոլորն ալ խեղդուած: Նիւթա – կան վնասը քանի մը միլիոնի կը հասնի:

1.700.000 ՏՈԼԱՐ կամ 5.324.590 զուիցերիական ֆրանքի դումար մը կը պահանջուի Գերմանիայէն, իբրեւ յետնեալ պարտք Ազգերու Դաշնակցու – թեան: Գերմանիա պարտաւոր է վճարել այս դումարը, վերջնապէս քաշուելէ առաջ: (երկու տարուան պայմանաժամը կը լրանայ հոկտ. 20ին):

ՕԴԱՆԱՒՈՎ ՄԵՏԱՔԻ փախցուցած տունն ձերբակալուեցաւ Ֆրանսացի գործարանատէր մը, Ռումանիոյ մէջ, մեքենային խանգարման հետեւանքով: Օգանաւին տէրը ծանօթ Ռումանացի մըն է, որ նոյնպէս ձերբակալուեցաւ:

ՄԷԿ ՄԻԼԻՈՆ ՖՐԱՆՔի գոհարեղէն գողցուեցաւ Մոնթէ Քարլոյի մէջ, ա – մէնէն բանուկ հրապարակին վրայ: Գողերը պատը ծակելով, ներս մտած եւ պարպած էին: Վաճառատան տէրն է Հրեայ մը, Սալոմոն Սոբեանօ, որ ունէր նաեւ խալամ ծառայ մը, Սաորտ:

ԿԱՆԱՉ ԳՈՐՏԵՐ իջան կրընոպլ քաղաքին մէջ, տեղատարափ անձրեւի մը հետ: Կը կարծուի թէ փոթորիկը ճահիճներու ջուրերը քշելով, անձրեւին խառնած է:

ՈՒԻԼԲԸՐ ՈՒՕՐՍԸՆ, Անգլիոյ պսակաւոր բանաստեղծը, մեռաւ 77 տա – րեկան հասակին մէջ: Երիտասարդ սերունդը մոռացութեան տուած էր այս բանաստեղծը, որ մեծ հռչակ վայելեց պատերազմէն առաջ:

ՏԷՍԻՆ ԾԱՌԱՋի ԳՈՐԾԱԿԱԼ Է՝ Պ. ՄԱՆՈՒԿ ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ
Rue Allée Thénard N. 3 — IX

Հ Ց. Դ.

Դահլիճ

ԼԻՈՆԻ «Վարանդեան» Կոմիտէն ընդ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները 16 Օգոստոս, Ուրբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին «Զարդարեան» Դպրոցին մէջ 181, Rue Lafayette:

ՄԱՐՍԷՅԻ «Իշխան» Ընթակոմիտէի բոլոր ընկերները ստիպողաբար ընդհ. ժողովի կը հրաւիրուին այս Շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին սովորական հաւաքատեղին: Օրակարգ՝ գեկոյց ներկայացուցչական ժողովի մէջ:

ԸՆԿԵՐԱՀԱՄԱԿՐԱԿԱՆ ԽՆՋՈՅՔ

«ԾԱՌԱՋ»Ի ՏԱՍՆԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԹԻԻ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ Հ. Յ. Դ. ԵՒՐՈՊԱՅԻ Կ. ԿՈՄԻՏԷԻ ԿՈՂՄԷ

17 *ՕԳՈՍՏՈՍ ՇԱԲԱԹ ԵՐԵԿՈՅ*

"BONVALET„ *արահին վրէ*

31 Bld. du Temple ՄԷԹՐՕ՝ **République**

ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ 10 ՖՐԱՆԲ,
ԿԸ ՀՐԱՒԻՐՈՒԻ ԸՆԿԵՐՆԵՐ, ՀԱՄԱԿԻՐՆԵՐ
ԵՒ «ԾԱՌԱՋ»Ի ԲԱՐԵԿԱՄՆԵՐԸ

Դաշտահաւնդէս Սէն-Փիէռի դաշտին վրայ

կազմակերպուած՝ վալանսի ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆի
եւ Զ. Ո. ՄԻՈՒԹԵԱՆ Մասնաճիւղերուն կողմէ

15 ՕԳՈՍՏՈՍ, ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ ՕՐ, ԱՍՏՈՒԱԾԱՇՆԱՉ ՏՕՆԻՆ:

Խմբեգներ, խմբական երկսեռ պարեր եւ մասներգներ:

Ճոխ պիւֆէ: Երեկոյեան վերադարձը՝ հանրակառքով ապահովուած է:

ՏԱՐԵԿԱՆ ԴԱՇՏԱՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

կազմակերպուած՝ Ց. Կ. ԽԱԶԻ ՊԱՆԵԼՕ-ՔՈՇԱՆԻ Մ.-ՁԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

25 Օգոստոս Կիրակի, առաւօտեան միչեւ կէս գիշեր ՌՈՊԻՆՈՆ

Chez «FIQUET» AU GRAND ARBREի օգտուն պարտէզին մէջ

Անձրեւի պարագային հանդէսը կը տարուի յարմարագոյն ընդարձակ սրահին մէջ:

Հաղորդ. միջոց.— Փորթ տ'Օրլէանէն առնել 128 թիւ հանրակառքը (3 tickets) եւ իջնել Բոպէնսոն վերջաւորութիւն:

Մուտք 3 ֆրանք:

ԴԱՇՏԱՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Կազմակերպուած՝ Հ. Յ. Դ. ԼԻՈՆԻ ԶԱՐԴԱՐԵԱՆ ԴՐԱՄՍԵՐՍԻ ՎԵՐԶՈՒԹԵԱՆ
եւ հովանաւորութեամբ՝ Հ. Յ. Դ. ԼԻՈՆԻ ՎԱՐԱՆԴԵԱՆ ԿՈՄԻՏԷԻ

18 Օգոստոս կիրակի, առաւօտեան ժամը 8էն մինչեւ երեկոյեան ժամը 9ը

ՓԻԷՌ ՊԵՆԻԹ ԼԱ ՄՈՒՇ (Pierre-Bénite la Mouche) սնտառին մէջ

Եւրոպական եւ հայկական պարեր: Ընտիր *PIERRO - JAZZ*

ղեկավարութեամբ՝ Յասունցի ԵՐՕի:

Գեղարուեստական հոխ բաժին եւ զանազան անակնկալներ:

Պաղ խմիչներ ժողովրդական գիներով:

ԵՐԹՈՒԴԱՐԶԻ ՏՈՄՄԻ ԳԻՆՆ Է 3 ՖՐԱՆՔ:

Ծանօթ. Երթեւեկութեան.— Օմնիպուսները կը մեկնին փլաս Կիշարէն առաւօտեան ժամը միշտ 9-10 եւ 11ին, կէս օրէ վերջ ժամը 1-ին: Իսկ երեկոյեան վերադարձ ժամը 7էն մինչեւ 9ը:

Անձրեւի պարագային դաշտահանդէսը կը յետաձգուի յաջորդ կիրակիի:

Ընկերներ՝ Աւետիս Եաճուպեան եւ Բագրատ Պարոնեան սրտի խորունկ կսկիծով կը ծանուցանեն իրենց սիրելի ընկերոջ՝

ՊՕՂՈՍ ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆԻ

(ԽԱՐԲԵՐԴԻՑ)

դառնաղէտ մահը որ տեղի ունեցաւ Լառօշֆուֆօ հիւանդանոցին մէջ, երկու – շաբթի, 12 Օգոստոս 1935, 27 տարեկան երիտասարդ հասակին մէջ:

Ցուղարկաւորութիւնը պիտի կատարուի վաղը, Ուրբաթ, 16 Օգոստոս 1935, կէս օրէ վերջ ժամը 1.45ին, Փարիզի Հայոց եկեղեցին (15. Rue Jean Goujon) ուրկէ մարմինը պիտի փոխադրուի Issy-les-Moulineaux գերեզմանատունը:

ԾԱՆՕԹ.— Մահազդ չստացողներէն կը խնդրուի ներկայս իբր այդ նկատել:

ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՓՈՐԹ ՏՈՒԹԱԼԻԻ եւ Շրջանի Տիկնանց Խորհրդակցական ժողովը տեղի պիտի ունենայ այսօր հինգ – շաբթի կէս օրէ վերջ ժամը 3ին դպրոցի սրահին մէջ: Կը հրաւիրուին վաղը Ուրբաթ երեկոյ ժամը 8ին, 59 բիս Տիւնուաք, Գ. փափազեանի սրճարանը: կարե – ւոր օրակարգ:

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

Կոս փնտռուի Ստեփան, Արշակ և Սիրանույշ Ստեփանեան (Լօսէմբէյ – ցի), որ իրմիրի աղետին ատեն կորսուած են: Տեղեկացնել՝ Գ. Գէորգ Ստեփանեանի 2, rue Basfroi, Paris (11), France.

ԱԶԳ. ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ

Loterie NATIONALE

ՑՐԴ ՇԵՐՏԻ ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ

ԾԱՌԱՋի ընթերցողներուն խնդրանքին վրայ, հրապա – րակ հանած ենք ՖՐԱՆՍ. ԱԶԳ. ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԵԱՆ ՄԻԱ ՏԱՍՆԵՐՈՐԴ տոմսեր, (ամբողջական տոմսերը ի պահ դրուած են ԾԱՌԱՋի խմբագրութեան մօտ):

Իւրաքանչիւր 1/10 տոմսակիները կ'արժէն 10 *Ֆրանք:*
Տպգր. ծախք 1 *»*
11 *Ֆրանք:*

Դասառեն ապսպրանքի համար դրկել 2 Ֆրանք աւելի:
Արտասահմանեն » » » 4 » »
(ցանձնարարուած նամակի փոխարժէքը)

Դիմել՝ **«HARATCH" 17, Rue Damesme. Paris (13)**

ՏՈՔԹ. ԱՐՇԱԿ ԱՆԴՐԻԱՍԵԱՆ

ՎԿԱՑԵԱԼ ՓԱՐԻԶԻ ԲԱՇՆԿ. ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ ՊԵՏ. ՎԿԱՅԱԿԱՆՈՎ

ՄԱՆԿԱԲԱՐՁ, ՄԱՄՆԱԳԷՏ ԿԱՆԱՆՑ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

*BAUDELOCQUE*Ի ՄԱՅՐԱՆՈՑԷՆ

Հիւանդ կ'ընդունի Չորեքշաբթի եւ Ուրբաթ օրերը ժամը 16 – 12

Maison d'ACCOUCHEMENT

35 ՍԵՆԵԱԿ, ԱՐԴԻԱԿԱՆ CONFORTՈՎ

36, Cours de Vincennes, ՄԷԹՐՕ՝ **Nation,** Հեռաձայն **Diderot 03-96**

ՄԱՏՉԵԼԻ ԳԻՆԵՐ PRIX à FORFAIT

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԴԵՂԱՐԱՆ

52, Rue du Fbg. St. Martin. Paris (10)

(ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԲԱՂՆԻԷԻՆ ԿԻՑ)

Մէթրօ՝ **St. Martin** եւ **Chateau d'Eau. Tél. Nord: 82 - 86**

Փարիզի կեդրոնը բացուած է ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԴԵՂԱՐԱՆ, ուր կարելի է գտնել ամէն տեսակի *ԴԵՂԵՐ*, պատրաստուած մեծ խնամքով ու սիրտ ի թարմ:

Բոլոր ՀԱՅ յաճախորդները կրնան օգտուիլ *Տրիաբար* դեղատան մէջ գտնուող ՀԱՅ Բժիշկի մը խորհուրդներէն:

Etude de Me BERNARD WAHÉ

(12 année)

Licencié en Droit de la Faculté de Paris

Ancien élève de l'École des Hautes Etudes Sociales

JURISCONSULTE

Droit Français et International Privé

159, Rue Lafayette **Tél. Nord 68 - 62**

Կը ստանձնէ ամէն տեսակ դատական խնդիրներ, ինչպէս նաեւ փաղոցի արկածներ, անձամբ կը պաշտպանէ առեւտրական եւ հաշտարար դատարաններու առջեւ, կատարէ certificats de coutumes ներ, կատարէ ժառանգութեան եւ ամուսնալուծման վերաբերեալ բոլոր գործողութիւնները:

Ամէն տեսակ մասնաւոր հանգամանք ունեցող վաւերաթուղթերի խմբագրութիւն, ընկերութեան կազմութիւն եւ հաշուեյարդար: Նախարարութեանց եւ հանրային վարչութեանց ուղղուելիք խնդրագիրներ եւ բողոկցութիւններու կազմութիւն: Հարկային զեղչեր: Ներկայ տնտեսական կացութեան պատճառաւ խորհրդակցութիւններ կը սկսին 10 ֆրանքի, իսկ ճամակով եղած խորհրդակցութեանց համար 15 ֆրանք:

Կ'ընդունի ժամը 9—10 եւ 17 — 19: Նաեւ ժամադրութեամբ

ԿԱՐԴԱՑԷՔ

«LA TRIBUNE DES NATIONS»

(L'Hebdomadaire International) միջազգային շաբաթաթերթ մեծադիր էջերով եւ պատկերազարդ: կը հրատարակուի ամէն շաբթի, աշխատակցութեամբ յայտնի դէմքերու, աշխարհի բոլոր մասերէն բացառիկ թղթակիցներու՝ նուիրուած զանազան երկիրներու:

Գինն՝ *2* Ֆր.: Տարեկան բաժնեգին՝ *80* Ֆր., վեցամսեայ՝ *45* Ֆր. (Տ... եւ գաղութներ):

Հասցէ՝ — 150, Champs - Elysées, Paris.

ՓՆՏՌՈՒԵՑԷՔ եւ ԿԱՐԴԱՑԷՔ երկիծաթերթը՝ «Մ Ե Ղ Ո Ն» փարիզի եւ շրջանի Յառաջի ճշգրիտ ներկայացուցիչ՝ Պ. Ա Ի Ե Տ Ի Ա Ն:

Le Gérant: H. STEPHAN
Imprimerie A. DER (AGOPIAN)
17, Rue Damesme, PARIS (13)

«ԾԱՌԱՋ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (9)

"ԵՐԿԱՄԵԱՑ ՊԱՆԴԽՏՈՒԹԻՒՆ Ի ՀԱՊԷՇՏԱՆ"

Ցօրինեց՝ Տիմոթէոս վրդ. Սադրիչեան

Այս օրինակ դէպք մը եւս Գեր. Իսահակ սրբազան հօր հանդիպեցաւ. հեծած ուղտը կը մղուի յանկարծ փըչալից բարձր թուփերու մէջ, վրայ գլուխը կը սկսին պատռիլ բզքտուիլ, եւ քիչ մըն ալ որ առաջ մղուելու ըլլար, փշահեղձ պիտի լինէր, բայց անսպասելի զօրութիւն մը կարծես թէ ուղտին սանձէն բռնելով դուրս հանեց մահահոտ փչերուն մէջէն՝ արիւնալուայ դէմքով ու ձեռքերով: Այս տեսակ վտանգալից տեղերէն եւ բազմատոյտ գետերէ անցնելով կէս օրէն զկնի հասանք Ճիրանա ըսուած լերան ստորոտը, ուր տեղի Շէխին մեր գալը իմացնելու համար հրացաններ պարպեցին. եւ մենք վրանը լարեցինք եւ անոր տակ հանգիստ առինք: Լերան մարդիկ հրացաններուն ձայնը առնելով կը սկսին փախչիլ. բայց ժամանակ մը անցնելէն ետքը հասկըցան մեր ով ըլլալը եւ ուրկէց գալը: Ճի – բանայ լերան Շէխը քանի մը հոգիով երեկոյին մեր տեսութեան եկաւ, հետը կերակուր եւ կողովակով մը քանի մը հաց բերելով որ ցեխի նման բան մըն էր, եւ չկարացինք քնաւ ուտել: Առաւօտուն դարձեալ գալով պատմեցինք իրեն որու համար գալերնիս եւ մեզի ուր հասցընելիքնին: Իրարու հետ խորհելէն զկնի հաճութիւն տուին գրով եւ ընդունեցին մեզի, ուստի դարձեալ մեր բեռները անկէ վերցընելով ճանապարհին մօտ ուրիչ տեղ մը իջանք: Հոն հասնելնուս մեր հետ եղող զօրքերը եւ ուղեցոյցները ի – րենց ուղտերը առնելով ետ դարձան, եւ քովերնիս մնաց միայն մեզի թա – գաւորին ներկայացնելու համար հետերնիս եկող մարդը, որու քով էր Շէխ Ճիւմայի տուած յանձնարարականը:

Բաւական ժամանակ հոն լերան ըսորոտը սպասէլէն ետքը, երբ տեսանք որ մեզի եկող փնտռող եւ մեր բեռները լեռը հանելու համար մարդ չէր գար քովերնիս. բեռները հոն թողլով, մենք քանի մը մարդոց ա – ռաջնորդութեամբ սկսանք ղպղ ի լեռը վեր ելնել, եւ կէս ժամուն հասնիլ թէ մեծ դժուարութեամբ հոն հասանք, ուր տեղի տները եղեգնէրէ չինուած խուղեր էին: Լերանը Շէխին շատ աղաչանքներ ընելէ ետքը հազիւ թէ սիրտը ըրինք եւ Գեղը — Մարեամի եկեղեցւոյ մօտ տուն մը ցցուց մեզի հանգստանալու, որուն քով մեր երկրի հովիւներուն խրճիթը աւելի մեծ յարգ պիտի ունենայ: Բայց մենք այն չափին ալ գոհ ըլլալով՝ մտանք ներս որ քիչ մը հանգիստ առնք մեր խոնջեալ անդամներուն: Բեռներն ալ, որ վարը մնացեր էին, հոն զտնուող ժողովրդոց քաղցրութեամբ չոյելով՝ զանոնք ալ քովերնիս բերել տուինք նոյն իրիկունը: Անոնց այս աշխատութիւնը, որ սիրով ընդուներ էին, մենք մարդկային եւ քրիստոնէական զգացմամբ յանձնառու եղած կը համարէինք, բայց յետոյ իմացանք անոնց ինչ անիրաւ նպատակի համար ծառայելնին:

Հետեւեալ օրը մեծ Շէխին բերնէն Ըսար — Ամպայի իշխանին գիր մը գրուելով իմաց տրուեցաւ անոր մեր գալը, եւ մեզի հոն հասցնելու համար հարկաւոր եղածները: Մեր եղած տեղէն մինչեւ ի Ըսար — Ամպա լեռը մէկ աւուր ճանապարհ է: երեք օրէն զկնի իշխանին կողմէն երկու մարդ գալով՝ մեր գալուստը բարեւեցին, եւ անոր խրկած ջորին մեզի մատուցին, որ նշան մըն էր անոր կողմէն ընդունելութիւն գտնելնիս. ասիկայ սովորութիւն մըն է իրենց մէջ, որպէս զի ժողովուրդն ալ անոր նայելով՝ պէտք եղածը մեզմէ չխնայեն: Նաեւ իշանին պատուէրն ալ իմացուցին բոլոր չէ – խերուն, որ առանց ուշացնելու ժամ մը յառաջ Ըսար — Ամպա հասցընեն, այսու ամենայնիւ հետեւեալ օրը մեզի ոչ հարցնող եղաւ եւ ոչ փնտռող, եւ ոչ կերակուր տուին: Քանի մը անգամ թախանձեցինք Շէխին հացի համար, բայց նա իրրեւ անզգայ էակ մը չը լսելու կուգար, եւ վերջապէս պատասխանեց մեզի թէ, « ես իմ պարտքս կերակուրի մասին կատարեցի, եւ թէ՝ ժողովրդին վրայ իշխելու կարողութիւն չունիմ, դուք ինձմէ զօրաւոր էք, կրնաք բռնութեամբ հաց բերել տալու»: Այս պատասխանւոյն վրայ թէպէտ եւ քիչ մը խրախուսելով մէկէն մեկալէն հաց կը պահանջէինք, բայց անոնք կամ խլութեան կը զարնէին եւ կամ իրենց բնակարաններուն մէջ մտնելով կը փակէին, եւ Ըսար — Ամպայի իշխանէն վախնալնուն՝ զբոմով ալ չէին տար: Նոյն երեկոյին մնացինք անօթի, այն ցեխի նման հացին ալ գոհ եղանք, բայց այն ալ ձեռքերնիս չանցաւ: Սակայն աստուածային Նախախնամութիւնը՝ որ մեր վրայ կը հսկէր գաղտ, հրաշալի կերպիւ ողորմեցաւ մեզի, ինչպէս ողորմեցաւ Դանիէլին առիւծոց գուբին մէջ: Հետեւեալ օրը երկու կրօնաւոր կանայք եկան ներկայացան մեր բնակարանին մօտ եւ սպիտակ մարդ մը կը հարցընէին թէ ուր կը գտնուի Այս կնիկները մէկ աւուր ճանապարհէ կուգային՝ հետերնին երկու հատ գնաճէ եւ կարմիր պղպեղով համեմեալ հաց բերելով, որոնց գիչերային յայտնութեան մը մէջ պատուէր եղած է՝ որ այս ինչ տեղը երթան ու հաց տանին ճերմակ ու ծերունի մարդու մը: Այս գթասիրութիւնը եթէ ստոյգ յայտնութենէ մ'ալ ստիպեալ չէր, գէթ Հաւատչից բնական անողորմածութեան եւ անհիւրասիրութեան նկարագիր մըն էր, որու մէջ գարձեալ աստուածային մասը կար:

Գնացինք — Մարեամ լերան մէջ անհանգստութենէ բռնադատեալ գաշէինք չէխերուն որ ամպայ մը յառաջ Ըսար — Ամպա հասցընեն, ցրնելու մեզի, զոր օրինաւոր կը կարծէինք, եւ մեզի համար կիւղ եւ ապահով՝ միանգամայն հանգիստ, ինչպէս որ կը պատահի երկու աւուր մէջ հազիւ մեծ 30ի չափ գիւղացի ժողվեց բերբեռները վերցընելու համար (6... 17), որոնց մէկ մէկ ծրար կամ ... կոց մը բան տալով եւ չորս մեծ ... տուկները բեռցընելով՝ առնոր ... ելաւ ու անհետ եղաւ, եւ չկրցինք չհասկընալուս՝ չէինք գիտեր թէ կը տանին, բայց նոյն օրէն զգացինք որ մեր քովն եղած այն ծանրութիւնները, ու տարած գոյքերնուս ... չէնք:

(Շար...)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
(ԵՐԹԵՒԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)
ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,—

17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Clacière 15 – 70

ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃԱՐՄՍԵԱՑ ԵՒԱՄՍԵԱՑ

Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՈՒՐԲԱԹ
16
ՕԳՈՍՏՈՍ
VENDREDI
16 Août
1935

11 ՏԱՐԻ — 11e Année No. 2884

Խմբագիր՝ ՇԱԽԱՐԾ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՕՐՈՒԱՆ ՀՈԳԵՐՆ ՈՒ ՊԱՀԱՆՋՆԵՐԸ

Անցեալ օր կը բացատրէինք թէ բացառիկ պարտականութիւններ կ'իյնան Հ. Յ. Դ. Եւրոպայի գաղնակցական մարմին – ներուն վրայ:

Այդ պարտականութիւնները անգամ մը եւս պիտի ճեւակերպուին ԺԹ. Շրջ. ժողովին մէջ, որ բացուելու երկու, մասնակցութեամբ առաւելապէս երիտասարդ պատգամաւորներու:

Բացի գլխաւոր զեկուցումներէն, իւրաքանչիւր պատգամաւոր անուշտ միասին բերած է չարք մը գործնական դիտելիքներ, ո – րոնք մեծապէս պիտի օգնեն զանազան հարցերու լուսաբանութեան:

Տարակոյս չկայ թէ այդ հարցերուն մէջ տիրական տեղ մը կը բռնեն տնտեսական հոգերը:

Ինչ որ տեսանք վերջին մէկ տարուան ընթացքին, բացատրութեան չի կարօտիր: Տագնապը կարճ տեւէ թէ երկար, մեր պարտականութիւնները չեն թեթեւնար:

Ըսել կ'ուզենք թէ՝ անհրաժեշտ է սերտել եւ գտնել գործնական միջոցներ, փոխադարձ օգնութեան եղանակներ, այսպիսի տնակներու հանդէպ:

Գաղնակցութեան հիմնական ծրագրին ընդհանրային – տնտեսական բաժինը նախատեսած է շարք մը նորութիւններ:

Արդ, գործնական կեանքի մէջ, իւրաքանչիւր շրջան ինքն է որ պիտի գտնազանէ հեռաւորն ու մօտաւորը, կարելին եւ ցանկալին, համաձայն տեղական պահանջներուն:

Ինչ որ կը յայտնի Սոֆիայի կամ Հալէպի մէջ, անշուշտ չի կրնար Թաշարի մը պէս փոխադրուիլ Մարսէյլ կամ Փարիզ: Եւ փոխադարձաբար:

Խնդիրը այն է որ՝ ըմբռնենք թէ հիմնովին փոխուած են մեր կեանքի պայմանները. հետեւաբար, աւելի քան սոխղոգական է գործունէութեան մեթոտներու արդիացումը:

Ինչ ձեռնարկ ալ փորձենք, անոր հիմնական սկզբունքները պիտի բխին Դաշնակցութեան ծրագրէն:

Իսկ որ եւ է ձեռնարկ որ կը ձգտի աշխատաւոր բազմութեանց չահերուն պաշտպանութեան, անոնց փոխադարձ աջակցութեան, չի կրնար հակասել Դաշնակցութեան սկզբունքներուն, որոնք երբէք տատերու կամ ձեւերու կառչած չեն:

Արդ հարցերէն կը ծագին ուրիշներ ալ: Օրինակ մեր դիրքը՝ ընդհանուր աշխատաւորական չարժման հանդէպ եւ յարակից խնդիրներ, որոնց մասին խօսելիքներ պիտի ունենայ Շրջ. Ժողովը:

×

Հ. Յ. Դ. Արեւմտ. Եւրոպայի չրջանին վրայ կ'իյնայ, նաեւ, արդիական կազմակերպումը քաղաքական յարաբերութեանց, որոնք ուժասպառ վիճակ մը ստացած են, տարիներէ ի վեր:

Որ եւ է թիւրիմացութիւն կանխելու համար, ըսենք թէ մեր խօսքը չի վերաբերիր ընդհանուր կուսակցական կամ ազգային քաղաքականութեան:

Այդ գետինը սահմանուած, իրաւասութիւններն ու պատասխանատուութիւններն ալ ճշդուած են:

Ըսել կ'ուզենք թէ դանուելով Եւրոպայի սրտին վրայ, միջազգային ամէնէն բանուկ եւ տիրական կեդրոններէն մէկուն մէջ, Դաշնակցութեան այս չրջանի կեդր. Կոմիտէն կրնայ գործօն եւ արդիւնաւոր դեր կատարել, յարաբերութեանց արդիացման եւ աչխուժացման համար:

Բեղուն դաշտ մըն է այս գետինը Դաշնակցական երիտասարդութեան համար: Ինչո՞ւ չէ, նաեւ միւսներուն համար, կը բաւէ որ դանուին ամուր խարիսխ մը եւ նոյնքան հաստատուն դաւանանքի մը առջեւ:

Ո՞ր օրուան համար պատրաստուեցան մեր համալսարանականներն ու մնացեալը, եթէ նորէն ազերագիրներով ու միջնորդներով պիտի կատարուին մեր արտաքին յարաբերութիւնները, քաղաքական թէ աչխատաւորական:

Նոյն իսկ արեւելեան երկիրներու հանրային – պետական դիակավարութեան չատ մը տարրերը այս ոստանին մէջ կը թրծուին: Ուրեմն, չատ աւելի բազմակողմանի պարտականութիւններ կ'իյնան մեր ուսերուն:

Այս հարցերուն հետ հետուէն – մօտէն կապ ունի նաեւ երիտասարդութեան կազմակերպութեան խնդիրը, որ կը ներկայանայ բազմաթիւ երեսներով:

Մեր չրջանը բացառիկ դիրք մը կը ներկայացնէ այս տեսակէտէն, ինչպէս չատ մը բացատրած ենք:

Արդ, մինչեւ հիմա կատարուած փորձերը բաւական են, եկք մը դանելու եւ առաւելագոյն արդիւնքը ձեռք բերելու համար:

Որքան ալ Դաշնակցութիւնը իր դրօչին տակ համախմբած ըլլայ երիտասարդներու բազմութիւն մը, հոծ եւ կուռ, անդին կը մնան հազարաւորներ, որոնք չունչի կը կարօտին, թեւ կամ ճամբայ կը փնտռեն:

Մենք պարտաւոր ենք մտածել նաեւ անոնց մասին: Թէեւ անդրշ, անոնք նոյնքան ընտիր ազգակներ են գաղութներու ինքնապաչտպանութեան համար:

Մեր խօսքը դասալիքներու կամ ուծացածներու մասին չէ: Ոչ ալ անոնց որ կը սիրեն չուքերու կառչիլ, կամ հայկական միջավայրը չատ նեղ կը գտնեն իրենց անսփսաւ յաւակնութեանց զարգացման համար:

Կ'ակնարկենք այն առողջ, աչխոյժ եւ այլասէր հայրենասէր երիտասարդներու բազմութեան, որ կը խորչի կուսակցական օղակներէն, բայց կ'ուզէ գործել:

Շ.

Հ. Յ. Դ. ԱՐԵՒՄՏ. ԵՒՐՈՊԱՅԻ ԺԹ. ՇՐՋԱՆԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎԻՆ ԲԱՑՈՒԻՄԸ

Երէկ առաւօտ ժամը 11ին բացուեցաւ Հ. Յ. Դաշնակցութեան Արեւմտ. Եւրոպայի ԺԹ. Շրջանային Ժողովը: Պատգամաւորներ ղրկած էին բոլոր շրջանները: Ժողովը աշխատանքի անցաւ շատ ջերմ ու խանդավառ մթնոլորտի մէջ: Կեդր. Կոմիտէի ներկայացուցիչը իր բացման ճառին մէջ ողջունելով շրջանի պատգամաւորները, համառօտակի պատկերացուց Կեդր. Կոմիտէի մէկ տարուան գործունէութիւնը, շեշտելով ամբողջ շրջանի կուսակցական կեանքի համերաշխ եւ կարգապահ վիճակը: Ցայտնեց թէ բաղարական եւ տնտեսական ներկայ ծանր պայմանները պարտի կը դնեն Շրջ. ժողովին վրայ օրակարգի հարցերը քննել ամբողջ շրջանի կուսակցականի կեանքի համերաշխ եւ կարգապահ վիճակը: Ցայտնեց թէ բաղարական եւ տնտեսական ներկայ ծանր պայմանները պարտի կը դնեն Շրջ. ժողովին վրայ օրակարգի հարցերը քննել ամբողջ շրջանի կուսակցական

ՀՈՒՅՍԻՍԱՓԱՌ ՄԻ ՔԱՆԻ ՏԱՐԻ ՀԱՄԱՐ ՀՈՐԻՍՏԱՆԻ ՀԱՅԵՐԸ

Հայերը Հորիստանի մեջ ապրող ամենահին ազգերից մեկն են։ Նրանք Հորիստան են եկել դեռ մ.թ.ա. 1-ին դարում։ Հայերի մեծ մասը ապրում է Հորիստանի հարավային նահանգներում։ Նրանց թիվը մոտ 2 միլիոն է։

Հայերը հիմնականում զբաղվում են գյուղատնտեսությամբ, այգեգործությամբ և անասնապահությամբ։ Նրանք հայտնի են իրենց գինեգործությամբ։ Հորիստանի լավագույն գինիների մեծ մասը հայերի արտադրանքն է։

Հայերը ունեն իրենց եկեղեցին, որը կոչվում է Հորիստանի Հայ Առաքելական Եկեղեցի։ Նրանք ունեն նաև իրենց դպրոցները, որտեղ երեխաները սովորում են հայերեն։

Հայերի մեծ մասը ապրում է քաղաքներում, հատկապես Հորիսբուրգում, Նոր Երևանում և Ոսկե Ձորում։ Նրանք ակտիվ մասնակցություն են ունենում քաղաքական կյանքին։

ՀԱՅԵՐԸ ՀՈՐԻՍՏԱՆՈՒՄ

Հայերը Հորիստանում ապրում են արդեն ավելի քան 1500 տարի։ Նրանք եկել են Հայաստանից, որը գտնվում է Հորիստանից հարավ-արևելք։ Հայերի մեծ մասը ապրում է Հորիսբուրգում, Նոր Երևանում և Ոսկե Ձորում։

Հայերը հիմնականում զբաղվում են գյուղատնտեսությամբ, այգեգործությամբ և անասնապահությամբ։ Նրանք հայտնի են իրենց գինեգործությամբ։ Հորիստանի լավագույն գինիների մեծ մասը հայերի արտադրանքն է։

Հայերը ունեն իրենց եկեղեցին, որը կոչվում է Հորիստանի Հայ Առաքելական Եկեղեցի։ Նրանք ունեն նաև իրենց դպրոցները, որտեղ երեխաները սովորում են հայերեն։

Հայերի մեծ մասը ապրում է քաղաքներում, հատկապես Հորիսբուրգում, Նոր Երևանում և Ոսկե Ձորում։ Նրանք ակտիվ մասնակցություն են ունենում քաղաքական կյանքին։

ՀԱՅԵՐԸ ՀՈՐԻՍՏԱՆՈՒՄ

Հայերը Հորիստանում ապրում են արդեն ավելի քան 1500 տարի։ Նրանք եկել են Հայաստանից, որը գտնվում է Հորիստանից հարավ-արևելք։ Հայերի մեծ մասը ապրում է Հորիսբուրգում, Նոր Երևանում և Ոսկե Ձորում։

Հայերը հիմնականում զբաղվում են գյուղատնտեսությամբ, այգեգործությամբ և անասնապահությամբ։ Նրանք հայտնի են իրենց գինեգործությամբ։ Հորիստանի լավագույն գինիների մեծ մասը հայերի արտադրանքն է։

Հայերը ունեն իրենց եկեղեցին, որը կոչվում է Հորիստանի Հայ Առաքելական Եկեղեցի։ Նրանք ունեն նաև իրենց դպրոցները, որտեղ երեխաները սովորում են հայերեն։

Հայերի մեծ մասը ապրում է քաղաքներում, հատկապես Հորիսբուրգում, Նոր Երևանում և Ոսկե Ձորում։ Նրանք ակտիվ մասնակցություն են ունենում քաղաքական կյանքին։

ՀԱՅԵՐԸ ՀՈՐԻՍՏԱՆՈՒՄ

Հայերը Հորիստանում ապրում են արդեն ավելի քան 1500 տարի։ Նրանք եկել են Հայաստանից, որը գտնվում է Հորիստանից հարավ-արևելք։ Հայերի մեծ մասը ապրում է Հորիսբուրգում, Նոր Երևանում և Ոսկե Ձորում։

Հայերը հիմնականում զբաղվում են գյուղատնտեսությամբ, այգեգործությամբ և անասնապահությամբ։ Նրանք հայտնի են իրենց գինեգործությամբ։ Հորիստանի լավագույն գինիների մեծ մասը հայերի արտադրանքն է։

Հայերը ունեն իրենց եկեղեցին, որը կոչվում է Հորիստանի Հայ Առաքելական Եկեղեցի։ Նրանք ունեն նաև իրենց դպրոցները, որտեղ երեխաները սովորում են հայերեն։

Հայերի մեծ մասը ապրում է քաղաքներում, հատկապես Հորիսբուրգում, Նոր Երևանում և Ոսկե Ձորում։ Նրանք ակտիվ մասնակցություն են ունենում քաղաքական կյանքին։

մը կը լարէ որ, ի վերջոյ ինք ալ կը սարսափի իր ըրածէն եւ Լոնտոն կը փախչի:

Վերջին վարագոյր.— Չկարենալով գոպել իր վրէժխնդրութիւնը, Լոն – տոնէն Ամերիկա կ'անցնի: Հոն, գայ – թակղութեամբ ապրող պարբերաթեր – քակղութեամբ կ'առաջարկեն իրեն հէգեաթի քեր կ'առաջարկեն իրեն հէգեաթի ձեւով պատմել անկախութեան պայ – քին, իսկ պատմութիւնը դեռ չէ բա – ցուած թէ Մարիամի 2000 տարի առաջ ծնած զաւակը որո՞ւն պատկան է: Հետեւաբար անկարելի է նմանու – թիւնը:

Բայց մէկը կայ եւ ըսէ.— մաշալ – լան, հանըմ էֆէնտի: Ամէն տեղ պա – տեցար, ամէն խայտառակութիւն ը – րիր, հիմա ալ եկար եւ ձեռքերը շար – ժելէն մեր գլխացաւ կ'ելուսիս: Աղէկ, սակայն, հանըմ էֆէնտի, ի՞նչ երե – սով ...

Նոր սերունդ

— o —

ՄԱՐՍԷԼ, 11 օգոստոս.—1934—35 ուսումնական տարուան քննութիւն – ները վերջացած ըլլալով ժողովրդա – կան լուսաւորութեան նախարարու – թիւնը հրատարակեց բարձրագոյն եւ միջնակարգ դպրոցներն աւարտող եւ մրցանակ չահող աշակերտներու եւ աշակերտուհիներու ցանկը, որոնց մէջ Հայերը իրենց պատուաւոր տե – ղը ունին: Ստորեւ կուտամ անուն – ները այդ աշակերտներուն (չրջանա – ւարտներ).—

1. Առեւտրական բարձրագոյն դպ – րոց.— Պ. Պ. Յովսէփեան Անդրանիկ եւ Անդրանեան Վազգէն:

2. Առեւտրական երեկոյեան դասըն – թացք.— Պաղտեան Կարապետ:

3. Լիսէ Փեռիէ.— Շապանեան Ար – ման (Ժան Ռիտառ պատուոյ մրցանա – կով):

4. Երաժշտական Քոնսերվաթուար. — Դաշնամուր՝ Օր.ներ Ճինճեան եւ Փափազեան Հեղինէ:

5. Երաժշտական Քօնսերվաթուար. — երգեցողութիւն՝ Օր. Վարժապե – տեան Անժէլ (երկրորդ մրցանակով):

6. Երաժշտական լիսէ.— Երգեցո – ղութիւն՝ Օր. Քէմպէլեան Վէռա (ա – ռաջին մրցանակով):

7. Տպագրութեան եւ մեքենագրու – թեան դպրոց.— Օր. Քէնանեան Ռօզ, (մեքենագրութեան մրցանակով):

8. Արհեստներու պրակտ դպրոց.— Հիւսնութիւն՝ Մարգարեան, սափրի – չութիւն՝ Յարութիւնեան, տպագրու – թիւն եւ կազմարարութիւն՝ Յովա – կիմեան Վարուժան:

9. Արհեստներու եւ արդիւնաբերու – թեան պրովէ.— Վանուհի Ալպէռ եւ Զերչեան Յովսէփ:

10. Բարձրագոյն ուսումնական վը – կայական ատեաններ՝ Օր.ներ Ձերան – եան, Պօսմեան եւ Թորոսեան:

Մրցանակներ շահեցան դասարան – ներու մէջ.

Առեւտրական բարձրագոյն դպրոց, փէյս փիւժ, 2րդ դասարան, — Շե – րինեան Գէորգ, հին աշակերտներու միութեան մրցանակ:

Լիսէ Թիէր,— 5րդ դասարան B2 բաժանմունք, Զիլճեան Նուպար, B3 բաժմ. Տաքէսեան Կարապետ, 6րդ դասարան A2 Դերձակեան, B1 Բազ – ճեան Թիրայր, Փափազեան Շմաւոն, B2, Ձերանեան Մանուկ, 8րդ դաս. A բաժ. Ղազարոսեան Յովհաննէս:Լի – սէ Փէռիէ, 5րդ դաս. B բաժ. Քիւ – թանէան Ժան (բարձրագոյն մրցա – նակ), Լիսէ Լօչեան, 3րդ դաս.B բաժ. Օր. Սարգիսեան Լիպա, 8րդ դաս. B բաժ. Օր. Աչճեան Մայսա:

Երաժշտական դպրոց, սոֆիէժ, նախակրթարան, Օր. Սալմազեան Աննա (երկրորդ մրցանակ):

Ընդունուած են բնութեամբ.

Էքօլ գրական ֆաքիւլթէ, Պ. Ազատ – խանեան, Օր. Կարապետեան Մենուշ: Մարսիլիոյ գիտութեանց ֆաքիւլթէ, Պ. Գասապալեան: Էքօլ վարժապե – տանոց, Օր. Թոմմասեան: Արդիւնա – բերական արական դպրոց, էլեկտ. բաժին, Պ. Սէֆէրեան, արհեստներու իգական դպրոց, Օր.ներ Պալճեան, Փափազեան եւ Մերճէնիկեան:

Ժ. Ա.

ՉԱՑՆԵՐ ԳԱԻԱՌԷՆ

ԶՄՇԿԱՊԱՏԱԳԻՆԵՐՈՒՆ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍԸ

— o —

ՄԱՐՍԻԼԻԱ.— Զմշկածագի Հայր. Մխիթարը այս տարի եւս կազմա – կերպած էր դաշտահանդէս մը, ինձի վստահելով նկարագրութիւնը: Դժ – ուար թէ կարենամ տալ լրիւ պատ – կերը այդ հանդէսին, որ այնքան ճոխ էր: Այս Հայր. Միութիւնը կրնայ պարծենալ որ կը մնայ իր կոչումին վրայ անաղարտ եւ առողջ գեանի վր – րայ եւ կը գործէ չնորհիւ անդամնե – րու եւ վարչութեան գիտակցութեան եւ զոհաբերութեան: Մանօթ որդը չէ ինկած իրենց մէջ եւ չի կրծեր նեբսէն:

Հանդէսը բացուեցաւ «Մեր հայրե – նիք»ով որ երեք փոքրիկներու կողմէ երգուեցաւ յոտնկայս: Մխիթեան կողմէ խօսեցաւ Պ. Գեղամ Մերիկ – եան, պարզելով անոր գործունէու – թիւնը. «Հայի չափ անհրաժեշտ է միութիւն մը որ զօրավիգ հանդիսա – նայ իր կարօտեալներուն իր դժ – բախտներուն, որ վառ պահէ հայրենի ճրագը եւ տոհմային դաստիարակու – թիւն տայ մատաղ սերունդին» ...

Բանախօսելու համար հրաւիրուած էր եղիչէ քհյ. Մխիթարեան, որ փառաբանեց հայ ժողովուրդին դա – րաւոր մարտնչումները, կորովն ու քաջութիւնը: «Հայ ժողովուրդն ալ Իսրայէլացիներուն պէս պիտի դառ – նայ իր պապերու երկիրը տարին – րու գերութենէ յետոյ: Ան երբեք չի ջնջուիր պատմութեան էջերէն:Միայն թէ պինդ փարեցէք ձեր հաւատքին, ձեր կրօնքին, ձեր ազանդութիւնե – րուն եւ սրբութիւններուն: Պաշտեցէք անկախութիւնը եւ ազատութեան խորհրդանչանը՝ եռագոյնը, (որ կը ծածանէր բեմին ճակատը):

Այս բանախօսութենէն վերջ սկսաւ գեղարուեստական բաժինը: երգե – ցին Տիկ. Վարժապետեան, Օր. Հայ – կանուշ Քէնտիրեան եւ Մարի Պէնկօ – եան: Արտասանեցին, Օր. Ա. Տէր – ոէրեան, Եպրաքսէ Պօլօեան եւ Մ. Պրալեան: Մուտք մը աղջիկներ պա – րեցին սպանիական եւ հայկական պա – րեր, դեկավարութեամբ Օր. Մար – սիրոսեանի:

«Վահան – Մորչնի» թատերախում – բը ներկայացուց քրքրջալի դէպք մը:

Զմշկածագի հոչակաւոր ախոյեա – նը՝ Շարլ Մանուկեան հանդիսական – ներու փափաքին վրայ բեմ ելաւ եւ քաջալերական խօսքեր ուղղեց:

Տավուլ զուռնան կը թնդացնէր հանդիսավարը. երգ ու պար, խինդ ու ժպիտ, արեւելքի համն ու բոյրը կար: Եթէ մեծ վիպասանը՝ Վիքթոր Հիւկօն ողջ ըլլար, պիտի բացագան – չէր,— «Ձեր տոհմային լեզուն չեմ դիտեր, բայց անոր մէջ Արեւելքը կը դգամ, դարերը կ'ընդվզմարեմ»:

Կեցցէ՛ Զմշկածագի Հայր. Մխի – թիւնը, որ կը պահէ իր մաքուր դի – մագիծը եւ կը գործէ լրիւ մնջիկ:

Վիճակահանութենէն չահեցան հե – տեւեալ թիւերը, 929, 63, 36, 263, 232, 77, 673, 440: Անոնք որ չեն ստացած թող դիմեն վարչութեան:

Միսաք Խրպեան

ԿՐԹԱԿԱՆ ԳՈՐԾԸ ՍԷՆ ԼՈՒԻ ՄԷՋ

— o —

ՄԱՐՍԷԼԻԱ.— Յուլիս 8ին սկսաւ մեր դպրոցին քննութիւնը եւ տեւեց մինչեւ 20: Քննութիւնը հրապարա – կային էր, ներկայ կ'ըլլային ծնող – ները, թաղեցիները ու երբեմն ալ դուրսէն եկած հիւրեր:

Յուլիս 27ին տեղի ունեցաւ ամա – վերջի հանդէսը: Նախակրթարանի եւ մանկապարտէզի աշակերտներու մասնակցութեամբ: Ձոխ էր հանդէսը իր գեղարուեստական բաժնով: Հան – դիսին մէջ բաժնուեցան մանկապար – տէզը աւարտող 23 փոքրիկներու վր – կայականները: Յուլիս 30ին տեղի ունեցաւ ծնողական առաջին ժողովը եկեղեցւոյ սրահին մէջ, իսկ երկրորդ ժողովը տեղի ունեցաւ օգոստոս 5ին, նոյն տեղը: Դպրոցի տնօրէնը այս երկու ժողովներուն մէջ կարդաց մէկ տարուան նկարագրական եւ բարոյա – կան հաշուետուութիւնը մանրամաս – նօրէն: Համաձայն այդ դեկուցման դպրոցը այս տարի ունեցած է 240 արձանագրուած աշակերտ, 107 ման – կապարտէզի, իսկ 133 նախակրթարա – նի: 240 աշակերտներէն 126ը աղջիկ – ներ են, 114ը մանչեր: Նախակրթա – րանի աշակերտները բաժնուած են 5 կարգերու,— Այբենարան, Ա. կարգ, Բ. կարգ, Գ. կարգ, Դ. կարգ:

Ժամանակի ընթացքին 240 աշա – կերտներէն 27ը անցեր են նոր բաց – ուած Չօկեան «դպրոց»ը, 28 հոգի ալ տեղափոխութիւններու պատճա – ռով հեռացեր են դիւղէն, որով մնա – ցուն աշակերտներու թիւը եղեր է 185: Շրջանը փակուած է 94 նախա – կրթարանի եւ 55 մանկապարտէզի ա – շակերտներով: Աշակերտներուն կ'ա – ւանդուին,— հայերէն, ֆրանսերէն, թուաբանութիւն, Հայոց պատմու – թիւն, աշխարհագրութիւն, իրագի – տութիւն եւ կրօն: Նախակրթարանի մէջ կը դասաւանդեն Պ. Արոյեան, Տիկ. Արոյեան եւ եղիչէ քհյ. Մխի – թարեան: Մանկապարտէզի համար այս տարի հրաւիրուած էր Օր. Գա – լենիկ Մարտիրոսեան:

Ապա թուեց ղպրոցին անյարմա – րութիւնները, դասարաններու չգո – յութիւնը, դասարանական անհրա – ժեշտ առարկաներու պակասը, մի – եւնոյն սրահին մէջ չորս կարգերու դասաւորումը, ուսուցչական կազմի պակասը, որոնց կարելի եղած է յաղ – թել չնորհիւ թափուած չանքերու:

Բարոյական այս դեղեցիկ պահակ – ին դիմաց տխուր է սակայն նիւթա – կան պատկերը: Այս առթիւ յիշեց Հօկի թշնամական դիրքը, անոր բա – ցայայտ պայքարը, ձրի եւ Հայատառ պատկերով աշակերտներ ղրկելու խոտոռումով, համառաբար չահելու փորձականութը, համառաբար դործադրկութիւնը, պետական նպաս – տի դադարումը, եւն.: Գիւղը մեծ մասով աշխատաւոր տարրերէ կը բաղկանայ: Ղպրոցը կը պահուի ա – չակերտներու ամսավճարներով: Ամ – սական ելքն է 2350 ֆր. մինչեւ ապ – րիլ: Ապրիլէն այս ելքը կ'իջնէ 2150ի: Մայիսին՝ 2100 ֆր.: Աշակերտներու ամսաթոշակն է 10—15 ֆրանք:

Նիւթական հաշուետուութիւնը ամփոփուած էր երկու մեծադիր տախտակներու վրայ, յետին ման – րամասնութիւններով: Առաջին տախ – տակը կը խտացնէր 1934 հոկտ. 1էն մինչեւ 1935 յունիս 30 եղած դանձումները եւ առ հասարակ հա – սոյթը: Իսը ամիսներու ընթացքին ամսավճարներէ գոյացած է 14.449 ֆր., առանց հաշուելու բացառիկ հասոյթները: Երկրորդ տախտակը կը խտացնէ յուլիս 1էն օգոստոս 1 եղած դանձումները: Պաշտօնէութեան ո – ճիկները յունիս 15էն մինչեւ սեպտ. ի վերջը, լրիւ երեք ամիս ու կէս կը մնան անվճար:

Ցուսանք թէ այս դեղեցիկ գործը աւելի հաստատուն հիմքերու վրայ պիտի չարունակէ իր ընթացքը:

Գ. Կիւրեղեան

ԹՈՒՐՔԻԱ

ՄԱՐԱՇԸ

Մարաշէն կը դրեն «Թան»ի.—

Մարաշ՝ Թուրքիոյ այն քաղաքնե – րուն նման, որոնք դրաւման էին են – թարկուած, աւերուած անկիւն մըն էր: Մինչեւ քանի մը տարի առաջ, այս թախծոտ գիմագիծը այնքան խօսուն էր որ զինքը տեսնողները կը հասկ – նային թէ որքան տառապած է պատե – րազմէ չրջանին: Եթէ տարի վերյա – տեդնէնք այն վնասները զորս պատ – ճառեց զաղափարներու խառնակու – թիւնը՝ պատերազմէն վերջ, ամբող – ջովին կ'ըմբռնենք Մարաշի երկուան գիմագիծը:

Մարաշցիք, քանի եւ մէկ օրուան ըն – թացքին Ֆրանսացիները արտաքսե – ցին ու չատ մը զոհեր տալէ վերջ, թափօրներով ու յաղթանակի ուրա – խութեամբ զարձան իրենց այրած բոյները: Այն մէկ քանի ծխացող ծխ – նելոյսները որոնք մնացորդներն էին քաղաքին նախկին կենդանութեանը, ինչպէս նաեւ մէկ քանի կիսաքանդ մինարէները կը հասկցնէին թէ քանի եւ մէկ օր առաջ քաղաք մըն էր ան:

ՄԱՄՈՒԼ

Միշտ օտարին

— • —

Հայրենիք հետեւեալ խորհրդա – ծութիւնները կ'ընէ խմբագրականի մը մէջ (30 յուլիս).

— «Ցարական եւ սուլթանական կառավարութեանց օրերուն հայ ժո – ղովուրդին մէջ բուսական խոշոր թիւ մը կը կազմէին այնպիսիները, որոնք ազգի ազատութեան եւ ինքնավար գոյութեան մասին լսել անգամ չէին ուզեր: Անոնք իրենց անձնական չա – հերէն անդին չէին տեսներ: Անոնք պատրաստ էին ծառայելու որ եւ է օ – տար բռնապետի, միայն թէ կարենա – յին իրենց գլուխը պահել: Լաւագոյն պարագային անոնք կը հետաքրքր – ուէին եկեղեցիով եւ կրօնական ու թաղական անմեղ խնդիրներէ անդին ոչինչ կը ճանչնային:

Մեծ պատերազմը, Մեծ Եղեռնը, Հայաստանի հանրապետութիւնը չատ բան փոխեցին մեր ժողովուրդի մէջ եւ, ի մէջ այլոց, չափազանց նուազե – ցուցին, իսկ ժամանակ մը նոյն իսկ բոլորովին վերացուցին վերոյիշեալ մտայնութիւնն ունեցող կամ քարո – զող տարրերը: Սակայն, Թուրք եւ բոլշեւիկեան արշաւանքը Հայաստա – նի վրայ, մեր մանուկ հանրապետու – թեան անկումը եւ Լօզանի դաշնագրի կնքման ազէտը նորէն հրապարակ բերին անտարբերութեան հոսանք մը դէպի ազգին քաղաքական բախտը:

Վերջին տարիներու ընթացքին նր – կատելի կերպով մեծցած կ'երեւի այդպիսի անտարբերութեամբ վա – րակուածներու թիւը, ինչպէս որ մեծ – ցած է հայրենասիրութեան պիտա – կին տակ օտար բռնակալի մը իբր գործիք ծառայելու պատրաստ անձե – րու թիւը:

Հոգեբանօրէն այս երկու տարրերն ալ իրարու մօտ են, նոյն իսկ չատ նը – ման են: Երկուքն ալ տարուկի, լը – վանթինի մտայնութիւն եւ հակում – ներ ունին: Երկուքն ալ հայ ազգը ազատ, անկախ եւ միացեալ պետա – կան կեանքի մը անընդունակ կը նկա – տեն: Երկուքն ալ օտարին կ'երկրպա – գեն եւ պատրաստ են անոր դոհելու ի – րենց ազգի չահերն ու գերադոյն ի – տէալները: Տարբերութիւնը անոնց միջեւ միայն այն է, որ խորհրդային կառավարութեան ձեռքը ուղղակի գործիք եղողները աւելի աչքիս, ա – ւելի գործօն են, մինչդեռ անտարբե – րութեան ախտով հիւանդները աւելի կրաւորական մարդիկ են քաղաքա – կան տեսակէտով:

Այս տարրը ներկայացնող լրման – թէն Հայերու մէկ օրկանը, որ Նիւ Եորք կը հրատարակուի, վերջերս խիստ յատկանշական խմբագրական մը գրած էր «Հրաժարիմք ի քաղա – քականութենէն» վերնագրով: Հիմնա – կան միտքն այն էր, թէ «մենք տկար ազգ մըն ենք» եւ պէտք է անպայման մեր քաղաքական բախտը յանձնենք մեծ պետութեան մը, ինչպիսին որ է Մորմ. Միութիւնը. Թէ քանի որ Հա – յաստան չունի յատուկ ազգային քա – ղաքականութիւն մը, մենք ալ պէտք չէ ունենանք. Թէ ամէն տեղ մեր դա – դութները պիտի հետեւին միայն գի – րենք հիւրընկալող երկրի քաղաքակա – նութեան, թէ «ժամանակը հասած է սթափելու երազանքէ եւ խաբկանքէ թմբկրէն», թէ «ժամանակը հասած է վերջապէս խմաամտաբար եւ արիա – բար յարաբերելու, հրաժարիմք ի ֆաղաքականութենէ»:

Ասիկա կը նշանակէ, թէ այդ մար – դիկ կ'առաջարկեն Հայութեան հե – տեւիլ ամէն տեսակ օտար քաղաքա – կանութեանց, բայց հրաժարիլ սեփա – կան ազգային քաղաքականութիւն ունենալէ:

Այդ մարդիկը կ'ուզեն Հայութիւնը 50—60 տարի եւս տանիլ, կ'ուզեն ամ – բողջովին ջնջել Հայոց նորագոյն պատմութիւնը, կ'ուզեն սպանել հայ ժողովուրդի հոգիին մէջ ազատ, ան – կախ եւ միացեալ հայրենիք մը ունե – նալու հրաւառ տենչը, մէկ խօսքով կ'ուզեն, որ Հայութիւնը զադրի ազգ ըլլալէ, հրաժարի սեփական պետու – թիւն ունենալու ձգտումէն եւ ամէն տեղ, նոյն իսկ իր մայր Հայրենիքի մէջ օտարին տարուկը մնայ»:

Այս ցաւալի վիճակը ճիշդ 13 տարի առաջ էր: Այդ ատ օրերը պատմութեան անցան եւ պատերազմին 15րդ տարին Մարաշին արցունքները միանգամ ընդ միշտ սրբուեցան: Մարաշի փո – ղոցները սալայատակուեցան, հասա – րակաց եւ ազգայոց պարտէզներ չին – ուեցան: Արեւելեան Անատոլուն Մի – ջին Անատոլուին միացնող խճուղին (Մարաշ – Կեսարիա), որ այս չրջա – նին մեծագոյն երակն է, հանր. չի – նութեան արժանաւոր գործակալ՝ Զէքին Քայայի չնորհիւ մօտերս կա – տարեալ ձեւով մը կը լրանայ:

ԿՐԹԱԿԱՆ ԳՈՐԾ

«Թան» կը գրէ (29 յուլիս).—

Յաուելիկայ կրթական տարեչրջա – նին նոր լիսէներ եւ միջնակարգ վար – ժարաններ չբանալու որոշում տուած է կրթ. նախարարութիւնը: Մինչդեռ Անատոլուի կուսակալութեանց եւ գա – ւառակներուն բնակիչները ապերաս – դրեր պատրաստած են եւ լիսէներ եւ միջնակարգ վարժարաններ կը խնդ – րեն:

Նոր բացուելիք վարժարաններու համար գործակարութիւնը բաւարար թիւով ուսուցիչ եւ ուսումնական պի – տոյքներ չի կրնար գտնել: Արդէն, ներկայիս չատ մը միջնակարգ վար – ժարաններ ուսուցչական թերի կազ – մով եւ կրթական պիտոյքներ անբա – ւարար քանակով աչխատելու ստիպ – ուած են: Ակնպէս որ մեր միջնակարգ վարժարաններէն չենք կրնար ստա – նալ այն հունձքը, զոր կը սպասենք: Այսօր, երկրին պաշտօնական միջնա – կարգ վարժարաններուն ընդհանուր թիւը 90 է, իսկ լիսէներունը՝ քա – ռասուն: Այդ վարժարաններուն մէջ դասաւանդող ուսուցիչներէն 150 կրթ. անհրաժեշտ ցենզը չեն լրացներ, կամ ասպարէզով ուսուցիչ չեղող, բայց փոխարինող անձեր են: Կրթ. գործա – վարութիւնը հարկ կը զգայ միջնա – կարգ վարժարաններու ուսուցիչները գտնել արժէքաւոր տարրերէն: Վեր – ջին տարուան ընթացքին եւս, կարգ մը միջնակարգ վարժարաններու մէջ դասերէն մէկ քանին բնաւ աւանդը – ւած չեն ուսուցիչ չըլլալուն պատճա – ռաւ ...

ԿԸ ՓՆԴՐՈՒԻ յօդուածագիրներէ եւ թղթակիցներէ իրենց գրութիւնները գրել թուղթին մէկ երեսին վրայ քե – թեռնելի եւ մեքենով:

ՆԻՒԹԵՐ ՊԱՏՄՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ

ԹԻՒՐԻՄԱՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՋՕՐ. ՆԱՂԱՐԲԷԿԵԱՆԻ ԵՒ ԱՆԴՐԱՆԻԿԻ ԳՈՐԾՈՒՆԷՈՒԹԵԱՆ ՄԱՍԻՆ

Իր սպարապետութեան օրով եւս Ջօր. Նաղարբէկեանը դէմ է եղել միշտ ինչ ինչ պատճառներով թէ – կունքի եւ ճակատի կիսւներին, այն – պէս որ Զօբանքեարայի, Զանգի Բա – սարի, Ալրաբայի, Վեղի – Բասարի, Լօռի – Փամբակի, Հակավրացական, Զանգեզուր – Ղարաբաղի եւ Նախի – ջեւանի հակաղբէկեանական, նմա – նապէս Օլթիի հակատաճկական բոլոր կիսւներն ու արշաւանքները տեղի են ունեցել հակառակ սպարապետի կամ – քի եւ թելադրութեան. սրանից աւե – լին Թող Թոյլ չտրուի մեզ ասելու... Այսքանը պիտի աւելցնեմ միայն, որ եթէ այդ ժամանակներում պահ – պանողական եւ հանդուրժող սպա – րապետի կամքը յաղթանակէր, այ – օրուան մեր խորհրդային կոչուած Հայաստանի դոյութիւնը մեծ հար – ցականի տակ կը լինէր դրուած ...

Բ.

Իմ յարգելի գրադատը ուղղակի յարձակողական դիրք է բռնել իմ հանդէպ Անդրանիկի մասին գրածնե – րիս առթիւ, ինձ համար անհասկանա – լի պատճառով. չեմ խմանում թէ ին – չո՞ւ է այդքան Պ. Յովհաննէսեանը յարուել Անդրանիկի, այդ համազդա – յին հերոսի դէմ, անգամ նրա մահ – ուանից յետոյ: Տեսէք թէ ի՛նչպէս է արտայայտում Ա. Յովհաննէսեանը.— «Ցօդուածագիրը պատմում է Անդրա – նիկի գործունէութեան մասին Զան – գեզուրում: Մեր նորագոյն պատմու – թեան մի զժուարին չրջանում, երբ պետական կեանքը դեռ եւս վերջնա – կանապէս չէր կազմաւորուել, անկայուն քաղաքականութեան հնարաւորու – թիւնները չէին պակասում նրանց հա – մար,ովքեր զրանով զբաղուելու ցան – կութիւն ունէին: Անդրանիկը ինչպէս յայտնի է, չուզեց իր կարողութիւն – ները ի սպաս դնել Հայաստանի հան – րապետութեան եւ իր «աշիրէթի» գը – լուխն անցած, դնաց Զանգեզուր, Գարսկաստան՝ միանալու Անգլիացի – ներին եւ կրկին վերադարձաւ նոյն ճանապարհով Երեւան,որտեղ իր վեր – ջին տրադիկոմեդիան խաղալուց յե – տոյ, մեկնեց արտասահման:

Ցօդուածագիրը Ցովակ Ստեփանեա – նը խանդավառուած է Անդրանիկով եւ բնականաբար, նրա գործունէու – թեան մասին որ եւ է քննադատական խօսք չունի ասելիք: Քննադատու – թեան կամ աւելի ճիշդ ինքնաքննա – դատութեան պակասը զգացւում է նաեւ պատմութեան նիւթի ու հեղի – նակի ոճի մէջ:

Մեր մօտիկ անցեալում եղել են դէպքեր, երբ հայ տարրը հանդէս է եկել նոյն դերում, ինչ որ Թուրքը եւ կատարել է գործեր, որոնք մենք ցա – ւելով կարող ենք միայն յիշել: «Մեղքը մերը չէ, մեղքը դուշմանինն է» արդարացումը կրկնելիս, Ց. Ստե – փանեանը չպիտի մոռանայ, որ այ – նուամենայնիւ, խօսքը մեղքերի մա – սին է: Այստեղից հետեւում է այն եզրակացութիւնը, որ «մեղաւոր գոր – ծերի» մանրամասնութիւնները՝ նը – կարագրուած վառ ոճով, տեղ չպիտի գտնէին այս յօդուածի մէջ: Զպէտք է մոռանալ, որ խօսքը վերաբերում է ոչ թէ արաբական արշաւանքների չը – ջանին, այլ երէկուայ մեր օրերում կատարուած դէպքերին»...

Թող խոստովանի նախ եւ առաջ Պ. Յովհաննէսեան, որ այսպիսի ոճով գրախօսական չպիտի գրէր մէկի դէմ, որ լուսանկարչական ճշդութեամբ տուել է երէկուայ մեր օրերին կա – տարուած դէպքերը, եւ առաւել նը – ման գրախօսականը տեղ չպիտի դտ – նէր «Հայրենիք» օրաթերթի էջերում: Սակայն աչխատենք, որքան կարելի է դուսպ ոճով, ծանր ու թեթեւ անել, ինչպէս կ'ասեն Ղարաբաղցիք, Յովհ – աննէսեանի ասածները:

Ով ուշի ուշով հետեւել է իմ գրած «Արցախեան դնդի պատմութեան», նա իմացել է, որ Անդրանիկն ինքնա – գլուխ չեկաւ Զանգեզուր, այլ Ազգա – յին Յորհրդի միաձայն հաւանու – թեամբ եւ յատուկ հրաւէրով: Մեր հանդուցեալ նահատակ ընկեր Շերին – եան Աբշակն էր, որ երկու անգամ գնաց Անդրանիկին հրաւիրելու Գոդ – թանից, ապա եւ Ղափանից: Անդ – րանիկի դէպի Յոյ արշաւելը չատ թեր ու դէմ դատողութիւնների տեղիք է տուել. մենք այստեղ յատկապէս զբ – րանով չենք կարող զբաղուել, մանա – ւանդ որ հինգ տարի առաջ «Ցառաջ»ի էջերում բանակուել մէջ մտանք այդ հարցի առթիւ եւ ապացուցինք, որ այդ արշաւանքը խիստ օգտակար է հանդիսացել թէ Ուրմի – Սալմաստից հայութեան եւ Ասո – րիների եւ թէ ընդհանրապէս ներքին եւ արտաքին ճակատների նկատմամբ: Բազուի հերոսական կռիւները եւ Անդրանիկի ընդվզումը Յոյի տակ, ա – պա Նախիջեւան — Զանգեզուրի չը – ջանում խանգարել են տաճկական ա – նարգել յառաջխաղացումը եւ գեր – մանեւտաճկական որոշ ռազմական հաչիւները: Այս իրողութիւնն ար – ձանագրում է այնպիսի ռազմական հեղինակութիւն, որպիսին է գերման զօրավար Լուտենդորֆ, կարծում եմ, որ ամէնքս պէտք է յօժարութեամբ ընդունենք այդ կարծիքը եւ աւելորդ տեղից քարեր չնետենք մեր ցեղի հե – րոսի դէմ: Հայաստանի հանրապե – տութեան սահմաններում չմնաց Անդ – րանիկը, թերեւս դա սխալ էր նրա կողմից, բայց իրողութիւն է, որ տասնեակ տարիներ առաջ նրա գլու – խը հազար ոսկիով գնահատող Թուր – քերի խոկ պահանջով նա, Անդրանի – կը, օրէնքից դուրս յայտարարուեց. այստեղից պէտք է անպայման հե – տեւցնենք, որ եթէ նա մնացած լինէր Երեւանում, մի եւնոյնն է, յետոյ պէտք է հարկադրուած լինէր լուծները բարձրանալու ...

ՑՈՎԱԿ ՍՏԵՓԱՆԵԱՆ

դուած գոյութեան պաշտպանութեան միջոցներէն: Ա. Դ. Խորհուրդը կը տոանձնէ՞ պատասխանատուութիւնը աշխարհի առջեւ, երբ Թոյլ կուտայ ջարդ պատրաստել ժողովուրդի մը համար որ ոչ ոքի կը սպառնայ»:

⁂ Ատոհս Ապէպայէն կը հեռագրեն թէ հապէշական կառավարութիւնը կարեւոր քանակութեամբ զէնք եւ ռազմամթերք ղրկած է Հարրար, այդ չբլանին պաշտպանութեան համար: Ուրիշ առաքումներ ալ պիտի կատարուին զէնքի սահմանամերձ չբլանները, ուղտի կարաւաններով: Կայսրը հրամայած է ցուցակագրել բոլոր ռազմանիւթերը: Պաշտօնական տեղեկագրի մը համաձայն, հիւսիսային նահանգին մէջ կը գտնուին 450,000 զինուորներ, կազմ եւ պատրաստ պատերազմի:

Միեւնոյն աղբիւրէն կը հեռագրեն թէ Ատոհս — Ապէպա հասած են երկու հազար գնդացիրներ, որ գնուած էին Ճափոնէն:

⁂ Իտալական կառավարութիւնը հրամայեց զէնքի տակ առնել 50,000 զինուոր եւս, առանց դասակարգի խտրութեան: Բացառութիւն պիտի ըլլայ միայն կղերականներու եւ 1.54 մեթրէն վար հասակ ունեցողներու համար: Այս նոր բակոչները պիտի ծառայեն երկրին պաշտպանութեան, Ափրիկէ գացողներուն տեղը բռնելով:

Միեւնոյն ատեն պիտի կազմուի սեւ չապիկաւոր կամաւորներու լեգէոն մը, արտասահման բնակող Իտալացիներէ:

⁂ «Էքսէլսիօր»ի Հռոմի թղթակիցը 500,000 կը հաշուէ հապէշական սահմանին վրայ համախմբուած զինուորներուն թիւը, առանց հաշուելու 40 — 50 հազար բանուորներ: Ամենամեծ բանակն է այս որ կը համախմբուի Ափրիկէի մէջ, կարդագինէի արշաւանքէն ի վեր: Այս բանակէն զատ, Իտալիոյ մէջ պատրաստ կը սպասեն 13 դաս նորակոչներ, ինչպէս եւ սեւ չապիկաւորներ: Այս արտակարգ ուժերէն դուրս կը մնայ բուն կանոնաւոր բանակը:

⁂ Այս չաթթու կը սկսին իտալական ռազմախորձերը, աւստրիական սահմանին վրայ, մասնակցութեամբ 500,000 զինուորներու: Մուսոլինի անձամբ պիտի հետեւի գործողութեանց, որոնք պիտի չարունակուին մինչեւ ամռան վերջը: Բոլոր այն նախարարները որ զինուորական տարիք ունին, ինչպէս եւ երեսփոխաններն ու ծերակուտականները զէնքի տակ պիտի առնուին, մաս – նակցելու համար ռազմախորձերուն: Ամենամեծ ռազմախորձն է այս, պատե – րազմէն ի վեր:

⁂ Իտալական կառավարութիւնը 13 օտար նաւեր գնած է դանազան երկիր – ներէ:

Աթէնքի թերթերը կը գրեն թէ Իտալացիները զինուոր կը համախմբեն Հոդոսի եւ երկուտասան կղզիներու մէջ, միեւնոյն ատեն բանուորները վարձե – լով, նաւեր եւ տուներ բանագրաւելով եւայլն:

⁂ Տարուան առաջին վեց ամիսներու մէջ ոգին Իտալիա 3,175,000 թոն հանքածուխ գնած է Գերմանիայէն մինչ անցեալ տարի 2 միլիոն էր: Իտալիա օտար հանքածուխին մեծ մասը Գերմանիայէն կը ճարէ:

Փարիզի խորհրդակցութիւնները

Ֆրանսայի արտաքին նախարարը եւ Անգլիոյ պատուիրակները նախնական խորհրդակցութիւն մը կատարեցին չորեքշաբթի օր, հարթելու համար այս օրուան ժողովին դժուարութիւնները: Երէկ ալ նոյն ձեւով խորհրդակցութիւն մը կատարուեցաւ Պ. Լավալի եւ Իտալիոյ պատուիրակներուն միջեւ: Անգլիոյ պատուիրակները կը ջանան իրենց կողմը գարձնել Ֆրանսան, աւելի ուժգնո – րէն ճնշելու համար Իտալիոյ վրայ:

ՋԱՆԱՁԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՋԱՐՇԱՒՆ ՈՒ ԼԱՁԱԿԸ արգիլած է Գոնիայի քաղաքապետութիւնը: Մին – չեւ Սեպտեմբեր 15 պայմանաժամ տրուած է կիներուն, իրենց երեսը բանալու եւ արդիական ձեւով հագուելու համար:

ԱՂՋԻԿ ՕԴԱՆԱՒՈՐԴ ՄԸ Պոլսէն Պերլին հասաւ չորեքշաբթի առտու ժամը 6ին: Գերմանիայէն Թուրքիա թռած եւ վերադարձած էր մէկ օրուան մէջ, նոր սաւառնակով մը որ ունի մէկ շարժիչ մեքենայ:

ՀԱՐԻՒՐ ԿԱՏՈՒՆԵՐ տուն — տեղ եղած էին մառանի մը մէջ, Լուսմէլ փողոցին վրայ: Պատմութիւնը կ'ըսէ թէ տունը նոր չինուած ատեն, բանուոր – ները կատու մը պահեր էին: Վարձակալները բարի նախանձով մը կը կերակ – րէին կատուներն ու ձագերը, առանց բանէ մը կասկածելու: Ատեն անցնելով, սերունդը կը հասնի հարիւրի: Անցեալ օր, երբ վարձակալներէն մէկը մառան կը մտնէր չիչ մը գինի հանելու համար, յարձակման ենթարկուեցաւ: Կատու – ները դուրս հանելու բոլոր փորձերը անօգուտ անցած ըլլալով, ոստիկաններ կանչուեցան որպէսզի հեղձուցիչ կազ արձակեն: Ամէնէն վերջը կենդանիներու պաշտպան ընկերութեան նախագահը, Տիկին Կասթ, օգնութեան հասաւ, մաս – նաւոր թակարդ մը ներկայացնելով եւ յուշիկ — յուշիկ դուրս քաշելով կա – տուները:

ՁՈՐՍ ՄԻԼԻՈՆ ՖՐԱՆՔ կտակած է Ֆրանսացի մը, միջազգային կազմա – կերպութեան մը, պայքարելու համար համաչնաւարութեան դէմ: Կտակը բացուեցաւ Ժընեւի մէջ:

ԿՂԵՐԱԿԱՆ ՏԱՐԱՁԻ արգելքին հետեւանքով, խնդիր մը ծագած է Պոլսոյ Ցունաց Պատրիարքարանին եւ կուսակալութեան միջեւ: Եպիսկոպոսները պէ՞տք է կղերական տարազ հագնին, Սինոդի ժողովներուն մասնակցած ա – տեն: Պատրիարքը կ'ըսէ թէ Սինոդին բոլոր նիստերը տեղի կ'ունենան մաս – նաւոր սենեակի մը մէջ, չբլապատուած սրբազան պատկերներով որոնց առ – ջեւ մոմեր կը վառին միշտ: ուրեմն կրօնական արարողութիւններ են, հետե – ւաբար եպիսկոպոսները պէտք է կղերական տարազ հագնին: Դիմում պիտի կատարուի ներքին գործոց նախարարութեան, խնդիրը լուսաբանելու համար:

Հ Յ. Դ.

Գումարում

Լիոնի «Վարանդեան» Կոմիտէն ընդ. Ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները 16 Օգոստոս, Ուրբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին «Զարդարեան» Դպրոցին մէջ 181, Դուր Լաֆայէթ:

Մարսէյլի «Իշխան» Ընկերակոմիտէի բոլոր ընկերները ստիպողաբար ընդ. ժողովի կը հրաւիրուին այս Շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին սովորական հաւաքատեղին: Օրակարգ՝ զեկոյց ներկայացուցչական ժողովի մէջ:

ԸՆԿԵՐԱՀԱՄԱԿՐԱԿԱՆ ԽՆՋՈՅՔ

«ՅԱՌԱՋ»Ի ՏԱՍՆԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԹԻԻ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ Հ. Յ. Դ. ԵՒՐՈՊԱՅԻ Կ. ԿՈՄԻՏԷԻ ԿՈՂՄԷ

17 ՕԳՈՍՏՈՍ ՇԱԲԱԹ ԵՐԵԿՈՅ

"BONVALET„ *urահիւ մէջ*

31 Bld. du Temple ՄԷԹՐՕ՝ **République**

ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ 10 ՖՐԱՆՔ, (ԸՆԹՐԻՔ ԵՒ ԳԻՆԻ), ԿԸ ՀՐԱՒԻՐՈՒԻ ԸՆԿԵՐՆԵՐ, ՀԱՄԱԿԻՐՆԵՐ ԵՒ «ՅԱՌԱՋ»Ի ԲԱՐԵԿԱՄՆԵՐԸ

ԴԱՇՏԱՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Կազմակերպուած՝ Հ. Յ. Դ. ԼԻՈՆԻ ՁԱՐԴԱՐԱՆԱՑ ԴՐԱԽՍԲՈՆԻ ՎԱՐՉՈՒԹԵԱՆ ԵՒ հովանաւորութեամբ՝ Հ. Յ. Դ. ԼԻՈՆԻ ՎԱՐԱՆԴԵԱՆ ԿՈՄԻՏԷԻ

18 Օգոստոս կիրակի, առաւօտեան ժամը 8էն մինչեւ երեկոյեան ժամը 9ը

ՓԻԵՌ ՊԷՆԻԹ ԼԱ ՄՈՒԻԹ (Pierre-Bénite la Mouche) անտառին մէջ

Եւրոպական եւ հայկական պարեր: ընտիր *PIERRO - JAZZ* ղեկավարութեամբ՝ Սասունցի Ե Ր Օ Ի:

Դեղարուեստական ճոխ բաժին եւ զանազան անակնկալներ

Պաղ խմիչներ ժողովրդական գիներով

ԵՐԹՈՒԽԴԱՐՁԻ ՏՈՄՄԻ ԳԻՆԸ Է 3 ՖՐԱՆՔ

Ցանօթ. երթեւեկութեան.— Թօպաիւսները կը մեկնին փլաս կիշառէն առաւօտեան ժամը ճիշտ *9-10* եւ *11*ին, կէս օրէ վերջ ժամը *1*-ին: Իսկ երեկոյեան վերադարձ ժամը 7էն մինչեւ 9ը:

Անձրեւի պարագային դաշտահանդէսը կը յետաձգուի յաջորդ կիրակիի:

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած՝ ՀԱՄԱԶԳԱՑԻՆ ՍԵՒՐԱՆԻ Մ.-ՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

Այս կիրակի առաւօտէն մինչեւ իրիկուն

Notre Dame des Angesի պաղ աղբիւրին մօտ:

ձոխ պիւֆէ ժողովրդական գիներով:

Անձրեւի պարագային կը յետաձգուի գալ կիրակիի:

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

ՏԻԳՐԱՆԱԿԵՐՏԻ եւ ՇՐՋԱՆԻ ՀԱՅՐԵՆԱԿՑԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՓՈՆ ՏԸ ՇԷՐԻՒԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

18 *Օգոստոս կիրակի օր, Պաղ Աղբիւրին մօտ:*

կը նուագէ ԻՏԱԼ՛ԿԱՆ խումբը:

Հայկական եւ եւրոպական պարեր: ձոխ պիւֆէ ժողովրդական գիներով:

ՈՒԽՏԱԳՆԱՑՈՒԹԻՒՆ

ՁՕՐԱՎԱՐ ԱՆԴՐԱՆԻԿԻ ԴԱՄԲԱՐԱՆԻՆ

Նախաձեռնութեամբ ՀԱՅ ԿԱՄԱՒՈՐ. ԵՒ ՄԱՐՏԻԿՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

ՅԱՌԱՋԻԿԱՑ ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1ի ԿԻՐԱԿԻ ՕՐ

Մանրամասնութիւնները յաջորդով

կը խնդրուի Ագգ. Մարմիններէն այդ օրը վերապահել բացառաբար Ագգ. ճերոսի յիշատակին:

ՀԱՅ ԳԱՂԹԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ՊԱՇՏՕՆԱՏՈՒՆԸ *71, Avenue Kléber*

ՀԱՄՑԷՆ ՄԻՇՏ ՆՈՑՆՆ Է

Բաց է ամէն առաւօտ ժամը 10—12.30: — Դիմել ամէն կաթգի վկայականներու համար:

Խորհուրդներ կը տրուին իմիճռութեան թուղթերու վերաձորգման համար:

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ԼԻՈՆի «Լիբասիօ-Սուրիական» միութեան անդամները ստիպողաբար ժողովի կը հրաւիրուին այսօր Ուրբաթ երեկոյ ժամը 8ին, 59 րիւ Ֆիւնուար, Պ. փափազեանի սրճարանը: կարեւոր օրակարգ:

Le Gérant: H. STEPHAN
Imprimerie A. DER (AGOPIAN)
17, Rue Damesme, PARIS (13)

ԿԸ ՓՆՏՌԻՒԻ

Տիկին Նոյեմզար Մանուկեան կը փնտռէ իր եղբայրը՝ Մանուկ Մանուկեանը (Գասթէյունիի Տէվրէկ դիւղէն): Ասկէ առաջ կը գտնուէր 149 rue Lafayette, Փարիզ:

Լուր ունեցողներէն կը խնդրուի իմացնել իր քրոջը՝ Նոյեմզար Մանուկեանի, 23, rue du Turen, Marseille.

ԱՋԳ. ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ
Loterie NATIONALE

ՑՐԴ ՇԵՐՏԻ ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ

ՅԱՌԱՋի ընթերցողներուն խնդրանքին վրայ, հրապարակ հանած ենք ՖՐԱՆՍ. ԱՋԳ. ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԵԱՆ մէկ ՏԱՍՆԵՐՈՐԴ տոմսեր, (ամբողջական տոմսերը ի պահ դրուած են ՅԱՌԱՋի խմբագրութեան մօտ):

Իւրաքանչիւր 1/10 տոմսակները կ'արժեն 10 ֆրանք:
Տպգր. ծախք 1 »
11 ֆրանք:

Գաւառէն ապսպրանքի համար դրկել 2 ֆրանք աւելի:
Արտասահմանէն » » » 4 » »
(ցանծնաթաթաւած նամակի փոխարժէքը)

Դիմել՝ **„HARATCH" 17, Rue Damesme. Paris (13)**

ԿՈՒԶԷ՞Ք ՁՈՒՏ ԽԱՂՈՂԷ ԵՒ ԱՆԻՍՕՑՆԷ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾ ՕՂԻ ԽՄԵԼ

ՀԱՐՑՈՒՈՒՑԷՔ ՓՏՏՈՒԵՑԷՔ ԵՒ ԳՆԵՑԷՔ

ՐԱՔԻ ՏԻՒՋ
ԱՐՓԱԼԱՑԱԿԱՆ ԽՄԻՋՔ

ԿԱԶԴՈՒՐԻՑ ԱՆԱՐԱՏ ԱԽՈՐԺԱՐԵՐ

Պոլսոյ օղին է որ ձեր ուզածին պէս կը ճերմկնայ եւ քէֆի կուտայ

Ֆրանսայի համար արտօնատէր՝ Ց. ՏԱԼԱՓԻԲԻԵԱՆ

8, Rue Suffren, MARSEILLE, Tél. D. 70-89

Փարիզի ներկայացուցիչ Գ. ՃԻՏՃԵՃԵԱՆ,

75, Ave. Victor – Hugo, **Clamart (Seine)**

Լիոնի ներկայացուցիչ ՃՐՆԿՐՏՐԵԱՆ եւ ԹԻՐԶԻՒԵԱՆ

211, Rue de Criqui

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱԻ

«Վ Լ Մ»ի

10րդ Թիւը հետեւեալ բովանդակութեամբ.—

Յ.Զաւրեան՝ «կովկասի մշակութային պատմութիւնը»: *Կ. Վ.* «Լ. Շանթի գեղարուեստական երկերը»: *Յ. Իրազեկ՝* «Հայկական տպագրութեան անցեալից»: *Դրօ՝* «Մի հատուած յուշերից»: *Ա. Մանուէլեան՝* «Սասունի քաղաքականութիւնը Թուրքիայում»: *Շ. Նարդունի՝* «Նպատակ հայ եւ Թուրք աշուղ. գրականութեան համեմատ. ուսումնասիրութեան համբարձումեան՝* «Թուրքի մը գրած պատմութիւնը».. Հայաստանի խորհրդային գրականութիւնը.— Հին Թուղթեր.— Ընդհանուր.— կեանք եւ մշակոյթ Դիրք եւ մատուց.— Գրախօսական.— Ն. Բագրատեան՝ Ս. Վ.: ՅԱՒԵԼՈՒԱԾ «Վ. Եպիսկ. Մանկունի, Դէորգ Դ. եւ իր ժամանակը»: Նկարներ:

Տարեկան բաժնեգինը Ֆրանսայի համար՝ 60 *ֆր.* : *Դիմել՝ Լ. Գեւոնեան, «Ցառաջ»ի հասցէով:*

Կը խնդրուի բաժանորդներէն՝ փութալ վճարել բաժնեգինները:

ՄԱՄՈՒԼԻ ՏԱԿ Լ

«ՄՈՒՍԱ ԼԵՐԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻՆ ՕՐԵՐԸ»

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՇԵՐՈՍԱՊԱՏՈՒՄ

Հեղինակ՝ ՖՐԱՆՑ ՎԷՐՖԷԼ Թարգմանիչ՝ ԵՐ. Տ. ԱՆԴՐԷԱՍԵԱՆ

ԱՄԲՈՂՋ ԴՈՐՁԸ ՊԻՏԻ ԲԱՂԿԱՆԱՑ *ԵՐԿՈՒ ՀԱՏՈՐԻ, ՇՈՒՐՋ 1100 էջ* բաժանորդագրութեան գին՝ մինչեւ Սեպտեմբերի վերջ 50 ֆրանք կարելի է վճարել երկու անգամէն:

Անկէ վերջ երկու հատորը պիտի ծախուի 75 ֆրանքի:

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԴՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆԸ ՍՏԱՆԱՁԵԱՒ Է

ԳՐԱՏՈՒՆ ՀՐԱՆՏ-ՍԱՄՈՒԷԼ

51, Rue Monsieur-le-Prince, Paris (6).

Chèque Postal, PARIS: 1278-35. Հեռաձայն՝ Danton 88-

որուն պէտք է դիմեն բոլոր գործակալները ու բաժանորդագրող զողները:

Գիրքը կը ծախուի նաեւ պրակ առ պրակ, պրակը՝ 1 *ֆրանքի:*

ՏԷՍԻՆ *ՅԱՌԱՋի* ԳՈՐԾԱԿԱԼՆ Է՝ Պ. ՄԱՆՈՒԿ ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

Rue Allée Thénard N. 3 — IX

ԱՆԻԷՒՒ ՄԷՋ *ՅԱՌԱՋ* ԿԸ ԾԱԽՈՒԻ

Ջ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆի *մօտ*, 34, Villa Rouveyrolles.

Croix Rougeի (ԿԱՐՄԻՐ ԽԱՉԻ) ՄԷՋ *ՅԱՌԱՋ* ԿԸ ԾԱԽՈՒԻ

ՊԻՒՐՕ ԹԱՊԱ **14, Grand'Rue, Croix Rouge.**

«ՅԱՌԱՋ»Ի ԹԷՐԹՕՆԸ (10)

"ԵՐԿԱՄԵԱՑ ՊԱՆԴԽՏՈՒԹԻՒՆ Ի ՀԱՊԷՇՏԱՆ"

Ցօրինեց՝ Տիմոթէոս վրդ. Սափրիչեան

Հապիւ թէ ժամը 7ին ջորիները զա – լով ճամբայ ելանք. ամպերու լրա – բանցում մը կար երկինքին երեսը, եւ անձրեւը թեթեւութեամբ կը տեղար, սակայն ամենեւին հոգ չէինք ըներ. ժամ մը յառաջ Ըսար — Ամպա հաս – նելու կը փութայինք. եւ յորդահոս գետ մը անցնելով՝ ժամը 11ին հա – սանք Պիթանիա — եէսուս (Յիսուսի Բեթանիա) (*) կոչուած գիւղը, եւ այն իրիկունը հոն գիշերեցինք: Այս գիւղիս բնակիչները բաւական մար – գասիրութիւն ցըցուցին մեզի:

Առաւօտուն սաստիկ անձրեւով մեկ – նեցանք այս գիւղէս, եւ ժամու մը չափ տեղ քալելով՝ առջի օրուան գե – տէն աւելի սաստիկ յորդած ու սրընթաց գետի մը պատահեցանք, որու անցքը աւելի երկիւղալի էր. եւ գետե – ղերքէն բաւական տեղ դէպ ի վեր եր – թալով ու անցք մը չգտնելով, հար – կադրեցանք մերկ մարմնով անցնելու: Բայց ես ջրին ցրտութենէն վախնա – լով՝ կիսամերկ նստայ ջորիին վրայ, եւ երկու կողմէս պահպանութեան համար մարդիկ առնելով եւ Աստու – ծոյ անունը լսիկ մրմնջելով քշեցի ջորիս ջրին մէջ. բայց երբ խորը հա – սանք, ջորին զգալով իր վտանգը՝ դիս վրայէն վար ձգեց, ու ինքն սկը – սաւ լողալ: Թէպէտ եւ քովս գտնուղ անձինքը շատ աշխատեցան որ դիս դարձեալ վրան հեծցընեն, բայց չը – նար չեղաւ: Մարդիկն ալ չկրնալով թէ իրենց անձը եւ թէ դիս միանգա – մայն պաշտպանել ջրին ահագին սը – րընթացութեան դէմ, ձայն մը փըր – ցնելով՝ թողուցին դիս ջրին ընթաց – քին՝ որ առաջ տարաւ: Բայց այն ա – ներեւոյթ զօրութիւնը որ երբեք հե – ռացած չէր մեզմէ, օգնութեան հասաւ անմիջապէս. մեծ քար մը պատահելով դիմացս՝ երկու ձեռօքս դրկեցի, ու անցայ բնական մղմամբ անոր եռեւի կողմը, ուր ջրին սրընթացութիւնը կը մեղմանար ժայռին արգիլելովը, ու կարողացայ դէմ դնել հոսանքին սաստկութեանը: Այն ատեն գիւղա – ցիք ալ չուտով երկար փայտեր բերին ու գետեղերքէն երկնցնելով, բռնեցի զանոնք ու դուրս ելայ, եւ ազատեցայ այս երկրորդ անգամս մահուան ժա – նիքէն:

Գեր. Իսահակ սրբազան Հայրը դեռ գետեղերքը կայնած եւ ականատես ըլլալով իմ գլխուս եկած անցքին, մերկանալով իւր վրայի հագուստները եւ երկու մարդոց օգնութեամբ մինչեւ վիզը գետին մէջ ընկղմած Աստուծոյ ողորմութեամբ անվնաս միւս կողմը ցամաքն ելաւ: Նոյնպէս Եղեկիէլ ա – նուն մեր հետ եղող եկեղեցական պատանին ալ անվնաս անցաւ, որ ար – դէն տկարութիւն մը տիրած էր վրան:

Հոն գետեղերքը քիչ մը ժամանակ մեր լաթերը չորցնելու համար սպա – սելէն յետոյ, մէկ ժամու ճանապարհ յառաջ երթալով՝ Վոլոակէ կոչուած գիւղը հասանք ժամը վեցին. այս տեղուդ հասարակօրէն Մելքոնդ ալ կ'ըսուի: Եղեգներով չինուած խար – խուլ խրճիթ մը տուին մեզի հանգչե – լու, որու չորս կողմը դրեթէ բաց է – ին, եւ քամիին սաստկութիւնը մեր արդէն վատառկեալ եւ տկարացեալ անձը բոլորովին կը վտանգէր ու ան – հանգիստ կ'ընէր. բարեբախտաբար մեր վրանին չբլապատ կտաւը քովե – նիս գտնուելով, խրճիթին չորս կողմը անով պատսպարեցինք:

Ձիրանա գաւառն Մամօ — Հայր անուն Շէխապետը (մխիթարի) բոլոր մեր գոյքերը այս կողմի չէխերուն յանձնելով, ինքը իւր մարդիկներովը եւս գարձաւ: Երկու օր եւեքը պատ – րաստի ջրի գտնելով ճանապարհ է – լանք. բայց տեսնելով որ իրենց տա – րած ճանապարհը վտանգաւոր է եւ դժուարակոխ, հասարակ ճանապար – հէն խնդրեցինք որ տանին մեզի. իսկ անոնք զանազան պատճառներ մէջ բե – րելով՝ չուզեցին մեր առաջարկած կողմէն տանելու, ուստի տախտուն – ցանք եւս դառնալ մեր տեղը, ու իրենք չորիներն առին գացին: Պարապ տեղը սպասեցինք յուսալով՝ թէ կրկին ջո – րիները բերելով հասարակ ճանա – պարհէն կը տանին մեզի: Բայց ով թէչուառութեանս. այնպիսի երկրի մէջ կը գտնուէինք՝ ուր տեղ ոչ կարզ կայ եւ ոչ կանոն, ոչ մարդկային զգաց – մունք եւ ոչ անձնական նկատմունք. ոչ գլխաւորը յայտնի է եւ ոչ պզտիկը. մանաւանդ լեզուին ալ դեռ չհաս – կնալով՝ աւելի նեղութիւն կը կրէինք: Մենք անհամբերութեամբ լրոյ կը սպասէինք. բայց ոչ լուր բերող կայ եւ ոչ տանող:

Եղեկիէլ պատանին Գապր — Մար – եամէն սկսած էր, ինչպէս ըսինք, հի – ւանդութեան նշանները ցոյց տալ իր վրան. որովհետեւ իր անձին առող – ջութեանը բնաւ հոգ չէր տաներ. ձմ – րան ցուրտ եղանակները անոր հա – մար կարծես թէ ամառնային տաք եղանակներ էին. թէպէտեւ թէ սըր – բազան Հայրը եւ թէ ես չատ կը յոր – դորէինք զինքը որ իր անձը պահպա – նէ, բայց ի զուր: Տկարութիւնը եր – թալով սաստկացաւ ու ինկաւ մահճ. թէպէտեւ քովերնիս գտնուած գեղե – րէն տիրացէ լուծողական դեղ տուինք եւ չատ աշխատեցանք զինքը քրտնցընել, օգուտ մը չըրաւ. իւր հիւանդու – թիւնը մահաբեր տենդ էր, ճարտար բժիշկ մը եթէ գտնուէր, հաւիւ թէ կարողանար ազատել զինքը: Զգացինք որ անոր կեանքը վտանգի մէջ էր, եւ սկսանք յաւիտենական ճամբուն պատրաստել զինքը. խոստովանեցաւ ամենայն ջերմեռանդութեամբ եւ ըն – դունեց կենարար Հաղորդութիւնը. փակեց իւր մարած աչուըները ա – յաւիտենականութիւն՝ ինը գիշեր, Վարդավառ երկրորդ օ – անհնարին սուգ թողուլով մեր հայ – կան սրտերուն. որուն Տէր վար – հատոյց լիցի փոխարէն իւր ա – օրերուն մէջ մեզի առած աշխա – թանց, որով մասնակից եղած է մարդասիրական նպատակին:

Անոր մահուան լուրը գիւղը հաղորդելով՝ կանչեցինք գիւղա – գան մարմինը եկեղեցին տանին:

(Շար.)

ԿԱՐԵՒՈՐ

փարիզի ամենալաւ ամառանոց – ըէն մէկուն մէջ հայ ընտանիք մատչելի գիներով ամառնային միներուն կ'ընդունի *10-15* տա – կան պատանի մը, որուն կը տա – մադրուի շատ օգտաւէտ սենեակ սնունդ: Պայմաններու համար դի – V. Papassian, Cité Jardin, Robinson (Seine).

փորձ տ'ընդհատէն, ուղղակի պիւս FP.

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN ÉN EUROPE

ՀԱՐԱՉ

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
(ԵՐԹԵԽԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)
17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Clacière 15 – 70

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃԱՐԱՄԵՍԱՅ ԵՒԱՄՍԵԱՅ

Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՇԱԲԱԹ
17
ՕԳՈՍՏՈՍ
SAMEDI
17 Août
1935

11 ՏԱՐԻ — 11e Année No. 2885

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒՔ ԽՕՍՔ

ԻՆՉ ԿԸ ՍԱՐՔԵՆ ՄԵՐ ԳԼԽՈՒՆ ՎԵՐԵՒ...

Երկրորդ անգամ արծարծելով էջմիածնի մէջ մշակուած «Ազգային եկեղեցական ատեմանադրութեան» խնդիրը, «Վէմ» ցաւ կը յայտնէ որ մեր մամուլը «ոչ մի ուշադրութիւն չդարձրեց» այդ ծրագրին: (1935 մայիս – յունիսի Թիւ):

Թերեւս այդ ցաւէն բաժին կ'ինկայ նաեւ մեզի ...

Երբ կաթողիկոսական նուիրակը գործի ձեռնարկեց, մասնաւորապէս Մարսէյլի մէջ, զրի առինք ինչ որ կը խորհէինք ծրագրել նաեւ կղերապետութեան մասին: Նոյն իսկ չատեր անողորմ դատն մեր արտայայտութիւնները:

Այդ կղերապետութեան ծրագիրը – կանոնագիրն է այն «ատեմանադրութիւնը» որու մասին կը խօսի մեր պաշտօնակիցը եւ որ իր ժամանակին հրատարակուեցաւ «Միօն»ի մէջ (1934 Հոկտ.):

Տրուած տեղեկութեան համաձայն, նախագիծը էջմիածնի Գեր. Հոգեւոր Ժողովին կողմէ վերջնապէս խմբագրուելէ եւ կիլիկեոյ կաթողիկոսին, ինչպէս եւ Պոլսոյ եւ Երուսաղէմի պատրիարքներուն հաւանութեան ենթարկուելէ յետոյ, պիտի հաստատուէր կաթողիկոսական կոնգրեսով, յետագային «ազգային – եկեղեցական ժողովի վերջնական քննութեան եւ հաստատութեան ներկայացնելու պայմանով»:

Հարցը այն է որ, ոչ մենք հաւատացած ենք այդ «ազգային – եկեղեցական ժողով»ի գումարման, ոչ ալ մեր պաշտօնակիցը:

Միայն թէ, ինչպէս դիտել կուտայ «Վէմ», մինչ այդ «երկու կաթողիկոսի եւ երկու պատրիարքի կողմից մշակուած ատեմատ – նադրութիւնը կը մնայ իր օրէի մէջ եւ կը դառնայ դպրեվանքի կանոնը կարգաւորող — կամ անկարգութեան մատնող — օրէնք – ներից մէկը»:

Ապա ուրեմն, անհրաժեշտ է կանխել չարիքը, քանի որ նախագիծը ամէն բանէ առաջ կապ ունի գաղութներու ազգային կեանքին հետ եւ կը ձգտի բուն ազգ. ատեմանադրութեան տեղը գրաւել:

Արդարեւ, առանց այդ ծրագրին ալ, ինչ որ տեղի կ'ունենայ գաղութներու մէջ, մասնաւորապէս Մարէն կաթողիկոսի ընտրութենէն ի վեր, չափազանց պերճախօս է, իրրեւ ախտանշան:

Այսօր չունինք որ եւ է զղջութիւ, ուր իր թեւերը լայն բացած չընդունի կղերը, մանաւանդ անոր եպիսկոպոսական դասը:

Եթէ հովը էջմիածնէն կամ Երեւանէն փչէր, ոչ նուազ չարաշուք դեր կատարէին — եւ կը կատարեն — արտասահմանի «արքայքը», իրրեւ կաթողիկոս եւ պատրիարք, չընդապատուած կարգ մը առաջնորդներով, ինչպէս եւ անվեղար երեւելիներով:

Անշուշտ իշխելու ընազդէն դատ, էջմիածնի մէջ մշակուած նախագիծն ալ ոգեւորած է մեր հովուապետները, մինչեւ անգամ Արմաշականները, որոնց համար բողոքներ կային թէ ժամանակին հետ կը քալեն ...

Անոնք որ թղթատած են «Հասկեր»ն ու «Միօն»ը, կամ կարգացած՝ Թորգոմ, Բարդէն արքեպիսկոպոսներու եւ ուրիշ զա – ռակիցներու քարոզները, եւ տեսած՝ անոնց ազդեցութեամբ կամ ներշնչումով կատարուած գործերը, ապահովաբար նկատած են թէ որքան խախուտ է այդ կարծիքը:

Ընդհակառակն, բոլոր փաստերը կը հաստատեն թէ ամէնէն աւելի արմաշական եպիսկոպոսներ էին որ փայլեցան իշխանատատ կղերապետութեան մը յաւակնութիւններով:

Տարակոյս չկայ թէ, երբ այսպիսի տարրերու ձեռքն ինկած է ազգային – եկեղեցական ատեմանադրութեան վաւերացումն ու գործադրութիւնը, միամտութիւն է որ եւ է բարիք սպասել:

Նախագծին հրատարակութենէն մինչեւ հիմա տիրող լռութիւնն իսկ չարաշուք երեւոյթ մըն է, ինքնին:

Կը թուի թէ կաթողիկոսներն ու պատրիարքները որբացան դաշինք մը կապած, կը չարունակեն իրենց տասնեակերեայ գործունէութիւնը, անտեսելով եւ՛ հանրային կարծիք եւ՛ մամուլ կամ ժողով:

Այդ իրողութիւնը աւելի կը դառնայ նուիրակին լռութեամբ, որ թերեւս կը ծառայէ ոսկի հաւաքելու, բայց երբեք դիւրացնելու գաղութներու կազմակերպութեան գործը:

Անշուշտ ամբողջ գաղափարը պիտի պարզուի այն ատեն, երբ Գարեգին արք. երթայ Երուսաղէմ եւ Անթիլիաս — ինչպէս որոշած է արդէն:

Այն ատեն է որ, մերկապարանոց պիտի պարզուին բոլոր պատահանները, ամէնէն բարեմիտներուն աչքերը բանալով «ազգային – եկեղեցական ատեմանադրութեան» տակ ծածկուած խարդեղուն վրայ:

Քանի որ նախագծին բոլոր հիմնական կէտերը կը չօշափեն գաղութներու կազմակերպութեան կենսական խնդիրը, այն ատեն է որ պիտի պայթի բուն փոթորիկը:

Առ այժմ, ինչ որ տեղի կ'ունենայ մեր աչքին առջեւ, հին եզանակ մըն է քնացնելու հանրային կարծիքը:

Արդ, եթէ քնացողներ կան, եւ մանաւանդ եթէ կան տարրեր որ կը սիրեն յենարան ծառայել էջմիածնի, Երուսաղէմի կամ Անթիլիասի մէջ սարքուած տխուր խաղերուն, անդին կը մնայ ազգը մեծամասնութիւն մը, որ կը հսկէ իրրեւ արթուն պահակ:

Բայց որպէսզի կարելի ըլլայ գիտակցօրէն գործել, անհրաժեշտ է ծանօթանալ սարքուած ռազմախաղին:

Ժամանակն է կատարելու այդ պարտականութիւնը:

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՓԱՐԻԶԻ ԺՈՂՈՎԸ ՊԻՏԻ ԿՐՆԱ՞Ց ԼՈՒԾԵԼ ՎԷՄԸ

Իտալիոյ պատրաստութիւնները եթովպիոյ վախճանը

Ի՞նչ առաջարկած է Անգլիոյ պատուիրակը

Երէկ, ուրբաթ, բացուեցաւ երեք պետութեանց պատասխանատուներուն ժողովը, նախագահութեամբ Պ. Լաւալի: Երկու օրէ ի վեր, Ֆրանսայի արտաքին նախարարը կը խորհրդակցէր Անգլիոյ եւ Իտալիոյ ներկայացուցիչներուն հետ, միջին ճամբայ մը գտնելու համար: Ինչպէս բացատրած ենք արդէն, բուն հապճեպական հարցէն զատ, նոյնիսկ անկէ աւելի մտահոգութիւն կը պատճառէ Անգլիոյ եւ Իտալիոյ յարաբերութեանց լարումը: Միայն երկու երկիրներուն թերթերը չեն որ փոխադարձ ազդարարութիւններ կ'ուղղեն, այլ եւ դիւանագէտները:

« Տէյլի Թելկրաֆ »ի դիւանագիտական խմբագիրը, որ միջազգային հարցերու մասնագէտ մըն է, կը գրէ թէ Պ. Լաւալի հետ կատարուած խորհրդակցութեանց ընթացքին, Անգլիոյ պատուիրակները մանրամասնօրէն պնդած են հետեւեալ կէտերուն վրայ.— նախ, ողբալի նախընթաց մը պիտի ստեղծուի, եթէ Ազգերու Դաշնակցութիւնը թոյլ տայ որ իր անդամներէն մէկը գրաւէ ուրիշ անդամի մը հողերը: Եւետոյ, այսուհետեւ անկարելի պիտի ըլլայ յոյս դնել դաշնագիրներու վրայ, եթէ չարք մը դաշնագիրներ բռնաբարուին բացէ ի բաց եւ եթէ որ եւ է միջոց ձեռք չառնուի այդ բռնաբարումը արգիլելու համար: Այդ պարագային, պիտի ոչնչանայ կեդրոնական եւ արեւելեան Եւրոպան խաղաղեցնելու ամէն յոյս: Եւետոյ, անառեսական հետեւանքները չատ ծանր պիտի ըլլան Իտալիոյ համար եւ երկարատեւ պատերազմի մը վտանգը ներքին քայքայման պիտի առաջնորդէ: Մեծն Բրիտանիա չի կրնար հաշուի բռնատիրութեան եւ չի կրնար նոր վարկեր յուսալ: Անգլիա չպիտի կրնայ իր արտաքին քաղաքականութիւնը հիմնել Ազգերու Դաշնակցութեան վրայ, եթէ Ֆրանսան ալ չպաշտպանէ անոր հիմնական սկզբունքները: Եթէ Ֆրանսա ատակցութիւն չընծայէ Անգլիոյ, այս վերջինը հանրային կարծիքի ճնշումին տակ պիտի հարկադրուի քաշուիլ եւրոպական գործերէն եւ իր սեփական պաշտպանութիւնը ապահովել պետութիւն պետութիւն կնքուած դաշնագիրներով:

Լոնտոնի թերթը կ'աւելցնէ թէ Անգլիոյ պատուիրակները ամբաստկելու համար չէ որ Ֆրանսական կառավարութեանը չպրուեցան այս հանգամանութիւնները, այլ խորին համոզումով: Այդ մտահոգութեամբ ալ, միայն երկու ելք կը տեսնեն.— բանակցիլ եւ խաղաղօրէն լուծել վէճը: Եթէ անկարելի է այդ, ապա անմիջապէս Ազգերու Դաշնակցութեան յանձնել կացութեան ամբողջ ուսումնասիրութիւնը եւ այնտեղ գտնել խաղաղ լուծման եղանակը:

⁂ Հինգշաբթի օր, Պ. Լաւալ երկար տեսակցութիւն մը ունեցաւ Իտալիոյ դեսպանը պատուիրակին հետ: Մանրամասնութիւնները գաղտնի կը պահուին: Անգլիոյ ներկայացուցիչն ալ մանաւանդ տեսակցութիւն մը ունեցաւ կոմս Ա – լոյզիի հետ, միեւնոյն գաղտնապահութեամբ: Ակնյայտ որ, երէկ առտու, երբ ժողովը բացուեցաւ, բոլոր կողմերն ալ ծանօթ էին հակառակորդին տեսակէտներուն եւ նուազագոյն պահանջներուն:

Իտալիոյ նարկայացուցիչները հետեւեալ յայտարարութիւնները ըրին մամուլին.— « Իտալիոյ դիրքը չէ փոխուած»: Անգլիական շրջանակներու մէջ կը խոստովանին թէ տակաւին լայն անջրպետ մը կը պտնուի Անգլիոյ եւ Իտալիոյ տեսակէտներուն միջեւ, « բայց ամէն յոյս կորսուած չէ, եթէ բարեացակամութիւն ուրիլ ամէն կողմէ»: Անգլիացիները գոհ են որ եթովպիոյ կայսրը տրամադրութիւն կը յայտնէ անտեսական նոր զիջումներ կատարելու, միչտ մերժելով քաղաքական եւ զինուորական առանձնաշնորհներ, որոնք հակառակ կ'են պաշտպիրներու եւ Ազգերու Դաշնակցութեան ուխտին:

Վերջին լուրերու համաձայն, եթէ Փարիզի ժողովը անելի մը յանգի, Պ. Իտըն պիտի խորհրդակցի վարչապետ Պ. Պոլտուինի հետ, որ Ֆրանսա եկած է օդափոխութեան համար:

Զինուորական պատրաստութիւններ

Աժանս Ռիւթէրի մասնաւոր թղթակիցը, որ Աստխս–Ապէպային Հարբարի եւ Տիրէ Տաւա ճամբորդած էր, կը հետագրէ թէ զինուորական տենդագին պատրաստութիւններ կը կատարուին եթովպիոյ այդ չրջանին մէջ, ուր իտալական յարձակման մը կը սպասուի հիմա — վեց չարաթէն: Քանի՜ հիմա հարիւր հազարի կը հասնի ամբողջ չրջանին մէջ համախմբուած զինուորներուն թիւը: Մեծ քանակութեամբ ռազմանիւթ մթերուած է ձիճիկայի մէջ, որ կենսական կէտ մը կը համարուի եթովպիոյ պաշտպանութեան համար: Թղթակիցը կ'աւելցնէ թէ ամէն կողմ ժողովուրդը վճռած է դիմադրել իտալական որ եւ է յարձակման, բայց միեւնոյն ատեն կը զգանգատի պէնքի պակասէն:

⁂ « Նիւզ Քրոնիքլ»ի թղթակիցը տեսակցութիւն մը ունեցաւ եթովպիոյ կայսեր հետ, որ յայտարարեց.

— « Մենք չենք հաւատար թէ Ֆրանսա եւ Անգլիա նոր անարդարութիւն մը պիտի աւելցնեն այն անիրաւութեանց վրայ զորս Իտալիա գործեց մեզի դէմ: Մենք չենք սպասեր որ ծրագիրներ մշակեն եթովպիան բաժնելու համար, որովհետեւ այդ պետութիւնները երաշխաւորուած են մեր հողային ամբողջութիւնը: Անշուշտ անյնդունելի է հողատարութեան որ եւ է ձեւ»:

Թղթակիցը հարցուց.— « Բայց չէ՞ որ Ատուած ամենամեծ թնդանօթներուն հետ է»:

— Երբեք եթովպիոյ պարագային, պատասխանեց կայսրը ուժգնօրէն, նոյնիսկ Նաթոլէոնի համար, որ վերջնապէս չախչախուեցաւ հակառակ իր բոլոր հզօր մարտկոցներուն: Իրաւունքը իր կողմը չէր: Մենք խաղաղութիւն կ'ուզենք, բայց ոչ մէկ պարագայի մէջ կը վախնանք ապագային »:

⁂ Եթովպիոյ կայսրը նոր հրահանգներ հաղորդեց ոստիկանութեան, օտարականներու պաշտպանութեան համար:

⁂ Օգոստոս 15ին ծանր միջադէպ մը ծագեցաւ Տիրէ Տաւայի մէջ, Աուէնի իտալական հիւպատոսարանի քարտուղարին եւ հապէշ ոստիկանի մը միջեւ: Քարտուղարը ծանրապէս վիրաւորուեցաւ: Ցետոյ խռովութիւն մը ծագեցաւ եւ կացութիւնը աւելի պիտի ծանրանար, եթէ կառավարը չմեկնէր, տանելով մեծ քանակութեամբ զինամթերք:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԵՂԲԱՅՐԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՑՈՑՑ ՄԸ

»»»o«««

Վաղը, կիրակի, 18 օգոստոս, երկու տօներ անգամ մը եւս պիտի ամբողջացնեն հայրենադարձական մտաւոր եւ յեղափոխական եղբայրակցութիւնը:

Տօներէն մէկն է՝ բացումը պուլկար բանւոր տեղ Փէու Եավրոյի արձանին, որ շինուեցաւ Հայերու նուիրատուութեամբ: Միւսը՝ 30ամեակը Քրիստափոր Միհայէլեանի մահուան:

Բոլոր տեղեկութիւնները կը հատատեն թէ տօնակատարութիւնը պիտի դառնայ պատմական, թէ՛ իր բովանդակութեամբ եւ թէ ժողովրդային կազմութեամբ:

Այս առթիւ ուրախութեամբ կ'ընդունեմ հետեւեալ մանրամասնութիւնները՝ Ազատ Ծովի վերջին թիւէն (12 օգոստոս):

— « Մեր ունեցած տեղեկութեանց համաձայն, գաւառներէն հազարաւոր Հայեր եւ Պուլկարներ կը պատրաստուին մասնակցելու օգոստոս 18ի հանդիսութիւններուն:

Առանձնապէս Հայերը ջերմ մասնակցութիւն պիտի ունենան: Հանդէսներուն ներկայ պիտի ըլլան, Սոֆիայի Հայերէն եւ ազգային—մշակութային կազմակերպութիւններէն պատ, Պուլկարիոյ բոլոր Հայաբնակ վայրերէն մեծ թիւով հայրենակից – ներ եւ պատուիրակութիւններ:

Արտասահմանէն ալ, մասնաւորապէս Ռումանիայէն, Եունաստանէն եւ Եգիպտոսէն Հայեր պիտի մասնակցին զոյգ տօնակատարութեանց:

Հաղիւազուկար կոմիտէն կազմած է արդէն կարգադիր յանձնախումբ մը, որ ծրագրած է եւ գործադրութեան պիտի դնէ հանդիսութիւններու ձոխ յայտագիրը:

Օգոստոս 17ին, Սոֆիայի մօտերը, Վլատայա, պիտի սկսի պուլկարահայ ակաւտական բանակումը: Հայ ակաւտները առանձին չուքով պիտի մասնակցին օգոստոս 18ի հանդիսութեանց:

Օգոստոս 20 ին Սոֆիայի մէջ տեղի պիտի ունենայ հայ ակաւտական համագումար, որու պատգամաւորներն ալ դիւրութիւն պիտի ունենան մաս – նակցելու Քրիստափորի մահուան և – րեսնամեակի եւ Եավրոյի արձանի բացման հանդիսութիւններուն:

Պուլկար թերթերը արդէն արձագանգ եղած են Օգոստոս 18ի հանդիսութիւններուն, որոնք անկասկած պիտի դառնան հայհպատուիրակ եղբայրակցութեան արատին ցոյց մը եւ որ իր կարգին նոր թուական մը պիտի բանայ հայհպատուիրակ յարաբերութիւններու մէջ»:

Ցառաջ առիթ ունեցաւ իր արտոգին շնորհաւորանքին ուղղելու այս տօնական առթիւ (3 օգոստոս):

Նոյն տղոյնը՝ ուրիշ գաղութներէ:

Եղբայրակցութեան այս ցոյցը պիտի նպաստէ ոչ միայն իւրացնելու երկու ժողովուրդներուն փոխադարձ ճանաչումը, այլ եւ թարմացնելու հոգիները:

Եթէ տարբերները անգամ մը եւս պիտի խանդաղատին անցեալ յիշատակներով, երիտասարդներու հոգին պիտի պայծառանայ նոր տեղերով:

Ո՞ւր էր թէ կարենայինք օգոստոս 18եր դնենալ Արեւելքի միւս ժողովուրդներուն հետ...

Վ.Ա.Հէ

Այսօրուան խնդրոյը ՅՄ.ՋՄ.Ը.Միի 10ամեակին առթիւ

ՆԱԽԱՁԵՌՆՈՒԹԵԱՄԲ Հ. Յ. Դ. ԵՒՐՈՊԱՅԻ ԿԵԴՐ. ԿՈՄԻՏԷԻ

Իրիկուան ժամը 7ին, մասնակցութեամբ ընկերներու, համակիրներու եւ «Ցառաջ»ի բարեկամներու: (Մանրամասնութիւնները կարդալ Դ. Էջ):

Սոֆիայի Հայ Տեւտեսական Համագումարը

Սոֆիայի, «Թրակիա» դրամատան հրաւիրած խորհրդաժողովը տեղի պիտի ունենայ օգոստոս 20ին:

Բացումը պիտի կատարէ փրոֆ. Վ. Տատոմեանց: Եգիպտոսէն խորհրդակցութեան պիտի մասնակցին Պ. Պ. Ճարտարապետ Մհերան Զարքեան եւ առեւտրական Աչոտ Ասլանեան:

Վերջին տեղեկութիւններու համաձայն, Ռումանիայէն պիտի մասնակցին Պ. Պ. Ա. Թոմմասեան, փաստաբան Ա. Թուլումպաճեան՝ առեւտրական, Դր. Գարագաշեան՝ գործարանատէր եւ առեւտրականներ՝ Դր. Մանուկեան, Հ. Բանիկեան, Ս. Մատէոճեան եւ Ս. Շիշմանեան:

Ցունաստանէն (Սելանիկ) Պ. Պ. Աբրահամ Աբրահամեան՝ բժիշկ, Արտաւազդ Շահպէնտէրեան՝ դրամատան պաշտօնեայ, Ղազարոս Ձիվանեան՝ առեւտրական, Հրանդ Դարպասեան՝ դեղագործ եւ Պ. Ն. Հանըմօղլու՝ առեւտրական:

ՄՄԲ.— « Ցառաջ »ի կողմէ եւս ներկայացուցիչ մը պիտի մասնակցի:

Հակահարեակաի շարժուձը Գերմանիոյ մէջ

«ԵԹԷ ՀՐԵԱՆԵՐՈՒՆ ԱՍՏՈՒԱԾԸ ՄԵՐ ԱՍՏՈՒԱԾԸ ՊԻՏԻ ԸԼԼԱՑ ...»

Օգոստոս 15ին հակահրէական ուժգին ցոյց մը տեղի ունեցաւ Պերլինի մէջ, 20,000 քաղաքացիներու առջեւ: Օրուան բանախօսն էր Եուլիուս Շթրայխըր, հակահրէական չարժման ամէնէն կատաղի տեսաբանը, որ թերթ մըն ալ կը հրատարակէ, « Տէր Շթուրմէր» : Պ. Շթրայխըր Հիթլերի ամէնէն հին գործակիցներէն մէկը եղած է, բայց մինչեւ հիմա թոյլ չէին տար արտայայտուիլ հրապարակաւ, եւ քանի մը անգամ ալ գրաւեցին իր թերթին դանապան թիւերը: Արդ, երբ հիթլէրական իշխանութեան հաստատումէն 30 ամիս վերջը ազատ ասպարէզ կը տրուի, չատեր կ'ենթադրեն թէ աւելի ուժգնութեամբ պիտի չարունակուի հակահրէական պայքարը:

Բանախօսութիւնը տեղի ունեցաւ Պերլինի ճմեռնային մարզարանին մէջ: Ոստիկանութիւնը արտակարգ միջոցներ ձեռք առած էր: Սրահը զարդարուած էր դրօշներով եւ նշանակալից վերաստուերութիւններով,— «Հրեաները ժժրախտութիւն կը բերեն մեզի: Առանց հրէական խնդիրը լուծելու, փրկութիւն չկայ գերման ժողովուրդին համար»:

Ահա բանախօսութեան գլխաւոր մասերը.

— « Ո՛ւր որ Հրեաները իշխանութեան տիրացած են, ժողովուրդները դէպի կործանում գահավիժած են: Գերմանիան պիտի կոսուէր, եթէ հրեայ վարչապետ մը ունենար: Մեր ազգային — ընկերվարութիւնն էր որ փրկեց արդէն կարգադիր յանձնախումբ մը, որ ծրագրած է եւ գործադրութեան պիտի դնէ հանդիսութիւններու ձոխ յայտագիրը:

Օգոստոս 17ին, Սոֆիայի մօտերը, Վլատայա, պիտի սկսի պուլկարահայ ակաւտական բանակումը: Հայ ակաւտները առանձին չուքով պիտի մասնակցին օգոստոս 18ի հանդիսութեանց:

Օգոստոս 20 ին Սոֆիայի մէջ տեղի պիտի ունենայ հայ ակաւտական համագումար, որու պատգամաւորներն ալ դիւրութիւն պիտի ունենան մաս – նակցելու Քրիստափորի մահուան և – րեսնամեակի եւ Եավրոյի արձանի բացման հանդիսութիւններուն:

Պուլկար թերթերը արդէն արձագանգ եղած են Օգոստոս 18ի հանդիսութիւններուն, որոնք անկասկած պիտի դառնան հայհպատուիրակ եղբայրակցութեան արատին ցոյց մը եւ որ իր կարգին նոր թուական մը պիտի բանայ հայհպատուիրակ յարաբերութիւններու մէջ»:

Ցառաջ առիթ ունեցաւ իր արտոգին շնորհաւորանքին ուղղելու այս տօնական առթիւ (3 օգոստոս):

Նոյն տղոյնը՝ ուրիշ գաղութներէ:

Եղբայրակցութեան այս ցոյցը պիտի նպաստէ ոչ միայն իւրացնելու երկու ժողովուրդներուն փոխադարձ ճանաչումը, այլ եւ թարմացնելու հոգիները:

Եթէ տարբերները անգամ մը եւս պիտի խանդաղատին անցեալ յիշատակներով, երիտասարդներու հոգին պիտի պայծառանայ նոր տեղերով:

Ո՞ւր էր թէ կարենայինք օգոստոս 18եր դնենալ Արեւելքի միւս ժողովուրդներուն հետ...

Վ.Ա.Հէ

Հակահրեական շարժումը Գերմանիոյ մէջ

«ԵԹԷ ՀՐԵԱՆԵՐՈՒՆ ԱՍՏՈՒԱԾԸ ՄԵՐ ԱՍՏՈՒԱԾԸ ՊԻՏԻ ԸԼԼԱՑ ...»

Օգոստոս 15ին հակահրէական ուժգին ցոյց մը տեղի ունեցաւ Պերլինի մէջ, 20,000 քաղաքացիներու առջեւ: Օրուան բանախօսն էր Եուլիուս Շթրայխըր, հակահրէական չարժման ամէնէն կատաղի տեսաբանը, որ թերթ մըն ալ կը հրատարակէ, « Տէր Շթուրմէր» : Պ. Շթրայխըր Հիթլերի ամէնէն հին գործակիցներէն մէկը եղած է, բայց մինչեւ հիմա թոյլ չէին տար արտայայտուիլ հրապարակաւ, եւ քանի մը անգամ ալ գրաւեցին իր թերթին դանապան թիւերը: Արդ, երբ հիթլէրական իշխանութեան հաստատումէն 30 ամիս վերջը ազատ ասպարէզ կը տրուի, չատեր կ'ենթադրեն թէ աւելի ուժգնութեամբ պիտի չարունակուի հակահրէական պայքարը:

Բանախօսութիւնը տեղի ունեցաւ Պերլինի ճմեռնային մարզարանին մէջ: Ոստիկանութիւնը արտակարգ միջոցներ ձեռք առած էր: Սրահը զարդարուած էր դրօշներով եւ նշանակալից վերաստուերութիւններով,— «Հրեաները ժժրախտութիւն կը բերեն մեզի: Առանց հրէական խնդիրը լուծելու, փրկութիւն չկայ գերման ժողովուրդին համար»:

Ահա բանախօսութեան գլխաւոր մասերը.

— « Ո՛ւր որ Հրեաները իշխանութեան տիրացած են, ժողովուրդները դէպի կործանում գահավիժած են: Գերմանիան պիտի կոսուէր, եթէ հրեայ վարչապետ մը ունենար: Մեր ազգային — ընկերվարութիւնն էր որ փրկեց

(Շարունակութիւնը կարդալ Դ. Էջ)

ԿԱՐՄԻՐ ԳԻՇԷՆ ՆԵՐՍ

Ի՞ՆՉՊԷՍ ԿԱՐՄՐԵՑԱՒ ԱԴՐԲԵՋԱՆԸ

(Բ. եւ վերջին մաս)

«Նախագծուած ծրագրով մը, Հայաստանի կառավարութեան կողմէ դինուած եւ հայ սպաներու ղեկավարութեամբ, 1920 մարտ 23ին Ղարաբաղի Հայերը ապստամբութեան դրօշ պարզեցին եւ յարձակելով Ջանքէնտի եւ ուրիշ վայրերու մէջ հաստատուած մեր զօրամասերու վրայ, դրաւեցին Ակհաբանի բարձունքները՝ կտրելով այդ չրջանը կեդրոնէն: Ադրբէջանի կառավարութիւնը տեղեկացաւ իր գլխաւոր դինական ուժերը կեդրոնացնել Ղարաբաղի ճակատին վրայ: Մտերմացուած կացութիւնն այնքան լուրջ էր, որ պատերազմականնախարար զօր. Մխէմէնդարով տեղեկացաւ անձամբ ստանձնել հրամանատարութիւնը եւ միայն յամառ դիմադրութիւնը զսպել: Սակայն, երբ խորհրդային 11րդ բանակը կը պատրաստուէր յարձակիլ Ադրբէջանի դէմ, ադրբէջանեան զինական ուժերը տակաւին կը գտնուէին Ղարաբաղ: Փաստօրէն Ադրբէջանի հիւսիսային սահմանները մնացած էին անպաշտպան:

Ներկայիս ոչ ոքի համար գաղտնիք է, որ Ղարաբաղի ապստամբութիւնը Հայաստանի կառավարութեան գործն էր: Ան հետեւանք էր Երեւանի եւ խորհրդային հրամանատարութեան կանխորոշ ծրագրին, որու նպատակն էր դիւրացնել 11րդ կարմիր բանակի գործողութիւններն ընդդէմ Ադրբէջանի: Բացի այն, որ ժամանակին հրատարակուեցաւ սպաննուած ապստամբներու վրայէն գտնուած փաստաթուղթերն ու վաւերագրերը, այդ փաստը կը հաստատէր նաեւ Երեւանի կառավարութիւնն իր այն զեկուցագրին մէջ, զոր 1920 յունիսին ուղարկած է Մոսկուայի ազգային գործերու կոմիսարիատին եւ Կոմկուսի կեդր. կոմիտէին: Այդ տեղեկութիւնները հրատարակուեցան խորհրդային մամուլի մէջ:

Համաձայն այդ վաւերագրի, Հայկոմ. գերու դերը Ադրբէջանի խորհրդայնացման գործին մէջ հետեւեալն է եղած.— Հայկական կառավարութիւնը եւ Ղարաբաղի յեղափոխական կոմիտէն անմիջական յարաբերութիւններ մէջ էին մտած 11րդ բանակի հրամանատարական կազմին հետ: Փոխադարձ համաձայնութեամբ որոշուած էր Ղարաբաղը ապստամբեցնել Նոյեմբերի ոտնին առաջին օրը, որպէսզի կարելի եղածին չափ մեծ թիւով Ա. – դրբէջանեան զօրքեր քաշուին դէպի Ղարաբաղի ճակատը եւ այդպիսով դիւրանայ կարմիր բանակին յարձակումը Բագուի վրայ:

Ահաւասիկ Ադրբէջանի եւ Կովկասի խորհրդայնացման իրական պատճառներէն մէկը:

Իսկ միւս պատճառը հետեւեալն էր. 1920 մարտին Բագու էր եկած Վրաստանի արտաքին նախարար Գեգեչկորին: Բոլշեւիկեան վերահաս վտանգի խոր գիտակցութիւն ունենալով, Ադրբէջանի արտաքին նախարար խան Ոսկին առաջարկեց իր վրացի պաշտօնակցին վերահաստատել Ադրբէջանի եւ Վրաստանի միջեւ 1919ի ամառը կնքուած պաշտպանողական դաշնագիրը որ ուղղուած էր Դենիկինի դէմ: Սակայն Ադրբէջանի հետ այդքան յստակ ու որոշ զինական կապեր հաստատելը այդ միջոցին Վրաստանի ընկերվարական կառավարութեան համար չէր գար: Այդ ժամանակ իրենց ներկայացուցիչ Ուրաստանին կառավարութեան պատրաստակամութիւն յայտնեց այդպիսի յայտարարութիւն ընելու: Մենշեւիկ նախարարը առով ալ չգոհացաւ եւ Խան Ոսկիին բոլոր ջանքերը Ադրբէջանի եւ Վրաստանի զինական ուժերը հաւաքելու 2 հանրապետութիւններուն սպառնացող վտանգին դէմ՝ անցան ապարդիւն:

Ահա իրական այն կացութիւնը, որու մէջ Վրաստանի ընկերվարական կառավարութիւնը խուսափեցաւ Ա. – դրբէջանի հետ միասին պաշտպանելու Անդրկովկասը կարմիր բանակի կողմէ պատրաստուող յարձակումէն:

Երկու շաբաթ վերջը, ապրիլի սկիզբը Թիֆլիզ դումարուած Անդր – կովկասեան խորհրդաժողովին մէջ, որուն կը մասնակցէին Վրաստանի եւ Հայաստանի ներկայացուցիչները, ինչպէս եւ Ադրբէջանի ներկայացուցիչներ՝ Խան Ոսկիին եւ Ռասմամէդլին,— Ադրբէջանի կողմէ եղած առաջարկին՝ Անդրկովկասեան համադաշնակցութիւն ստեղծել եւ միասնաբար պաշտպանել անոր սահմանները,— Հայաստանի ներկայացուցիչ Ա. Ահարոնեան անկեղծօրէն յայտարարեց.

— Հայաստանը չի կրնար գոհանալ անկախ Հայաստանի ներկայ հողամասերով, որ կը պարունակէ միայն Էջմիածնի գաւառը:

Ադրբէջանի խորհրդայնացումէն վերջ, երբ Թիֆլիս կը բնակէի, տեղեկութիւն առի թէ Գանձակի մէջ հակաբոլշեւիկեան ապստամբութիւն կը նախապատրաստուի... Այդ ժամանակ Վրաստանը զինադադարի մէջ էր կարմիր բանակին հետ: Ես եւ համագործակցել Բժ. Հասան պէյ ադա օղլին այցելեցինք Նոյ Րամիշվիլիին, խնդրելով որ չչտապեն բոլշեւիկներու հետ հաշտութիւն ստորագրել եւ օգնեն Ադրբէջանցիներու ապստամբութեան: Շատ լաւ կը յիշեմ, որ մեր դրոյցի վերջը յուզուած դիմեցի Րամիշվիլիին.

— Նոյ Վիսարիոնովիչ, յիշեցէք որ Ռուսիան Փոյլիի կամուրջին վրայ կանգ չպիտի առնէ. օգնեցէք մեր ապստամբներուն, քանի դեռ ուշ չէ, դուցէ կարելի բախտը մեզ ժպտի եւ մենք ապստենք Ադրբէջանը...

Րամիշվիլին առանց ձեւականութեան պատասխանեց.

— Ադրբէջանը առանց Վրաստանի չի կրնար գոյութիւն ունենալ, իսկ Վրաստանը կ'ապրի նաեւ առանց Ա. – դրբէջանի...

Ինչպէս յայտնի է, Գանձակի ապստամբութիւնը տեղի ունեցաւ՝ երկարեւ եւ արիւնաչաղախ: Մենշեւիկ – եան Վրաստանը, որ ընկերվարական ռազմավարներու կարծիքով կրնար ապրիլ առանց Ադրբէջանի, մնաց անտարբեր Ադրբէջանեան ողբերգութեան հանդէպ: Մէկ տարի չանցած, Վրաց ժողովուրդը դառն փորձով բզգաց մենշեւիկեան ռազմավարութեան եւ դիւանագիտութեան արժէքը...

Պատմական այս փաստերէն վերջ, որոնց մասին Պ. Արծրունին պէտք է որ որոշ բաներ լսած ըլլայ, ի՞նչպէս կարելի է խօսիլ Ադրբէջանի կամաւոր անձնատուութեան մասին եւ Ադրբէջանը նկատել պատասխանատու Կովկասի խորհրդայնացման: Ապրիլ 28ի ժամանակները Ադրբէջանը, որ կ'անցընէր ներքին քաղաքական ծանր ճգնաժամ եւ հայկական կառավարութեան եւ 11րդ խորհրդ. բանակի հրամանատարական կազմին հետ: Փոխադարձ համաձայնութեամբ որոշուած էր Ղարաբաղը ապստամբեցնել Նոյեմբերի ոտնին առաջին օրը, որպէսզի կարելի եղածին չափ մեծ թիւով Ա. – դրբէջանեան զօրքեր քաշուին դէպի Ղարաբաղի ճակատը եւ այդպիսով դիւրանայ կարմիր բանակին յարձակումը Բագուի վրայ:

Ահաւասիկ Ադրբէջանի եւ Կովկասի խորհրդայնացման իրական պատճառներէն մէկը:

Իսկ միւս պատճառը հետեւեալն էր. 1920 մարտին Բագու էր եկած Վրաստանի արտաքին նախարար Գեգեչկորին: Բոլշեւիկեան վերահաս վտանգի խոր գիտակցութիւն ունենալով, Ադրբէջանի արտաքին նախարար խան Ոսկիին առաջարկեց իր վրացի պաշտօնակցին վերահաստատել Ադրբէջանի եւ Վրաստանի միջեւ 1919ի ամառը կնքուած պաշտպանողական դաշնագիրը որ ուղղուած էր Դենիկինի դէմ: Սակայն Ադրբէջանի հետ այդքան յստակ ու որոշ զինական կապեր հաստատելը այդ միջոցին Վրաստանի ընկերվարական կառավարութեան համար չէր գար: Այդ ժամանակ իրենց ներկայացուցիչ Ուրաստանին կառավարութեան պատրաստակամութիւն յայտնեց այդպիսի յայտարարութիւն ընելու: Մենշեւիկ նախարարը առով ալ չգոհացաւ եւ Խան Ոսկիին բոլոր ջանքերը Ադրբէջանի եւ Վրաստանի զինական ուժերը հաւաքելու 2 հանրապետութիւններուն սպառնացող վտանգին դէմ՝ անցան ապարդիւն:

Ահա իրական այն կացութիւնը, որու մէջ Վրաստանի ընկերվարական կառավարութիւնը խուսափեցաւ Ադրբէջանի հետ միասին պաշտպանելու Անդրկովկասը կարմիր բանակի կողմէ պատրաստուող յարձակումէն:

Երկու շաբաթ վերջը, ապրիլի սկիզբը Թիֆլիզ դումարուած Անդր – կովկասեան խորհրդաժողովին մէջ, որուն կը մասնակցէին Վրաստանի եւ Հայաստանի ներկայացուցիչները, ինչպէս եւ Ադրբէջանի ներկայացուցիչներ՝ Խան Ոսկիին եւ Ռասմամէդլին,— Ադրբէջանի կողմէ եղած առաջարկին՝ Անդրկովկասեան համադաշնակցութիւն ստեղծել եւ միասնաբար պաշտպանել անոր սահմանները,— Հայաստանի ներկայացուցիչ Ա. Ահարոնեան անկեղծօրէն յայտարարեց.

— Հայաստանը չի կրնար գոհանալ անկախ Հայաստանի ներկայ հողամասերով, որ կը պարունակէ միայն Էջմիածնի գաւառը:

Ադրբէջանի խորհրդայնացումէն վերջ, երբ Թիֆլիս կը բնակէի, տեղեկութիւն առի թէ Գանձակի մէջ հակաբոլշեւիկեան ապստամբութիւն կը նախապատրաստուի... Այդ ժամանակ Վրաստանը զինադադարի մէջ էր կարմիր բանակին հետ: Ես եւ համագործակցել Բժ. Հասան պէյ ադա օղլին այցելեցինք Նոյ Րամիշվիլիին, խնդրելով որ չչտապեն բոլշեւիկներու հետ հաշտութիւն ստորագրել եւ օգնեն Ադրբէջանցիներու ապստամբութեան: Շատ լաւ կը յիշեմ, որ մեր դրոյցի վերջը յուզուած դիմեցի Րամիշվիլիին.

— Նոյ Վիսարիոնովիչ, յիշեցէք որ Ռուսիան Փոյլիի կամուրջին վրայ կանգ չպիտի առնէ. օգնեցէք մեր ապստամբներուն, քանի դեռ ուշ չէ, դուցէ կարելի բախտը մեզ ժպտի եւ մենք ապստենք Ադրբէջանը...

Րամիշվիլին առանց ձեւականութեան պատասխանեց.

— Ադրբէջանը առանց Վրաստանի չի կրնար գոյութիւն ունենալ, իսկ Վրաստանը կ'ապրի նաեւ առանց Ա. – դրբէջանի...

Ինչպէս յայտնի է, Գանձակի ապստամբութիւնը տեղի ունեցաւ՝ երկարեւ եւ արիւնաչաղախ: Մենշեւիկ – եան Վրաստանը, որ ընկերվարական ռազմավարներու կարծիքով կրնար ապրիլ առանց Ադրբէջանի, մնաց անտարբեր Ադրբէջանեան ողբերգութեան հանդէպ: Մէկ տարի չանցած, Վրաց ժողովուրդը դառն փորձով բզգաց մենշեւիկեան ռազմավարութեան եւ դիւանագիտութեան արժէքը...

Պատմական այս փաստերէն վերջ, որոնց մասին Պ. Արծրունին պէտք է որ որոշ բաներ լսած ըլլայ, ի՞նչպէս կարելի է խօսիլ Ադրբէջանի կամաւոր անձնատուութեան մասին եւ Ադրբէջանը նկատել պատասխանատու Կովկասի խորհրդայնացման: Ապրիլ 28ի ժամանակները Ադրբէջանը, որ կ'անցընէր ներքին քաղաքական ծանր ճգնաժամ եւ հայկական կառավարութեան եւ 11րդ խորհրդ. բանակի հրամանատարական կազմին միջեւ տեղի ունեցաւ ինչպէս յայտնի է, Գանձակի ապստամբութիւնը տեղի ունեցաւ՝ երկարեւ եւ արիւնաչաղախ: Մենշեւիկ – եան Վրաստանը, որ ընկերվարական ռազմավարներու կարծիքով կրնար ապրիլ առանց Ադրբէջանի, մնաց անտարբեր Ադրբէջանեան ողբերգութեան հանդէպ: Մէկ տարի չանցած, Վրաց ժողովուրդը դառն փորձով բզգաց մենշեւիկեան ռազմավարութեան եւ դիւանագիտութեան արժէքը...

Պատմական այս փաստերէն վերջ, որոնց մասին Պ. Արծրունին պէտք է որ որոշ բաներ լսած ըլլայ, ի՞նչպէս կարելի է խօսիլ Ադրբէջանի կամաւոր անձնատուութեան մասին եւ Ադրբէջանը նկատել պատասխանատու Կովկասի խորհրդայնացման: Ապրիլ 28ի ժամանակները Ադրբէջանը, որ կ'անցընէր ներքին քաղաքական ծանր ճգնաժամ եւ հայկական կառավարութեան եւ 11րդ խորհրդ. բանակի հրամանատարական կազմին միջեւ տեղի ունեցաւ

ՏԱՐՕՆՑԻՆ ԵՒ ՍԱՍՈՒՆՑԻՆ ՍՈՒՐԻՈՑ ՄԷՋ

ԽՄԲ.— Տարօն – Տուրուբերանի երիտ. Միութիւնը, որուն կեդրոնը կը գտնուի Հալէպ, հետեւեալ շահեկան զեկոյցը կը հաղորդէ մամուլին.—

Տարօնցիները երկար տարիներէ ի վեր ծանօթ են Սուրիոյ, մանաւանդ Սասունի հարաւային չրջանները՝ Մսուկանք, Փանք, Խարզանք (իսկ աւելի ուշ Մրանքն ու Տալորիկի չրջանը) յաճախակի երթեւեկներ են Սուրիոյ զանազան չրջանները եւ աւելի շատ աշխատեր են Հալէպ ու չրջակայքը: Անոնց զբաղմունքը եղած է հացագործութիւն եւ չաղացպանու – թիւն (քիչերը միայն փորձեր են դրամագիլ առեւտուրով):

Պէտք է ըսել, որ հացագործութիւնն ու չաղացպանութիւնը այնժամանակներու ամէնէն հասոյթաբեր աշխատանքներն էին: Ու մենք կը տեսնենք, որ Սասունցիները չուտով այդ ղբաղմունքներու չնորհիւ անհրաժեշտ գումարներ ձեռք բերելով՝ կը վերադառնային երկիր, իրենց կարիքներուն հատնելու:

Շատերը անոնցմէ Հալէպի ճամբան չուրի ճամբայ զարձուցեր էին: Եւ այդ երթեւեկը շատ յաճախադէպ էր, որ Սասունցիները Հալէպը իրենց տուներ էն միայն քայլ մը հեռու կը նկատէին:

— Տղա՛յ, ո՞ւր կ'երթաս:

— Վալլահ, աբո՛, հուսայ, Հալէպ կ'իջնեմ ու կ'իզամ:

Բայց եղան մանկ, որ աւելի երկար մնացին եւ չնորհիւ իրենց զբաղմունքին, նկատեցին որ Տարօն – Տուրուբերանցիները կը կազմակերպուին (եւ այդ այն ատեն, երբ արիւն կը հոսէր ամէն տեղ, երբ հայկական զանգուածները անխնայ կը կոտորուէին, երբ ամէնքը կը ձերբակալուէին ու չղթայակապ բանտեր կը նետուէին, երբ մտաւորականներն ու լրբ – տեսնները չորս կողմ կը վխտային, երբ սարսափը կը խեղդէր ամէնքը եւ մայրը զաւակը կ'ուրանար) զինուած՝ կը փորձեն լեռնային ճանապարհներ – բով անցնիլ Սասուն՝ հոն կռուող ուժերուն օգնելու: Շնորհիւ մտանիչնե – րուն՝ կը ձախողի չարժումը եւ կը խեղդուի: Ատոր հետեւանքով չար – ժումին չմասնակցող հարիւրաւոր Սասունցիներ չղթայակապ բանտ կը նետուին:

Այդ յանդուգն քայլը իր առանձին պատմութիւնն ունի, որ մեր է ամէն հիացումէ:

Պատերազմէն վերջ կացութիւնը կը փոխուի: Ալիւրի մեքենաներու մուտքը Սուրիա մեծ հարուած տուաւ չաղացպանութեան: Սասունցի չաղացպանը իր սովորական չաղացի քարովը չկրցաւ մրցիլ մեքենայի հետ ու պարտուեցաւ: Միեւնոյն տեսիլ չէր եւ Սասունցիհացագործնիվիճակը քանի որ երեք ճակատի վրայ մրցումի մէջ էր:

Առաջին՝ ներքին ճակատը, իրենք իրենց մէջ, եւ չտեղեկացին արհեստական միութիւն մը, մրցումին դիմադրելու արտաքին ճակատնե – րու վրայ:

Երկրորդ՝ տեղացի հացագործներու ճակատը, որ տեղահան եւ զանազան չրջաններէն եկած հացագործներու ճակատն էր: Պէտք է ըսել որ նոր եկողներն ու տեղացիները աւելի ճարպիկ զրամագլուխի կեդրոնացման մէջ, աւելի զարգացած իրենց արհեստին մէջ ու աւելի կազմակերպուած, յաղթող դուրս եկան այդ մրցումէն: Իսկ Սասունցի հացագործը անտեսա – պէս քայքայուեցաւ: Թէեւ տակաւին կը չարունակէ հացագործութեան իր արհեստը, բայց չափազանց անմխիթար է իր վիճակը:

Սասունցի այն սերունդը, որ հալէպահայ հասարակական կեանքը չարժեց եւ առաջ մղեց, երկրին մէջ հասակ նետած եւ կազմուած էր: Ան ուներ իրեն հետ երկրի մեծութիւնն ու նկարագիրը: Սակայն, մաս մը անոնցմէ, որոնք տեղին վրայ ծնան ու մեծցան, կրեցին միջավայրի բարքերը: Հետզհետէ անոնք հեռացան Սասունցի համայնքէն, զարձան արաբախօս: Պէտք է ըսել, որ շատերը անոնցմէ նկատեն իրենք դիրենք իրրեւ տեղա – ցիներ...

Պատերազմի ընթացքին եւ պատե – րազմէն վերջ, ծանօթ զէպքերու հետեւանքով, Տարօն – Տուրուբերան – ցիներու թիւը աւելի եւս չատցաւ Սուրիոյ մէջ: Անոնք ցրուած են զա – նազան չրջաններ մօտաւորապէս հե – տեւեալ թուական համեմատու – թեամբ.—

	Անձ
Պէյրութ եւ Լիբանան	300
Հալէպ	5000
Դամասկոս	100
Մուչաչան	250
Թրիփոլի	15
Լաթաքիա	50
Դրպխան եւ չրջակայքը	400
Իսքէնտրուն	70
Հայչէն	150
Ազազ	130
Պմպուճ եւ չրջակայք	50
Պապ	20
Ձերապլուս	20
Արապ – Փունար	40
Բագդա	30
Բաէլչին	200
Տէր Զօր	120
Համամ եւ չրջակայք	3000
Տէրզէ	100
Անտիվար	50
Հասիճէ	250
Ընդհ. գումար	10,300

Այս է մօտաւոր թիւը Տարօն – Տուրուբերանցիներու, որոնք կ'ապրին Սուրիոյ մէջ: Այդ թուի հա – մեմատութեամբ ունին աւելի քան 1000 դպրոց. աշակերտ, որոնցմէ, դժբախտաբար միայն 600 հոգի կը յաճախեն զանազան դպրոցներ (300 Հալէպ, 200 Համամի չրջանը, մնա – ցածը զանազան տեղեր), իսկ 400է աւելի կը մնան փողոց, նիւթական միջոցներու չգոյութեան հետեւան – քով ...

Իրրեւ երկրորդական կրթութեան հետեւողներ ունին հազիւ հինգ հոգի:

Զբաղմունք.— Տարօն – Տուրուբերանցիները բացի հացագործութե – նէ եւ չաղացպանութենէ, որոնց մա – սին արդէն վերը խօսուեցաւ, ունին քիչ թիւով մանր խանութպաններ, կօշկակարներ, պատզամագործներ, եր – կաթագործներ, մեքենավարներ, հո – ղագործներ, սափրիչներ եւն. եւն., բայց եւ մեծ թիւով անդործներ:

Մարտական տարերու կողմէ հա – րուստ չեն: Կան քանի մը հոգի, ո – րոնք Ֆրանսական իշխանութեանց մէջ կ'աչխատին: Ունին 15է աւելի ուսու – ցիչներ, երեք դեղագործ, երկու բր – ժիչկ եւ երեք քահանայ:

Կազմակերպական գետնի վրայ.— Տարօն – Տուրուբերանցիները ունին իրենց Հայր. Միութիւնները, իրար – մէ անջատ, որ չէջնանի բնոյթ են ըս – տացեր Սասուն, Տարօն, Մնուս, Պիթ – լիս եւն. Հայր. Միութիւն անուննե – րով: Սրտցաւ եւ խղճամիտ մարդոց կողմէ կատարուած են փորձեր այդ անջատ միութիւնները միացնելու ու – ժեղ միութեան մը մէջ, Տարօն–Տու – րուբերան անուան տակ: Սակայն չէ յաջողած եւ իւրաքանչիւր մեծ չը – նան պահած է իր ինքնուրոյն կազմը: Բացի այդ անջատ Հայր. Միութիւն – ներէն, ունին Տարօն – Տուրուբերանի Հայ երիտ. Միութիւնը, ուժեղ եւ լուրջ կազմակերպութիւն մը երկու հարիւրէ աւելի անդամներով, որ չի խանդարեր բնաւ Հայր. Միութիւն – ները, այլ ընդհակառակն ուժ կուտայ անոնց եւ անոնց բոլորի չղթայատար – ման օղակը կը հանդիսանայ:

Տարօն – Տուրուբերանի երիտ. Մի – ութեան աչխատանքին չնորհիւ է որ հիմնուեցաւ Հալէպի մէջ «Սասուն պատանեկան միութ. գրադարան» ու արուեցան չարք մը դասախօսու – թիւններ:

Վերջերս յատկանչական զէպք մը, Տարօն – Տուրուբերանի կազմակեր – պուած երիտասարդութեան կողմէ, ցոյց կուտայ թէ անոնք որքան նա – խանձախնդիր են իրենց ցեղային ար – ժէքներուն եւ ինչքան կը գուրգուրան այդ արժէքներուն վրայ: Լսուած էր, որ Սասունցի Մարգար անունով ձե – ռունի մը կայ վաճառուն տարեկան, ո – րու բոլոր առաքները թափած են, եւ չի կրնար փող փչել: Սակայն, ան յայտնի փող փչող մըն էր, Տարօնի երիտասարդութիւնը անմիջապէս ա – նոր բեռանը առաքմանաշարքեր անցուց, որպէսզի չզրկուի հայրենի փողէն: Մերուններն երեկոյթներու, հանդէս – ներու մէջ փող փչելէ զատ, քանի մը երիտասարդի ալ փող փչել կը սոր – վեցնէ այժմ:

Ազգային գետնի վրայ.— Պէտք է ըսել, որ ամէնէն առողջ տարրը Տա – րօն – Տուրուբերանցին էր, որ պաշ – տամունք ունի ցեղի բոլոր սրբու – թիւններուն հանդէպ ու միշտ ալ պատրաստ է ազգ. նպատակի ու ար – ժէքներու համար զոհել ինչքինքը: Անոր համար անծանօթ են օտարոտի համոզումները: Ազգային հողի վրայ անոնց մէջ տեսակէցներու տարբե – րութիւն չկայ: Քաղաքական հիւան – դատ ու կեղծ մտայնութիւններէ հե – ռու են:

Տնտեսական գետնի վրայ.— Դժ – բախտաբար Սուրիոյ մէջ ամէնէն ա – ւելի նիւթապէս ճնշուած տարրը Տա – րօն – Տուրուբերանցին է. որովհե – տեւ ան հեռու է մնացեր կարգ մը նիւթական աղբիւրներէ օգտուելէ: Եւ չէ զիջած մուրացկանութեան ճա – նապարհներէն անցնիլ: Ներկայ պայ – մաններէն դուրս ելլելու համար, Տա – րօնի չրջանին պատկանող բոլոր հայրենակիցները, լլլան անոնք Սա – սունցի թէ Մշեցի, Մնուսցի թէ Պիթ – լիսցի, պէտք է ձգտին տեղաւորուիլ որպէս գիւղացի այն հողերուն վրայ, որ կարելի է քիչ դրամագլուխով ձեռք բերել: Այսպիսով կարելի կը լլլնի վերականգնել իրենց տնտեսութիւնը:

Իսկ ամէնէն կարեւորը կրթական վիճակի բարւոքումն է: Ոչ միայն պէտք է ամէն ճիգ թափել, որպէս նախակրթարան գտնուածները իրա – ուտմբ աւարտեն, այլ ամէն գ – դրս մնացած 400է աւելի մանուկ – ները պէտք է տեղաւորել դպրոց – րու մէջ:

Այդ գործին համար պէտք է մ – բոլոր Հայր. Միութիւնները իր – գործունեանքի առարկայ դարձ – նեն Սուրիոյ մէջ գտնուած Տարօնցի եւ Սասունցի հոծ զանգուածը:

Արդէն Տարօնի Հայր. Միութիւն երկու հոգի կը պահէ Պէյրութի ճե – մարանին մէջ: Անոնք, որ քիչ մը նիւթական միջոցներ ունին, պէտք իրենց զաւակներուն երկրորդակա – կրթութիւն տան: Բայց այդ չի բա – ւեր: Պէտք է դրսէն օժանդակու – թիւն ըլլայ այն ընդունակ եւ աղ – տիկ տղաներուն, որոնք կրնան վա – ուան մեր կրթական մշակները դար – նալ:

Այդ ուղղութեամբ Տարօնի երի – Միութիւնը իր փրոփականդով քաջալերանքներով ափսկին զէր կա – տարած է եւ կրնայ կատարել:

Պուլկարեւթուրք յարաբերութիւններ

—o—

Ֆիլիպէի Պուռալա թերթը կը գրէ.

Մեր հարեւանային դրացիները Թուրքերը,— մէկ կասկածամտութիւն մը երեւան բերելով, որ յայտնի է իրենց պատմական բարդաւանդ անհիմն ու առանց որ եւ է առարկայական պատճառներու, ցոյց կուտան խօսքի թշնամանք մը: Պալքանեան ուխտի կնքումէն ասդին՝ անընդհատ ու սիստեմաթիք կերպով խօսքի ճակատ մը ի գործ կը դնեն մեր դրացիներուն դէմ: Այդ յարձակումները,— որոնք, կրկնենք, բոլորին անհիմն են — յաճախ կը սանձանան կուռ մը բնոյթը, որ առնուազն ներդաշնակ չէ լաւ դրացիներու տատասել յարաբերութեանց հետ: Նոյն կասկածամտութիւնը կ'երեւի մինչեւ հոն, որ մեր ամենատաղտկան մշակութային ձեռնարկներուն գամ կը նկատուին որպէս թշնամական արարքներ կամ տարրեր, որ հիմնական ուրիշ պետութեանց մեր յարաբերութեանց:

Սլաւական սոքոլներու այցելութիւնը ապահով նշան մըն է մեր արտաքին քաղաքականութեան նոր ուղղութեան: Ռուսիա Զաչիթա (Սիբիրի պաշտպանութիւն) կազմակերպութեան գործունէութեան վերաբոնումը թշնամական գործ մը բացատրապէս իրենց դէմ: Գոնէ Գարիոյ մէջ անծանօթ քաղաքական գործիչի մը մէկ գրութիւնը՝ Թուրքերու դէմ մեր քաղաքականութեան նոր ուղղութեան սկիզբն է եւն.:

Այս բոլոր «առարկայական նկատները» որպէս հետեւանք ունին զան միջոցներ, որոնք ուղղուած մեղի դէմ բացատրապէս, մեր հարեւային սահմաններուն վրայ, որ այդ կումիտները,— որոնք, կրկնենք, բոլորին անհիմն են — յաճախ կը սանձանան կուռ մը բնոյթը, որ առնուազն ներդաշնակ չէ լաւ դրացիներու տատասել յարաբերութեանց հետ: Նոյն կասկածամտութիւնը կ'երեւի մինչեւ հոն, որ մեր ամենատաղտկան մշակութային ձեռնարկներուն գամ կը նկատուին որպէս թշնամական արարքներ կամ տարրեր, որ հիմնական ուրիշ պետութեանց մեր յարաբերութեանց:

Սլաւական սոքոլներու այցելութիւնը ապահով նշան մըն է մեր արտաքին քաղաքականութեան նոր ուղղութեան: Ռուսիա Զաչիթա (Սիբիրի պաշտպանութիւն) կազմակերպութեան գործունէութեան վերաբոնումը թշնամական գործ մը բացատրապէս իրենց դէմ: Գոնէ Գարիոյ մէջ անծանօթ քաղաքական գործիչի մը մէկ գրութիւնը՝ Թուրքերու դէմ մեր քաղաքականութեան նոր ուղղութեան սկիզբն է եւն.:

Այս բոլոր «առարկայական նկատները» որպէս հետեւանք ունին զան միջոցներ, որոնք ուղղուած մեղի դէմ բացատրապէս, մեր հարեւային սահմաններուն վրայ, որ այդ կումիտները,— որոնք, կրկնենք, բոլորին անհիմն են — յաճախ կը սանձանան կուռ մը բնոյթը, որ առնուազն ներդաշնակ չէ լաւ դրացիներու տատասել յարաբերութեանց հետ: Նոյն կասկածամտութիւնը կ'երեւի մինչեւ հոն, որ մեր ամենատաղտկան մշակութային ձեռնարկներուն գամ կը նկատուին որպէս թշնամական արարքներ կամ տարրեր, որ հիմնական ուրիշ պետութեանց մեր յարաբերութեանց:

Սլաւական սոքոլներու այցելութիւնը ապահով նշան մըն է մեր արտաքին քաղաքականութեան նոր ուղղութեան: Ռուսիա Զաչիթա (Սիբիրի պաշտպանութիւն) կազմակերպութեան գործունէութեան վերաբոնումը թշնամական գործ մը բացատրապէս իրենց դէմ: Գոնէ Գարիոյ մէջ անծանօթ քաղաքական գործիչի մը մէկ գրութիւնը՝ Թուրքերու դէմ մեր քաղաքականութեան նոր ուղղութեան սկիզբն է եւն.:

Այս բոլոր «առարկայական նկատները» որպէս հետեւանք ունին զան միջոցներ, որոնք ուղղուած մեղի դէմ բացատրապէս, մեր հարեւային սահմաններուն վրայ, որ այդ կումիտները,— որոնք, կրկնենք, բոլորին անհիմն են — յաճախ կը սանձանան կուռ մը բնոյթը, որ առնուազն ներդաշնակ չէ լաւ դրացիներու տատասել յարաբերութեանց հետ: Նոյն կասկածամտութիւնը կ'երեւի մինչեւ հոն, որ մեր ամենատաղտկան մշակութային ձեռնարկներուն գամ կը նկատուին որպէս թշնամական արարքներ կամ տարրեր, որ հիմնական ուրիշ պետութեանց մեր յարաբերութեանց:

Սլաւական սոքոլներու այցելութիւնը ապահով նշան մըն է մեր արտաքին քաղաքականութեան նոր ուղղութեան: Ռուսիա Զաչիթա (Սիբիրի պաշտպանութիւն) կազմակերպութեան գործունէութեան վերաբոնումը թշնամական գործ մը բացատրապէս իրենց դէմ: Գոնէ Գարիոյ մէջ անծանօթ քաղաքական գործիչի մը մէկ գրութիւնը՝ Թուրքերու դէմ մեր քաղաքականութեան նոր ուղղութեան սկիզբն է եւն.:

Այս բոլոր «առարկայական նկատները» որպէս հետեւանք ունին զան միջոցներ, որոնք ուղղուած մեղի դէմ բացատրապէս, մեր հարեւային սահմաններուն վրայ, որ այդ կումիտները,— որոնք, կրկնենք, բոլորին անհիմն են — յաճախ կը սանձանան կուռ մը բնոյթը, որ առնուազն ներդաշնակ չէ լաւ դրացիներու տատասել յարաբերութեանց հետ: Նոյն կասկածամտութիւնը կ'երեւի մինչեւ հոն, որ մեր ամենատաղտկան մշակութային ձեռնարկներուն գամ կը նկատուին որպէս թշնամական արարքներ կամ տարրեր, որ հիմնական ուրիշ պետութեանց մեր յարաբերութեանց:

Սլաւական սոքոլներու այցելութիւնը ապահով նշան մըն է մեր արտաքին քաղաքականութեան նոր ուղղութեան: Ռուսիա Զաչիթա (Սիբիրի պաշտպանութիւն) կազմակերպութեան գործունէութեան վերաբոնումը թշնամական գործ մը բացատրապէս իրենց դէմ: Գոնէ Գարիոյ մէջ անծանօթ քաղաքական գործիչի մը մէկ գրութիւնը՝ Թուրքերու դէմ մեր քաղաքականութեան նոր ուղղութեան սկիզբն է եւն.:

Այս բոլոր «առարկայական նկատները» որպէս հետեւանք ունին զան միջոցներ, որոնք ուղղուած մեղի դէմ բացատրապէս, մեր հարեւային սահմաններուն վրայ, որ այդ կումիտները,— որոնք, կրկնենք, բոլորին անհիմն են — յաճախ կը սանձանան կուռ մը բնոյթը, որ առնուազն ներդաշնակ չէ լաւ դրացիներու տատասել յարաբերութեանց հետ: Նոյն կասկածամտութիւնը կ'երեւի մինչեւ հոն, որ մեր ամենատաղտկան մշակութային ձեռնարկներուն գամ կը նկատուին որպէս թշնամական արարքներ կամ տարրեր, որ հիմնական ուրիշ պետութեանց մեր յարաբերութեանց:

Սլաւական սոքոլներու այցելութիւնը ապահով նշան մըն է մեր արտաքին քաղաքականութեան նոր ուղղութեան: Ռուսիա Զաչիթա (Սիբիրի պաշտպանութիւն) կազմակերպութեան գործունէութեան վերաբոնումը թշնամական գործ մը բացատրապէս իրենց դէմ: Գոնէ Գարիոյ մէջ անծանօթ քաղաքական գործիչի մը մէկ գրութիւնը՝ Թուրքերու դէմ մեր քաղաքականութեան նոր ուղղութեան սկիզբն է եւն.:

Այս բոլոր «առարկայական նկատները» որպէս հետեւանք ունին զան միջոցներ, որոնք ուղղուած մեղի դէմ բացատրապէս, մեր հարեւային սահմաններուն վրայ, որ այդ կումիտները,— որոնք, կրկնենք, բոլորին անհիմն են — յաճախ կը սանձանան կուռ մը բնոյթը, որ առնուազն ներդաշնակ չէ լաւ դրացիներու տատասել յարաբերութեանց հետ: Նոյն կասկածամտութիւնը կ'երեւի մինչեւ հոն, որ մեր ամենատաղտկան մշակութային ձեռնարկներուն գամ կը նկատուին որպէս թշնամական արարքներ կամ տարրեր, որ հիմնական ուրիշ պետութեանց մեր յարաբերութեանց:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀՈՂԻ ԿԱՆԱՆՑ ՄԻ ՔԱՆԻ ՕՐԻՆԱԿՆԵՐ

«Իր կեցվածքը»

Ֆերնան Ժիրոյի նոր կատակերգությունը Ֆրանսիական կոմեդիի թատրոնում

Ֆերնան Ժիրոն ֆրանսիական թատրոնի ամենահայտնի դեմքերից է։ Նա ծնվել է 1895 թվականին, Մարսելում։ Ուսումը ստացել է Փարիզի Կոնսերվատորիայում։ Ժիրոն սկսել է որպես դերասան, հետո դարձել է ռեժիսոր, ապա՝ գրող։ Նրա առաջին պիեսը՝ «Ամուսնական հարաբերություններ», բեմադրվել է 1923 թվականին։ Այդ ժամանակից ի վեր Ժիրոն գրել է մոտ 30 պիես, որոնցից շատերը հաջողություն են վայելել։

Ժիրոյի պիեսները հիմնականում կատակերգություններ են։ Նրանք ունեն ուրախ, զվարթ բնավորություն, հեղինակը ծաղրում է մարդկային թերությունները, ծիծաղելի դարձնում է մարդկանց ոչ լավ սովորությունները։ Ժիրոյի կատակերգությունները հաճախ ունենում են սոցիալական խորը իմաստ։

Ժիրոյի նոր կատակերգությունը՝ «Իր կեցվածքը», բեմադրվել է Ֆրանսիական կոմեդիի թատրոնում։ Պիեսի գործողությունները տեղի են ունենում Փարիզում, մեր օրերում։

Գլխավոր հերոսը՝ Ժան Ֆրանսուան Ռոբինը, ապրում է հարուստ ընտանիքում։ Նա ունի գեղեցիկ կին, Ալիսը, որը նրան շատ է սիրում։ Ռոբինը ամեն առավոտ գնում է գործարան, որտեղ նա ղեկավարում է մեծ ֆաբրիկան։ Ռոբինը ունի նաև մի ընկեր՝ Ժան Ֆրանսուա Ռոբինը, որը նրա հորեղբայրն է։ Ժան Ֆրանսուան ամեն կիրակի գալիս է եղբորորդու տուն, ուտում է նրա հարուստ ճաշերը, խմում է նրա լավ գինիները, հետո գնում է իր տուն։

Ռոբինը ամուսնացել է Ալիսի հետ, որովհետև նա հարուստ աղջիկ է։ Ռոբինը չի սիրում Ալիսին, նա սիրում է մի ուրիշ կնոջ՝ Ժանետ Ռոբինին, որը նրա ազգականն է։ Ռոբինը ամեն կերպ ձգտում է Ալիսից ազատվել, որպեսզի կարողանա ամուսնանալ Ժանետի հետ։

Ռոբինը գիտի, որ Ալիսը շատ է սիրում իր ամուսնուն, ուստի նա որոշում է նրան դավադրությամբ ստիպել, որ ինքը ամուսնալուծություն խնդրի։ Ռոբինը ասում է Ալիսին, որ ինքը սիրահարված է մի ուրիշ կնոջ, և որ նա ամուսնալուծություն է ուզում։ Ալիսը ասում է, որ ինքը ոչ մի դեպքում չի համաձայնի ամուսնալուծության։ Ռոբինը ասում է, որ ինքը կարող է ինքնասպան լինել, եթե Ալիսը չհամաձայնի։ Ալիսը վախենում է, որ Ռոբինը կարող է ինքնասպան լինել, և համաձայնում է ամուսնալուծության։

Ռոբինը ասում է Ալիսին, որ ինքը պետք է գնա Ամերիկա, որպեսզի այնտեղ ամուսնալուծության դիմում տա։ Ալիսը ասում է, որ ինքն էլ կգնա Ամերիկա։ Ռոբինը ասում է, որ ինքը չի ուզում, որ Ալիսը գնա Ամերիկա, որովհետև ինքը ուզում է ամուսնանալ Ժանետի հետ։ Ալիսը ասում է, որ ինքը չի ուզում, որ Ռոբինը ամուսնանա Ժանետի հետ, որովհետև ինքը սիրում է Ռոբինին։

Ռոբինը ասում է Ալիսին, որ ինքը ստիպված է գնալ Ամերիկա, որովհետև ինքը պետք է ամուսնալուծության դիմում տա։ Ալիսը ասում է, որ ինքն էլ կգնա Ամերիկա։ Ռոբինը ասում է, որ ինքը չի ուզում, որ Ալիսը գնա Ամերիկա, որովհետև ինքը ուզում է ամուսնանալ Ժանետի հետ։ Ալիսը ասում է, որ ինքը չի ուզում, որ Ռոբինը ամուսնանա Ժանետի հետ, որովհետև ինքը սիրում է Ռոբինին։

Ռոբինը ասում է Ալիսին, որ ինքը պետք է գնա

զայն: Գացէք կենդանաբանական պարտէզը եւ տեսէք զեբրան մանուկները, անոնք կարապները կը դիտեն եւ թռչուններուն ճոռողիանը մտիկ կ'ընեն: Իսկ հրեայ մանուկները, իրենց ուսուցիչներուն ընկերակցութեամբ, կը խմբուին գիշատիչ անասուններու վանդակներուն առջեւ, որովհետեւ այդ ժողովուրդն ալ գիշատիչ անասուններու սէրմոն մըն է: Մկրտուած Հրեայ մը ոչ քրիստոնեայ կը դառնայ, ոչ ալ գերման: Հին կտակարանը հաւաքածոյ մըն է գրքոյկներէ պատմութիւններու: Մենք անոր մէջ կը գտնենք այն բոլոր գար-չանքներն ու ապականութիւնները որոնց վկաներն եք այսօր: **Եթէ Հրեաներ** – րուն Աստուածը մեր Աստուածը պիտի ըլլայ, ես կը նախընտրեմ յաւետահատիլ Աստուածմէ: Մենք պէտք չունինք Աստուծոյ: Դժբախտաբար մեր քահանաներն ալ մխաբանեցան Ցիսուսի ապանիչներուն հետ, կործանելու համար զերման ժողովուրդը: Մենք պիտի լուծենք պատմութեան ամէնէն էական խնդիրը,— հրէական հարցը: Եւ երբ յաջողութեամբ գլուխ հանենք այդ գործը, աշխարհի բոլոր ժողովուրդները ուխտի պիտի գան մեր երկիրը»:

Քաղաքական ապաւինութիւն մը Ալպանիոյ մէջ

Լէօն Կայլիարի, Ալպանիոյ ընդհ. սպայակոյտին պետը, սպաննուեցաւ հինգշաբթի օր, երբ կառքով կ'անցնէր Թիրանայի փողոցներէն: Սպանեալը, հազարապետ, Զօկու թագաւորին զինուորական գլխաւոր խորհրդականն էր եւ Մրուաթ: Նախապէս սպայ եղած է պուլկարական բանակին մէջ: Ցետոյ Ալպանիա անցնելով, հպատակութիւնը փոխեց եւ դարձաւ սպայակոյտի պետ: Մարդասպանն է Զէքրէճի, ալպանացի գրագէտ եւ օրագրող, որ մէկուկէս տարի առաջ թղթակիցն եղած է Փարիզի «Իլիւսթրասիօն» չաբաթաթերթին: Երեք տարի բանտարկութեան դատապարտուած էր, իբրեւ անդամ ահաբեկչական գաղտնի ընկերութեան մը: Քանի մը օր առաջ ներում ստացաւ եւ բանտէն ելաւ: Այդ օրէն ի վեր կը հետապնդէր հազարապետը:

Կը վախցուի որ այս դէպքը ազդէ Ալպանիոյ եւ Եուկոսլավիոյ յարաբերութեանց վրայ:

Ասորիներու տեղաւորման խնդիրը

Իրաքի Ասորիներուն փոխադրութեան առթիւ, երեսփոխան մը զանազան հարցումներ ուղղեց Անգլիոյ երեսփ. ժողովին մէջ: Մասնաւորապէս ուզեց գիտնալ թէ կարելի չէ՞ Անգլիոյ որգանան փոխադրել Ասորիներուն մէկ մասը: Ուրիշ երեսփոխան մը հարցումներ ուղղեց Ասորիներու Սուրիա տեղաւորման մասին:

Արտաքին նախարարը պատասխանելով յայտարարեց թէ օգոստոսին ժողով մը պիտի գումարուի Ջէյրութի մէջ, տեղաւորման խնդիրը վերատին քննելու համար:

Կը հաւաստեն թէ Ասորիներու տեղաւորումը Ղապի մէջ ապահովուած է արդէն: Ծախքերուն համար հանգանակութեան կոչ մը ուղղուած է Ազգերու Դաշնակցութեան անդամներուն, բայց արդիւնքը յայտնի չէ:

Նախարարը վերջացնելով ըսաւ թէ անգլիական կառավարութիւնը կը ցանկայ տեղաւորման հարցին լուծումը որուն համար իրենց աջակցութիւնը պիտի բերեն նաեւ ֆրանսական եւ իտալեան կառավարութիւնները:

Թուրքիոյ մտահոգ՝ օրուան դէպքերուն առթիւ

Թուրք երեսփոխան եւ հրապարակագիր Ասըմ Ուս հետեւեալ խորհրդածութիւնները կ'ընէ «Թուրքուն»ի մէջ (նախկին Վագթ).

— « Միջազգային կացութիւնը նկատի առնելով, կառավարութիւնը որոշած է պաշտպանողական նոր միջոց մը ձեռք առնել Թրակիոյ մեր սահմաններուն վրայ եւ ամրացեալ գօտի մը հաստատել:

Եւրոպայի կացութիւնը ամէն վայրկեան զոյնր կը փոխէ եւ ոչ ոք կրնայ ըսել թէ վաղը չպիտի ծագի մեզ մօտէն չհետաքրքրող պատերազմ մը: Եթովպական հարցը ցոյց տուաւ որ Ազգերու Դաշնակցութիւնը չի կրնար պաշտպանել իր մէկ անդամը, այլ ալ հակառակ Անգլիոյ նման մեծ պետութեան մը փափաքին: Եթէ ուրիշ պատճառ ալ չըլլայ, միայն Եւրոպայի այս կացութիւնը կը բաւէ հաստատելու թէ որքան տեղին է Թրակիոյ մէջ ձեռք առնուած պաշտպանողական միջոցը:

Հակառակ Պալքանեան Ուխտի անդամներու բոլոր ճիգերուն, Պուլկարիոյ քաղաքականութիւնը դեռ չլուսաբանուեցաւ: Այդ երկիրը դեռ չունեցաւ ուժեղ դահլիճ մը եւ այս պատճառով ապահովութիւն չեն ներշնչեր իր պաշտպանական մարդոց տուած հաւաստիքները: Աւելի ըլլալով, պուլկարեւեւսկօսլավ միութեան ընդհ. քարտուղար Տօքթ. Պոժինով վերջերս դիրք մը հրապարակեց, աւելի խառնակելով կացութիւնը: Հետեւաբար այս տեսակէտով ալ Թրակիոյ մէջ ձեռք առնուած պաշտպանողական միջոցը լաւ դաս մըն է խառնակիչներուն »:

ՋԱՆԱՋԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՀԱՎՐՈՒ ՄԱՔՍԱՆԵՆԴՈՒԹԵԱՆՑ խնդիրը կը հետապնդուի միեւնոյն խստութեամբ: Երէկ պիտի ձերբակալուէին 15ի չափ առեւտրականներ եւ մաքսային պաշտօնեաներ: Մանաւորապէս կը փնտռուի առեւտրական կին մը, Տիկին Մարկէ, որ յաջողած էր 300.000 ֆրանքի արժողութեամբ անթել գործիքի լաստերներ փախցնել մաքսէն: Ուրիշ կիներ եւ աղջիկներ ալ կը փնտռուին իրբեւ մեղսակից:

ՊՐՆԱԹԻ ԵՒ ԹՈՒԼՕՆԻ ԴԷՊՔԵՐԸ իբր երկու միլիոն ֆրանք վնաս պատճառած են պետութեան: Միայն Թուլոնի վնասը կը հասնի 1,200,000 ֆրանքի, որուն մէկ հինգերորդը պիտի վճարէ քաղաքը, մնացեալը՝ պետութիւնը:

ՋՕՐԱՆՈՑ ՄԸ ՎԱՌԵՑԱՒ ԱՔԷՆՔի մէջ: Ցարակից չէնքերն ալ մոխիր դարձան:

Հ Յ. Դ.

Գեներալ

ՄԱՐՍԷյԻ «Իշխան» ՆԷՊՔԱԿՄԻՏԻ բոլոր ընկերները եւ համակիրները ընդհ. ժողովի կը հրաւիրուին այսօր Շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին սովորական հաւաքատեղին, Օրակարգ՝ գեկոյց ներկայ ազգային ժողովի մէջ:

ԸՆԿԵՐԱՒԱՄԱԿՐԱԿԱՆ ԽՆՃՈՅՔ

«ՅԱՌԱՋ»Ի ՏԱՍՆԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԹԻԻ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ Հ. Յ. Դ. ԵՒՐՈՊԱՅԻ Կ. ԿՈՄԻՏԷԻ ԿՈՂՄԷ

17 ՕԳՈՍՏՈՍ ՇԱԲԱԹ ԵՐԵԿՈՅ ԺԱՄԸ 7 ին

"BONVALET„ *սրահին մէջ*

31 Bld. du Temple ՄԷՔՐՕ **République**

ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ 10 ՖՐԱՆՔ:

(ԸՆԹՐԻՔ ԵՒ ԳԻՆԻ)

ԿԸ ՀՐԱՒԻՐՈՒԻ ԸՆԿԵՐՆԵՐ, ՀԱՄԱԿԻՐՆԵՐ ԵՒ «ՅԱՌԱՋ»Ի ԲԱՐԵԿԱՄՆԵՐԸ

ԴԱՇՏԱՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Կազմակերպուած՝ Հ. Յ. Դ. ԼԻՈՆԻ ԶԱՐԴԱՐԵԱՑ ԴՐԱԴԱՐԱՆԻ ՎԱՐՉՈՒԹԵՍՆ ԵՒ հովանաւորութեամբ՝ Հ. Յ. Դ. ԼԻՈՆԻ ՎԱՐԱՆԴԵԱՆ ԿՈՄԻՏԷԻ

18 Օգոստոս կիրակի, առաւօտեան ժամը 8էն մինչեւ երեկոյեան ժամը 9ը

ՓԻԵՌ-ՊԷՆԻԹ ԼԱ ՄՈՒՇ (Pierre-Bénite la Mouche) անտառին մէջ

Եւրոպական եւ հայկական պարեր: Ընտիր *PIERRO - JAZZ*

ղեկավարութեամբ՝ Սասունցի ԵՐՕԻ:

Գեղարուեստական ճոխ բաժին եւ զանազան անակնկալներ

Պաղ խմիչներ ժողովրդական գիներով

ԵՐԹՈՒԴԱՐՁԻ ՏՈՄՄԻ ԳԻՆԸ Է 3 ՖՐԱՆՔ

Ցանօթ. երթեւեկութեան.— Օթօպիւսները կը մեկնին փաս կիշաուէն առաւօտեան ժամը 8իցտ 9-10 եւ 11ին, կէս օրէ վերջ ժամը 1-ին: Իսկ երեկոյեան վերադարձ ժամը 7էն մինչեւ 9ը:

Անձրեւի պարագային դաշտահանդէսը կը յետաձգուի յաջորդ կիրակիի

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած՝ *ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆի ՍԵՒԱՆԻ Մ.-ՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ*

Այս կիրակի առաւօտէն մինչեւ իրիկուն

Notre Dame des Angesի պաղ աղբիւրին մօտ:

Ճոխ պիւֆէ ժողովրդական գիներով:

Անձրեւի պարագային կը յետաձգուի գալ կիրակիի:

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

ՏԻԳՐԱՆԱԿԵՐՏԻ եւ ՇՐՋԱՆԻ ՀԱՅԲԵՆԱԿՑԱԿԱՆ ՄԻՒԹԵԱՆ ՓՈՆ ՏԸ ՇԷՐԻԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

18 *Օգոստոս կիրակի օր, Պաղ Աղբիւրին մօտ:*

Կը նուագէ ԻՅԱԼ ԿԱՆ խումբը:

Հայկական եւ եւրոպական պարեր: Ճոխ պիւֆէ ժողովրդական գիներով:

ՏԷՍԻՆ **ՅԱՌԱՋ**Ի ԳՈՐԾԱԿԱԼՆ Է՝ Պ. ՄԱՆՈՒԿ ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ
Rue Allée Thénard N. 3 — IX

ՓԱՐԻԶԻ ՎԱՍՊՈՒՐԱԿԱՆԻ ՀԱՅՐԵՆԿՑ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍԸ ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1ԻՆ:

ՑԱԽԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Հ. Յ. Դ. վալանսի կոմիտէն իր խորին ցաւակցութիւնը կը յայտնէ ընկեր Յ. Տէր Սարգիսեանի իր պարագաներուն եւ եղբօրորդւոյն՝

ՏԻՐԱՆԻ

գառնաղէտ ժահուան առթիւ:

ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՓԱՐԻԶԻ Տարօն - Տուրուբերանի Հայր. Միութեան ընդհ. ժողովը տեղի կ'ունենայ այս կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 3ին, 119, Ավընիւ Իթալիի սրճարանին մէջ: Օրակարգ. գաշտահանդէսի հաշուետուութիւն եւ ընթացիկ հարցեր: Կը խնդրուի բոլոր անդամներէ ներկայ ըլլալ:

Le Gérant: H. STEPHAN
Imprimerie A. DER (AGOPIAN)
17, Rue Damesme, PARIS (13)

Բացման հանդիսաւոր Պուլվար Ossoի վրայ (Մարաիի)

Նախաձեռնութեամբ՝ Հ. Կ. ՀԱԶԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻ

Այս կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2.30ին, 230, ԸՐԱՆՑ ԸԼ ԼԱ ՍԱՆՏԷ

ՊԱՐ ՎԻՆՍԱՆի ծառօք սքաուին մէջ:

կը խօսին՝ տիկ. Ն. ՔԻՊՐԻԹՃԵԱՆ եւ պ. ՍՏ. ՄԻԼՏՈՆԵԱՆ

Գեղարուեստական ճոխ բաժին.— երգ. սեներգ, ս[illegible]

Հայկական պարեր օրիորդներու կողմէ:

Կը ներկայացուի՝ ԵՐԿՈՒ ԾԱՁՐԱՅԵՂՆԵՐԸ (գաւեշա)

Կը մասնակցին՝ Պ. Պ. Դ. ՔԷՆԹիրեան, Ա. ցակոբեան, Հ. Քաջեան, [illegible] Գիսեան եւ Լ. Խաչատուրեան,

ՄՈՒՏՔԸ՝ ԱԶԱՏ [illegible]

ԱԶԳ. ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ
Loterie NATIONALE

ՑՐԴ ՇԵՐՏԻ ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ

ՅԱՌԱՋԻ ընթերցողներուն խնդրանքին վրայ, հրապարակ հանած ենք ՖՐԱՆՍ. ԱԶԳ. ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԵԱՆ ՄԵՆ ՏԱՍՆԵՐՈՐԴ տոմսեր, (ամբողջական տոմսերը ի պահ դրուած են ՅԱՌԱՋի խմբագրութեան մօտ):

Իւրաքանչիւր 1/10 տոմսակները կ'արժեն 10 ֆրանք:
Տպգր. ծախք 1 »
11 ֆրանք:

Գաւառէն ապսպրացմի համար դրկել 2 ֆրանք աւելի:
Արտասահմանէն » » » 4 » »
(ցանծնաբարուած նամակի փոխարժէքը)

Դիմել՝ **„HARATCH" 17, Rue Damesme. Paris (13)**

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՃԸՐ

Ճաշարան ՏԼՕՐԻԱ

61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)

Մէթրօ՝ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն **Danton : 52 - 73**

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ:

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱՒ

ՀԱՑ — ԲՈՑԺ

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԱՄՍԱԹԵՐԹ ԲԺՇԿՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԱՌՈՂՋԱՊԱՀՈՒԹԵԱՆ

Զգո՛յշ վէներական հիւանդութիւններէն (Ֆրանսայի Առողջ. Նախարարութիւն): Հաւատիկ հատիկ կը հազար (Տոքթ. Համօլեան): Շաքար ուտե՛լ քիտել (Տոքթ. Շ. Այվազեան): Փոխան դեղագրի (Բժշկ. առածներ): Արե՛ւ բե՛ւ (Տոքթ. Ա. Աշճեան): Մանիշը — իօտ (Տոքթ. Ե. Արզումանեան): Օ[illegible] թիւն խեղդուողներուն (Տոքթ. Գ. Շահրայեան):

Տարեկան բաժնեգինը, Ֆրանսա՝ 20 ֆրանք, արտասահման՝ 25 ֆր[illegible]

Դիմել Dr. AIVAZIAN, 17, Rue Damesme, PARIS.

ԲԱՑՈՒՄ
Photo ARAX & HENRY
ՆՈՐ ԼՈՒՍԱՆԿԱՐՉԱՏՈՒՆ

փարիզահայ ծանօթ լուսանկարիչ ԱՐԱՔՍ, այս անգամ ընկերակցութեամբ Հ. ՆԱԼՊԱՆՏԵԱՆի, փոխադրուած է՝

31, Bld. RASPAIL (Հեռ. *Lit. 76 - 39*).

ուր այսուհետեւ նոր աշխատանոցը պիտի գործէ՝

Photo ARAX & HENRY անուան տակ:

Ժամանակակից լոյսի ու այլ գեղեցկութիւններու վերջին յարմարութիւններով, նոր լուսանկարչատունը ի վիճակի է կատարեալ գոհացում տալու, հին ու նոր բոլոր խստապահանջ յաճախորդներուն, որոնց հոն պիտի գտնեն սիրալիր ընդունելութիւն եւ արուեստի ու ճաշակի ճշմարիտ դրոշմ, վստահուած բոլոր գործերուն մէջ:

Աշխատանոցը՝ որ ծաստատուած է խանութի եւ գեղանյարկի մէջ, մասնաւորապէս մեծ յարմարութիւններ ունի եքսխաներու, հարսանեկան գոյգերու եւ խմբական լուսանկարներու համար:

Ամենէօրեայ յատուկ աշխատութիւններ կը կատարուին մանաւանդ ԽՆԱՄՔՈՎ եւ ՁԱՓԱԻՈՐ ԳԻՆԵՐՈՎ:

Հաղորդակցութիւն.— (Métro: Sèvres - Babylone).

Croix Rougeի (ԿԱՐՄԻՐ ԽԱՉ) ՄԷՋ **ՅԱՌԱՋ** ԿԸ ՄԱԽՈՒԻ
ՊԻՒՐՕ ԹԱՊԱ **14, Grand'Rue, Croix Rouge.**

ՅԱՌԱՋ»Ի ԹԷՐԹՕՆԸ (11)

"ԵՐԿԱՄԵԱՑ ՊԱՆԴԽՏՈՒԹԻՒՆ Ի ՀԱՊԷՇՏԱՆ"

Ցօրինեց՝ Տիմոթէոս վրդ. Սափրիչեան

Անմիջապէս եկան ժողովեցան, եւ իրենց սովորութեան համեմատ ալ – կային (*) վրայ պատկեցուցին կաշիէ չուաններով կապելով, որու վրայ արդէն հիւանդութեան ժամանակն ալ կը պառկէր. եւ յետոյ չորս հոգի ուսերնուն վրայ առնելով, բարձր լեռներու մէջէն անցան ու Գիտանը — Մերթի աղուն լերան ճայրը եղած եկեղեցին տարին: Իսահակ սրբազանը ուրախ անոր հետեւեցաւ. իսկ ես տակաւ ըլլալով՝ Ջորիի վրայ հեծած կը հետեւէի քանի մը հոգիով, որոնք ճամբէն խոտորելով ուրիշ տեղաց կը տանէին զիս: Աղբի բերան կարծեցի թէ նոյն եկեղեցին կը տանին, բայց երբ տեսայ

(*) Այկա բառիս գետնէն բիչ մը բարձր չորս ոտքով փայտէ նստարան մըն է, որուն մէջ տեղը կաշիէ չուաւ – ներով խաչաձեւ հիւսուած է, որ միանգամայն իբրեւ դազգազ կը ծառայէ իրենց:

ու կը սպասէի Իսահակ սրբազանի դալստեանը, որ Հապէշ քահանայի մը հետ հանգուցեալ պատանւոյն թաղման խորհուրդը կատարելէն եւ դեղցիկ ծառազարդ գերեզմանատան մը մէջ անոր հայրենազուրկ մարմնոյն դժբաղդ մնացորդները հանգուցանելէն զկնի, հետիոտս զարձեալ քալելով եւ արիւն քրտինք մտած՝ հազիւ երեկոյեան դէմ հասաւ մեր քովը: Զիրար տեսնելնուս անմիջապէս զատն արտասուեցանք իրրեւ երկու աղբիւրակներէ սկսան թէ անոր եւ թէ իմ աչուըներէս հոսիլ: Մեր երկուքնուս վիշտերը թէպէտ միեւնոյն առտկութեամբ էին, սակայն անորը զէթ կը տարբերէր մըխիթարութեամբ մը, կամ խղճի հանդարտութեամբ մ, որ կարողացաւ իր ձեռքն ամփոփել հանդուգնելոյն մարմինը, վերջին օրհնութեամբ կնքելով անոր տխուր գերեզմանը. իսկ ես այս մխիթարութենէն ալ զուրկ էի, վասն զի չկարացի անոր դժբախտ մնացորդացը վրայ գոնէ ափ մը հող ձգել, որով յաւիտենապէս կը բաժնուէր մեզմէ: Նոյն գիշերը մինչեւ առտու տրխտութեամբ անցուցինք քան թէ քնով, անոր յիշատակը կրկնելով միշտ եւ փառք տալով Աստուծոյ, որ թէպէտ ու հարսանեաց մէջ հանգելու:

Աստուծոյն անկէ մեկնելով՝ երեք ժամուն Ավիտ գիւղը հասանք, եւ մեր բոլոր բեռներն ու փոքր եւ մեծ անասունները հոն գտանք, զորոնք Մերքոնդ երկրի չէխերուն կոմսէն եկող – ները Ավիտա գիւղի չէխերուն ու ծէ – րերուն յանձնած էին: Անկէց ալ ճամբայ ելանք ու Ըսար — Ամպա լերան առորոտ հասանք չատ տաժանակրութեամբ, ըստ որում այս ճամբաներն ալ վերը յիշուած ճամբաներուն նման փչարեր ծառերով անտառացեալ էին, որոնց մէջէն անցնելու ժամանակ խոտա մեծ արթնութիւն եւ զգուշութիւն կը պահանջէ: Մեր հետ եղող մարդիկը այս անգամ մարդասիրական դգացմունքներ սկսան ցոյց տալ մեզի այս փշալից տեղերէն անցնելու ժամանակնին օգնելով ու խնամելով, որով կ'երեւէր թէ առջի ըրած գէշութիւններն ու անգութ վարմունքնին մոռցընել տալ կ'ուզէին. եւ յայտնի համակրութիւններ ցոյց տալով նեղութիւն կը խնդրէին, եւ կ'ազատչէին որ իրենց ըրածները իշխանին քով բնաւ չէինք պատմեր, այլ ընդհակառակը բարի խօսքեր իրենց համար. խեղճերը չէին գիտեր որ մեր քահանայական եւ կրօնական պարտաւորութեանց, ինչպէս եւ բոլոր առաքինի մարդկանց յատկութիւնն է՝ անչիւր չարութիւնը եւ ներողամտութիւնը:

*Յուլիսի 24ին, որ ճիշդ Եսայի մարգարէի տօնին օրն էր, եւ մեր Սմեն. սրբազան Պատրիարքի Հոր անուան տարեդարձը յիշելով, յերուսաղէմ սուրբ Ցակովբայ մեծ վանքին մէջ տօնախմբութեան պատճառաւ թէ հոգեւոր եւ թէ մարմնաւոր ուրախութեան հանդէսները, պատերնիս փղձկելով դէպի վեր Ըսար — Ամպա լեռը կ'ելնէինք ոտքով: Շունչերնիս հատեր եւ բոլորովին ուժաթափ եղած լերան գլխոյն մօտ հասեր էինք, երբ ձըլկայի գաւառին կուսակալ եւ միանգամայն Ըսար — Ամպայի պահապան Թէհէմմա իշխանը հարիւրի չափ զօրքով եւ իւր Շարօ անուն փոքր եղբօրն ընկերութեամբ մեզի դիմաւորեց: Անոր ցոյց ուած այս պատիւը մենք մեր եկեղեցական կարգին կը համա – րէինք, բայց վերջը հասկցանք որ չնորհս մեր գոյգերուն էր: Այ[illegible] ուրեմն պատուով՝ բայց մեծ հոգ[illegible] թեամբ լերան ծայրը հասանք. ժամուն, ուր քիչ մը չունէ [illegible] գինի տուին տարին զմեզ մուտ[illegible] բուկիր յարկ մը մեզ համար պ[illegible] բաստուած, որուն մէջ դունէն մ[illegible] լոյս կ'ընդունէր: Թէպէտեւ տաք[illegible] բան չուզեցինք հոն նստիլ, [illegible] յետոյ իշխանին բնակած [illegible] գնեայ խրճիթներուն հետ բաղդ[illegible] լով՝ տեսիլուեցանք հոն հանգչ[illegible] մատածելով որ գոնէ ապահով կ'[illegible] հոն որ եւ իցէ վտանգէ մը: Այ[illegible] յարկեր միայն կոնտէրի եւ [illegible] Թափօրի մէջ կը գտնուի եղեր[illegible] թագաւորն անդամ այս լեռը գ[illegible] հոս կ'իջնայ ըսին, ուսկի [illegible] այնուհետեւ իրրեւ արքունական [illegible] կամ պալատ մը սկսանք նայիլ [illegible] յարկին, որու սալայատակը [illegible] փայտեր իրարու քով չարեխով [illegible] ուած էր, եւ անոր ստորին յարկ[illegible] բանատարան էր զատ դռնով:

(Շար.)

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN ÉN EUROPE

ՀԱՐԱՉ

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Clacière 15 – 70
(ԵՐԹԵԽԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ ԵՒԱՄՍԵԱՅ

Ֆրանսա եւ գաղութները	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ԿԻՐԱԿԻ
18
ՕԳՈՍՏՈՍ
DIMANCHE
18 Août
1935

11 ՏԱՐԻ — 11e Année No. 2886

ԽՄԲԱԳԻՐ՝ ՇԱԽԱՐԺ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒԻ ԽՕՍՔ

Ո՛ՒՐ Կ՛ՈՒԶԵՆ ՏԱՆԻԼ ՄԵԶ

Մինչ բարձրաստիճան կղերն աչխուժացած, «ազգային» սահմանադրութիւն կը մշակէ մեր գլխուն վերեւ, էջմիածնէն մինչեւ Երուսաղէմ եւ Անթիլիաս, տարօրինակ է որ չարք մը աշխարհականներ կը չարունակեն կա՛մ յօրանջել, եւ կամ գետն ի վեր թիավարել։

Դեռ աւելին,— յաճախ այդ նոյն հոսանքներն են որ իրենց գլխիններով կամ պչերով կը հովանաւորեն վերահաս վտանգը,— կղերապետութիւն։

Փորձեցէք աչք մը նետել գաղութէ գաղութ, եւ պիտի հանդուիք։ Փորձեցէք վերլուծել զանազան պատակաւորներու, ընարական պայքարներու եւ ուրիշ երեւոյթներու իմաստը, — եւ տարբեր եզրակացութեան չպիտի կրնաք յանգիլ։

Իսկ եթէ հետեւած էք լրագրական պայքարներուն, պիտի տեսնէք որ, երկու հիմնական խնդիրներ կը խառնվեն գաղութնե – րու խաղաղութիւնը,— ինքնավարութիւն եւ անձնաւորութիւն։

Այսպէս, կարգ մը հոսանքներ չեն ուզեր ըմբռնել արտասահմանի տարագիր բազմութեանց իրական պահանջները։

Չատատարմօրէն բարեւի կեցած՝ երեւանի կամ էջմիածնի առջեւ, անոնք երկրորդական դեռնի վրայ կը նետեն գաղութներու կազմակերպութեան խնդիրը։ Լատագոյն պարագային, անոնք այդ խնդիրն ալ կը վստահին ո՛ր եւ է կղերականի խելքին ու խղճին, եւ ճակատ կը յարդարեն տարբական ողմտութեան դէմ։

Մինչդեռ միւս հոսանքը,— այն որ կը հետեւի Դաշնակցութեան քարոզած միութեան, բացորոշապէս կ՛ըսէ,—

Վերջին մնացորդներն ենք ջարդ ու փշուր։ Ժողովուրդի մը։ Այս երկարատեւ պանդխտութիւնը՝ անձայրածիր ցամաքներու վրայ՝ կը սպառնայ ճակատագրական հարուած մը իջեցնել մեր գլխուն։ Շատ ծանր կորուստներ կրեցինք մինչեւ այսօր, 10–12 տարուան ընթացքին։ Կրկնապատիկ աւելի պիտի տուժենք այ – սուհետեւ, եթէ չփորձենք լուրջ եւ իմաստուն ճիգ մը, ամբողջն – դելու համար գաղութներու ինքնապաշտպանութիւնը։ Եկէք համաձայնինք եւ կազմակերպենք այդ գործը։

Ո՞ր արտաքին ուժը պիտի համարձակէր խանգարել այս հիմնական աշխատանքը, եթէ սիրտերն ու միտքերը պղտորած չըլ – լային կանխակալ կարծիքներով ու կիրքերով կամ ազդեցութեան պայքարներով։

Արդա՞ր է որ իւրաքանչիւր հոսանք փորձէ արժեցնել իր յա – տկնութիւնները։ Այդ բնական օրէնքը չէ որ կը խռովէ գաղութներու խաղաղութիւնը, այլ հիմնական թիւրիմացութիւն մը,— Հայաստանի հետ, Հայաստանի դէմ։

Այդ ապուշ բանաձեւը թոյն եւ աւեր ցանեց հոգիներու մէջ, ու թէեւ այսօր չունի նախկին ուժգնութիւնը, բայց կը պահէ իր ժանգը, հասնելով մինչեւ ժամուն բակը։

Արդարեւ, այսօր եպիսկոպոսներ կամ վարդապետներ դար – ձեր են ազգային ջերմաչափ, այս կամ հոսանքին «Հայաստանասիրութիւնը» հաշուելու համար։

Եւ, տրամաբանօրէն, երբ հրապարակաւ կը ճաղկես այդ վեղարաւորներէն մէկն ու մէկը, փաստերն ալ չարելով, պայքարդ կը դառնայ ... «հակահայաստանեան»։

Երբ այսքան կիրքեր կուտակուած են, ամէնէն տարբական հարցերն ալ կը դառնան թնճուկ։

Իսկ հոգեւոր իշխանութիւնը, որ ի պաշտօնէ կոչուած է «հովուելու», հեզհետէ աւելի կ՛օգտուի այս անկերպարան վիճակէն, տիրաբար տարածելու համար իր թեւերը։ Նոյն իսկ «սահմանադրութիւն» մշակելու էջմիածնի մէջ, որ պատուհանէն դուրս չի կրնար նայիլ, իր շրջանին մէջ ...

Մեր ժամանակակից պատմութեան մէջ, առաջին անգամ է որ մայր հողէն կարուած եւ իր իսկ միջնաբերդին մէջ գլուխէն զարնուած հոգեւոր իշխանութիւն մը այսքան յանդգնութիւն կը ցուցնէ, վարելու համար տարագիր ժողովուրդի մը ճակատագիրը։

Կարծես անտէր գիւղ մը ինկած կամ կղզի մը նետուած ըլ – լալինք, մարդիկ մեզի համար ծրագիրներ կ՛որոճան վանքերու մէջ։ Կ՛որոճան, կը մշակեն ու կը գործադրեն, առանց մեզի բան հարցնելու։

Գիտնալով հանդերձ որ, եթէ նոյն իսկ բարեմտութեամբ չարժին, զարձեալ իրենց ուժէն վեր է այդ գործը։ Մանաւանդ ներկայ պարագաներուն մէջ։

Ինչո՞ւ այսպէս։ Անոր համար որ, կարգ մը քաղաքական հոսանքներ տակաւին չեն կրնար հասկնալ թէ ո՛ւր կը վերջանան Հայաստանն ու էջմիածինը եւ ուր կը սկսի բուն արտասահմանը։

Անոնց գլուխներուն մէջ Երեւանն ու էջմիածինը նստած են իբրեւ գերագոյն խորհրդանշանը հայրենասիրութեան, խափանելով հաւատարակչութիւնը։

Այնպէս որ, երբ դուն կը բացատրես թէ այդ երկուքը ամէն բան չեն, ճամբաները մէկ անգամէն կը բաժնուին։ Եւ բանավէճը կը դառնայ մարզանք, բիւզանդական կամ ակադեմական ժամանց։

Ահա թէ ինչո՛ւ այնքան կորով կը վատնուի բոլոր գաղութնե – րուն մէջ, իսկ իբրեւ գրական գործ՝ կ՛ունենանք միայն ժժգոյն, ազազուն մխիթարութիւններ։

Ահա թէ ինչո՛ւ այնքան բազմացեր են բանգէտներն ու «փր – կիչ»ները ալ, անհամար կրկէսներու եւ անճանաչելի կոտորակներու վերածելով գաղութներու կեանքը։

Ու վերջապէս, ահա թէ ինչո՛ւ այնքան լայն բացուեր են բարձրաստիճան կղերին թեւերը։

Քանի մը տարի եւս,— եւ մենք որ արեւմուտքի չհակիրճներն էինք Արեւելքի մէջ, պիտի դառնանք բանաւոր հօտ՝ այս պողո – տաններուն վրայ։ Իբրեւ խորհրդանշան ունենալով փիլոնը եւ վեղարը, իսկ իբրեւ ներշնչման աղբիւր՝ օրհնաձիր կոնդակներ։ Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

Ի՞ՆՉ Է ՈՒԶԱԾԴ, ԿԸ ՀԱՐՑՆԵՆ ԻՏԱԼԻՈՑ

Հեռախօսը աւերնիհաս կը բանի Փարիզեն Հռոմ

1,200.000 ՉԻՆՈՒՈՐ ՉԷՆՔԻ ՏԱԿ

Երէկ պետութեանց պատուիրակները երէկ ալ չարունակեցին իրենց խորհրդակցութիւնները, խաղաղասիրական վէճը լուծելու համար։ Բանակցութեանց հիմ կը կազմէ, մինչ, 1906ի դաշնագիրը, թէեւ Իտալացիները այլեւս չեն ուզեր լսել այդ եղանակը։ Ուրբաթ օր, առտուան երկու ժամուան ժողովէն եւ իրիկուան խորհրդակցութենէն յետոյ, որ նոյնպէս երկու ժամ տեւեց, Իտալիոյ գլխաւոր պատուիրակը հեռախօսին գլուխը անցած՝ խօսակցեցաւ Պ. Մուսոլինիի հետ։ Մասնաւորապէս Անգլիոյ պատուիրակները ջանացին իմանալ թէ վերջի վերջոյ ի՞նչ է Իտալիոյ ուզածը։ Այս ուղղութեամբ եղած հարցումներուն վրայ էր որ կամս Ալոյզի երկուքը մէկ հեռախօսին գլուխը կը վտդմ։ Կը հաւատան թէ Պ. Խրըն բացէ ի բաց պահանջած է որ իտալական պատուիրակութիւնը մէկդի դնէ իր վերջնական պահանջները, ըստ այնմ քննելու համար խնդիրը։ Վերջին պահուն Պ. Լաւալ եւս ձայնակցած է այս պահանջին։ Մինչեւ ուշ ատեն չէր հաստատած թէ Մուսոլինիի պատասխանը պիտի դիւրացնէ՞ Փարիզի ժողովին խորհրդակցութիւնները։ Կը կարծուի թէ Իտալիա կ՛ուզէ ժամանակ շահիլ, սպառելով անձրեւաքեր եղանակի վերջա – նալուն։ Ամէն պարագայի մէջ, յոռետեսութիւնը չէ փարատած տակաւին։

Ուրբաթ օրուան ժողովին մէջ, Պ. Լաւալի բացման ճառէն յետոյ, երեք պետութեանց պատուիրակները իրենց տեսակէտները պարզելով, սկսան վի – ճաբանիլ դէմ դիմաց։ Աւելի շատ մտահոգութիւններ էր որ տեղի կ՛ունենային, Պ. Պ. Լաւալի եւ Խրընի կամ Իտալիոյ եւ Ֆրանսայի պատուիրակներուն միջեւ։

Հակառակ իտալական պատուիրակներուն վերապահութեան, հակակշռած է որ Մուսոլինի միայն մէկ միջոց կը դտնէ վէճը կարգադրելու համար,— տեսակ մը իտալական հոգատարութիւն կամ խնամակալութիւն հաստատել Եթովպիոյ վրայ, ճիշդ այնպէս ինչպէս Ֆրանսան Թունուզի եւ Մարոքի մէջ։ Այդ պարագային Եթովպիական պահէ իր արքայական տունը և ւանդական կառավարութիւնը, քաղաքային վարչութիւնը եւ բարոյական անկախութիւնը, բայց պէտք է առժամապէս ընդունուի Իտալիոյ դիւանագիտական գերակշռումը, մինչ տայ որ Իտալիա զարգացնէ իր բնական հարստութիւնները իտալացի բանուորներով եւ օգնէ երկրին քաղաքակրթութեան եւ տնտեսական զարգացման։

Այս պահանջներուն առաջին հակառակորդն է Անգլիա, որ կ՛առաջարկէ միայն տնտեսական արտօնութիւններ։ Ինչպէս Իտալիա, նոյնպէս Անգլիա տակաւին չէն յայտնած իրենց վերջնական ծրագիրները, որոնց վրայ միջնորդի դեր մը պիտի կատարէ Ֆրանսա, Պ. Լաւալի միջոցաւ։ Այնպէս որ, կացութիւնը անորոշ է տակաւին։

⁂ Իտալական բոլոր թերթերը կը հաստատեն թէ՝ իբրեւ հետեւանք նոր զօրաշարժին, որ յայտարարուեցաւ առջի օր, կանոնաւոր բանակին դինուորներու թիւը այժմէն կը բարձրանայ մէկ միլիոնի։ Ծաչական դինուորներն ալ հաշուելով, ընդհանուր թիւը կ՛ըլլայ 1,200,000։ Ուրեմն Իտալիա կամ եւ պատրաստ կը սպասէ, ի հարկին դինու զօրութեան դիմելու համար։ Եւ օրէ օր աւելի վճռական կը դառնայ։

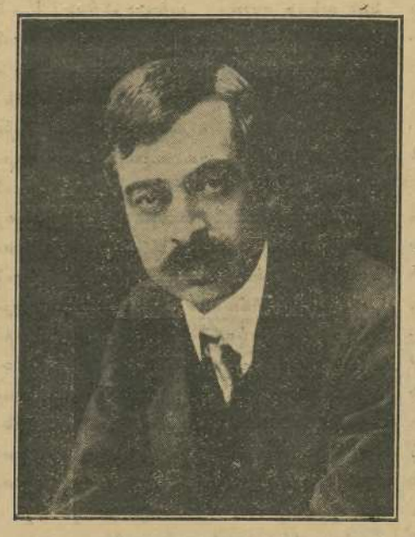
⁂ Իտալական թերթերը կ՛ըսեն թէ Անգլիա չատոնց խախատած է 1906ի դաշնագիրը, միակողմանի քաղաքականութեան մը հետեւելով Եթովպիոյ մէջ եւ տարածելով իր ազդեցութիւնը։

«ԻՏԱԼԻԱ ԻՐԱՒՈՒՆՔ ՈՒՆԻ»

«Տէյլի Մէյլ», Լոնտոնի ժողովրդական օրաթերթը, կը բացատրէ խմբագրականի մը մէջ.— Ճաիհոն կրցաւ զործել արեւելեան Ասիոյ մէջ, ապաքէն զսպելու համար իր ժողովուրդին որ կ՛ուճի տարեկան 900,000 բնակիչներով։ Իտալիա պէտք է չհաստատի մը գտնէ իր բնակչութեան համար որ կ՛աւելնայ տարին 500,000 հոգի։ Եթովպիա իր ընդարձակ տարածութեամբ եւ ցանցառ բնակչութեամբ, միակ երկիրն է աշխարհի մէջ որ յարմարութիւն կը ներկայացնէ իտալական գաղթավայր մը դառնալու։ Մեծն Բրիտանիա պէտք է ընդունի այս պարագան։ Ինք անդրծովեայ ընդարձակ տնտեսական շահեր ունի որոնց չհոգալ զարճած է մեծ եւ հարուստ ազգ մը։ Միայն այս պարագան բաւական է որպէսզի ձայնը քաչէ, երբ ուրիշ ժողովուրդներ կը փորձեն անդրծովեայ հողեր ունենալ։ Գերմանիա եւ Իտալիա աչխարհի այն երկու ազ – գերն են որ ամէնէն ահարկու պատերազմունակութիւններն ունին։ Մեր յարաբերական քաղաքականութիւնը պիտի չարունակէ՞ փակել անոնց ճամբան եւ խանգարել զարգացումը։ Եթէ այդ պիտի ըլլայ մեր գործելու եղանակը, կը վախնանք որ անխուսափելի դառնայ պատերազմը։ Իտալիան այսօր իր գաղթավայրերուն մէջ ունի միայն անապատներ, թէեւ իր տիրապետութեան տակ կը դտնուի 872,000 քառ. մղոն տարածութեամբ հող։ Գալով Գերմանիոյ, անոր բոլոր գաղթավայրերը խլուեցան Վերսայլի դաշնագրով։ Արդ, ապագայ պատերազմներու վտանգը հոն է որ, Մեծն Բրիտանիա ունի անսահման առած – ուածքներ եւ տակաւ բանակ, իսկ Իտալիա եւ Գերմանիա չքաւոր են հողային առացուածքներով, բայց հզօր՝ սպառազինութեամբ։ Այո, անխուսափելի են պատերազմները, եթէ կատարեալ փոփոխութիւն մը տեղի չունենայ Մեծն Բրիտանիոյ դիրքին մէջ։

Ի. ՄԻՈՒԹԵԱՆ երկաթուղիներու վիճակը պարզելով, փոխադրութեանց դրծակալ Պ. Քականովիչ խոստովանեցաւ թէ տակաւին չատ պահանջներ կան։ Ծանր ընդհատումները պակասած են, բայց արկածները նորէն չատախտդէպ են, քանի որ կանոնները չեն չարդուիր։ «Ամենամեծ պակասն է նորոգութեան արհեստանոցներու եւ աչխատանքի անբաւականութիւնը։ Կատախտըբերուն 50 առ հարիւրը միայն ճիշդ ժամերուն կը մեկնին»։

ԹՈՒՐԲԻՈՑ ՀԱՆՐՕԳՈՒԻՏ չինութեանց նախարարութիւնը եւ Պոլսոյ հեռաթոյի ընկերութիւնը համաձայնեցան, մենաշնորհի վաճառման մասին։ Արժէքը պիտի վճարուի քսան տարիէն, տարեկան 40,000 անգլ. ոսկի, սկսելով 1939էն։

ՊՈՒԼԿԱՐ ԲԱՆԱՍՏԵՂԾ Փ. ԵՒՎՈՐՈՎ դրաւն պրծանիի բացատրը կը կատարէ – ուի պայօր, Սօֆիայի մէջ։ Միեւնոյն առեն պիտի տօնուի Քրիստափորի մահուան 30ամեակը։ (Կարդալ, Բ. էջ, բանաստեղծին հրաչալի էջերէն մէկը, «ՀԱՅԵՐԸ»)։

ԱՊՍՏԱՄԲԱԿԱՆ ԽԼՐՏՈՒՄՆԵՐ ԱԼՊԱՆԻՈՑ ՄԷՋ

Երէկ հաղորդած էինք Ալպանիոյ սպայակոյտի պետին սպանութիւնը։ Նոր լուրերու համաձայն, դէպքը չատ աւելի մեծ կարեւորութիւն ունի։ Կ՛ըսուի թէ վաթսուն դինուորներ եւ ըմբոստներ սպանուած են, կատաղի զօրքի եւ ապստամբներու ընդհատման հետեւանքով։ Ըմբոստները փորձած են յաջողանալ դէպի մայրաքաղաք՝ Թիրանա։ Ուրիշ տղբիւր մը մինչեւ 150 կը հաչուէ մեռեալներուն թիւը։

Ըմբոստներուն դէմ կռիւը կը թէչքօ պէչ Վերլացի, անդամ հարուստ եւ ազդեցիկ ընտանիքի մը որ կարեւոր պաշտօններ կը վարէ Ալպանիոյ մէջ։ Այս ընտանիքը բարեկամ կը համարուի Եուկոսլաւիոյ։ Ըմբոստները հիւսիսէն քալած են մայրաքաղաքին վրայ, բայց ճամբան կառավարական զօրքը իրենց դիմացն ելլելով ցիրուցան րրած է։ Ճակատամարտի տաեն սպանուած է նաեւ կառավարական զօրքին հրամանատարը, զօր. Ձէմալ Խրիս։ Պաչարման վիճակ հրատարակուեցաւ Ֆիէրի չրջանին մէջ, ուր կատարած էր հազարապետ կայլիարիի սպանութիւնը։

Քաղաքական չրջանակներու մէջ մեծ ուչադրութեամբ կը հետեւին եռա – կոսլաւիոյ եւ մանաւանդ Իտալիոյ ընթացքին։ Այս վերջին պետութիւնը զաղտնի զաչնագիր մը ունի Զոգու թագաւորին հետ։ Հակառակ հաւաչական հոգին, Իտալացիները 500.000 զինուոր կեդրոնացուցած են հիւսիսային չրջանին մէջ, ռազմախորձերու համար։ Եուկոսլաւիա Իտալիոյ մրցակիցն է այս գետնին վրայ, սակայն վերջերս բարւոքեցան երկու երկիրներուն յարաբերութիւնները։ Միւս կողմէ, պաղ հով մը կը փչէ Ալպանիոյ եւ Ճունաստանի միջեւ, փոքրամասնութեանց իրաւունքներու հետեւանքով։

⁂ Գալիքատէն կը հետապրեն թէ ապստամբութիւնը այնքան ծաւալած էր որ կառավարական զօրքը չկրցաւ զսպել առաջին տաեխ։ Միեւնոյն աղբիւրէն կը հաւատան թէ ըմբոստները մեծաքանակ զէնք եւ ռազմանիւթ ունին եւ թէ չարժումը ուղղուած է օրուան իչխանութեան դէմ։ Պէկրթի նահանգը ամբողջովին ըմբոստներուն ձեռքն է, հրամանատարութեամբ Շեվքէթ պէկ Վերլացի, որ Ալպանիոյ վարչապետն էր 1924ին, բայց տոիպուեցաւ Իտալիա գաղթել, երբ գահ բարձրացաւ Ահմէտ Զոկու։ Վերլացի Ալպանիոյ ամէնէն հարուստ հողատէրներէն մէկն է եւ այն օտարականները որոնք էլպասան հանդիպած են, համոզուով կը յիչեն իր պատուին մէջ տարբուած խնջոյքները։ Իր աղջիկը նչանուած էր Թագաւորին հետ, բայց յետոյ խզուեցաւ եւ տակի ծնաւ կատաղի տեսարան մը։

Շաբաթապչն հասած լուրերու համաձայն, յարաբերութիւնները խզուած են Վերաւային Ալպանիոյ հետ։

⁂ Կառավարութիւնը հետեւեալ զեկոյցը հրատարակեց.— Զօր. Կայլիարի սպանուեցաւ Ֆիէրիի մէջ, անչատ պատճառով մը։ Այդ սպանութեան հետեւանքով խռովութիւններ ծագեցան, տեմանատիակուելով միայն քաղաքին մէջ։ Շնորհիւ ձեռք առնուած խիստ միջոցներուն, խռովութիւնները խեղդուեցան եւ զեկավարներէն չատեր ձերբակալուեցան։ Անդորրութիւնը վերահաստատուած է ամբողջ չրջանին մէջ։

Երկրորդ զեկոյց մը կ՛ըսէ.— Ֆիէրիի խռովարարական չարժումը, որուն գլուխն անցած էին կարգ մը մարդիկ եւ որուն ուժ կուտար ոստիկան – զօրքի ոտորադաս սպայ մը, բոլորովին զսպուեցաւ քանի մը ժամուան մէջ։ Զեռնհաս առեանը չուտով դէպքին վայրը պիտի երթայ, պատճառները ուսուիլու եւ յանցաւորները դատելու համար։ Կատարեալ անդորրութիւն կը տիրէ ամբողջ Ալպանիոյ մէջ։

Ճախոնական տուժիին ածուժը եւ Մոսկուա

Խորհրդային մամուլը վերջերս լարուած ուչադրութեամբ կը հետեւի Ճափոնի առեւտրական նաւատորմին ծաւալման, լուրջ մտահոգութիւններ յայտնելով։ «Քրասնայա Զվեզտա», ռազմական գործակատութեան օրկանը, դիտել կուտայ թէ Ճափոնի առեւտրական նաւատորմին արագ ածումը ուրիշ իմաստ չունի, եթէ ոչ թէ հարկին ծառայել դինուորական նպատակներու։ Որոհրդային թերթին կարծիքով, Ճափոնի առեւտրական տորմիղը այժմ երրորդ տեղը կը բռնէ, Անգլիայէն եւ Մ. Նահանգներէն անմիջապէս վերջը։ Միւս կողմէ, վերջերս չինուած նաւերուն մեծ մասը այնպիսի առաւելութիւններ ունին որ անհրաժեչտ չեն Պաղտղականի մէջ նաւարկելու համար։ Օրինակ՝ երբեք անհրաժեչտ չէ 20 հանգոյց արագութիւնը։ «Քսան տարուան մէջ, Ճափոն չունած է առեւտրական տորմիղ մը որ կը հաւասարի Ֆրանսայի ներկայ տորմիղին 80 առ հարիւրին, իսկ իտալականի 84 առ հարիւրին»։

Նոր հունձքը Խ. Միութեան մէջ

Մոսկուայէն կը տեղեկացնեն թէ հունձքը յաջող է ամբողջ երկրին մէջ։ Օգոստոս 10ին արդէն հնձուած էր 49 միլիոն հէքթար տարածութեամբ արմբ – ութք, ինչ որ կը ներկայացնէ ընդհ. ծրագրին 58 առ հարիւրը։ Հունձքը գրեթէ վերջացած է Ուրմի, հիւսիսային Կովկաս եւ Ուկրայնայի մէջ։ Այժմ Մոսկուայի եւ Սպիտակ Ռուսաստանի արեւելեան չրջաններուն մէջ է որ կը հնձեն։ Տակաւին կարելի չէ ճչդել հունձքին քանակը։

(Շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՊՈՀԸ

Մեր տաք ձուն դիմաղարեց
Ձյունը հանեց իսկ ու ցոլ։
Ու ... ձորն իջավ։
Ու ... ձորն էլ ձյունի վերջ։ ...
Մինչև ես ուրախ էի, որ ձյունն էր գալիս, ես ամեն անգամ ուրախանում էի ձյան առաջին փաթիլներին։ Ես սիրում էի ձյունի մեջ խաղալ, ձյունից գնդակներ շինել, ձյունի մեջ ընկնել։ Ես սիրում էի ձյունի մեջ ընկնել։ Ես սիրում էի ձյունի մեջ ընկնել։ Ես սիրում էի

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ԳՐՈՂՆԵՐԸ ԵՎ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԸ

«ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ԳՐՈՂՆԵՐԸ ԵՎ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԸ»

Ինչպես հայտնի է, Ֆրանսիայի մեծագույն գրողներից մեկը՝ Ռոմեն Ռոլանը, ուղևորվել է Խորհրդային Միություն, որպեսզի ծանոթանա մեր երկրի կյանքին, մեր մշակույթին, մեր գրականությանը։ Ռոմեն Ռոլանը մեր երկրում կանցկացնի մոտ երեք ամիս։ Նա կայցելի Մոսկվա, Լենինգրադ, Կիև, Խարկով, Դնեպրոպետրովսկ, Կովկաս, Ուկրաինա, Ղրիմ, Ուզբեկստան, Թուրքմենստան, Վրաստան, Ադրբեջան և Հայաստան։

Ռոմեն Ռոլանը Խորհրդային Միությունում կհանդիպի մեր գրողների, գիտնականների, արվեստագետների, ինչպես նաև մեր պետական գործիչների հետ։ Նա կծանոթանա մեր երկրի տնտեսական, մշակութային և կուլտուրական կյանքի ամենակարևոր կողմերին։

Ռոմեն Ռոլանը մեր երկրում կանցկացնի նաև մի շարք դասախոսություններ։ Նա կկարդա դասախոսություններ «Ժամանակակից գրականության հիմնական հոսանքները», «Ֆրանսիական հեղափոխությունը և նրա ազդեցությունը համաշխարհային գրականության վրա», «Ռուսական գրականությունը և նրա ազդեցությունը համաշխարհային գրականության վրա» և այլ թեմաներով։

Ռոմեն Ռոլանը մեր երկրում կանցկացնի նաև մի շարք «Ցտեսություն» խոսքեր։ Նա կխոսի Մոսկվայում, Կիևում, Խարկովում, Դնեպրոպետրովսկում, Թիֆլիսում, Բաքվում, Երևանում, Աշխաբադում և Տաշքենդում։

Ռոմեն Ռոլանը Խորհրդային Միությունում կանցկացնի մոտ երեք ամիս։ Նա կայցելի Մոսկվա, Լենինգրադ, Կիև, Խարկով, Դնեպրոպետրովսկ, Կովկաս, Ուկրաինա, Ղրիմ, Ուզբեկստան, Թուրքմենստան, Վրաստան, Ադրբեջան և Հայաստան։

Ռոմեն Ռոլանը մեր երկրում կանցկացնի նաև մի շարք դասախոսություններ։ Նա կկարդա դասախոսություններ «Ժամանակակից գրականության հիմնական հոսանքները», «Ֆրանսիական հեղափոխությունը և նրա ազդեցությունը համաշխարհային գրականության վրա», «Ռուսական գրականությունը և նրա ազդեցությունը համաշխարհային գրականության վրա» և այլ թեմաներով։

Ռոմեն Ռոլանը Խորհրդային Միությունում կհանդիպի մեր գրողների, գիտնականների, արվեստագետների, ինչպես նաև մեր պետական գործիչների հետ։ Նա կծանոթանա մեր երկրի տնտեսական, մշակութային և կուլտուրական կյանքի ամենակարևոր կողմերին։

Ռոմեն Ռոլանը մեր երկրում կանցկացնի նաև մի շարք «Ցտեսություն» խոսքեր։ Նա կխոսի Մոսկվայում, Կիևում, Խարկովում, Դնեպրոպետրովսկում, Թիֆլիսում, Բաքվում, Երևանում, Աշխաբադում և Տաշքենդում։

«ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ԳՐՈՂՆԵՐԸ ԵՎ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԸ»

Ինչպես հայտնի է, Ֆրանսիայի մեծագույն գրողներից մեկը՝ Ռոմեն Ռոլանը, ուղևորվել է Խորհրդային Միություն, որպեսզի ծանոթանա մեր երկրի կյանքին, մեր մշակույթին, մեր գրականությանը։ Ռոմեն Ռոլանը մեր երկրում կանցկացնի մոտ երեք ամիս։ Նա կայցելի Մոսկվա, Լենինգրադ, Կիև, Խարկով, Դնեպրոպետրովսկ, Կովկաս, Ուկրաինա, Ղրիմ, Ուզբեկստան, Թուրքմենստան, Վրաստան, Ադրբեջան և Հայաստան։

Ռոմեն Ռոլանը մեր երկրում կանցկացնի նաև մի շարք դասախոսություններ։ Նա կկարդա դասախոսություններ «Ժամանակակից գրականության հիմնական հոսանքները», «Ֆրանսիական հեղափոխությունը և նրա ազդեցությունը համաշխարհային գրականության վրա», «Ռուսական գրականությունը և նրա ազդեցությունը համաշխարհային գրականության վրա» և այլ թեմաներով։

Ռոմեն Ռոլանը Խորհրդային Միությունում կհանդիպի մեր գրողների, գիտնականների, արվեստագետների, ինչպես նաև մեր պետական գործիչների հետ։ Նա կծանոթանա մեր երկրի տնտեսական, մշակութային և կուլտուրական կյանքի ամենակարևոր կողմերին։

Ռոմեն Ռոլանը մեր երկրում կանցկացնի նաև մի շարք «Ցտեսություն» խոսքեր։ Նա կխոսի Մոսկվայում, Կիևում, Խարկովում, Դնեպրոպետրովսկում, Թիֆլիսում, Բաքվում, Երևանում, Աշխաբադում և Տաշքենդում։

«ՉԻ ԼԱՒՔ ԻՄ ՔԱՂՑՐ Է»...

«Ցտեսություն» էր ըսողը մեզի հին ծանօթ ֆրանսահայ գրագէտ Մ. Մելիքեան։ Ան ուրախ էր, որ կրնայ մեզի հետ խօսիլ հայերէն։ Ան ըսաւ, որ ամբողջ տարի մտածած է Հայաստան գալու մասին, բայց միշտ ինչ-որ խոչընդոտներ եղած են։ Ան ըսաւ նաեւ, որ ինքը ֆրանսահայ գրողներու առաջին խումբին հետ պիտի գար Հայաստան, բայց ուշացած է։

Ես ալ ըսի, որ ինքը ուշացած չէ, որովհետեւ ան ամբողջ տարի ունի իր առջեւ։ Ան պիտի կարենայ ամէն բան տեսնել, ամէն բան ծանօթանալ։ Ան պիտի կարենայ ամէն բան գրի առնել։ Ան պիտի կարենայ ամէն բան ուսումնասիրել։ Ան պիտի կարենայ ամէն բան գրի առնել։ Ան պիտի կարենայ ամէն բան ուսումնասիրել։

Ան ըսաւ, որ ինքը ուշացած չէ, որովհետեւ ամբողջ տարի ունի իր առջեւ։ Ան պիտի կարենայ ամէն բան տեսնել, ամէն բան ծանօթանալ։ Ան պիտի կարենայ ամէն բան գրի առնել։ Ան պիտի կարենայ ամէն բան ուսումնասիրել։ Ան պիտի կարենայ ամէն բան գրի առնել։ Ան պիտի կարենայ ամէն բան ուսումնասիրել։

Ես ալ ըսի, որ ինքը ուշացած չէ, որովհետեւ ամբողջ տարի ունի իր առջեւ։ Ան պիտի կարենայ ամէն բան տեսնել, ամէն բան ծանօթանալ։ Ան պիտի կարենայ ամէն բան գրի առնել։ Ան պիտի կարենայ ամէն բան ուսումնասիրել։ Ան պիտի կարենայ ամէն բան գրի առնել։ Ան պիտի կարենայ ամէն բան ուսումնասիրել։

«PRISONNIER EN ASIE-MINEUR»

Ելույթ Ալեքսանդր Վասիլևսկու «Փոքր Ասիայում գերի» գրքի մասին

Ելույթ ունեցավ Ալեքսանդր Վասիլևսկին։

Ես կարդացի Ալեքսանդր Վասիլևսկու «Փոքր Ասիայում գերի» գիրքը։ Ինձ համար հետաքրքրական էր կարդալ այդ գիրքը, որովհետև ես ինքս ևս գերի եմ ընկել թուրքերի ձեռքը և ստիպված եմ եղել տարիներ շարունակ ապրել թուրքական գերության մեջ։ Ես կարդացի Վասիլևսկու գիրքը և համոզվեցի, որ նա ճշմարիտ է նկարագրել թուրքական գերության սարսափները։

Ես ևս ունեցել եմ նման սարսափներ։ Ես ևս տեսել եմ, թե ինչպես են թուրքերը խոշտանգում գերիներին։ Ես ևս տեսել եմ, թե ինչպես են թուրքերը սպանում գերիներին։ Ես ևս տեսել եմ, թե ինչպես են թուրքերը ծաղրում գերիներին։

Վասիլևսկին ճիշտ է նկարագրել թուրքական գերության սարսափները։ Նա ճիշտ է նկարագրել թուրքերի վայրագությունները։ Նա ճիշտ է նկարագրել թուրքերի դաժանություն

Պուլկարեւուրաբանակցութիւններըընդհատուեցան

Պուլկարիոյ հեռագրական գործակալութիւնը կը տեղեկացնէ թէ այն բանակցութիւնները որ կը շարունակուէին Ժ. Միութեան հետ, առեւտրական դաշնագիր մը կնքելու համար, յետաձգուեցան, որովհետեւ խորհրդային պատուիրակութիւնը չէր ընդունած կարգ մը հիմնական պայմաններ՝ արտօնագրութեան եւ ներածումներու համար: Միւս կողմէ խորհրդային պատուիրակութիւնը պնդած էր որ իր նախագիծը ընդունուի իբրեւ ամբողջութիւն:

Քայլ օդանաւորդ մը եւս կորսուեցաւ

Ամերիկայի հռչակաւոր օդանաւորդ Ուիլլի Փօսթ, միականի, որ երկու անգամ աշխարհի շրջանը կատարած էր, առջի օր զոհ դնաց իր յանդգնու – թեան: Ծրագրած էր թռիչք մը կատարել Սան Ֆրանչիսկոյէն Մոսկուա, սառնանալով ամենաբարձր խաւերու մէջ: Միասին առած էր իր հայրենակիցը, ամերիկեան չարժանկարի ականաւոր վարպետներէն Ուիլ Րօճըրս: Դժբախտաբար օդանաւը չախչախուեցաւ Ալասքայի հիւսիսային ծայրամասին վրայ, չարդուփշուր ընելով օդանաւորդն ու ընկերը: Մշուշի հանդիպելով, օդանաւը իջած էր գետի մը ափը, ճամբայ հարցնելու համար էնքիմացիներու: Երբ նորէն բարձրացաւ, չարժիչ մեքենան խանգարուած ըլլալով, օդանաւը ջրադուփշուր ինկաւ 50 ոտք բարձրութենէ մը եւ խրեցաւ գետակին մէջ: Օդանաւուհին աջ թեւը թռած էր, իսկ երկու ճամբորդները վայրկեանապէս մեռած: Աւերուած աջ թեւը թռած էր, իսկ երկու ճամբորդները վայրկեանապէս մեռած: Աւերուած ուեստագէտին դիակը հանուեցաւ առանց դժուարութեան, իսկ օդանաւորդը սաւառնակին բեկորներուն հետ ջուրին մէջ խրած ըլլալով, դժուարութիւններ յառաջացան:

Դժբախտ օդանաւորդը առասպելական կեանք մը ունեցած է: 1931 յուլիս 23էն յուլիս 1, այսինքն 8 օր, 15 ժամ եւ 51 վայրկեանէն աշխարհի շրջանը կատարեց կէթթիի հետ, անցնելով Ատլանտեանը, Գերմանիան, Ռուսաստանը: Սիպերիան, Ալասքան: 1933ին, փորձեց մինակը կատրել նախորդ մրցանը: Սիպերիան, Ալասքան: 1933ին, փորձեց մինակը կատրել նախորդ մրցանը, որուն համար պատուիրակութիւնը չէր ընդունած կարգ մը հիմնական պայմաններ՝ արտօնագրութեան եւ ներածումներու համար: Միւս կողմէ խորհրդային պատուիրակութիւնը պնդած էր որ իր նախագիծը ընդունուի իբրեւ ամբողջութիւն:

ՋԱՆԱՉԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԱՆԳԼԻԱՑի ԹՂԹԱԿից մը, կարէք ձօնս, որ Լոյա ձորճի անձնական քարտուղարն եղած է, վերջերս առեւանգուած էր հիւսիսային Զինաստանի մէջ, գերման պաշտօնակցի մը հետ: Առաղակները մեծագումար փրկանք պահանջած էին եւ համաձայնութիւն գոյացած էր, բայց վերջին պահուն լուր առնուեցաւ թէ Գերմանացին ազատ ձգուած, իսկ Անգլիացին սպաննուած է: Լոյա ձորճ գնահատելով իր հաւատարիմ քարտուղարը, կ'ըսէ «ան չատ բան գիտէր, հետեւաբար չուզեցին խնայել»:

ՄԵՆ ԵԿԱՄՈՒՏՆԵՐՆ ու հարստութիւնները տուրքի ենթարկուած ըլլալով, հռչակաւոր Րաքֆըլլերի կրտսեր տղան ձօն, վարպետ խաղ մը խաղաց: Փոխանակ նոր տուրք վճարելու, հրամայեց 77 միլիոն տոլի արժէթուղթեր ծախել (աւելի քան մէկ միլիառ ֆրանք), եւ արդիւնքը յատկացնել բարեգործական եւ գեղարուեստական նպատակներու: Իրագէտներ կ'ըսեն թէ հայրն ալ այսպէս վարուած է, տուրքէ խուսափելու համար: Եթէ օրէնքը վերջնապէս վաւերացուելով գործադրուի, Մ. Նահանգներու կառավարութիւնը 32 միլիոն տոլար պիտի կորսնցնէ, միայն Րաքֆըլլերի տուրքերէն:

ԱՇԽԱՏԱՒՈՐԱԿԱՆ ՄԱՐԶԱՀԱՆԴԷՍԸ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

Հինգշաբթի օր տեղի ունեցաւ Ֆրանսայի Բանուորական Դաշնակցութեան կազմակերպած մարզահանդէսը: Առաջին օրուան յայտագրին մաս կը կազմէին աթլէթիք, ֆութպոլ եւ հեծելանիւի մրցումներ:

Սթատ Փէրշինկի աթլէթիք մրցումներուն ներկայ էին 7000 հոգի: Բանուոր աթլէթիքները կատրեցին երկու մրցանիշ, որոնք զարմանք պատճառեցին մարզական շրջանակներուն:

Սթատ Վէնսէնի մէջ ալ տեղի ունեցաւ ֆութպոլի մրցում մը, ուր Փարիզի բանուորական խումբը յաղթեց Ալզաս Լորէնի բանուորական խումբին 3—1ով:

Հեծելանիւի մրցումը, որուն տեւողութիւնն էր 97 քիլոմեթր, չհետեաւ Ֆրանղինի (Պէլվիլէն) անուն բանուոր մը, նոյն հեռաւորութիւնը կատրելով 2 ժամ, 46 վայրկեանէն:

*** Բորհրդային Միութեան մարզիկները հինգշաբթի օրուան մրցումներուն մաս չկազմեցին, Փարիզ հասած ըլլալով ուրբաթ առաւօտ: Այս մարզիկներուն մէջ էր նաեւ մեր հայրենակիցը Ս. Համբարձումեան:*

Ուրբաթ գիշերուան մրցումներուն մէջ, որ տեղի ունեցան Միւթիւալիթէի մեծ սրահին մէջ, Խորհ. Միութեան աթլէթիք խումբը չարաչար պարտուեցաւ մատնեց Ֆրանսայի անդամներու խումբը: 4000է աւելի հանդիսատեսներ ծափահարելով եւ «էնթէրնասիոնալը» երգելով կը թնդացնէին սրահը: Մեր հայրենակիցը՝ Ս. Համբարձումեանի երեւումը եւ իր տարած յաղթանակը ապշեցուց հանդիսատեսները: Հակառակ 60 ժամ երկաթուղիով ճամբորդելուն եւ յոգնած ըլլալուն, 135 քիլօ ծանրութիւնը գետնէն առնելով օդին մէջ վերցուց: «Իմանիթէ» նկարագրելով մարզիկներուն մուտքը, կ'ըսէ թէ ամէնուն վրայ կ'ինչէր ծանրութեան ախոյեան Համբարձումեանի յաղթանդամ մարմինը:

Ատիկանութիւնը արտակարգ միջոցներ ձեռք առած էր բարեկարգութեան համար: Մինչեւ կէս գիշեր խումբ — խումբ ատիկաններ կը հսկէին շրջակայ փողոցներուն մէջ, արդիւնքով համամիտ:

*** Իշխան Շթարէնպէրկ, Աւստրիոյ փոխ վարչապետը, հրամայեց բոլոր մարզական կազմակերպութեանց՝ անմիջապէս խզել իրենց յարաբերութիւնները զերմանական ընկերութեանց հետ: Այս որոշումը պատասխան մըն է հիթլէրական թերթերու բուռն քննադատութեանց:*

*** Այսօր կիրակի ընդհ. Եւրոպայի մէջ հետաքրքրական մրցումը տեղի պիտի ունենայ Պրիւսէլի մէջ: Եւրոպայի լաւագոյն հեծելանուագողները թէ «ամաթէօր» եւ թէ «փրոֆէսիոնէլ» դէմ առ դէմ պիտի գտնուին խլելու համար համաշխարհային ախոյեանի տիտղոսը եւ «Մերանի գոտի» չապիկը: Բոլոր երկիրներու մրցողները հաւաքուած են Պրիւսէլ եւ նախապատրաստութեամբ կը ղբաղին: Հ. Ս.*

ՈՒԽՏԱԳՆԱՑՈՒԹԻՒՆ

ԶՕՐԱՎԱՐ ԱՆԴՐԱՆԻԿԻ ԴԱՄԲԱՐԱՆԻՆ

Նախաձեռնութեամբ ՀԱՅ ԿԱՄԱՒՈՐ. ԵՒ ՄԱՐՏԻԿՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

ՅԱՒԱՋԻԿԱՅ ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1ի ԿԻՐԱԿԻ ՕՐԸ

Մանրամասնութիւնները յաջորդով:

կը խնդրուի Ազգ. Մարմիններէն այդ օրը վերապահել բացառապէս Ազգ. Ներոսի յիշատակին:

ՀԱՅ ԳԱՂԹԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ՊԱՇՏՕՆԱՏՈՒՆԸ *71, Avenue Kléber*

ՀԱՍՑԷՆ ՄԻՇՏ ՆՈՑՆՆ Է

Բաց է ամէն առաւօտ ժամը 10—12.30: — Դիմել ամէն կարգի վկայականներու համար:

Խորհուրդներ կը տրուին իմիճուքեան թուղթերու վերանորոգման համար:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Այրի տիկին Հայկուհի Միքայէլեան եւ Պ. Սարգիս Միքայէլեան իրենց լուրին շնորհակալութիւնները կ'յայտնեն Պ. Ազատ Էմիրխանեանի եւ վէնսէնի հայրենակիցներուն, որոնք ցոյց տուին նիւթական եւ բարոյական աջակցութիւն ԹՈՎՄԱՍ ՄԻՒՆՑԷԼԵԱՆի յուղարկաւորութեան առթիւ:

ՓԱՐԻԶ, 16 Օգոստոս 1935

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Մեր **Bulletin Mensuel***ի վարչութիւնը պատիւ ունի ծանուցանելու իր ընթերցողներուն թէ՝ մեծ արձակուրդներու հետեւանքով 4րդ եւ 5րդ կիսերը միասին լոյս պիտի տեսնեն 8 էջ, պատկերազարդ, ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 15ին, այլազան բովանդակութեամբ: Անոր մէջ կարդալ ժամանակ պիտի մեր յօդուածը «Հայ եւ Ռուս գաղթականներու իրաւական վիճակը, 1928 Յուլիս 30ի Ժընեւի հաւանութիւնը եւ Գաղթականաց Օֆիսներու յատկացումները»:*

Միւս կողմէ, լուսաբանելու համար կարդ մը աննպաստ պրոյեկներ զանազան ազգայնոտութեանց մասին, մեր ամսաթերթին վարչութիւնը յատկացուցած է հատուկ կազմակերպել, մանակցութեամբ բազմաթիւ իրաւագէտներու «Խորհրդական դատավարութիւնները Սօսիէթէ Սավանթի մէջ սրահին մէջ: Ամէն կերպով հոգ պիտի տարուի արդար դատաստանի համար: Ուրեմն անոնք որ կ'ուզեն ստանձնել «ամբաստանող»ի դերը, պէտք է Սեպտեմբեր 30էն առաջ մեր թերթին վարչութեան հասցնեն իրենց գրաւոր ամբաստանութիւնները եւ նշանակեն իրենց փաստերը: Պէտք է նոյնպէս նշանակեն անունն ու հասցէն այն վկաներուն, որ կ'ուզեն ունկընդրել տալ «դատարան»ին: Ամբաստանեալները պիտի հրաւիրուին տեղւոյն վրայ ծանօթանալու իրենց դէմ եղած ամբաստանութեանց, եւ ներկայացնել կամ ներկայացնել տալ իրենց պաշտպանութիւնները: Ատեանին: Ձերկայանալու պարագային՝ դուրսէն «պաշտպան» մը պիտի ընտրուի, որ վիճակահանութեամբ պիտի ընտրուի ներկաներուն մէջէն, լսէլէ յետոյ «Ընդհ. Դատախազ»ին եւ ամբաստանութիւնները, «Ատեան»ին կողմէ իրենց արուած հարցումները պիտի պատասխանէ այո՛ կամ ոչ: Ատեան վերջ Ատեանը պիտի տայ իր վճիռը:

Կարդացէ՛ք եւ տարածեցէք **Bulletin Mansuel***ը որ անհերքելի պէտքի մը գոհացում կուտայ: Հասցէ՝ 159, Rue Lafayette, Paris (10):*

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած՝ ՀԱՄԱԶԳԱՑԻՆի ՍԵԻՐԱՆի Մ.-ՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

Այսօր կիրակի առաւօտեան մինչեւ իրիկուն

Notre Dame des Angesի պաղ ադբիւրին մօտ:

ձոխ պիւֆէ ժողովրդական գիներով:

Անձրեւի պարագային կը յետաձգուի գալ կիրակիի:

ՏՕՔԹ. ՍՊԱՐԹԱԼԻ

ՓԱՐԻԶԻ ԲԺՇԿ. ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ

Նախկին գլխաւոր բժիշկ եւ վիրաբոյժ իգմիրի Ազգ. ֆիւանդանոցին

33, Rue Poissonnière (Rex սինեմային ճիշտ քովը)

Մէթրօ՝ Bonne-Nouvelle

Ընդունելութիւն ամէն օր ժամը 14—18 եւ ժամադրութեամբ:

Etude de Me BERNARD WAHÉ

(12 année)

Licencié en Droit de la Faculté de Paris

Ancien élève de l'École des Hautes Etudes Sociales

JURISCONSULTE

Droit Français et International Privé

159, Rue Lafayette — Tél. Nord 68 - 02

Կը ստանձնէ ամէն տեսակ դատական խնդիրներ, ինչպէս նաեւ փոդոցի արկածներ, անձամբ կը պաշտպանէ առեւտրական եւ հաշտարար դատարաններու առջեւ, կուտայ certificats de coutumesներ, կը կատարէ ամուսնութեան եւ ամուսնալուծման վերաբերեալ բոլոր գործողութիւնները:

Ամէն տեսակ մասնաւոր հանգամանք ունեցող վաւերաթուղթի խմբագրութիւն, ընկերութեան կազմութիւն եւ հաշուեյարդար: Նախարարութեանց եւ հանրային վարչութեանց ուղղուելիք խնդրագիրներ եւ բղդակցութիւններու կազմութիւն: Հարկային զեղչեր: Ներկայ տնտեսական կացութեան պատճառաւ խորհրդակցութիւններ կը տրուին 10 ֆրանկի, իսկ ամակով եղած խորհրդակցութեանց համար 15 ֆրանկ:

Կ'ընդունի ժամը 9—10 եւ 17 — 19: Նաեւ ժամադրութեամբ

ՏՈՔԹ. ԱՐՇԱԿ ԱՆԴՐԻԱՍԵԱՆ

ՎԿԱՅԵԱԼ ՓԱՐԻԶԻ ԲԱՐՁ. ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ ՊԵՏ. ՎԿԱՅԱԿԱՆՈՎ

ՄԱՆԿԱԲԱՐՁ, ՄԱՄՆԱԳԷՏ ԿԱՆԱՆՑ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

*BAUDELOCQUE*Ի ՄԱՑՐԱՆՈՑԷՆ

Հիւանդ կ'ընդունի Շաբաթ երեկոյ եւ Կիրակի օրերը ժամը 10 – 12

Maison d'ACCOUCHEMENT

35 ՍԵՆԵԱԿ, ԱՐԴԻԱԿԱՆ CONFORTՈՎ

36, Cours de Vincennes, Մէթրօ՝ Nation, Հեռաձայն Diderot 03-96

ՄԱՏՉԵԼԻ ԳԻՆԵՐ — PRIX à FORFAIT

ՓՈԽԱԴՐՈՒՒՆՔ Է

ՎԻՐԱԲՈՑԺ-ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԺ

ՀՐԱՉ ՉԱՐԴԱՐԵԱՆ

44, Rue de Dunkerque, Paris.

ՀԵՌԱՁԱՅՆ **TRUDAINE: 42-69**

(ԿԱՐ ՏԻՒ ՆՕՐԻ ՄՕՏ):

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԴԵՂԱՐԱՆ

52, Rue du Fbg. St. Martin. Paris (10)

(ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԲԱՂՆԻՒՐԻՆ ԿԻՑ)

Մէթրօ՝ St. Martin եւ Chateau d'Eau. Tél. Nord: 82 - 86

Գարիգի կեդրոնը բացուած է ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԴԵՂԱՐԱՆ, ուր կարելի է գտնել ամէն տեսակի ԴԵՂԵՐ, պատրաստուած մեծ խնամքով ու սիրտ ի գործ:

Բոլոր ՀԱՅ յաճախորդները կրնան օգտուիլ յարմար դեղատան մէջ գտնուող ՀԱՅ ԲԱՒԵԿի մը խորհուրդներէն:

ԿՈՒԶԷ՞Ք ԶՈՒՏ ԽԱՂՈՂԷ ԵՒ ԱՆԻՍՑՆԷ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾ ՕՂԻ ԽՄԻԶ

ՀԱՐՑՈՒՏԷՔ ՓՏՏՈՒԵՑՔ ԵՒ ԴՆԵՑՔ

ՐԱՔԻ ՏԻԻԶ

ԱՐԴԱՑԱԿԱՆ ԽՄԻՉՔ

ԿԱԶՄՈՒԻՐՔ ԱՆԱՐԱՏ ԱԽՈՐԺԱՐԻՆ

Պոլսոյ օղին է որ ձեր ուզածին պէս կը ճերմկնայ եւ քէյֆ կուտայ

Ֆրանսայի համար արտօնատէր՝ Ց. ՏԱԼԱՏԻՒԻԲԼԵԱՆ

8, Rue Suffren, MARSEILLE, Tél. D. 70-89

Փարիզի ներկայացուցիչ Գ. ՃԻՑՏՃԵԱՆ,

75, Ave. Victor – Hugo, Clamart (Seine)

Լիռնի ներկայացուցիչ ՃԷՆԿԷՏՐԵԱՆ եւ ԹԷՐԶԻԵԱՆ

211, Rue de Criqui

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԺԱՄԱԴՐԱՒԱՃԸ

Ճաշարան ՓԼՕՐԻԱ

61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)

Մէթրօ՝ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ — Հեռաձայն Danton : 52 - 73

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ:

ԱՆԻԷՒՒ ՄԷՋ *ՅԱՌԱՋ* ԿԸ ԾԱԽՈՒԻ

Ջ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆի մօտ, 34, Villa Rouveyrolles.

ԾԱԽՈՒԻ Է

Գետին մը Պուտժէի օգակայանին դիմացը: Ձեղչեալ գին: Դիւրութիւն վճարման:

Դիմել «Ցառաջ»ի վարչութեան:

Le Gérant: H. STEPHAN

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)

17, Rue Damesme, PARIS (13)

«ՅԱՌԱՋ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (12)

"ԵՐԿԱՄԵԱՑ ՊԱՆԴԽՏՈՒԹԻՒՆ Ի ՀԱՊԷՇՏԱՆ"

Ցօրինեց՝ Տիմոթէոս վրդ. Սափրիչեան

Մեր եղած տանը չորս կողմը գաղտնի դարաններ ու սորամուտ ծակեր կային, որոց մէջ կը պահուին թաւարուրին զանձերը եւ ուրիշ գոյքերը, եւ նոյն լերանը ղօրքերուն տարեկան պաշարը:

Գանի մը մարդոց կողմէ մեզի չինուած գինիներ պարզեւ խրկուելով մեզի, ներկայ գտնուող քանի մը իշխանաց հետ խմեցինք վասն կենաց թագաւորին, սրբազան Պատրիարք հօր եւ հոն գտնուող մեծամեծաց: Գինիին զաւեշները կովու կոտշներ էին, եւ մէկուն կենդանութեանը խմած ու բարեմաղթութիւնները ըրած ժամանակնին՝ ամէնքը մէկէն մինչեւ գետին կը խոնարհէին: Իշխանները մեր քովէն հեռանալէն քիչ մը ետքը ապիտակ (*) կով մը պարզեւ խրկեցին մեզի ի նշան շնորհաւորութեան մեր գալստեանը, ծանուցանելով մի – անգամայն թէ պատրաստ են կատարելու եւ հոգալու ինչ որ պէտք է մեզի:

Հետեւեալ օրը կրկին տեսութեան գալով իշխանը, խնդրեցինք իրմէ որ մեր գալը չուտով իմացընէ Թէոդորոսին: Պատասխան տուաւ թէ՝ «Հիմայ ձմրան սաստիկ եղանակն է, եւ հինգ վեց ահագին գետեր կան կէլալի — Թափօր երթալու ճամբուն վրայ, ո – րոնց անցքը գժուար ու վտանգաւոր է. եւ թէ՝ ձմրան պատճառաւ ապրանքները աւելի չատցած ու կատղած կ'ըլլան յիշեալ ճամբուն վրայ: Գանի մը օր սպասենք տեսնենք, գուցէ Թագաւորն ինքը գէպի այս կողմը յառաջանալով կուգայ, այն ատեն գիւրին կ'ըլլայ մեզի ձեր խնդիրքը կատարել»: Այսպէս պատասխանելով նա՝ հեռացաւ մեր քովէն, տարակուսած մեր գալստեանը եւ մտատանջութեան մէջ թողլով մեր միտքերը:

Այս սրտամաշ տարակուսանաց եւ մեր եղեկիէլ պատանւոյն անակնկալ մահուամբ մեր սրտին խորը թողուած անմխիթար թախծանաց մէջ, մխի – թարութեան մի պէտք ունէինք: Նախնեաց ական Տեսութիւնը, որ կե – նաց ամէն չգառնութեանց մէջ քաղցրութիւն մի միշտ կը խառնէ, պարգեւեց մեզի այն մարգարտաբոյս երկրին եւ կղզիացեալ լերան մէջ մխիթարութիւն մը՝ երկու ճերմակ մարդիկ մեր դիմացն հանելով, որ ներքին Հապէշստանի մէջ եղական եւ հազուագիւտ կը համարուին: Ասոնք երկու նապաստակ էին, մէկուն անունը Ձըրճիս (Գէորգ) եւ միւսինը Էլիաս (Եղիա), որոնք վաճառականութեամբ այն կողմերը գալով՝ Սեպագինի ճամբուն մէջ կը կողոպտուին գողերէ. եւ առանց ճամբային ընդհատելու՝ Թէոդորոս Թագաւորին ներկայանալու դիտաւորութեամբ կը հասնին մինչեւ Ձլկա, ու Ձլկայի իշխանները կ'առնուն կը բերեն զիրենք Ըսար — Ամպա լեռը, ու անխնամ կը Թողուն խալխալած ու խանգարուած խրճիթի մը մէջ, ուր անձրեւներու տակ կը մնան խեղճերը ողորմելի կացութեամբ: Մեր հոն հասնելէն գրեթէ երկու ամիս եկած էին անոնք, որոնք յամեն տեսնելնուն, եւ կուտէին իրենց պէս Թուրքաստանի մէջ, անմեկնելի ուրախութիւն լեցուին եւ իրրեւ երկնքէ խրկուած՝ այնպէս կը փարին հրեշտակ՝ այնպէս կը փարին նոյն ուրախութիւնն ունեցանք ալ՝ երբ տեսանք որ իրարու լեքէչ չատ կը հասկընանք, ըստ արաբերէն կը խօսէին եւ մենք բուռաղէմի մէջ քիչ չատ սորված ինք նոյն լեզուն: Ասոնց հանդիպումնին մեծ մխիթարութիւն եղաւ մեզ նոյն օրէն քովերնիս առինք ապահովելով ողորմելի վիճակէ մը բու վախճանը անչուշտ կորսնցնելէ իրենց. եւ սկսան ծառայել մեզի եւսաստրմութեամբ, եւ չհեռացան նէ բոլոր մեր պանդխտութեան մանակ: Մեր փոխադարձ մխիթարութեանը վստահելով այս երկու նէ բէթիցիները, Հապէշու երկիրը գնաց նուն բուն նպատակը յայտնելու:

(Շար.)

ՅԱՌԱՋ

ԾՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
(ԵՐԹԵԻԿԻ ՀԱՄԱՐ՝
ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,—

17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Clacière 15 – 70
Métro : TOLBIAC)

ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃԱՐՄԱՆ	ԱՅՍ	ԵՒԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք 35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 ֆրանք —
Ամերիկա եւ ուրիչ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք —

ՍՐԵՏԱՒԱՐԹ
20
ՕԳՈՍՏՈՍ
MARDI
20 Août
1935

11 ՏԱՐԻ — 11e Année No. 2887

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՓԱՐԻԶԻ ԲԱՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԶԱԽՈՂԵՑԱՆ

Մուսոլինի կը սպառնայ միւսին ճամբաներ

ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ ՎԱԽԵՐԸ Կ'ԱՒԵԼՆԱՆ

ԱՂՕԹՔ ԵՒ ՉՕՐԱՇԱՐԺ՝ ԵԹՈՎՊԻՈՑ ՄԷՋ

Այն բանակցութիւնները որ կը կատարուէին Փարիզի մէջ, մասնակցութեամբ Ֆրանսայի, Անգլիոյ եւ Իտալիոյ պատուի – րակներուն, խաղաղութեամբ լուծելու համար հապէշական խն – դիրը, ձախողեցան չարաթէն կիրակի, երբ հասաւ Պ. Մուսոլինիի պատասխանը: Այնպէս որ, թանձր ամպեր կուտակուած են քա – ղաքական հորիզոնին վրայ, եւ աղօտ յոյս մը կը մնայ մինչեւ սեպտեմբերի 4, երբ կը գումարուի Ազգերու Դաշնակցութեան խորհուրդը:

Բանակցութեանց ընդհատման առթիւ, հետեւեալ զեկոյցը հրատարակուեցաւ կիրակի գիշեր.—

«Պ. Փիէռ Լաւալ, Ֆրանսայի ներկայացուցիչը, Պ. Էնթընի Իդըն, Մեծն Բրիտանիոյ ներկայացուցիչը եւ պատուն Ալոյզի, Իտալիոյ ներկայացուցիչը, ժողով գումարեցին Փարիզի մէջ, իտալեւթովպական վէճը խաղաղութեամբ լուծելու համար: Տագնապին չկրցան գտնել վճռաբանութեանց հիմք մը որ թոյլ տար լուծել վէճը: Որհրդակցութեան ընթացքին մէջտեղ դրուած թելադրութեանց քննութիւնը դժուարութիւններու հանդիպած ըլլալով, անհրաժեշտ համարուեցաւ յետաձգել ձեռնարկին քննութիւնը, որ պիտի չարունակուի դիւանագիտական ճամբով»:

Իրականին մէջ, կացութիւնը շատ աւելի ծանր է քան կը հակցուի այս դիւանագիտական յայտարարութենէն: Ամէնէն աւելի յուսահատ են Անգլիոյ պատուիրակները, որոնք ամէն միջոց փորձած էին, միջին ճամբայ մը գտնելու համար:

Ինչպէս գրած էինք կիրակի օր, Անգլիոյ եւ Ֆրանսայի պատուիրակները ուղած էին իմանալ Իտալիոյ վերջնական պահանջները: Իտալական պատուիրակը անմիջապէս հեռագրեց Պ. Մուսոլինիի, որ անմիջապէս արտաքին գործերու պաշտօնատունը գրաւած է եւ աւելի քան մէկ ժամուան տեսակցութիւն մը ունեցաւ Պ. Նաց եւ աւելի քան մէկ ժամուան տեսակցութիւն մը ունեցաւ Պ. Լաւալի հետ: Այս առթիւ յայտնեց թէ կ'ուզէ զեկուցում տալ լիակատար նիստի մը մէջ եւ խնդրեց որ պատուիրակները ժողովի գումար նիստի մը մէջ եւ խնդրեց որ պատուիրակները ժողովի գումարեն նիստի մը մէջ եւ իմանան թէ Մուսոլինի հրաւիրուին կէսօրէն յետոյ: Այդ միջոցին լուր եկաւ թէ Մուսոլինի նորէն հեռախօսին գլուխը կը հրաւիրէ իր պատուիրակը, որպէսզի տեսակցութիւնը ընդհատուեցաւ: Քիչ յետոյ Պ. Լաւալի ներկայացան Անգլիոյ պատուիրակները, տեղեկանալու կացութեան: Մուսոլինի ակնարկեր էր բոլորի դէմքերուն վրայ, այնպէս որ Պ. Լաւալ հարկ համարեցաւ յայտարարութիւնը կրցաւ ընել թղթակիցներուն.

— Չպիտի կրնամ երկար զեկուցում մը տալ: Այս առտու տեսայ պատուն Ալոյզին եւ Պ. Իդընը: Երեքս միասին ժողով մը պիտի ունենանք ժ. 3·30ին: Չափազանց տաժանելի է բանակցութիւնը:

Անհամբերութիւնը աստիճանաբար այդ վայրկեանէն: Ժողովը տեւեց մինչեւ ժամը 5·15, միայն երեք պատուիրակութեանց պետերուն մասնակցութեամբ: Երբ իտալական պատուիրակը հասաւ ղրկեց Մուսոլինիէն ստացած պատասխանը, անմիջապէս երեւան եկաւ որ խոր տարբերութիւններ կան անգլեւֆրանսական թելադրութեանց եւ իտալական պահանջներուն միջեւ: ՄՈՒՍՈԼԻՆԻ ՊԱՐԶԱՊԷՍ ԿԸ ՊԱՀԱՆՋԻ ԶԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ ԳՐԱԻՄԱՆ ԵՆԹԱՐ – ԿԵԼ ԵԹՈՎՊԻԱՆ: Կարելի չըլլալով որ եւ է իրաւախոհութիւն, ուրիշ բան չէր մնար եթէ ոչ արձանագրել ձախողանքը եւ փրկել ժողովը: Այդպէս ալ եղաւ:

Կացութիւնը այնքան լուրջ էր որ, իտալական պատուիրակը մեծ ջանք ընդունիլ մամուլի ներկայացուցիչները եւ որ եւ է յայտարարութիւն չըրաւ ուրիչներու:

Իրազեկներ կը հաւատան թէ Մուսոլինի կը պահանջէ Իտալիոյ միացնել հապէշական կարեւոր երկրամաս մը, հոգատարութիւն հաստատել ընդարձակ տարածութեան մը վրայ եւ գրաւել մնացեալը: Մէկ խօսքով կը ներկայացնէ այնպիսի առաջարկներ, որոնք ընդունելի չեն Անգլիոյ եւ Ֆրանսայի համար եւ կրնան պատերազմի յանգիլ:

Աղօթք, Ամերիկայէն մինչեւ Եթովպիա

Կիրակի օր հանդիսաւոր աղօթքներ կատարուեցան ամբողջ Եթովպիոյ եւ Մ. Նահանգներուն մէջ, յանուն խաղաղութեան: Ամերիկայի մէջ, յատկապէս Հապէշիստանի մէջ, բայց մասնաւոր նշանակութիւն ունէր կիրակի օրուան արարողութիւնը, որ տեղի ունեցաւ նախագահութեամբ կայսեր, Ս. Գէորգ եկեղեցին մէջ: Աղօթքները կ'արտասանուէին հին բարբառով մը որ մեռած է 400 տարիէ ի վեր: Բիւզանդական եկեղեցին շրջապատած էր զինուորներով, լեռնականներով եւ երկրին զանազան մասերէն հասած հրացանակիրներով որոնք իրենց ձիերուն եւ ջորիներուն սանձերէն բռնած, կը սպասէին արարողութեանց լրացման, տեսնելու համար կայսրը: Արարողութիւնները շատ երկար տեւեցին: Ժողովուրդը կը ձայնակցէր արտասանուած տաղերուն եւ երգերուն, առանց հասկնալու իմաստը: Ամէնէն վերջը հովուապետը, Աբունա Էթէկ հետեւեալ կոչն ուղղեց Աստուծոյ, արտասանելով.— «Ցրուէ, Տէ՛ր, մեր թշնամիները եւ խորտակէ անոնց սիրտը: Լսէ՛ ազգերու եւ մանաւանդ Ամերիկայի կոչը»: Ցետոյ օրհնեց կայսրը, որ համբուրեց խաչը, մինչ նախարար մը կը ձայնակցէր իր աղօթքներուն:

⁂ Կայսրը հետեւեալ նոր յայտարարութիւնն ըրաւ անգլ.թերթի մը.— Ես զարձեալ կը հաւատամ թէ պատերազմ չպիտի ծագի Եթովպիոյ եւ Իտալիոյ միջեւ: Բայց եթէ այդ մեծ դժբախտութիւնը պատահի մեր դէմառն, մենք պատրաստ ենք մեռնելու մինչեւ վերջին մարդը, պաշտպանելու համար ազատութիւնը: Որ եւ է պարագայի մէջ մենք չպիտի ընդունինք ենթարկուիլ Իտալիոյ թելադրութեան»:

Մեծ յուզում Անգլիոյ մայրաքաղաքին մէջ

Բանակցութեանց վիժման լուրը մեծ յուզում պատճառեց Լոնտոնի մէջ եւ անմիջապէս արտակարգ նիստի հրաւիրուեցան նախարարները, որոնք այժմէն յուսահատական փորձ մը կը կատարեն, խզումը կանխելու համար: Կիրակի օր արտաքին նախարարը երեք անգամ հեռախօսով երկար խօսակցութիւններ ունեցաւ եւ անհրաժեշտ հրահանգները տուաւ: Պ. Իդըն հեռախօսին գլուխը հրաւիրեց նաեւ Անգլիոյ վարչապետը, Պ. Պալտուին, որ էքս – լէ – Պէն կը գտնուի: Կարգ մը շրջանակներու մէջ կը կարծեն թէ խորհրդարանն ալ արտակարգ նիստի պիտի հրաւիրուի, մինչդեռ վերարացման օրինական թուականն է 29 հոկտ.:

Լոնտոնի մամուլն ալ չի ծածկեր կացութեան ծանրութիւնը: «Տէյլի Թելէկրաֆ» դիտել կուտայ թէ բանակցութեանց վիժումը չափազանց պիտի ծանրացնէ Ազգերու Դաշնակցութեան գործը: Բոլորն ալ վերջին յոյս մը կը փնտռեն Ազգերու Դաշնակցութեան ժողովին մէջ, առանց շատ լաւատես ըլլալու: Կարգ մը թերթեր կը պահանջեն որ Անգլիա քաջուի Եւրոպայի դիւանագիտական բարդութիւններէն: Աչխատաւորական մամուլը կը ձաղկէ Իտալիոյ յարձակողական դիրքը: «Իտալական աշխարհակալութիւնը պիտի գոհանայ միայն Եթովպիոյ զինուորական գրաւումով: Պատասխանատուութիւնները ճշդուած են»:

⁂ Պերլինի մէջ մեծ ուշադրութեամբ կը հետեւին դէպքերու ընթացքին:

«Ճառ խօսելու ժամանակը անցած է»

Մինչ այս մինչ այն, Պ. Մուսոլինի կը շարունակէ արծարծել յարձակողական ոգին, չոգացնելով «փառապանծ պայքար»ի մը հեռանկարը: Կիրակի օր, մինչ բանակցութիւնները կ'ընդհատուէին Փարիզի մէջ, «Առաջնորդ»ը մարտաչուն ճառ մը կը խօսէր սեւ չապիկաւորներու «Հոկտեմբեր 28» զօրարաժնին առջեւ: «Ճառերը պէտք էղաղրին այս վճռական ժամուն: Ձեր զօրաբաժնին անունը կը նշանակէ թէ դուք յառաջ պիտի խաղաք եւ պիտի տապալէք բոլոր խոչընդոտները, մինչեւ այն նպատակը որ պիտի մատնանշուի ձեզի: Սեւ չապիկներ, պատրաստ էք այդպէս չարժելու:

Ձինուորները պատասխանեցին միաձայն, — «Այո»: Այն ատեն Մուսոլինի յայտարարեց.— «Իտալիոյ ժողովուրդը իր մեծ սրտին մէջ պիտի պահէ ձեր ահարկու աղաղակը»:

Մուսոլինի ամբողջ օրը անցուց անդէպ անցընելով այն սեւ չապիկաւոր զօրարաժինները որոնք Ափրիկէ պիտի երթան: Մինչ զինուորները կ'անցնէին իր առջեւէն, բացագանչեց.

— «Իտալիա պիտի չարունակէ իր ճամբան մինչեւ որ լրացնէ իր փաշական կայսրութիւնը: Պայքարներու ամէնէն փառաւորը կը գտնուի մեր առջեւ»:

Ձինուորներու փոխադրութիւնը կը չարունակուի անընդհատ:

⁂ Զրոյցի մը համաձայն, իտալական Սոմալիէն 10,000 բնիկներ, որոնք զինուորագրուած եւ սպառազինուած էին, Հապէշիստան փախեր են իրենց ռազմամթերքով եւ ձիերով:

Գերմանիոյ նկատական նախարարը կը դատապարտէ ցեղային հալածանքները

Տոքթ. Շախթ, Գերմանիոյ ելմտական նախարարը, ուշագրաւ ճառ մը խօսեցաւ Քէօնիգսպէրկի տօնավաճառին բացման առթիւ: Ճառը մեծ տպաւորութիւն գործեց արտասահմանի մէջ, իբրեւ անուղղակի դատապարտութիւն մը հակահրէական պայքարին: Նախարարը յատկապէս դիրք բռնեց «անկարգ» հակահրէութեան եւ կրօնական հալածանքներուն դէմ, դիտել տալով թէ այդ պայ–

(Շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՔՐԻՍՏԱՓՈՐ ՄԻՔԱՅԷԼԵԱՆ

դրուն մահուան երեսնամեակը տօնուեցաւ կիրակի օր, 18 օգոստոս, Սօֆիայի մէջ, պզտիկ բանաստեղծ Եավորովի արձանին բացման առթիւ:

ՎԱՂԸ՝ ՆՈՐ ԾԱՐՔ ՄԸ

ՁԷՄԱԼ ՓԱՇԱՅԻ ՅՈՒՇԵՐԸ

(ՅԱՏԿԱՊԷՍ «ՅԱՌԱՋ»Ի ՀԱՄԱՐ ԿԱԶՄՈՒԱԾ ԳԵՐՄԱՆԵՐԷՆ ՀԱՏՈՐԷՆ)

Հ. Յ. Դ. ԵՒՐՈՊԱՅԻ ԿԵԴՐ. ԿՈՄԻՏԷԻՆ ԽՆԴՈՅՔԸ
"ՅԱՌԱՋ"ի տասնամեակին առթիւ

Շաբաթ երեկոյ, Փարիզի կեդրոնը, գեղեցիկ սրահի մը մէջ, մօտ 150 ընկերներու, համակիրներու, «Յառաջ»ի բարեկամներու եւ Հ. Յ. Դ. Շրջ.Ժողովի պատգամաւորներու ներկայութեամբ տեղի ունեցաւ կեդր. Կոմիտէին սարքած խնջոյքը, «Յառաջ»ի 10ամեակին առթիւ: Ցանուն Կեդր.Կոմիտէի բացումը կատարեց ընկ. Գ.Բալայեան, հրաւիրելով սեղանապետ մը ընտրել: Ընտրուեցաւ ընկ. Ա. Զամալեան: Ցոնկայս երգուեցաւ «Մեր հայրենիքը»ը, ընկերակցութեամբ թառի զոր կը նուագէր Պ. Գարեգին:

Սեղանապետը յաջորդաբար խօսք տուաւ ընկ. Ա. Գիւլխանտանեանի, Ն. Պէչիկթաշլեանի, Լ. Գեւոնեանի, Ց. Տէր Ցակոբեանի, ծերունազարդ Ասլանեան քահանայի, Իշխան Ամատունիի, Սարգիս Պիլալիի, Ս. Վրացեանի, Պէրնար Վահէի, Պօղոս Հիւսեանի, Հր. Հանտալեանի, Տիկին Շահմամեանի (Կարմիր Աշխ կողմէ), Հր. Բալուեանի («Համազգայինի» կողմէ), Տ. Պաղտասարեան (Մարտիկներու Միութեան կողմէ), Տիգրան Բէգպտեանի: Ապա Ար – ծրունի (կամ. յանձնախումբի կողմէ), Տիկ. Ս. Տ. Դաւիթեանի եւ Ղ.Մելոյեանի:

Բոլորն ալ խանդավառ արտայայտութիւններով գնահատեցին «Յառաջ»ին կատարած գործը, տասը տարուան ընթացքին, եւ մաղթեցին աւելի մեծ յաջողութիւններ:

Երիտասարդները եւ մանաւանդ պատուի պատգամաւորները սրահը կը թնդացնէին ազգային - յեղափոխական երգերով: Վերջին խօսքը տրուեցաւ ընկ. Շ. Մխսքեանի: Կէս գիշերը անցած էր, երբ ներկաները բաժնուեցան սրահէն, խանդավառ մթնոլորտի մը մէջ:

Մանրամասնութիւնները յաջորդով:

Երկաթուղի՝ Թուրքիայէն մինչեւ Իրան

Թուրքիոյ հանրօգուտ չինութեանց գործավար Ալի Զէթին Գայա հետեւեալ յայտարարութիւնն ըրաւ.— օգոստոս 13ի նիստին մէջ որոշեցինք գնել հետաձգման ընկերութիւնը: Փոխարժէքը պիտի վճարենք 20 տարիէն, տարեկան 40,000 սթերլին տալով: Վճարումը պիտի սկսի չորս տարի յետոյ եւ 20 մասնավճարով պիտի աւարտի:

Ցուլիս 21էն, այսինքն այն օրէն ի վեր որ կառավարական հակակշիռը սկսաւ ընկերութեան վրայ, բաժանորդներէն գանձուած կանխիկ դրամները կառավարութեան պիտի անցնին, իսկ աւելի առաջ գանձուածները՝ ընկերութեան: Մինչեւ յուլիս 21 ընկերութեան ունեցած պարտքերը իրեն կը պատկանին:

«Մենք անկախ պետութիւն մըն ենք: Առանձնաշնորհեալ ընկերութիւնները կրնանք պահել միայն փոխադարձ չահի սկզբունքին վրայ: Արեւելեան երկաթուղիներուն գնումը շատ անհրաժեշտ է, բայց առայժմ պատրաստ չենք ասոր համար. միայն թէ ուշ կանուխ այդ գիծն ալ պիտի գնենք:

Կառավարութեան ամենամեծ քաղաքականութիւններէն մէկն է երկաթուղիի քաղաքականութիւնը: Մեր երկաթուղիները պիտի երկարին մայր հայրենիքի բոլոր կողմերը եւ օր մը պիտի հասնին նաեւ մինչեւ Իրան: Ասիկա անհրաժեշտ է մեզի համար, տնտեսական եւ զինուորական տեսակէտով: Երկաթուղին մինչեւ Իրան երկարումը շատ մեծ քայլ մը պիտի ըլլայ թէ մեզի, թէ հարեւան եւ բարեկամ երկրին համար: Այս ձեւով միաժամանակ Թուրքիայէն պիտի անցնի Իրանի հարեւան երկիրներու բրանգիքի ճամբան»:

ՕՐՈՒԱՆ ՇԱՐԱԿՈՒՄԻՆ ՀԵՏ

ՃԱՓՈՆԻ ԻՐԱԿԱՆ ԴԻՄԱԳԻԾԸ

Այն ինչ որ կը փորձեմ տալ ներկայ յօդուածաշարքով, արդիւնքն է երկար ու խղճմտխտ պրպտումներու։ Որպէսզի կարելի ըլլար տալ այսքան ծաւալուն նիւթ մը իր էական մասերուն մէջ, օգտուած եմ չատ մը աղբիւրներէ։ Մանաւանդ, էտ։ Տըմէթրի յօդուածաշարքէն եւ եւրոպական մեծ պարբերականներէն, որոնք օրը օրին հետաքրքրութեամբ կը հետեւին «Ախոյ իշխան» ճափոնի աշխարհակալական քաղաքականութեան, որ հետզհետէ գոյն եւ չեշտ կ'առնէ Ծովացոյց Արեւելքի մէջ, եւ անկարելի բան է որ խոր ազդեցութիւններ չթողու եւրոպական ցամաքամասի մեծ ու փոքր պետութեանց քաղաքական ու տնտեսական չահերուն վրայ։

×

Երբ չրջիկ մը կամ թղթակից մը կը մտնէ ճափոնական սահմաններէն ներս, անմիջապէս կ'առնչուիրդուի սահմանամերձ պահականոցը, ուր իրեն կը տրամադրեն հարցարան մը, լեցնելու համար։ Տեսակ մը հաւատարմագրութիւն է հարցարանները լեցնելը։ Որպէսզի կարելի ըլլայ համոզում գոյացնել եղած խոստովանութիւններուն մասին, տանք այդ հարցումներէն մէկ քանին։

1.— Ուրկէ՞ կուգաս։ 2.— Ի՞նչ քաղաքականութեան կը հետեւի ձեր թերթը (եթէ թղթակից է ենթական)։ 3.— Ի՞նչ է ձեր անհատական հայեցողութիւնը ճափոնի եւ իր քաղաքակրթութեան մասին։ 4.— Ի՞նչ տեսակ խնդիրներ են, որ կ'ուզես ուսումնասիրել ճափոնի մէջ։ 5.— Պիտի չըլլա՞ս այն վայրերը, ուր կը գտնուի պատերազմական դիրքեր եւ ամրութիւններ։ 6.— Լուսանկարի դոր ծիք ունի՞ք ձեր քով։ 7.— Վերջին անգամ ե՞րբ Խորհրդային Ռուսաստանը անցաք։ 8.— Մանչուրիան կը ճանչնա՞ք անկախ Մանչուրիոյ պետութիւնը։ 10.— Եթէ ոչ՝ ինչո՞ւ։

Այս հարցումներէն վերջ, կը պատուիրեն որ չըլլայ թէ ամենաղոյղն չափով իսկ տեղեկութիւններ հաղորդեն քանակին եւ նաւատորմին մասին։ Եւ հաստատական պատասխան առնելէն վերջ, կը տորգագրեն ու կը վաւերացնեն հարցարանը, որպէսզի ենթական անցնի սահմանէն ներս։

ԼՐՏԵՍԱԿԱՆ ՈՒՐՈՒԱԿԱՆԸ.— Ա.— մէնէն կարեւորն ու էականը ճափոնական կայսրութեան մէջ, լրտեսութեան խնդիրն է։ Ոչ մէկ պետութիւն այնքան լաւ չէ զինուած լրտեսութեան դէմ, որքան ճափոնը։ Եւ եղած բոլոր հարցումներուն պատնքը արդէն այդ է,— չըլլայ թէ ենթական լրտեսական հանգամանք ունենայ։ Ամէն ճամբորդի, զբօսաշրջիկի կամ թղթակիցի մը մէջ, ճառնական իշխանութիւնները մէկ բան միայն կը տեսնեն, լրտես։ Եւ որպէսզի ենթականերուն միտքին մէջ դրոշմեն թէ այդպիսի փորձ մը միայն մահուամբ կը պատժուի, օտար ճամբորդները կայսրան կամ նաւամատոյց հասնելէն առաջ, անոնց կը բաժնուին աշխարհագրական փոքր քարտէսներ, ուր նշանակուած են այն արգիլեալ գօտիները, ուր ոչ միայն չես կրնար չրջագայիլ, այլեւ բացարձակապէս արգիլուած է, չրջագայելու պարագային իսկ, լուսանկարի դոր ծիք ունենալ։

Անգլիական նաւային մեծ ընկերութեան մը երկու պաշտօնեաները, անցեալ տարի, երբ կը ճամբորդէին Մոժի քաղաքին կողմերը, լուսանկարած էին կեռասենիի ծաղկած ծառ մը, եւ ճափոնցի պարմանի ու ժպտադէմ աղջիկները։ Սակայն, այս անմեղ յանցանքը անհետեւանք չմնաց։ Գաղտնի գործակալներ ձերբակալելով երկու Անգլիացիները, նետեցին բանտ։ Եւ ամիսներ բանտը մնալով, հազիւ ազատուեցան անգլիական հիւպատոսին միջամտութեան շնորհիւ։ Լուսանկարներն ու մեքենան ոչնչացուցին։

Ճափոնցի ժողովուրդին հարիւրին 25ը գաղտնի ոստիկան է։ Ամէն բանի մէջ լրտես տեսնելու ախտավարակ մտայնութիւնը կը բացատրուի նաեւ անով որ այսօր, ճափոն, տնտեսական ու քաղաքական տարակարծութիւններու մէջ կը գտնուի Չինաստանի հետ, Մանչուրիոյ խնդիրին չուրջ։ Միացեալ Նահանգներուն հետ յարաբերութիւնները տակաւ վիճակ մը ունին, նաւային սպառազինման խնդիրներու պատճառաւ։ Նոյնը նաեւ Անգլիոյ հետ, Հօնկ Քօնկի եւ Սինկափուրի համար։ Աւստրալիոյ եւ իր մէջ եղած տարակարծութիւնները չափազանց խոր են։ Ռուսիոյ հետ մշտական կռիւ մէջ են, Մոնկոլիոյ եւ Հիւսիսային Չինաստանի երկաթուղիին համար։

Տակաւին կը սպասուի ճափոնպրազիլեան թենճուկին՝ ներգաղթութեան դէմ ըրուած նոր խստութեանց առթիւ։

Այսպէս չրջապատուած բոլոր պետութիւններուն հետ բան մը ունի անպատման։

Եւրոպական ցամաքամասին մէջ ալ։ Իրրեւ մրցակից ունի Գերմանիան։

ՃԱՓՈՆԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅՆԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ.— Ճափոնական ազգայնականութեան գիտակցութիւնը չափազանց զօրաւոր է։ Ճափոնցի մը կ'երեւի միայն ու միայն ազգային տեսակէտով։ Ուրիշ որեւէ ազգութեան մէջ ալ կայ ազգայնականութիւն, բայց ճափոնականը ուրիշ տեսակ մըն է։ Ճափոնական ազգայնականութիւնը կրօնական ոճ մը ունի։ Ճափոնցի մը կ'ապրի, կը մեռնի, կը սպաննէ, կը սպաննուի ճանապարհին մահուամբ կը պատժուի։ Ճափոնական բառով «հարաքիրի», որ կը նշանակէ ենթակային փորըճեղքել ու փորոտիքը պարպել։ Կարգապահութեան դիմակին տակ, յաճախ ահռելի կրքեր կ'ըլլանք անլուր վայրագութեանց։ Սամուրայ մը, այսպէս, սպանուած էր իր հարազատ որդին, ազատելու համար արքայազուն իշխանի մը կեանքը։

Սակայն, ինչպէս ըսինք, սամուրայի դիմագիծը այսօր դրեթէ փոխուած է հիմնապէս։ Սամուրայները ճափոնի ազգային հերոսներն են։ Եւ սոնց հերոսութիւնները մէկ մէկ խայծեր դպրոցականներու աչքին, զարգացնելու համար անոնց մէջ ազգային ու ազգայնական ոգին։

Տակաւին քսան տարի առաջ, սո վորութիւն էր դպրոցական երեխաները տանիլ բանտ կամ կրկէս մը, ցուցնելու համար թէ ընկերութեան դէմ չարագործութիւն ընող մը ինչպէս կը պատժուի։ Դպրոցական երեխաները ճափոնի մէջ կը կրթուին սպարտական ձեւով։ Ութ կամ ինը տարեկան երեխաներ իրենց ծնողներուն կողմէ բռնութեամբ, կէս գիշերին, դուրս կը շպրտուին տունէն, որպէսզի մութին մէջ առանձինն չրջագային կամ անցնին գերեզմանատան մը մէջէն։ Ժամերով քալել կուտան ձիւնի եւ սառոյցի կոյտերու մէջէն, առանց կտոր մը հաց տալու իրենց, որպէսզի երեխաներուն նկարագիրը կազմուի այսպէս չարքաշ ու տոկուն։

Որպէսզի կարելի ըլլայ աւելի պատկերաւոր ձեւով տալ ճափոնի ժողովուրդի ազգայնական նկարագիրը, պատմենք դէպք մը։

Չինեւճափոնական պատերազմի միջոցին ճափոնցի սպայ մը գերի կը տարուի Չինացիներուն կողմէ եւ կը բանտարկուի։ Երբ պատերազմ կ'արգիլուի այս սպան, ճափոնի գինուորական իշխանութիւնները, գլխաւորութեամբ զօրավար Ագաքիի, սպան ողջ ողջ կ'այրեն, չմոռնալով յայտարարել հետեւեալը։

— «Սքանչելի օրինակ իրապէս այս մահապատիժը, քող խնայուն բոլորը թէ ճափոնցի սպան չի բանտարկուիր, եթէ նոյն իսկ վիրաւորուած ըլլայ»։

Հեղինակաւոր լրագրողի մը գրիչին տակ, անցեալներէն հետեւեալը կարդացինք.— Թոքիո, սրճարանի մը մէջ նստած էինք ճափոնցի փոստաբանի մը հետ, որ իր ուսումը առած էր Ֆրանսայի մէջ եւ կը խօսէր եւրոպական չորս հինգ լեզուներ։ Ըսաւ ինծի թէ անդամ է սամուրայի։ Հազիւ բառնս բացած էի ըսելու թէ խորթ կը համեմատէ իր եւրոպական կրթութիւնը սամուրայի հետ, քիչ մը բարկանալով պոռաց երեսիս,— Ձես կրնար հասկնալ դիս, մենք սամուրայ ենք, եւ այդպիսով է որ մենք մեզ կ'առանձնոր դենք կեանքի մէջ»։

Եւ իրապէս մայրը՝ զաւկին, ուսուցիչը աշակերտին, սպան իր գինուորին, վերակացուն իր գործաւորին, մէկ բան միայն կը կրկնեն.— Նմանիլ սամուրաներուն, սիրել ծնողքն ու զոհաբերել իրենց կեանքը հայրենիքին։

Ընտանեկան թէ անձնական պատուախնդրութիւնը չափազանց զօրաւոր է ճափոն քաղաքացիներուն մօտ։ Անցեալ տարիները ճափոնի պատերազմական նախարարը, զօրավար Հայաշի հրաժարեցաւ իր պաշտօնէն։ Ոչ միայն պաշտօնէն, այլ եւ ամբողջովին քաղաքական կեանքէ։ Պատճա՞ռը։ Որովհետեւ իր եղբայրներէն մէկը դատապարտուած էր, հարուստհարութիւն բանեցուցած ըլլալով։

Ուրիշ մը եւս՝ պարոն Քիթաաթօ, ճափոն դեսպանականներուն ամէնէն նշանաւորը, նախագահ գիտական կաճառի, եւ անօրէն թոքիոյ համալսարանին, հրաժարեցաւ իր պաշտօնէն անոր համար, որ իր զաւակը անձնասպան եղած էր աղջկան մը համար։ Իր հրաժարականին մէջ չմոռցաւ յիշել թէ «ես որ կոչուած էի ճափոն երիտասարդութեան ազգային կրթութեան ու բարոյականին հսկել եւ դաստիարակել զանոնք, ի՞նչպէս կ'ուզէք որ չհրաժարիմ, երբ անկախ եղայ իմ հարազատ զաւակս դաստիարակել»։

Փոքրէն մինչեւ մեծը, գինուորականէն մինչեւ հասարակ քաղաքացին եւ մինչեւ սամուրային, մէկ բան միայն կ'ուզեւորէ գիրենք, մէկ բան միայն կը խօսի իրենց սրտին,— ճափոնական ազգայնականութիւնը։

ՀՐԱՉԵԱՑ Տ. ԲԱՐՍԵՂԵԱՆ

ԿԸ ՓՆԴՐՈՒԻ յօդուածագիրներէ եւ բգբակիցներէ իրենց գրութիւնները գրել բուդրին մէկ երեսին վրայ քնթեռնելի եւ մեկնաբեր։

«ՅԱՌԱՋ»Ի ՏԱՆԱՄԵԱԿԸ

(ՈՂՋՈՅՆԻ ՅՕՍՔ)

■■■

Feci quod potui,
Feciant meliora potentes!

«Յառաջ»ի տանամեակն է։

Բաւական է արտառանել այս երկու խօսքը, որպէսզի բազմաթիւ խոհեր, տպորումներ, մէկը միւսէ յուզիչ, վոհմորկեն մեր միտքը, մեր հոգին...

Հայ մամո՛ւլ,— կո՞յ աչխարհիս երեսին քեզ նմանը։

Հաղի՛ւ թէ...

Ո՞ր ժողովուրդի մամուլն է, որ լինէր այնքա՞ն դժբախտ ու թշուառ, այնքա՞ն բազմահոգ, ինչպէս դուն ես, եւ միաժամանակ ո՞ր մամուլն է, որ ունենար այն գաղափարական ու բարոյական բաւարարութեան վեհ զգացումը, որ ունին քո սրամաչ եւ անխոնջ աչխատաւորները, քո վարիչները։

Եւ ինչո՞ւ զարմանալ այս իրապատուկ երեւոյթին՝ մեր մէջ։

Չէ՞ որ հայ մամուլի ճակատագիրը իր ժողովրդի ճակատագիրն է։

Դժբախտ իր արտաքին կեանքով, արմատախիլ եղած եւ աչխարհի չորս հովերի քմայքին յանձնուած, հայ ժողովուրդը այնուամենայնիւ իր մեծ դժբախտութեան եւ անհուն տառապանքների մէջ պահում պահպանում է իր ցեղային առողջ բնազդը, իր հոգեկան անօրինակ կորովը։ Իր անպատեհի ձգտումը ղէպի գաղափարական վեհ բարձունքները։ Անկաշկանդելիս մարքի առեղծագործութեան թռիչքը, աննկուն է նրա կամքն ու անսպառ նրա նախաձեռնող ոգին հայ մշակոյթի զարգացման։

Այսպէս է եւ հայ մամուլը։

Կո՞յ տանջանք, կո՞յ զրկանք, կո՞յ վիշտ ու ցաւ, որ ապրած չլինեն հայ մամուլի աչխատաւորները, հայ մամուլի վարիչները։ Ու մանաւանդ այսօր...

Այսօր, երբ չորս կողմ իշխում են՝ տաւելութիւնն ու նախանձը, մեծամտութիւնն ու փոքրոգութիւնը, ծանրաբեռնութիւնն ու դաւերը, երբ ամբոխ է մարքի տափակութիւն ու չը-փոթ ըմբռնումների մէջ, երբ բարքերի այլասերակութիւնը իր գագաթնակէտին է հասել ու պատասխանատուութեան պզտացումը վերացել ...

Բայց միաժամանակ մամուլի ոչ մի աչխատաւոր, ոչ մի վարիչ չունի այն բարոյական ինքնաբաւարարութեան զգացումը, թէ ապարդիւն չեն անցել իր տառապանքներն ու զոհողութիւնները, որպիսին ունին հայ մամուլի ներկայացուցիչները։

Եւ ահա այսօր, երբ հայ մամուլի բազմահոգ ընտանիքի մի անդամը՝ «Յառաջ»ը բոլորել է իր տասնամեակը, վստահ կարող ենք ասել, որ դա մեր մշակութային կեանքի մէջ մի նշանաւոր մոմենտ է, արժանի հայ հասարակութեան, հայ ընթերցող բազմութիւնների լուրջ ուչադրութեան։

Չէ՞ որ եւրոպական մայր ցամաքի վրայ «Յառաջ»ը այն միակ օրկանն է որի հեղինակաւոր ձայնին հաւատալ ականջալուր են թէ բարեկամ ընթերցողների եւ թէ ոչ-բարեկամ ընթերցողների հոծ բազմութիւնները։

Չէ՞ որ նրա հուժկու ձայնը վաղուց կորել անցել է Ֆրանսայի սահմաններ ու հասել մինչեւ հինգ ովկիանոսների ծայրագոյն ափերը։

Չէ՞ որ «Յառաջ»ը այսօր գաղափարական պայքարի նոյն պատնէչի վրայ է, ինչ տասը տարի առաջ եւ տասը տարի չարունակ։ Չէ՞ որ մամուլի վեմ կոչման զգացումը արտացոլում է նրա ըւրաքանչիւրտողից։

Այո, «Յառաջ»ը իր աննկուն վարիչով, իր նուիրուած աչխատակից-ներով, այսօր իր երկրորդ տասնամեակի չէմքին, կարող է հանգիստ խղճով ու անկեղծ պարծանքով ասել։

Feci quod potui,
Feciant meliora potentes!

(Գործեցի ինչ ոյժերիս ներածին չափ, թող լաւագոյնը անեն նրանք, որոնք ի վիճակի են)։

Եւ մենք, մեր հետեւից, յղում ենք մեր ջերմ ու անկեղծ ողջոյնները, ա-սելով՝

— Ապրի՛ս, ընկ. Շաւարշ, չատ ապրիս, բազում տասնամեակներ տանես քո աննման «Յառաջ»ով, քո նըւիրուած աչխատակիցներով ու դրածակիցներով, եղիր արի՛, վստահ քան ղ վաղուան երջանիկ օրուան նը-ւաճումի մէջ դու եւ քո «Յառաջ»ը ունիք խոշոր եւ անգնահատելի բա-ժին։

Դեռ մեր գործը աւարտած չէ՛, Հայի ճակատագրի խնդիրը լուծուած չէ՛ ... դեռ անելիքներ չատ ունիք։

ՅՈՎՍ. ԹԱԴԷՈՍԵԱՆ

1 օգոստ. 1935

«ՔՈՂԱՋԵՐԾ ԹՈՒՐՔԻԱՆ»

ԴԷՊԻ ԱՅԻՈՑ ԱՄԲՈՂՋԱԿԱՆ ԱԶԱՏԱԳՐՈՒԻՄԸ...

(«Լ'Էնթրանսիժան»ի յօդուածագրէն)

— Հանրապետութեան նախագահը չընդուներ արեւմտեան թղթակիցնե-րը որովհետեւ Էմիլ Լուսվիկ զայն մատնեց, ըսաւ պաշտօնատար մը ո-րուն դիմած էի տեսակցիլ կարենալու համար Աթաթիւրքին հետ։

— Աւելի պատճառ մը չէ, պատասխանեցի։

— Ի զուր է։ Օր մը, պիտի տեսնէք անշուչտ գինքը, ո՞ւր եւ ե՞րբ չեմ կրնար ըսել, օր մը գուցէ ճեղի հանդիպի գիշեր մը եւ ժամերով խօսի ...

Իրաւ ալ այդպէս պատահեցաւ։

Հրաւէր մը ստացայ նուագահան-դէսի զոր ռուս արուեստագէտներ կուտային Մալթ Էվլիի մէջ եւ ուր պիտի ըլլար նաեւ Աթաթիւրք։

Հանդէսը սկսաւ եւ Թուրքիոյ պիտը եկաւ գրաւեց իր օթեակը։ Երաժչտութիւնը վերջին կիրքն է նախադահին որ իր ճաչակը կը պարտադրէ եւ Թուրքերը հիմա կը ճանչնան Պախը, Սթրաւինսքին եւ ճապը։

Մի քնարարին գայած կը սուրճ մը առնելու սրահին պիւֆէն։ Ուզեցի մօտը երթալ, բայց ոստիկաններու չղթան 10 վայրկեան կոտնցնել տ-ւաւ ինծի։ Բարապան մը բռաւ որ ուչ մնացած էի, պէտք է սպասման սը-րահը կենայի։ Անկէ կը տեսնէի գայն, սուրճի գաւաթը ձեռքը, քանի մը գէս-պաններու հետ։

Աթաթիւրք չի նմանիր իր ոչ մէկ պատկերին, ոչ մէկ լուսանկարին, ոչ մէկ արձանին։ Արտակարգօրէն ար-տայայտիչ դէմք մը ունի, եւիած տա-փաստաններու արեւէն, խաղաղ ու խոովեալ միանգամայն։

Բարապանը դնաց բռաւ որ կը սպասէի, բայց ան լաւ ըլլալու է-րեւոյթը չունի։ Կը սպասէի։ Միջնա-բերը վերջապէս եւ ան սկսաւ քալել իմ ուղղութեամբ։ Երբ մօտեցաւ զբ-լուխը իմ կողմս գարձուց։ Կիսախուփ թարթիչներուն տակէն փոքր, իրա-րու անհամաչափ, մեատպական կա-պոյտով իր աչքերը վրաս յառեց ա-ծելիի պէս հառաչ ակնարկով մը։ Ցետոյ, ճակատը պատեց ջղային ցնց-ումի մը պէս ու չարունակեց ճամ-բան։ Հետեւորդներէն մին փութաց քովս ու բռաւ. «վաղը»։

Յաջորդ օրը նոր հրաւէր Անթաթ-փալսի մէջ, երեկոյթ, ի պատիւ պալքանեան պատուիրակներուն։

Կէս պիչեր եղաւ բայց Աթաթիւրքը չեկաւ։ Անգլիական դեսպանատան կցորդ մը կէս-լուրջ ըսաւ որ նա-խագահը հոկոզութեան տակ էր, ըս-ուածին չափ ազատ չէր գուցէ եւ թէ այս գիչեր չպիտի գար։

Ժամը մէկ եղաւ եւ պաշտօնատար մը եկաւ ըսելու թէ Աթաթիւրք Խալք Էվլիի ժողովրդական պարահանդէսին պիտի գտնուի։ Վազեցի հոն։ Ամէն կողմ ուրախութիւն ու պար։ Ժամը 3 եղաւ չեկաւ, գայլ պատկերաց։ Պան-դոկապետ զարմացաւ եւ բռաւ թէ գալու չէր, քանի որ պիտի կրնայի տեսակցիլ անոր հետ։ Պատասխանեցի որ հետաքրքիր Խալք Էվլի եւ եթէ կա-պին եկած է ինծի արժեցնեն։ Երեք քառորդ յետոյ պիտ արժեցուցին։ Ժամը 4ին պարահանդէսս մաղ ուր քրտինքն ու փոչին կը սիրապատէին։ Ամէն մարդ ոգեւորեալ կը պարէր։ Շարժում մը եղաւ բազմութեան մէջ, չրջանակ մը լայնցաւ եւ տեսայ հազ-ուագիւտ չնորհով ու զարմանալի ճը-կունութեամբ պարող մը, Աթա-թիւրքն էր, Ցպղեանակը, բանաս-տեղծ, հեռատես, մաթեմաթիկոս, քա-ղաքագէտ եւ զինուորական պետ որ 15 տարուան մէջ աւելի չատ բարեկար-գութիւն կատարած էր քան հինգ դա-րու մէջ հին օսմանեան կայսրութիւ-նը։

Իր չրմունքին նուրբ հատուածը ժպիտ մը կ'ոգեւորէր։ Ռումպա մը կը պարէր։ Դեսպաններն ու պատուի-րակները կը դիտէին դաս առնելու ձեւով։

Ես գացած էի տեսակցութիւն մը առնելու որմէ նոր բան մը չսորվե-ցայ։

— Մեր թուրք ցեղը, ըսաւ ան, հին է ու յարգելի։ Ի ծնէ կոչուած կեդ-րոնական Ասիոյ՝ Ալթայի բարձունք-ներուն վրայ ապրելու, կանուխէն բա-ցայայտ արժանի յատկութիւններ՝ հե-ռատես հայեացք, արագ թռիչք եւ ու-ժեղ մարմին։ Ցիպիքական ու մտա-ւոր ամէն արգելքի թշնամի՝ Թուրքը չմրտնջաց իր ծնողավայրին մեկու-սացումին դէմ եւ սկսաւ տարածուիլ արեւելք ու արեւմուտք ...

Չեմ կրնար ամբողջովին հոս տալ այն պատմական տեսութիւնը զոր Ա-թաթիւրք կատարեց Ամերիկայի խորհրդարանի առջեւ։ Ճերմակ ոսկորի հասակակից ցեղերու ամենէն ուժեղ-ները, բայց այժմ բոլորը համոզուած են թէ Արեւմուտքի դէմ պաչտպան-ուելու ուրիչ միջոց չկայ, այլ միայն առնել անոնց ձեւերը, կերպերն ու գիւտերը։

Հոս պէտք չէ մոռնալ արեւելքի եւ ծայրագոյն արեւելքի ազգութիւնց դարձնումին մէջ Սովետներուն կա-տարած վիթխարի ազդեցութիւ-նը։ Ասոր մէջ ալ Թուրքիա օրինակ մըն է որ ընդունելով հանդերձ Մոս-կուայի գինակցութիւնն ու օժանդա-կութիւնը՝ անոդորմ կերպով կը խնդ-դ համամեմատական ամէն փորձ իր երկրին մէջ։

Այս պայմաններուն մէջ ի՞նչպէս կ'ըլլայ որ, ասիական Ռուսիոյ մէջ տարածուած 25—30 միլիոն Թուրքեր իրենց աչքը չդառնեն անկախ Թուր-քիոյ վրայ որ չանկարծ Արեւելքի յա-ռաջապահը դարձաւ։

Կամաց կամաց, այսպէս, մարդին

կ'առնէ համաթուբանեան հին երազը, — հիմնել կայսրութիւն մը որ իր մէջ բովանդակէ Ասիոյ բոլոր Թուրքերը եւ որ ի հարկին՝ հպատակ երկիրներ զարձնէ դրացի ազգերը:

Ահկա երազ մըն է դուցէ· բայց մարդը կայ եւ Ասիոյ ամէն կողմէն օր մը աւելի բազմաթիւ էնկիւրի եկող ուսանողները դիտեն զայն: Այս երի – տասարդները կը հիանան եւ հերոս մը կը դառնան կալին: Կը վերջա – նան Զինաց ուսանողի մը սա յայ – տնեմ Զինաց ուսանողի մը սա յայ – տարարութեամբ, զոր ըրաւ ինծի·

— Առն մը առաջ, անգլիական նաւախումբ մը, զրօշակարդ, անցաւ Տարսանէլէն եւ Մարմարա մտաւ: Անգլիացիք պատեհութիւնները լաւ կը չահագործեն: Այս նաւախումբը կու – գար ողջունելու Հանրապետութեան նախագահ Աթաթիւրքը, այն մարդը որ ճառի մը մէջ գոչած էր· «Անգլիա – ցիներուն դէմ քալելը, խաչակրու – թիւն մըն է միշտ»: Ինչ կ'ըսէք ա – սոր:

ՄԱՐՍԷԼ ՍՕՎԱԺ

ՀԱՅԵՐԸ ՍՈՒՐԻՈՅ ՄԷՋ

— • —

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ՏԵՂԵԿԱԳԻՐ ՄԸ

Ֆրանսական կառավարութեան կող – մէ Ազգերու Դաշնակցութեան ուղ – դուած զեկոյց մը հետեւեալ տեղե – կութիւնները կը հաղորդէ Սուրիոյ եւ Լիբանանի Հայերու մասին·—

Երբ, Ազգերու Դաշնակցութիւնը ձեռնարկեց Հայերու տեղաւորման գործին, նկատի առնելով վիճակի մէջ գտնուողներու թիւը համարեա – կան 40—50.000, ինչ որ կը ներկա – յացնէր ամբողջ գաղթականներու կէ – սէն քիչ մը պակաս բան մը:

Պէյրութի եւ Հալէպի մէջ այս գոր – ծընդեռ կը շարունակուի· Պէյրութի մէջ հիմա կան 200 հիւղակներ միայն, 4000 բնակչութեամբ· Հալէպի մէջ համեմատութիւնը աւելի բարձր է, 1500 հիւղակ՝ 6500 բնակչութեամբ: Ցիշեալ բնակչութեան գոնէ մէկ եր – րորդը կրնար հաստատուիլ ուրիչ վայրեր, եթէ իրենց նեղկոյ տեղե – րուն մէջ մնալու պարտաւոր չըլլային մասնաւոր չահերու պատճառաւ· կան որ իրենց համար ստեղծած են փոքր առեւտուր մը, եւ ապրուստի այս մի – ջոցը անմիջական կերպով պիտի կոր – ծանէր, եթէ ենթական իր տեղը փո – խէր:

Տեղափոխելու հնարաւորութենէ զուրկ հիւղաբնակները կրնան նեղա – ռանալ Հայերուն համար նոր կա – ուցուած թաղերէն, եւ կամ, եթէ չկրնան գործ ճարել քաղաքներու մէջ, կրնան գոնէ ղրկիլ փոքր կեղ – րոններու մէջ:

Մասնաւոր կերպով պատրաստ – ուած վիճակագրութիւններէ յայտնի կ'ըլլայ, որ հողագործական կեղրոնի մէջ Հայերու հաստատումը անձի ղը – լուխ աւելի սուղի կը նստի քան առեւ – արական կեղրոններու մէջ տեղաւո – րումը, իսկ իրենցմէ պահանջած պա – հպան տուրքերը անհամեմատ պա – կաս են եղած ձախքերէն: Այս վեր – ջին պարագան բնաւ ապացոյց մը չէ իրենց անբարեացակամ կեցուածքին· իրենց հողէն անոնք չատ աւելի քիչ ու դժուարաւ կը չահին քան իրենց քա – ղաքային հայրենակիցները: Հայ գաղութ պարունակող գիւղերը ծագ – կած են եւ կ'ապահովին հոն հաստատ – ուածներուն ապագան:

Բոլոր այդ կեդրոններուն մէջ, պա – պատու ծառեր տնկուած են: Անմշակ հողեր խնամուած են, գարձած մշա – կելի ու հիմա արդէն իսկ ծաղկած են անոնք: Հայաչխնի եւ Ապտիւլ Հիւ – յիւքի մէջ տեղծուած է արուեստա – կան անասուն մը, գեհին եղերքը, 4000 իւթալիրթոսներով: Ամէն կողմ բար – գաւաճ է անասնապահութիւնը (ձիեր, եղներ, ոչխարներ, հաւազգիներ): Սկսուած են ոռոգման աշխատանքնե – րը: Արտերը ամբողջապէս մաքրուած են խիճերէն ու քարերէն:

ԱՄՈՐԻՆԵՐ·— Իրաքէն Սուրիա ե – կան եւ ձէզիրէյի հիւսիսային կողմը հաստատուեցան 550 Ասորիներ, որոնց գաւակները եւս եկան օգոստոսին ու սեպտեմբերին:

Այս գաղթականները որոնց ընդհա – նուր գումարը 2200 է, հաստատուեցան Խապուրի եղերքները: Իրենց գիւղե – րուն կառուցումը սկսաւ 1934 սեպ – տեմբերին: Իրենց պիտի յատկացուի 1500 հէքթար մշակելի հող:

ՆԱՄԱԿՆԵՐ ՊԵԼՃԻՈՑԷՆ

ՄՈՍԿՈՒԱ

— • —

Ինչպէս ծանուցին թերթերը, Պել – ժիա պաշտօնապէս դիւանագիտական յարաբերութեան մէջ մտած է ռուս խորհրդային կառավարութեան հետ:

Վան Զէէլանտ ազգային գահլի – ճին մասնակցելու համար, Պելժիոյ բնակեալ կառավարիչը պատրաստ դրաւ ի մէջ այլոց ճանապարհ – մը խորհրդային կառավարութեան:

Այս մասին գահլիճին առջեւ յայ – տարարութիւնը կ'ընէր·— Ռուսիոյ հետ մեր առեւտրական յարաբերու – թիւնները պիտի ամրապնդուին փո – խադարձութեան հիման վրայ: Մենք արամադիր ենք ճանչնալու խորհրդա – յին կառավարութիւնը վերոյիշեալ համաձայնութեան սահմանին մէջ:

Երբ քաղաքական ճանապարհը հա – ստատուեցաւ, Վան Զէէլանտ ապա – հովցուց խորհրդարանը թէ առեւ – տրական նոր համաձայնութեան նը – պատակն է հաստատակուռել Պելժիոյ արտածումները Ռուսիոյ հետ եւ փո – խադարձաբար: Ասով, պելժ արտա – քին վաճառականութեան համար կը նախատեսուէր լուրջ բարելաւում ու յառաջդիմութիւն: Այդ մարզին մէջ բանակցութիւնները սկսած ըլլալով, լաւ ճամբու մէջ են:

Վան Զէէլանտ միեւնոյն ատեն դի – տել տուած էր թէ խորհրդային կա – ռավարութիւնը յանձնառու եղած է խնդրոյ առարկայ քաղաքատնտեսա – կան համաձայնութիւնը պատրաստակ չըռնել մղում տալու համար համայ – նավարական փոխադրականին Պելժիոյ տահմաններուն մէջ:

Ինչ կը վերաբերի Պելժիոյ 25 մի – լիառ առնելիքին, նախարարապետը հաւատիք տուած է թէ Պելժիա այդ մասին երբեք չէ հրաժարած Ռուսիոյ վրայ իր ունեցած իրաւունքներէն:

Այս է ահա Ռուսիոյ հետ պելժ կա – ռավարութեան ունեցած յարաբերու – թեան ներկայ վիճակը: Կ'ըսուի թէ Զուիցերիա եւ Հոլանտա ալ քիչ ա – ռենէն պիտի հետեւին Պելժիոյ օրի – նակին:

Քաղաքական այս իրազարձու – թեանց չարժառիթը անչուշտ պէտք է մեծ չափով փնտռել առեւտրական տաղնապին մէջ: Սակայն կան նաեւ ուրիշ լուրջ պատճառներ:

Արդարեւ, Ռուսիա իր դրացի եր – կիրներուն հետ կնքած ոչ յարձակ – ման դաշինքներով, Ֆրանսայի եւ ուրիշ երկիրներու հետ հաստատուած փոխադարձ օգնութեան համաձայնու – թիւններով եւ Ազգերու Դաշնակցու – թեան իր մասնակցութեամբ կարեւոր ազդակ մը եղած է Եւրոպայի խաղա – ղութեան պահպանման:

Ի· Մութիւնը իր դոյութիւնը պահե – լու եւ տեւականացնելու համար առ այժմ հրաժարած է միջազգային յե – ղափոխութեան ծրագրէն, ընդգրկելով քաղաքական եւ տնտեսական համա – գործակցութիւն մը դրամատէր կոչ – ուած պետութիւններու հետ, առաջքն առնելու համար միջազգային պատե – րազմի մը, որ կրնայ լուրջ վտանգ մը սպառնալ համայնավար վարչաձեւին:

Լէհիստ եւ Սաալիւնի յայտարարու – թեանց համաձայն, միջազգային հա – մայնավարութեան պատմական մեծ աշխատանքը կը կայանայ հոծ զան – գուածներու զօրաշարժին մէջ՝ ընդ – դէմ պատերազմին, որ առաջին մեծ վտանգը կը կազմէ Ռուսիոյ, արեւել – քէն կայսերապաշտ ձափոնը, արեւ – մուտքէն՝ հիթլէրական Գերմանիան, եւ հարաւէն զրամատէր ու ծաւալա – պաշտ Անգլիան:

ՀՐԱՉԵԱՑ ՏԷՐՈՍԿԻ

ՀԱՅՐԵՆԱԿՑԱԿԱՆ

ՎԱՍՊՈՒՐԱԿԱՆՑԻՆԵՐՈՒՆ

= o =

Հայրենակիցներ,

Լրացաւ արդէն մէկ քառամ – եակ, ինչ Վասպուրականցին կոր – ուած է իր բնակավայրէն:

Եեղափոխական եւ հերոսական ան – ցեալը արդէն հեռագնէ կը փոչիա – նայ Վասպուրականի տարագիր սե – րունդի բնակավայրէն: Այդ սերունդին գիրքերէն միայն կարող է ծանօթա – նալ այդ անցեալին:

Գաղթէն եւ փախուստէն վերապ – րող սերունդը դեռ կ'ապրի եւ կը տեղծագործէ, թէեւ ծանր պայման – ներու մէջ եւ միշտ հեռու իր հայ – րենի բնակավայրէն, այդ սերունդին վրայ կ'իյնայ ահա մեծագոյն պա – տասխանատուութիւնը՝ անցեալը վերակենդանացնելու եւ այդ ուժով չաղաթը հանդիսանալու ցրուած հայ – րենակիցներու համախմբման, իրե – րօգնութեան եւ ստեղծագործ աշխա – տանքի:

Մենք հպարտ եւ ուրախ ենք այն բանով, որ մեր հայրենակիցներու մեծագոյն զանգուածը այսօր կ'ապրի եւ կը ստեղծագործէ իր հարազատ հայրենիքին՝ Խորհրդային Հայաս – տանի մէջ: Անոր պայքարի եւ առօր – եայ ստեղծագործ աշխատանքի եռանդը ոչ միայն կ'ոգեւորէ մեզ՝ տա – րաղիր հայրենակիցներս, այլեւպար – տականութեան ծանր բաժին կը բերէ մեզ, որպէսզի մենք ալ մեր հնարա – ւոր միջոցներով — թէեւ հեռուէն,— լծուինք հայրենիքի վերակառուցման ծանր աշխատանքին, որ վերջնական հանգրուանը պիտի ըլլայ մեր բազ – մատանջ ժողովուրդին:

Բոլոր կուսակցական նկատումներէ վեր եւ վերոյիշեալ նպատակներով կազմուած մեր Վասպուրականցինե – րու հայրենակցականը, անչուշտ գուրգուրանքի առարկան պիտի դառ – նայ ամէն Վասպուրականցիի:

Այս հաստատ հաւատքով Վասպու – րականցիներու նորակազմ հայրենակ – ցական Միութեան վարչութիւնը կոչ կ'ընէ փարիզի եւ փարիզի շրջանի բոլոր հայրենակիցներուն համախմ – բուիլ միութեան շուրջ եւ զօրավիգ հանդիսանալ անոր ամէն մէկ ձեռնար – կին:

վարչութեան նախագահ՝ Մ· Ոս – կերչեան, փոխադահ՝ Փ· Բարսեղ – եան:

ԴԱՆՕԹ·— Վարչութեան հասցէն· 57, Rue des Archives, M. Voskeritchian, Paris կամ 37, Rue de Trévise, M. Tutundjian, Paris: Անդամագրուելու համար դիմել վերոյիշեալ հասցէներուն:

ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴ

— • —

ՊՐԻՍԼ·— Ներկայ տարեշրջանի քնութեանց մէջ յաջող հանդիսացած են հետեւեալ հայ ուսանողները·— Երուանդ Վարդանեան՝ Նուպարեան սան, մանկավարժութեան ուսանող· առացած է լիսանսիէ էս սիանս փէ – տակօժիէ տիպլոմը, չորս տարուան դասընթացքը երկու տարիէն աւար – տելով:

Եղիա Պետեւեան, Նուպարեան սան, ճարտարապետութիւն, Նուպար կիւ – լէկէրեան, Նուպարեան սան, մեքե – նագիտութիւն, Գագիկ Յովակիմեան, առացած է քիմիագէտի վկայական, Բարկէն, պարսկահայ, առացած է քիմիագէտի վկայական, Վահան Պա – տալեան, բժշկական ուսանող:

Նուպարեան չորս սաներ ընտրուած են Ցունաստանէն եւ Սուրիայէն՝ մաս – կավարժութեան եւ ճարտարագիտու – թեան հետեւելու համար:

Հ· Տ·

ՁՈՀՈՂՈՒԹԵԱՆ ՕԳԻՆ

— • —

ՊԼԵՐՈՒԹ·— Լիբանանի Շէմլան գետին մէջ հաստատուած հայ անդ – որքանոցի սաներ լաւ էին թէ Լիբա – նանի լեռներու բարձունքներուն վը – րայ հայ ազգային թոքախտանոց մը պիտի կառուցուի հարիւր դոմարով մը:

Փոքրիկները իրարու հետ կը խոր – հրդակցին, թէ ինչ ձեւով կրնան ի – րենց մասնակցութիւնը բերել այդ բարեսիրական գործին: «Մենք դրամ չունինք, բայց մեր առօրեայ անուն – դը կը ստանանք հաստատութեան մէջ», կ'ըսեն ու ասոր համար իրենց մայրիկին կը դիմեն, խնդրելով որ մինչեւ որոշ ժամանակ մը իրենց տահ – մանուած մխոց չորուի, այլ յատկաց – ուի նոր կառուցանելի բաժարանին:

Այս գեղեցիկ գաղափարը ընդուն – ուելով, գործադրութեան կը դրուի եւ քանի մը օր առաջ նոյն օրթանոցի անօրէնուհին բաժարանի վարչու – թեան կը յանձնէ 55 ս· ոսկիի կլոր գումար մը:

Եթէ իւրաքանչիւր հայ Շէմլանի որբերու զոհողութեան ոգին ունենայ, Բաժարանը չատ կարճ ժամանակի մէջ կրնայ կառուցուիլ Զուիցերիոյ բաժարաններու նման արդիական ձե – ւով:

Որո՞նք պիտի հետեւին Շէմլանի որբերու օրինակին:

ՍԱՄՈՒԻԼ

Թուրքիոյ ազգախտութիւնները

— • —

Պէյրութի Ազգակը հետեւեալ խոր – հրդածութիւնները կ'ընէ այս խորա – գրով խմբագրականի մը մէջ (10 օ – գոստոս)·

— « Էնկիւրիի վարիչները առաջին օրէն իսկ չատ լաւ ըմբռնած են Պուլ – կարիոյ դիւանագիտութիւնները եւ այդ պատճառաւ ալ մերձեցում ստեղծած պալքանեան միւս պետութիւններու հետ: Թուրքիոյ համաձայնու – թիւնը ու Պալքանեան Ուխտը ար – դիւնք են Թուրքիոյ ունեցած մտա – վախութեանց: Շատ ուշագրաւ է վեր – ջին թղթատարով ստացուած թրքա – կան թերթերու մէջ երեւցած հետա – քրքրութիւն մը, որ կը հաղորդէր Թրա – կիոյ ընդհ· քննիչ Իպրահիմ Թալիի պաշտօնաթոխութիւնը: Կը կարծուի որ ամրողջութեամբ գինուորականու – թեան ձեռքը պիտի անցնի Թրակիան, առանալովպատերազմական գօտիի մը երեւոյթը:

Իտալական սպառնալիքը առ այժմ հեռացած կը տեսնէ Թուրքիան եւ ան – հատնական կը նկատէ անոր օժանդա – կութիւնը Պուլկարիոյ: Ինչպէս յայտ – քանութեան, բաժնուելով իր պալ – կարիա հետեւած է իտալական քաղա – քականութեան, բաժնուելով իր պալ – քանեան դրացիներէն: Իր այսօրուան յաւ սպառազինումը եւ պատրաստու – թիւնները Պուլկարիան կը պարտի Ի – տալիոյ: Հալէշեան խնդրով ամ – բողջովին կլանուած է Մուսոլինին եւ խառն է իր գլուխը: Աթրիկէի իր շա – հերը արժեցնելու համար գերմարզ – կային ճիգեր ի գործ կը դնէ Տուչէն: Հետեւաբար սիրտ եւ հնարաւորու – թիւն չունի գրգռելու Թուրքիոյ, որմէ անսահմանօրէն դոհ է Քէմալը:

Բայց որպէսզի յաւիտենական ըլլայ իտալեան սպառնալիքին վերացու – մը, Թուրքիա ներկայիս երկու ուղ – ղութեամբ յառաջ կը տանի իր ծրա – գիրները: Նախ տկարացնել Պուլկա – րիան օգտուելով անոր առանձնութե – նէն, երկրորդ, փոքր ազգերու ապա – տպրութեան եւ խաղաղութեան դա – տի պաշտպանութեան պատրուակին տակ հակահետալական պայքարը ու – ժեղացնել: Բացէ թրքական թերթե – րը եւ պիտի տեսնէք բազմաթիւ յար – ձակումներ եւ դատապարտութիւններ Իտալիոյ հասցէին:

Բացի այդ, Թուրքիան գործնակա – նապէս ալ օժանդակութիւն բերած է Հապէշիստանի գատին, տրամադրելով Թուրք սպաներ եւ մերժելով իտալա – կան առեւտրական առաջարկները: Միջազգային շրջանակներու մէջ Թուրքիան չարունակ կողմ գարձած է, աշխատելով նպաստացնել Իտալիոյ վարկը: Էնկիւրիի դիտաւորութիւնը չատ պարզ է եւ յստակ· կ'ուզէ որ Ի – տալիան յառաջ տանի իր Աբիսինեան արկածախնդրութիւնը, երկարատեւ պատերազմի գիրկը նետուի, սակայն պարտութեամբ վերադառնայ Հռոմ, որպէսզի չկորչի միեւնոյն ատեն ծախնդրութիւնը Անատոլուի տիերուն վրայ:

Թուրքիան գժգոհ է նաեւ իր դինա – կից Ցունաստանի ներքին միապետա – կան չարժումէն: Թուրքիոյ դիտա – կան շրջանակներու մէջ կը նկատուի թէ Ցունաստանի մէջ երեւցած հետա – քրքրութիւնները, որոնց մէկ նպատակն է վերադարձնել Գէորգ Բ· ի գահը, ուղղակի կամ անուղղակի կերպով կրնան ազդել Թուրքիոյ վրայ:

Ամէնէն աւելի ուշագրաւն այն է սակայն որ Թուրքիոյ վստահութիւն չունի իր այսօրուան «բարեեամներ – ուն» վրայ· մերթ Ռուսիոյ դիրքը կը նեռաւի, մերթ Ֆրանսայի կը յանձ – նուի· իրեն սահմանակից պետութիւն – ներու կը մօտենայ, համաձայնու – թիւններ եւ դիտակցութիւններ կը կնք – է, սակայն ապահով չըլլար իր կա – ցութիւնը: Ու կը դիտուի անգադար, ինքնապաշտպանութեան թելադրան – քին անսալով: Օդային վտանգին դէ – մադրելու պատրուակին տակ հանգա – նակութեանց կը ձեռնարկէ եւ կը քեր – թէ իր ժողովուրդին կալին: 50 միլիոն ոսկի պէտք է դոյացնէ ժողովրդական հանգանակութեամբ, 500 պատերազ – մական սաւառնակներ գնելու համար: Կը դիտուի նաեւ ցամաքի վրայ: Նոր դասեր պէնքի տակ կը կանչուին, մար – գուելու պատրաստին տակ: Զինուո – րական մասնագէտներ պատրաստելու համար ուսանողներ կը ղրկէ եւրոպա – կան կեդրոններ: Կը կանոնաւորէ եւ կը նորոգէ իր ծովային ուժերը:

Այս բոլորը ցոյց կուտան որ մտա – հոգ է Թուրքիան եւ աւելի քան անա – պահով է իր քաղաքական կացութիւ – նը»:

ՆԱՄԱԿ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

Անճատ րնտանիք մը

— • —

ՓՕՆ ՏԸ ՇԵՐԻ, 12 օգոստ·— Ազգ· Վարչութիւնս ներկայիս կուգայ ծա – նուցանել թէ տեղւոյս մէջ կը գտնուի Տիկ· Տիրուհի Թօշմանեան, կին Սե – բաստիոյ Դաւրա գիւղացի Ոսկան Թօշմանեանի եւ աղջիկ կեսարիոյ Գուրպան Սօգոպ, Աղջկ Պաշը թա – ղեցի Հաճի պէյ Մըսըրեանի, մօր ա – նուն Շամիրամ, իր հինգ անչափա – հաս զաւակներով: Երկու տարի առաջ Ամերիկայէն տեղս հասած էին, բայց գործերու ճախորդ բերմունքով ա – մուսինը ստիպուեցաւ վերադառնալ, վերջէն տանելու խոստումով: Մին – չեւ ցարդ իր ամուսինէն որ եւ է ըզ – րական օգնութիւն չէ եղած: Գաղութս պէտք եղած չափով օգնած է, զանոնք անօթի չձգելու համար: Զաւակները ամերիկ· քաղաքացի են, բայց ոչ մայրը, հետեւաբար իրենց անցագրին պատճառաժամը լրացած ըլլալով, ըս – տիպուեցանք դեսպանատան միջոցա – կութիւն պատճառաժամ խնդրել. Ուա – չինկթընէն: Այս պատճառաժամն ալ լրանալով միշտ դրամի չգոյութեան պատճառաւ, գարձեալ դիմում կա – տարուեցաւ եւ վերջին պատճառաժամ մըն ալ տնուեցաւ, որ կը վերջանայ մօտ տտնէն: Անոնց մեկնումին հա – մար պէտք է մօտաւորապէս 6000 ֆր·ի գումար մը: Գաղութս ի վի – ճակի չէ այս գումարը երբ եւ իցէ հայթայթելու, ուստի որոշեցինք թերթերու միջոցաւ կոչ ընել սրտցաւ հայրենակիցներու եւ բարեսիրատակ հաստատութիւններու, որպէսզի եղ – բայրական ձեռք երկարեն եւ վերո – յիշեալները ճամբու դնելով իրենց անատոյգ վիճակէն միանգամ ընդ – միշտ փրկեն: Հակառակ պարագա – յին ամէն յոյս կորսուած է եւ մեր ներկայ տագնապալի վիճակին վրայ հոգ մը եւս աւելցած: Կը սիրենք յուսալ թէ մեր այս կոչը արձագանգ պիտի գտնէ հայրենակիցներու եւ բարեսիրատակ հաստատութիւններու մօտ, իրենց բաժինը բերելու համար այս մարդասիրական գործին:

Ի դիմաց վարչութեան
Առենապետ՝ Յովհ· Ասատուրեան

Հասցէ·— Ohannès Assadourian, Rue de la Liberté, Maison Laloge, Pont de Chéruy (Isère).

ՍԷՆԸ ՆԵՐԿԵԼ...

Փարիզի քաղաքապետութիւնը յա – ճախ արտատոց առաջարկներ կ'ըն – դունի, որոնցմէ մին է հետեւեալը·— Հնարագէտ մը կ'առաջարկէ դու – նաւորել Սէն գետին ջուրերը, Փարի – զի մէջէն անցած պահուն: Փարիզ որ կը պարծի իր հնորհագեղութեամբը, ի՞նչպէս կը հանդուրժէ այն ազատ հոտանքին որ իր մէջէն կը թաւալի: Ուստի, առաջարկողը, գաներ է «խնա – յողական» միջոց մը ներկելու Սէնը Փարիզի արժանավայել գոյնով մը: Նոյնիսկ ամառը գատ գոյն պիտի ու – նենայ Սէնը, ձմեռը գատ ...

... Ձիշդ Փարիզի աղջիկներուն պէս:

քարները կը վնասեն ազգային տնտեսութեան եւ կառավարութեան ձեռնարկներուն: «Պէտք է որ Գերմանիոյ եւ արտասահմանի մէջ գիտնան թէ իրաւունքը կը յարգուի մեր երկրին մէջ»: Ցեսոյ Տոքթ. Շախտ տեղեկութիւններ տուաւ երկրին ելմտական կացութեան մասին: Չինուորութեան վերահաստատումը նպաստած է նուազեցնելու գործազրկութիւնը: Բայց մեծ հոգեր կը մնան դեռ, ինչպէս երերուն պարտքերը:

Ընկերվարական գործագիր կոմիտէին ժողովը

Ընկերվարական Միջազգայինի գործադիր կոմիտէին ժողովը, որ բացուած էր հինգշաբթի օր, Պրիւսէլի մէջ, վերջացաւ կիրակի օր: Օրակարգի գլխաւոր հարցն էր հապէշական տագնապը եւ պատերազմի վտանգը:

Հ. Ց. Դաշնակցութեան կողմէ ժողովին կը մասնակցէր ընկ. Ս. Սասունի, որ «Ցառաջ»ի ընթերցողներուն պիտի ներկայացնէ ժողովին վերլուծական պատկերը:

ԻՆՖՈՒՒԵԱՆ ԹՈՒԼԹԵՐՈՒ ՆՈՐՈԳՈՒՄԸ ՄԱՐՍԷՑԼԻ ՄԷՋ

Այն օտար աշխատաւորները որոնց թղթածրարը յանձնուած է 21 Rue Edmond - Rostand, փոխան ընկալագրի, պէտք է անձամբ կամ փոխանորդով ներկայանան հետեւեալ կարգով.—

Երկուշաբթի, 19 օգոստոս թիւ 11,001—11,000:
Երեքշաբթի, 20 օգոստոս, թիւ 11,101—11,200:
Չորեքշաբթի, 21 օգոստոս, թիւ 11,201—11,300:
Հինգշաբթի 22 օգոստոս, թիւ 11,301—11,400:
Ուրբաթ, 23 օգոստոս, թիւ 11,401—11,500:

Թերացողներուն թղթածրարը պարզապէս կը ջնջուի:

ՋԱՆԱՋԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՓԱԽԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՋԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ պատուիրակութիւնները պիտի փոխանակուին Ֆրանսայի եւ Ռ. Մխիթեան միջեւ: Ռարհրդային պատուիրակութիւնը պիտի գայ մօտերս, մասնակցելու համար Ֆրանսայի աշնան ռազմախորհներուն, իսկ սեպտեմբերին Մոսկուա պիտի երթայ ֆրանսական պատուիրակութիւնը, նախագահութեամբ զօրավարի մը:

ՊԵԼՃԻՈՑ ԸՆԿԵՐՎԱՐԱԿԱՆ կուսակցութիւնը կիրակի օր ատենեց իր հասատատութեան յիսնամեակը: Այս առթիւ թափօր մը կազմուեցաւ որ տեւեց երեք ժամ: Կը մասնակցէին 150,000 ցուցարարներ:

ԱՇԽԱՏԱՒՈՐԱԿԱՆ ՄԱՐԶԱՀԱՆԴԷՍԸ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

Շաբաթ եւ կիրակի չարունակուեցաւ բանուորական դաշնակցութեան կազմակերպած մարզահանդէսը, մեծ հետաքրքրութիւն շարժելով:

Շաբաթ օրուան մրցումներուն մէջ Ռ. Մխիթեան մարզիկները չարաչար պարտութեան մատնեցին իրենց հակառակորդները, թէ հեծելանիւի, թէ պասքէթ պալի եւ թէ ֆութպոլի մրցումներուն մէջ: Ռ. Մխիթեան պասքէթ պոլի կին բաժինը՝ յաղթեց Ֆրանսայի կին բաժնին 49ի դէմ 11ով: Իսկ ֆութպոլի խումբը 11ի դէմ 0 կէտով յաղթեց հոլանտական բանուորական անջատուած խումբին: Գալով հեծելանիւի մրցումներուն որ նոյն օրը տեղի ունեցաւ եւ որոշուած էր երեք մրցում, Ռ. Մխիթեան հեծելանուրդները երեք մրցումներուն ալ յաղթական ելան: Ռ. Մխիթեան հեծելանուրդները նոր մեքենաով էր որ կը մրցէին:

Կիրակի օր Ազթորվիլի մէջ տեղի ունեցան ֆինալի մրցումները, թէննիսի, պասքէթ պոլի եւ ֆութպոլի: Այս մրցումներուն մէջ ալ Ռ. Մխիթեան մարզիկները յաղթեցին անգլիական թէնիսի անջատուած խումբին 6—4, 6—2: Պասքէթ պոլի Ռ. Մխիթեան խումբը յաղթեց ֆրանսականին 65ի դէմ 12: Իսկ ֆութպոլի խումբը նմանը տեսնուած յաղթութիւն մը տարաւ, անչարչժութեան մատնելով ֆրանսական անջատուած խումբին եւ յաղթելով 17ի դէմ 1ով: Ռուս մարզիկներուն խաղարկութիւնը չատ բարձր է:

⁂ Ռ. Մխիթեան մարզիկները մրցումներ պիտի կատարեն վաղը, չորեքշաբթի եւ հինգշաբթի գիշեր: Չորեքշաբթի գիշերուան մրցումը տեղի պիտի ունենայ Իսի լէ Մուլինօ, Մէզօն տը Բէօրւէի (27, Ավընիւ տը Վէօրսէօյի) մէջ: ժամը 20.30ին: Իսկ հինգշաբթի գիշեր Վէլոտրիի մէջ քաղաքապետութեան պարտէզին մէջ (անձրեւի պարագային մրցումները տեղի պիտ ունենան Սալ տը Ֆէթ մէջ):

Ստոյգ աղբիւրէ կ'իմանանք թէ մեր հայրենակիցը Ս. Համբարձումեան պիտի ջանայ մրցանիչ կոտրել:

× Քաս գործակալութիւնը կը ծանուցանէ թէ Խորհրդ. Միութեան կոփամարտի մրցումները վերջացած են հետեւեալ արդիւնքով: Միութեան տիտղոս ստացած են հետեւեալ Հայերը.— Թաքմուրեան՝ ձանձ ծանրութեան մէջ, Մերոբ՝ Ազաղոյի ծանրութեան մէջ, Հ. Մ.

ՏԱՐԵԿԱՆ ԴԱՇՏԱՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

կազմակերպուած՝ Ֆ. Կ. ԽԱՉԻ ՊԱՆԵԼՕ-ՔՈՇԵՆԻ Մ.-ՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ
25 Օգոստոս Կիրակի, առաւօտեան մինչեւ կէս գիշեր ՌՈՊԻՆՈՆ
Chez «FIQUET» AU GRAND ARBREի օգտաւուն պարտէզին մէջ
Ամենէն պարագային հանդէսը կը ընծայուի յարակից ընդարձակ սրահին մէջ
Հաղորդ տիրոջ.— Փորթ տ'Օրլէանէն առնել 128 թիւ հանրակառքը (3 tickets) եւ իջնել Բոլէնօն վերջաւորութիւն:
Մուտք 3 Ֆրանկ:

ԴԱՇՏԱՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ ՄԱՐՍԷՑԼԻ ՄԷՋ

ՅԻՇԱՏԱԿԻ ՕՐ

Նուիրուած՝ ԱՆԴՐԱՆԻԿի, ՀՐԱՑԻՐ, ԱՂԲԻԻՐ - ՍԵՐՈԲԻ, Սեբաստացի ՄՈՒՐԱՏԻ, ԿԱՑԾԱԿ ԱՌԱՔԵԼԻ, ՔԵՌԻԻ, ՀԱՄԱԶԱՍՊԻ ԳԷՈՐԳ ԶԱՎՈՒՇԻ եւ ուրիշներու յիշատակին:

Նախաձեռնութեամբ՝ Հ. Ց. Դ. ՄԱՐՍԷՑԼԻ ՇՐՋԱՆԱՅԻՆ ԿՈՄԻՏԷԻՆ
եւ մասնակցութեամբ՝
ՄԱՐՍԷՑԼԻ ԵՒ ԱՐՈՒԱՐՁԱՆՆԵՐՈՒ, ԽՈՒՄԲԵՐՈՒՆ ԵՒ ԸՆԹԱԿՈՄ.ՆԵՐՈՒՆ
25 ՕԳՈՍՏՈՍ ԿԻՐԱԿԻ, ՇԱԲԹ ԿՕՄՊԼԷՔՍԻ ՃԱՄԲՈՒՌ ՎՐԱՑ
ԳԼՄՊԼԷԼԵԱՆԻ «ԼԱ ՊԱՌՕՆ» ԱԳԱՐԱԿԻՆ ՄԷՋ
Camp. «La Baronne» Route de Château Gombert. Սէն-ժէռմէնի վեր:

ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ ԸՆԿԵՐ **ՊՕՂՈՍ ՀԻՒՍԵԱՆ**
ԿԸ ԽՕՍԻ ԸՆԿԵՐ **ԱԶԳԻՆ**

Գեղարուեստական ճոխ բաժին.— երգ. մեներգ, բանախօսութիւն եւ անակնկալներ:

Վաճառ-Թոռիէնի Թատերախումբին կողմէ կը ներկայացուի՝
ԱՆՈՒՐԸ ՋՈՒՐԻ ԼԱԳԱՆՆԻՔ (ՋԱՒԵՇՏ)

Ծախքերու մասնակցութեան համար 3 ֆր.:

Որոշուած սահմաններէն անցնիլը արգիլուած է:
Արգիլուած է նաեւ դուրսէն բան ծախելը:

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

կազմակերպուած Հ. Ց. Դ. ՎԱՐԴԱՆ ԵՆԹԱԿՈՄԻՏԷԻՆ ԿՈՂՄԷ
25 Օգոստոս, կիրակի առաւօտեան ժամը 10էն մինչեւ երեկոյ
ԱՌՆՈՒՎԻԼԻ ԱՆՏԱՌԻՆ ՄԷՋ

ՈՒԽՏԱԳՆԱՑՈՒԹԻՒՆ

ՁՕՐԱՎԱՐ ԱՆԴՐԱՆԻԿ ԴԱՄԲԱՐԱՆԻՆ
Նախաձեռնութեամբ ՀԱՑ ԿԱՄԱՒՈՐ. ԵՒ ՄԱՐՏԻԿՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԵԱՆ
ՑԱՌԱՋԻԿԱՑ ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1ի ԿԻՐԱԿԻ ՕՐԸ
Մանրամասնութիւնները յաջորդով:

Կը խնդրուի Ազգ. Մարմիններէն այդ օրը վերապահել բացառաբար Ազգ. հերոսի յիշատակին:

ՄԱՄՈՒԼԻ ՏԱԿ Է

«ՑԱՌԱՍՏ ԼԵՐԱՆ ՔՈՒՐՍԱՈՒՆ ՕՐԵՐԸ»

ՀԱՑԿԱԿԱՆ ՇԵՐՈՒՍԱՊԱՏՈՒՄ
Հեղինակ՝ ՖՐԱՆՑ ՎԷՐՖԷԼ Թարգմանիչ՝ ԵՐ. Տ. ԱՆԴՐԷԱՍԵԱՆ

ԱՄԲՈՂՋ ԴՈՐԸՍ ՊԻՏԻ ԲԱՂԿԱՆԱՑ ԵՐԿՈՒՀ ՀԱՏՈՐԷ, ՇՈՒՐՋ 1100 ԷՋ
Բաժանորդագրութեան գին՝ մինչեւ սեպտեմբերի վերջ 50 ֆրանք:
կարելի է վճարել երկու անգամէն:
Անկէ վերջ երկու հատորը պիտի ծախուի 75 ֆրանքի:
ՖՐԱՆՍԱՑԻ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԴՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆԸ ՍՏԱՆՁՆԱԾ Է

ԳՐԱՏՈՒՆ ՀՐԱՆՏ - ՍԱՄՈՒԷԼ
51, Rue Monsieur-le-Prince, Paris (6).

Chèque Postal, PARIS: 1278-35. Հեռաձայն՝ Danton 88-65, որուն պէտք է դիմեն բոլոր գործակալներն ու բաժանորդագրուիլ ուզողները:

Գիրքը կը ծախուի նաեւ պրակ առ պրակ, պրակը՝ 1 ֆրանքի:

CABINET de Me V. YARJANIAN

JURISCONSULTE
44, Rue Lafayette – Paris (9) Métro: Peletier Tél. Prov. 78 – 38

Կը տանձնէ Առեւտրական, Պատժական եւ Քաղաքային ամէն տեսակ գործեր: Իրաւագիտական խորհրդակցութիւններ գատական եւ վարչական գործերու համար գրաւոր եւ կամ բերանացի: Նախարարութեանց եւ բոլոր պաշտօնատուներու մօտ, վարչական եւ իրաւական դիմումներ: Հայ առեւտրականներու եւ անհատներու մասնաւոր դիրութիւններ պատուհասի վճարման հաւար, նկատի առնելով ներկայ տնտեսական տագնապը: Մասնաւոր սպասարկութիւն քաղաքային եւ կրօնական ամուսնալուծման գատերու համար, ինչպէս նաեւ վիզայ Ամերիկա մեկնելու համար: Արագութիւն եւ գաղտնապահութիւն: Դիմեցէք եւ պիտի ստանաք ամէն գոհացում: Գալառներէն եւ արտասահմանէն նամակ դիմումներուն կը պատասխանուի անմիջապէս: Առաջին խորհրդակցութիւնը ձրի է:

ՏԷՍԻՆԻ **ՑԱՌԱՋԻ** ԳՈՐԾԱԿԱԼԸ Է՝ Պ. ՄԱՆՈՒԿ ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ
Rue Allée Thénard N. 3 — IX

ԾԱԽՈՒԷ

Գեամին մը Պուռժէլի օդակայանին դիմացը: Չհղչեալ դին: Դիւրութիւն վճարման:
Դիմել «Ցառաջ»ի վարչութեան:

Le Gérant: H. STEPHAN
Imprimerie A. DER (AGOPIAN)
17, Rue Damesme, PARIS (13)

ԱԶԳ. ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ
Loterie NATIONALE
ՑՐԴ ՇԵՐՏԻ ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ

ՑԱՌԱՋԻ ընթերցողներուն խնդրանքին վրայ, հրապարակ հանած ենք ՖՐԱՆՍ. ԱԶԳ. ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԵԱՆ Մէկ ՏԱՍՆԵՐՈՐԴ տոմսեր, (ամբողջական տոմսերը ի պահ դրուած են ՑԱՌԱՋԻ խմբագրութեան մօտ):

Իւրաքանչիւր 1/10 տոմսակները կ'արժեն 10 ֆրանք:
Տպգր. ծախք 1 »
11 ֆրանք:

Գալառեն ապապրանքի համար ղրկել 2 ֆրանք աւելի:
Արտասահմանեն » » » 4 » »
(ցանձնարարուած նամակի փոխարժէքը)

Դիմել՝ **«HARATCH" 17, Rue Damesme. Paris (13)**

ՀԱՑԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՃԱՌԸ
Ճաշարան ՖԼՕՐԻԱ
61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)
Մէթրօ՝ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն Danton : 52 - 73
Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ:

ՏԵՍԷՔ ՄԵՐ ԳԻՆԵՐԸ
ԵՒ ՁԵՐ ԸՆԵԼԻՔ ՇԱՀԸ

1000 Նամակաթուղթ, ընտիր թուղթ	50	ֆր.
1000 Ֆաքթիւր »	50	»
1000 Առեւտրական բարտ	40	»
1000 Պահարան, ներմակ	40	»
100 Հարսանեկան հրաւիրագիր պահարանով	50	»
1000 Թռուցիկ – ծանուցում	35	»

(Բազմաթիւ հազարներու համար աւելի պակաս գին)

ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԵՒԱՑԷ ԳՈՐԾԱ
ՍՐԱՀ, ՄԱՔՈՒՐ ԵՒ ԱԺԱՆ

ԳԻՐՔԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ ԱՆՄՐՑԵԼԻ ԳԻՆ
225 ՖՐԱՆՔ 16 ԷՋՆՈՑ ՊՐԱԿԸ, ԿՈՂՔՈՎ ԵՒ ԿԱՋՄՈՒԱԾ

Դիմել՝ ՏԷՐ – ՅԱԿՈԲԵԱՆ ՏՊԱՐԱՆ
17, Rue Damesme – PARIS (13e) կամ հեռախօսել՝ Glacière 15 – 70

ԲԱՑՕՒՄ
Photo ARAX & HENRY
ՆՈՐ ԼՈՒՍԱՆԿԱՐՉԱՏԱՆ

փարիզահայ ծանօթ լուսանկարիչ Ա. Ր Ա Ք Ս, այս անգամ ընկերակցութեամբ Հ. ՆԱԼՊԱՆՏԵԱՆի, փոխադրուած է՝
31, Bld. RASPAIL (Հեռ. *Lit. 76 - 39*).
ուր այսուհետեւ նոր աշխատանոցը պիտի գործէ
Photo ARAX & HENRY անուան տակ:

Ծժտուած լոյսի ու այլ զեւտրուքներու վերջին յարմարութիւններով, նոր լուսանկարչատունը ի վիճակի է կատարեալ գոհացում տալու, հին ու նոր բոլոր խստապահանջ յաճախորդներուն, որոնք հոն պիտի գտնեն սիրալիր ընդունելութիւն եւ արուեստի ու ճաշակի ճշմարիտ դրոշմ, վստահուած բոլոր գործերուն մէջ:

Աշխատանոցը՝ որ ինստատուած է խանութի եւ գեղեցկարկի մէջ, մասնաւորապէս մեծ յարմարութիւններ ունի եքսխաներու, ինարսանեկան զոյգերու եւ խմբական լուսանկարներու համար:

Ամենէօրներու յատուկ աշխատութիւններ կը կատարուին մեծ ԽՆԱՄՔՈՎ եւ ԶԱՓԱԶԻՐ ԳԻՆԵՐՈՎ:

Հաղորդակցութիւն.— (Métro: Sèvres - Babylone).

"ԵՐԿԱՄԵԱՑ ՊԱՆԴԽՏՈՒԹԻՒՆ Ի ՀԱՅՊԷՇՏԱՆ"

Ըստ՝ Տիմոթէոս վրդ. Սափրիչեան

Ճըրճիս ալգաւ յոյն էր և քրիստոնեայ ծնողաց անունը փոխած: Ասիկայ քրիստոնէական կրօնին ճշմարտութեան վերայ ներքին համոզմամբ հաւատալով՝ կը փափաքի եղեր մկը առնելու եւ Քրիստոնեայ ըլլալու. բայց ոչ իրեն հայրենի երկրին, ոչ ե-րուսաղէմի եւ ոչ ուրիշ տաճկի երկրի մէջ համարձակեր է իւր կրօնը փոխելու, եւ միթքը դրեր է իր մտերիմ ընկերոջը հետ մինչեւ Թէոդորոս Թա-դաւորին մօտ երթալ եւ հոն մկրտուելով՝ յայտնի եւ աներկիւղ պաշտել իւր սիրած ու ընտրած հաւատքը: Բայց ինչպես վերը ըսինք, գողերու հանդիպելով, մինչեւ Ըսար — Ամպա եկեր ու ըստ օրինաց երկրին հոն լեռը կը սպասէին որ բարեպաշտօն ուխտով մը Թագաւորին ներկայանան: Բաղդը ինչպէս մեզի՝ նոյնպէս անոնց ալ արժանի չըրաւ Թագաւորին հանդիպելու, այլ մնացին մեր քովը, վիճակակից եղան մեզի՝ միեւնոյն տառապանքները կրելով, եւ մեզի հետ կրկին ետ դարձան մինչեւ ի Մուսալա:

—•—

ԳԼՈՒԽ Դ.

Ըսար — Ամպայի ստորագրութիւնը, պահպանութիւնն եւ անոր կառավարութեան եղանակը: Բանտարգելոց վիճակը եւ անոնց պահպանութիւնը: Եղեռնագործը: Տաղաւարաց եւ վեր-բացման խաչի տօնին հանդէսը. հրամանատարութիւն: Իշխանաց խորհուրդը: Արպ ամպայի իշխանին տեսութիւնը, պարգեւատրութիւն եւ փախստիւնութիւն:

Գիտենք արդէն որ Հապէշստանի քրիստոնէից ձեռքը գտնուած երկիրները չորս մասի կամ իշխանութեան կը բաժնուին, որ են. Ամարա, Կոնամ, Շօա եւ Թէկրի: Ամարա ամէնէն մեծ մասն է, եւ այս երկրին մէջ է Ըսար — Ամպա (*) ըսուած ամուր եւ անմատչելի լեռը. ասոր ստորոտն է Ճլկա (**) ըսուած գիւղաւանը, որ մանր գիւղերէ կամ արուարձաններէ կը բաղկանայ:

Ըսար — Ամպային երկու ժամ հեռի է Արպ'ամպա կոչուած լեռն ալ: Թէ անոնք եւ թէ ասոնք նման ուրիշ չատ լեռներ ալ կը գտնուին Ամարայի զանազան կողմերը. այնպէս ամուր ու անառիկ տեղեր են, որոնք իւրաքանչիւրը մէկ մէկ բնական ամրոցներ են եւ ապաստանարան թշնամեաց դէմ: Մենք ըստ որում Ըսար — Ամպայի մէջ կը բնակէինք, կ'արժէ որ համառօտ մը ասոր ստորագրութիւնը ընենք:

Այս լերանս դիրքը արեւմտքէն դէպի արեւելք երկընցած է. հիւսիսէն ու հարաւէն նմանապէս եւ արեւմտքէն դրեթէ անմատչելի է սեպացեալ ժայռերով բարձրացած ըլլալուն: Երկու դուռ կամ պահակ ունի, արեւելքէն ու արեւմտքէն. արեւմտեան կողմինը թէպէտեւ բարձր ու դահավէժ դիր-քով, բայց ունի անցք մը, որ վտանգի ժամանակ կրնայ մէկ կամ քանի մը հոգի պաշտպանել զայն յարձակման դէմ, եւ միշտ պահպանութեան տակ է:

Իսկ արեւելեան կողմի պահակը արձակ է, ունի իրեն կից ուրիշ լեռ մը, ըստ որում բոլոր երկիրը լեռնային է. եւ անոր հետ կը հաղորդուի կամրջի նման մարզակներ երկնցընելով, զոր խաղաղութեան ժամանակ կը թողուն եւ կռուոյ ժամանակ կը վերցընեն: Այս պահակէն է նաեւ կամրջին քովէն վար դէպի լերան ստորոտը իջնելու ճամբան. եւ այս ճամբէն ելանք մենք Ըսար — Ամպա, որ պատուոյր դուռը կը համարուի, եւ ունի փայտաշէն ամէն փեղկեր: Լերանը մէջ տեղ տեղ ակօսաձեւ հողային դեռիններ կան վարուցանի համար, եւ թէպէտ խիստ բարերեր են, սակայն լեռնապահ պօրտայ տարեկան կելլեայ չէն բաւեր, այլ անոր պակասը դրսէն տուրքի տեղ ժողոված արմտիքներով կը լեցընեն: Ինչպէս արեւմտեան՝ նոյնպէս արեւելեան այս դուռը հաւատարիմ պահապաններու հսկողութեան ներքեւ կը գտնուի, որոնք կարգաւ գիշեր ու ցորեկ կը պահեն. եւ այս պաշտօնը ժառանգական է որդւոց յորդիս: Ոչ ոք կրնայ ներս մտնել առանց կանխաւ պահապանը ներսի իշխանին լուր տալու, եւ անկէ հրաման ընդունելու. իսկ գիշերանց ներս մտնել ուզողը, պէտք է ներսի մարզոցմէ երաշխաւոր մը ունենայ իր անձին:

Թագաւորին կողմէն երկու իշխան կը նստին հոս, մէկը Ըսար—Ամպա, մեկալը Արպ'ամպա, որոնց մէկը ազգաւ Գըմանդ(*) է եւ միւսը քրիստոնեայ: Բայց Թէոդորոս Թագաւորը առանց հաւատարմութեանը վստահ չըլլալով, յիշեալ երկու գլխաւոր իշխաններէն, որ ձըլկայ գաւառին կուսակալները կը համարուին, իրեւ պատանդ իւր քովը պահելով, անոնց կղմէն՝ մէկուն որդին կը նստի իրեն օգնական ուրիշ մէկու մը հետ, եւ միւսին երկու պզտիկ եղբայրը ուրիշ օգնականով մը: Եւ ասոնք ալ գարձեալ, մէկը՝ այսինքն քրիստոնեայ իշխանին մէկ եղբայրը Ըսար — Ամպա կը նստի փոխանորդ մը դնելով իր կղմէն Արպ'ամպայի մէջ, եւ միւսը այսինքն Գըմանդ իշխանին որդին Արպ'ամպա կը նստի փոխանորդ մը ունենալով իրեն Ըսար—Ամպայի մէջ: Կառավարութեան այս կերպը ինչքան Թէոդորոս հաստատած է, որով քիչ իւր կասկածոտ բնաւորութիւնը եւ քիչ մարդոց անհաւատարիմ եւ ապստամբութեան դիւրագրգիռ ըլլալնին ցոյց կուտայ: Թէ Ըսար—Ամպայի եւ թէ Արպ'ամպայի իշխանքը, որպէս բնակութիւնը նոյն լեռներուն մէջ է, ձըլկայի ծովածաւալ օրերը վար կ'իջնան՝ որ յանկարծ վրայ եկող ապստամբներէն ու ապստամբներէն պահեն թէ ժողովուրդը եւ թէ անոնց ապրանքը:

(Շար.)

(*) Գըմանդէ ըսածը Հապէշներու ցեղ մըն է, որոնցմէ Ամպայի երկիրը միայն կը գտնուին, եւ են աւելորօն եւ սեւհեռատ, այլ քաջ ու արտոռ են կռուոյ մէջ եւ վարպետ գող: Առանց վրայ Բ. Հատորին մէջ պիտի խօսինք:

(*) Ըսար — Ամպա կը նշանակէ խոտի ամրոց. իսկ Արպ'ամպա՝ Բառասուն ամրոց, դրով իւր խիստ ամուր բլլալը կը ցուցընէ:

(**) Ճըլկա անունը ընդարձակ ամմարք կը տրուի նաեւ Ըսար—Ամպայի իշխանին կառավարած բոլոր գաւառին, եւ կը նշանակէ կտտաւտի հունտէ շինուած պօղա:

ՀԱՌԱՋԸ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
RÉdaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
(ԵՐԹԵԻՆԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)
17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Clacière 15 – 70

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՑ	ԵՌԱՄՍԵԱՑ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանգ	70 ֆրանգ	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 ֆրանգ	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանգ	100 ֆրանգ	—

ՀԱՐՈՒԱԾԱՏՈՒԹԻՒՆ
21
ՕԳՈՍՏՈՍ
MERCREDI
21 Août
1935

11 ՏԱՐԻ — 11e Année No. 2888

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱԿԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՉԱՐԻՔԻ ՄԸ ԵՐԵՔ ԵՐԵՍՆԵՐԸ

«Ո՞ւր կ'ուզեն տանիլ մեզ», կը հարցնէինք անցեալ օր, ակնարկելով գաղութներու մէջ սարքուած կղերապետական դաւերուն:

Այդ առթիւ բացատրեցինք թէ մեր մէջ էջմիածինը, Անթիլիասը կամ Երուսաղէմը չեն այս տխուր խաղերուն պատասխանատուները:

Նոյնքան եւ աւելի չարաչուք դեր կը կատարեն բազմաթիւ անվեզար տարրեր, երբեմն բարեմտութեամբ, իսկ աւելի յաճախ նենգամտութեամբ, կուսակցական մոլեռանդութեամբ կամ անհատական տգիտութեամբ:

Թոյլ տուէք ներկայացնել քանի մը իրողութիւններ, իրերու լուսաբանութիւն:

1. Էջմիածինը իրրեւ կաթող. նուիրակ Պաղտասար ղրկած էր երկդիմի վեղարաւոր մը, Ռուբէն եպիսկ. Մանասեան: Այս րաժնի չուտով դարձաւ գործիք՝ ամէնէն տխմար կամ պղտոր տարրերու ձեռքը, եւ գաղութին գլխուն նստաւ իրրեւ կատարեալ փորձանք:

Երբ կառավարութիւնը վաւերացուց Իրաքի հայ գաղութին կազմական կանոնագիրը եւ օրինաւոր ընտրութիւններ կատարուեցան, եպիսկոպոսին առագաստները չատնոց լցած էին: Երեսփոխժողովը կը պատրաստուէր դաս մը տալու, քննելով իր կանոնական հաշիւները, բայց նուիրակը փութաց հրաժարական տալ եւ Երուսաղէմ քաշուիլ: Միակ ելքը՝ և՛ իրեն և՛ գաղութին համար:

Արդ, քանի մը ամիս առաջ իմացանք թէ այս դիմակաւոր գաղութը կաթող. նուիրակ նշանակուած է ... Հարաւ. Ամերիկայի, անցեալ փետրուարին, եւ թէ դրամի կը սպասէ, ճամբայ ելլելու համար:

«Ճառաջ» օրը օրին պարզեց այս նորագոյն խայտառակութեան բացառական հետեւանքները, գաղութներու խաղաղութեան տեսակէտէն:

Ոչ մէկ նոր լուր՝ այդ օրէն իվեր: Եւ ահաւասիկ ամենավերջին դաւը:

«Արեւ», Եգիպտոսի ամէնավարներուն պաշտօնաթերթը, խնդութեամբ կ'աւետէ երկու սիւնակի վրայ. — «Պաղտատի հայութիւնը կը վերսթափի եւ իսկզիսկը կը սրբագրէ: Մանասեան եպիսկոպոս կը վերընտրուի առաջնորդ Իրաքի Հայոց»:

Թերթին երուսաղէմի թղթակիցն է որ կը հաղորդէ այս «յոյժ ուրախացուցիչ լուրը»: Ու կ'աւելցնէ.— «Այս կը նշանակէ թէ գաղութը զարթօնքի մէջ է, եւ Դաշնակներուն կը մնայ «լալ եւ կրճտել ատամանց»:

Ամէնավար թղթակիցը— թերեւս նոյնինքն «նորընտիր» առաջնորդը — չըսեր թէ ի՛նչպէս տեղի ունեցաւ այս անակնկալ «զարթօնքը»:

Այդ փափուկ խնդիրը կը լուսաբանէ «Ճուսաբեր»ի Պաղտատի թղթակիցը (10 օգոստ.).—

Օգոստ. 1ին կը գումարուի Իրաքի Գաւառ. ժողովը: Հակառակորդները կը վերակսին պայքարը: Օգոստ. 3ին, «պլօք»ին վարիչը, Կ. Մելքոնեան, ծայրայեղութեան տարած ըլլալով իր դերին հիկ խաղերը, ներկայ 25 երեսփոխաններէն 13 հոգի կը ձգեն կը հեռանան: Մնացեալները, հազիւ 12 հոգի, օգտուելով առիթէն, յանկարծ սեղանի վրայ կը դնեն «առաջնորդի փակուած խնդիրը եւ 9 ձայնով Իրաքի «առաջնորդ» կ'ընտրեն Ռուբէն Մանասեանը: Նախագահն ալ, որ քուէ չունի, երկու ձայն կուտայ»:

2. Հեռաւոր Քալիֆորնիոյ գաղութը երկու տարիէ ի վեր խռովեալ վիճակ մը կը ներկայացնէ, իրրեւ հետեւանք էջմիածնի Գերագոյն Մորհուրդին անխորհուրդ, անարդար եւ գրգռիչ միջամտութեանց:

Կարծես օգնաւ ըլլար, կոնդակ թռցնելով ովկիանոսէ ովկիանոս, էջմիածինը նախ հեռացուց Գարեգին եպիսկ. Խաչատրեանը, յետոյ առաջնորդ՝ երիտասարդ վարդապետը, եւ գաղութին գլխուն դրաւ «հայրապետահաստատ» վարչութիւն մը՝ իր նշանակած փոխանորդով: Այսինքն, արհամարհեց և՛ սահմանադրութիւն, և՛ ժողով և՛ հանրային կարծիք: Ճիշդ ինչպէս հիսիսային Ամերիկայի մէջ:

Ուրեմն, այնտեղ ալ ափ մը դաւադիր մարդիկ կը կազմալուծեն չէն գաղութ մը, պարզապէս ուժ առնելով էջմիածնի Գերագոյն Մորհուրդէն, որ կը չարունակէ կոնդակներ արտածել:

3. Եւ ահաւասիկ Աթէնքի գարշանքը, կարապետ Մազլումեան:

Աւելի քան տասը տարիէ ի վեր, այս մարդը անէծքի մը պէս քաշուած է գաղութի գլխուն: Զկայ մէկ հատիկ պարկեշտ մարդ, հին թէ նոր ծանօթ, որ կարենայ բարի բան մը խօսիլ այս անբարկեալ փորձանքի մասին: Նոյն իսկ ամէնավարները չեն կրցած զսպել իրենց վրդովումը, բազմաթիւ առտոտ գործերու մէջ բռնած ըլլալով:

Հրեշտակ իսկ ըլլար, այս մարդը այլ եւս տեղ չունէր այդ գաղութին — որ եւ է գաղութի մէջ — այնքան փորձառութիւններէ յետոյ:

Եւ էջմիածնի նուիրակին առաջին գործը պիտի ըլլար հասած օրէն Աթէնք երթալ եւ ձեռքով վանք մը քշել այս քաւոր Պետրոսը, նոյն իսկ իրենց՝ Հայ. եկեղեցւոյ չահուն համար:

Եթէ Գարեգին արք. չըմբռնեց կացութիւնը կամ չհամարձակեցաւ նախաձեռնութիւն ստանձնել, բոլոր հոսանքները միասին պիտի պահանջէին անոր հեռացումը, յանուն գաղութի խաղաղութեան:

Մինչդեռ, այս մերկապարանոց խայտառակութիւնն ալ գարձաւ կուսակցական դրամագլուխ: Մարդիկ պատիւ սեպեցին պաշտպանել անպարկեշտին, անորակելին, պարզապէս ազդեցութեան պայքար մղելու համար:

Ի՞նչ կը նշանակեն այս երեւոյթները:

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԻՏԱԼԻԱ Ի ՀԱՐԿԻՆ ՊԻՏԻ ՔԱՇՈՒԻ ԱԶԳԱԺՈՂՈՎԸՆ

Բանակցութիւնները պիտի խաչուին մինչեւ Սեպտեմբեր 4

»»»···«««

ԿՈՒԻ ԱՊԱՀՈՎՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԾԱԽԱԼՄԱՆ ՀԱՄԱՐ

Կիրակի օրուան ձախողումէն յետոյ, Անգլիոյ եւ Իտալիոյ պատուիրակները մեկնեցան Փարիզէն, այլեւս աւելորդ գտնելով իրենց ներկայութիւնը: Պառոն Ալոյզի, Իտալիոյ առաջին պատուիրակը, այս առթիւ ընդունելով մամուլի ներկայացուցիչները, յայտարարեց թէ որ եւ է հնար չի տեսներ դիւանագիտօրէն լուծելու վէճը, ինչպէս հաղորդուած էր կիրակի օրուան զեկոյցով: «Դեռ կարգադրութեան պատեհութիւն մը կայ, բայց ես սկեպտիկ եմ, քանի որ կարելի չեղաւ համաձայնիլ երեք պետութեանց պատասխանատու պատուիրակներուհետաղդակի չփումով»: Պատուիրակը բացատրեց թէ Իտալիա երբեք չէ ծածկած իր նպատակները՝ Եթովպիոյ մէջ: Այդ նպատակները յատակօրէն պարզուեցան Պ. Իտընի, երբ Հռոմ կը գտնուէր, ինչպէս եւ Փարիզի խորհրդաժողովին մէջ ընդհանուր գիծերով: Իտալիա ապահովութիւն կը պահանջէ արեւելեան Ափրիկէի մէջ: Սթրէզայի համաձայնութիւնը տիրական դեր մը կուտար Իտալիոյ՝ Եւրոպայի գործերուն մէջ, իսկ այդ պարագան կը պարտադրէ որ բացարձակ ապահովութիւն վայելէ ուրիշ վայրերու մէջ: «Մենք չկրցանք ստանալ այդ ապահովութիւնը: Վերջին յիսուն տարիներու ընթացքին մենք զանազան դաշնագիրներ ստորագրեցինք Հապէշիստանի հետ, բայց անոնք երբեք չյարգուեցան:

Պատասխանելով զանազան հարցումներու, պառոն Ալոյզի յայտարարեց.

— «Ափրիկէի մէջ կատարուելիք գինուորական գործողութիւնները չեն կրնար ազդել Իտալիոյ քաղաքականութեան վրայ՝ Ազատրիոյ հանդէպ: Մենք այս կէտին մէջ համաձայն ենք Անգլիոյ եւ Ֆրանսայի եւ պատրաստ՝ անոնց հետ գլուխ հանելու դանուեցան դաշինքը: Ինչ կը վերաբերի Ազգերու Դաշնակցութեան սեպտեմբեր 4ի ժողովին, մեզի կը վերապահենք հոնտերթալու որոշումը: Իտալիա չուզեր հեռանալ Ժընեւէն: Բայց հասկնալի է որ երբ ձեզ կը ճամբեն, ստիպուած էք ելլել երթալ: Սկզբունքով, մենք ներկայ պիտի ըլլանք: ՍԱԿԱՇՆ ՄԵՐ ՎԵՐՋՆԱԿԱՆ ԸՆԹԱՑՔԸ ԿԱԽՈՒՄ ՈՒՆԻ ԳՈՐԾԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԻՆ»:

Հարցում.— Իտալիա ի՞նչպէս կ'ըմբռնէ արեւելեան Ափրիկէի ապահովութեան իրականացումը:

— Զինաթափ ընել Եթովպիան եւ հսկողութեան տակ առնել անոր զինուորական կազմակերպութիւնը: Մենք Փարիզի խորհրդաժողովին մէջ ընդհանուր գիծերով պարզեցինք հսկողութեան խնդիրը, առանց մանրամասնութեանց մէջ մտնելու:

— Ինչո՞ւ մերժեցինք անգլեւֆրանսական առաջարկները:

— Անոնք միայն անտեսական խնդիրը կը չօշափէին: Ճիշդ է, առաջարկեցին մեզի յանձնել Եթովպիոյ թղթատարական հաղորդակցութեանց եւ սահմանային ոստիկանութեան հսկողութիւնը, բայց մենք որ եւ է ապահովութիւն չենք տեսեր այդ ծրագիրներուն մէջ: Ապահովութեան տեսակէտով, իւրաքանչիւր պետութիւն կը տրուի այս վերջին տեսակցութեան, քանի որ կապ ունի Փոքր Համաձայնութեան մտավախութեանց հետ: Արդարեւ, Ռումանիա, Եուկոսլավիա եւ Չեխոսլովաքիա շատ կը վախնան որ նոր խընթաց մը ստեղծուի, երբ մեծ պետութիւն մը յարձակի փոքրի մը վրայ (Իտալիա – Հապէշիստան), եւ Ազգերու Դաշնակցութիւնը չկարենայ վրդովումը զսպել:

Ուշագրաւ իրարացում Լոնտոնի մէջ

Անգլիոյ վարչապետը, Պ. Պալտուին, որ էքս – լէ Պէնի ջերմուկները կը դտնուէր, Լոնտոն վերադարձաւ երէկ իրիկուն, նախագահելու համար նախարարական արտակարգ նիստին: Փարիզի բանակցութեանց խղումէն իվեր ուշագրաւ իրարանցում մը կը տիրէ Անգլիոյ մայրաքաղաքին մէջ: Թագաւորն անգամ անմիջապէս իր ամառնային դղեակը կանչեց արտ. նախարարը, անոր բերնէն լսելու համար մանրամասն զեկոյց մը: Դեռ ուրիշ պարագաներ ալ օգոստոսի այս տաքուն՝ կ'ապացուցանեն թէ Անգլիա խոր մտահոգութեամբ կը հետեւի իտալեհապէշական տագնապին եւ լեւէնեներուն: Կը նշանակէ թէ անգլ. կառավարութիւնը կ'ուզէ անտեսել Ազգերու Դաշնակցութեան գործունէութիւնը:

(Շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՅԱՆՑԱՆՔ ԵՒ ՊԱՏԻԺ

»»»···«««

Մորհրդային թերթերը պարբերաբար կը հրատարակեն ցանկեր, կու – սակցութենէ վտարեալներու մասին:

Այդ առթիւ, հրապարակաւ կը ծանուցուին ոչ միայն վտարեալներուն անունները, այլեւ յանցանքները:

Առջի օր այդպիսի ցանկի մը հան – դիպեցայ «Մ. Հայաստան»ի մէջ (3 օգոստոս):

Կ'արտագրեմ նոյնութեամբ, որ – պէսզի բարեկամ թէ թշնամի կարդան իրենց աչքերով: Փոխած եմ միայն ուղղագրութիւնը, պարզապէս դիւրացնելու համար ընթերցումը:

Կարդացէք, ուրեմն, իւրաքանչիւր նախադասութենէ յետոյ լայն չունչ մը քաշելով կամ ... «ափէրէթիֆ» մը ճնկելով.—

«Համ. Կ.(բ) Կ.Կենտկոմին կից Կուսակցական Վերահսկողութեան յանձնաժողովի Հայաստանի Կուսկոլեգիայի 1935 թուականի յուլիսի 8ի, 9ի, 10ի եւ 15, որոշումներով կուսակցութենից վտարուած են հետեւեալները.

ՎԱՂԱՐՇԱՊԱՏԻ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹԻՒՆԻՑ՝

Մակար Խորենի Շահօեան, կուսակցութեան թեկնածու 1932 թուականից — երկերեսանիութեան եւ նացիոնալիստական արտայայտութիւն՝ ների համար:

ՍՏԵՓԱՆԱՒԱՆԻ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒ – ԹԻՒՆԻՑ՝

Անդրանիկ Ալէքսանի Շահրազեան, կուսակցութեան անդամ 1932 թուականից — քաղաքական քայքայուածութեան եւ կուսակցական գաղտնութեան բթացման համար:

Սոզոմոն Միխակի Ստեփանեան, կուսակցութեան թեկնածու 1931 թուականից — անհանապահական բրիգադում աշխատելուց խուսափելու եւ նացիոնալիստական տրամադրութիւններ երեւան բերելու համար:

Աշոտ Գէորգի Փանոսեան, կուսակցութեան անդամ 1930 թուականից — սկանտալի կազմակերպման մասնակցելու եւ գիւղացիներին ծեծելու համար:

Վարդան Աբրահամեան, կուսակցութեան անդամ 1927 թուականից — երկերեսանութեան համար եւ որպէս քայքայուած տարր»:

×

Ինչ մեզքս պահեմ, այս խորհրդաւոր հուրդ զեկոյցին մէջ կան բառեր եւ բացատրութիւններ որոնք ինծի համար ալ չհնարէն կամ օդուզրէն են: Օրինակ՝ սա «քաղաքական քայքայուածութիւն»ը եւ «կոմունապարծութիւն»ը:

Իսկ ամբողջութիւնը նախ Ֆրանսերէնին եւ յետոյ հայերէնին թարգմանելու համար կ'առաջարկեմ մրցանակ մը սահմանել, Մշակոյթի ոսկին առթիւ:

Առայժմ ապացուցած կ'ըլլանք թէ մենք ալ կը սիրենք «ինտէրնացիոնալ կուլտուրան», եւ փրկուա՞ծ ենք «նացիոնալիստական» տրամադրութիւնները:

ՎԱՀԷ

Ե՞րբ կուգայ Պ. Շահվերտեան

Իրազեկ աղբիւրէ մը կը տեղեկանանք թէ Պ. Դ. Շահվերդեան, որ պաշտօն ստացած է կազմակերպելու ներգաղթը, Փարիզ կը հասնի մինչեւ ամսու վերջը:

ԱԼԵՔՍԱՆԴՐ ՇԻՐՎԱՆԶԱԴԷԻ ՄԱՀՈՒԱՆ ՇՈՒՐՋ

Կառավարական զեկոյց մը կը հաղորդէ թէ օգոստոս 7ին, ժամը 17ին, կարճատեւ հիւանդութենէ յետոյ, Կիսլովոդսկի մէջ վախճանեցաւ Անդրկենտրոնկոմի անդամ, Հայաստանի ժողովրդական գրող՝ Ալեքսանդր Շիրվանզադէի 77 տարեկան հասակին մէջ:

Այս առթիւ Խ. Հայաստանի ժողովրդական գործավարներու խորհուրդը որոշեց հանգուցեալին մարմինը փոխադրել եւ թաղել Երեւանի մէջ, պետական ծախքով: Թաղման յանձնաժողովին անդամներն էին.— Ա. Եղիազարեան (նախագահ), Արիսեան, Ս. Շահվերտեան, Դաշտոյեան, Զօրեան Ստեփան, ակադեմիկոս Ա. Թամանեան, Դ. Սիմոնեան: Մարմինը Կիսլովոդսկէն Երեւան տեղափոխելու համար, յատուկ յանձնախումբ մը ճամբայ ելաւ, հետեւակազմով.— Դրաստամատ Սիմոնեան, Արով, Ստեփան Զօրեան եւ Զանան:

Շիրվանզադէի մարմինը փոխադրուեցաւ հիւանդանոց զմուսուելու համար:

«Արգիլուած գօտի» Կովկասի եւ Հայաստանի մէջ

Երեւանի թերթերը կը հրատարակեն Անդրկովկասի Խ. հանրապետութեանց «Ներքին գործավարութեան Հայաստանի վարչութեան» մէկ զեկոյցը, որով հետեւեալ կանոնները կը սահմանուին «սահմանամերձ արգիլուած գօտին մտնելու թոյլտուութիւն ստանալու համար».—

1. Երեւան եւ Լէնինական քաղաքներուն մէջ բնակող քաղաքացիներուն սահմանամերձ արգիլուած գօտին մտնելու արտօնութիւն կը տրուի Անդրկովկասի ներքին գործավարութեան սահմանապահ ջոկատներու վարչութենից կողմէ:

2. Սահմանամերձ արգիլուած գօտին բնակող քաղաքացիներուն սահմանամերձ միւս շրջաններու սահմանամերձ արգիլուած գօտին մտնելու արտօնութիւն կը տրուի սահմանապահ հրամանատարութեանց կողմէ: (Բնագիրը՝ «կամենդատուրա» ...):

3. Սահմանամերձ արգիլուած գօտիի սահմաններէն դուրս եղած գիւղերու մէջ բնակող քաղաքացիները սահմանամերձ արգիլուած գօտին մտնելու արտօնութիւն կը ստանան ներքին գործավարութեան շրջանային բաժանումէն:

4. Սահմանամերձ արգիլուած գօտին մտնելու արտօնութիւն ստանալու համար եղած դիմումներուն պէտք է կցել երկու լուսանկար եւ հետեւեալ փաստաթուղթերը: (ՄՄԲ.— Զանց կ'առնենք մանրամասնութիւնները):

5. Այն քաղաքացիները որոնք մշտական բնակավայր չունին, սահմանամերձ արգիլուած գօտի մտնելու արտօնութեան համար պէտք է դիմեն իրենց մշտական բնակավայրի ներքին գործավարութեան մարմիններուն:

Զեկոյցը ստորագրած են Անդրկովկասի ներքին գործավարութեան Հայաստանի վարչութեան (Զեկա) պետ Մուղդուսի եւ բեւանի սահմանապահ ջոկատի պետ Բուսարով:

ՀՈՒՇԵՐԻ ՀԱՐՑԱՍԵՐԸ ՅԱՂԱՍՏԱՆՅԱՑ ԳՐՈՂ ՌԱՖԱՅԵԼ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆԻՆ

— Ինչպե՞ս ես հիշում քո հայրենի տունը, ինչպիսի՞ն էր այն։

— Ես ծնվել եմ Ղարսում, 1913 թվականին։ Հայրս՝ Գրիգոր Հովհաննիսյանը, ծնվել է Ղարսի մարզի Ախուրյան գյուղում։ Նա ուսուցիչ էր։ Մայրս՝ Մարիամ Ալեքսանդրյանը, ծնվել է Ղարսի մարզի Ղարաքիլիսա գյուղում։ Նա ևս ուսուցչուհի էր։ Ես ունեմ երկու քույր՝ Աստղիկ և Նվարդ, և եղբայր՝ Ռուբեն։ Ես ամենամեծն եմ։ Ղարսում ապրել ենք մինչև 1937 թվականը։ Հետո մեզ տեղափոխեցին Ղազախստան։ Ես այդ ժամանակ 24 տարեկան էի։ Ղարսում ունեցել ենք մեծ տուն, պարտեզ, անասուններ։ Հայրս ուսուցիչ էր, մայրս՝ տնային տնտեսուհի։ Ես ավարտել եմ Ղարսի 1-ին միջնակարգ դպրոցը։ Հետո սովորել եմ Ղարսի մանկավարժական ուսումնարանում։ Ավարտելուց հետո աշխատել եմ Ղարսի մանկապարտեզներից մեկում։ Ղարսում ապրել ենք մինչև 1937 թվականը։ Հետո մեզ տեղափոխեցին Ղազախստան։ Ես այդ ժամանակ 24 տարեկան էի։ Ղարսում ունեցել ենք մեծ տուն, պարտեզ, անասուններ։ Հայրս ուսուցիչ էր, մայրս՝ տնային տնտեսուհի։ Ես ավարտել եմ Ղարսի 1-ին միջնակարգ դպրոցը։ Հետո սովորել եմ Ղարսի մանկավարժական ուսումնարանում։ Ավարտելուց հետո աշխատել եմ Ղարսի մանկապարտեզներից մեկում։

— Ինչպե՞ս հիշում ես քո հայրենի տունը, ինչպիսի՞ն էր այն։

— Ես ծնվել եմ Ղարսում, 1913 թվականին։ Հայրս՝ Գրիգոր Հովհաննիսյանը, ծնվել է Ղարսի մարզի Ախուրյան գյուղում։ Նա ուսուցիչ էր։ Մայրս՝ Մարիամ Ալեքսանդրյանը, ծնվել է Ղարսի մարզի Ղարաքիլիսա գյուղում։ Նա ևս ուսուցչուհի էր։ Ես ունեմ երկու քույր՝ Աստղիկ և Նվարդ, և եղբայր՝ Ռուբեն։ Ես ամենամեծն եմ։ Ղարսում ապրել ենք մինչև 1937 թվականը։ Հետո մեզ տեղափոխեցին Ղազախստան։ Ես այդ ժամանակ 24 տարեկան էի։ Ղարսում ունեցել ենք մեծ տուն, պարտեզ, անասուններ։ Հայրս ուսուցիչ էր, մայրս՝ տնային տնտեսուհի։ Ես ավարտել եմ Ղարսի 1-ին միջնակարգ դպրոցը։ Հետո սովորել եմ Ղարսի մանկավարժական ուսումնարանում։ Ավարտելուց հետո աշխատել եմ Ղարսի մանկապարտեզներից մեկում։

— Ինչպե՞ս հիշում ես քո հայրենի տունը, ինչպիսի՞ն էր այն։

— Ես ծնվել եմ Ղարսում, 1913 թվականին։ Հայրս՝ Գրիգոր Հովհաննիսյանը, ծնվել է Ղարսի մարզի Ախուրյան գյուղում։ Նա ուսուցիչ էր։ Մայրս՝ Մարիամ Ալեքսանդրյանը, ծնվել է Ղարսի մարզի Ղարաքիլիսա գյուղում։ Նա ևս ուսուցչուհի էր։ Ես ունեմ երկու քույր՝ Աստղիկ և Նվարդ, և եղբայր՝ Ռուբեն։ Ես ամենամեծն եմ։ Ղարսում ապրել ենք մինչև 1937 թվականը։ Հետո մեզ տեղափոխեցին Ղազախստան։ Ես այդ ժամանակ 24 տարեկան էի։ Ղարսում ունեցել ենք մեծ տուն, պարտեզ, անասուններ։ Հայրս ուսուցիչ էր, մայրս՝ տնային տնտեսուհի։ Ես ավարտել եմ Ղարսի 1-ին միջնակարգ դպրոցը։ Հետո սովորել եմ Ղարսի մանկավարժական ուսումնարանում։ Ավարտելուց հետո աշխատել եմ Ղարսի մանկապարտեզներից մեկում։

ՎԱՀԱՆ ՍԱՐԳՍՅԱՆ

ՀԱՅՐԵՆԻ ՑԱՎ

ՆՎԱՐԴԻՆ, 15 յուլիս (Ցուցիչ)

— ● —

1915 օգոստոսին Ղարսի մարզի Ղարաքիլիսա գյուղում

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

Ես ծնվել եմ 1915 թվականի օգոստոսի 15-ին Ղարսի մարզի Ղարաքիլիսա գյուղում։ Հայրս՝ Գրիգոր Հովհաննիսյանը, ծնվել է Ղարսի մարզի Ախուրյան գյուղում։ Նա ուսուցիչ էր։ Մայրս՝ Մարիամ Ալեքսանդրյանը, ծնվել է Ղարսի մարզի Ղարաքիլիսա գյուղում։ Նա ևս ուսուցչուհի էր։ Ես ունեմ երկու քույր՝ Աստղիկ և Նվարդ, և եղբայր՝ Ռուբեն։ Ես ամենամեծն եմ։ Ղարսում ապրել ենք մինչև 1937 թվականը։ Հետո մեզ տեղափոխեցին Ղազախստան։ Ես այդ ժամանակ 24 տարեկան էի։ Ղարսում ունեցել ենք մեծ տուն, պարտեզ, անասուններ։ Հայրս ուսուցիչ էր, մայրս՝ տնային տնտեսուհի։ Ես ավարտել եմ Ղարսի 1-ին միջնակարգ դպրոցը։ Հետո սովորել եմ Ղարսի մանկավարժական ուսումնարանում։ Ավարտելուց հետո աշխատել եմ Ղարսի մանկապարտեզներից մեկում։

— Ինչպե՞ս հիշում ես քո հայրենի տունը, ինչպիսի՞ն էր այն։

— Ես ծնվել եմ Ղարսում, 1913 թվականին։ Հայրս՝ Գրիգոր Հովհաննիսյանը, ծնվել է Ղարսի մարզի Ախուրյան գյուղում։ Նա ուսուցիչ էր։ Մայրս՝ Մարիամ Ալեքսանդրյանը, ծնվել է Ղարսի մարզի Ղարաքիլիսա գյուղում։ Նա ևս ուսուցչուհի էր։ Ես ունեմ երկու քույր՝ Աստղիկ և Նվարդ, և եղբայր՝ Ռուբեն։ Ես ամենամեծն եմ։ Ղարսում ապրել ենք մինչև 1937 թվականը։ Հետո մեզ տեղափոխեցին Ղազախստան։ Ես այդ ժամանակ 24 տարեկան էի։ Ղարսում ունեցել ենք մեծ տուն, պարտեզ, անասուններ։ Հայրս ուսուցիչ էր, մայրս՝ տնային տնտեսուհի։ Ես ավարտել եմ Ղարսի 1-ին միջնակարգ դպրոցը։ Հետո սովորել եմ Ղարսի մանկավարժական ուսումնարանում։ Ավարտելուց հետո աշխատել եմ Ղարսի մանկապարտեզներից մեկում։

— Ինչպե՞ս հիշում ես քո հայրենի տունը, ինչպիսի՞ն էր այն։

— Ես ծնվել եմ Ղարսում, 1913 թվականին։ Հայրս՝ Գրիգոր Հովհաննիսյանը, ծնվել է Ղարսի մարզի Ախուրյան գյուղում։ Նա ուսուցիչ էր։ Մայրս՝ Մարիամ Ալեքսանդրյանը, ծնվել է Ղարսի մարզի Ղարաքիլիսա գյուղում։ Նա ևս ուսուցչուհի էր։ Ես ունեմ երկու քույր՝ Աստղիկ և Նվարդ, և եղբայր՝ Ռուբեն։ Ես ամենամեծն եմ։ Ղարսում ապրել ենք մինչև 1937 թվականը։ Հետո մեզ տեղափոխեցին Ղազախստան։ Ես այդ ժամանակ 24 տարեկան էի։ Ղարսում ունեցել ենք մեծ տուն, պարտեզ, անասուններ։ Հայրս ուսուցիչ էր, մայրս՝ տնային տնտեսուհի։ Ես ավարտել եմ Ղարսի 1-ին միջնակարգ դպրոցը։ Հետո սովորել եմ Ղարսի մանկավարժական ուսումնարանում։ Ավարտելուց հետո աշխատել եմ Ղարսի մանկապարտեզներից մեկում։

ՍԵՐԳԵՅ ՎԱՐԴԱՆՅԱՆ

ՀՈՒՇԵՐԻ ՀԱՐՑԱՍԵՐԸ ՅԱՂԱՍՏԱՆՅԱՑ ԳՐՈՂ ՌԱՖԱՅԵԼ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆԻՆ

— Ինչպե՞ս ես հիշում քո հայրենի տունը, ինչպիսի՞ն էր այն։

— Ես ծնվել եմ Ղարսում, 1913 թվականին։ Հայրս՝ Գրիգոր Հովհաննիսյանը, ծնվել է Ղարսի մարզի Ախուրյան գյուղում։ Նա ուսուցիչ էր։ Մայրս՝ Մարիամ Ալեքսանդրյանը, ծնվել է Ղարսի մարզի Ղարաքիլիսա գյուղում։ Նա ևս ուսուցչուհի էր։ Ես ունեմ երկու քույր՝ Աստղիկ և Նվարդ, և եղբայր՝ Ռուբեն։ Ես ամենամեծն եմ։ Ղարսում ապրել ենք մինչև 1937 թվականը։ Հետո մեզ տեղափոխեցին Ղազախստան։ Ես այդ ժամանակ 24 տարեկան էի։ Ղարսում ունեցել ենք մեծ տուն, պարտեզ, անասուններ։ Հայրս ուսուցիչ էր, մայրս՝ տնային տնտեսուհի։ Ես ավարտել եմ Ղարսի 1-ին միջնակարգ դպրոցը։ Հետո սովորել եմ Ղարսի մանկավարժական ուսումնարանում։ Ավարտելուց հետո աշխատել եմ Ղարսի մանկապարտեզներից մեկում։

— Ինչպե՞ս հիշում ես քո հայրենի տունը, ինչպիսի՞ն էր այն։

— Ես ծնվել եմ Ղարսում, 1913 թվականին։ Հայրս՝ Գրիգոր Հովհաննիսյանը, ծնվել է Ղարսի մարզի Ախուրյան գյուղում։ Նա ուսուցիչ էր։ Մայրս՝ Մարիամ Ալեքսանդրյանը, ծնվել է Ղարսի մարզի Ղարաքիլիսա գյուղում։ Նա ևս ուսուցչուհի էր։ Ես ունեմ երկու քույր՝ Աստղիկ և Նվարդ, և եղբայր՝ Ռուբեն։ Ես ամենամեծն եմ։ Ղարսում ապրել ենք մինչև 1937 թվականը։ Հետո մեզ տեղափոխեցին Ղազախստան։ Ես այդ ժամանակ 24 տարեկան էի։ Ղարսում ունեցել ենք մեծ տուն, պարտեզ, անասուններ։ Հայրս ուսուցիչ էր, մայրս՝ տնային տնտեսուհի։ Ես ավարտել եմ Ղարսի 1-ին միջնակարգ դպրոցը։ Հետո սովորել եմ Ղարսի մանկավարժական ուսումնարանում։ Ավարտելուց հետո աշխատել եմ Ղարսի մանկապարտեզներից մեկում։

— Ինչպե՞ս հիշում ես քո հայրենի տունը, ինչպիսի՞ն էր այն։

— Ես ծնվել եմ Ղարսում, 1913 թվականին։ Հայրս՝ Գրիգոր Հովհաննիսյանը, ծնվել է Ղարսի մարզի Ախուրյան գյուղում։ Նա ուսուցիչ էր։ Մայրս՝ Մարիամ Ալեքսանդրյանը, ծնվել է Ղարսի մարզի Ղարաքիլիսա գյուղում։ Նա ևս ուսուցչուհի էր։ Ես ունեմ երկու քույր՝ Աստղիկ և Նվարդ, և եղբայր՝ Ռուբեն։ Ես ամենամեծն եմ։ Ղարսում ապրել ենք մինչև 1937 թվականը։ Հետո մեզ տեղափոխեցին Ղազախստան։ Ես այդ ժամանակ 24 տարեկան էի։ Ղարսում ունեցել ենք մեծ տուն, պարտեզ, անասուններ։ Հայրս ուսուցիչ էր, մայրս՝ տնային տնտեսուհի։ Ես ավարտել եմ Ղարսի 1-ին միջնակարգ դպրոցը։ Հետո սովորել եմ Ղարսի մանկավարժական ուսումնարանում։ Ավարտելուց հետո աշխատել եմ Ղարսի մանկապարտեզներից մեկում։

ՍԱՐԳԻՍ ՎԱՐԴԱՆՅԱՆ

ՀՈՒՇԵՐԻ ՀԱՐՑԱՍԵՐԸ ՅԱՂԱՍՏԱՆՅԱՑ ԳՐՈՂ ՌԱՖԱՅԵԼ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆԻՆ

— Ինչպե՞ս ես հիշում քո հայրենի տունը, ինչպիսի՞ն էր այն։

— Ես ծնվել եմ Ղարսում, 1913 թվականին։ Հայրս՝ Գրիգոր Հովհաննիսյանը, ծնվել է Ղարսի մարզի Ախուրյան գյուղում։ Նա ուսուցիչ էր։ Մայրս՝ Մարիամ Ալեքսանդրյանը, ծնվել է Ղարսի մարզի Ղարաքիլիսա գյուղում։ Նա ևս ուսուցչուհի էր։ Ես ունեմ երկու քույր՝ Աստղիկ և Նվարդ, և եղբայր՝ Ռուբեն։ Ես ամենամեծն եմ։ Ղարսում ապրել ենք մինչև 1937 թվականը։ Հետո մեզ տեղափոխեցին Ղազախստան։ Ես այդ ժամանակ 24 տարեկան էի։ Ղարսում ունեցել ենք մեծ տուն, պարտեզ, անասուններ։ Հայրս ուսուցիչ էր, մայրս՝ տնային տնտեսուհի։ Ես ավարտել եմ Ղարսի 1-ին միջնակարգ դպրոցը։ Հետո սովորել եմ Ղարսի մանկավարժական ուսումնարանում։ Ավարտելուց հետո աշխատել եմ Ղարսի մանկապարտեզներից մեկում։

— Ինչպե՞ս հիշում ես քո հայրենի տունը, ինչպիսի՞ն էր այն։

— Ես ծնվել եմ Ղարսում, 1913 թվականին։ Հայրս՝ Գրիգոր Հովհաննիսյանը, ծնվել է Ղարսի մարզի Ախուրյան գյուղում։ Նա ուսուցիչ էր։ Մայրս՝ Մարիամ Ալեքսանդրյանը, ծնվել է Ղարսի մարզի Ղարաքիլիսա գյուղում։ Նա ևս ուսուցչուհի էր։ Ես ունեմ երկու քույր՝ Աստղիկ և Նվարդ, և եղբայր՝ Ռուբեն։ Ես ամենամեծն եմ։ Ղարսում ապրել ենք մինչև 1937 թվականը։ Հետո մեզ տեղափոխեցին Ղազախստան։ Ես այդ ժամանակ 24 տարեկան էի։ Ղարսում ունեցել ենք մեծ տուն, պարտեզ, անասուններ։ Հայրս ուսուցիչ էր, մայրս՝ տնային տնտեսուհի։ Ես ավարտել եմ Ղարսի 1-ին միջնակարգ դպրոցը։ Հետո սովորել եմ Ղարսի մանկավարժական ուսումնարանում։ Ավարտելուց հետո աշխատել եմ Ղարսի մանկապարտեզներից մեկում։

— Ինչպե՞ս հիշում ես քո հայրենի տունը, ինչպիսի՞ն էր այն։

— Ես ծնվել եմ Ղարսում, 1913 թվականին։ Հայրս՝ Գրիգոր Հովհաննիսյանը, ծնվել է Ղարսի մարզի Ախուրյան գյուղում։ Նա ուսուցիչ էր։ Մայրս՝ Մարիամ Ալեքսանդրյանը, ծնվել է Ղարսի մարզի Ղարաքիլիսա գյուղում։ Նա ևս ուսուցչուհի էր։ Ես ունեմ երկու քույր՝ Աստղիկ և Նվարդ, և եղբայր՝ Ռուբեն։ Ես ամենամեծն եմ։ Ղարսում ապրել ենք մինչև 1937 թվականը։ Հետո մեզ տեղափոխեցին Ղազախստան։ Ես այդ ժամանակ 24 տարեկան էի։ Ղարսում ունեցել ենք մեծ տուն, պարտեզ, անասուններ։ Հայրս ուսուցիչ էր, մայրս՝ տնային տնտեսուհի։ Ես ավարտել եմ Ղարսի 1-ին միջնակարգ դպրոցը։ Հետո սովորել եմ Ղարսի մանկավարժական ուսումնարանում։ Ավարտելուց հետո աշխատել եմ Ղարսի մանկապարտեզներից մեկում։

ՀԱՅՈՑ ՓՈՔՐԱՑ ԲԱՆՏԱՍԻՐԸ

Վիլեցի Գ. ՄԱՐՏԻՆԸ

Հայոց փոքր ազգաբնակութեան մէջ ծնած ու մեծցած, հայ մտաւորականութեան մէջ ապրած ու գործած, հայ գրականութեան մէջ իր անունը թողած Գ. Մարտինը, որ ծնած է 1863ին, մեռաւ 1920 թուականի Յունուարի 4-ին, Վիլլա Ֆիլիպ գիւղին մէջ, ուր ամառուան ամիսներ կ՚անցնէր։ Գ. Մարտինի մահուան լուրը ամէնուրեք մեծ ցաւ պատճառեց։ Ամէն կողմէ հեռագրեր եկան, ամէն կողմէ նամակներ հասան, որոնք կը յայտնէին, թէ Գ. Մարտինի մահով հայ գրականութիւնը մեծ կորուստ մը կրած է։ Ամէն կողմէ կը գոչուէր, թէ Գ. Մարտինի մահով հայ գրականութիւնը ետ կը մնայ տասնեակ տարիներով։ Ամէն կողմէ կը գոչուէր, թէ Գ. Մարտինի մահով հայ գրականութիւնը ետ կը մնայ տասնեակ տարիներով։ Ամէն կողմէ կը գոչուէր, թէ Գ. Մարտինի մահով հայ գրականութիւնը ետ կը մնայ տասնեակ տարիներով։

Ինչո՞ւ համար Գ. Մարտինի մահը այսքան մեծ ազդեցութիւն ըրաւ հայ հասարակութեան վրայ։ Ինչո՞ւ համար Գ. Մարտինի մահը այսքան մեծ ազդեցութիւն ըրաւ հայ հասարակութեան վրայ։ Ինչո՞ւ համար Գ. Մարտինի մահը այսքան մեծ ազդեցութիւն ըրաւ հայ հասարակութեան վրայ։

Գ. Մարտինի մահուան պատճառները շատ պարզ են։ Գ. Մարտինի մահուան պատճառները շատ պարզ են։ Գ. Մարտինի մահուան պատճառները շատ պարզ են

կարելին փորձել, կանխելու համար պատերազմը: Հանրային կարծիքն ալ ազդուած է բանակցութեանց վիժումէն, եւ մեղադրելով հանդերձ Մուսոլինիի ռազմատենչ ծրագիրները, պատասխանատուութիւններ կը վերագրէ Պ. Իտընի: Հետզհետէ հաւանական կ'երեւայ որ խորհրդարանը արտակարգ նիստի հրաւիրուի, սեպտ. 4էն առաջ կամ վերջը: Կ'ըսուի թէ Անգլիոյ կառավարական շրջանակներուն մէջ կը խորհին նոր երաշխիքներ առաջարկել, Իտալիոյ պահանջած ապահովութեան համար, անխախտ կենալով հանդերձ հիմնական տեսակէտին վրայ:

** Պ. Լէնսպրի, Անգլիոյ աշխատաւորականներուն առաջնորդը, նամակ մը գրելով Պապէն, առաջարկեց միացնել բոլոր եկեղեցիները եւ խաչակրութիւն մը սարքել պատերազմի վտանգին դէմ: Ընկերվարական երեսփոխանին կարծիքով, դիւրին է երուսաղէմի մէջ ժողովի հրաւիրել քրիստոնեայ աշխարհը եւ աստուածային օգնութիւն խնդրել խաղաղութեան համար...

** Եթովպիոյ մէջ անխուսափելի կը դառնան պատերազմը, Փարիզի բանակցութեանց վիժումէն յետոյ:

Ընկերվարական Միջազգայինին կոչը

Իբրեւ արդիւնք Պրիւքէլի մէջ գումարուած ժողովին, Ընկերվարական Միջազգայինի Գործադիր կոմիտէն կոչ մը ուղղեց, որով կը հրաւիրէ իրեն հետ կապուած բոլոր կազմակերպութիւնները դէպի սեպտ.4էն առաջ, ընդդէմ սարքուած պատերազմին: Կոչը կը հեշտէ.— «Ընկերվարական – բանուորական Միջազգայինը որ եւ է պարագայի տակ չի կրնար համակերպիլ պատերազմին, նոյն իսկ եթէ պատերազմը միջոց համարուի Իտալիոյ ժողովուրդին փրկութեան համար: Ծառայելով արիւնոտ արկածախնդրութեան դէմ, Ընկ. Բան. Միջազգայինը կը պաշտպանէ ոչ միայն եթովպիոյ իրաւունքները և իտալացի ժողովուրդին իրական շահերը, այլ եւ աշխարհի խաղաղութիւնը»:

Անթել գործիքներու ցուցահանդէսը վառեցաւ

Երկուշաբթի օր ծանր արկած մը պատահեցաւ Պերլինի մէջ: Ռատիոյի ցուցահանդէսին մէկ սրահը բռնկած ըլլալով, բոցերը տարածուեցան եւ ութ սրահներէն երեքը մոխիր դարձան: Միեւնոյն պատճառով ծանրապէս վիրաւորուեցան 26 հոգի, որոնց երկուքին վիճակը յուսահատական է: Նիւթական վնասները անհաշուելի են: Տոքթ. Կէօպէլս, քարոզութեանց նախարարը,ամբողջ գիշերը ցուցահանդէսը պիտի վերբարացուի հինգշաբթի օր: Նախապէս արկածի կը վերագրուէր հրդեհը, բայց լուրջ կասկածներ կը սիրեն թէ դաւադրութիւն մը սարքուած է:

Պուլկարիա նոր ատրոցներ կը շինէ

Սօֆիայէն կը հաղորդեն Նիւ Եորք Թայմզի.—

Պօրիս Թագաւորին նախագահութեամբ եւ զօրավարներու եւ պատերու մասնակցութեամբ տեղի ունեցած ժողով մը որոշած է տեւական եւ ուժեղ ամրոցներ չինել Մասքովայի չրջականները եւ անմիջապէս չինութեան ձեռնարկել:

Այս որոշումը փոխադարձութիւնը կը նկատուի Թուրքիոյ պատերազմական նախարարութեան այն որոշման, որուն համաձայն պիտի ամրացուի Դըրգլար էլիի չրջանակը, որ կարեւոր դեր մը կատարեց 1912ի Պալքանեան պատերազմին: Թուրքիա կ'ամրացնէ Դըրգլար էլին, նկատելով որ ան կը տիրապետէ Մարմարայի լեռներուն, մինչեւ Ֆաքհի կիրճը:

« Ձումհուրիէթ » դիտել կուտայ այս առթիւ.— Պուլկարիա մինչեւ հիմա հինգ ամրացեալ գօտի ունէր.— Սօֆիա, Շումնու, Վիտին, Վառնա եւ Պուրկաս: Վերջին երկուքը ծովեզերքը կը գտնուին:

Նէօյիի դաշնագրին համաձայն, այս ամրացեալ գօտիներու թնդանօթներուն տրամագիծը եւ նոյնիսկ ռազմամթերքին քանակը որոշուած է, բայց Պուլկարիա զերոյի իջեցուցած է այդ դաշնագրին զինուորական տրամադրութիւնները:

«ՆՈՒՄԱՆՏԻ» ՇՈԳԵՆԱԻԻՆ ՄԷՋ կապոց մը ծխախոտ ձըգուած ըլլալով, մաքսային պաշտօնեաները գրաւեցին: Որովհետեւ տէր չունէր, 760 ֆրանք տուգանք պահանջեցին չոգենաւին հրամանատարէն, հակառակ պարագային սպառնալով գրաւի տակ առնել նաւը: Հարկ եղաւ ցնծալ 760 ֆրանքը:

ԵՕԹՆԵՐՈՐԴ ԱՄԲԱՍՏԱՆԵԱԼ մը եւս ձերբակալուեցաւ մաքսանենգութեանց հարցին առթիւ, որ հետզհետէ կը ծաւալի: Տիկին Մառկէ, որ կը փնտռուէր, անձնասպան եղաւ ոստիկանութեան: Հաստատուած է որ բազմաթիւ պաշտօնեաներ կաշառուած էին, իսկ բուն մաքսանենգները հարստացած՝ ի վնաս պետութեան:

ՄԻՍԻՆ ԳԻՆԸ 10 –12 ան հարիւր պիտի զեղչուի Փարիզի եւ Սէնի մէջ, ոստիկանական վերատեսչութեան հրահանգով: Գաւառներու մէջ տեղ – տեղ 15–30 ան հարիւր զեղչուած է:

Հ Ց. Դ.

Դատաստան

Լիոնի «Վարանդեան» Կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները 23 Օգոստոս, Ուրբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին «Զարդարեան» Դպրոցարանին մէջ 181, Գաւր Լաֆայէթ:

ԴԱՇՏԱՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ ՄԱՐՍԷՑԼԻ ՄԷՋ

ՑԻՐԱՑԱԿԻ ՕՐ

Նուիրուած՝ ԱՆԴՐԱՆԻԿ, ՀՐԱՑԻՐ, ԱՂԲԻԻՐ - ՍԵՐՈԲԻ, Սեբաստացի ՄՈՒՐԱՏԻ, ԿԱՑՈՒԱԿ ԱՌԱՔԵԼԻ, ՓԵՌԻԻ, ՀԱՄԱԶԱՍՊԻ ԳԷՈՐԳ ԶԱՎՈՒՇԻ եւ ուրիշներու յիշատակին:

Նախաձեռնութեամբ՝ Հ. Ց. Դ. ՄԱՐՍԷՑԼԻ ՇՐՋԱՆԱՅԻՆ ԿՈՄԻՏԷԻՆ

եւ ժասնակցութեամբ՝

ՄԱՐՍԷՑԼԻ ԵՒ ԱՐՈՒԱՐՁԱՆՆԵՐՈՒ, ԽՈՒՄԲԵՐՈՒՆ ԵՒ ԵՆԹԱԿՈՄ.ՆԵՐՈՒՆ

25 ՕԳՈՍՏՈՍ ԿԻՐԱԿԻ, ՇԱԲԹ ԿՕՄՊԷՐԻ ՃԱՄԲՈՒՆ ՎՐԱՑ

ԳՐՄՊՐԼԵԱՆԻ «ՎԱ ՊԱՌՕՆ» ԱԳԱՐԱԿԻՆ ՄԷՋ

Camp. «La Baronne» Route de Château Gombert. ՍԷՆ-ԺԷՌՕՄԷՆ վեր:

ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ ԸՆԿԵՐ **ՊՕՂՈՍ ՀԻՒՄԵԱՆ**

ԿԸ ԽՕՍԻ ԸՆԿԵՐ **ԵԱԳՓԻՆ**

Գեղարուեստական ճոխ բաժին.— երգ. մեներգ, բանախօսութիւն եւ անակնկալներ:

ՎԱՃԱՌ-ԽՈՐԻՆԻ Թատերախումբին կողմէ կը ներկայացուի՝

ԱՆՈՒՐ ԶՈՒՒՐԻ ԼՈՒՑԱՆՈՒ (ՁԱՒԵՇՏ)

Ծախքերու մասնակցութեան համար 3 ֆր.:

Որոշուած սահմաններէն անցնիլը արգիլուած է:

Արգիլուած է նաեւ դուրսէն բան ծախելը:

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

կազմակերպուած Հ. Ց. Դ. ՎԱՐԴԱՆ ԵՆԹԱԿՈՄԻՏԷԻՆ ԿՈՂՄԷ

25 Օգոստոս, կիրակի առաւտեան ժամը 10էն մինչեւ երեկոյ

ԱՌՆՈՒՎԻԼԻ ԱՆՏԱՌԻՆ ՄԷՋ

ՏԱՐԵԿԱՆ ԴԱՇՏԱՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

կազմակերպուած՝ Ֆ. Կ. ԽԱՉԻ ՊԱՆԵԷՕ-ՓՈՇԱՆԻ Մ.-ՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

25 Օգոստոս կիրակի, առաւօտեան մինչեւ կէս գիշեր ՌՈՊԻՆՈՆ

Chez «FIQUET» AU GRAND ARBRE ի օգտասուն պարտէզին մէջ

Անձրեւի պարագային հանդէսը կը տարուճակուի յարակից ընդարձակ սրահին մէջ:

Տեսարան մը «ՄԵԾԱՊԱՏԻԻ ՄՈՒՐԱՑԿԱՆՆԵՐ»էն

Օ. ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆԻ եւ Ա. ՊԵՏՐՈՍԵԱՆԻ կողմէ:

Հաղորդ. մէջոց.— Փորթ տ'Օրլէանէն առնել 128 թիւ հանրակառքը (3 tickets) եւ իջնել Րոպինոն վերջաւորութիւն:

Մուտք 3 ֆրանք:

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱԻ

«Վ Լ Մ»ի

10րդ թիւը հետեւեալ բովանդակութեամբ.—

Յ. Զաւրեան՝ «կովկասի մշակութային պատմութիւնը»: *Կ. Վ. Տայք* «Լ. Շանթի գեղարուեստական երկերը»: *Յ. Իրազեկ՝* «Հայկական տպագրութեան անցեալից»: *Դրօ՝* «Մի հատուած յուշերից»: *Ա. Մանուէլեան՝* «Ռուսաստանի քաղաքականութիւնը Թուրքիայուն»: *Շ. Նարդունի՝* «Նպաստ մը հայ եւ թուրք աշուղ գրականութեան ճամեմատ. ուսումնասիրութեան»: *Վ. Համբարձումեան՝* «Թուրքի մը գրած պատմութիւնը».— Հայաստանի խորհրդի արձանագրութիւնը.— Հին Թուղթեր.— Ակնարկք.— կեանք եւ մշակոյթ.— Գիրք եւ մատուռ.— Գրախօսական.— Ն. *Բագրեան՝* Ս. Վ.: *ՅԱՒԵԼՈՒԱԾ.*— «Վ. Եպսկ. Մանկունի, Դէորգ Դ. եւ իր ժամանակը»: Նկարներ:

Տարեկան բաժնեգինը Ֆրանսայի համար՝ 60 Ֆր.: Դիմել՝ Լ. Գեւոնեան – Նէն, «Ցառաջ»ի հասցէով:

Կը խնդրուի բաժանորդներէն՝ փութալ վճարել բաժնեգինները:

ԱՆԻԷՒՒ ՄԷՋ **ՅԱՌԱՋ** ԿԸ ԾԱԽՈՒԻ

Զ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆի *մօտ*, 34, Villa Rouveyrolles.

ՏԷՍԻՆ **ՅԱՌԱՋԻ** ԳՈՐԾԱԿԱԼ Է՝ Պ. ՄԱՆՈՒԿ ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

Rue Allée Thénard N. 3 — IX

Le Gérant: H. STEPHAN

Imprimerie A. DER (AGOPIAN) 17, Rue Damesme, PARIS (13)

ԱԶԳ. ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ
Loterie NATIONALE

9ՐԴ ՇԵՐՏԻ ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ

ՅԱՌԱՋԻ ընթերցողներուն խնդրանքին վրայ, հրապարակ հանած ենք ՖՐԱՆՍ. ԱԶԳ. ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԵԱՆ ՊԱՇՏՕՆԵՈՐԴ տոմսեր, (ամբողջական տոմսերը ի պահ դրուած են ՅԱՌԱՋԻ խմբագրութեան մօտ):

Իւրաքանչիւր 1/10 տոմսակները կ'արժեն 10 ֆրանք
Տպագր. ծախք 1 »
11 ֆրանք

Գաւառեան ապսպրանքի համար դրկել 2 ֆրանք աւելի:
Արտասահմանեան » » » 4 » »
(ցանծնարարուած նամակի փոխարժէքը)

Դիմել՝ **«HARATCH" 17, Rue Damesme. Paris (13)**

ՓՈԽԱԴՐՈՒԱԾ Է

ՎԻՐԱԲՈՑԺ-ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԺ
ՀՐԱՉ ՉԱՐԴԱՐԵԱՆ
44, Rue de Dunkerque, Paris.
ՀԵՌԱՁԱՅՆ **TRUDAINE: 42-69**
(ԿԱՐ ՏԻՒ ՆՕՐԻ ԺԱՄԸ):

ԿԻՆԱՁԷ՞Ք ՁՈՒՏ ԽԱՂՈՂԷ ԵՒ ԱՆԻՍՕՆԷ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾ ՕՂԻ ԽՄԻ

ՀԱՐՑՈՒՈՒՑԻՔ ՓՏՏՈՒՑԻՔ ԵՒ ԳՆԵՑԻՔ — **ՐԱՔԻ ՏԻՒՋ** — ԿԱՉԱԳՈՒՐԻՑ ԱՆԱՐԱՏ ԱԼՈՐԱՒԱՐՔ

ԱՐՓԱՑԱԿԱՆ ԽՄԻՉՔ

Պոլսոյ օղին է որ ձեր ուզածին պէս կը ճերմկնայ եւ բէյի կուտայ

Ֆրանսայի համար արտօնատէր՝ Ց. ՏԱԼԱՓԻԻԼԵԱՆ

8, Rue Suffren, MARSEILLE, Tél. D. 70-89

Փարիզի ներկայացուցիչ Գ. ՃԻՏՃԵԱՆ,

75, Ave. Victor – Hugo, Clamart (Seine)

Լիոնի ներկայացուցիչ ՃԸՆԿԸՏՐԵԱՆ եւ ԹԷՐԶԻԵԱՆ

211, Rue de Crimi

ՀԱՅ ԼԷԳ. ՄԻՈՒԹԻՒՆ

Vaucluse Drôme, Ardèche. Cota d'Azur. Card. Rhône եւ յարակից նահանգներու մէջ գտնուող ԼԷԳԷՕՆականներու կը յանձնարարենք, իրենց օգտին համար իսկ, հաղորդակցութեան մէջ մտնել վարչութեանս հետ, իրենց անունները անյապաղ գրելով հետեւեալ հասցէով. Nichanian, 9. Rue Docteur Aduaviva, Marseille.

Ի գիտութիւն Լիոնի եւ շրջակաները բնակող ընկերներու կը յայտնենք որ վարչութեանս ներկայացուցիչը իրենց տրամադրութեան տակ պիտի ըլլայ գիշերնք շահագրգռող խնդիրներու շուրջ տեղեկութիւններ տալու համար, այս ուրբաթ 23 Օգոստոս երեկոյ ժամը 8ին, 59 Բիս տիւ Նուար Պ. փափազեանի սրճարանը:

Իսկ վալանսի ընկերները գիշք կրնան տեսնել 24 Օգոստոսին, 4 Բիս Պուգիէ:

Մարսէյլ, 16 Օգ. 1935

Վարչութիւն

ԾԱԽՈՒ Է

Գետին մը Պուռժէյի օդակայանին դիմացը: Զեղչեալ գին: Դիւրութիւն վճարման:

Դիմել «Ցառաջ»ի վարչութեան:

ՊԱՆԵԷՕ-ՓՈՇԱՆԻ Ֆր. Կ. Խաչ ճակատիանութենէն շահող թիւերը հետեւեալ թիւերը չներկայացուցին հասին ներկայացնել 26 Օգ., 17 Rue Ampère, Cas (Seine).—

159, 82, 138, 16, 164, 93, 2 177, 14, 211, 2, 3, 4, 13, 14, 1 26, 27, 30, 33:

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

Տիկին Նոյեմզար Մանուկեան փնտռէ իր եղբայրը՝ Մանուկ Նուկեանը (Գաղթէմուխի Տէր գիւղէն), Ակռէ առաջ կը գտնի 149 rue Lafayette, Փարիզ.

Լուր ունեցողներէն կը խնդրի իմացնել իր քրոջը՝ Նոյեմզար Նուկեանի, 23, rue du Turc Marseille.

ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ԻՐԱՒՈՒՆՔԻ ԶՐԿՈՒՈՂՆԵՐՈՒԹԻՒՆ

Բոլոր այն Հայերը, որ իմքմուրթուղթի վերանորոգման առթիւ խստաշունչ իրաւունքէն զրկուած են, իրաւունքին իրենց անունները յայտնագրել տալ Գաղթականաց Օֆիսին՝ **71, Avenue Kléber** կամ **15, rue Jean Goujon.**

«ՅԱՌԱՋ»Ի ԹԵՐԹՈՆԸ (14)

"ԵՐԿԱՄԵԱՑ ՊԱՆԴԽՏՈՒԹԻՒՆ Ի ՀԱՊԷՇՏԱՆ"

Գրքինեց՝ Տիմոթէոս վրդ. Սափրիչեան

Երկու իշխանք ալ իրենց զօրաց բըռնակութեան համար թէ Ըսար – Ամպայի եւ թէ Արպ'ամպայի մէջ հաւասար թուով տրներ ունին, որոնք ճիշդ վրանի ձեւով են: Այս լեռներն իրենց ապահովութեան համար իրրեւ հիւբանոց ալ կը ծառայեն. եթէ կալլապատի կողմէն դէպ ի Հապէշու երկերը մէկը գալու ըլլայ, ուղղակի Ըսար – Ամպա կը բերեն՝ եթէ վախի ժամանակ է, ապա թէ ոչ՝ վարը Ճըլկայի գեղբանքը կ'իջեցընեն. իսկ թէ որ ներսի կողմերէն, կամ թագաւորին կողմանէ մէկը գալու ըլլայ, Արպ' ամպայի իշխանին քով կ'ընդունուի:

Այս լեռները նշանաւոր են նաեւ իրրեւ բանտարան, որոնք բնական ամրոցներ ըլլալով, շատ դժուարին է փախչիլ կալանաւորի մը: Ունին յատուկ բանտապետներ ու պահապաններ, որ են մօտակայ գիղրանքներուն ժողովուրդը, որոնք մէկ մէկ չարաթ կարգաւ կուգան պահպանելու, եւ առնոց թիւը պէտք է մէկա բանտարկեալներուն թիւէն աւելի ըլլալ, եւ լրանը իշխանին հոգը չէ բնաւ: Թէ որ անոնցմէ մէկը փախչի, նոյն չարաթուան պահապանները կամ անոր տեղ կը բանտարկուին եւ կամ կը սպանուին: Բանտարկեալները՝ թէ որ ընտանիք կամ սպասաւորներ ունին, իրենց քով կը մնան անոնք ալ նոյն բանտին մէջ, որ իրենց պէտոյքը :– զան ու սպասաւորին: Կրնան բանտարկեալները բանտէն դուրս նոյն լրանր մէջ պտըտիլ պահպանի մը հսկողութեան ներքեւ: Բանտէն ա – պատուած ժամանակին, իրենք իրենց ոտքերուն շղթային տեղը քուրջի մը կոյր կը կապեն, որ 24 ժամ կը մնայ ի յիշատակ իրենց շղթայուելուն եւ ազատուելուն, ու բարեկամներ անոնց քով ժողովելով ուրախութիւն կ'ը – նեն: Շղթային անունը երկաթէ զա – ւազանի կոյր է, որ սրունքին (ճըվին) բոլորտիքը դնելով՝ երկու ծայրը դրեթէ կռահարութեամբ կը բերեն կը կցեն քովընտի եւ այնպէս առանց գամի կը մնայ. եւ երբ պէտք ըլլայ անուրը հանելու, բանտարկեալն ոտքը մեծակակ քարի մը վրայ կ'երկնցը – նեն կը դնեն, եւ անուրին ծայրերէն ուժգնութեամբ փոկեր պլլելով, անոնց մէջ ալ հաստ փայտեր կ'անցընեն, եւ փայտերուն տակի ճոթերը որձաքա – րելու կոթնցնելով՝ երկու կողմէն երկուու ուժով մարդիկ դէպ ի իրենց կը քաշեն բոլոր զօրութեամբ մինչեւ խեղճ բանտարկեալը չարաչար տան – ջուելով հազիւ թէ անուրը կը բանան: Շղթայի զարնել տուողը կամ դատաւորը ով որ է, պէտք է հոն ներկայ գտնուի յանցաւորին շղթայուելու ժամանակը, եւթը՝ Աստուած ազատէ քեզի ըսելով՝ կը թողու կը հեռանայ ունկէ:

Մեր Ըսար – Ամպա մտած օրերնիս յանցաւոր մը բերին բանտարկելու: Այս մարդուս յանցանքը հետեւեալ կերպով պատմեցին մեզի Տէն – պիացի մըն էր ասիկայ, որ օր մը իրենց մեծակակ գիւղը ագգականի մը տուն հիւր ըլլալով, տանտէրը՝ որ հասակն առած կին մըն էր, հիւրասիրութեան պարտքերը կատարելով եւ անոր հետ ուտել խմելէն ետքը՝ կը պառկին կը հանգստանան: Մարդը կէս գիշերուան կ'ելնէ ու կընկանը ունեցած կովերն ու եղները դաղնալով կը քշէ կը տանի: Տանտիկինը խմանալով՝ իր պտի որուդն հետ ետեւէն կը վազեն եւ կ'աշխատին որ դողին ձեռքէն խլեն ու ետ դարձընեն պահրէքը: Իսկ դողը անոնց ր' նին մէջ մէկ մէկ փայտեր թխելով դայլի նման կը պրկէ որ ձայն չը կընան հանել. խեղճերը այնպէս չնչասպառ մնալով հոն՝ ճամբուն վրայ կ'ընկնան, եւ գայլերը կուգան յօշատելով կը լափեն զանոնք, որոնց ոսկորները միայն կը մնան առաւօտուն, եւ անկէ կը յայտնուի եղած եղեռնագործութիւնը: Հետեւեալ օրերը երբ դողը պահրէքը քշելով կը տանէր, դիպուածով կնկան մեծ որդին կը պատահի անոնց, կը ճանչնայ կենդանիները, եւ առանց ձայն հանելու կ'երթայ կ'իմացընէ հարկ եղած տեղը, դողը խոզոյն կը բռնուի եւ մեր եղած լեռը Ըսար – Ամպայի մէջ կը բանտարկուի:

Այս ամպանները, ինչպէս ըսինք, բնական ամրոցներ ըլլալուն, ինչպէս Ամպա բաուն ալ հապէշերէն նոյնը կը նշանակէ, թագաւորական զանձերն ու ըստացուածքները եւ մթերքը անոնց մէջ կը պահուին, ինչպէս որ մեր եղած լեռն ալ կայնի, եւ ժողովրդական գլուխը նեղ գալուն հոն կը դիմեն կ'ապաստանին: Թէոդորոսին բոլոր բանտարկեալները մեր չիշած երկու ամպաներուն մէջ պահուած էին, ուր բազմութեան պատճառաւ ջուրը չը բաւելուն՝ Մահտեւլայի լեռնաբերդը փոխադրուեցան եւթէն:

Տաղաւարաց օրերը մօտենալուն ամէն մէկ Շէխապետ դիւղացիներէն հանգանակելով մէկ կամ երկու եզ կը դնեն եւ զանոնք կանխաւ իրենց իշխաններուն կը խրկեն, եւ Տաղաւարին օրն ալ իրենք անձամբ չնորհաւորու – թեան կ'երթան անոնց մօտ մինչեւ գաղթին խոնարհելով դիմացնին:

Հապէշներուն քով ամէնէն նշանաւոր եւ հանդիսաւոր օրերնին Վերացման Աւետին օրն է. բայց իրենց հանդէսները չէ թէ եկեղեցական կամ կրօնական են, այլ քաղաքական. ըստ որում պատկան Կիւրակէի օրի պէս է: Սուրբ Աւետին չարաթ օրը երեկոյ՛: մօտ պատուաւոր անձինք եւ ծերք խումբ խումբ եղած կուգան լեռը իշխանին մօտ ձեռքերնին մէկ մէկ ծաղկապսակ ցուցեր բռնած: Իշխանը կանչիկ չինուած երկու փողերը հնչեցընելով, ինքը լեռանը ամէնէն բարձր կէկ տեղը կը նստի գեռնին վրայ, եկող այցելուք անոր բոլորտիքը չարուին. որոնց քիւը երբ չատ ըլլայ, կ'իջնան վար տափարակ տեղը, եւ երկու կողմի բաժնուելով սկսին իրենց պատերազմական խրրը խաղալ, (որ իրենց քով անասնոց կրթութիւն է,) ծաղկապսակ ցուցերնին ձեռքերնին բռնած: Հոն կը ներկայ նայ Թատերական ճակատամարտը եւ երկու կողմն ալ կը Ջանան պատերազմական ուժերնին ու նարքնին ցոյց տալ, որ կողմը որ յաղթող ելնէ, սուրերնին քաշելով ու բաղխելով կը սկսին հալածել ու քշել յաղթուղ կողմը մինչեւ իշխանին մօտ, որ վերը իր նստած կ'ըլլայ:

(Շար.)

ՓՆՏՌԵՑԷՔ եւ ԿԱՐԴԱՑԷՔ երգիծաթերթ՝ «ՄԵՂՈՒ» փարիզի եւ Շրջանի Ցառաջի ցուցակ:

Պ. ԱԻԵՏԻՍԷՆ:

ՀԱՐԱՉ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
RÉdaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
(ԵՐԹԵՒԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)
17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Clacière 15 – 70

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃՃԱՄՍԵԱՑ	ԵՒԱՄՍԵԱՑ	
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 22 ՕԳՈՍՏՈՍ ІGNUZ 23 Août 1935

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԽՄԲԱԳԻՐ՝ ՇԱԽԱՐԺ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԺԱ ՏԱՐԻ — 11e Année No. 2889

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԴԱՐՁ ԴԷՊԻ «ՆԱԽԱՐԱՐԱԿԱՆ» ՕՐԵՐԸ

Մեր ազգային – քաղաքական կեանքի ո՛ր երեւոյթն ալ քննէք, անոր առջեւ պիտի պարզուի վերդովիչ, յաճախ ըմբոստացուցիչ պատկեր մը:

Այդ ողբերգութեան միայն մէկ երեսն է կղերապետութիւնը, որու մասին խօսեցանք եւ պիտի խօսինք, տակաւին:

Եթէ կղերապետութիւնը մէկ անգամէն աչքի կը զարնէ իր վանքերով ու կոնդակներով, իր թերթերով ու քարոզներով, միշտ ալ պոչը դուրս ձգելով, անդին այլապէս գայթակղելի մարքներ յաճախ կը վրիպին ուշադրութենէ: Մանաւանդ որ, այդ արարքներուն հեղինակները – կազմակերպութիւն թէ անհատ — չատ լաւ սերտած են ազդեցութեան պայքարի եւ ռազմավարութեան նորադոյն գիտելիքները:

Այստեղ ալ ներշնչման աղբիւրը երեւանն է, բայց նաեւ տարբեր բազմութեանց եւ անոնց ժառանգական վարիչներուն սարքած կամ տուիչները: Ճաճախ ալ նենգամտութիւնը:

Անմիջապէս կ'անդրադառնանք երկու նոր վտաներու — ամենավերջին խեղկատակութեանց, յանգելու համար տրամաբանական եզրակացութեան:

Առաջինը՝ «Հ. Մ. Ը. Մ.ի Փարիզի մասնաճիւղ» կոչուած խառնիճաղանճին դաւն է, ուղղուած մայր կազմակերպութեան դէմ, ընդ հովանեաւ Հօկի կամ երեւանի:

Երկրորդը՝ բարեգործականի մէկ ձեռնարկը, որ զարձեալ կը ձգտի միեւնոյն նպատակին,— խաչաձեւել, ջլատել եւ քայքայել Հ. Մ. Ը. Մ.ի կազմակերպութիւնը:

«Ցառաջ»ի ընթերցողները բաւական բան գիտեն առաջին դաւադրութեան մասին:

«Հ. Մ. Ը. Մ.ի Փարիզի մասնաճիւղ»ը, «փրոֆէսիոնէլ»ներու եւ գոյնզգոյն դիմակաւորներու այդ հաւրնահիր հաւաքածոն, որ կեդրոնին դէմ ըմբոստացած էր անցեալ տարի, ի վերջոյ համա – կերպել ձեւացուց եւ սողոսկեցաւ մայր կազմին մէջ:

Շատ չանցած, նորէն գլուխ վերցուցին դաւադիրները:

Նախ՝ անպատիւ յայտարարութիւն մը ուղղեցին մամուլին, աւետելու համար թէ ... չեն մասնակցած Մայիս 28ին: Ցետոյ իրենք իրենց գլխուն որոշեցին զնդախաղի խումբ մը, 15 մարզիկներ ղրկել Հայաստան, 45,000 ֆրանք պահանջելով գաղութէն:

Հարցը ձեռնարկի մասին չէ, այլ գործելու եղանակին եւ գործուած խայտառակութեան:

Հ. Մ. Ը. Մ.ի գլխուն սարքուած այս «ֆութպոլ»ը չատ հեռաւոր կապեր միայն ունի մարզական չարժման հետ: Բուն միտքը բոլորովին ուրիշ բան է եւ երբեք բարենչան՝ Հ. Մ. Ը. Մ.ի ապագային համար:

Տեղեկութիւն չունինք թէ որքան յառաջ գացած է 45,000 ֆր.ի հանգանակութիւնը, որուն համար 4000 ֆրանք ալ բարեգործական կանէն կը սպասէին:

Բայց, չպիտի զարմանանք, եթէ առաջ մը թերթերը գրեն թէ «Հ. Մ. Ը. Մ.ի Փարիզի մասնաճիւղ»ը եւ Հօկի «Նորք»ը դարձեր են մէկ հոգի եւ մէկ մարմին:

Աւելի վարպետօրէն փորելու համար Հ. Մ. Ը. Մ.ի հիմը, դաւադիրները թերեւս պիտի փորձեն պահել, կեղծել հին անունը:

Այդ պարագային ալ, բան մը չի փոխուիր կացութեան մէջ: Պարզապէս հարազատի եւ անհարազատի անջրպետ մը պիտի բացուի, ինչպէս Հայր. Մխիթեանց մէջ:

Մանաւանդ եթէ ըմբոստ եւ խառնակիչ «մասնաճիւղ»ը չայոզի երեւան երթալ ու վերադառնալ, կամ գոնէ վկայական մը, բերնէ բերնի կորզել երեւանի լիազօրէն:

Ուրեմն, թակարդին մէկը այս է, իսկ միւսը կը կազմակերպուի բարեգործականի կողմէ:

Այս Մխիթեան կեդր. վարչութիւնը վերջերս երկու չրջաբերական հաղորդեց մամուլին, ծանուցանելով թէ մասնաւոր ծրագիր մը մշակած է, երիտասարդութիւնը կազմակերպելու համար:

Նուազով առիթ կ'ունենանք խօսելու այդ ծրագրի մասին, որ կը նախատեսէ նաեւ մարզական բաժինը:

Արդ, եգիպտոսի ռամկավարներուն պաշտօնաթերթը կը ծանուցանէ թէ արդէն իսկ հաստատուած եւ կառավարութենէն վաւերացուած է բարեգործականի մարզական Միութիւնը,— «Նուպար» մարմնակրթական ակումբ»:

Քանի մը տող՝ այս առիթիւ գրուած խմբագրականէն.

— «Մեր մարզիկ տղոց ձգտումն ու երազը կ'իրականանայ ահա: Կը կազմակերպուի «Նուպար» մարմնակրթական ակումբը՝ նախածեռնութեամբ եւ հովանաւորութեամբ Հ. Բ. Ը. Միութեան, համազգային եւ ընդհ. սէր ու չարգանք վայելող այդ մեծ գործի, համազգային եւ ընդհ. սէր ու չարգանք վայելող այդ մեծ գործեան, որուն նպատակը կ'ընդգրկէ գաղութներու մէջ ազգապահպանումը»: (Արեւ, 13 օգոստոս):

Ոտքը գետնէն կտրած, ռամկավար օրկանը կը հրաւիրէ որ «Նուպար»ի դրօշին տակ համախմբուին բոլոր մարզական միութիւնները, «Հ. Մ. Ը. Մ. կոչուին թէ Ե. Մ. Ը. Մ.» եւն.:

Ուրեմն, Բարեգործականն ալ անցած է կարաւանին գլուխը, եղածը քանդելու եւ իր սեփական կարգն ու սարքն ունենալու համար, հանրային կեանքի բոլոր ասպարէզներուն մէջ:

Ազգ. դպրոցները իր հայեցողութեամբ վարելու, դասագիրքերը իր ներշնչումով պատրաստելու, ազգ. իշխանութիւնները նպաստով սարկացնելու չանքերէն վերջը, ինչո՞ւ կէս ճամբան մնալ: Ինչո՞ւ չառեղծել նաեւ իր սեփական մարզականը, ինչպէս նախկին նախարարութիւնները կ'ունենային իրենց առանձին այրուձին:

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԱՆԳԼԻՈՅ ԴԱՀԼԻՃԻՆ ԱՐՏԱԿԱՐԳ ՆԻՍՏԸ

Կարեւի պիտի ըլլայ եղ մը գտնել միևչեւ Սեպտ. 4

»»»···«««

ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԿԸ ՇԱՐՈՒՆԱԿՈՒԻՆ ԵՐԿՈՒ ԿՈՂՄԷՆ ԱԼ

Անգլիոյ նախարարական խորհուրդը արտակարգ նիստի հրաւիրուած է այսօր, հինգշաբթի, հապչտական տագնապալին առիթիւ եւ իրրեւ անմիջական հետեւանք Փարիզի բանակցութեանց ձախողման: Այժմ հարցին ծանրութեան կեդրոնը փոխադրուած է Լոնտոն, եւ ամէն բան կախում ունի Անգլիոյ բռնելիք դիրքէն: Բոլոր նախարարները եւ նոյն ինքն վարչապետ Պ. Պալտուին ստիպուեցան կէս ձգել իրենց արձակուրդը եւ Լոնտոն վերադառնալ անմիջապէս: Արտաքին նախարարը վերադարձէն անմիջապէս վերջը երկար տեսակցութիւն մը ունեցաւ Պ. Իտընի հետ, Փարիզի բանակցութեանց մասին: Իրազեկներ կը հաւատան թէ ճօրճ Թագաւորը խոհեմութեան խրատներ տուած է արտաքին նախարարին, վերջին ունկնդրութեան ատեն: Թագաւորը չէ չտած է թէ Մեծն Բրիտանիա կորովի քայքերը պէտք է թափէ, հաշտարար ելք մը գտնելու համար եւ չի նայիր որ եւ է գինով որ կրնայ օգտակար ըլլալ բանակցութեանց յաջողութեան համար: Այս միջամտութենէն կը հետեւցնեն թէ ճօրճ Ե. կ'ուզէ որ կառավարութիւնը մեղմացնէ իր անհաչտ քաղաքականութիւնը՝ Իտալիոյ պահանջներուն հանդէպ:

Անգլիոյ արտաքին նախարարը մասնաւոր խորհրդակցութիւն մը ունեցաւ իր նախկին պաշտօնակցին, Սըր Օսթին Չեմպըլէնի հետ, որ չծածկեց իր կուսակցութեան (պահպանողական) մտահոգութիւնները, Փարիզի բանակցութեանց վիժման առիթիւ: Չեմպըլէնի կարծիքով, եթէ Մեծն Բրիտանիա ճնշողական միջոցներու դիմէ, հետեւանքը պիտի ըլլայ պատերազմ:

Հակառակ խոհեմութեան բոլոր կոչերուն, Լոնտոնի թերթերուն մեծ մասը դիւանագիտական աշխատակիցները չեն վարանիր դրել թէ պատերազմը անխուսափելի է: Դահլիճին կարգ մը անդամները համաձայն չեն այս յոռետեսութեան, բայց եւ այնպէս չեն ծածկեր կացութեան ծանրութիւնը:

Ամէն պարագայի մէջ, այսօրուան ժողովէն յետոյ պիտի պարզուի կացութիւնը:

ՅՈՒԶՈՒՄՆԱԼԻՑ ԺՈՂՈՎ ՄԸ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

Առջի օր յուզումնալից ժողով մը ունեցաւ այն իրաւաբար յանձնախումբը որ նչանակուած է եթովպիոյ սահմանային միջադէպերու Դանակցութեան Խորհուրդի սեպտեմբեր 4ի նիստին, բայց ուժգնօրէն պիտի յարձակի եթովպիոյ վրայ, անար – ժան հռչակելով զայն Ազգերու Ժողովին անդամակցութեան: Ի – տալիոյ պատուիրակները պիտի յայտարարեն թէ եթովպիա բոլորովին ինքնաւար չէ, թէ անոր սահմանները ճշդուած չեն, եւ թէ այդ պետութիւնը երբեք չէ յարգած գերեվաճառութիւնը ջնջելու յանձնառութիւնը: Ցետոյ պիտի բացատրեն թէ Ազգերու Դաշնակցութիւնը ինչո՞ւ պիտի կործանի պաշտպանելու համար բարբարոս երկիր մը, որ իրաւունք չունի Ազգաժողովին մէջ նստելու: Եւ իրրեւ եզրակացութիւն պիտի պահանջեն Ազգերու Դաշնակցութենէն հեռացնել Հապէշիստանը եւ Իտալիոյ հոգատարութեան յանձնել զայն: Եթէ ժողովը մերժէ այս առաջարկը, Իտալիա պիտի քաշուի Ազգերու Դաշնակցութենէն, իսկ բանակը յառաջ պիտի չարժի: Այս է Մուսոլինիի որոշումը, համաձայն կիսապաշտօնական լուրերու: Վեց ամսուան պաշտպանողական ռազմավարութենէն յետոյ, «Առաջնորդ»ը պիտի ձեռնարկէ դիւանագիտական յարձակողականի մը, ըստ այնմ որոշելու համար իր վերջնական դիրքը:

■■■■■■■■

ԵԳԻՊՏԱՑիի կիները պահանջեցին ջնջել բազմակնութիւնը, ազերսագիր մը ներկայացնելով կառավարութեան:

(Շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՀԱՑԵՐԷՆԷ ՀԱՑԵՐԷՆ ···

»»»···«««

Նարդունին տասը օրէ ի վեր օգտագործելով խմբագրական գացած ըլլալով, խմբագիրը առաջարկեց Տէր Յակոբեանին եւ Նչանին՝ լուրեր գտնել ու···թարգմանել՝ «Ա. Հայաստան»էն:

Յակոբը նչանակեց, Նչանը սկսաւ թարգմանել:

Եւ ահա տեղատարափ մը հարցումներու·

— Ի՞նչպէս պէտք է թարգմանել «կարտոֆիլի անցեալ տարի գործող կոնվենցիոն գները»:

— Բան չեմ հասկնար հետեւեալ տողէն·— «Առաջարկել Զագոտզեր – նոյն Հայաստանի գրասենեակին՝ կազմակերպել յանձնաժող ոչ կոնգրեսին հացահատիկի գտոմարներ եւ ախտահանման ընդունման կայաններ – րում»:

— Իսկ սա պարբերութի՞ւնը·— «ՀԿ (բ) Կ. կենտկոմի խորհրդային առեւտրի բաժնում հրաւիրուում է ներքին քաղաքի ներքոյիչեալ պետական հիմնարկների կուսկոմիտէների քարտուղարների եւ կուսկազմակերպիչներուն խորհրդակցութիւն»:

— Ինդրեմ, սա բառերուն հայերը գրէ որպէսզի կարենամ չարունակել·— «Կուսուսուցման կոմպլեկտաւորումը»:

— «Կուսկաբինետները պրոպագանդիստների համար սեմինար պարապմունքներ չեն հրաւիրում»:

— «Հայաստանի Պաշ–Ավիաքիմի հանրապետական ակրօակումբի ծալած մասնայական – բացատրական աշխատանքի եւ Ավիո–գլերոցի չնոր – հիւ մենք այսօր ունենք պարապիտ – տիտանների համեստ կադր»:

— «Կոմբայնի ագրեգատի համար սահմանել հետեւեալ պրեմիաները»:

— Ուսումնասիրել եւ տիրապետել կոմբայնի, տուման վակուումի, խորձկապի աշխատանքի տեխնեկային եւ ապահովել այդ մեքենաների բեռնատաժինը»:

— «Սոցմրցման ու հարուածայնութիւնը գլխաւորելու, կուլտմասսայական աշխատանքներն իրենց բարձրութեան վրայ դնելու համար ՄՏԿ – ների բանկոմների նախագահների համար սահմանել 3 պրեմիա»:

... Այսպէս չարունակուեցաւ մարդը մէկ ժամ, 15 – 20 թուղթ «Հաստատ» քաղելու համար երեւանի » քաղելու համար երեւանի պաշտօնաթերթէն: Այն ալ՝ միայն լուրեր: Դեռ չարք մը յօդուածներ, ուսումնասիրութիւններ··· կարդի կը սպասեն:

— Ի՞նչպէս կ'ըլլայ եթէ այս բոլոր լուրերն ու յօդուածները կորենք եւ գրաչարին յանձնենք նոյնութեամբ:

— Բան չեն հասկնար, թերթին այդ սիւնակներն ալ կը զառնան մամիա:

— Աւելի լաւ, թող բոլորն ալ խմանան թէ ի՛նչ ոճիրներ եւ պղծութիւններ կը գործուին այնտեղ, երեւանի մէջ, անհոգութեամբ, ապիտութեամբ եւ բարբարոսութեամբ, անճանաչելի դարձնելով մեր սքանչելի լեզուն: Շատեր կը կարծեն թէ ինչ որ կ'արտագրուի «Ցառաջ»ի մէջ, բուն պատասխանը «Ցառաջ»ի մէջ, բուն պատասխանը ճէնն է բնագրին··· Մինչդեռ ամէն օր կը թարգմանուի եւ նոր ի նորոյ կը խմբագրուի:

— Կարճ կապէ, Զօպանեանը կը բարկանայ:

ՎԱՀԷ

«Թրակիան ուզողները կամ կ'առնեն կամ գոնէ արեւելեան Բումելին կուտան»

« Ճումհուրիէթ»ի երեսփոխան խմբագրապետ Եունուս Նատի կ'ազդարարէ·—

Վիճենայի թերթերը այսպէս կը պատկերացնեն կացութիւնը· «Դատելով երկու կողմի մամուլին գրածներէն, պէտք է վճռել թէ կը գտնուինք թուրքեւսլովակ պատերազմի մը նախօրեակին»:

Իրապէս ա՞յս է կացութիւնը եւ հարեւան Պուլկարիան է վիճակի՞ է կռուելու այսօր կամ վաղը: Ոչ: Եւ սակայն, ճիշդ է վիճենական մամուլին դառնաստանը: Երկու կողմի թերթերը չատ կը նման մամուլին դառնաստանը: Երկու կողմի թերթերը չատ կը գրեն երկու երկիրներու յարաբերութեանց մասին: Ճիշդ է թէ անոնց հակարին դէմ մենք միայն մէկ կը գրենք· բայց նկատի առնելու է թէ այս ձեւով մենք իւղ չե՞նք քսեր անոնց հացին, որով հետեւ Պուլկարիոյ մէջ խօսքը եւ գործը միասին կը քալեցնեն: Մեր պուլկար հարեւանները կը նմանին այն «խալէչ»ներուն որոնք թէ կը զարնեն եւ թէ կը պօռան թէ «ինչո՞ւ կը զարնես»: Այսպէս, իրենց իսկ գրգռութեան հետեւանքով մեր ըրած հրատարակութիւնները ձեռք առած, դուռնէ դուռ կը պտտին Եւրոպայի մէջ եւ անմեղունակ ձայնով մը կը գանգատին:

Զգիտցող չկայ որ մենք կեցած տեղը պատերազմ ուզողներէն չենք: Իսկ պատերազմի պատրաստուողները անշուշտ օր մը պիտի հրաւիրուին հաշիւ տալու եւ անկասկած պիտի հնձեն իրենց ցանածը: Եթէ Պուլկարները Թրակիան կ'ուզեն, պէտք է նկատի առնեն այս տեսակ պահանջի մը վտանգները: Թրակիան ուզողները կամ կ'առնեն զայն, կամ վրան առնուազն արեւելեան Բումելին կուտան: Ինչո՞ւ տարուինք անոնց գրգռութիւններէն եւ ասիկա գրենք· ասոնք բաներ են որ չեն գրուիր, այլ կը կատարուին: Պէտք է չնորհակալ ըլլանք Պուլկարներուն որ մեզի խորհիլ տուին թէ քիչ է Իսթանպուլի ցամաքամասը, որ միայն մինչեւ Մարիցա կ'երկարի:

Պալքանեան պատերազմի ատեն, հակառակ իր խմբակին չպատճառներուն, Պուլկարիա գաւաճանեց իր զինակիցներուն եւ այս պատճառաւ կարգով ծեծ կերաւ Ռումանիայէն եւ Սերպիայէն, ինչպէս նաեւ Թուրքիայէն: Եւ Թուրքիան – Պալճըք դիծն ալ Ռումանիոյ տալով, ականջը կարած վիճակով մը դուրս ելաւ պատերազմէն»:

ԾՐԱԳԻՐ ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ

Թրքական կառավարութիւնը կը մշակէ նոր ծրագիր մը, որուն համաձայն բոլոր անոնք որ բարձրագոյն ուսում կը ստանան, պարտաւորիչ կերպով պիտի ծառայեն արեւելեան նահանգներուն մէջ: Ազատ ասպարէզներու մէջ աշխատելէ պիտի զրկուին անոնք որ «պարտադիր արեւելեան ծառայութիւն»ը չեն կատարած:

ԳՈՆԻԱՑԻ ՄԷՋ ԱԼ ԱՐԳԻԼՈՒԵՑԱԻ «ՋԱՐՇԱՖ»Ը

Գոնիայէն կը տեղեկացնեն «Ազչամ»ի թէ՝ քաղաքային ժողովը որոշած է արգիլել չարշափի, փէչէի եւ շէլմէի գործածութիւնը: Պայմանաժամ տրուած է մինչեւ սեպտեմբեր 15: Արգելքի որոշումը հաղորդուած է բոլոր գաւառակներուն եւ գիւղերուն:

■■■■■■■■

ՄԱՀԱՊԱՐՏ ՄԸ խենդեցած ըլլալով, չիմարանոցի մը մէջ կը դարմանուէր հինգ տարիէ ի վեր (Նիւ Օրլէանս, Մ. Նահանգներ): Վերջերս դատապարտեալը բաւժուած ըլլալով, յանձնուեցաւ բանտային վարչութեան, կախուելու համար:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԽՍՀՄ ՎՂՍՓՈՒՆ

ՕՏՈՒՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՀՑՏ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՎՂՍՏՈՒՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՍՀ ԳԵՐԱԳՈՅՆ ԽՈՐՀՐԴԻ ՆԱԽԱԳԱՀ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՍՀ ՆԱԽԱՐԱՐՆԵՐԻ ԽՈՐՀՐԴԻ ԵՎ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՍՀ ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԵՏԻ ՈՐՈՇՈՒՄԸ

Հայկական ՍՍՀ Նախարարների խորհուրդը և Հայկական ՍՍՀ Կենտրոնական կոմիտեն որոշում են.

1. Հայկական ՍՍՀ Նախարարների խորհրդի և Հայկական ՍՍՀ Կենտրոնական կոմիտեի 1938 թվականի հոկտեմբերի 6-ի որոշումով հաստատված Հայկական ՍՍՀ Նախարարների խորհրդի և Հայկական ՍՍՀ Կենտրոնական կոմիտեի նախագահության անդամների ցուցակում կատարել հետևյալ փոփոխությունները.

ա) Հանել Ա. Ի. Միկոյանին, Ա. Ա. Ժդանովին, Ա. Ա. Կոսիգինին, Ա. Ա. Անդրեևին, Ա. Ի. Մեհլիսին, Ն. Ա. Վոզնեսենսկուն, Ա. Ի. Ստետսենկոյին, Ա. Ա. Կուզնեցովին, Ն. Ա. Բուլգանինին, Ն. Ս. Խրուշչովին, Ն. Ի. Եժովին, Ի. Ա. Վեյնիկին, Ի. Ֆ. Տեվոսյանին, Ա. Ի. Ռիկովին, Ի. Ի. Մինցին, Ի. Ի. Մազուրին, Ի. Ի. Սկվորցովին, Ի. Ի. Ալեքսանդրովին, Ի. Ի. Ֆեդյունինսկուն, Ի. Ի. Ռադչենկոյին, Ի. Ի. Ռուբինին, Ի. Ի. Ռուբինին, Ի. Ի. Ռուբին

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՓՈՔՐԱԳՐԱԿԱՆ ՀՈՒՇԱՐԱՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԱՆՏԱՌԱՅԻՆ ՀԱՄԱՐԱՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀՆԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ՀԱՄԱՐԱՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՅԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ՀԱՄԱՐԱՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀՆ

Ուշագրաւ չարժուձներ հսպէղ ձակատին վրայ

Ատոնց – Ապէպայէն կը հեռագրեն Լոնտոնի թերթերուն.— Տասներկու տարեկան մանուկներ կը զինուորագրուին հապէշական բանակին մէջ, թէեւ զինուորութեան նուազագոյն տարիքն է 18: Բացի կանոնաւոր բանակէն, իբր հինգ հազար կամաւորներ, բաղկացած ապարակապաններէ, առեւտրականներէ եւ բանուորներէ, զինուորական մարզանքներ կը կատարեն ամէն օր վեց ժամ: Մարզանքէն յետոյ իւրաքանչիւրը իր գործին կ'երթայ: Հակառակ զէնքերու արտածման համար եւրոպայի մէջ դրուած արգելքին, ամէն օր առատութիւ կը հասնի օտար երկիրներէ:

⁂ Չեռք առնուած միլիոններու համաձայն, Ատոնց – Ապէպայի իտալական հպատակները քաղաքէն մեկնած պիտի ըլլան այս չաբթուան վերջը

⁂ Ճափոնի «Սեւ Վիշապ» կազմակերպութիւնը, որու մասին կը խօսի, այսօր, աշխատակից մը, կը չարունակէ ոչ միայն զին – ուորական մարզիչներ դրկել առեւտրականի դիմակով, այլեւ ուժգնօրէն կը պահանջէ որ կայսրը, մամուլը եւ ժողովուրդը գործօն աջակցութիւն ընծայեն Հապէշներուն: Այդ կազմակերպութեան թելադրութեամբ էր որ Հռոմի ճափոնական դեսպանը բողոքագիր մը ներկայացուց վերջերս, եւ յուլիս 20ին համակրական ժողովներ գումարուեցան ճափոնական քաղաքներու մէջ: Ճափոնի ընդդի – մադիր թերթերը կ'ըսեն թէ «Սեւ վիշապ»ներու առաջնորդը կը սպասուհայ սպաննել Մուսոլինին: «Եթէ Հապէշիստանի դպչիք, ձեր սիրտը պիտի ծակուի»:

Գերմաններն ալ գաղթավայր կը պահանջեն

Գերմանական կառավարութիւնն ու մամուլը լարուած ուշադրութեամբ կը հետեւին իտալեւհապէշական տագնապին: Այս առթիւ բոլոր թերթերը կը յիշեցնեն թէ Գերմանիան ալ պէտք ունի գաղթավայրերու: « Եթէ մեծ պետութիւնները առանց բան մը ըսելու ընդունին Իտալիոյ ծաւալման ձգտումները, պատճառ չկայ որ նոյն իրաւունքները մերժեն Իտալիոյ: Երբ Գերմանիան տակաւին անդամ չէր Ազգերու Դաշնակցութեան, կարգ մը հաւաստիքներ տրուած էին գաղթավայրերու մասին: Կը սպասուի որ Ատոլֆ Հիթլէր չգոհանայ պարզ խոստումներով, այլ Ազգերու Դաշնակցութեան մէջ վերադառնալէ առաջ, պահանջէ լուծել գաղթային խնդիրը:

Նոր աղէտ մը Գերմանիոյ մէջ

Ռատիոյի ցուցահանդէսին հրդեհը հազիւ մարած, նոր եւ աւելի ծանր արկած մը պատահեցաւ Պերլինի առորերկրեայ երկաթուղիի չինութեանց մէջ (մէթրօ): Փապուղի մը փլաւ յանկարծ, փլատակներուն տակ թողելով բանուորները: Վեց դիակներ ան – միջապէս հանուեցան, դեռ 20 դիակներ կը փնտռուին, իսկ մօտ հարիւր հոգի վիրաւորուեցան:

Վարաշիկութեան նոր ծրագիր

Թուրքիոյ ներքին գործավարութիւնը կազմած է քաղաքապետութեան վերաչինման յանձնախումբ մը, որուն նպատակը պիտի ըլլայ վերաչինել 10000է աւելի բնակիչ ունեցող քաղաքները, յատակագծի ենթարկել զանոնք եւ օժտել մարզական եւ այլ վայրերով: Յանձնախումբին նախագահն է ներքին գործավարը: Նախ ջուրի ծրագիր մը պիտի պատրաստուի, ճշդելու համար թէ ո՛ր քաղաքները ի՛նչ չափով ջուր կը պտանան եւ թէ ո՛րքանի պէտք ունին: Ցետոյ պիտի քննուին ամէն մէկ քաղաքի վերաչինական ծրագիրները: Դեռ յայտնի չէ թէ այս ձեռնարկներուն լրացման համար քանի տարի պէտք է նախատեսել:

ՓԱՐԻԶԻ ՄԱՍՎԱՃԱՌՆԵՐԸ արդէն սկսած են 10 – 12 առ հարիւր աժան ծախել սովորական միսը, համաձայն ոստիկանական վերատեսչութեան հրահանգին: Գաւառի մէջ աւելի ընդհանրացած է աժանութիւնը: Մարսէյլի կաթնավաճառները 1·70ի կը ծախեն լիտրը:

ՀՐԱՄԱՆԱԳԻՐ – ՕՐԷՆՔՆԵՐՈՒ դէմ բողոքի նոր ցոյց մը տեղի ունեցաւ երէկ չարթի իրիկուան դէմ, Սթատ Պիֆալոյի մէջ: Մասնակցողներուն թիւը կը հաշուեն 50–60,000 (պաշտօնական թերթերը՝ 25,000): Արտայայտութիւնները չատ բուռն էին, բայց որ եւ է դէպք չպատահեցաւ:

ՍԻՕՆԱԿԱՆ 19ՐԴ ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐԸ բացուեցաւ օգոստոս 20ին, Լիւչէրնի մէջ (Զուիցերիա), մասնակցութեամբ 457 պատգամաւորներու: Այս առթիւ ներկայացուած տեղեկագիրը կ'ըսէ թէ Գերմանիոյ վախճանական Հրեաներէն 30,000 հոգի տեղաւորուած են Պաղեստինի մէջ:

ԸՆԿԵՐՎԱՐԱԿԱՆ ՄԻՋԱԶԳԱՑԻՆԻ Գործադիր կոմիտէի վերջին նիստին առթիւ, որոշուեցաւ յայնրդ նստաշրջանի օրա – կարգին մէջ անցընել միացեալ ճակատի խնդիրը: Ժողովը մերժեց ընդունիլ Թրանսայի անկաւտած ընկերվարականները՝ իրբեւ նոր խմբակցութիւն: (Հանգուցեալ Ռընոտէլի կազմակերպութիւնը):

Հ Ց. Դ.

Գաղտնի

Լիոնի «Վարանդեան» կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները 23 Օգոստոս, Ուրբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին «Զարդարեան» Դպրոցարանին մէջ 181, Դուր Լաֆայէթ:

ՄԱՐՍԷՑԼԻ Պատանեկան Միութեան ընդհ. ժողովը 25 օգոստոս կիրակի առաւոտ ժամը 10ին Դպրոցարանի սրահին մէջ: Կարեւոր օրակարգ:

ԴԱՇՏԱՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ ՄԱՐՍԷՑԼԻ ՄԷՋ

ՅԻՇԱՏԱԿԻ ՕՐ

Նուիրուած՝ ԱՆԴՐԱՆԻԿԻ, ՀՐԱՑԻՐԻ, ԱՂԲԻՒՐ - ՍԵՐՈԲԻ, Սեբաստացի ՄՈՒՐԱՏԻ, ԿԱՑՇԱԿ ԱՌԱՔԵԼԻ, ՓԵՌԻԻ, ՀԱՄԱԶԱՍՊԻ

ԳԷՈՐԳ ԶԱՎՈՒՇԻ եւ ուրիշներու յիշատակին:

Նախաձեռնութեամբ՝ **Հ. Ց. Դ. ՄԱՐՍԷՑԼԻ ՇՐՋԱՆԱՅԻՆ ԿՈՄԻՏԷԻՆ**

եւ մասնակցութեամբ՝

ՄԱՐՍԷՑԼԻ ԵՒ ԱՐՈՒԱՐՁԱՆՆԵՐՈՒ, ԽՈՒՄԲԵՐՈՒՆ ԵՒ ԸՆՔԱԿՈՄ.ՆԵՐՈՒՆ

25 ՕԳՈՍՏՈՍ ԿԻՐԱԿԻ, ՇԱԲՕ ԿՕՄՊԼԷՔՍԻ ՃԱՄԲՈՒՌ ՎՐԱՑ

ԳՐՄՊԼԷԱՆԻ «ԼԱ ՊԱՌՕՆ» ԱԳԱՐԱԿԻՆ ՄԷՋ

Camp. «La Baronne» Route de Château Gombert. Սկն-թէռամէն վեր:

ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ ԸՆԿԵՐ ՊՕՂՈՍ ՀԻՒՍԵՑՆ

ԿԸ ԽՕՍԻ ԸՆԿԵՐ ԱԶԳԻՆ

Գեղարուեստական ճոխ բաժին.— երգ. մեներգ, բանախօսութիւն եւ անակնկալներ:

Վաճառ-Խորէնի Թատերախումբին կողմէ կը ներկայացուի՝

ԱՆՈՒՇ ԶՈՒՐԻ ԼՈԳՇՆԻՔ (ՁԱՒԵՇՏ)

Ծախքերու մասնակցութեան համար 3 ֆր.:

Որոշուած սահմաններէն անցնիլը արգիլուած է:

Արգիլուած է նաեւ դուրսէն բան ծախելը:

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

կազմակերպուած Հ. Ց. Դ. ՎԱՐԴԱՆ ԵՆԹԱԿՈՄԻՏԷԻՆ ԿՈՂՄԷ

25 Օգոստոս, կիրակի առաւուան ժամը 10էն մինչեւ երեկոյ

ԱՌՆՈՒՎԻԼԻ **BOIS de CONDOS** *ԱՆՏԱՌԻՆ ՄԷՋ*

Գեղարուեստական ճոխ բաժէն.— Բանախօսութիւն, երգ, արտասանութիւն, գանազան անակնկալներ եւ ընտիր ճաշ:

ՀԱՑԿ. ՊԱՐԵՐ ՏԱՐՕՆԻ ՏԱՐԱՁՈՎ ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹԵԱՄԲ ԹԱՒՒՈՍ ԳԱՐԾԳԻՆի:

ՃՈՒՆ ԵՒ ԱԺԱՆ ՊԻՒՖԷ

Հաղորդակցութիւն.— կար տիւ Նօրէն առնել շոգեկառք ժամը 8.49, 9.54, 10.20, 10.52, 11.28, 12.9, 12.22, 13.27 եւ իջնել Վիլիէ-լը-Պել կայարանը, ուր կը սպասեն ընկերներ:

ՏԱՐԵԿԱՆ ԴԱՇՏԱՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

կազմակերպուած՝ Ֆ. Կ. ՀԱԶԻ ՊԱՆԵԷՕ-ՔԱՇԱՆԻ Մ.-ՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

25 Օգոստոս Կիրակի, առաւօտեան մինչեւ կէս գիշեր ՌՈՊԻՆՈՆ

Chez «FIQUET» AU GRAND ARBREի օգտասէր պարտէզին մէջ

Ընծրեւի պարագային հանդէսը կը տարուճակուի յարակից ընդարձակ սրահին մէջ:

Տեսարան մը «ՄԵԾԱՊԱՏԻՒ ՄՈՒՐԱՑԿԱՆՆԵՐ»էն

Օ. ԿԱՐԱՊԵՏԵՒԱՆի եւ Ա. ՊԵՏՐՈՍԵԱՆի կողմէ:

Հաղորդ. միջոց.— Փորթ տ'Օրլէանէն առնել 128 թիւ հանրակառքը (3 tickets) եւ իջնել Բոպինոն վերջաւորութիւն:

Մուտք 3 ֆրանկ:

ՈՒԽՏԱԳՆԱՑՈՒԹԻԻՆ

ՁՕՐԱՎԱՐ ԱՆԴՐԱՆԻԿԻ ԴԱՄԲԱՐԱՆԻՆ

Նախաձեռնութեամբ **ՀԱՑ ԿԱՄԱՒՈՐ. ԵՒ ՄԱՐՏԻԿՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԵԱՆ** եւ մասնակցութեամբ՝ **ՀԱՑ ՍՊԱՑԻՑ, ԶԱՓԱՇԱՍ ՈՐԲԵՐՈՒ, Հ.Մ.Ը.Մ.Ի., ՀԱՑ ԱԶԳԱՅՆԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ, ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆԻ** եւ բազմաթիւ Հայ եկեղեցական միութիւններու:

Ցառաջիկայ Մեպտ. 1ին կիրակի օրը

Նոյն օրը ժան-կուժօնի Հայոց եկեղեցւոյ մէջ տեղի կ'ունենայ հանդիսաւոր պատարագ եւ Հոգեհանգստեան պաշտօն ԱՋԳ. ՀԵՐՈՑի յիշատակին:

ՊԵՐԼԻՆԻ ՄԷՋ *ՅԱՌԱՋ* ԿԸ ԾԱԽՈՒԻ ԱՄԷՆ ՕՐ,

Mr. ARSAMASի մով. Passauer Str. 37, Berlin W. 50.

ԱՆԻԷՌԻ ՄԷՋ *ՅԱՌԱՋ* ԿԸ ԾԱԽՈՒԻ

Զ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆի մօտ, 34, Villa Rouveyrolles.

Le Gérant: H. STEPHAN

Imprimerie A. DER (AGOPIAN) 17, Rue Damesme, PARIS (13)

Տոքթ. ԱՐՇԱԿ ԱՆԴՐԻԱՍԵԱՆ

ՎԿԱՑԵԱԼ ՓԱՐԻԶԻ ԲԱՆԿ. ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ ՊՏՏ. ՎԿԱՑԱԿԱՆՈՎ

ՄԱՆԿԱԲԱՐՁ, ՄԱՆԱՒԱՆԴՏ ԿԱՆԱՆՑ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

*BAUDELOCQUE*Ի ՄԱՑՐԱՆՈՑԷՆ

Հիւանդ կ'ընդունի Չորեքշաբթի եւ Ուրբաթ օրերը ժամը 10 – 12

Maison d'ACCOUCHEMENT

35 ՍԵՆԵԱԿ, ԱՐԴԻԱԿԱՆ CONFORTՈՎ

36, Cours de Vincennes, Մէթրօ՝ Nation, հեռաձայն Diderot 03-96

ՄԱՏՉԵԼԻ ԳԻՆԵՐ PRIX à FORFAIT

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԴԵՂԱՐԱՆ

52, Rue du Fbg. St. Martin. Paris (10)

(ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԲԱԿԱԼԱՒՐԷԱՅԻՆ ԿԻՑ)

Մէթրօ՝ St. Martin եւ Chateau d'Eau. Tél. Nord: 82 - 86

Փարիզի կեդրոնը բացուած է ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԴԵՂԱՐԱՆ, ուր կարելի է գտնել ամէն տեսակի *ԴԵՂԵՐ*, պատրաստուած մեծ խնամքով ու սիշտ Թարմ:

Բոլոր Հայ յաճախորդները կրնան օգտուիլ *Ֆրիթաբար* դեղատան մէջ գտնուող Հայ Բժիշկի մը խորհուրդներէն:

Etude de M° BERNARD WAHÉ

(12 années)

Licencié en Droit de la Faculté de Paris

Ancien élève de l'École des Hautes Etudes Sociales

JURISCONSULTE

Droit Français et International Privé

159, Rue Lafayette Tél. Nord 68 - 02

Կը ստանձնէ ամէն տեսակ դատական խնդիրներ, ինչպէս ձախողցի արկածներ, անձամբ կը պաշտպանէ առեւտրական եւ հաշտարար դատարաններու առջեւ, կուտայ certificats de coutumesներ, կը կատարէ ամուսնութեան եւ ամուսնալուծման վերաբերեալ բոլոր գործողութիւնները:

Ամէն տեսակ մասնաւոր հանգամանք ունեցող վաւերաթուղթի խմբագրութիւն, ընկերութեան կազմութիւն եւ հաշուեյարդար: Նախարարութեանց եւ հանրային վարչութեանց ուղղուելիք խնդրագիրներ ե թղթակցութիւններու կազմութիւն: Հարկային գեղչեր: Ներկայ տնտեսական կացութեան պատճառաւ խորհրդակցութիւնները կը տրուին 10 ֆրանկի, իսկ ճամակով եղած խորհրդակցութեանց համար 15 ֆրանկ:

Կ'ընդունի ժամը 9—10 եւ 17 — 19: Նաեւ ժամադրութեամբ

ՅԱՒԱԿՑՈՒԹԻԻՆ

Հ. Ց. Դ. փոն տ'Օլէնայի *«Կորիւն»* ենթակոմիտէի բոլոր ընկերները ապագ ապաքինում կը մաղթեն ՍԷն փիէռի *«Վրէժ»* խումբի ընկերներէն ընկ. Ցակոբ Գնտուրաձեանի (Ատանացի), իրեն պատահած արկածին առթիւ:

ՅԻՇԱՏԵՏՐ

ԻՄ ԼԻ ՄՈՒԼԻՒՈՑԻ Ֆր. Կ. Խաչի մասնաճիւղի ընդհ. ժողովը այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին իր դպրոցին մէջ, Կարեւոր օրակարգ:

ՏԷՄԻՆի Տարօն - Տուրուբերանի Հայրենակցական միութեան մասնաճիւղի ընդհ. անդամական ժողովը տեղի կ'ունենայ այս կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 6ին, Պ. Խ. Վարդապետեանի բնակարանին մէջ:

Օրակարգ.— Խիստ կարեւոր ընթացիկ հարցեր, հաշուետուութիւն եւ վարչութեան ընտրութիւն:

Ծանօթ.— Ընտրելու եւ ընտրուելու իրաւունք չունին այն անդամները, որոնք չեն վճարած իրենց տարեկան անդամավճարները մին. չեւ ժողովին օրը:

ՀԱՅ ԼԷԳ. ՄԻՈՒԹԻՒՆ

Vaucluse Drôme, Ardèche Cota d'Azur, Card. Rhône յարակից նահանգներու մէջ գտնուող Լէգէոնականներու կը յանձնուի թնդ. իրենց օգտին համար իսկ ընդունակցութեան մէջ մտնել վարչութեանս հետ, իրենց անունները յապաղ գրելով հետեւեալ հասցէին Nichanian, 9, Rue Docteur Aduaviva, Marseille.

Ի գիտութիւն Լիոն եւ շրջակայքի ընկերներու կը յայտնենք որ վարչութեամս ներկայացուցիչը իրենց տրամադրութեան տակ պիտի ըլլայ գիրենք շահագրգռող խնդիրներու շուրջ տեղեկութիւններ տալու համար, այս ուրբաթ 23 Օգոստոս երեկոյ ժամը 8ին Տիւ տիւ Նուար պ. փափագեանի սրճարանը:

Իսկ վալանսի ընկերները կրնան տեսնել 24 Օգոստոսին, 4 Պուլվիէ:

Մարսէյլ, 16 Օգ. 1935

Վարչութիւն

ԾԱԽՈՒ Է

Գետին մը Պուռժէի օդակայանի դիմացը: Ձեղչեալ դին: Դիւրութիւն վճարման:

Դիմել «Ցառաջի» վարչութեան:

ՓՆՏՌԵՑԷՔ եւ ԿԱՐԴԱՑԷՔ

երգիծաթերթը՝ «ՄԵՂՒ»

Փարիզի եւ շրջանի Ցառաջի ցրոնիկն է:

ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ԻՐԱՒՈՒՆՔ ՋՐԿՈՒՐՈՂՆԵՐՈՒՆ

Բոլոր այն Հայերը, որ ինքնուրոյն արդիւնաբերութիւն մը կամ խոտանիք իրաւունքէ զրկուած են, կը հրաւիրուին իրենց անունները գրանցագրել տալ Գաղթականաց Օֆիսին – րուն՝ **71, Avenue Kléber** կամ **15, Rue Jean Goujon.**

"ԵՐԿԱՄԵԱՑ ՊԱՆԴԽՏՈՒԹԻՒՆ Ի ՀԱՊԷՇՏԱՆ"

Ցօրինեց՝ Տիմոթէոս վրդ. Սահիրիչեան

*Ասիկայ տեսնելով անոնց մօտ ննջեցեալը՝ ոտքի կ'ելնէ կը կանգնի, կը զովէ յաղթականները ու անոնց քաջութիւնը. նոյն կէտին յանկարծ փղերն ալ հնչելով աղաղակ մըն է կը փրթի, որոնք ամէն կողմէն կը պօռան՝ «Սուրբ Աստը եկաւ, սուրբ Աստը եկաւ», ու զիրար կը չնորհաւորեն ամէնքն ալ, որոնց մէջ կը գտնուին նաեւ մահմէտականներ ու անկրօններ խառն, որոնք ոչնակից կ'ըլլան քրիստոնէից: Այս աղաղակներուն միջոցին եղները կը սկսին բաղմութեան մէջ մորթել, եւ իրենք անոնց բոլորտիքը նստած կորեկ – օղիներ կը խմեն կռվէջիւներով եւ կ'ուրախանան: Սոյն հանդէսը թէպէտեւ չատուն կրօնի կը կատարուի, սակայն վայրենի սովորութիւններ ալ կը տեսնուին մէջերնին. օրինակի համար, կովը մորթած ժամանակին, երբ տակաւին կխակնդան, անդին Հապէշին մէկը կը վազ կուգայ եւ կովուն լեզուն խլելով կը սկսի արիւնլուայ ու տաքուկ ուտել: Կովը մորթուելէն յետոյմէջերնէնմէկը անոր մէկ ազդրը կը բերէ իշխանին առջեւ կը ներկայացընէ. նա ալ իր ձեռքի թրովն ուզած կողմէն մեծիկ կտոր մը կը կորէ կ'առնու եւ հում հում կ'ուտէ. միւս բազմականներն ալ կթզուա մէկ մէկ կտոր կը կորեն, բայց իշխանին կտրածէն քիչ պիտի ըլլայ, որ պատիւ կը համարուի անոր. այսպէս հանդիսականները կը մասնաւորին միսէն: Նոյնպէս Արպ'ամպայի Գամանդ իշխանին կողմէն եղող փոխանորդներուն եւ հոն գտնուող բոլոր պաշտօնէից հետ, որոնք որ թագաւորին կողմէն ընտրուած ու հաստատուած են, բայց ի հասարակ դինուորական գլխաւորներէ: Եւ ա նոնց ամէնուն խորհրդոյն ու խորհրդակցութեամբը կ'որոշուին ու կը վճռուին ամէն գաս ու գործք: Եւ թէ որ բանի մը համար թագաւորին գիր գրել հարկաւորի եւ կամ մարդ խրկել, ժողովականներուն համաձայնութիւնը առնելէն յետոյ մեծամեծները կը տնօրինեն գայն:

Այս օրինակ գործոյ մը համար էր որ մեր Ըսար – Ամպա հասնելէնէս քանի օր առաջ Արպ'ամպայի իշխանը եկաւ մեր գտնուած լերանը իշխանին մօտ: Այս պատեհութեամբ նախ մեր քովն եկաւ այցելութեան եւ չնորհաւորութեան համար. եւ մենք խնդրեցինք իրմէ որ մեր գալուն լուրը չուտով թագաւորին հասցընէ: « Շատ լաւ, ըսաւ. այսօր ժողովք պիտի ը նենք գործքի մը համար. ատոր վրայ ալ կը խորհինք:» Բայց յետոյ մեզի պատասխան եկաւ թէ, ձըլկայի տօնական եկողներէն թէ ճանապարհին ապահովութեան եւ թէ գետերուն յորդութեան վրայօք բարի լուրեր ըսանանք նախ եւ անկէ յետոյ գիւրին է մարդ խրկելը: Այս օրինակ պատասխանելով մեր գլխուն տակ կացուղ բարձեր կը դնէին, եւ ոչ երբեք մեզ ծառայութիւն մը ընել կ'ուզէին, ինչպէս եւ քեզ իմացանք:

Մենք աւելի երկիւղ կը կրէինք Ը – սար–Ամպայի իշխանէն, որ չըլլայ թէ իր Հօրեղբօր որդւոյն Կապրօ Մեսրոպ Ալէմին ապստամբութեան վրայ՝ ինքն ալ ապստամբի: Ասիկայ Թէոդորոսի իշխաններէն մէկն էր, եւ Ոսկէ երկրին կ'իշխէր, որ սահմանակից է Կոճամի, եւ մեր իշխանը ատոր հետ խիստ յարաբերութիւններ ունենալով եւ ընծաներ խրկելով՝ կասկածանքի տակ էր, եւ երբեմն իւր գործքերն ալ կը յայտնէր ապստամբութեան տրամադիր ըլլալը: Ատոր համար մեր քովն եղող մարդուն, զոր Շէխ – Ճիւմա հետերնիս դրած էր՝ թագաւորին ներկայացընելու համար մեզի, աղաչեցինք որ չուտով մէկը ճարէ գանոյ գիր մը հասցընելու Թէոդորոսին ձեռքը. բայց նա ալ կարող չեղաւ բան մը ընել գետերուն յորդութեան պատճառաւ:

Հապէշու երկիրը մտնելնէս իվեր անոնց համակրութիւնը ստանալու համար քիչ չատ պարգեւներ կը նուիրէինք անոնց գլխաւորներուն, ինչպէս նաեւ Ըսար – Ամպայի իշխանին եւ հոն գտնուող մեծերուն գացած ժամանակնիս ընծայեցինք, որուն ճերմակ խատ եւ որուն գունաւոր մետաքսէ էնթարիցու, եւ ուրիշ տեսակ տեսակ կտաւեղէններ (պատմածներ) ինչպէս որ վարժեցուցած էին պիրենք այն կողմերը գնացող Ճիսուհան եւ Անկլիքան քարոզիչներն եւ ուրիշ Եւրոպացիք, որոնց մինչեւ ան – դամ վատօք, հրացան եւ դրամ պարգեւելին լսեցինք: Արպ'ամպայի իշխանը այս սովորութեան համեմատ անուղղակի կերպով մը պարգեւները *խնդրեց* մեզմէ, եւ մենք ականջ կ'մօք եւ աւելի յերկիւղէ սոսկալի կարմիր ծաղկեայ կերպասէ ուրթ կանգուն երկու էնթարիցու տուինք իրեն եւ իւր փոխանորդին. նոյնպէս իրենց արժանաւոր դասած մարդկանց ալ ստորին տեսակ ընծաներ եւ ոսկի դրամական պարգեւներ խրկեցինք:

(Շար.)

ՅԱՌԱՋ

ԾՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN — 17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Rédaction et Administration — Téléphone : Claciere 15 – 70
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ — Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ ԵՒԱՄՍԵԱՅ

Ֆրանսա եւ գաղութները	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՈՒՐԲԱԹ 23 ՕԳՈՍՏՈՍ VENDREDI 23 Août 1935

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԽՄԲԱԳԻՐ՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

11 ՏԱՐԻ — 11e Année No. 2890

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՈՒՐԻՇ ԲԱԽՏԱԿԻՑՆԵՐ ԵՒ ԻՐԵՆՑ ԳՈՐԾԵՐԸ

Մինչ այս տողերը կը գրենք, Սիոնական Համագումարը ժողովի նստած է Զուիցերիոյ մէջ։

Անհրաժեշտ չէ սպասել ժողովին փակման, պարզելու համար կարգ մը թելադրիչ իրողութիւններ։ Բոլոր համեմատութիւնները պահելով հանդերձ, կը կարծենք թէ այդ իրողութիւնները կրնան բանալ մեր միտքը, իբրեւ իրագիտական դասեր։

Հաստատուած՝ 38 տարի առաջ, Սիոնական շարժումը դարձեր է ոչ միայն խարիսխ, այլ եւ հիմնական դաւանանք հրեայ ժողովուրդին համար։

Անոպատ՝ իր նիւթական եւ բարոյական ուժով, ցրուած երկրէ երկիր, այդ ծաւալուն կազմակերպութիւնը տեսակ մը «անհայրենիք պետութիւն» է, որ կը ձգտի մէկ դրօշի տակ համախմբել հրեայ ժողովուրդը, իր իսկ հողին վրայ արժեցնել անոր քաւունքներն ու յատկութիւնները։

Համագումարին յանձնուած տեղեկագիրները կը հաստատեն թէ շարժումը կ'աճի ամէն տեղ, եւ՛ նիւթական եւ՛ բարոյական տեսակէտով։

Ամէն տարի մեծ գումարներ կը տրամադրուին ունեւոր անհատներու եւ մանաւանդ ընկերութեանց կողմէ, կազմակերպութիւնը զօրացնելու եւ հրէական հայրենիքը հիմնաւորելու, ընդարձակելու համար։

Տարեկան անդամավճարներն ալ, որոնք հիմնուած են շատ հասկէտ մը վրայ, բազմութիւն եւ դրամ կ'արտադրեն։ Տեղեկագիրը կը հաշուէ 900,050 մանր տարեվճար (չէքէլ), յիսուն տարբեր երկիրներու մէջ։

Այսպէս տարուէ տարի աճելով, ահաւասիկ 19րդ ընդհ. ժողովն է որ կը գումարէ սիոնական կազմակերպութիւնը։ Այս անգամ 457 պատուիրակներ կը մասնակցին, որոնց ընտրութեան մէջ մեծ դեր կատարած են խոնարհ բազմութիւնները։ Այդ 457 պատգամաւորներուն մէջ աշխատաւորական տարրերը ունին 217 ներկայացուցիչներ, բուն սիոնականները՝ 144, ուղղափառները՝ (Միզրահի) 70 եւն.։

Կան ուրիշ հոսանքներ ալ, փոքրամասնութեան մէջ մնացած, բայց միշտ կենդանի։

Արդ, եթէ սիոնական շարժումը անընդհատ կ'աճի ու կը ծաւալի, եթէ իր ձեռնարկները անմիջապէս ժողովրդականութիւն կը գտնեն, գլխաւոր պատճառներէն մէկն ալ բաղկացուցիչ տարրերուն հասուն եւ հաստատուն համերաշխութիւնն է։

Ամէնէն մոլեռանդ հոսանքն ալ ինքն իրեն թոյլ չի տար հիմնականին հետ, կամ ակադեմական ժամանց ներ ստեղծել, երբ կեանքը եւ մանաւանդ հալածական ժողովուրդին կացութիւնը գործ կը պահանջեն։

Այդ առողջ եւ իսկապէս հայրենասիրական ուղղութեան շնորհիւ է որ, կազմակերպութիւնը կրցած է լայնօրէն աշակցիլ եւ Գերմանիոյ փախստական Հրեաներէն 30,000 հոգի տեղաւորել Պաղեստինի մէջ։

Այդ առաքինութեան հետ, կազմակերպութիւնը կը ցուցնէ ուրիշ երկու արժանիք,— իրատեսութիւն եւ յարատեւութիւն։

Ո եւ է Սիոնականի համար գաղտնիք չէ թէ՝ աշխարհի 11–13 միլիոն Հրեաները, մանաւանդ անոր աշխատաւոր բազմութիւնները — բուն ժողովուրդը — մասնուած են անստուգութեան։

Տեղ մը տնտեսապէս կը ճնշուին, տեղ մը կը վտարուին, ուրիշ վայրերու մէջ կը ծիւրին պարբերական չարդերու եւ աւարառութեանց մղձաւանջին տակ։

Արդ, ո՞ւր է ելքը,— սեփական տուն։ Հայրենի՛ք։

Ատոր կորիզը հաստատած են արդէն, Պաղեստինի մէջ, շնորհիւ Մեծն Բրիտանիոյ հովանաւորութեան եւ իրենց գործօն աջակցութեան։

Կազմակերպութեան հիմնական ճիգն է եղած՝ բոլոր աչքերն ու թեւերը ուղղել, կեդրոնացնել այդ խարիսխին վրայ, որ թէեւ իրենց ուզածը չէ, բայց միակ ելքն է։

Այդ քաղաքականութեան չնորհիւ, արտասահմանի հրէութիւնն ալ ոչ միայն կը տոգորուի հայրենասիրական ներշնչումներով, այլ եւ կը դաստիարակուի քաղաքականապէս։ Կը խմորուի, գիտակցօրէն կը համախմբուի միեւնոյն խոհլին կամ դրօշին չուրջ։ Ապա ուրեմն կ'ամբապնդէ իր ինքնապաշտպանութեան խարիսխը նաեւ օտարութեան մէջ։

Այս պատկերը որ եւ է բան չի՛ թելադրեր ձեզի — միշտ պահելով համեմատութիւնները։

Եթէ 11–13 միլիոն թափառական Հրեան անհրաժեշտ կը դանէ ամփոփուիլ հիմնական ծրագրի մը չուրջը, մէկ ձեռքով չէնցնել եւ ամփոփուիլ հիմնական ծրագրի մը չուրջը, մէկ ձեռքով չէնցնել եւ ընդարձակել հայրենիքը, իսկ միւսով՝ մեղմացնել օտարութեան չարիքները, իմո՞ւ պարտականութիւն կ'ինկնայ Հայուն։ Մանաւանդ որ, մեր համբանքը ոչ մէկ համեմատութեան կրնայ դրուիլ հրէականին հետ։

Համբանքի եւ նիւթական հարստութեանց տարբերութենէն զատ, մնացեալ հանգամանքներով միեւնոյն կացութիւնը կը ներկայացնեն երկու ժողովուրդները։

Հրեան ալ հայրենիքի կորիզ մը ճարած է, Հայն ալ։ Ան ալ կը հալածուի, մենք ալ։ Անոր սրտին վրայ եւս բացուած են լայն վէրքեր։

Եւ սակայն, ո՛րքան խոր տարբերութիւններու կը հանդիպինք, երբ նկատի կ'առնենք ոգին եւ գործելու եղանակները։

Շ.

Հ. Յ. Դ. ԱՐԵՒՄՏ. ԵՒՐՈՊԱՅԻ ԺԳ. ՇՐՋԱՆԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎԻՆ ՓԱԿՈՒՄԸ

Զորեքշաբթի օր, խանդավառ ու համերաշխ մթնոլորտի մէջ վերջացաւ Հ. Յ. Դաշնակցութեան Արեւմտ. Եւրոպայի 13րդ Շրջանային ժողովին աշխատաւճիռները։

Մէկ շաբթուան ընթացքին մանրամասն ճնշուեցան կուսակցական, ազգային եւ հաղաքական հարցեր եւ հուէարկուեցաւ յառաջիկայ գործունէութեան ուղեգիծը։

Նոյն երեկոյ, պատգամաւորներուն ի պատիւ տրուեցաւ ընթրիք մը, որու ընթացքին խօսուեցան ջերմ բաժակաճառեր, Դաշնակցութեան գաղափարներու եւ աշխատաւճիռներու մասին։

Միջանկեալ եղան երգեր ու արտասանութիւններ։ Ընթրիքը վերջացաւ ուշ ատեն, տաք մթնոլորտի մէջ։ Ընկերներն իրարմէ բաժնուեցան նոր եռանդով աշխատանքի լծուելու՝ կուսակցութեան եւ ազգի միջոցով՝ հայ ժողովուրդին ծառայելու համար։

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

Ի՞ՆՉ ԼՈՑՍ ՊԻՏԻ ԾԱԳԻ ԼՈՆՏՈՆԷՆ

»»»···«««

"ՇԱՏ ԾԱՆՐ Է ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ"

Ամրի մեղմ տրամադրութիւններ Իտալիոյ մէջ

Երէկ, հինգշաբթի, տեղի ունեցաւ Անգլիոյ նախարարական խորհուրդին արտակարգ նիստը։ Վարչապետ Պ. Պոլտուին Լոնտոն կանչած էր գլխաւոր նախարարները եւ ուրիշ իրաւասու անձեր, իտալեւհապէշական տագնապը լայնօրէն քննելու եւ վճռական որոշումներ տալու համար։ Ոչ մէկը կ'ուրանայ կացութեան ծանրութիւնը։ Նախկին վարչապետ Պ. Մաքտոնըլտ, որ Սկովտիա գացած էր օգափոխութեան համար, հազիւ Լոնտոն դարձած՝ հեռեւեալ յայտարարութիւնն ըրաւ.

— « Իրերու ներկայ վիճակը ամենածանրն է զոր տեսած ըլլանք 1914էն իվեր։ Շատ ծանր է կացութիւնը»։

Մինչեւ նախարարական խորհուրդին գումարումը, արտաքին նախարարը յաջորդաբար տեսակցութեան հրաւիրեց ոչ միայն բազմաթիւ ձեռնհաս անձեր, այլեւ նախկին նախարարներ,— Լօյտ Ճօրճ, Զըրչիլ, Լորա Սէսիլ, Աստորլիոյ, Քանատայի եւ Հարաւ. Աֆրիկէի ներկայացուցիչները, Եգիպտոսի մարզպանը, Լոնտոնի եգիպտական դեսպանը եւ ուրիշ ով որ կրնար օգտակար ըլլալ։ Կարելի է ըսել թէ տեսակ մը կայսերական խորհրդակցութիւն էր որ կը կատարուէր։ Աւելորդ է ըսել թէ բոլոր խօսակցութիւնները գաղտնի կը պահուին։ Բուն նախարարական խորհուրդի մասին ալ թերթերը չատ բան չեն գրեր, սպասելով պաշտօնական զեկոյցին, որ կրնայ 48 ժամ վերջը հրատարակուիլ։ Տեսակցութիւնները բուն գլխաւոր նպատակն էր ոչ միայն տեղեկութիւններ եւ կարծիքներ քաղել, այլեւ փոխադարձ լուսաբանութիւններ հաղորդել գաղթապետութեանց եւ զանազան խմբակցութեանց ներկայացուցիչներուն։ Այս բոլոր տեսակցութեանց ընթացքին, անգամ մը եւս հաստատուեցաւ թէ Մեծն Բրիտանիա չուզեր խախտել Ազգերու Դաշնակցութեան դիրքը։ Այս առթիւ ըսողներ եղան թէ կառավարութիւնը պիտի չկանայ սեպտեմբեր 4ին առջ գումարել տալ Ա. Դ. Խորհուրդը, բայց անհիմն էր այս տեղեկութիւնը։ Ընդհակառակն, մինչեւ սեպտեմբեր 4 եղած ժամանակամիջոցը հազիւ կը բաւէ, չարք մը խնդիրներ ուսումնասիրելու եւ որոշում տալու համար։

Ուրիշ կարեւոր պարագայ մը,— Անգլիա չուզեր որ եւ է կերպով խախտել Փրանքօ-Անգլիական գործակցութիւնը։ Սխալ է այն տեղեկութիւնը թէ անգլ. կառավարութիւնը ուղղակի չփման մէջ մտած է Հռոմի հետ, Փարիզի բանակցութիւններու ձախողումէն ի վեր։

Անգլիոյ նախարարները երկու մասի բաժնուած են, ճնշողական միջոցներու մասին։ Մէկ մասը համաձայն է որ այդպիսի տնտեսական միջոցներ ըլլան Իտալիոյ դէմ, եթէ ան ծայրայեղութեան դիմէ, իսկ ուրիշներ վտանգաւոր կը գտնեն այդպիսի քաղաքականութիւն մը։

Ամէն պարագայի մէջ, կենսական, իսկապէս արտակարգ ժողով մըն էր որ գումարուեցաւ երէկ առտու, Լոնտոնի մէջ։ Այդ ժողովին ելքէն կախում ունի իտալեւհապէշական վէճին լուծման եղանակը։

Միացեալ Նահանգներու չեզոքութիւնը

Մ. Նահանգներու ծերակոյտը օգոստոս 21ին միաձայնութեամբ քուէարկեց օրէնք մը, որ բացարձակ չեզոքութիւն կը թելադրէ Իտալիոյ եւ Եթովպիոյ պարագային։ Ահաւասիկ օրէնքին տրամադրած պատերազմի պարագային։ Արգիլել ամերիկեան զէնքերու եւ ռազմանիւթի արտածումը պատերազմիկ ազգերուն։— 2. Մ. Նահանգներու ռազմանիւթի բոլոր արտածիչներն ու ներածիչները պէտք է մասնաւոր արտօնագիր ունենան։— 3. Ամերիկեան հպատակները իրենց վնասով պիտի ճամբորդեն պատերազմիկ ազգերու նաւերուն մէջ։— 4. Պատերազմիկ ազգերուն նաւերը չպիտի կրնան ուտեստ եւ վառելանիւթ ստանալ ամերիկեան նաւահանգիստներու մէջ։

Օրինագիծը մօտերս պիտի ներկայացուի ներսէ. ժողովին։ Տարակոյս չկայ թէ պիտի վաւերացուի, նկատի առնելով տիրող տրամադրութիւնները։

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԱՌՕՋԱՐԿԻՆ ԱՌԱՋԱՐԿԸ

»»»···«««

Հետեւեալ տողերը նոյնութեամբ կ'արտատպեմ եգիպտոսի ռամկավարաներու պաշտօնաթերթէն։ (Հարցը Բարեգործականի մասին է)։

— « Ուրիշ կարեւոր դիտողութիւն մը, գործօն տարրին անբաւականութիւնը։ Վարչական մարմիններու, ժողովներու, եւն.ի մասին Միութիւնը լաւագոյնս կազմակերպուած կազմակերպութիւն է, մինչդեռ վարիչներու եւ գործիչներու տեսակէտով նոյն խիստ չեմնմնայ։ Միութիւնը այսօր հազարաւոր անդամներէ բաղկացած եւ կարելի չէ զայն վարել պատուականալ ժողովականներով, այլ անպայման պէտք զգալի է վարիչներու, պաշտօնեաներու եւ գործիչներու, մանաւանդ այն թուականէն սկսեալ երբ Միութիւնը իր ծրագրին վրայ աւելցուց, կրթական, մարզական եւ այլ գործունէութիւններ։ Այս առթիւ ծանօթ առարկութիւնը, ծախսուց հարց, պէտք է ղաղրի գոյութենէ, պէտք չէ կարեւորութիւն տալ հակառակորդներու քննադատութեանց թէ Միութիւնը մեծածախս է։ Իր հրապարակ հաշիւները որոշ ցոյց կուտան թէ Միութիւնը, ընդհակառակն, պէտք եղածէն աւելի խնայասէր է եղած։ Անհրաժեշտ է ունենալ մէյմէկ վարիչներ, իւրաքանչիւր շրջանակի համար, քարտուղարներ մասնաճիւղերու համար եւ գործիչներ հրապարակը։ Աւելի քան վստահ ենք թէ ըստեղծուելիք այդ ծախսերը բաղմապատիկ աւելի արդիւնքներ պիտի արձանագրեն Միութեան հաշուեկշռին եւ մանաւանդ Միութեան հանդէպ ունեցած համակրութեան մէջ։ (Արեւ., 2 օգոստոս)։

Որքան կրցած եմ հետեւիլ, ուրիշ ռամկավար թերթեր ալ նոյնիսկ խրատներ եւ թելադրութիւններ կը տեղացնեն, ատենէ մը ի վեր։

Միեւնոյն ատեն, անոնք փափուքներ կը սահեցնեն, որպէսզի Միութիւնը չխարուի «Հակահայաստան եան» տարրերէ։

Մինչեւ այսօր ալ, անոնց խելքը չէ հասած թէ Բարեգործականի նախաձեռնութեամբ կազմուած «Միացեալի» մը մէջ ինչպէս տեղ կը տրուի «Քշնամի» տարրերու։

Բարեգործականի եւ Հայաստանի «բարեկամ» ռամկավարներու լեզուն եւ թելերը լայնօրէն բացուեցան այն օրը երբ Հ. Բ. Ը. Միութիւնը մէջտեղ դրաւ իր կրթական ծրագիրը.— այսքան անմիտ եւ գրգռիչ։

Հիմա որ Բարեգործականը կը փորձէ ոստոստել նաեւ մարզական եւ ընիտասարդական գետնի վրայ, չափ չունի բարեկամներուն ցնցութիւնը։

Եւ ահաւասիկ առաջարկ՝ հինգ ռամկավարներ շրջանակներ կազմելու, գործիչներ եւ հարստուղարներ պահելու, բարեգործականի կազմակերպական մեքենան ընդարձակելու եւ··· իւղոտելու։

Միայն մէկ բանի կը զարմանամ։

Եթէ Բարեգործականի կեդր. վարչութիւնը կամ ընդհ. ժողովը ընդունի այս առաջարկները, այն ատեն ինչ պիտի բանին ռամկավար գործիչներն ու ճառախօսները։

Աւելի լաւ չէ՞ ռամկավարներու կազմակերպական մեքենան լուծել Բարեգործականի գրասենեակին մէջ։ Կամ փոխադարձաբար։ Թէ խնայո՞ղական կ'ըլլայ եւ թէ··· բազմակողմանի։

ՎԱՀԷ

«Մեսի թշնամի չեմ Մեծն Բրիտանիոյ»

Անգլիոյ նախարարական խորհուրդին գումարման առթիւ, ուշադրաւ է իտալական մամուլին բռնած դիրքը։ Շաբաթներէ ի վեր, բոլոր կարեւոր թերթերը բուռն բանավէճի մը բռնուած էին անգլիական մամուլին հետ, եւ բացորոշապէս կ'ամբաստանէին Անգլիան։ Զորեքշաբթի օր, «Ճիօրնալէ տ'Իթալիա», որ Իտալիոյ արտաքին նախարարութեան բերանը կը համարուի, ուշագրաւ խմբագրական մը գրեց, փաղաքշական խօսքեր ուղղելով Մեծն Բրիտանիոյ։ Յօդուածը կարեւորութիւն կը տանայ նաեւ անոր համար որ, մամուլի վերահսկողութիւնը յայտարարած է թէ թերթ պաշտօնական հանգամանք չունի, սակայն յայտնած միտքերը կը համապատասխանեն կառավարութեան տեսակէտներուն։

Իտալական թերթը կը գրէ։— «Ամէն բանէ առաջ, հաստատուած է թէ երբեք որ եւ է ընդհանուր թշնամութիւն չէ եղած Իտալիոյ եւ Բրիտանական կայսրութեան միջեւ։ Ճշմարիտ քաղաքականութիւնը միշտ ներշնչուած է Անգլիոյ հետ սրտակից եւ գործօն գործակցութեան մը գաղափարէն։ Այդ գործակցութիւնը իր անհրաժեշտութիւնն ունի Եւրոպայի մէջ։ Սակայն, իտալական տեսակէտով, պէտք է տարածուի նաեւ աշխարհի բոլոր կողմերը, մէջն ըլլալով Միջերկրական»։

Խմբագրականը այս առթիւ կը յիշէ այն աջակցութիւնը զոր Իտալիա ընծայեց Անգլիոյ, երբ ըմբոստութիւններ ծագեցան Սուդանի եւ Սոմալիլենտի մէջ։ Իր տեսակէտով, երբ Իտալիա տեղաւորուի Եթովպիոյ մէջ, վերջնապէս խաղաղութիւն պիտի հաստատուի բրիտանական գաղթավայրերու սահմաններուն վրայ, քաղաքակրթութիւնը պիտի տարածուի չրջանի մը մէջ որ տակաւին վտանգաւոր է եւրոպական ազգերուն համար եւ վերջապէս գոհացում պիտի գտնեն Իտալիոյ գաղթային օրինաւոր պահանջները։ «Մեծն Բրիտանիոյ աչխարհակալները, որոնք ահա գին կայսրութիւն մը չինած են մարդկային ցեղի ամէնէն ամուր աոաքինութեանց՝ գաղափարականութեան, քաջութեան, յարատեւութեան եւ կարգապահութեան վրայ, անշուշտ կ'ընդունին Իտալիոյ պահանջներուն օրինաւորութիւնը. այն Իտալիոյ որ իր կարգին բարոյական մեծ գործեր կատարած է»։

Գաղաքական չրջանակներու մէջ այս խմբագրականը կը համարուի յառաջարան մը բանակցութեանց վերսկսման եւ հապէշական վէճին խաղաղ լուծման։ Արդարեւ, կարգ մը վարիչ չրջանակներու մէջ կը կարծեն թէ չարունակ մերժելով Անգլիոյ առաջարկները, որոնք վերջի վերջոյ կը ձգտին քաղաքական եւ անտեսական վերահսկողութիւն մը հաստատել Եթովպիոյ վրայ, իտալական կառավարութիւնը անդարմանելի հարուած մը պիտի տայ արեւմտեան պետութեանց համերաշխութեան։ Միւս կողմէ, այդ չրջանակները դիտեն որ եթէ Իտալիա զինուորական ընդարձակ եւ երկարատեւ գործողութեանց ձեռնարկէ Ափրիկէի մէջ, ահագին կորուստներու պիտի մատնուի ազգային անտեսութիւնը։

Մտաւորականներու եւ բանուորներու բողոք

Փարիզի Հակաֆաչական մտաւորականներու կոմիտէն հանրագրութիւն մը խմբագրած է, «Մուսոլինիի սարքած պատերազմին դէմ»։ Հանրագրութիւնը արդէն իսկ տորագրուած է յանուն 8000 ֆրանսացի մտաւորականներու եւ պիտի տորագրուի

(Շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՀՕԳԵ ԵՒ ԻՐ «ԳՈՐԾԸ»

— Վերջը տրեցինք, որ ինչպես ամեն տարի, այնպես էլ այս տարի Ամերիկայի հայ բանվորները մեծ ոգևորությամբ ընդունեցին Մոսկվայի «Հայ բանվորի» կոչը՝ հավաքելու 200,000 ռուբլի Մոսկվայի հայ բանվորների համար նոր տուն շինելու համար։ Ամերիկայի հայ բանվորները 64 տարածքներից հավաքել են ավելի քան 30 հազար ռուբլի։ Այդ գումարի մեծ մասը ուղարկված է արդեն Մոսկվա։ Ամերիկայի հայ բանվորները ուրախ են, որ իրենց հավաքած գումարով կկարողանան Մոսկվայում մի նոր տուն շինել, որ կկոչվի «Ամերիկահայ բանվորների տուն»։

Ամերիկայի հայ բանվորները ոչ միայն ուրախ են, որ իրենց հավաքած գումարով նոր տուն կշինվի Մոսկվայում, այլև հպարտ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՅՈՒՇԱՔԱՐԱՆԻ ՀԻՄՆԱԴՐԱՄԸ

Վիեննա, 30.4.1913

Ստացել ենք հետևյալ նամակը.

Ամենայն հարգանաց և խոնարհության հետ կը խնդրեմ ձեզմե, որ ինձ ալ ընդունիք ձեր պատվական թերթի բարեկամներուն շարքը։ Ես ալ ձեզի պես ազգասեր եմ և ձեր ազգային գործերուն մեծ հետաքրքրություն ցուցնելով՝ կը փափաքիմ ձեզի հետ միասին ալ ես ծառայել մեր ազգին։ Ես ալ ձեզի պես կը ցավիմ մեր ազգին վրա եկած դժբախտություններուն համար և կը ջանամ ինչ որ կարելի է ընել մեր ազգին օգտին։ Ես ալ ձեզի պես կը ցանկամ, որ մեր ազգը ալ ուրիշ ազգերու պես լուսավորության հասնի և ինքզինքը ճանչնա։ Ես ալ ձեզի պես կը ցանկամ, որ մեր ազգին մեջ ալ ուրիշ ազգերու պես ուսումնական հաստատություններ բացվին, ուր մեր ազգին զավակները կարենան ուսանիլ և ազգին ծառայել։ Ես ալ ձեզի պես կը ցանկամ, որ մեր ազգին մեջ ալ ուրիշ ազգերու պես գրական ընկերություններ հիմնվին, ուր մեր ազգին զավակները կարենան գրական ասպարեզի վրա երևնալ

«ԲԻՍԱՍԵՒԱՑ ՊԱՏԿԵՐԱՏՈՒՆ Ի ՂՎԻՆԹՍԱՆԸ»

Գրքից՝ Տիգրան Վրդ. Նախիջեւան

Այս պատկերատուն ստեղծուած է Ղվինթսանի հայ գաղութին կողմէ, որ Ղվինթսան քաղաքին մէջ կը կազմէ հազարի մօտ հոգի։ Ան կը գտնուի Ղվինթսանի Ս. Ստեփանոս եկեղեցւոյ մէջ։ Ներկայիս հոն կը գտնուին 21 նկարներ, որոնք կը ներկայացնեն Աստուածաշունչի տարբեր դրուագներ։ Նկարները պատուիրուած են Ամերիկայի մէջ ապրող հայ նկարիչ Ռ. Պիլեզիկճեանէն։

Ներկայ գրութիւնը կը պարունակէ Ս. Գրոց 21 նկարներուն նկարագրութիւնը։ Ամէն նկարի համար նախ կը տրուի Աստուածաշունչի համապատասխան հատուածը, ապա՝ նկարին նկարագրութիւնը։ Ներկայ գրութեան մէջ կը գտնենք նաեւ Նեղոս գետի ափերուն գտնուող հնագիտական յուշարձանները, որոնք կը ներկայացնեն Եգիպտոսի հին քաղաքակրթութեան մնացորդները։ Ասոնք ալ նկարազարդուած են։

Գիրքը կը վերջանայ Ղվինթսանի հայ գաղութի պատմութեան համառօտ ակնարկով։

Գիրքը կը ներկայացնէ նաեւ Ղվինթսանի հայ գաղութի ներկայացուցիչները, որոնք նուիրատուութիւններ ընելով՝ նպաստած են պատկերատունի կառուցման։

Գիրքը կը գտնուի Ղվինթսանի Ս. Ստեփանոս եկեղեցւոյ մէջ։

ԱՐԱՒԱՒՏԻ ՅԱՒԱՏԱՐԱՏԱԿ ՄԱՍԻՆ

Օգոստոս 21ին փոխադրուեցաւ Վրկ. Ս. Լուսաւորիչ եկեղեցւոյ Արաւաւտի յաւատարակ մասին հոգեհանգստեան պաշտօնը։ Ներկայ էին մօտ 46 հոգի, որոնց մէջ կային նաեւ Ս. Աթոռոյ Մայր Հայրապետական Փոխանորդ Գերշ. Տ. Տ. Եղիշէ արքեպիսկոպոս Դուրեան, Ս. Աթոռոյ Ներկայացուցիչ Գերշ. Տ. Տ. Գարեգին եպիսկոպոս Յովսէփեան, Ս. Աթոռոյ Տնտեսական Վարչութեան Տեսուչ Գերշ. Տ. Տ. Սահակ եպիսկոպոս Խաչատ

ՀԱՐԱՁ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)
ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,—

17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Claciere 15 – 70

ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃՑԱՄՍԵԱՑ ԵՌԱՄՍԵԱՑ

Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՇԱԲԱԹ 24 ԳԻՇՈՏՈՍ SAMEDI 24 Août 1935

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

11 ՏԱՐԻ — 11e Année No. 2891

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԵՐԿՈՒԻ ԽՕՍՔ

ԵՐԿՈՒԻ ՏԱՐԲԵՐ ՁԱՄԲԱՆԵՐ

Ինչո՞ւ Հրեան կը յաջողի համախմբուիլ հիմնական ծրագրի մը չուրջը, չնորհիւ իր «Սիոնական»ին, իսկ մեր մէջ կազմալուծումն է որ կը զարգանայ, տարուէ տարի:

Ինչո՞ւ անոնց Ազգային Տունը կը զառնայ միացման կէտ, իսկ մեր մէջ՝ աղբիւր անվերջ բանավէճերու եւ ջլատիչ պայքարներու:

Ինչո՞ւ անոնք, Սիոնականները, կը յաջողին ընդհ.ժողով գումարել ամէն տարի, իսկ մենք ոչ իսկ պարզ խորհրդակցութիւն մը կրցած ենք սարքել 1922էն իվեր, երբ ցիրուցան քչուեցանք ցամաքէ ցամաք:

Եթէ յաջողինք միայն այս հարցերուն պատասխանները գտնել, պաղարիւն վերլուծումով, մեծապէս պիտի պայծառանար հանրային մթնոլորտը:

Դժբախտաբար, մենք տակաւին հասունցած չենք այդպիսի փորձի մը համար: Ապա ուրեմն ոչինչ կարելի է փոխել արեւելեան կամ արեւմտեան ճակատին վրայ:

Եւ այս ահասոսութեան կամ ապիկարութեան գլխաւոր պատճառն այն է որ, մենք՝ արմատախիլ գաղթականներս, տակաւին չենք ըմբռներ մեր կացութեան ողբերգութիւնը:

Չենք ըմբռներ, չենք համարձակիր սերտել ոչ անցեալն ու ներկան, ոչ ալ գալիքը:

Ահաւասիկ տասնըհինգ տարի է որ մեղքերու նուազուրդ եւ լուսաւորեան աճուրդ կը կատարենք, առանց անդրադառնալու թէ ինչ որ կը ծառայէ ճակատ ճեղքելու եւ անվրպետ բանալու, կամ պատմութեան քնական ընթացքը չեղեցնելու, ամէնէն առաջ թշնամին կ'ուրախացնէ:

Այլապէս, մենք ինչո՞ւ պիտի նախանձէինք թափառական Հրեային, որ, ինչքան ալ գօրաւոր ըլլայ համրանքով եւ հարստութեամբ, չի կրնար մեզի ասպարէզ կարդալ ուշիմութեամբ կամ յարատեւութեամբ:

Տեսէք, Սիոնական կազմակերպութիւնը իրրեւ հիմնական գաղափարախօսութիւն հետապնդելով ներգաղթը, անոր յաջողութեան եւ ծաւալման համար կը գործէ լայն ճակատի մը վրայ:

Նախ, եռանդուն աշխատանքներ կը կատարէ արտասահմանի մէջ, կեդրոնացնելով բոլոր ճիգերն ու ազդիւրները:

Ցետոյ, ուղղակի բանակցութիւններ կը վարէ հոգատար իշխանութեան հետ, կարելի դիւրութիւններն առանալու եւ յարատեւ ելոյթն մղում տալու համար ներգաղթին:

Ուրեմն աշխատանք ներսէն եւ դուրսէն, համաձայն կանխորոշ ծրագրի մը:

Ամուր կանգնած՝ այս գետնին վրայ, Սիոնական կազմակերպութիւնը անչուշտ ցնորքներ չէ որ կը հետապնդէ, երբ կը յայտարարէ համագումարին մէջ, իր աշխատաւորական հաստուածին առաջնորդին բերնով.

— «կարելի է մէկ միլիոն Հրեաներ տեղաւորել Պաղեստինի մէջ, առանց որ եւ է կերպով ազդելու հաստատուած քնակչութեան վրայ: Սիոնականութիւնը վերջնական լուծումն է ամբողջ հէական հարցին եւ ոչ թէ Հրեաներու մէկ մասին: Հրեայ գաղթականներուն մեծ մասը պէտք է ըլլան բանուորներ, ոչ թէ առեւտրականներ կամ ազատ ասպարէզներու հետեւողներ, որովհետեւ առ ճուազն մէկ երրորդը հողին պիտի կապուին»:

Ան որ այս խօսքերը կ'արտասանէ — անդամ Սիոնական կազմակերպութեան Երուսաղէմի Գործադիր Կոմիտէին, — միեւնոյն ատեն կը յանձնարարէ ամուր պահել գործակցութեան կապերը հոգատար իշխանութեան հետ, իբրեւ լաւագոյն ելքը ներգաղթի յաջողութեան:

Այժմ բաղդատեցէք այս մէկ հատիկ պարագան՝ մեր իրականութեան, հայկական ներգաղթի քաղաքականութեան հետ:

Լուրջ տարբերութիւններ կ՚ն երկու ժողովուրդներու «Ազգային Տուներ»ուն միջեւ:

Ոչ: Եթէ կ'ուզէք, տարբերութեան կէտը նպաստաւոր է մեզի համար:

Երկուքն ալ, Հրեաններն ու Պաղեստինը, ենթակայ են հոգատարութեան, բայց մինչ Հրեաները իրենց դիմացն ունին ատարութեան, որ կը հարկադրէ զանոնք ամէն ջանք ընել ներգաղթի քաղաքականութեան հետ:

Արդ, ինչո՞ւ անդին ազգային հիմնական քաղաքականութիւն է դարձած ներգաղթը, իսկ մեր մէջ՝ ծաղրանկարի վերածուած:

Մէկ հիմնական պատճառով.— Երուսաղէմի մէջ բազմած իշխանաւորը — քաղքենի աշխարհակալ — Պաղեստինը հոչակած ըլլալով Հրէական Ազգային Տուն, ընդ առաջ կ'երթայ ծրագրին գործադրութեան: Երբեմն աւելի, երբեմն պակաս, բայց միշտ հետեւողական: Եւ միշտ նկատի առնելով Արտասահմանի հանրային կարծիքը, լսելով անոր տեսակէտները ու բաղձանքները:

Մինչդեռ, Երեւանի մէջ նստած իշխանաւորը, որ կը կոչուի բանուորա – գիւղացիական, իր վարած երկիրը կը նկատէ փոր – ձագաշա կամ ագարակ, իսկ հայկական Արտասահմանը՝ կթան կով:

Անոր համար ներգաղթը ոչ թէ հիմնական պահանջ է, այլ դրամագլուխ մարզանքի կամ սակարկութեան: Այդպատճառով ալ, եթէ բարեհաճի լսել Հայկական Արտասահմանի ձայնը, կը լսէ համաձայն իր սիրած եղանակին:

Հրեան գործակցութեան սրբազան ուխտն է որ կը կնքէ, ներգաղթի եւ վերաշինութեան դրօշին տակ: Երեւանը՝ հով կը ցանէ նոյն դրօշին տակ:

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԱՆԳԼԻԱ ՑՈՅՍԸ ԴՐԱԾ Է ԱԶԳԱԺՈՂՈՎԻՆ ՎՐԱՑ

Հինգ ժամ գաղտնի խորհրդակցութիւն

ԲՈԼՈՐ ԿԱՐԵԼԻ ՄԻԱՁՈՑՆԵՐԸ ՊԻՏԻ ՓՈՐՁՈՒԻՆ ՄԻՆՉԵՒ ՍԵՊՏ·4

Անգլիոյ նախարարական խորհուրդին արտակարգ նիստը տեւեց հինգ ժամ, կարճ ընդհատումով մը: Բացուելով հինգշաբթի առաւ ժամը 11ին, շարունակուեցաւ մինչեւ ճաշ, յետոյ վերսկսաւ նոյն թափով: Արդիւնքը: Ոչ մէկ պաշտօնական դեկոյց հրատարակուեցաւ, բացի այն յայտարարութենէն որ կ'ըսէ թէ զէնքերու արտածման արգելքը պիտի չարունակուի թէ Իտալիոյ եւ թէ Եթովպիոյ համար: Խորհրդակցութեանց մասնակցող նախարարներն ալ, 22 հոգի, անմիջապէս վերադարձան իրենց որոշած վայրերը, չարունակելու համար օդափոխութիւնը: Վարչապետ Պ. Պոլտուին նորէն էքս – լէ – Պէն գնաց:

Հակառակ տիրող վերապահութեան, կը հաստատուի թէ անգլիական կառավարութիւնը ամէն միջոց պիտի փորձէ, Ազգերու Դաշնակցութեան միջոցաւ լուծելու համար իտալեհապէշ հակամարտութիւնը: Այս առթիւ մեծ յոյսեր դրած է նաեւ Ֆրանսայի դարձակութեան վրայ: Կը թուի թէ ժողովին մէջ համաձայնութիւն չէ գոյացած ճնշողական միջոցներու գործադրութեան մասին: կամ գոնէ յստակ որոշումներ չեն տրուած: Կառավարութիւնը պարզապէս կը յայտնէ թէ լիովին գիտակից է իր պարտաւորութեանց՝ Ազգաժողովին հանդէպ եւ հետաւորմութեամբ պիտի հետեւի անոնց: Դահլիճը նախընտրելի կը համարի իր բոլոր միջոցները փորձել Ազգերու Դաշնակցութեան միջոցաւ, քան կրկին դիմել դիմաց գալ Իտալիոյ հետ՝ ուղղակի բնդդիմութեամբ: Եթէ Ազգերու Դաշնակցութիւնը ձախողի, Անգլիա կրնայ լուսլ իր ձեռքերը: Լոնտոնի մէջ չատ լաւ կ'ըմբռնեն թէ լաւ տպաւորութիւն չի գործեր երբ միայն Անգլիա բնդդիմանայ Իտալիոյ պահանջներուն: Թէեւ, Մեծն Բրիտանիոյ աշխարհակալ տարրերը վտանգաւոր կը գտնեն Իտալիոյ արագ ծաւալումը Միջերկրականի մէջ:

Եթէ հաւանականութիւն չգոյանայ..

Թերթերը մասնաւոր հետաքրքրութեամբ կը պատմեն թէ հինգշաբթի օրուան ժողովի երկրորդ մասին մէջ, կէս օրէն յետոյ, խորհրդակցութեան կանչուած էր նաեւ Անգլիոյ օդանաւային ուժերու հրամանատարը: Դահլիճը ուզած է իմանալ անոր կարծիքը Մալթայի եւ Եգիպտոսի եւ ուրիշ ռազմական կայաններու օդանաւային պաշտպանութեանց մասին, որոնք սերտ կապ ունին Իտալիոյ ձեռնարկներուն հետ: Թղթակիցները լ զուր փորձեցին որ եւ է տեղեկութիւն քաղել օդանաւորմիղի հրամանատարէն:

Իրաղեկները կը պնդեն թէ Անգլիա բոլոր հաշտարար միջոցները սպառելէ յետոյ, երբ ներկայանայ Ա. Դ. Խորհուրդին, պիտի առաջարկէ գործադրել Ուխտին տրամադրութիւնները, մէկդի ըլլով ճնշողական միջոցները: Դահլիճը անգամ մը եւս հաստատած է այն քաղաքականութիւնը որ պարզուեցաւ օգոստոսի սկիզբը, երեսփ. ժողովին մէջ եւ որ Անգլիոյ քաղաքականութիւնը կը կապէ Ազգերու Դաշնակցութեան ուխտին եւ կնքուած դաշնագրերու տրամադրութեանց հետ: Այս տեսակէտին վրայ կանգնելով, Անգլիա մինչեւ սեպտեմբեր 4 չպիտի կատարէ որ եւ է գործողութիւն որ կրնայ աւելի լարել Իտալիոյ հետ եղած յարաբերութիւնները: Ուրիշ խնդիր, եթէ Իտալիա ինք գահավիժէ դէպքերը: Այս է մէկ պատճառը որ կը տիրող լուութեան, ինչպէս եւ զէնքերու արտածման դէմ ըրուած արգելքին վերահաստատման: Կը հաւատան թէ միեւնոյն մտահոգութեամբ առ այժմ առկախ ձգուած է Սուտանի, Քէնեայի եւ անգլիական Սոմալիլէնտի զինուորական ամրացման ծրագիրը, որ սեղանի վրայ է իտալեհապէշական տագնապին սառեցումէն ի վեր: Այս միջոցները եւ ուրիշ ձեռնարկներ ան – միջապէս կրնան գործադրուիլ որ եւ է առեն, երբ հաստատուի թէ խաղաղ լուծման ամէն յոյս կորսուած է: Դահլիճը մանրամասնօրէն քննած է այս բոլոր միջոցները, միաձայնութեամբ որոշում տալով անոնց գործադրութեան մասին, երբ հարկը պահանջէ:

Լոնտոնի պաշտօնական շրջանակներուն մէջ լաւատես չեն նախարարական արտակարգ ժողովէն վերջն ալ եւ անձկութեամբ կը սպասեն սեպտեմբեր 4ին, երբ կը գումարուի Ա. Դ. խորհուրդը:

Կառավարութիւնը մինչեւ վերջին վայրկեանը պիտի չարունակէ իր խօսակցութիւնները Ֆրանսական եւ իտալական կառավարութեանց հետ, անկարելին փորձելով: Մանաւանդ որ, իտալեհապէշական տագնապը ուղղակի կապ ունի Մեծն Բրիտանիոյ կայսերական եւ յատկապէս ափրիկեան քաղաքականութեան հետ: Հարաւ. Ափրիկէի գաղթապետութեան վարիչները հաչտ աչքով չեն դիտեր Իտալիոյ պայքարը՝ ափրիկեան ցեղերու դէմ եւ նոր աղդարարութիւններ ուղղած են:

Ինչպէս ըսինք, Անգլիա մեծ յոյս դրած է Ֆրանսայի վրայ, իր ջանքերուն յաջողութեան համար: Այդ առաջադրութեամբ, չուզեր որ եւ է ձեռնարկ կատարել առանց անոր գործակցութեան: Եթէ Ֆրանսա եւ Ազգերու Դաշնակցութիւնը ի դերեւ հանեն Անգլիոյ յոյսերը, Մեծն Բրիտանիա վերաքննութեան պիտի ենթարկէ հետաքրքրական ապահովութեան սկզբունքը, որուն վրայ հիմնուած է իր քաղաքականութիւնը, տարիներէ ի վեր:

Համաձայն Լոնտոնի թերթերուն քաղած տեղեկութեանց, եթէ հարկ ըլլայ ճնշողական միջոցներու դիմել, գլխաւորաբար պիտի փորձուին հետեւեալ երկու եղանակները.— 1· Որ եւ է կերպով մեռած եւ հանածոյ չտալ Իտալիոյ: 2· Փակել Սիւէզի ջրանցքը: Երկու միջոցներն ալ մասնագիտական եւ իրաւագիտական քննութեան ենթարկուած են դահլիճին կողմէ:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՅԱՐԳԱՑՆԻՔ ԹԷ ԱՆԱՐԳԱՆԻՔ

Երէկ խմբագիրը ինծի յանձնեց հետեւեալ նամակը·

— «Ֆրանսական բանակի հայ կամաւորական միութեան վարչական մարմինը, ի գիտութիւն հայ հասարակութեան կը յայտարարէ թէ՝ չկարող յանուն համերաշխական գաղափարին, մասնակցիլ 25 օգոստոս դափարին, մասնակցիլ 25 օգոստոս 1935 եւ ո՛չ ալ 1 սեպտեմբեր 1935ի հայ կամաւորներու եւ Մարտիկներու եւ ազգային կամաւորական միութեան, նոյն օրինակ, անզուգական հերոս Զօր· Անդրանիկի անմահ յիշատակին նուիրուած յարգանքի եւ ուխտագնացութեան ցոյցին, քանի որ վարչութեանս կողմէ համերաշխութեամբ միասին տօնելու գրական ջանքերը ապարդիւն ելած են»:

Այսպէս ուրեմն, ամէն տարի նոյն պատմութիւնը:

Անդրանիկ փէտ Լաշէզի մէջ թաղուեցաւ 1928 յունուարին:

Պատահաբար ուխտագնացութիւները կը կատարուէին, այս կամ այն միութեան կողմէ, մինչեւ 1933, երբ համատատուեցաւ Մարտիկներու եւ Կամաւորներու Միութիւնը:

Շատ չանցած, եղբ մը բացատրեցաւ այդ միութեան մէջ, եղբերով նաեւ տօնը:

Ուրիշ խօսքով, 1934ին երկու ամգամ ուխտագնացութիւն կատարուեցաւ Անդրանիկի գերեզմանին վրայ, մէկը՝ Կամաւորներու եւ Մարտիկներու սկզբնական, վաւերական միութեան, միւսը՝ անջատուած խմբակին կողմէ որ կը կոչուի «ազգային»:

Անոնք որ ներկայ եղած են այս վերջին միութեան ապրած ուխտագնացութեան, մինչեւ այսօր ալ չեն կրնար ճշդել, —ոստիկանները՞ թէ աւելի բազմաթիւ էին թէ այցելուները:

Եւ ահաւասիկ նոյն պատմութիւնը այս տարի եւս:

Կամաւորներու եւ Մարտիկներու Միութիւնը օգտուելու ճիգ հրապարակ կու կը ծանուցանէ թէ այս տարի ուխտագնացութիւնը պիտի կատարուի սեպտեմբեր 1ի կիրակին:

Այս առթիւ, յատկապէս կը խնդրէ «ազգ· մարմիններէն այդ օրը վերապահել բացառաբար ազգ· հերոսի յիշատակին»:

Ազդը հազիւ տեսած, միւս խմբակը «վայ» մը կ'արձակէ: Եւ ուխտագնացութիւն մըն ալ իճիը կը ծանուցանէ, օգոստոս 25ին, նախատեսելով բացառաբար պատիւը բաժնելով փրան – սական բանակի հայ կամաւորներու միութեան հետ:

Բուն կազմակերպիչները ամէն մի – ջոց կը փորձեն, որպէսզի անցեալ տարուան պատմութիւնը չկրկնուի: Լրջութեան հրաւէր մը կ'ուղղուի մասնաւորապէս Մշեցի խմբապետին, որ զինակից է եղած Անդրանիկի:

Մինչեւ հաճի մը օր առաջ, կը թը – ւէր թէ վէճը հարթուած է: Այսինքն պիտի ուենենանք միայն մէկ ուխտա – գնացութիւնը, սեպտեմբեր 1ին, մի – ասնաթար եւ արժանաւորութեամբ տօնելով հերոսին յիշատակը:

Ֆրանսական բանակի նախկին կա – մառրներու միութեան նամակը պաղ ջուր կը լեցնէ բոլոր միամտութեանց վրայ:

Ուրեմն, այս տարի ալ կիրճն է որ պիտի յաղթանակէ:

Ուրեմն, այս արմատախիլ ժողո – վուրդին մէջ ոչ իսկ գիւղապրները ի – րար կը հասկնան:

Ուրեմն, ազգային հերոսի մը յիշատակն անգամ բաւական զօրաւոր չէ, խելքի կանչելու համար խելացին ու անխելքը, օրինապահն ու խռովարարը:

Վ.Ա.Հ.

ԻՏԱԼԻԱ ՄԻՇՏ ԱՆՀԱՄԲԵՐ

«ԼԱՒԱԳՈՅՆ Է ԿԱԹՈԼԻԿ ՔԱՆ ՍՈՎԱՄԱՀ ՐԼԼԱԼ»

Հռոմի մէջ անձկութեամբ կը սպասեն Անգլիոյ յառաջիկայ քայլերուն: Պատասխանատուներու մէջ բացէ ի բացդիտակ կայ համոզումը թէ պատերազմը անխուսափելի է, եթէ ճնշողական մի – ջոցներ փորձուին: Թերթերն ալ այդ լեզուն կը գործածեն, հեղինակաւոր անձերու տառապագրութեամբ: «Եթէ Անգլիոյ ուզածը պատերազմ է, կը պատերազմինք: Մենք կորսնցնելիք բան չու – նինք: Ձունի՞նք այնպիսի գաղթավայրեր զոր կարենայ գրաւել Անգլիա: Մեծն Բրիտանիա կ'ուզէ՞ պատերազմիլ երկրի մը դէմ որմէ ուրիշ բան չպիտի կրնայ խլել բայց միայն տիրիկեան Ծրի – պոլիսը: Իսկ Անգլիա չատ բան ունի կորսնցնելիք»:

Կարծիքները կը տարբերին պատերազմի մը վերջնական ելքի մասին: Անչուշտ Իտալացիներու մեծ մասը կը հաւատայ յաղթա – նակին, մանաւանդ նկատի առնելով արբնթաց օդանաւերու եւ յա – ծանաւերու առաւելութիւնը: Սակայն յոռետեսները ալ պակաս չեն: Շատեր չեն հաւատար թէ Անգլիա կրնայ պատերազմի բռնել, քանի որ, եթէ յաղթէ իսկ, պիտի կորսնցնէ իր նաւային գերակշռութիւնը Միջերկրականի մէջ: «Մեր ականները սու – զանաւերը եւ ամբաձիգ օդանաւերու տորմիղը պիտի աչնչացնեն բրիտանական մարտանաւերը, պիտի խախտեն կայսրութեան ա – նդուլական դիրքը: Անգլիա յանձն կ'առնէ՞ այդպիսի վտանգ մը ճիշդ այն պահուն երբ ամէն ջանք կը թափէ իր ուժը պահելու համար Մ. Նահանգներուն, Ճափոնի եւ Ֆրանսայի հանդէպ»:

Իտալացիները վճռական են նաեւ ուրիշ տեսակէտով մը: Ա – նոնք կ'ըսեն·

— «Մենք աղքատ երկիր մըն ենք: Եթէ Անգլիա եւ Ազգերու Դաշնակցութիւնը պիտի փորձեն պաշարել եւ ջլատել մեզ, ինչո՞ւ չպիտի կռուինք: Աւելի լաւ չէ՞ մեռնիլ կռուելով, քան սովամահ սատկիլ ուրիշ պետութեանց կողմէ: Մենք գիտենք թէ ինչ կ'ու – զենք եւ արժէք չենք տար Մեծն Բրիտանիոյ կամ Ազգերու Դաշ – նակցութեան սպառնալիքներուն»:

⁂ Կիսապաշտօնական «Ճիօրնալէ տ'Իթալիա», որ առկի օր փաղաքչական խմբագրական մը գրած էր անգլեւիտալական յա – րաբերութեանց առթիւ, այս անգամ ուժգնօրէն կը դատապարտէ Անգլիոյ մոլեռանդ խաղաղասէրները, զանոնք անուանելով «հր – ձիզ հրշէջներ»: Ահա գլխաւոր մասերը այդ բուռն յօդուածին·

— «Մենք բաց կը խօսինք այդ կեղծ հրշէջներուն, որպէսզի կացութիւնը պարզուի եւ բոլորն ալ հասկնան իրենց պատասխանատուութիւնը: Անգլիոյ հապշտապ թերթերը Ազգերու Դաշ – նակցութեան չանթերը արձակելով մեր գլխուն, կը պահանջեն փակել Սիւէզի ջրանցքը, արտօնել զէնքերու ներածումը դէպի Եթովպիա եւն·: Այս բոլոր անօրինութիւնները պիտի կազմեն թշնամական արարքներ Իտալիոյ դէմ եւ իրր այդպիսին պիտի մերժուին Փաշական Իտալիոյ կողմէ: Թող իմանան բոլորը թէ այն անգլիական թերթերը որ ճնշողական միջոցներ կը պահանջեն, կը

(Շարունակութիւնը կարդալ Դ· էջ)

ՓՈՒՉԻՆ ԻՐ ՀՈՏԱՅԻՆ ՈՒ ՓՈՑԱՅԻՆ ՎԻՃԱԿԸ

ՍԿԶԲՆԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ ԵՒ ՏԵՍՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ

ԴԱՒԻԹ ՅԱՐԱՆՑԻ

Ամէն անգամ որ ընտրութեան նախօրեակին կը հանդիպիմ ընկերներու, որոնք ինծի կը հարցնեն, թէ ինչպէ՞ս պէտք է ընտրել, ինչպէ՞ս պէտք է քուէարկել, ես միշտ կը պատասխանեմ, որ ընտրելու համար նախ պէտք է գիտնալ, թէ ինչի՞ համար է ընտրութիւնը, ինչպէ՞ս կը կատարուի ընտրութիւնը, ինչպէ՞ս պէտք է քուէարկել, որպէսզի քուէն չկորսուի, եւ ապա միայն կարելի է ընտրել։

Ընտրութիւնը կը կատարուի համամասնական ներկայացուցչութեան սկզբունքով։ Ինչ որ նշանակում է, որ ընտրութեան ենթարկուող ամէն մի նահանգ կամ շրջան կը կազմէ մէկ ընտրական ցուցակ։ Ընտրողները կը քուէարկեն ոչ թէ առանձին թեկնածուների, այլ ցուցակների համար։ Ամէն մի ցուցակ կը ներկայացնէ որոշ կուսակցութիւն կամ խումբ։ Ընտրողները կը քուէարկեն այն ցուցակի համար, որ ներկայացնում է իրենց կուսակցութիւնը կամ խումբը։

Ընտրութեան ենթարկուող ամէն մի նահանգ կամ շրջան կը կազմէ մէկ ընտրական ցուցակ

Ի ՄԵՏՍ ԶՍՐԳՍՆՅԱՆ

— ● —

Արմավիր Ա[illegible]։ — Ե[illegible]։ — Ես ձեզ ասում եմ, որ ձեր ամուսինը ձեզ չի սիրում։

գործեն պատերազմի համար, պատերազմ մը որ Ափրիկէէն պիտի փոխադրուի Եւրոպա եւ աշխարհի ուրիշ մասերուն մէջ: Եթէ հարկ ըլլայ կռուիլ, պիտի ունենանք պատերազմ մը վճռական, անո – ղորմ, կործանում՝ ցամաքէն, ծովէն եւ օդէն,— ահա թէ ուր կր– նայ հասնիլ առնական եւ արդար զայրոյթով լեցուած ժողովուրդ մը, որ գիտակցութիւնն ունի իր դերին՝ պատմութեան առջեւ եւ որ կը պաշտպանէ իր ապրելու եւ աշխատելու իրաւունքը, ինչպէս եւ իր պատիւը: Այս սպառնալիք չէ ո եւ է մէկուն դէմ, այլ պա – տասխանը սպառնալիքին: Ոչ մէկ բան կրնայ կեցնել Իտալիան: Թող հրթիռ հրէչքները որոճան, սպասելով իրենց ծրագիրներու ար – դիւնքին: Անոնք աւելցուցած են, այն հաշիւը զոր Եթովպիա պի– տի վճարէ Իտալիոյ, ինչպէս եւ այն պատճառները որոնց հիման վրայ Իտալիա կը պահանջէ հիմնական եւ ամբողջական հատու – ցում »:

Իտալական հիւպատոս մը վիրաւորուեցաւ

Առջի օր մեծ յուզում տիրեց քաղաքական շրջանակներու մէջ, երբ հեռագիր մը կը ծանուցանէր թէ Ատոիս – Ապէպայի իտալա– կան հիւպատոսը ծանրապէս վիրաւորուած է, պատյտի մը ընթաց– քին: Բոլորն ալ կը կարծէին թէ հիւպատոսը զոհ գացած է Հապէշ– ներու յարձակման, բայց չուտով ճշդուեցաւ որ դէպքը հիւեանդ է արկածի մը: Հիւպատոսը որսի գացած էր Հապէշիստանի լեռ– ները, երբ իր հրացաններէն մէկը քննած ատեն, գնդակ մը թռաւ եւ մխուեցաւ թոքին մէջ: Կեանքը վտանգուած չէ, բայց վէրքը շատ նուրբ դործողութեան մը կը կարօտի:

Իտալական ռազմախուզներր 500000 զինուորով

Իտալական մեծ ռազմախոզները կը սկսին այսօր, մասնակ – ցութեամբ կէս միլիոն զինուորի, որոնք կեդրոնացած են Պրէննէր– ի մէջ (աւստրիական սահմանագլուխ): Մուսոլինի անձամբ պի– տի ղեկավարէ գործողութիւնները, որոնք պիտի կատարուին նո– րագոյն ռազմավարութեամբ եւ ամենավերջին սպառազինութիւն– ներով: Գործողութեանց կը մասնակցին նաեւ բազմաթիւ նախա– բարներ եւ պաշտօնատարներ, համաձայն իրենց զինուորական աս– տիճանին: Դէպի սահմանագլուխ տանող բոլոր ճամբաները խճող– ուած են զինուորական կարաւաններով: Ամէնէն կարեւոր ռազմա– փորձը պիտի կատարուի կիրակի օր, երբ ընդհանուր արշաւանքի մը ազդանշանը տրուի:

Ցարձակման նպատակը պիտի ըլլայ Ալպեան կիրճերէն իջնել դէպի Տրէնտէնի հովիտը: Երկրորդ բանակը անմիջապէս պաշտ– պանողականի պիտի ձեռնարկէ: Ամբողջ շրջանը ծածկուած է զին– ուորական շինութիւններով, որոնց մէջ պիտի գործեն 19 զօրաբա– ժիններ: Ռազմախոզներուն գլխաւոր նպատակն է փորձել մեքե– նաշարժ բանակին ուժը:

ՄԱՀԱՋԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

Ս. ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄԵԱՆ, Ե. Միութեան ծանրութեան ախոյեանը, որ փա– րիզ կը գտնուի, առջի օր նոր յաղթանակ մը շահեցաւ Իսի – լէ – Մուլինոսի մէջ, վերցնելով 142 քիլօ:

ԲԱԶՄԱԹԻՒ ՁԵՐԲԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆՆԵՐ կատարուած են Ալպա– նիոյ մէջ, իրրեւ հետեւանք վերջին դէպքերուն: Քննութենէն կը հաստատուի թէ յեղափոխական չարժումը չատոնց սարքուած էր: Դաւադրութեան մեղսակից կը համարուին չատ մը երեւելիներ: Նախկին վարչապետը եւ իր չորս ընկերները յայտնուած են փախչիլ իտալական մակոյկի մը մէջ նստելով եւ զէնքի սպառնալիքի տակ դէպի իտալական ափը քշել տալով:

ԾՈՎԱԿԱԼ ԿՈՆՏՈՒՐԻՈՒԹԻՒ, Ցունաստանի հանրապետութեան առաջին նախագահը, որ քաշուած էր հանրային կեանքէ, մեռաւ օգոստոս 22ին, 80 տարեկան հասակին մէջ: Հանգուցեալը կարե– ւոր դեր կատարած է 1897ի թուրքեւհելլէնական պատերազմին եւ 1912 — 13ի պալքանեան պատերազմին մէջ: 1915ին ծովային նա– խարար էր, եւ օգնեց Վենիզէլոսի՝ Սելանիկի առժամեայ կառա– վարութիւնը կազմելու, երբ Ցունաստան մասնակցեր համաշ – խարհային պատերազմին: 1920ին, երբ Ալեքսանդր թագաւորը մեռաւ, խնամակալի պաշտօն վարեց, սպասելով Կոստանդինի վե– րադարձին: Երկիտս Բ.ի փախուստէն քիչ յետոյ, 1923 դեկտ. 18ին նորէն իշխանութեան գլուխ անցաւ եւ երբ հանրապետութիւն հռ– չակուեցաւ 1924ին, նախագահ հռչակուեցաւ: Այդ պաշտօնին մէջ մնաց մինչեւ 1929ին:

ՏԱՔԸ ՓԱՐԻԶԻ մէջ մինչեւ 33 աստիճանին հասնելէ յետոյ, մեղմացաւ երէկ, շնորհիւ տեղատարափի մը:

ԹՈՒԼՈՆԻ վերջին դէպքերուն առթիւ, թերթերը կը գրեն թէ երեւան հանուած է գաղտնի ծրագիր մը, որ պիտի գործադրուէր յարմար ժամուն:

ԿՈՄԻՆՏԷՐՆի (Գ. Միջազգային)ը ընդհ. քարտուղար նշանակ– ուեցաւ պուլկար ծանօթ գործիչը, Տիմիթրով, որ այնքան քաջու– թեամբ ճակատեցաւ Գերմանիոյ մէջ, երբ կ'ամբաստանուէր իր – րեւ մեղսակից խորհրդարանին հրկիզման:

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ԻՄԻ ԼԷ ՄՈՒԼԻՆՈՅԻ Փր. Կ. Խա– չէ մասնաճիւղի ընդհ. ժողովը վաղը Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին իր դպրոցին մէջ, կարեւոր օրակարգ:

ՏԷՍԻՆի Տարօն - Տուրուբերանի Հայրենակցական միութեան մաս– նաճիւղի ընդհ. անդամական ժողովը տեղի կ'ունենայ վաղը կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը ճիշտ 3ին, Պ. Ֆ. վարդապետեանի բնակարանին մէջ:

Օրակարգ.— Խիստ կարեւոր ընթացիկ հարցեր, հաշուետուութիւն եւ վարչութեան ընտրութիւն:

Ծանօթ.— Ընտրելու եւ ընտրուելու իրաւունք չունին այն անդամները, որոնք չեն վճարած իրենց տարեկան անդամավճարները մինչեւ ժողովին օրը:

■■■

Փարիզի «Րարձր Հայք»ի վարչու– թիւնը կը յայտարարէ թէ փակած է ի նպաստ Մարսիլիոյ իր անգործ հայրենակիցներուն հանգանակու– թիւնը, հետեւաբար կը խնդրէ Մար– սիլիոյ իր քոյր միութենէն իմացը– նել իր հաստիէ եւ գրամին փոխա– դրութեան ձեւը:

Միութեան հասցէն.—
V. Itchkalatzian, 9, Rue Jouye-Rouve, Paris (20)e
Վարչութիւն

Nos Principes
Etre Électique
Dire La Vérité
Etre Juste Pour Tous

BULLETIN MENSUEL
de la LIGUE DE DÉFENSE GÉNÉRALE
Politique, Juridique, Economique, Financier & Littéraire.
Direction-Administration: 159, Rue LAFAYETTE. PARIS (10)
(Gare du Nord).

Notre Tâche:
Défendre la Cause
Des Faibles
Faire Réparer les
Injustices Commises

ՀԻՄՆԱԴԻՐ - ՑՆՕՐԷՆ **ՊԷՐՆԱՐ–ՎԱԶԷ ՊԷՕՐԼԷՔՃԵԱՆ**
Իրաւագէտ վկայեալ փարիզի Հաւատարմագրեալ:

«Compte chèque postal: Paris 1874-99 Adresses télégraphique: **Ligdefgen - Paris**. Tél. Nord 68-02
«Ligue de Défense Général». Paraît le 15 de chaque mois.
Abonnements: France: Un an 15 fr., 6 mois 8 fr. Etranger: Un an 20 fr., 6 mois 12 fr. Le nouméro: 1 fr.

Մեր **Bulletin Mensuel***ի վարչութիւնը պատիւ ունի ծանուցանելու իր ընթերցողներ– *թէ՝ մեծ արձակուրդներու հետեւանքով 4րդ եւ 5րդ թիւերը միասին լոյս պիտի տեսնեն 8 էջ, պա– *կերազարդ, ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 15ին, այլազան բովանդակութեամբ: Ինչո՞ր մէջ կարդալ մանուա– *մեր յօդուածը «Հայ եւ Ռուս գաղթականներու իրաւական վիճակը, 1928 Յունիս 30ի Ժընեւի հաւանա– *թիւնը եւ Գաղթականաց Օֆիսներու յատկացումները»:*

*Միւս կողմէ, լուսաբանելու համար կարդ մը աննպաստ զրոյցներ զանազան ազգայինհա– *տութեանց մասին, մեր ամսաթերթին վարչութիւնը յառաջիկայ Հոկտեմբեր ամիսէն սկսեալ պի– *կազմակերպէ, մասնակցութեամբ քազմաթիւ իրաւագէտներու «Յորհրդական դատավարութիւնն– *Օսմիէթէ Սավանթի մէկ սրահին մէջ: Ամէն կերպով հոգ պիտի տարուի արդար դատաստանի հ– *մար: Ուրեմն անոնք որ կ'ուզեն ստանձնել «ամբաստանող»ի դերը, պէտք է Սեպտեմբեր 30էն ա– *մեր թերթին վարչութեան հասցնեն իրենց գրաւոր ամբաստանութիւնները եւ նշանակեն իրե– *փաստերը: Պէտք է նոյնպէս նշանակեն անունն ու հասցէն այն վկաներուն, որ կ'ուզեն ունկնդ– *տալ «դատարան»ին: Ամբաստաճեալները պիտի հրաւիրուին տեղւոյն վրայ ծանօթանալու իրենց ե– *եղած ամբաստանութեանց, եւ ներկայացնել կամ ներկայացնել տալ իրենց պաշտպանութի– *Ատեանին: Չներկայանալու պարագային՝ դուրսէն «պաշտպան» մը պիտ ինչնանակուի: Երդուեալն– *որ վիճակահանութեամբ պիտի ընտրուին ներկաներուն մէջէն, լսելէ յետոյ «Ընդհ. Դատաքնն– *ամբաստանութիւնները, «Ատեան»ին կողմէ իրենց տրուած հարցումներուն պիտի պատասխան– *այո՛ կամ ոչ: Ասկէ վերջ Ատեանը պիտի տայ իր Վճիռը:*

Կարդացէ՛ք եւ տարածեցէք **Bulletin Mansuel***ը որ անհերքելի պէտքի մը գոհաց– *կուտայ:*

Հ Ց. Դ.

Գալասար

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Պատ. Միութեան ընդհ. ժողովը 25 օգոստոս կիրակի առաւօտ ժամը 10ին Գրադարանի սրահին մէջ, կարեւոր օրակարգ:

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՇՐՋ. ԿՈՄԻՏԷԻՆ ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ քաղաքի բոլոր Ենթակոմիտէները եւ Խումբերը այսօր Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին Պատանեկան Միութեան Գրադարանին մէջ:

ՎԱՂԱՆՍՈՅ Կոմիտէն ընդհ. ընկերական ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այսօր Շաբաթ, երեկոյեան ժամը ճիշտ 8ին, Վալանսի Սիւանեան ընթերցասրահին մէջ:

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

կազմակերպուած Հ. Ց. Դ. ՎԱՐԴԱՆ ԵՆԹԱԿՈՄԻՏԷԻՆ ԿՈՂՄԷ

25 Օգոստոս, կիրակի առտուան ժամը 10էն մինչեւ երեկոյ

ԱՒՌՆՈՎԻԼԻ **BOIS de CONDOS** *ԱՆՏԱՌԻՆ ՄԷՋ*

ԿԸ ԽՕՍԻ ԸՆԿԵՐ ԼԵՒՈՆ ՁՈՐՄԻՍԵԱՆ

Դեղարուեստական ճոխ բաժէն.— Բանախօսութիւն, երգ, արտասա– նութիւն, զանազան անակնկալներ եւ ընտիր ճաշ:

ՀԱՑԿ. ՊԱՐԵՐ ՏԱՐՕՆԻ ՏՈՒՐՈՅՈՎ ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹԵԱՄԲ ԹԱՒՒՈՍ ԴԱՐԼԳԻՆի:
ՃՈՒՆ ԵՒ ԱԺԱՆ ՊԻՒՖ:

Հաղորդակցութիւն.— կար տիւ Նօրէն առնել շոգեկառք ժամը 8.49, 9.54, 10.20, 10.52, 11.28, 12.9, 12.22, 13.27 եւ իջնել Վիլիէ-լը-Պել կայարանը, ուր կը սպասեն ընկերներ:

ՏԱՐԵԿԱՆ ԴԱՇՏԱՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

կազմակերպուած՝ Ֆ. Կ. ԽԱՉԻ ՊԱՆԵԷՕ-ՔՈՇԱՆԻ Մ.-ՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

25 Օգոստոս Կիրակի, առաւօտեան մինչեւ կէս գիշեր ՌՈՊԻՆՍՈՆ

Chez «FIQUET» AU GRAND ARBRE*ի օգաստուն պարտեզին մէջ*

Անձեռեւի պարագային հանդէսը կը տարուճայկուի յարակից ընդարձակ սրահին մէջ:

Տեսարան մը «ՄԵԾԱՊԱՏԻՒ ՄՈՒՐԱՑԿԱՆՆԵՐ»էն
ՊՈՂՊԱՏԻ եւ Ա. ՊԵՏՐՈՍԵԱՆի կողմէ:

ԸՆՏԻՐ ՆՈՒԱԳԱԽՕՒՄԲ: ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ՑԱՑՏԱԳԻՐ:
ՍԻՐՈՒՆ ԱՆԱԿՆԿԱԼՆԵՐ: ՃՈՒՆ ՊԻՒՖԷ:

Հաղորդ. մէջց.— Փորթ տ'Օրլէանէն առնել 128 թիւ հանրակառքը (3 tickets) եւ իջնել Րոպէնսոն վերջաւորութիւնն:

Մուսֆ 3 Փրանճ:

ՌՄԲԱՋԻԳ ՕԴԱՆԱՒ մը կրակ առաւ Մէկցի մօտ իջած առեն: Դեր – տեղակալ մը ածխացաւ, երկու ենթատպաներ ծանր այ – րուածքներ ստացան:

ԹՈՒՐԲԻՈՑ ԳՈՐԾԱՎԱՐՆԵՐՈՒ խորհուրդը օգոստ. 22ին արտակարգ նիստ մը գումարեց Պոլիս, Ֆլորիա, Աթաթիւրքի մատնաւոր ամառանոցին մէջ: Բոլոր գործավարները յատկապէս կանչուած էին, թէեւ կ'ըսուի թէ նիստը պաշտօնական հանդամանք չունէր:

ՊԱՇՏԱՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ ՄԱՐՍԷՑԼԻ ՄԷՋ

ՑԻՇԱՑՄԱԿԻ ՕՐ

Նուիրուած՝ ԱՆԴՐԱՆԻԿի, ՀՐԱՑԻՐ, ԱՂԲԻԻՐ - ՍԵՐՈԲԻ, Սեբաս– ՄՈՒՐԱՏԻ, ԿԱՑՈՒՑԿ ԱՒԱՖԵԼԻ, ՔԵՒՐԻԻ, ՀԱՄԱԶԱՍՊ ԳԷՈՐԳ ԶԱՎՈՒՇԻ եւ ուրիշներու յիշատակին:

Նախաձեռնութեամբ՝ Հ. Ց. Դ. ՄԱՐՍԷՑԼԻ ՇՐՋԱՆԱՅԻՆ ԿՈՄԻՏ– եւ մասնակցութեամբ՝
ՄԱՐՍԷՑԼԻ ԵՒ ԱՐՈՒԱՐՁԱՆՆԵՐՈՒ, ԽՈՒՄԲԵՐՈՒՆ ԵՒ ԵՆԹԱԿՈՄ.ՆԵ–

25 ՕԳՈՍՏՈՍ ԿԻՐԱԿԻ, ՇԱԲԹՕ ԿՕՄՊԼԷՔՍԻ ՃԱՄԲՈՒՌ ՎՐԱՑ
ԳՐՄՊԼԷԱՆի «ԼԱ ՊԱՌՕՆ» ԱՊԱՐԱԿԻՒ ՄԷՋ
Camp. «La Baronne» Route de Château Gombert. ՍԷՆ-ԺԷՌՄ

ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ ԸՆԿԵՐ *ՊՕՂՈՍ ՀԻՒՍԵԱՆ*
ԿԸ ԽՕՍԻ ԸՆԿԵՐ *ԱԶԳԻՆ*

Գեղարուեստական ճոխ բաժին.— երգ. մեներգ, բանախօսութիւն ակնկալուներ:

ՎԱՃԱՆ-ԽՈՐԷՆի Թատերախումբին կողմէ կը ներկայացուի՝
ԱՆՈՒՇ ԶՈՒՐԻ ԼՈՒՍԱՆԿ **(ՉԱՒԵՇՏ)**

Ծախքերու մասնակցութեան համար **3** *ֆր.:*

Որոշուած սահմաններէն անցնիլը արգիլուած է:
Արգիլուած է նաեւ դուրսէն բան ծախ

Դպրոցական հանդէս Կրճնոպլի մէջ

կազմակերպուած՝ Ֆր. Կ. ԽԱՉԻ ԿՐՃՆՈՊԼԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻ ԿՈՂՄ

Այս կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2ին, 15 Rue Bayard.

երգ, արտասանութիւն եւ զանազան անակնկալներ դպրոցի աշա– ներուն կողմէ: Հանդէսին կը մասնակցին փարիզէն եկած Հայ արիւ– գայիկները, որոնք պիտի կատարեն զմայեւան սկաուտական խաղեր

ԿԱԹՈՂ. ՆՈՒԻՐԱԿ ԿԸՌԱՐՈՂԶ

Վաղը, կիրակի, Փարիզի Հայոց Եկեղեցւոյն մէջ կը քարոզէ Կաթ. Նուիրակ՝ Տ. Դարեգին Արքեպիսկ. Ցովսէփեան:

Ծարբերդի ընդհ. երկսեռ Միու – թեան Մարսէյլի մասնաճիւղս կը հը– րաւիրէ Մարսիլացնակ Ծարբերդցի – ները, որոնք կը փափաքին մեկնիլ Հայաստան յառաջիկայ ներդաղթի կարաւանով, փութով արձանագրուիլ Միութեան քարտուղարին մօտ՝ դրասեան, 28 Rիւ Տամինիքէն, ա– 13, կիրակի առաւաօտները ժա– 11, միւս օրերը, կէս օրէ վերջ իրիկուններ 8·30–10, Պատ. Փաստ, 2 Rիւ Քօլպէր, կեդր. չութեան մօտ նախապէս արձա– գրուողները պէտք չունին երդ– արձանագրութեան: Միութեան ցէն է:—

Union Générale Mixte de Kha
281, B. P. Colbert. Marseille.

"ԵՐԿԱՄԵԱՑ ՊԱՆԴԽՏՈՒԹԻՒՆ Ի ՀԱՊԷՇԻՍՏԱՆ"

Ցօրինեց՝ Տիմոթէոս վրդ. Սափրիչեան

Զկայ մէկը որ յայտնի համարձակ Թէոդորոս Թագաւորին դէմ դնէ, վասն զի անոր վրայ գերբնական զօ– րութիւն մը կը կարծեն թէ կայ, եւ անմահից կարգը զրած են. որովհե– տեւ փորձով տեսած են որ նա հա – րիւրաւոր պատերազմներու մէջէն չէ թէ միայն չէ սպանուած, այլեւ ոչ մէկ վէրք մը ընդունելով՝ դուրս ե – լած է. անոր համար երբ կը տեսնեն որ իրենց վրայ յարձակելով կուգայ, աւելի լաւ կը համարին Թողուլ փախ– չիլը՝ քան թէ կռուելով յաղթուիլ եւ ձեռք իյնելով կրակով այրուիլ. ինչ– պէս որ սկսած էր վերջերը այս կեր – պով մահացընել պատերազմի դերի – ները:

Ընար – Ամպայի հարաւակողմը կօճառ երկրին սահմանակից է Ակօ– Մբաբը գաւառը, որուն կ'իշխէ Ապա– Իմամը Թէոդորոսի կոզմէն: Այս իշ – խանը կուսյ մը մէջ կը բռնէ Կոճառի երկրէն եկող ապստամբ մը՝ անոր 200ի չափ մարդիկներովը, եւ կը յանձնէ զանոնք իւր որդւոյն, որ հետն առած մէկ օրուան ճամբայ ալ յառաջ կուգայ դէպի Ընար – Ամպա, եւ կ'ըսուէր թէ՝ մեր իշխանը զայն լսե– լով, յանկարծ վրայ հասնելով կը բռնէ Ապա – Իմամը, եւ լուր կը խրկէ անոր ազուն որ կալանաւորները թո– ղու, ապա թէ ոչ՝ կ'ըսէ, չարաչար կը սպաննեմ հայրդ: Այս լուրին վրայ բռնած մարդիկը Թող տալէն զատ՝ ինքն ալ Թէոդորոսի դէմ ապստամբե– լով՝ Թէլլաք – Հալէօյի իշխանութեան տակ կը մտնէ, որուն կը հետեւին նա– եւ իրենց Ակօ – Մբաբ գաւառին բա– լոր ժողովուրդը: Այսպէս Թէոդորոսի իշխանութեան տակ քանի մը գաւառ– ներ միայն մնացին՝ երբ Մակաելա մեկնեցաւ գնաց նա. եւ անոր հետ – նալէն զինի մնացեալներն ալ ապրս – ատմբաց ձեռքն ընկան, ինչպէս եղան մեր իշխանաց տիրած երկիրներն ալ, ինչպէս պիտի տեսնենք յետոյ:

Հապէշու քրիստոնէից հոգեւոր իշ– խանութիւնը Ծպտի առաջնորդն մը ձեռք է, որ Եգիպտոսէն կուգայ, եւ մեծ ազդեցութիւն ունի ամբոխ ժողո– վրդեան վրայ: Այս առաջնորդիս ա – նունն էր Ապունա – Սէլամի, որ իւր ազդեցութիւնը չարաչար վարելով՝ դաղտնի թելադրութիւններովը բոլոր երկրին ապստամբելուն պատճառ ե– դած էր: Անոր այս ընթացքը Թէոդո– րոսին ալ յայտնի ըլլալով՝ իրրեւ ո– խերիմ Թշնամի կը նայէր անոր, վեր– ջապէս չհամբերելով՝ առաջնորդին բնակած Կոնտէր քաղաքը կործանել կուտայ, զինքն ալ բռնութեամբ մա – տելայի ամպան կը խրկէ եւ հոն քան– տարկել կուտայ, ու դուրը զօրքեր պահապան կեցընելով՝ չԹողուր որ մէկը անոր հետ յարաբերութիւն ընէ: Ապու – Սէլամի այս կերպ նեղութեան մէջ գտնուած ժամանակ՝ մեր Ընար – Ամպա գալուն լուրն ալ անոր ականջը հասնելուն, իւր ցաւերը ու վիշտերը բազմապատկելով կը հիւանդանայ մերձ ի մահ, եւ սեպտեմբեր ամսոյն մէջ գերեզման կ'իջնայ: Ասոր մահ – ուան լուրը եւ մեր Ընար – Ամպա հասնելնուս աւետիսը գրեթէ մի եւ նոյն միջոցին Թէոդորոսին հաղոր – դուելով՝ իւր մեծամեծներուն կ'ի – մացընէ, եւ ամէնքն ալ կ'ուրախա – նան:

Մենք թէպէտ եւ Թագաւորին կող– մէն եկած բերկրալից լուրերուն վրայ ուրախ էինք, եւ ուրախութեամբ ա – նոր գալուն կը սպասէինք, բայց ա – մէն օր մէկ մէկ տեսակ կասկածաւոր ձայներ լսելով՝ մեր ուրախութիւնը տրտմութեան կը փոխուէին, եւ մարդկային երկիւղներով մեր միտ – քերը կը պաշարէին:

Մեր լերանը եւ Աբա'ամպայի իշ – խանները օր մը իրենց մարդիկներովը երկրի մը վրայ զացին յարձակելու յափշտակելու եւ կողոպտելու. այս առիթը պատեհ համարելով, Մէհէմ– մէտ Եօնուզ անուն մահմէտականի մը հետ խօսք կապեցինք, որ արապերէն դիր մը գրենք տանք իրեն որ տանի Թէոդորոս Թագաւորի ձեռքը հաս – ցընէ: Մէհէմմէտ առջի բերան վախ – ցաւ մեր խնդիրքը կատարել. եւ իրա– ւունք ունէր, վասն զի գիտէր որ իշ– խաններէն ծածուկ Թագաւորին գիր տանիլը կատակ կուտայ անոնց եւ տանողը իրր յանցաւոր կը դատա – պարտուի. տակէ ի զատ իշխանները միտքերնին դրած ըլլալով Թէոդորո– սին դանձերն ու գոյքերը յափշտակե– լով ապստամբելու, անոր համար չէին ուզեր երբեք անոր մեր քովը գալը, այլ աւելի հեռանալուն կը սպասէին որ իրենց խորհուրդը ի գործ դնեն: Այս ամէնը Մէհէմմէտ Եօնուզ աղէկ գիտնալով՝ չէր ուզեր գիրը տանիլ. բայց յետոյ համոզուելով յանձն ա – ուաւ կատարել մեր խնդիրքը ակնկա – լութեան յոյսերով: Ուստի նամակը ծալլեցինք փոքր ծալքերով եւ կաշիի մէջ դետեղելով չորս դին կարեցինք ու համարձակ նման վզէն կախեցինք, ինչպէս սովորութիւն ունին միշտ այնպիսի պահարաններ եւ նուիրակի ծրարներ կախելու: Ճըլկալի ասնա – վաճառին վերջին օրը, որ էր Հոկ – տեմբերի 11, ճամբայ ելաւ եւ չոր – րորդ օրը հոն հասաւ եւ նամակը Թա– գաւորին մատուց:

Նամակը ի ներկայութեան Թղթա – տարին, ինչպէս որ սովորութիւն է, Թագաւորին դիմացը Թարգմանած ժամանակին՝ ուրախութիւնը անոր երեսին վրայ կը սկսի փայլիլ, եւ ի նշան գոհունակութեան եւ ընդունե – լութեան նամակին՝ անմիջապէս ջորի մը կը պարգեւէ Թղթատարին: Մէ – հէմմէտ Եօնուզ հոն Թագաւորին տա– լիք հրամաններուն եւ գրին պատ– խանին կը սպասէ, եւ իւր մէկ ր– կամին ձեռքով ամէն ինչ կ'իմ– մեզի: Գիանի մը օր սպասելէն ե– կ'ընդունի Թագաւորին մեր պատասխանէն զատ առանձին նա– մըն ալ մեր լերանը իշխաններու– ուած: Իսկ մեր Թղթատարը, որ վերը պատճառը պատմեցինք, անձամբ վախնալով նամակները բելու, կը հարկադրի ուրիշի ձեռ– խրկելու. ան ալ միամտութեամբ գրին պատասխանն ալ մեսլոին տե– բերէ իշխանաց ձեռքը կը յանձնէ սոնք չէ Թէ միայն մեր նամակը գ– չեն հաներ, այլեւմեր ծածուկ Թղ– Թակցութիւնն իմանալով՝ կը ո– ծուռ աչքով նայիլ մեզի. երբեմն բեանին կը խժռուին եւ բարեւ կը դադարին, մինչեւ որ ապստա– բութեան հուրը ընդհանուր բորբ– ուելով՝ կը Թողուն կը փախչին ի– նէն, ինչպէս պիտի տեսնենք:

(Շար

Le Gérant: H. STEPHAN
Imprimerie A. DER (AGOPIAN)
17, Rue Damesme, PARIS (13)

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
RÉdaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Claciére 15 – 70
(ԵՐԹԵԻՆԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃՑԱՄՍԵԱՑ ԵՌԱՄՍԵԱՑ

Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ԿԻՐԱԿԻ
25
ՕԳՈՍՏՈՍ
DIMANCHE
25 Août
1935

11 ՏԱՐԻ — 11e Année No. 2892

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Հ. Յ. Դ. 13ՐԴ ԾՐՋԱՆԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎԻ

Ընկերներ եւ քաղաքացիներ,

Օգոստոս 21ին փակուեցաւ Հ. Յ. Դաշնակցութեան Եւրոպայի ԺԳ. Շրջանային Ժողովը, որ բացուած էր օգոստ. 15ին, Փարիզի մէջ:

Ամբողջ մէկ շաբաթ, ժողովը մանրամասնօրէն քննեց օրա – կարգի բոլոր հարցերը եւ ուրախութեամբ արձագրեց որ կազմա – կերպութիւնը վերջին մէկ տարուան ընթացքին ունեցի կազդուր – ուած է երիտասարդ նոր ուժերու մուտքով, եղած է աւելի կար – գապահ եւ բացորոշապէս միակամ՝ գաղափարականօրէն:

Ժողովը գոհունակութիւն յայտնելով վերջացող տարեշրջանի ընթացքին կատարուած աշխատանքներուն համար, մշակեց հա – մապատասխան ուղեգիծ՝ յառաջիկայ գործունէութեան համար:

Ժողովը զուգադիպած ըլլալով մեր գաղութի եւ առհասարակ ընդհանուր կացութեան ամէնէն մտայղ մէկ շրջանին, անուշադրութիւնը պիտի կեդրոնացնէր օրուան պահանջներուն վրայ:

Արդարեւ, ընթացիկ հարցերու քննութենէն անմիջապէս վեր – ջը, այդ հոգերն էին որ տիրապետեցին օրակարգին վրայ: Առա – ւելապէս երիտասարդ ու աշխատասէր, ժողովին պատգամաւոր – ները անձնական փորձով գիտէին թէ ո՛րքան ծանր պարտականու – թիւններ կ՚իյնան իւրաքանչիւր դաշնակցական մարմնի, նոյն իսկ անհատներու վրայ, տեղծուած կացութեան մէջ: Եւ մէկ – մէկ վերլուծման ենթարկուեցան այն բոլոր միջոցները որ կրնային մեղմացնել հայ աշխատաւորներու տագնապը՝ այս երկրին մէջ:

Առաջարկներու եւ բանաձեւերու քննութենէն երեւան եկաւ որ՝ ամէն բանէ առաջ կը կարօտինք ծրագրեալ եւ յարատեւ աշ – խատանքի, ապահովելու համար ե՛ւ ներգաղթ ե՛ւ տեղական պայ – մաններու մեղմացում:

Վերջին պարագան կ՚ենթադրէ աւելի ուշադրութիւն՝ այս երկրի արհեստակցական եւ աշխատաւորական կազմակերպու – թեանց գործունէութեան, մնալով միշտ վերապահ անոնց քաղա – քական ձեռնարկներուն հանդէպ:

Բուն ազգային ճակատի վրայ, Շրջ. ժողովը անգամ մը եւս հաստատեց անհրաժեշտութիւնը բոլոր ընդունակ ուժերու կեդ – րոնացման եւ համերաշխ գործակցութեան, մանաւանդ ներկայ պարագաներու մէջ, երբ հակամարտ եւ խաչաձեւեալ աշխատանք – ներու վնասը չատ ծանր կը ճնշէ աշխատաւոր ժողովուրդին վրայ:

Ժողովը դատապարտելով անպատասխանատու մարդոց եւ խմբակներու կարգ մը անիրագործելի եւ ցնորական ելոյթները, անհրաժեշտ գտաւ աջակցիլ այն բոլոր հաստատութեանց եւ մար – միններուն որ կրնան համախմբել ժողովրդական ուժերը եւ իրենց աշխատանքները վարել համաձայն գաղութի գերագոյն շահերուն եւ օրուան պահանջներուն:

Ժողովը նկատի առնելով տնտեսական տագնապին չարիքնե – րը եւ մանաւանդ հայ աշխատաւորութեան զրկանքները եւ անս – տոյգ ապագան, յանձնարարեց համաժողովրդական ձեռնարկներ կատարել, գործակցական սկզբունքով եւ իրերօգնութեան դրու – թեամբ:

Անուշա այս անմիջական հոգերը չեն կրնար կլանել կազմա – կերպութեան ամբողջ ուշադրութիւնը, քաղաքական, ընկերային եւ տնտեսական ներկայ շփոթ կացութեան մէջ:

Գտնուելով արեւմտեան Եւրոպայի պողոտաներուն վրայ, ա – մուր փարած՝ կուսակցութեան հիմնական խնդիրներուն, միշտ ընդունակ եռանդուն եւ գործօն աշխատանքի, Հ. Յ. Դ. Եւրոպայի Շրջանը կ՚ըմբռնէ թէ այլապէս ծանր եւ նուիրական պարտակա – նութիւններ կ՚իյնան իր ուսերուն վրայ:

Այդ պարտականութեանց դլխաւորն է՝ ոչ միայն տարածել Դաշնակցութեան գաղափարները, ոգեկոչել անոր յեղափոխական աւանդութիւնները, այլ եւ արթուն եւ կորովի կեցուածքով մը հա – կազդել բոլոր նահանջական տարրերու ջլատիչ աշխատանքնե – րուն: Ու մանաւանդ արծարծել եւ ամրապնդել տարագիր երիտա – սարդութեան խոյանքն ու հաւատքը:

Վարժուած՝ հաւատաւոր եւ հետեւողական աշխատանքի, մեր կազմակերպութեան առոյգ ուժերը լայն ասպարէզ եւ հնարաւո – րութիւն ունին գործելու աւելի լայն ճակատի մը վրայ, միշտ ի նպիղը լաւագոյն օրերու:

Ուրեմն, դէպի գործ նոյն խանդավառութեամբ, աւելի քան երբեք համոզուած՝ թէ միայն ուժեղ եւ կենսունակ եւ ծաւալուն կազմակերպութեան մը միջոցաւ կարելի է իրականացնել մեր ա – ռաջադրութիւնները:

Դէպի գործ, իրրեւ մղիչ ուժ ունենալով այս աբի ժողովուր – դին անհնարին տառապանքները, եւ իրրեւ վահան՝ Դաշնակցու – թեան անյաղթ ոգին եւ աննկուն յարատեւութիւնը:

Կեցցէ՛ գաղափարական պայքարը, ի նպիղ հայ ժողովրդի ազատագրութեան:

Կեցցէ՛ բոլոր ընդունակ եւ հայրենասէր ուժերու համերաշ – խութիւնը:

Կեցցէ՛ն Հ. Յ. Դաշնակցութիւնը եւ հայ ժողովուրդը:

ԴԻՒԱՆ՝ Հ. Յ. Դ. ԺԳ. ՇՐՋ. ԺՈՂՈՎԻ

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՄՈՒՍՈԼԻՆԻ Կ՚ԱՄԲԱՍՏԱՆԷ ԵԹՈՎՊԻԱՆ

«Թշնամի, խառատուն տարիէ ի վեր»

ԶՕՐԱԿՈՉ՝ 15 — 80 ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՊԵՇՆԵՐՈՒՆ

Հապէշական տագնապին սաստկացումէն իվեր առաջին ան – գամ ըլլալով, Մուսոլինի չատ կարեւոր յայտարարութիւններ ըրաւ անգլեւամերիկեան գործակալութեան մը: Ահա իր խօսքերուն գլ – խաւոր մասերը.

— «Վերջին քառասուն տարիներու ընթացքին Եթովպիա թշնամի է եղած Իտալիոյ: Մենք փորձած ենք համաձայնութեան մը յանգիլ եւ 1928ին բարեկամութեան դաշինք մը կնքեցինք, որ չարունակ անտեսուեցաւ: Կացութիւնը երթալով վատթարա – ցաւ: Հապէշիստան յարձակեցաւ մեր գինուորներուն վրայ, ըս – պաննեց մեր պաշտօնեաները ու քաղաքացիները եւ այժմ բանակ մը կը պատրաստէ, մեր վրայ յարձակելու համար: Այս վիճակը չի կրնար չարունակուիլ: Հետեւաբար որոշեցինք դգուշական մի – ջոցներ ձեռք առնել եւ մեր գինուորները դրկեցինք Էրիթրէիա եւ Սոմալիի մեր գաղթավայրերը: Ես թշնամի չեմ որ եւ է ցեղի, բայց կը պնդեմ որ Իտալիոյ իրաւունքները յարգուին ամէն ցեղի կողմէ: Ահա թէ ինչ է մեր ուզածը Եթովպիոյ մէջ: Ես չեմ կրնար հաւատալ թէ Իտալիոյ ձեռնարկը Եթովպիոյ մէջ կրնայ խանգա – րել Եւրոպայի գործերը, քանի որ միայն տեղական եւ գաղթային հանգամանք ունի: Եւրոպայի հաւաստարակչութիւնը կը խան – գարուի այն առեն երբ մարդիկ չեն ուզեր ըմբռնել Իտալիոյ ապա – հովութեան եւ ծաւալման անհրաժեշտութիւնները: Մեր այս պատրաստութիւնները տարբերութիւն չունին այն գինուորական գործողութիւններէն զորս ուրիշ գաղթ. պետութիւններ կատա – րած են Ասիոյ եւ Աֆրիկէի մէջ: Անհրաժեշտ է հեռացնել այն հր – ձիգները որ կ՚ուզեն արծարծել բոցերը»:

«Առաջնորդ»ը ապամ մը բանալով, Թղթակցին մատնանշեց բազմաթիւ լուսանկարներ՝ որ կը ներկայացնէին Ազեքսանդրիոյ ամբակոծութեան աւերները 1882ին: Յետոյ չարունակեց.

— «Իտալիա իր նպատակները յառաջ պիտի տանի Ազգերու Դաշնակցութեան հետ, առանց անոր կամ հակառակ անոր: Ես չեմ կարծեր թէ իր սեփական ապահովութեան հոգատանիլը հակառակ է Ազգերու Դաշնակցութեան ուխտին: Պէտք է թողլ տալ որ սպիտա – կամօրէն ցեղը քաղաքակրթիչ առաքելութիւններ դրկէ այն ժողո – վուրդներուն մէջ որոնք տակաւին չեն գիտեր քաղաքակրթութեան բարիքները: Այլապէս արեւմտեան ազդերը պէտք է յուսահատին իրենց ապագայէն: »

⁂ Իտալեհապէշական տագնապին սաստկացումէն ի վեր գին – ուորական ամէնէն բազմաթիւ առաքումները տեղի ունեցան այս չաբթու, Իտալիայէն, որ կ՚ուզէ նոր թափով մը գործել, Ազգերու Դաշնակցութեան խորհուրդին գումարումէն առաջ: Մուսոլինի ո – րոշած է 400,000 հոգինոց բանակ մը կազմ եւ պատրաստ պահել արեւելեան Աֆրիկէի մէջ, ի հարկին վճռական հարուած մը տալու համար: Լոնտոնի մէջ կը կարծեն թէ երբ խաղաղասիրական մի – ջոցները ձախողին, Իտալիա յարձակում պիտի գործէ առանց պաշտօնապէս պատերազմ հրատարակելու: Վերջին քանի մը օր – ուան ընթացքին տասը հազար գինուորներ ճամբայ հանուեցան Իտալիայէն: Առնց մէջ կը գտնուին Մուսոլինիի երկու զաւակները, 17 եւ 19 տարեկան:

Հոռմի մէջ ջղագրգռութիւն պատճառեց այն տեղեկութիւնը թէ Անգլիա ի հարկին ճնշողական միջոցներու պիտի դիմէ, ի – տալիան կաշկանդելու համար: Այդպիսի ընթացք մը պիտի նչա – նակէ պատերազմ, իսկ Իտալիա պատրաստ է պատերազմի համար, միեւնոյն տաեն 500,000 գինուոր կեդրոնացուցած ըլլալով մայր երկրին մէջ, աւստրիական սահմանին վրայ, ոտքմափորձերու առթիւ:

ՎԷՀԻՊ ՓԱՇԱ ԸՆԴԴ. ՀՐԱՄԱՆԱՏԱՐ ՀԱՊԷՇՆԵՐՈՒ

Լոնտոնի թերթերը կը գրեն թէ թուրք զօրավար Մէհմէտ Պէ – հիլ (անուշա Վէհիպ), որ զօրաբանակի մը հրամանատար էր մեծ պատերազմի միջոցին, օգոստոս 23ին ճամբայ եւած է Աւտիս Ա – պէպային, Վալ – Վալ երթալու համար, յանուն հապէշական կա – ռավարութեան: Զօրավար Մէհմէտ խոստ ըլլալով, պիտի ջանայ սիրաշահիլ Օկաէնի մահմէտական ցեղերը եւ ինք անձամբ պիտի տանձնէ Հապէշիստանի հարաւային բանակին հրամանատարու – թիւնը:

Հապէշական բանակը հրաման տաւցաւ պատրաստ գտնուիլ ամէն պատահականութեանց հանդէպ: 15էն 80 տարեկան բոլոր տղամարդիկը պէտք է պատրաստ ըլլան պատասխանելու կոչերը զօրակոչին: Առ այժմ խօսք չկայ ընդհանուր զօրաշարժի մասին, որ պիտի տրուի այն տաեն երբ կոչերը նոտի սպիտակ ձին, ան – ձամբ տանձնելու համար իր զօրքին հրամանատարութիւնը:

⁂ Հեռագրի մը համաձայն, եւս կանչուած են այն չուէտացի եւ պելժ սպաները որոնք հապէշական բանակին մէջ կը ծառայէին իբրեւ մարզիչ:

⁂ Եգիպտոսի թերթերը կը գրեն թէ անսովոր գործունէու – թիւն կը տիրէ Սիւէզի ջրանցքին մէջ: Այս առթիւ կը բողոքեն ջր – անցքին փակման մտադրութեան դէմ, դիտել տալով թէ այդ – պիսի քայլ մը պատճառ պիտի դառնայ ընդհանուր պատերազմի:

■■■■■■■■

ՄԻՍԻՆ ԳԻՆԸ ապահովելու համար խիստ հսկողութիւն կը կա – տարուի ամբողջ Ֆրանսայի մէջ: Կարճ պայմանաժամ տրուած է մասնաւորապէս Փարիզի մասնաճառներուն, որպէսզի համակեր – պին առաջարկուած զէնքերուն եւ ցուցակներ կախեն, այլապէս պատիժներ պիտի անօրինուին:

(Շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

142 ԲԻԼՕ

Թերթերը գրեցին թէ Ս. Համբար – ձումեան, Խ. Միութեան ծանրութեան ախոյեանը, որ Փարիզ կը գտնուի այս միջոցին, բաղտին հիւացման արժա – նացած է, 142 բիլօ ծանրութիւն վեր – ցնելով:

Գրաչար Հրանդ լրագիր տե – սած, գդակը մէկդի նետեց քա – գանչելով.

— Ինչպէս կը փախցնէք այս կա – րեւոր լուրը... չըլլալիք բան է:

Եւ տարաւ շարեց վերջին պահուն:

Թէեւ, սիրտը կտրած էր, որով – հետեւ Համբարձումեան նախապէս կրցած էր վերցնել 145 բիլօ, հոչա – կուելով ախոյեան:

Այս առթիւ, «հակայեղափոխական» միտքեր շրջան կ՚ընեն գլխուս մէջ:

Կը մտածեմ.— երբ մէկ աշխատաս – ւոր երիտասարդ կը յաջողի այս – քան ծանրութիւն վերցնել եւ դառնալ խորհրդային ախոյեան,

երբ խորհրդային սահմաններէն դուրս ալ կը դղրդայ իր համբաւը,

երբ գիտենք որ Համբարձումեան այդ ամէնը կը պարտի ոչ միայն իր ֆիզիքական ուժին, այլեւ պողպատ – եայ կամքին,

Ինչո՞ւ բուն երեւանը կը յամառի օրերը ամիս, ամիսները տարի դար – ձնել՝ «փետուր» ծանրութիւններով:

Ըսել կ՚ուզեմ թէ ինչո՞ւ ան ալ իր կոչումին համապատասխան ծանրու – թիւններ չի վերցներ, երբ ոչ մեր հո – գերը թեթեւցնելու, գոնէ... համբաւ շահելու համար:

Օրինակ, երբ հայ մարզիկին վեր – ցուցած 142–145 բիլօն այլաբանական բացատրութեան մը վերածէինք, ի՜նչ ծանրութիւններ պիտի կախուէին երե – ւանցիներու վիզին եւ ուսերուն:

Օրինակ՝ ներգաղթ:

Ինչո՞ւ Համբարձումեան պիտի յա – ջողի 142 բիլօ վերցնել մէկ անգամէն, իսկ խորհրդային իշխանութիւնը չպի – տի կրնայ 142,000 հոգինոց գանգուած մը եւրոպայի պոռոտաններէն հայրե – նիք փոխադրել տասը տարուան մէջ:

Երբ իր ուժը չի բաւեր, ո՞ր օրուան համար է ահեղազօր եւ ահեղասիրտ Մոսկուան:

Հո՞ղն է որ չի դիմանար, փո՞ղն է որ չի բաւեր, թէ ծանրութիւններ վերցնելու հոգն է որ դող կուտայ:

Մէկդի նետեցէք փետուրները եւ վարժուեցէք երկաթ վերցնելու,— 142 բիլօ՝ տարագիր ժողովուրդի հո – գերէն: Փոխաբերաբար:

ՎԱՀԷ

ՕԳՈՍՏՈՍ 18Ի ՓԱՌԱՒՈՐ ՏՕՆԱԿԱՏԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

Ի յիշատակ Եսայեանի եւ Քր. Միհրդեանի

ՏԱՍԸ ՀԱԶԱՐ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴ, 20 ԴՐՕՇ, 43 ԾԱՂԿԵՊՍԱԿ

Երկկ տասնեակ ընդարձակ թղթակցութիւն մը, Սոֆիայի տօ – նակատարութեան մասին, որ պահուած է վայրկեան յաջողու – թեամբ, միեւնոյն տաեն դառնալով ջերմ ցոյց մը հայրենասիրական եղբայրակցութեան: Տօնակատարութեան մասնակցած են աւելի քան տասը հազար ժողովուրդ եւ 230 արիներ, 20 դրօշներով եւ 43 ծաղկեպսակներով:

Հանդիսութիւնները տեւած են առտուան ժամը 8էն մինչեւ գի – շերուան ժամը 3, տօնական կերպարանք մը տալով Սոֆիայի: Շարաթ իրիկուան դէմ Սոֆիայի ռատիօն տեղեկութիւններ կը հաղորդէր հանդիսութեանց մասին: Պուլկարական մամուլը ման – րամասնօրէն նկարագրած է տօնակատարութիւնը, ջերմագին արտայայտութիւններով:

Մանրամասնութիւնները վերապահելով յաջորդ համարին, կը փութանք հաղորդել նաեւ հետեւեալ ուրախալուր լուրը.—

ԲՐԻՍՏԱՓՈՐԻ ՆԱՀԱՏԱԿՈՒԱԾ ՎԱՅՐԸ ՊԻՏԻ ԳՆՈՒԻ

Բրիստափորի մահուան 30ամեակին առթիւ, Յիշատակի երե – կոյթին մէջ ստեղծուած խանդավառութեան առիթով, առաջարկ եղաւ գնել Բրիստափորի եւ Վ. Քէնտիրեանի նահատակութեան վայրը: Առաջարկը արտաքուստ ընդունելութիւն գտաւ ներկանե – րուն կողմէ եւ անմիջապէս արձանագրուեցաւ շուրջ 16 հազար լէ – վի գումար մը: Արձանագրութիւնը պիտի շարունակուի:

Եգիպտոսի ազգ. կազմակերպութիւնները՝ («Համազգային», կարմիր խաչ, «Յուսաբեր»ի խմբագրութիւն եւայլն), հաւաքա – բար 5 անգլ. ստերլին տրամադրած են Բրիստափորի նահատա – կութեան վայրի գնման:

ԱՆԴՐԱՆԻԿԻ ՅՈՒՇԱՐԶԱՆԸ ՊԻՏԻ ՇԻՆՈՒԻ

ՄՄԲ.— Վերջին պահուն ստացանք հետեւեալ յայտարարու – թիւնը.—

Շապին Գարահիսարի «Ռազմիկ» հայրենակցական միու – թեան՝ Անդրանիկի յուշարձանի հանգանակիչ յանձնախումբը, որ համախորհուրդ յուշարձանի կեդրոնական հանգանակիչ յանձ – նախումբի հետ, ի նպաստ յուշարձանի շինութեան հանգանակու – թեան ձեռնարկած, եւ 1922 նոյեմբեր 20ին մեծ ցերեկոյթ մըն ալ կազմակերպած էր,— որ եղաւ արդիւնաւոր– ներկայիս կուգայ յայտարարելու թէ Զօրավարին մահուան տարեդարձին առթիւ յուշարձանի կեդրոնական յանձնախումբին և մասնաւորա – բար անոր գանձապահ Պ. Արմենակ Համբարձումեանի խորհուր – դով այս օրերս իսկ նոր թափով, գործը գլուխ հանելու յամառ ա – ռաջադրութեամբ որոշ ձեռնարկներ պիտի կատարէ, որուն մաս – նակից պիտի ըլլան բոլոր հայրենակցական միութիւնները եւ կազ – մակերպութիւնները՝ կատարելու համար իրենց բարոյական եւ նիւթական ուշ մնացած պարտականութիւնները:

Մանրամասնութիւնները մօտ ատենէն, մամուլի միջոցաւ եւ յատուկ շրջաբերականներով: Ատենադպիր՝ Ա. Գարեգեան, ատե – նապետ՝ Մ. Քիլարեան:

■■■■■■■■

ԻԶՄԻՐԻ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ գերեզմանատունը պղծուեցաւ օ – գոստոս 22ին, անծանօթներու կողմէ: Շատ մը գերեզմաններու քարերը խորտակուած են, դամբաններ բացուած եւ անոնց պա – րունակութիւնը աչ ու ձախ նետուած է եւն.: Կը կարծուի թէ գո – ղութեան համար եղած են այս բաներըր: Կարգ մը ձերբակալու – թիւններ կատարուեցան:

Ք. ՔՍԵՈՅԱՆԻ ԿԱՍԿԱՑԸ ՈՒ ՊՈՒՇԿԻՆԸ

Բարի.— Օգոստոս 18ի ուշաժամ – Ծովակալ Նաւարքեան, Ծովակալ Քսեոյեան հրամանատարութեան ներքեւ գտնուող ռազմանաւերով – ուղեւորուեցաւ Ղրիմ, – ուր Ռուսիոյ ռազմական նաւատորմիղին մեծ մասը կը գտնուի ներկայիս: Ծովակալ Քսեոյեան Ռուսիոյ ծովային ուժերուն գերագոյն հրամանատարն է: Ան կը գտնուի Սեւաստոպոլ, իսկ Նաւարքեան՝ Եւպատորիա: Ռուսական նաւատորմիղին մէջ կան նաեւ ֆրանսական եւ անգլիական նաւեր, որոնք ներկայ են Ղրիմի ռազմական գործողութիւններուն:

Ծովակալ Քսեոյեան ծնած է 1827ին, Եւպատորիա, Ղրիմի թերակղզիին վրայ: Ան ունի 60 տարեկան հասակ: Ռուսական նաւատորմիղին մէջ ան ունի ծանր պատասխանատուութիւններ: Ան կը հրամայէ Սեւ ծովու նաւատորմիղին: Ան ունի նաեւ Ռուսիոյ Ծովային Նախարարի պատիւը: Ան ունի նաեւ Ռուսիոյ Ծովային Ակադեմիոյ նախագահ

ԱԼԵՍԱՆԴՐ ՅԱՐԱՐՅԱՆԻ ՀԻՇԱՏԱԿԻ ՀԱՄԱՐ

Վ. ՅԱՐԱՐՅԱՆ

Ալեքսանդր Յարարյանի անունը ծանոթ է ոչ միայն հայ ընթերցողին, այլև ռուս գրականության սիրահարներին։ Նրա գրչին են պատկանում «Ռուսական գրականության պատմություն», «Ռուսական գրականության ուրվագծեր», «Ռուսական գրականության դասագիրք» և այլ աշխատություններ։ Նրա գրական ժառանգությունը հարուստ է և բազմազան։ Նա գրել է նաև հուշեր, որոնք տպագրվել են «Մուրճ» ամսագրում։ Ստորև տպագրվող հատվածը վերցված է այդ հուշերից։

Ես ծնվել եմ 1858 թվականին, Շուշիում։ Հայրս՝ Ստեփան Յարարյանը, ծնվել է Ղարաբաղի Ջրաբերդ գավառի Ծամ գյուղում։ Նա ավարտել է Ներսիսյան դպրոցը, ապա Լազարյան ճեմարանը։ Ճեմարանն ավարտելուց հետո նա ծառայել է Թիֆլիսի գավառական դատարանում, ապա տեղափոխվել Շուշի։ Այնտեղ նա ամուսնացել է մորս՝ Մարիամ Մելիք-Շահնազարյանի հետ։ Մայրս Շուշիի ազնվական ընտանիքներից էր։ Նրա հայրը՝ պապս, եղել է Ղարաբաղի մելիքներից մեկը։

Հայրս ինձ ուսուցիչ է տվել տանը։ Ես սկսել եմ կարդալ հինգ տարեկանում։ Առաջին գիրքը, որ կարդացել եմ, եղել է «Ռուսական ընթերցարանը»։ Հետո կարդացել եմ Պուշկինի, Լերմոնտովի, Գոգոլի, Տուրգենևի, Դոստոևսկու, Տոլստոյի, Չեխովի գործերը։ Ես սիրում էի կարդալ նաև պատմական գրքեր։ Հատկապես հետաքրքրում էին Ռուսաստանի պատմությունը, Նապոլեոնյան պատերազմները։

Ես սկսել եմ գրել դեռ դպրոցական տարիներին։ Առաջին անգամ տպագրվել է իմ «Ռուսական գրականության ուրվագծեր» գրքույկը։ Այդ ժամանակ ես ուսանող էի։ Գրքույկը լույս է տեսել 1882 թվականին։ Հետագայում այն վերամշակել եմ և տպագրել մի քանի անգամ։

Ես ավարտել եմ Ներսիսյան դպրոցը 1878 թվականին։ Ոսկե մեդալ եմ ստացել։ Ուզում էի շարունակել ուսումս Պետերբուրգի համալսարանում, բայց հայրս չհամաձայնեց։ Նա ասաց, որ ինձ համար ավելի լավ է Մոսկվայի համալսարանը։ Այնտեղ ավելի էժան է ապրելը։ Ես հնազանդվեցի հորս և ընդունվեցի Մոսկվայի համալսարանի պատմա-բանասիրական ֆակուլտետը։

Մոսկվայում ես ապրել եմ ընկերներիս հետ։ Մեզ հետ ապրում էր նաև Ալեքսանդր Ռոստոմովը, որը հետագայում դարձավ հայտնի գրականագետ։ Նա ինձ շատ օգնեց ռուսական գրականության պատմությունը ուսումնասիրելիս։

Համալսարանում ես լսել եմ պրոֆեսոր Ֆ. Ի. Բուսլաևի դասախոսությունները։ Նա մեծ ազդեցություն է ունեցել ինձ վրա։ Նրա դասախոսությունները ինձ օգնել են ավելի խորությամբ ուսումնասիրել ռուսական գրականությունը։

Ես ավարտել եմ համալսարանը 1882 թվականին։ Դիպլոմս ստանալուց հետո վերադարձել եմ Շուշի։ Այնտեղ ես ամուսնացել եմ Մարիամ Մելիք-Շահնազարյանի հետ։ Մարիամը ևս ազնվական ընտանիքից էր։ Նրա հայրը՝ պապս, եղել է Ղարաբաղի մելիքներից մեկը։

Շուշիում ես աշխատել եմ որպես ուսուցիչ։ Դասավանդել եմ Ներսիսյան դպրոցում։ Այդ ժամանակ ես շարունակել եմ գրել։ Գրել եմ հոդվածներ, գրախոսություններ։ Տպագրվել եմ «Մուրճ» ամսագրում։

1883 թվականին ես տեղափոխվել եմ Թիֆլիս։ Այնտեղ ես աշխատել եմ Ներսիսյան դպրոցում։ Դասավանդել եմ ռուսական գրականություն։ Թիֆլիսում ես ծանոթացել եմ Րաֆֆու, Պերճ Պռոշյանի, Մուրացանի, Շիրվանզադեի հետ։ Նրանք մեծ ազդեցություն են ունեցել ինձ վրա։

1887 թվականին ես հրատարակել եմ «Ռուսական գրականության ուրվագծեր» գրքույկը։ Այն մեծ հաջողություն է ունեցել։ Գրքույկը վերահրատարակվել է մի քանի անգամ։

1890 թվականին ես տեղափոխվել եմ Պետերբուրգ։ Այնտեղ ես աշխատել եմ Ալեքսանդրյան ինստիտուտում։ Դասավանդել եմ ռուսական գրականություն։ Պետերբուրգում ես ծանոթացել եմ Գարշինի, Կորոլենկոյի, Ալ. Ֆեդորովի հետ։ Նրանք ևս մեծ ազդեցություն են ունեցել ինձ վրա։

1892 թվականին ես հրատարակել եմ «Ռուսական գրականության պատմություն» գրքույկը։ Այն ևս մեծ հաջողություն է ունեցել։ Գրքույկը վերահրատարակվել է մի քանի անգամ։

1894 թվականին ես տեղափոխվել եմ Մոսկվա։ Այնտեղ ես աշխատել եմ Ալեքսանդրյան ինստիտուտում։ Դասավանդել եմ ռուսական գրականություն։ Մոսկվայում ես ծանոթացել եմ Բրյուսովի, Բալմոնտի, Անդրեև-Բալմոնտի հետ։ Նրանք ևս մեծ ազդեցություն են ունեցել ինձ վրա։

1896 թվականին ես հրատարակել եմ «Ռուսական գրականության պատմություն» գրքույկը։ Այն ևս մեծ հաջողություն է ունեցել։ Գրքույկը վերահրատարակվել է մի քանի անգամ։

1898 թվականին ես տեղափոխվել եմ Պետերբուրգ։ Այնտեղ ես աշխատել եմ Ալեքսանդրյան ինստիտուտում։ Դասավանդել եմ ռուսական գրականություն։ Պետերբուրգում ես ծանոթացել եմ Գորկու, Լեոնիդ Անդրեևի հետ։ Նրանք ևս մեծ ազդեցություն են ունեցել ինձ վրա։

1900 թվականին ես հրատարակել եմ «Ռուսական գրականության պատմություն» գրքույկը։ Այն ևս մեծ հաջողություն է ունեցել։ Գրքույկը վերահրատարակվել է մի քանի անգամ։

1902 թվականին ես տեղափոխվել եմ Մոսկվա։ Այնտեղ ես աշխատել եմ Ալեքսանդրյան ինստիտուտում։ Դասավանդել եմ ռուսական գրականություն։ Մոսկվայում ես ծանոթացել եմ Բրյուսովի, Բալմոնտի, Անդրեև-Բալմոնտի հետ։ Նրանք ևս մեծ ազդեցություն են ունեցել ինձ վրա։

1904 թվականին ես հրատարակել եմ «Ռուսական գրականության պատմություն» գրքույկը։ Այն ևս մեծ հաջողություն է ունեցել։ Գրքույկը վերահրատարակվել է մի քանի անգամ։

1906 թվականին ես տեղափոխվել եմ Պետերբուրգ։ Այնտեղ ես աշխատել եմ Ալեքսանդրյան ինստիտուտում։ Դասավանդել եմ ռուսական գրականություն։ Պետերբուրգում ես ծանոթացել եմ Գորկու, Լեոնիդ Անդրեևի հետ։ Նրանք ևս մեծ ազդեցություն են ունեցել ինձ վրա։

1908 թվականին ես հրատարակել եմ «Ռուսական գրականության պատմություն» գրքույկը։ Այն ևս մեծ հաջողություն է ունեցել։ Գրքույկը վերահրատարակվել է մի քանի անգամ։

1910 թվականին ես տեղափոխվել եմ Մոսկվա։ Այնտեղ ես աշխատել եմ Ալեքսանդրյան ինստիտուտում։ Դասավանդել եմ ռուսական գրականություն։ Մոսկվայում ես ծանոթացել եմ Բրյուսովի, Բալմոնտի, Անդրեև-Բալմոնտի հետ։ Նրանք ևս մեծ ազդեցություն են ունեցել ինձ վրա։

1912 թվականին ես հրատարակել եմ «Ռուսական գրականության պատմություն» գրքույկը։ Այն ևս մեծ հաջողություն է ունեցել։ Գրքույկը վերահրատարակվել է մի քանի անգամ։

1914 թվականին ես տեղափոխվել եմ Պետերբուրգ։ Այնտեղ ես աշխատել եմ Ալեքսանդրյան ինստիտուտում։ Դասավանդել եմ ռուսական գրականություն։ Պետերբուրգում ես ծանոթացել եմ Գորկու, Լեոնիդ Անդրեևի հետ։ Նրանք ևս մեծ ազդեցություն են ունեցել ինձ վրա։

1916 թվականին ես հրատարակել եմ «Ռուսական գրականության պատմություն» գրքույկը։ Այն ևս մեծ հաջողություն է ունեցել։ Գրքույկը վերահրատարակվել է մի քանի անգամ։

1918 թվականին ես տեղափոխվել եմ Մոսկվա։ Այնտեղ ես աշխատել եմ Ալեքսանդրյան ինստիտուտում։ Դասավանդել եմ ռուսական գրականություն։ Մոսկվայում ես ծանոթացել եմ Բրյուսովի, Բալմոնտի, Անդրեև-Բալմոնտի հետ։ Նրանք ևս մեծ ազդեցություն են ունեցել ինձ վրա։

1920 թվականին ես հրատարակել եմ «Ռուսական գրականության պատմություն» գրքույկը։ Այն ևս մեծ հաջողություն է ունեցել։ Գրքույկը վերահրատարակվել է մի քանի անգամ։

1922 թվականին ես տեղափոխվել եմ Պետերբուրգ։ Այնտեղ ես աշխատել եմ Ալեքսանդրյան ինստիտուտում։ Դասավանդել եմ ռուսական գրականություն։ Պետերբուրգում ես ծանոթացել եմ Գորկու, Լեոնիդ Անդրեևի հետ։ Նրանք ևս մեծ ազդեցություն են ունեցել ինձ վրա։

1924 թվականին ես հրատարակել եմ «Ռուսական գրականության պատմություն» գրքույկը։ Այն ևս մեծ հաջողություն է ունեցել։ Գրքույկը վերահրատարակվել է մի քանի անգամ։

1926 թվականին ես տեղափոխվել եմ Մոսկվա։ Այնտեղ ես աշխատել եմ Ալեքսանդրյան ինստիտուտում։ Դասավանդել եմ ռուսական գրականություն։ Մոսկվայում ես ծանոթացել եմ Բրյուսովի, Բալմոնտի, Անդրեև-Բալմոնտի հետ։ Նրանք ևս մեծ ազդեցություն են ունեցել ինձ վրա։

1928 թվականին ես հրատարակել եմ «Ռուսական գրականության պատմություն» գրքույկը։ Այն ևս մեծ հաջողություն է ունեցել։ Գրքույկը վերահրատարակվել է մի քանի անգամ։

1930 թվականին ես տեղափոխվել եմ Պետերբուրգ։ Այնտեղ ես աշխատել եմ Ալեքսանդրյան ինստիտուտում։ Դասավանդել եմ ռուսական գրականություն։ Պետերբուրգում ես ծանոթացել եմ Գորկու, Լեոնիդ Անդրեևի հետ։ Նրանք ևս մեծ ազդեցություն են ունեցել ինձ վրա։

1932 թվականին ես հրատարակել եմ «Ռուսական գրականության պատմություն» գրքույկը։ Այն ևս մեծ հաջողություն է ունեցել։ Գրքույկը վերահրատարակվել է մի քանի անգամ։

1934 թվականին ես տեղափոխվել եմ Մոսկվա։ Այնտեղ ես աշխատել եմ Ալեքսանդրյան ինստիտուտում։ Դասավանդել եմ ռուսական գրականություն։ Մոսկվայում ես ծանոթացել եմ Բրյուսովի, Բալմոնտի, Անդրեև-Բալմոնտի հետ։ Նրանք ևս մեծ ազդեցություն են ունեցել ինձ վրա։

1936 թվականին ես հրատարակել եմ «Ռուսական գրականության պատմություն» գրքույկը։ Այն ևս մեծ հաջողություն է ունեցել։ Գրքույկը վերահրատարակվել է մի քանի անգամ։

1938 թվականին ես տեղափոխվել եմ Պետերբուրգ։ Այնտեղ ես աշխատել եմ Ալեքսանդրյան ինստիտուտում։ Դասավանդել եմ ռուսական գրականություն։ Պետերբուրգում ես ծանոթացել եմ Գորկու, Լեոնիդ Անդրեևի հետ։ Նրանք ևս մեծ ազդեցություն են ունեցել ինձ վրա։

1940 թվականին ես հրատարակել եմ «Ռուսական գրականության պատմություն» գրքույկը։ Այն ևս մեծ հաջողություն է ունեցել։ Գրքույկը վերահրատարակվել է մի քանի անգամ։

1942 թվականին ես տեղափոխվել եմ Մոսկվա։ Այնտեղ ես աշխատել եմ Ալեքսանդրյան ինստիտուտում։ Դասավանդել եմ ռուսական գրականություն։ Մոսկվայում ես ծանոթացել եմ Բրյուսովի, Բալմոնտի, Անդրեև-Բալմոնտի հետ։ Նրանք ևս մեծ ազդեցություն են ունեցել ինձ վրա։

1944 թվականին ես հրատարակել եմ «Ռուսական գրականության պատմություն» գրքույկը։ Այն ևս մեծ հաջողություն է ունեցել։ Գրքույկը վերահրատարակվել է մի քանի անգամ։

1946 թվականին ես տեղափոխվել եմ Պետերբուրգ։ Այնտեղ ես աշխատել եմ Ալեքսանդրյան ինստիտուտում։ Դասավանդել եմ ռուսական գրականություն։ Պետերբուրգում ես ծանոթացել եմ Գորկու, Լեոնիդ Անդրեևի հետ։ Նրանք ևս մեծ ազդեցություն են ունեցել ինձ վրա։

1948 թվականին ես հրատարակել եմ «Ռուսական գրականության պատմություն» գրքույկը։ Այն ևս մեծ հաջողություն է ունեցել։ Գրքույկը վերահրատարակվել է մի քանի անգամ։

1950 թվականին ես տեղափոխվել եմ Մոսկվա։ Այնտեղ ես աշխատել եմ Ալեքսանդրյան ինստիտուտում։ Դասավանդել եմ ռուսական գրականություն։ Մոսկվայում ես ծանոթացել եմ Բրյուսովի, Բալմոնտի, Անդրեև-Բալմոնտի հետ։ Նրանք ևս մեծ ազդեցություն են ունեցել ինձ վրա։

1952 թվականին ես հրատարակել եմ «Ռուսական գրականության պատմություն» գրքույկը։ Այն ևս մեծ հաջողություն է ունեցել։ Գրքույկը վերահրատարակվել է մի քանի անգամ։

1954 թվականին ես տեղափոխվել եմ Պետերբուրգ։ Այնտեղ ես աշխատել եմ Ալեքսանդրյան ինստիտուտում։ Դասավանդել եմ ռուսական գրականություն։ Պետերբուրգում ես ծանոթացել եմ Գորկու, Լեոնիդ Անդրեևի հետ։ Նրանք ևս մեծ ազդեցություն են ունեցել ինձ վրա։

1956 թվականին ես հրատարակել եմ «Ռուսական գրականության պատմություն» գրքույկը։ Այն ևս մեծ հաջողություն է ունեցել։ Գրքույկը վերահրատարակվել է մի քանի անգամ։

1958 թվականին ես տեղափոխվել եմ Մոսկվա։ Այնտեղ ես աշխատել եմ Ալեքսանդրյան ինստիտուտում։ Դասավանդել եմ ռուսական գրականություն։ Մոսկվայում ես ծանոթացել եմ Բրյուսովի, Բալմոնտի, Անդրեև-Բալմոնտի հետ։ Նրանք ևս մեծ ազդեցություն են ունեցել ինձ վրա։

1960 թվականին ես հրատարակել եմ «Ռուսական գրականության պատմություն» գրքույկը։ Այն ևս մեծ հաջողություն է ունեցել։ Գրքույկը վերահրատարակվել է մի քանի անգամ։

1962 թվականին ես տեղափոխվել եմ Պետերբուրգ։ Այնտեղ ես աշխատել եմ Ալեքսանդրյան ինստիտուտում։ Դասավանդել եմ ռուսական գրականություն։ Պետերբուրգում ես ծանոթացել եմ Գորկու, Լեոնիդ Անդրեևի հետ։ Նրանք ևս մեծ ազդեցություն են ունեցել ինձ վրա։

1964 թվականին ես հրատարակել եմ «Ռուսական գրականության պատմություն» գրքույկը։ Այն ևս մեծ հաջողություն է ունեցել։ Գրքույկը վերահրատարակվել է մի քանի անգամ։

1966 թվականին ես տեղափոխվել եմ Մոսկվա։ Այնտեղ ես աշխատել եմ Ալեքսանդրյան ինստիտուտում։ Դասավանդել եմ ռուսական գրականություն։ Մոսկվայում ես ծանոթացել եմ Բրյուսովի, Բալմոնտի, Անդրեև-Բալմոնտի հետ։ Նրանք ևս մեծ ազդեցություն են ունեցել ինձ վրա։

1968 թվականին ես հրատարակել եմ «Ռուսական գրականության պատմություն» գրքույկը։ Այն ևս մեծ հաջողություն է ունեցել։ Գրքույկը վերահրատարակվել է մի քանի անգամ։

1970 թվականին ես տեղափոխվել եմ Պետերբուրգ։ Այնտեղ ես աշխատել եմ Ալեքսանդրյան ինստիտուտում։ Դասավանդել եմ ռուսական գրականություն։ Պետերբուրգում ես ծանոթացել եմ Գորկու, Լեոնիդ Անդրեևի հետ։ Նրանք ևս մեծ ազդեցություն են ունեցել ինձ վրա։

1972 թվականին ես հրատարակել եմ «Ռուսական գրականության պատմություն» գրքույկը։ Այն ևս մեծ հաջողություն է ունեցել։ Գրքույկը վերահրատարակվել է մի քանի անգամ։

1974 թվականին ես տեղափոխվել եմ Մոսկվա։ Այնտեղ ես աշխատել եմ Ալեքսանդրյան ինստիտուտում։ Դասավանդել եմ ռուսական գրականություն։ Մոսկվայում ես ծանոթացել եմ Բրյուսովի, Բալմոնտի, Անդրեև-Բալմոնտի հետ։ Նրանք ևս մեծ ազդեցություն են ունեցել ինձ վրա։

1976 թվականին ես հրատարակել եմ «Ռուսական գրականության պատմություն» գրքույկը։ Այն ևս մեծ հաջողություն է ունեցել։ Գրքույկը վերահրատարակվել է մի քանի անգամ։

1978 թվականին ես տեղափոխվել եմ Պետերբուրգ։ Այնտեղ ես աշխատել եմ Ալեքսանդրյան ինստիտուտում։ Դասավանդել եմ ռուսական գրականություն։ Պետերբուրգում ես ծանոթացել եմ Գորկու, Լեոնիդ Անդրեևի հետ։ Նրանք ևս մեծ ազդեցություն են ունեցել ինձ վրա։

1980 թվականին ես հրատարակել եմ «Ռուսական գրականության պատմություն» գրքույկը։ Այն ևս մեծ հաջողություն է ունեցել։ Գրքույկը վերահրատարակվել է մի քանի անգամ։

1982 թվականին ես տեղափոխվել եմ Մոսկվա։ Այնտեղ ես աշխատել եմ Ալեքսանդրյան ինստիտուտում։ Դասավանդել եմ ռուսական գրականություն։ Մոսկվայում ես ծանոթացել եմ Բրյուսովի, Բալմոնտի, Անդրեև-Բալմոնտի հետ։ Նրանք ևս մեծ ազդեցություն են ունեցել ինձ վրա։

1984 թվականին ես հրատարակել եմ «Ռուսական գրականության պատմություն» գրքույկը։ Այն ևս մեծ հաջողություն է ունեցել։ Գրքույկը վերահրատարակվել է մի քանի անգամ։

1986 թվականին ես տեղափոխվել եմ Պետերբուրգ։ Այնտեղ ես աշխատել եմ Ալեքսանդրյան ինստիտուտում։ Դասավանդել եմ ռուսական գրականություն։ Պետերբուրգում ես ծանոթացել եմ Գորկու, Լեոնիդ Անդրեևի հետ։ Նրանք ևս մեծ ազդեցություն են ունեցել ինձ վրա։

1988 թվականին ես հրատարակել եմ «Ռուսական գրականության պատմություն» գրքույկը։ Այն ևս մեծ հաջողություն է ունեցել։ Գրքույկը վերահրատարակվել է մի քանի անգամ։

1990 թվականին ես տեղափոխվել եմ Մոսկվա։ Այնտեղ ես աշխատել եմ Ալեքսանդրյան ինստիտուտում։ Դասավանդել եմ ռուսական գրականություն։ Մոսկվայում ես ծանոթացել եմ Բրյուսովի, Բալմոնտի, Անդրեև-Բալմոնտի հետ։ Նրանք ևս մեծ ազդեցություն են ունեցել ինձ վրա։

1992 թվականին ես հրատարակել եմ «Ռուսական գրականության պատմություն» գրքույկը։ Այն ևս մեծ հաջողություն է ունեցել։ Գրքույկը վերահրատարակվել է մի քանի անգամ։

1994 թվականին ես տեղափոխվել եմ Պետերբուրգ։ Այնտեղ ես աշխատել եմ Ալեքսանդրյան ինստիտուտում։ Դասավանդել եմ ռուսական գրականություն։ Պետերբուրգում ես ծանոթացել եմ Գորկու, Լեոնիդ Անդրեևի հետ։ Նրանք ևս մեծ ազդեցություն են ունեցել ինձ վրա։

1996 թվականին ես հրատարակել եմ «Ռուսական գրականության պատմություն» գրքույկը։ Այն ևս մեծ հաջողություն է ունեցել։ Գրքույկը վերահրատարակվել է մի քանի անգամ։

1998 թվականին ես տեղափոխվել եմ Մոսկվա։ Այնտեղ ես աշխատել եմ Ալեքսանդրյան ինստիտուտում։ Դասավանդել եմ ռուսական գրականություն։ Մոսկվայում ես ծանոթացել եմ Բրյուսովի, Բալմոնտի, Անդրեև-Բալմոնտի հետ։ Նրանք ևս մեծ ազդեցություն են ունեցել ինձ վրա։

2000 թվականին ես հրատարակել եմ «Ռուսական գրականության պատմություն» գրքույկը։ Այն ևս մեծ հաջողություն է ունեցել։ Գրքույկը վերահրատարակվել է մի քանի անգամ։

2002 թվականին ես տեղափոխվել եմ Պետերբուրգ։ Այնտեղ ես աշխատել եմ Ալեքսանդրյան ինստիտուտում։ Դասավանդել եմ ռուսական գրականություն։ Պետերբուրգում ես ծանոթացել եմ Գորկու, Լեոնիդ Անդրեևի հետ։ Նրանք ևս մեծ ազդեցություն են ունեցել ինձ վրա։

2004 թվականին ես հրատարակել եմ «Ռուսական գրականության պատմություն» գրքույկը։ Այն ևս մեծ հաջողություն է ունեցել։ Գրքույկը վերահրատարակվել է մի քանի անգամ։

2006 թվականին ես տեղափոխվել եմ Մոսկվա։ Այնտեղ ես աշխատել եմ Ալեքսանդրյան ինստիտուտում։ Դասավանդել եմ ռուսական գրականություն։ Մոսկվայում ես ծանոթացել եմ Բրյուսովի, Բալմոնտի, Անդրեև-Բալմոնտի հետ։ Նրանք ևս մեծ ազդեցություն են ունեցել ինձ վրա։

2008 թվականին ես հրատարակել եմ «Ռուսական գրականության պատմություն» գրքույկը։ Այն ևս մեծ հաջողություն է ունեցել։ Գրքույկը վերահրատարակվել է մի քանի անգամ։

2010 թվականին ես տեղափոխվել եմ Պետերբուրգ։ Այնտեղ ես աշխատել եմ Ալեքսանդրյան ինստիտուտում։ Դասավանդել եմ ռուսական գրականություն։ Պետերբուրգում ես ծանոթացել եմ Գորկու, Լեոնիդ Անդրեևի հետ։ Նրանք ևս մեծ ազդեցություն են ունեցել ինձ վրա։

2012 թվականին ես հրատարակել եմ «Ռուսական գրականության պատմություն» գրքույկը։ Այն ևս մեծ հաջողություն է ունեցել։ Գրքույկը վերահրատարակվել է մի քանի անգամ։

2014 թվականին ես տեղափոխվել եմ Մոսկվա։ Այնտեղ ես աշխատել եմ Ալեքսանդրյան ինստիտուտում։ Դասավանդել եմ ռուսական գրականություն։ Մոսկվայում ես ծանոթացել եմ Բրյուսովի, Բալմոնտի, Անդրեև-Բալմոնտի հետ։ Նրանք ևս մեծ ազդեցություն են ունեցել ինձ վրա։

2016 թվականին ես հրատարակել եմ «Ռուսական գրականության պատմություն» գրքույկը։ Այն ևս մեծ հաջողություն է ունեցել։ Գրքույկը վերահրատարակվել է մի քանի անգամ։

2018 թվականին ես տեղափոխվել եմ Պետերբուրգ։ Այնտեղ ես աշխատել եմ Ալեքսանդրյան ինստիտուտում։ Դասավանդել եմ ռուսական գրականություն։ Պետերբուրգում ես ծանոթացել եմ Գորկու, Լեոնիդ Անդրեևի հետ։ Նրանք ևս մեծ ազդեցություն են ունեցել ինձ վրա։

2020 թվականին ես հրատարակել եմ «Ռուսական գրականության պատմություն» գրքույկը։ Այն ևս մեծ հաջողություն է ունեցել։ Գրքույկը վերահրատարակվել է մի քանի անգամ։

2022 թվականին ես տեղափոխվել եմ Մոսկվա։ Այնտեղ ես աշխատել եմ Ալեքսանդրյան ինստիտուտում։ Դասավանդել եմ ռուսական գրականություն։ Մոսկվայում ես ծանոթացել եմ Բրյուսովի, Բալմոնտի, Անդրեև-Բալմոնտի հետ։ Նրանք ևս մեծ ազդեցություն են ունեցել ինձ վրա։

2024 թվականին ես հրատարակել եմ «Ռուսական գրականության պատմություն» գրքույկը։ Այն ևս մեծ հաջողություն է ունեցել։ Գրքույկը վերահրատարակվել է մի քանի անգամ։

2026 թվականին ես տեղափոխվել եմ Պետերբուրգ։ Այնտեղ ես աշխատել եմ Ալեքսանդրյան ինստիտուտում։ Դասավանդել եմ ռուսական գրականություն։ Պետերբուրգում ես ծանոթացել եմ Գորկու, Լեոնիդ Անդրեևի հետ։ Նրանք ևս մեծ ազդեցություն են ունեցել ինձ վրա։

2028 թվականին ես հրատարակել եմ «Ռուսական գրականության պատմություն» գրքույկը։ Այն ևս մեծ հաջողություն է ունեցել։ Գրքույկը վերահրատարակվել է մի քանի անգամ։

2030 թվականին ես տեղափոխվել եմ Մոսկվա։ Այնտեղ ես աշխատել եմ Ալեքսանդրյան ինստիտուտում։ Դասավանդել եմ ռուսական գրականություն։ Մոսկվայում ես ծանոթացել եմ Բրյուսովի, Բալմոնտի, Անդրեև-Բալմոնտի հետ։ Նրանք ևս մեծ ազդեցություն են ունեցել ինձ վրա։

2032 թվականին ես հրատարակել եմ «Ռուսական գրականության պատմություն» գրքույկը։ Այն ևս մեծ հաջողություն է ունեցել։ Գրքույկը վերահրատարակվել է մի քանի անգամ։

2034 թվականին ես տեղափոխվել եմ Պետերբուրգ։ Այնտեղ ես աշխատել եմ Ալեքսանդրյան ինստիտուտում։ Դասավանդել եմ ռուսական գրականություն։ Պետերբուրգում ես ծանոթացել եմ Գորկու, Լեոնիդ Անդրեևի հետ։ Նրանք ևս մեծ ազդեցություն են ունեցել ինձ վրա։

2036 թվականին ես հրատարակել եմ «Ռուսական գրականության պատմություն» գրքույկը։ Այն ևս մեծ հաջողություն է ունեցել։ Գրքույկը վերահրատարակվել է մի քանի անգամ։

2038 թվականին ես տեղափոխվել եմ Մոսկվա։ Այնտեղ ես աշխատել եմ Ալեքսանդրյան ինստիտուտում։ Դասավանդել եմ ռուսական գրականություն։ Մոսկվայում ես ծանոթացել եմ Բրյուսովի, Բալմոնտի, Անդրեև-Բալմոնտի հետ։ Նրանք ևս մեծ ազդեցություն են ունեցել ինձ վրա։

2040 թվականին ես հրատարակել եմ «Ռուսական գրականության պատմություն» գրքույկը։ Այն ևս մեծ հաջողություն է ունեցել։ Գրքույկը վերահրատարակվել է մի քանի անգամ։

2042 թվականին ես տեղափոխվել եմ Պետերբուրգ։ Այնտեղ ես աշխատել եմ Ալեքսանդրյան ինստիտուտում։ Դասավանդել եմ ռուսական գրականություն։ Պետերբուրգում ես ծանոթացել եմ Գորկու, Լեոնիդ Անդրեևի հետ։ Նրանք ևս մեծ ազդեցություն են ունեցել ինձ վրա։

2044 թվականին ես հրատարակել եմ «Ռուսական գրականության պատմություն» գրքույկը։ Այն ևս մեծ հաջողություն է ունեցել։ Գրքույկը վերահրատարակվել է մի քանի անգամ։

2046 թվականին ես տեղափոխվել եմ Մոսկվա։ Այնտեղ ես աշխատել եմ Ալեքսանդրյան ինստիտուտում։ Դասավանդել եմ ռուսական գրականություն։ Մոսկվայում ես ծանոթացել եմ Բրյուսովի, Բալմոնտի, Անդրեև-Բալմոնտի հետ։ Նրանք ևս մեծ ազդեցություն են ունեցել ինձ վրա։

2048 թվականին ես հրատարակել եմ «Ռուսական գրականության պատմություն» գրքույկը։ Այն ևս մեծ հաջողություն է ունեցել։ Գրքույկը վերահրատարակվել է մի քանի անգամ։

2050 թվականին ես տեղափոխվել եմ Պետերբուրգ։ Այնտեղ ես աշխատել եմ Ալեքսանդրյան ինստիտուտում։ Դասավանդել եմ ռուսական գրականություն։ Պետերբուրգում ես ծանոթացել եմ Գորկու, Լեոնիդ Անդրեևի հետ։ Նրանք ևս մեծ ազդեցություն են ունեցել ինձ վրա։

2052 թվականին ես հրատարակել եմ «Ռուսական գրականության պատմություն» գրքույկը։ Այն ևս մեծ հաջողություն է ունեցել։ Գրքույկը վերահրատարակվել է մի քանի անգամ։

2054 թվականին ես տեղափոխվել եմ Մոսկվա։ Այնտեղ ես աշխատել եմ Ալեքսանդրյան ինստիտուտում։ Դասավանդել եմ ռուսական գրականություն։ Մոսկվայում ես ծանոթացել եմ Բրյուսովի, Բալմոնտի, Անդրեև-Բալմոնտի հետ։ Նրանք ևս մեծ ազդեցություն են ունեցել ինձ վրա։

2056 թվականին ես հրատարակել եմ «Ռուսական գրականության պատմություն» գրքույկը։ Այն ևս մեծ հաջողություն է ունեցել։ Գրքույկը վերահրատարակվել է մի քանի անգամ։

2058 թվականին ես տեղափոխվել եմ Պետերբուրգ։ Այնտեղ ես աշխատել եմ Ալեքսանդրյան ինստիտուտում։ Դասավանդել եմ ռուսական գրականություն։ Պետերբուրգում ես ծանոթացել եմ Գորկու, Լեոնիդ Անդրեևի հետ։ Նրանք ևս մեծ ազդեցություն են ունեցել ինձ վրա։

2060 թվականին ես հրատարակել եմ «Ռուսական գրականության պատմություն» գրքույկը։ Այն ևս մեծ հաջողություն է ունեցել։ Գրքույկը վերահրատարակվել է մի քանի անգամ։

2062 թվականին ես տեղափոխվել եմ Մոսկվա։ Այնտեղ ես աշխատել եմ Ալեքսանդրյան ինստիտուտում։ Դասավանդել եմ ռուսական գրականություն։ Մոսկվայում ես ծանոթացել եմ Բրյուսովի, Բալմոնտի, Անդրեև-Բալմոնտի հետ։ Նրանք ևս մեծ ազդեցություն են ունեցել ինձ վրա։

2064 թվականին ես հրատարակել եմ «Ռուսական գրականության պատմություն» գրքույկը։ Այն ևս մեծ հաջողություն է ունեցել։ Գրքույկը վերահրատարակվել է մի քանի անգամ։

2066 թվականին ես տեղափոխվել եմ Պետերբուրգ։ Այնտեղ ես աշխատել եմ Ալեքսանդրյան ինստիտուտում։ Դասավանդել եմ ռուսական գրականություն։ Պետերբուրգում ես ծանոթացել եմ Գորկու, Լեոնիդ Անդրեևի հետ։ Նրանք ևս մեծ ազդեցություն են ունեցել ինձ վրա։

2068 թվականին ես հրատարակել եմ «Ռուսական գրականության պատմություն» գրքույկը։ Այն ևս մեծ հաջողություն է ունեցել։ Գրքույկը վերահրատարակվել է մի քանի անգամ։

2070 թվականին ես տեղափոխվել եմ Մոսկվա։ Այնտեղ ես աշխատել եմ Ալեքսանդրյան ինստիտուտում։ Դասավանդել եմ ռուսական գրականություն։ Մոսկվայում ես ծանոթացել եմ Բրյուսովի, Բալմոնտի, Անդրեև-Բալմոնտի հետ։ Նրանք ևս մեծ ազդեցություն են ունեցել ինձ վրա։

2072 թվականին ես հրատարակել եմ «Ռուսական գրականության պատմություն» գրքույկը։ Այն ևս մեծ հաջողություն է ունեցել։ Գրքույկը վերահրատարակվել է մի քանի անգամ։

2074 թվականին ես տեղափոխվել եմ Պետերբուրգ։ Այնտեղ ես աշխատել եմ Ալեքսանդրյան ինստիտուտում։ Դասավանդել եմ ռուսական գրականություն։ Պետերբուրգում ես ծանոթացել եմ Գորկու, Լեոնիդ Անդրեևի հետ։ Նրանք ևս մեծ ազդեցություն են ունեցել ինձ վրա։

2076 թվականին ես հրատարակել եմ «Ռուսական գրականության պատմություն» գրքույկը։ Այն ևս մեծ հաջողություն է ունեցել։ Գրքույկը վերահրատարակվել է մի քանի անգամ։

2078 թվականին ես տեղափոխվել եմ Մոսկվա։ Այնտեղ ես աշխատել եմ Ալեքսանդրյան ինստիտուտում։ Դասավանդել եմ ռուսական գրականություն։ Մոսկվայում ես ծանոթացել եմ Բրյուսովի, Բալմոնտի, Անդրեև-Բալմոնտի հետ։ Նրանք ևս մեծ ազդեցություն են ունեցել ինձ վրա։

2080 թվականին ես հրատարակել եմ «Ռուսական գրականության պատմություն» գրքույկը։ Այն ևս մեծ հաջողություն է ունեցել։ Գրքույկը վերահրատարակվել է մի քանի անգամ։

2082 թվականին ես տեղափոխվել եմ Պետերբուրգ։ Այնտեղ ես աշխատել եմ Ալեքսանդրյան ինստիտուտում։ Դասավանդել եմ ռուսական գրականություն։ Պետերբուրգում ես ծանոթացել եմ Գորկու, Լեոնիդ Անդրեևի հետ։ Նրանք ևս մեծ ազդեցություն են ունեցել ինձ վրա։

2084 թվականին ես հրատարակել եմ «Ռուսական գրականության պատմություն» գրքույկը։ Այն ևս մեծ հաջողություն է ունեցել։ Գրքույկը վերահրատարակվել է մի քանի անգամ։

2086 թվականին ես տեղափոխվել եմ Մոսկվա։ Այնտեղ ես աշխատել եմ Ալեքսանդրյան ինստիտուտում։ Դասավանդել եմ ռուսական գրականություն։ Մոսկվայում ես ծանոթացել եմ Բրյուսովի, Բալմոնտի, Անդրեև-Բալմոնտի հետ։ Նրանք ևս մեծ ազդեցություն են ունեցել ինձ վրա։

2088 թվականին ես հրատարակել եմ «Ռուսական գրականության պատմություն» գրքույկը։ Այն ևս մեծ հաջողություն է ունեցել։ Գրքույկը վերահրատարակվել է մի քանի անգամ։

2090 թվականին ես տեղափոխվել եմ Պետերբուրգ։ Այնտեղ ես աշխատել եմ Ալեքսանդրյան ինստիտուտում։ Դասավանդել եմ ռուսական գրականություն։ Պետերբուրգում ես ծանոթացել եմ Գորկու, Լեոնիդ Անդրեևի հետ։ Նրանք ևս մեծ ազդեցություն են ունեցել ինձ վրա։

2092 թվականին ես հրատարակել եմ «Ռուսական գրականության պատմություն» գրքույկը։ Այն ևս մեծ հաջողություն է

Անգլիոյ դահլիճին որոշումը եւ Տրանսյա

Անգլիական կառավարութիւնը մասնաւոր ծանուցագրով մը Ֆրանսայի հաղորդեց դահլիճի արտակարգ նիստին մէջ տրուած որոշումները, վստահութիւն ներշնչելու եւ այս երկրին գործակցութիւնը ապահովելու համար:

Այս առթիւ թերթերը կը դրեն թէ այդ նիստին մէջ, լիազօրութիւն տրուած է Անգլիոյ արտաքին նախարարին, որպէսզի գործերը վարէ մինչեւ սեպտեմբեր 4, ի հարկին Լոնտոն կանչելով նախարարները, որոնք օգափոխութեան գացած են:

Իրազեկներ կը հաւաստեն թէ անգլ. կառավարութեան առաջին գործը պիտի ըլլայ հաշտարար ձեռնարկներ կատարել դի – տանագիտական ճամբով, առանց նախաձեռնութիւն ստանձնե – լու, այլ իր աջակցութիւնն ընծայելով Ֆրանսայի: Եթէ այս միջոցը ձախողի, չպիտի պահանջէ անմիջապէս եւ տառապէս գործադրել Ազգերու Դաշնակցութեան ուխտը, այլ պիտի չհանայ ժամանակ չահիլ եւ ուշացնել թշնամութեանց պայթումը, առաջարկելով քննիչ յանձնախումբ մը կազմել եւն.: Վերջին պահուն, երբ այս միջոցն ալ ձախողի, այն ատեն պիտի յանձնարարէ ճն – չողական միջոցներու դիմել, անշուշտ խորհրդակցելով միւս պետութեանց հետ: Հաւանական է որ այս վերջին միջոցը անմիջապէս առաջարկուի, եթէ Իտալիա մերժէ ներկայ ըլլալ Ա. Դ. խորհուրդին:

Թուրք պաշտօնեայ մը սպանուած

Պոլսէն Լոնտոնի թերթերուն կը հեռագրեն թէ քանի մը օրէ ի վեր անհետացած է արտաքին նախարարութեան մէկ պաշտօնատարը, խորհրդաւոր պարագաներու մէջ: Զայն գտնելու եղած փորձերը ապարդիւն անցած են մինչեւ հիմա: Կը կարծուի թէ այս պաշտօնատարը արտասահմանախաթած է, միանիտանելով նախարարութեան ծածկագիրը բանալին, որ փոփոխութեան ենթարկուեցաւ վերջերս, առժամապար եւ պիտի վերաքննուի բոլորովին:

Հեռագիրը կ'աւելցնէ թէ Թուրքիա ելեկտրական մեքենայ մը պիտի գնէ հեռագիրներու թուագրման համար, եւ թէ այդ գործածիքը կրնայ աւելի քան մէկ միլիոն տարբեր հիւսուածքներ արտադրել:

Լիբանանի նախագահին մահը

Պ. Շարլ Տէպպաս, Լիբանանի հանրապետութեան առաջին նախագահը, մեռաւ ուրբաթ օր, կարճատեւ հիւանդութենէ մը յետոյ:

Հանգուցեալը իրաւագիտութեան վարդապետ էր: Ուսումը լրացնելէ վերջը, եղաւ դատական անօրէն: Երբ Լիբանանի հան – րապետութիւն հռչակուեցաւ (1926), ընտրուեցաւ նախագահ, միաձայնութեամբ: Շրջանը լրացնելէ յետոյ, վերընտրուեցաւ 1929-ին, վեհապետական իրաւունքներով: Իր պաշտօնավարութեան ընթացքին գնահատելի ծառայութիւններ մատոյց: Հայ գաղթականութիւնն ալ մեծապէս երախտապարտ է հանգուցեալին: Ցի – սուն տարեկան էր:

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

կազմակերպուած Հ. Յ. Դ. Վ.ԱՐԴԱՆ ԵՆԹԱԿՈՄԻՏԷԻՆ ԿՈՂՄԷ

25 Օգոստոս, կիրակի առաւօտեան ժամը 10էն մինչեւ երեկոյ

ԱՒՆՈՒՎԻԼԻ BOIS de CONDOS *ԱՆՏԱՌԻՆ ՄԷՋ*

կը խօսի՝ ընկեր ԼԵՒՈՆ ԶՈՐՄԻՍԵԱՆ

Գեղարուեստական ճոխ բաժէն.— բանախօսութիւն, երգ, արտասանութիւն, զանազան անակնկալներ եւ ընտիր ճաշ:

ՀԱՅԿ. ՊԱՐԵՐ ՏԱՐՕՆԻ ՏԱՐԱԶՈՎ ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹԵԱՄԲ ԹԱՒՒՈՍ ԳԱՐԵԳԻՆԻ:

ՃՈՒՆ ԵՒ ԱԺԱՆ ՊԻՒՖԷ:

Հաղորդակցութիւն.— կար տիւ Նօրէն առնել շոգեկառք ժամը 8.49, 9.54, 10.20, 10.52, 11.28, 12.9, 12.22, 13.27 եւ իջնել Վիլիէ-լը պէլ կայարանը, ուր կը սպասեն ընկերներ:

ՄԱՆՐԵՒԻ ՊԱՐԱԳԱՅԻՆ ՀԱՆԴԷՍԸ ԿԸ ՅԵՏԱԶՈՒԻ ՅԱՋՈՐԴ ԿԻՐԱԿԻԻ:

ՏԱՐԵԿԱՆ ԴԱՇՏԱՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

կազմակերպուած՝ Ֆ. Կ. ԽԱՉԻ ՊԱՆԵԼՕ-ՔԱՇԱՆԻ Մ.-ՁԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

25 Օգոստոս կիրակի, առաւօտեան մինչեւ կէս գիշեր ՌՈՊԻՆՈՆ

Chez «FIQUET» AU GRAND ARBRE*ի օդասուն պարտէզին մէջ*

Տեսարան մը «ՄԵԾԱՊԱՏԻԻ ՄՈՒՐԱՑԿԱՆՆԵՐ»էն

ՊՈՂՊՈՏ եւ Ա. ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ կողմէ,

ԸՆՏԻՐ ՆՈՒԱԳԱԽՕՒՄԲ: ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ՅԱՅՏԱԴԻՐ:

ՍԻՐՈՒՆ ԱՆԱԿՆԿԱԼՆԵՐ: ՃՈՒԽ ՊԻՒՖԷ:

ԱՆՋՐԵՒԻ ՊԱՐԱԳԱՅԻՆ ՀԱՆԴԷՍՏԵՂԻ Կ'ՈՒՆԵՆԱՅ ՅԱՐԱԿԻՑ ԸՆԴԱՐՁԱԿ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ

Հաղորդ. ծ'իջոց.— *Փորթ տ'Օրլէանէն առնել (28 թիւ հանրակառքը (3 tickets) եւ իջնել Րոպէնսոն վերջաւորութիւն:*

Մուտք 3 Ֆրանք:

ՈՒԽՏԱԳՆԱՑՈՒԹԻՒՆ

ՋՕՐԱՎԱՐ ԱՆԴՐԱՆԻԿԻ ԴԱՄԲԱՐԱՆԻՆ

Նախաձեռնութեամբ ՀԱՅ ԿԱՄԱԻՈՐ. ԵՒ ՄԱՐՏԻԿՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԵԱՆ եւ մասնակցութեամբ՝ ՀԱՅ ՍՊԱՑԻՑ. ՋԱՓԱՇԱՍ ՈՐԲԵՐՈՒ, Հ.Մ.Ը.Մ.Ի, ՀԱՅ ԱԶԳԱՅՆԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ, ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆԻ եւ բազմաթիւ Հայ եւ նակցական միութիւններու:

Յառաջիկայ Սեպտ. 1ին կիրակի օր

Նդան օրը ժան կուժօլի Հայոց եկեղեցւոյ մէջ տեղի կ'ունենայ հանդիսաւոր պատարագ եւ շոգեհանգստեան պաշտօն ՅԱՂԹ ՀԵՐՈՍի յիշատակին:

Կը խօսին՝ Պ. Պ. Տ. ՊԱՂՏԱՍԱՐԵԱՆ (*Մարտիկներու Միութիւն*), Ն. ԳԷՈՐԳԵԱՆ (*Հայ Սպայից Միութիւն*), Հ. ԱԿՈՆԱՑԵԱՆ (*Զափ. Որբ. Միութիւն*) ԴՐ. ԴԻՇՏԵԱՆ (*Հայ Ազգային Միութիւն*), Գնդապետ ՇԱՀԱԼԱՖՈՒՆԻ եւ Ֆրանս. նախկին պատերազմիկներու ակնառու ներկայացուցիչ մը:

Թափօրը կը կազմուի ՓԼԱՍ ԿԱՄՊԼԷԹԱՑԻ հրապարակին նայող ՓԼՈ-ԼԱՇԷԶի դռան ներսի կողմը ժամը 2.30ին:

ՀԱՂՈՐԴԱԿՑ. ՄԻՋՈՑՆԵՐ.— Մէթրօ կամ Լէ Ֆո, Օպսիւս 26 96 95 A. B. O-A-P:

Եւրոպայի հայկական մեծագոյն գրատունը

ՀՐԱՏ-ՍՏՈՐՈՒԷԼ

51, Rue Mr. le Prince, Paris (6). Métro: Odéon. Tél. Danton: 88-65,

Հայերէն, ֆրանսերէն, անգլիերէն եւայլն ամէն տեսակ գրքեր:

Արդիական կազմատուն: Տպագրական գործեր:

Աշխարհի բոլոր կողմերէն հաստատ ապսպրանքները կը կատարուին արագ եւ խղճամիտ կերպով:

ԿԱԹՈՂ. ՆՈՒԻՐԱԿԸ ԿԸ ՔԱՐՈԶԷ

Այսօր կիրակի, Փարիզի Հայոց Եկեղեցւոյն մէջ կը քարոզէ Կաթ. Նուիրակ Տ. Գարեգին Արքեպիսկ. Յովսէփեան:

ԿԸ ՓՆՏՌԻԻ

Տիկին Նայիմզար Մանուկեան կը փնտռէ իր եղբայրը՝ Մանուկ Մանուկեանը (Գասթէժունիի Տէվրէկ գիւղէն): Ամէն առալ կը գտնուէր 149 rue Lafayette, Փարիզ:

Լուր ունեցողներէն կը խնդրուի իմացնել իր քրոջը՝ Նայիմզար Մանուկեանի, 23, rue du Turen, Marseille.

Le Gérant: H. STEPHAN
Imprimerie A. DER (AGOPIAN)
17, Rue Dameme, PARIS (13)

Nos Principes
Etre Électique
Dire La Vérité
Etre Juste Pour Tous

BULLETIN MENSUEL
de la LIGUE DE DÉFENSE GÉNÉRALE
Politique, Juridique, Economique, Financier & Littéraire.
Direction-Administration: 159, Rue LAFAYETTE. PARIS (10)
(Gare du Nord).

Notre Tache:
Défendre la Cause
Des Faibles
Faire Réparer les
Injustices Commises

ՀԻՄՆԱԴԻՐ - ՏՆՕՐԻՆ **ՊԷՐՆԱՐ-ՎԱԶԷ ՊԷՕՐԼԷՔՃԵԱՆ**
Իրաւագէտ Վկայեալ փարիզի Համալսարանէն:

«Compte chèque postal: Paris 1874-99 «Ligue de Défense Général».
Adresses télégraphique: **Ligdefgen - Paris.** Tél. Nord 68-02
Paraît le 15 de chaque mois.

Abonnements: France: Un an 15 fr., 6 mois 8 fr. Etranger: Un an 20 fr., 6 mois 12 fr. Le nouméro: 1 fr.25

Մեր **Bulletin Mensuel***ի վարչութիւնը պատիւ ունի ծանուցանելու իր ընթերցողներուն թէ՝ մեծ արձակուրդներու հետեւանքով 4րդ եւ 5րդ թիւերը միասին լոյս պիտի տեսնեն 8 էջ պատկերազարդ, ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 15ին, այլազան բովանդակութեամբ: Անոր մէջ կարդալ մանաւանդ մեր յօդուածը «Հայ եւ Ռուս գաղթականներու իրաւական վիճակը, 1928 Յուլիս 30ի Ժընեւի հանդանաժողովը եւ Գաղթականաց Օֆիսներու յատկացումները»:*

Միւս կողմէ, լուսաբանելու համար կարգ մը աննպաստ զրոյցներ զանազան ազգային հաստատութեանց մասին, մեր ամսաթերթին վարչութիւնը յաւակնիլայ Հոկտեմբեր ամիսէն սկսեալ պիտի կազմակերպէ, մասնակցութեամբ բազմաթիւ իրաւագէտներու «Խորհրդաւոր դատավարութիւններ Օսմիէթէ Սավանթի մէկ սրահին մէջ». Ամէն կերպով հոգ պիտի տարուի արդար դատաստանի համար: Ուրեմն անոնք որ կ'ուզեն ստանձնել «ամբաստանող»ի դերը, պէտք է Սեպտեմբեր 30էն առաջ մեր թերթին վարչութեան հասցնեն իրենց գրաւոր ամբաստանութիւնները եւ հրանակէն իրենց փաստերը: Պէտք է նոյնպէս նշանակէն անունն ու հասցէն այն վկաներուն, որ կ'ուզէն ունկընդրել «դատարան»ին: Ամբաստանեալները պիտի հրաւիրուին տեղւոյն վրայ ծանօթանալու իրենց դէմ եղած ամբաստանութեանց, եւ ներկայացնել կամ ներկայացնել տալ իրենց պաշտպանութիւնը Ատեանին: Ընկերակցանալու պարագային՝ դուրսէն «պաշտպան» մը պէտք չունի: երդուեալները որ վիճակահանութեամբ պիտի ընտրուին ներկաներուն մէջէն, լսելէ յետոյ «Ընդհ. Դատախազի» ամբաստանութիւնները, «Ատեան»ին կողմէ իրենց արուած հարցումներուն պիտի պատասխանեն այո՛ կամ ոչ: Ամէն վերջ Ատեանը պիտի տայ իր Վճիռը:

Կարդացէ՛ք եւ տարածեցէ՛ք **Bulletin Mansuel***ը որ անհերքելի պէտքի մը գոհացում կուտայ:*

Դպրոցական հանդէս Կրլնոպլի մէջ

կազմակերպուած՝ ՅԸՐ. Կ. ԽԱՉԻ ԿՐՃՆՈՊԼԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

Այսօր կիրակի կէս օրէ վեր՝ ժամը 2ին, 15 Rue Bayard.

Երգ, արտասանութիւն եւ զանազան անակնկալներ դպրոցի աշակերտներուն կողմէ: Հանդէսին կը մասնակցին փարիզէն եկած Հայ արիներու գաղիլիները, որոնք պիտի կատարեն զանազան սկաուտական խաղեր:

ՏՈՒԲ. ԱՐՇԱԿ ԱՆԴՐԷԱՍԵԱՆ

ՎԿԱՑԵԱԼ ՓԱՐԻԶԻ ԲԱՇՆ. ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ ՊՏՑ. ՎԿԱՑԱԿԱՆՈՎ

ՄԱՆԿԱԲԱՐՁ, ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԿԱՆԱՆՑ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

*BAUDELOCQUE*ի ՄԱՑՐԱՆՈՑԷՆ

Հիւանդ կ'ընդունի Շորեքշաբթի եւ Ուրբաթ օրերը ժամը 10 – 12

Maison d'ACCOUCHEMENT

35 ՍԵՆԵԱԿ, ԱՐԴԻԱԿԱՆ CONFORTՈՎ

36, Cours de Vincennes, Մէթրօ՝ Nation, հեռաձայն Diderot 03-96

ՄԱՆՁԱԿԻ ԳԻՆԵՐ PRIX à FORFAIT

Etude de M° BERNARD WAHÉ

(12 année)

Licencié en Droit de la Faculté de Paris

Ancien élève de l'École des Hautes Etudes Sociales

JURISCONSULTE

Droit Français et International Privé

159, Rue Lafayette **Tél. Nord 68 - 02**

Կը ստանձնէ ամէն տեսակ դատական խնդիրներ, ինչպէս նաեւ փողոցի արկածներ, ամէնամբ կը պաշտպանէ առեւտրական եւ հաշտարար դատարաններու առջեւ, կատարէ certificats de coutumes ներ, կը կատարէ ամուսնութեան եւ ամուսնալուծման վերաբերեալ բոլոր գործողութիւնները:

Ամէն տեսակ մասնաւոր հանգամանք ունեցող վաւերաթուղթի խմբագրութիւն, ընկերութեան կազմութիւն եւ հաշուեյարդար: Նախարարութեանց եւ հանրային վարչութեանց ուղղուելիք խնդրագիրներ ե թղթակցութիւններու կազմութիւն: Հարկային գործեր: Ներկայ տնտեսական կացութեան պատճառաւ խորհրդակցութիւններ կը տրուին **10 ֆրանկի**, իսկ ամփոփով եղած խորհրդակցութեանց համար **15 ֆրանկ:**

Կ'ընդունի ժամը 9—10 եւ 17 — 19: Նաեւ ժամադրութեամբ

ՊԵՐԼԻՆԻ ՄԷՋ *ՅԱՌԱՋ* ԿԸ ԾԱԽՈՒԻ ԱՄԷՆ ՕՐ,
Mr. ARSAMAS*ի հսվ. Passauer Str. 37, Berlin W. 50.

ՓՈԽԱԴՐՈՒԱԾ Է

ՎԻՐԱԲՈՑԾ-ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԾ
ՀՐԱՉ ՉԱՐԴԱՐԵԱՆ

44, Rue de Dunkerque, Paris.

ՀԵՌԱՁԱՅՆ **TRUDAINE: 42-69**

(ԿԱՐ ՏԵՒ ՆՕՐԻ ԱՄՈՒՍ):

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԴԵՂԱՐԱՆ

52, Rue du Fbg. St. Martin. Paris (10)

(ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԲԱՂՆԻՒՐԻՆ ԿԻՑ)

Մէթրօ՝ **St. Martin** եւ **Chateau d'Eau.** Tél. Nord: 82 - 86

Փարիզի կեդրոնը բացուած է ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԴԵՂԱՐԱՆ, ուր կարելի է գտնել ամէն տեսակի *ԴԵՂԵՐ*, պատրաստուած մեծ խնամքով ու ճաշակ:

Բոլոր ՀԱՑ յաճախորդները կրնան օգտուիլ *Ֆրիթաբար* դեղատան մէջ գտնուող ՀԱՑ Բժիշկի մը խորհուրդներէն:

ԿՈՒԶԷ՞Ք ԶՈՒՏ ԽԱՂՈՂԷ ԵՒ ԱՆԻՍԾՆԷ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾ ՕՂԻ ԽՄԻԶ

ՀԱՐՑՈՒՑԻՔ ՓՏՏՈՒՑԻՔ ԵՒ ԳՆԵՑԻՔ

ՐԱՔԻ ՏԻԻԶ
ԱՐԴԱՑԱԿԱՆ ԽՄԻՉՔ

ԿԱԶԴՈՒՐԻՋ ԱՆԱՐԱՏ ԱԽՈՐԺԱԲԵՐ

Պոլսոյ օղին է որ ձեր ուզածին պէս կը ճերմկնայ եւ քէյֆ կուտայ:

Ֆրանսայի համար արտօնատէր՝ Ց. ՏԱԼԱՒԻՒԻԲԵԱՆ

8, Rue Suffren, MARSEILLE, Tél. D. 70-89

Փարիզի ներկայացուցիչ Գ. ՃԻՑԻՃԵԱՆ,

75, Ave. Victor – Hugo, Clamart (Seine)

Լիոնի ներկայացուցիչ ՃԸՆԿԸՏՐԻԱՆ եւ ԹԷՐԶԻԵԱՆ

211, Rue de Crequi

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՃԱՌԸ

Ճաշարան **ՓԼՕՐԻԱ**

61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)

Մէթրօ՝ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն **Dantor : 52 - 73**

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ:

"ԵՐԿԱՄԵԱՅ ՊԱՆԴԽՏՈՒԹԻՒՆ Ի ՀԱՊԷՇՏԱՆ"

Ցօրինեց՝ Ֆիմոթէոս վրդ. Սարգիսեան

Մեր նամակը գրել խրկելէն ետքը չատ չանցաւ՝ դժբաղդաբար Թէոդոր Անգլիոյ բանակին իր վրայ ուղղակի գալը լսելով, հոկտեմբերին վերջերը իր բանակատեղւոյն եղած քանի մը տուները կրակի տալով կը Թողու Կէլզի – Թափօրը, ու Մակ – տելայի անառիկ լերան քիչ քիչ մօտենալով հոն կ'ապաստանի, որ ութ կամ ինն օր աւելի հեռու է մեզմէ: Այս ալ չը մոռնանք ըսելու՝ որ անգղիական բանակին գալուն առջի լուրը լսելով, այն օրէն աչքէ կը հանէ իր քովն ե – ղող բոլոր սպիտակ մարդիկը, որոնք ըստ մեծի մասին Եւրոպացիք էին, եւ Մակտելայի մէջ բանտարկեալ սպի – տակներուն պէս տեսնի կ'ըլլան իրեն, եւ սրտին ցաւէն կը հրամայէ որ ա – նոնց չնորհած զարդարուն չորինները ետ առնելով՝ ուրիշ անպիտան չորի – ներ հնծցուցած իր հետ Մակտելա բերեն, ինչպէս պատմեցին ոմանք:

Թէոդորոսի հեռանալուն լուրը եւ անգղիական բանակին գալը երբ լսեցինք մենք, խոր տրտմութեան մէջ Թաղուած մնացինք, կարծես Թէ խաւար ամպեր մեր չորս դին պատեցին, մտատանջութեան ալիքներու մէջ լողկսաւ մեր միտքը ծփել, եւ մեր դժբախտ ապագան մթնութեանց մէջ կը նշմարէինք, եւ արդէն չատ չանցած սկսանք զղալ անոր դառնութիւնները, եւ չղթայի օղակներու նման իրար ե ազուցուած մէկ նեղութենէ ուրիշ նեղութեան մէջ գահավէժ եղանք ձեռքէ ձեռք ընկնելով, եւ տղու նման խա – զալիկ մնացինք վայրենի ժողովրդոց մէջ:

Ապստամբք գրեթէ Թէոդորոսի բոլոր երկրին տիրած էին, եւ Ճըլէկոյի իշխանութիւնը միայն ազատ կը մնար՝ Թագաւորին մօտ ըլլալուն համար, ուրկէվախնալով ապստամբք չէինհամարձակեր արշաւելու Ճըլէկայի վրայ, եւ ոչ երկրացիք կրնային խլրտիլ գըլուխ վերցընելու յարմարագէս: Այս երկրին հարաւակողմը կ'ընկնի Կոճամի մեծ իշխան Թէլլաք – Հայլօ, որուն ներքեւ կը գտնուէին ուրիշ ինք – նագլուխ ապստամբներու խումբեր: Նոյն միջոցներուն այս իշխանը մեռ – նելով՝ Թէպէտ եւ իր որդին տեղն անցաւ, բայց հարճորդիի՝ ալ ունենալով անկէ մեծ, եւ ժառանգութեան իրաւունքի կռիւ մը ծագելով մէջերնին՝ ապստամբեցաւ հարազատ որդւոյն դէմ, եւ երկրին մէկ մասին տիրեց գիւղացւոց համաձայնութեամբ: Նոյնպէս Ճըլէկայի հիւսիսակողմը կը գտնուի Թրբսօ – կովազի երեւելի ապստամբ իշխանն իր ապստամբական խում – բերովը:

Ապստամբները Թէոդորոսին Մակ – տելա լեռը հեռանալը լսելնուն՝ կ'ուզեն փորձ փորձել Ճըլէկայի երկրին տիրելու, եւ չորս դիէն կը յարձակին կուգան հոն: Կոճամի իշխանութեանը տակ եղող Ալէմի անուն ապըստամբ, որուն երեք հազարի չափ զօրքերը Թէոդորոս Թրէ անցուցեր է յատա – ջուց, կը յարձակի կուգայ Ճո կայի իշխանութեան Տակուսա կոչուած երկրին վրայ, որ երկու աւուր ճա – նապարհ է Ճըլէկայէն, եւ հոն ը բա – նակի: Այս լուրը մեր ականջը հաս – նելուն՝ քունը աչուընէս փախաւ երկիւղը մեր սիրտերը պատեց, չէինգիտեր մեր վախճանին վրան ինչ ե – տածելնիս, եւ եթէ աւելի ղէպ կ'եղած տեղը յառաջ գալու ըլլայ, զպայինք որ մեր բանը լմնցած է. ըորում ոչ գիւղացւոց, ոչ զօրաց ե մեր իշխանաց վրայ վստահութիւն ունէինք, որոնցմէ մեծ մասը ապըստամբելու՝ քան Թէ Թագաւորը Թուրը քաշելու հակամէտ էին: վ դի մէկը չէար որ Թագաւորը ամէնքն ալ ինքնագլուխ ըլլալ կ'սկսաւ եւ երկիրը միշտ խռովութեան մէջ լալ կը փափաքին, որպէսզի իրենց չար խորհուրդները ի գործ դնեն անհերկիւղ. ինչպէս գայլը որ ընելու համար ամպամած ու մառա լապատ եղանակներ կը փնտռէ:

(Շար.)

ՓՆՏՌՈՑՔ եւ ԿԱՐԴԱՑՔ երկիծաթերթ՝ «ՄԵՂՈՒ» փարիզի եւ Ընջանի Յառաջի ցրուիչ Գ. ԱԻԵՏԻՍԷՆ:

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

ՀԱՐԱՁ

HARATCH

ԾՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MSSAKIAN
RÉdaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
(ԵՐԹԵԱԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)
17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Clacière 15 – 70

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃԱՐՄՍԵԱՑ ԵՒԱՄՍԵԱՑ

Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՍՐՆԻՇԱԹԻ
27
ՕԳՈՍՏՈՍ
MARDI
27 Août
1935

11 ՏԱՐԻ — 11e Année No. 2893

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԱՀԱԻՈՐ ՀԵՌԱՆԿԱՐԸ

Ոչ մէկ առեն այսքան չարաչուք անառուգութեամբ ցցուած չէր ծանօթ հարցումը, — պատերա՞զմ թէ խաղաղութիւն:

Օրուան լուրերը այնքան պերճախօս են, որ մանաւանդ լուսարձութեան չեն կարօտիր:

Եւ հորիզոնը աւելի կը մթագնի, քանի կը մօտենայ ճակատագրական թուականը, Սեպտ. 4:

Այդ օրն է որ, անգամ մը եւս պիտի հաստատուի թէ՝ Ազգովդովը ունի՞ գործնական արժէք եւ հեղինակութիւն, զոնէ պատերազմները արգիլելու համար:

Զինք խօսիր արդարութեան մասին: Փընեւի հաստատութիւնը չատոնց հովին եւ ջուրին յանձնած է այդ սկզբունքը, ոչ միայն անտեսելով ակարները եւ անոնց ամէնէն տարրական իրաւունքները, այլ եւ ուրանալով իր իսկ որոշումները:

Դէտ երկուան պատմութիւն են ի պատիւ Թուրքիոյ սարքուած մեծարանքները, եւ խորհրդային իշխանութեան ուղղուած վաղչանքները: Երկուքն ալ աննախընթաց՝ իրրեւ քաղաքական եւ բարոյական երեւոյթ:

Ուրեմն, Սեպտ. 4ին Ազգերու Դաշնակցութիւնը դերագոյն ձիգ մը պիտի փորձէ, խաղաղութիւնը փրկելու համար:

Մինչեւ այդ օրը, դիւանագիտական մեքենան ալ պիտի բանի մանաւորապէս Լոնտոնէն Փարիզ, ելք մը, չանթարգել մը ճարելու համար: Այլապէս, անխուսափելի է փոթորիկը:

Ահաւասիկ, ընդամէնը երկու օրուան մէջ, երկրորդ հրապարակային յայտարարութիւնն է որ կ'ընէ Իտալիոյ «Առաջնորդ»ը, այս անգամ չատ աւելի բացորոշ ու վճռական:

— Ոչ մէկ ընկերակում: Եթէ չատ նեղը դնեն մեզ, եթէ փորձեն պաշարել կամ ուրիշ սեղմումներ անօրինել, կ'առնենք կը քալենք, ամբողջ պատասխանատուութիւնը ձգելով Ազգերու Դաշնակցութեան վրայ:

Նոր չէ այս եղանակը: Ամիսներէ ի վեր, իտալական մամուլը կը հնչեցնէ զայն աւելի կամ պակաս ուժգնութեամբ, իր խօսքերն ուղղելով մանաւորապէս Անգլիոյ, որ չկամ դիրք բռնած է:

Բայց, առաջին անգամ է որ անձամբ ասպարէզ կ'իջնէ նոյն ինքն Մուսոլինի եւ կը պարզէ ֆաշական աշխարհակալութեան բանաձեւը, առանց վերապահութեան կամ դիւանագիտական դարձուածքներու: Այն ալ ճակատագրական ժողովէն առը օր առաջ:

Շատեր կը կարծեն թէ ճնշում բանեցնելու եւ դատ չհեղու եղանակ մըն է այս:

Կրնայ ըլլալ: Եւ սակայն, կարելի չէ անտեսել ակներեւ իրողութիւն մը, — ֆաշական Իտալիան այնքան յառաջ գացած է իր զինուորական առաքումներով ու պատրաստութիւններով, Իտալիոյ հանրային կարծիքը այնքան լարուած է յաղթական աշխարհակալութեան մը հեռանկարով, որ հրաչք մը միայն կրնայ փրկել խաղաղութիւնը:

Հրաչքի բանալին կը գտնուի Լոնտոն:

Թունդ աշխարհակալ, Մեծն Բրիտանիա չի հանդուրժեր որ կենսունակ եւ ռազմաչունչ Իտալիան նոր հողեր եւ ջուրեր գրաւէ Միջերկրականի եւ Հնդկաստանի ճամբաներուն վրայ, ու կ'առաջարկէ միայն անտեսական առանձնաշնորհներ:

Միեւնոյն առեն, իրրեւ «նենգամիտ Ալպիոն» ան տարօրինակ նախանձախնդրութեամբ մը կը յիշեցնէ Ազգերու Դաշնակցութեան Ուխտը, հին ու նոր դաշնագիրներ, արդարութիւն եւ իրաւունք եւ ուրիշ բաներ: Եւ կը նախատեսէ ահաւոր չարիքներ, եթէ խախտի Ազգերու Դաշնակցութեան ուխտը:

Իսկ Մուսոլինի գտեր է ամէնէն կարճ և կտրուկ բանաձեւը,— ենչել կ'ուզեմ, տարածուիլ կ'ուզեմ, հո՞ղ կ'ուզեմ: Չէ՞ք տար,— ես կ'առնեմ յանուն քաղաքակրթութեան: Ես համակերպիմ, բանակս ինքն իր գլխուն պիտի յառաջանայ ու պիտի գրաւէ...

Այս կացութեան մէջ, որո՞նք են այն միջոցները որ կրնան կանխել թնդանօթներու պայթումը:

Առաջին՝ Մեծն Բրիտանիոյ նահանջը, այսինքն հաւանութիւն՝ Իտալիոյ թեւարկութեան ենթարկելու անձար եթովպիան, միջազգային յանձնառութեամբ կամ զինու զօրութեամբ:

Երկրորդ՝ աշխատաւորական, արհեստակցական եւ ձախակողմեան հոսանքներու—միլիոններու—կանխարգել պայքարը, որ կը ծաւալի չարաճուն արագութեամբ, մանաւորապէս այստեղ:

Երկու պարագաներուն մէջ ալ, չատ փափուկ դեր մը կ'իյնայ այս պետութեան վրայ:

Փափուկ՝ ոչ միայն իրրեւ հեռեւանք ատենապին ծանրութեան, այլ եւ անոր համար որ, Փրանսա ինկած է սալին եւ մուրճին միջեւ:

Փարիզի համար թանկագին են երկու բարեկամութիւններ, անգլիականն ու իտալականը:

Ցակառին չպարզուեցաւ այն պատմութիւնը թէ Պ. Լավալ խնդրէս ազատ ձգո՞ծ է Մուսոլինին, անցեալ յունուարի այցելութեան առեն, իր ուղածին պէս վարուելու համար Հապէշիստանի մէջ: Տեղական մամուլն իսկ լուսարանուած չէ այդ մասին:

Պատմութիւնը ճիշդ ըլլայ թէ սխալ, ինդիրը այն է որ եթէ Իտալիոյ կամքը յաղթէ Փրանսայի լռին հաւանութեամբ, կարգը մեքենարար պիտի գայ Գերմանիոյ, որ նոյնքան կարօտով կը յիշէ իր կորնչուցած գաղթավայրերը, եւ հեռահեռ աւելի բարձր կը խօսի արդարութեան, պատմական առաքելութեանց եւ ապրելու իրաւունքի մասին:

Իսկ այս՝ վտանգաւոր, արկածալի հեռանկարներու մէկ եզրեան է միայն, Եւրոպայի սրտին վրայ:

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՄՈՒՍՈԼԻՆԻ ՀԵՏՋՀԵՏԷ ԱԻԵԼԻ ՎՃՌԱԿԱՆ

ԵԹԷ ՊԱՏԻԺՆԵՐ ՏՆՕՐԻՆԵՆ, ԱՆՄԻՋԱՊԷՍ ՊԻՏԻ ՔԱՇՒԻ ԱԶԳԱԺՈՂՈՎԷՆ

Ոչ մէկ ընկերակում որոշուած ճամբեմն

Մուսոլինիի նոր եւ չատ աւելի վճռական յայտարարութիւնները ըրաւ Լոնտոնի «Տէյլի Մէյլ» թերթին, որ սկիզբէն իվեր կը պաշտպանէ Իտալիոյ քաղաքականութիւնը Հապէշիստանի հանդէպ: Ահաւասիկ ամփոփումը այդ յայտարարութեանց որ երեւան անգլերէն թերթին երէկուան թիւին մէջ.

— « Իտալիա չպիտի ընկրկի: Եթէ մեր կառավարութիւնը փոխէ իր ընթացքը, արեւելեան Ափրիկէի մէջ համախմբուած 200 հազար զինուորները ճամբայ պիտի ելլեն բոլորովին առանձին: Եթէ պատժական անօրինութիւններ սահմանուին Ազգերու Դաշնակցութեան մէջ, Իտալիա անմիջապէս պիտի ձգէ հեռանայ եւ այն առեն պիտի հասկնան թէ ո՛վ որ կ'ուզէ պատիժներ անօրինել իրեն դէմ, պիտի հանդիպի ամբողջ ժողովուրդին զինեալ թշնամութեան: Եթէ Ազգերու Դաշնակցութիւնը այնքան անխոհեմ է որ կ'ուզէ գաղթային հեռաւոր պայքար մը եւրոպական վէճի վերածել, ինչ որ գուռները լայն պիտի բանայ բոլոր չգոհացած վտանգներուն առջեւ՝ եւրոպայի եւ նոյնիսկ ամբողջ աշխարհի մէջ, — եւ այս անգամ ատոր դինը պիտի ըլլայ ոչ թէ միլիոնաւոր, այլ ատենակ միլիոնաւոր կեանքեր — այն ատեն պատասխանատուութիւնը պիտի իյնայ միայն Ազգաժողովին վրայ: Ես պատուիրա – կութիւն մը պիտի ղրկեմ Ա. Դ. Խորհուրդի գումարման, բացորոշութիւն մը պիտի ղրկեմ Ա. Դ. Խորհուրդի գումարման, բացորոշ չափ ես պարզելու համար Իտալիոյ դիրքը բովանդակ աշխարհի առջեւ: Մենք մեր դասը պիտի ապացուցանենք վաւերաթուղթերով եւ լուսանկարներով: Նոյնիսկ անատուկ մը դիրք պիտի ղրկեմ, հաստատելու համար եթովպիացիներու բարբարոսական սովորութիւնները եւ գերեվարումը որ կը տիրէն երկրին մէջ: Երբ Ա. Դ. Խորհուրդը քննէ այդ փաստաթուղթերը, ես ապարդիւ պիտի կարդամ Ազգերու Դաշնակցութեան որ եթէ կրնայ իմ երկրիս վրայ նայի այն աչքով ինչպէս Հապէշիստանի վրայ:*

ՊՈՐՋԱՊԷՍ ԳԱՂԹԱՅԻՆ ԱՐՇԱԻԱՆՔ...

« Խաղաղութեան ամէնէն սեւ թշնամիները խաղաղասէրներն են: Անոնք կ'ուզեն ի սիրուս աշխարհի տարածել վէճ մը որ կը տեսմանուորուի գաղթային արշաւանքի մը մէջ եւ որուն նպատակն է բարեկարգութիւն հաստատել երկրի մը մէջ ուր երբեք գոյութիւն չէ ունեցած կարգ – կանոն: Մենք ոչինչ պիտի ընենք եւ – րոպան բոցավառելու համար, բայց անհրաժեշտ է որ միւսներն ալ պատասխանատուութեան միեւնոյն գիտակցութիւնը ցուցնեն: Պատժական անօրինութեանց մասին խօսելէ առաջ, անհրաժեշտ է նախատեսել անոնց հաւանական հետեւանքները: Տնտեսական գետնի վրայ, եթէ ուզեն պաշարման տակ առնել Իտալիոյ նաւահանգիստները, պիտի հանդիպին Իտալիոյ միլիոնաւոր գործի մարդոց ամբոխներու ցասումին: Ջրանցքը չի փակուեցաւ ռուսեւճափոնական պատերազմին առեն: Այժմ այդ պիտի միջոցի մը դիմել՝ կը նշանակէ արեւելեան Ափրիկէի իտալական զօրքերը կարել իրենց հայրենիքէն, որմէ կախում ունին իրենց բոլոր պէտքերուն համար, լուցկիէն մինչեւ թնդանօթները, կը նշանակէ կատարել թշնամական արարք մը որուն չի կրնար հանդուրժել Իտալիա: Եթովպիան չհնազանդելու եւ քաղաքակրթելու գործը յիսուն տարուան աշխատանք պիտի ճարէ Իտալիոյ ժողովուրդին: Երբ մենք կարենանք նուիրուիլ այդ հսկայական ձեռնարկին, մենք պիտի դառնանք բրիտանական կայսրութեան ազնիւները, եւ ոչ թէ հակառակորդները, կապուած փոխադարձ շահերով: Տասներեք տարիէ իվեր Իտալիա ամենաբարեկամական քաղաքականութիւն մը վարած է եթովպիոյ հանդէպ: 1928ի դաշնագրին ստորագրութենէն քիչ վերջը մենք մինչեւ իսկ մեծ զանազատեղով նուիրեցինք Հապէշիստանի: Մեր զինուորներուն դէմ գործածուելիք զէնքերուն մէկ մասը իտալական են, — մասուղէր հրացաններ, գնդացիրներ, ռազմանիւթեր զոր ես նուիրեցի: Այդպէս կրնա՞յ ընել, եթէ թշնամական դիտումներ ունեցած ըլլայի:*

ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԸ Կ'ԱՆԻ, ԵՐԿԻՐԸ ՉԻ ԲԱՒԵՐ

« Մեր բնակչութիւնը 44 միլիոնի հասած է: Այս ժողովուրդը կ'ապրի հողի մը վրայ որ գրեթէ կէսն է Փրանսայի տարածութեան: Բայց Իտալիոյ տարածութեան օգտագործելի համեմատութիւնը հազիւ մէկ հինգերորդն է Փրանսականին: Հիմա որ ֆաշական իշխանութիւնը գլուխ հանած է Իտալիոյ բոլոր ամուլ եւ վատասողջ ջրլճաններուն օգտագործումը, կարելի է ըսել թէ մեր երկրին ամբողջ տարածութիւնը կը շահագործուի: Մենք սկսած ենք բնակիչներ հաստատել Լիբիոյ մէջ, բայց անոր չատ փոքր մէկ մասը միայն կրնայ օգտագործուիլ, այն ալ երկար ժամանակ պահանջելով: Ընդհակառակն, եթովպիա երեք անգամ աւելի մեծ է քան Իտալիան եւ ընդարձակ տարածութիւններ կը պարունակէ իտալացի գաղթականներու տեղաւորման համար: Մեր թափանցումով եթովպիոյ մէջ պիտի բացուին ընդարձակ եւ նոր շուկաներ եւ պիտի զարգանան հարստութիւններ որոնք չեն օգտագործուիր այժմ: Այդ պիտի կազմէ ահագին առաւելութիւն մը*

(Շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՎԱՐԴԱՊԵՏԻՆ ՀԵՏ

»»»o«««

Անակնկալ պատեհութիւն մը կի – րակի օր գիս տարաւ Վիլժոյիփ, այն չափաշուք հաստատութիւնը ուր տարիներէ ի վեր կը ծիւրի Մեծ Վարպետը, Կամիտաս:

Քսան տարիէ ի վեր չէի տեսած: Այնպէս որ, անպատրաստ դող մը համակեց զիս, երբ վեր կ'ելլէի յիսնաստիճան սանդուղքներէն:

... Ահաւասիկ դէմ դիմաց, կոկիկ սենեակի մը մէջ: Վարդապետը ընկողմանած է, մէկ ձեռքը գլուխին:

Մի պահանջէք որ նկարագրեմ իր դէմքը, — այնքան այլափոխուած:

Թեթեւ ժպիտ մը կը շողայ աչքերուն խորը: Եւ ինքն է որ խօսիլ կը սկսի, դիմացը տեսնելով հանի մը այցելուները: Կը ճանչնա՞յ: Չեմ գիտեր: Խօսքերը կը հասին մէկ ուղղութեամբ: Երբեմն կը փորձէ նայիլ ուրիշ դէմքի մը, բայց նորէն կ'ամփոփուի:

— Վերջապէս դուք ալ Փարիզ ին – կաք... ահաւոր վիճակ է... հայրենիքէն հեռու, թափառական եղանիք:

Օրիորդ մը կ'ընդմիջէ.

— Չկրցանք Թուրքին հետ ըլլալ:

— « Դուք ձեզի երջայիք երեք – երեք... » (ենշդ այս բառերով):

Ցետոյ, տարօրինակ պայծառատես – նութեամբ մը.

— *ՄԵՆՔ ՇԱՏ ՊԱԿԱՍՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՈՒՆԻՆՔ. ԽԵԼՕՔ ԱԶԳ ԵՆՔ, ՊԷՏՔ Է ՀԱՄԵՐԱՇԽՈՒԹԵԱՄԲ ԱՇԽԱՏԻՆՔ*: Ինչե՛ր տեսայ, ինչե՛ր տեսայ հոս գալէս վերջը...

— Պարտէզ չէ՞ք ելլեր պտտելու:

— Ջեմ կրնար, դրովհետեւ ոտքս վիրաւորուած է: Բորբոքում եղաւ, բժիշկ եկաւ, նայեցաւ, մէկ ալ տեսայ էլիճէ տարին, վրաս բան մը ձգեցին, բան մը չհասկցայ, մէկ մատ խորտուբիւնով ոտքս կտրեցին: Հիմա չեմ կրնար շարժիլ:

— Հոգ մի ընէք, շուտով կ'աղէկ – նայ:

— Ոչ, ճանի մը ամիս այսպէս կ'երթայ, յետոյ ճանի մը տարի կը տեւէ: Վերջապէս ասոնք ընտանեկան բաներ են:

— Շատ կը ցաւի՛:

— Ոչ, առաջուան պէս չի ցաւիր, բայց եւ այնպէս կը մրմռայ:

Քարացած կը դիտէի, առանց որ և է բառ արտասանելու· ընդհակառակն միշտ խնդրելով կարճ կապել:

Ճանի մը անգամ աչքերն ինծի ուղղեց, մոլորուն: Ցետոյ, երբ հրաժեշտ կ'առնէինք, մէկը փափկութեամբ հարցուց թէ կը ճանչնա՞յ: «Ի՞նչպէս չեմ ճանչնար» մը հազիւ լսուած, չդիմացայ եւ դարս ելայ: Նայուածքը պղտորի՛լ սկսած էր:

Օրիորդ մը, որ ամէնէն վերջը դարս ելած էր սենեակէն, պատմեց թէ արցունք մը կը կայծկլտար աչքերուն խորը...

Մի՛ երթաք, մի՛ երթաք, բարի մարդիկ:

Վ. Ա.ՀԷ

Թուրքիա իր ուշադրութիւնը կը դարձնէ Արեւելեան Նահանգներուն վրայ

ԿԱՐԵՒՈՐ ԽՈՐՀՐԴԱԿՑՈՒԹԻՒՆ ՄԸ ՊՈԼՍՈՑ ՄԷՋ

Գրած էինք թէ Թուրքիոյ գործավարներու խորհուրդը ժողով մը գումարեց օգոստոս 21ին, Պոլիս, Ֆլօրիա, նախագահութեամբ Աթաթիւրքի: Պոլսոյ թերթերը հետեւեալ տեղեկութիւնները կը հաղորդեն այս առթիւ.—

Վարչապետ Ըմէրթ Ինէօնիւ եւ ներքին գործավար Շիւքրիւ Գայա կանուխէն գացին Ֆլօրիա եւ միասին լոգանք առին Հանրապետութեան նախագահին հետ որ այդ միջոցին ծովուն մէջ կը գտնուէր: Ժամը 15ի մօտերը հասան բոլոր գործավարները եւ նիստը սկսաւ ժամը 16,15ին: Այս նիստին վարչապետը խօսեցաւ Արեւելեան նահանգներու եւ Սեւ ծովի չրջաններու մէջ իր կատարած ուղեւորութեան մասին: Քննուեցաւ նաեւ ընդհանուր քաղաքական կացութիւնը:

— « Ճիւմհուրիէթ » կը գրէ·— Իրրեւ հետեւանք Վարչապետին ճամբորդութեան, կ'ըսուի թէ արեւմտեան եւ միջին Անատոլուի մէջ փոքրաւութիւն ձեռք բերած կուսակիցներէն եւ գործակիցներէն կարեւոր մաս մը պիտի դրկուի Արեւելեան նահանգները: Միւս կողմէ այդ կողմերը պիտի դրկուին առողջապահական եւ կրթական փորձառու անօրէններ եւ այլ պաշտօնեաներ:

Կ'ըսուի թէ ասոր համար մեծ ցանկ մը պատրաստուած է եւ թէ կապի Այնթապի կուսակալ Աբիփ որ վերջերս նոյն պաշտօնով Սվազ փոխադրուեցաւ, կարսի կուսակալ պիտի կարգուի: Միւս կողմէ Իսթանպուլի գործակալներն ալ Արեւելեան նահանգները պիտի փոխադրուին:

Ասկէ զատ, լայն չինարարութեան պիտի ձեռնարկուի Արեւելեան նահանգներուն մէջ եւ հնգամեայ ծրագրին համաձայն կառուցուելիք գործարաններուն մէկ մասը այդ կողմերը պիտի հաստատուի: Հարկ եղած միջոցները ձեռք պիտի առնուին, Իրանի Թրազիթի ճամբան աւելի բանուկ դարձնելու համար: Մեծ կարեւորութիւն պիտի տրուի անասնապահութեան, նկատելով որ Արեւելեան նահանգները արտածման կարեւոր աղբիւր մը կը կազմեն:

Հաւանական է որ այս օրերս կարեւոր որոշումներ տրուին վերաքիչեալ գործերու մասին: Միւս կողմէ, կարգ մը կէտերու մասին օրինագիծներ կը պատրաստուին, Ազգ· Ժողովին ներկայացնելու համար:

« Ազդակ » դիտել կուտայ թէ Գործավարներու Խորհուրդը չի կրնար նիստ ունենալ Իսթանպուլի մէջ, որովհետեւ բոլոր թուղթերը եւ դիւանները Անգարա կը գտնուին: Գործավարները Աթաթիւրքի Ֆլօրիայի քէօշկին մէջ կարճկի փոխանակութիւններ ունեցան:

Այս առթիւ «Գունըն» կը գրէ·— Արդարեւ, եղածը այս է եւ ոչ ոք կը պնդէ թէ գումարումը պաշտօնական նիստ մըն է: Միայն թէ կասկած չկայ որ գործավարներէն ոմանք մասնաւոր կերպով հոս հրաւիրուեցան եւ գումարումն ալ եթէ սովորականէն տարբեր անհրաժեշտութեամբ մը եւ պաշտօնական ձեւով չէ եղած, ամէն պարագայի նոր պարտականութեանց մասին խօսուած է:

ՆՊԱՐԵՂԵՆՆԵՐՈՒ ԳԻՆԵՐԸ 3–20 առ հարիւր պիտի զեղչուին, ոսոիկոնական վերաահեստչութեան հրահանգով: Իսկ ձմրան ածուխին գինը 25–30 ֆրանք պիտի զեղչուի իրաքանչիւր թոնէ վրայ:

ՏԵՂԱՏԱՐԱՓ ԱՆՁՐԵՒՆԵՐ մեծ վնաս պատճառեցին Մարաչլի մէջ: Երեք օրէ իվեր անձրեւ կը տեղայ նաեւ Փարիզի մէջ:

ՆԱՄԱԿՆԵՐ ՍԵԼԱՆԻԿԷՆ

ԱԼԵԿԱԾ ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԸ

Ելլադան զարձեալ խռովքի մէջ է։

Տարիներէ ի վեր երկիրը կը գա–լարուէր տնտեսական եւ քաղաքական տագնապներով։ Այս անգամ փոթո–րիկը պայթեցաւ երկրի վարչաձեւի դէմքուն։

Հանրապետակա՞ն պէտք է մնայ Յունաստանը, թէ յետադարձ քայլ մը նետելով սահմանադրական միապե–տութեան պէտք է վերադառնայ։

Ահա օրուան մեծագոյն խնդիրը։

1922ի Փոքր Ասիոյ աղէտէն վերջ, զինուորական դիկտատուրա մը հաս–տատուած էր, որուն առաջին գործե–րը եղած էին քայքայուած բանակի բեկորներէն նոր մը ստեղծել, աղէ–տին պատասխանատուները ճշդել ու պատժել, եւ արքայական տունը վե–տարել երկրէն։ Այս բոլորը կատար–ուեցան զինուորական արագութեամբ։

Այդ ժամանակ հրապարակ եկաւ վարչաձեւի հարցը։ Ժողովուրդի կարծիքին դիմումի եղաւ եւ հեղլէն ժո–ղովուրդին 90 առ հարիւրը հանրա–պետութեան կողմնակից դտնուեցաւ։ Եւ վաւերացուց զինուորական դիկ–տատուրային կատարած գործերը, լաւ կամ գէշ։ Հոգեբանական խոր ազ–դակներ դոյութիւն ունէին, ու ժողո–վուրդը առանց երկար բարակ մտա–ծելու տարուեցաւ այդ օրերու փչող հովերէն։

Այսօր, երկրին ղեկը իրենց ձեռքին մէջ կեդրոնացուցած են 1922ի զին–ուորական դիկտատուրայի հակառա–կորդները՝ արքայականները։ Առանք անսահման ոխով մը լեցուած են վե–նիզլոսականներուն (հանրապե–տական) դէմ։ Արիւնի հաշիւ ունին։ վեց գնդապահարուած նախարարնե–րու յիշատակը չարունակ կը գրգռէ իրենց կուսակցական կիրքերը։ Բախ–տը եւ առիթները օգնեցին։ Մարտ 1ի ըմբոստութիւնը պատճառ դար–ձաւ որպէսզի երկրի կառավարական օրհաններէն իսպառ զուրս ձգուին վենիզլոսական պաշտօնեաները, ա–մէնէն մեծ պաշտօնատարէն մինչեւ ամենահամեստ գործաւորը։ Երկու հոսանքներու միջեւ աւելի չհաւտե–ցաւ ատելութիւնը։

Արքայական կուսակցապետները հը–րապարակ գրին թագաւորը վերա–դարձնելու խնդիրը։ Առանք կ'ուզա–կեն թէ հանրապետական վարչաձեւը ոչ միայն բարիք չբերաւ այս երկրին, այլ ընդհակառակն պատճառ դարձաւ նորանոր ազէտներու, ազատ ոտա–րէզ տուաւ կիրքերու չղթայազերծու–մին՝ երկիրը առաջնորդելով արիւնա–լի յեղափոխութիւններու եւ բռնա–քացիական կռիւներու։ Հանրապե–տութիւնը պատճառ դարձաւ կ'ըսեն արքայականները, որպէսզի պետական ծախքերը աւելի բարձրանան, ղեր–ծարարները աւելի բազմանան եւ օ–տար պետութեանց մօտ երկրին վար–կը աւելի իյնայ։ Ուստի, կ'ըսեն, պէտք է արքայական գահը վերահաս–տատել, երկրի քաղաքական վիճակի–ծր սեղմել, վերջ տալ ամէն տեսակ անկարգութեանց ու արիւնահեղ–գրութիւններու։ Ուրեմն, անհոժարա–կամ է Յունաստանը թագաւորով մը օժ–տել, ինչպէս Պալքանեան միւս բո–լոր պետութիւնները։

Հանրապետականները կ'ուզեն որ ժողովրդավար կարգերու բարիք–ները, վճռապէս կը մերժեն հանրա–պետական վարչաձեւին վերագրուած չարիքները։ Իրենց կարգին ասոնք ալ կը յարձակին արքայականներուն եւ անոնց պաշտած թագաւորին վրայ, գան նկատելով Յունաստանի գլխուն պայթած բոլոր չարիքներուն աղբիւ–րը։

Հանրապետականները կ'ըսեն թէ, եօթանասուն տարի Յունաստանը կա–ռավարուեցաւ թագաւորներու կամ–քով։ Դաւադրութիւններ, մխրճուա–ներ անպակաս եղան, իսկ անոնց բո–նած անհեռատես քաղաքականու–թեան երեսէն երկիրը կորնչուց ծո–վերով արիւն։ Մինչ հանրապետու–թիւնը զեռ հազիւ 13 տարուան պատ–մութիւն մը ունի այս երկրին համար։ տակաւին ժողովուրդը լիովին չէ վա–յելած անոր իրական բարիքները, եւն.։

Վարչաձեւի խնդիրը դարձած է ի–րական կռուանձնաձոր մը։ Երկիրը բաժնուած է երկու ճակատներու։ Ներկայ կառավարութիւնը բացորո–շակէս ուժ կուտայ թագաւորական–ներուն։ Այս ուղղութեամբ մասնա–ւորաբար աշխատանք կը կատարէ կառա–վարութիւնը, մանաւանդ այն օրէն ատկէ, երբ Զօր. Քոնտիլիս հրապա–րակային ելոյթով մը լքեց հանրա–պետական զիրքերը եւ հակեցաւ թա–գաւորականներու կողմը։ Քոնտիլիսի այս ելոյթին չարժառիթները անծա–նօթ կը մնան մեզի։ Իրողութիւնը այն է, սակայն, որ 1922ի Հանրապետու–թեան հաստատման գլխաւոր սիւնե–րէն մէկը՝ նոյն ինքն Զօր. Քոնտի–լիս, անձամբ գնաց ղրացի պետու–թեանց մօտ, վարչաձեւի հարցի մա–սին կարծիքի փոխանակութիւններ ունենալու համար։

Զօր. Քոնտիլիսի այս ոստումը մե–ծապէս զօրացուց արքայականները եւ զարմացուց թէ հանրապետականները եւ թէ իր քաղաքական բարեկամները։

Որոշուած է աչնան հանրաքուէ կա–տարել։ Արդիւնքէն յայտնի պիտի ըլ–լայ թէ ժողովուրդը թագաւո՞րը կ'ուզէ իր չողչողուն հանդերձանքով, թէ հանրապետութիւնը կը նախընտրէ իր պարզ եւ մատչելի կարգ ու սար–քով։

Ժողովուրդին կարծիքին դիմելէ ա–ռաջ արքայականները չհրմներ ու–նեցած են վտարանդի թագաւորին եւ անոր անմիջական շրջանակին հետ, միշտ կառավարութեան գիտակցու–թեամբ։ Զօր. Քոնտիլիսի վերադար–ձին, Աթէնքի քաղաքապետն ալ մաս–նաւոր առաքելութեամբ Լոնտոն գը–նաց, թագաւորին պարզելու համար երկրին իրական կացութիւնը եւ ժո–ղովուրդին տրամադրութիւնները։ Թագաւորը իր վերադարձը պայմա–նաւորած է ժողովուրդի համքին հետ։ Եթէ ժողովուրդի մեծամասնութիւ–նը հրաւիրէ աքսորական թագաւորը, Եո՛րկիոս Յունաստան պիտի վերա–դառնայ։ Ներկայիս վարչապետ Ցալ–տարիան ալ յարաբերութեան մէջ է թագաւորի շրջապատին հետ, գերմա–նական ջերմուխներու մէջ։

Հանրապետականներն ալ հանդիսա–նասած չունին։ Անոնք իրենց ամբողջ ուժը լարած են, որպէսզի թագաւոր մը չենտի նախագահի աթոռին վրայ։

Որոշակէս յայտնի չէ թէ որ կողմը պիտի յաղթէ։ Այս բոլորին մէջ միա–մտութիւն է յուսալ թէ վարչաձեւի փոփոխութիւնը մոգական ազդեցու–թիւն պիտի ունենայ տատապած եւ փոթորկայոյզ Յունաստանի վրայ։ Յունաստանը կը խաղադի այն տեսն, երբ իր առաջնորդները իրարու ձեռք սեղմեն, յանուն երկրի գերագոյն շա–հերուն։

Մաղթենք որ այդ օրը չուտ հասնի։

ՎԱՀԱԳՆ

Ք. ՄԻՔԱՅԷԼԵԱՆԻ ՄԱՀՈՒԱՆ 30ԱՄԵԱԿԸ ԵՒ Փ. ԵԱՎՈՐՈՎԻ ԱՐՁԱՆԻՆ ԲԱՑՈՒՄԸ

Հայեւպուլկար եղբայրակցութեան փառաւոր ցոյց մը Սոֆիայի մէջ

ՍՕՖԻԱ, 19 օգոստոս.— Երէկ, կի–րակի, 18 օգոստոս, Քրիստափորի մահուան 30ամեակի եւ բանաստեղծ Փէու Եավորովի արձանին բացման առնակատարութիւնը տեղի ունեցաւ աննախընթաց հանդիսաւորութեամբ, տեւելով առաւօտեան ժամը 8էն մինչեւ գիշերուան 3։ Տօնակատարութիւնը մեծ տպաւորութիւն գործեց, ջերմա–պէս գնահատուելով պուլկար հասա–րակութեան եւ իշխանութեանց կող–մէ։

Արագօրէն կ'ամփոփեմ տօնակա–տարութեան առաջին մասը, հետեւո–ւած հատցնելով մնացեալը եւ պուլկար մամուլին արտայայտութիւնները։

Ժամը ութուկէսին «Մարիա Լուի–զա» պողոտային երկայնքին կազմը–ւած էր հսկայ թափօր մը, որ առաջ կը չարժէր յամրաքայլ, հանդիսա–ւոր։ Որպէսզի ներշնչող այդ պատ–կառելի չքերթը աւելի քան երկու հա–զար հոգիի մասնակցութեամբ, կ'ա–ռաջնորդուէր դինուորական նուագա–խումբ մը, որուն կը հետեւէին երե–սուներեք ծաղկեպսակներ, ղրկուած պուլկարահայ զանազան ազգային կազմակերպութիւններէ։ Ծաղկեպսակներուն վրայ կարդացուած էին։ Քիչ անդին կը հանդչէր հայ յեղափոխութեան վարպետը իր կորիւնին հետ, ու իրենք ուխտի եկած էին այդ յաւիտենական սրբու–թեան։

Պուլկար վաստակաւոր դերասան եւ նախկին սպայ Պ. Իքոնոմով, իր հուժ–կու ձայնով, որ որոտումի տպաւո–րութիւն ձգեց, արտասանեց կարճ այլ հոյակապ ուղերձ մը։

—Հայեր, բաւ ան, հոս կը հանդչի մեր բոլոր աղներուս մէջ ամէնէն ող–ջը, երեսուն տարի առաջ զոհուած յանուն այն գաղափարին, որ հայ ցե–ղինն է։ Ան, Քրիստափորը, մարմնա–ցումը եղաւ հայկական տառապան–քին եւ հերոսականին։ Ան եղաւ հայ յեղափոխութեան սիրտը։ Ան հայրիկն էր հայ հայրենասէրներուն եւ ցմրուր քամեց դառնութեան բաժակը։ Անի–կա, իր գործով եւ իր հերոսական մա–հով, կենդանի օրինակը հանդիսացաւ իր հետեւորդներուն։ Ան գործաւ ու–ղեցոյցը Հայաստանի եւ հայ ժողո–վուրդի նուիրական ապատութեան։

Յարգանք եւ յաւերժ յիշատակ ան–մահ Քրիստափորին»։

Որպէս յուզիչ այս ուղերձէն յե–տոյ, դրօշները խոնարհեցան հայ յե–ղափոխութեան վարպետին եւ անմո–ռանալի Վռամի գոյդ դամբաններուն վրայ, ուր ակնթարթի մը մէջ գոյա–ցաւ սքանչելի ծաղկեպսակներու բո–լուր մը։

Թափօրը առաջ չարժեցաւ դէպի չքեղ դամբարանը զօրավար Սաւովին մեծ հայրենասէրին, տապանաքարը զօրականին եւ պալքանեան պատե–րազմի առեն պուլկար սպարապետին։ Հոս Գ. Նժդեհ պուլկարերէն յուզիչ եւ դրուատական ուղերձ մը ըրաւ հե–րոս զինուորականին, «որ իր մահ–ուան վերջին վայրկեանին խնդրեց իր հետաւոր զինուորներուն։ Ան գործաւ ու–ղեցոյցը Հայաստանի եւ հայ ժողո–վուրդի նուիրական ապատութեան։

Ապա Թափօրը մարզկային ծովի վե–րածուեցաւ Քրիստափորի եւ Վ. Քէն–տիրեանի դամբարաններուն չուրջ։ Ընդարձակ տարածութեան վրայ, ըս–կաուտները ամուր չրջանակ մը կազմած էին, անխուսափելի խռնու–մը արգիլելու համար։ Ամէնքը յուզ–ուած էին։ Քիչ անդին կը հանդչէր հայ յեղափոխութեան վարպետը իր կորիւնին հետ, ու իրենք ուխտի ե–կած էին այդ յաւիտենական սրբու–թեան։

Պուլկար վաստակաւոր դերասան եւ նախկին սպայ Պ. Իքոնոմով, իր հուժ–կու ձայնով, որ որոտումի տպաւո–րութիւն ձգեց, արտասանեց կարճ այլ հոյակապ ուղերձ մը։

—Հայեր, բաւ ան, հոս կը հանդչի մեր բոլոր աղներուս մէջ ամէնէն ող–ջը, երեսուն տարի առաջ զոհուած յանուն այն գաղափարին, որ հայ ցե–ղինն է։ Ան, Քրիստափորը, մարմնա–ցումը եղաւ հայկական տառապան–քին եւ հերոսականին։ Ան եղաւ հայ յեղափոխութեան սիրտը։ Ան հայրիկն էր հայ հայրենասէրներուն եւ ցմրուր քամեց դառնութեան բաժակը։ Անի–կա, իր գործով եւ իր հերոսական մա–հով, կենդանի օրինակը հանդիսացաւ իր հետեւորդներուն։ Ան գործաւ ու–ղեցոյցը Հայաստանի եւ հայ ժողո–վուրդի նուիրական ապատութեան։

Յարգանք եւ յաւերժ յիշատակ ան–մահ Քրիստափորին»։

Որպէս յուզիչ այս ուղերձէն յե–տոյ, դրօշները խոնարհեցան հայ յե–ղափոխութեան վարպետին եւ անմո–ռանալի Վռամի գոյդ դամբաններուն վրայ, ուր ակնթարթի մը մէջ գոյա–ցաւ սքանչելի ծաղկեպսակներու բո–լուր մը։

Թափօրը առաջ չարժեցաւ դէպի չքեղ դամբարանը զօրավար Սաւովին մեծ հայրենասէրին, տապանաքարը զօրականին եւ պալքանեան պատե–րազմի առեն պուլկար սպարապետին։ Հոս Գ. Նժդեհ պուլկարերէն յուզիչ եւ դրուատական ուղերձ մը ըրաւ հե–րոս զինուորականին, «որ իր մահ–ուան վերջին վայրկեանին խնդրեց իր հետաւոր զինուոր

ՀԵՏԱՔՐՔԻՐ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ

Ա. ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ

Ինչպե՞ս ենք մենք հասկանում մեր դասական գրականությունը

Ամեն անգամ, երբ մենք ուզում ենք մեր գրականության մասին խոսել, մեր առջև ծառանում է մի հարց, որ ամենից առաջ պահանջում է պարզաբանում։ Այդ հարցը հետևյալն է։ Ինչպե՞ս ենք մենք հասկանում մեր դասական գրականությունը։ Ինչպե՞ս ենք մենք հասկանում Րաֆֆուն, Պեշիկթաշլյանը, Նար-Դոսը, Շիրվանզադեն, Թումանյանը, Տերյանը, Իսահակյանը, Վարուժանը, Սիամանթոն, Չարենցը, Սևակը։ Ինչպե՞ս ենք մենք հասկանում մեր դասական գրականության ամբողջ ժառանգությունը։

Այդ հարցը մեզ համար ունի մեծ նշանակություն։ Մենք ապրում ենք մի ժամանակաշրջանում, երբ մեր գրականությունը ոչ միայն ունի մեծ ներգործություն ժողովրդի վրա, այլև ինքն է ենթարկվում ժողովրդի ազդեցությանը

ոչ միայն Իտալիոյ եւ աշխարհի բարօրութեան, այլ եւ հարստութեան համար: ԹԵՐԵԻՄ ՀԱՍԱՒ Է ԺԱՄԸ ՄԻՋՏԵՂ ԴՆԵԼՈՒ ԱՄԲՈՂՋ ԳԱՂԹԱՑԻՆ ԽՆԴԻՐԸ, ԻՐ ԲՈԼՈՐ ԵՐԵՒՈՑԹՆԵՐՈՎ: Այդ պիտի ըլլայ օգտակար բոլոր քաղաքակիրթ պետութեանց եւ մասնաւորապէս անոնց համար որոնք անխրաւարար զրկուած են աշխարհի հարստութեանց բաչխումէն: Անմիջապէս որ եթովպիա բացուի Իտալիոյ տեղաւորման առջեւ, մեր գաղթային տենչերը ամբողջովին գոհացուած պիտի ըլլան »:

Մուսոլինի իր յայտարարութիւնները վերջացուց փառաբանելով Իտալիոյ ժողովուրդին հայրենասիրութիւնը:

ԻՏԱԼԻԱ ԱԶՔ ՈՒՆԻ ՄԱԼԹԱՑԻ, ԿԻՊՐՈՍԻ, ԵԳԻՊՏՈՍԻ ԵՒ ՊԱՂԵՍՏԻՆԻ ՎՐԱՑ...

Լոնտոնի թերթերը ամէն օր չունդալից տեղեկութիւններ կը հրատարակեն Իտալիոյ քաղաքական ծրագիրներու մասին, որոնք լուրջ մտահոգութիւն կը պատճառեն: Ժողովրդական թերթ մը, « Փիփըլ », որուն համար կ'ըսեն թէ՝ երեք միլիոնի սպառում ունի, հետեւեալ տեղեկութիւնները կը հրատարակէ Անգլիոյ դահլիճին անցեալ չաբթուան բացառիկ ժողովի մասին, քաղելով հեղինակաւոր աղբիւրէ· —

Դահլիճը տեղեկացաւ թէ Մուսոլինիի նպատակները չատ աւելի հեռուն կը հասնին քան Հապէչիստանի պարզ կցումը: Արեւելեան Ափրիկէի գործողութեանց լրացումէն անմիջապէս վերջը, Մուսոլինի պիտի պահանջէ· —

1· Անգլիա պէտք է Իտալիոյ ձգէ Մալթան եւ Կիպրոսը:

2· Անգլիա պէտք է հրաժարի Եգիպտոսի մէջ վայելած իրաւունքներէն, ճամբան բաց թողլով Իտալիոյ առջեւ:

3· Անգլիա պէտք է հրաժարի Կապոյտ Նեղոսի ջուրերուն վրայ ունեցած իրաւունքներէն:

Այս կերպով, Մուսոլինի պիտի տիրապետէ Հնդկաստանի ճամբուն: Ան կ'ուզէ իր աշխարհակալութեան տակ առնել արեւելեան Միջերկրականը, ինչպէս երբեմն Կեսար:

Իսկ պահպանողական թերթ մը, «Սընոէյ Թայմզ», կը կասկածի թէ Իտալիա աչք ունկած է նաեւ Պաղեստինի: Աւելի հեղինակաւոր թերթ մը, «Օպզըրվըը», կ'ազդարարէ թէ Իտալիոյ հետ պատերազմը ադեռալի պիտի ըլլայ Անգլիոյ համար՝ Միջերկրականի մէջ: « Լորա Սօլզպըրիի իմաստուն կարգադրութենէն ի վեր որ եղաւ 1887ին, Միջերկրականի մեր նաւային դիրքը չխուն տարիէ ի վեր հիմնուած է Իտալիոյ բարեկամութեան վրայ: Ճիշ – բալթար–Մալթա–Եգիպտոս–Ադէն ճամբան բազկերակն է բրիտանական կայսրութեան: Մենք այժմ չենք կրնար Միջերկրականի ճամբան պահել թշնամի Իտալիայի մը դէմ: Այդ ծովուն մէջ միայն Անգլիոյ դէմ Իտալիա կեդրոնացուցած է օդանաւային ջախջախիչ ուժ մը »:

Պատրաստութիւններ Մալթայի մէջ

Լոնտոնի թերթերը կը դրեն թէ արդէն իսկ պաշտպանողական միջոցներ ձեռք առնուած են Մալթայի մէջ, ի նախատեսութիւն օդանաւային յարձակումներու: Օգոստոս 25ին կառավարութիւնը տեսարակներ բաժնեց ժողովուրդին, պաշտպանողական միջոցներու մասին, ընդդէմ կազարձակ եւ հրձիգ ռումբերու : Վերջերս 200,000 կազարդել դիմակներ ներածուած էին Մալթայի ժողովուրդին համար, որուն թիւը կը հասնի 250,000ի: Այժմ կարգադրութիւններ կ'ըլլան գանոնք բաժնելու համար:

Երկու տարի պատերա՞զմ

Սկովտացի կղերական մը, պատուելի Մքլին, որ վերջերս վերադարձաւ Եթովպիայէն, կ'ըսէ թէ Իտալիա առ նուազն երկու տարի պէտք է կռուի, այդ երկիրը զրաւելու համար: Ուրեմն հարիւր հազարաւոր զինուորներ պիտի մեռնին, թէ հրոսակային կռիւներու եւ թէ հիւանդութեանց պատճառով:

⁂ *Ախթ–Ափէպայի քաղաքապետը հրամայեց որ իրենց տեղերը վերադառնան գաւառացի այցելուները, եւ մանաւանդ պէտք կինները, մանուկները, ծերերը եւ անկարները, որոնք առն կամ ազգական ունին գաւառի մէջ: Կառավարութիւնը կ'ուզէ զգուշական միջոցներ ձեռք առնել, կարելի եղածին չափ նուազցնելով ծփուն բնակչութիւնը, որուն թիւը 25,000ի կը հասնի:*

Զախարու ցոյցերը պատերազմին դէմ

Ֆրանսայի ընկերվարականները, համայնավարները եւ Աբհասականական Միութիւնները չարք մը ժողովներ եւ ցոյցեր ծրագրած են մինչեւ Սեպտեմբեր 4, երբ կը գումարուի Ա. Դ. Խորհուրդը: Նպատակն է բողոքել Իտալիոյ ռազմաչունչ քաղաքականութեան դէմ եւ պատիժներ անօրինել խորհրդային իշխանութեան աջակցութեամբ: Անգլիոյ Աշխատաւորական Կուսակցութեան ղեկավարները ուզեցին նաեւ Ֆրանսայի ընկերվարական կուսակցութեան վարիչներուն հետ բայց մանրամասնութիւնները գաղտնի կը պահուին: « Իւմանիթէ » կը գրէ թէ բանտարկեալ պատուիրակութիւններ պիտի ղրկուին Ժընեւ, յանուն ժողովրդական ճակատի ժողովներուն, պահանջելու համար որ Ազգաժողովին Ուխտը գործադրուի Իտալիոյ դէմ: Ազգայնական մամուլը քննադատելով հանդերձ այս ցոյցերը, դիտել կուտայ թէ Ֆրանսա պարտաւոր է Անգլիոյ կողքին կենալ եւ պաշտպանել Ազգաժողովը, այլապէս Իտալիոյ յարուցած խնդիրները պիտի գրգռեն Գերմանիոյ ախորժակները:

Մ. Նահանգներուն դուռը բողոք Մոսկուայի դէմ

Մոսկուայի ամերիկեան դեսպանը բողոքագիր մը յանձնեց խորհրդային կառավարութեան, գանգատելով թէ Կոմինտէրնի համագումարին տուած որոշումները բացորոշապէս կը խախտեն կնքուած դաշնագիրը, որ կը տրամադրէ չխառնուիլ Մ. Նահանգներու ներքին գործերուն: Բողոքագիրը կ'ազդարարէ թէ « հետեւանքները չատ ծանր պիտի ըլլան », եթէ խորհրդային իշխանութիւնը չուզէ կամ չկարենայ « համապատասխան միջոցներ ձեռք առնել, արգիլելու համար այսպիսի քայլեր »:

Կարգ մը չբջանակներու մէջ հաւանական կը գտնեն որ դիւանագիտական յարաբերութիւնները խզուին երկու երկիրներուն միջեւ, եթէ Մոսկուան գոհացում չտայ:

ԻՆՔՆՈՒԹԵԱՆ ԹՈՒՔԹԵՐՈՒ ՆՈՐՈԳՈՒՄԸ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

Այն օտար աշխատաւորները որոնց թղթածրարը յանձնուած է 21, Րիւ Լամոն Րօսթան փոխան ընկալագրի, պէտք է անձամբ կամ փոխանորդաբար ներկայանան հետեւեալ օրերը·—

Երկուշաբթի, 26 օգոստոս, թիւ 11,501էն 11,600:
Երեքշաբթի, 27 օգոստ·, թիւ 11,601էն 11,700:
Չորեքշաբթի, 28 օգոստ·, թիւ 11,701էն 11,800:
Հինգշաբթի, 29 օգոստ·, թիւ 11,801էն 11,900:
Ուրբաթ, 30 օգոստ·, թիւ 11,901էն 12,000:

Օրին չներկայացողներու թղթածրարները կը ջնջուին առանց այլ եւ այլի:

ԱԽՈՑԵԱՆ Ս. ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄԵԱՆԻ ՆՈՐ ՅԱՂԹԱՆԱԿԸ

Կիրակի օր Ֆրանսայի Բանուորական Մարզանքի Դաշնակցութիւնը կազմակերպած էր մարզահանդէս մը, մասնակցութեամբ խորհրդային մարզիկներու: Ներկայ էին 4,000 հոգի:

Այս անգամ ալ յաղթական ելան խորհրդային մարզիկները: Իսկ ծանօթ ախոյեանը, Ս. Համբարձումեան տարաւ նոր եւ ջախջախիչ յաղթանակ մը, վերցնելով 150 քիլօ ծանրութիւն մը առանց որեւէ յոգնութիւն զգալու: Ուրեմն կոտրած եղաւ իր իսկ մրցանիշը՝ 145 քիլօ:

ՄԱՄՈՒԼԻ ՏԱԿ Է

« ՄՈՒՏԱՔ ԼԵՐՑԱՆ ՔԱՂԱՔԱՑԻՈՒՆ ՕՐԵՐԸ »

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՇԵՐՈՒՍԱՊԱՏՈՒՄ

Հեղինակ՝ ՖՐԱՆՑ ՎԷՐՖԷԼ — Թարգմանիչ՝ ԵՐ. Տ. ԱՆԴՐԷԱՍԵԱՆ

ԱՄԲՈՂՋ ԴՈՐՔԸ ՊԻՏԻ ԲԱՂԿԱՆԱՅ ԵՐԿՈՒ ՀԱՏՈՐԷ, ՇՈՒՐՋ 1100 ԷՋ

բաժանորդագրութեան գին՝ մինչեւ սեպտեմբերի վերջ ԶՕ ֆրանք:

կարելի է վճարել երկու անգամէն:

Անկէ վերջ երկու հատորը պիտի ծախուի 75 ֆրանքի:

ՖՐԱՆՍԱՑԻ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆԸ ՍՏԱՆՁՆԱԾ Է

ԳՐԱՏՈՒՆ ՀՐԱՆՏ – ՍԱՄՈՒԷԼ

51, Rue Monsieur-le-Prince, Paris (6).

Chèque Postal. PARIS: 1278-35. Հեռաձայն՝ Danton 88-65.

որուն պէտք է դիմեն բոլոր գործակալները ու բաժանորդագրուիլ ուզողները:

Գիրքը կը ծախուի նաեւ պրակ առ պրակ, պրակը՝ 1 ֆրանքի:

ՅԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Հ. Ց. Դ. ՍԷՆ ՃԷՐՕՄի Վրէժ խումբը իր խորին ցաւակցութիւնը կը յայտնէ Կ. Ց. Պետրոսեան ընտանիքին եւ պարագաներուն, իրենց մօր եւ ազգականին՝ Ալյոի տիկին եղիսաբեթ Պետրոսեանի մահուան առթիւ:

Le Gérant: H. STEPHAN
Imprimerie A. DER (AGOPIAN)
17, Rue Damesme, PARIS (13)

ՅԻՇԱՏԱՏԻՏ

Ֆր. Կ. Խաչի Մասնէյլի մասնաճիւղին ընդհ. ժողովը այս հինգշաբթի իրիկուան ժամը 5ին, պար փլթի փուսէի սրահը: Օրակարգ՝ ընդհ. Կ. Խաչի եւ Ֆր. Կ. Խաչի գործունէութեան մասին: կը խօսի շրջ. վարչութեան ներկայացուցիչ տիկ. Միսաքեան:

ՏԷՍԻՆԻ ՅԱՐՈՒՆԱՅԻ ԳՈՐԾԱԿԱԼԸ Է՝ Պ. ՄԱՆՈՒԿ ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ
Rue Allée Thénard N. 3 — IX

ԱԶԳԱՅԻՆ ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ
Loterie NATIONALE
ՑՐԴ ՇԵՐՏԻ ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ

ՅԱՌԱՋԻ ընթերցողներուն խնդրանքին վրայ, հրապարակ հանած ենք ՖՐԱՆՍ. ԱԶԳ. ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԵԱՆ ՄԵԾ ՏԱՍՆԵՐՈՐԴ տոմսեր, (ամբողջական տոմսերը ի պահ դրուած են ՅԱՌԱՋԻ խմբագրութեան մօտ):

Իւրաքանչիւր 1/10 տոմսակները կ'արժէն 10 ֆրանք
Տպգր. ծախք 1 »
11 ֆրանք

Գաւառեն ապագրանիի համար ղրկել 2 ֆրանք աւելի:
Արտասահմանեն » » » 4 » »
(ցանձնարարուած նամակի փոխարժէքը)

Դիմել՝ **«HARATCH" 17, Rue Damesme. Paris (13)**

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՃԸՐ

Ճաշարան Ֆ Լ Օ Ր Ի Ա
61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)
Մէթրօ՝ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն Danton : 52 - 73
Արեւելեան եւ Եւրոպական խնամուած կերակուրներ:

ՏԵՍԷՔ ՄԵՐ ԳԻՆԵՐԸ
ԵՒ ՁԵՐ ԸՆԵԼԻՔ ՇԱՀԸ

1000 Նամակաթուղթ, ընտիր թուղթ	50 ֆր.
1000 Ֆաթթիւր »	50 »
1000 Առեւտրական ֆարտ	40 »
1000 Պահարան, ներմակ	40 »
100 Հարսանեկան հրաւիրագիր պահարանով	50 »
1000 Թռուցիկ – ծանուցում	35 »

(Բազմաթիւ հազարներու համար աւելի պակաս գին)

ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԵՒԱԾԼ ԴՈՐՁԵՐ
ՍՐԱՀ, ՄԱՔՈՒՈՒՐ ԵՒ ՃԱՇՆ

ԳԻՐՔԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ ԱՆՄՐՑԵԼԻ ԳԻՆ
225 ՖՐԱՆՔ 16 ԷՋՆՈՑ ՊՐԱԿԸ, ԿՈՂՔՈՎ ԵՒ ԿԱԶՄՈՒԱԾ

Դիմել՝ ՏԷՐ – ՅԱԿՈԲԵԱՆ ՏԳԱՐԱՆ
17, Rue Damesme – PARIS (13e) կամ հեռախօսել՝ Glacière 15 – 70

ԲԱՑՈՒՄ
Photo ARAX & HENRY
ՆՈՐ ԼՈՒՍԱՆԿԱՐՉԱՏԱՆ

փարիզահայ ծանօթ լուսանկարիչ ԱՐԱՔՍ, այս անգամ բերակցութեամբ Հ. ՆԱՀՊԱՆԴԵԱՆի, փոխադրուած է՝
31, Bld. RASPAIL (Հեռ. Lit. 76 - 39).
ուր այսուհետեւ նոր աշխատանոցը պիտի գործէ
Photo ARAX & HENRY անուան տակ:

Ծժտուած լոյսի ու այլ զեղեցկութիւններու վերջին յարմարութիւններով, նոր լուսանկարչատունը ի վիճակի է կատարեալ գոհացում տալու, հին ու նոր բոլոր խատապահիանց յաճախորդներուն, որոնք հոն պիտի գտնեն սիրալիր ընդունելութիւն եւ արուեստի ու ճաշակի ձգմարիտ դրոշմ, վստահուած բոլոր գործերուն մէջ:

Աշխատանոցը՝ որ ծաստատուած է խանութի եւ գետնայարկի մէջ, մասնաւորապէս մեծ յարմարութիւններ ունի երախաներու, հարսանեկան զոյգերու եւ խմբական լուսանկարներու ծամար:

Ամառէօդներու յատուկ աշխատութիւններ կը կատարուին մեր ԽՆԱՄՔՈՎ եւ ՁԱՓԱԻՈՐ ԳԻՆԵՐՈՎ:

Հաղորդակցութիւն.— (Métro: Sèvres - Babylone).

"ԵՐԿԱՄԵԱՑ ՊԱՆԴԽՏՈՒԹԻՒՆ Ի ՀԱՊԷՇՏԱՆ"

Յօրինեց՝ Տիմոթէոս վրդ· Սափրիչեան

*Մեր իշխանները առջի բերան չմիտքանեցան Այէմիին վրայ դիմելու, ըստ որում Արա՛մպայի իշխանը Ըսար – Ամպայի իշխանէն կը կասկածէր, վասն զի ասոր հօրեղբօրորդին ապստամբ Ալէմիին քով կը գտնուէր, եւ կասկածն այն էր որ կռուոյ ժամանակ Ըսար – Ամպայի իշխանն ալ անոնց կողմը կ'անցնի եւ իր զօրքերը թրկ կ'անցընէ: Ասանկ խորամանկութիւն գրեթէ ամէնքն ալ ունին, անոր համար է որ իրարու վրայ ալ վստահութիւն չունին: Քանի մը օր անցնելէն յետոյ այն կողմի պիւղացիք եկան բ – սին մեր իշխանաց, թէ «Ճանքի ժամանակ է, եւ թշնամւոյն գալը մեզի մեծ վնաս կ'ըլլայ, անոր համար կը մեռնինք ու թող չենք տար որ նա գայ եւ մեր վարուցանը աւրէ աւրըշտը – կէ»: Ասոր վրայ Ըսար – Ամպայի իշխանը իւր ձեռաց տակն եղող բոլոր մեծերը կանչելով՝ յայտնեց անոնց իւր անխարդախ սիրտ ունենալը, եւ իւր խորհուրդները անոնց պարզեց՝ Թէ պէտք է ապստամբին վրայ յարձակում ընել, եթէ նա աւելի մօտ – նալու ըլլայ: Ուստի երկրորդ օրը թէ իշխանք եւ թէ բոլոր մեծամեծներն ու զօրքերը եւ պատերազմող պիւղացիք որոշեալ տեղ մը ժողովեցան, ո – րոնք խորհրդակցելով որոշեցին երկու իշխանաց կողմէն ալ մարդիկ խրկել թշնամեաց բանակը՝ անոնց զօրու – թիւնն ու ընթացքը լրտեսելու համար: Երկու օրէն եռք դառնալով՝ թէպէտեւ անոնց թէ թուոյն նւազու – թեան եւ թէ պինդ եւ պատրաստու – թեան կողմէ խեղճ ըլլալն իմացուե – լով, անոնց վրայ յարձակելու պատրաստութիւն կը տեսնէին, մէկ մ'ալ լսուեցաւ որ թշնամին յանկարծ գիշերանց փախեր գնացեր է: Ասոնց փախչելուն պատճառն էր բարձր լեռան մը վրայէն տեսած կրակին լոյսը, զոր իրենց լրտեսները կը վառէին թաղաւորին գաւորին գալը ցոյց տալով: Այս սովորութիւնն ունին նաեւ թագաւորին հպատակ գիւղացիները· երբ հեռուանց ապստամբաց յարձակումները իրենց իշխանաց հաղորդեն ուզեն, բարձր տեղ մը կրակ կը վառեն որ հեռագէմ մը աւելի արագ լուր կը հաղորդէ: Այէմի ապստամբին այսպէս յանկարծ փախչելէն եռքը բոլոր իշխանները խորհուրդ ընելով՝ առանց իրենց պատրաստութենէ ետ կենալու, անակնկալ պահու մէջ արշաւեցին անոր երկրին վրայ Նոյեմբեր 10ին, եւ 2500ի չափ տաւար ու կենդանի, եւ ուրիշ կահ կարասիք, մինչեւ կանանց կռնակն եղած մէկ հատիկ չալիկը կողոպտելով ետ դարձան:

Տաւարները տէրութեան օրինաց համեմատ բաժնելէն յետոյ, հատ մը եղ ալ մեզի պարգեւեցին, աւելցածը մնաց իշխանաց քով, որոնք իրենց զօրաց պիտոյից համար հետզհետէ կը մորթէին:

Թէոդորոս քանի մը անգամ իրա – ւացի պատճառներէ զրգռեալ Տենպիաի երկիրը, որ օրուկէս ճանապարհ հեռի է Կէյլի – Թափօրէն, կողոպ – տելով ու տակնուվրայ ընելով յետին խեղճութեան մէջ կը թողու ժողովուրդը, յորմէ սակայն ոմանք վախնալով՝ խերնուն կը հպատակին Թագաւորին: Բայց նա երբ Կէյլի – Թափօրէն կը մեկնի, Տենպիացիք որ առանց իշխան էին, երկու կողմի բաժնուելով՝ մէկ կողմը Թրքսօ – Կովազի զօրաւոր ապստամբին իշխանութեան ներքեւ կը մնանեն, եւ միւս մասը իրենց ծէ – րունեաց հաճութեամբը Ձըլկայի կուսակալներուն, այսինքն մեր Լերանը իշխաններուն անձնատուր կ'ըլլան:

Սոյն միջոցներուն Տենպիայի գիւ – դերէն ուրիշ ապստամբ մը եւս տես – նելեաւ իր արբանեակներով, որու բանը գործն էր Թէոդորոսի չարժում – ները բոլոր ապստամբաց ծանուցանել կրակի նշաններով, եւ նեղը մնացած ժամանակ ձեռք չընկնելու համար՝ Տենպիա երկիրը Դանա գետին կղզին փախչելով կ'ապատի, ուր տարած էր ապահովութեան համար նաեւ իր ընտանիքը: Ասկէ ի զատ չատ անգամ ալ այն կողմերէն անցնող Տենպիացի ճամբորդներն ալ գիշերանց վրանին յարձակելով կը կողոպտէ: Ըսար – Ամպայի իշխանք լսելով այս մարդուն անօրէն վարմունքները, բոլոր գիւ – դական զօրքերով յանկարծ գիշեր մը ի բուն քշելով կը կոխեն ապստամբին գիւղը· բայց զանիկա հոն չգտնելով՝ անոր հայրը կը բռնեն եւ 800ի չափ տաւար թալէլով՝ Ըսար – Ամպայի մէջ հայրը շղթայի կը զարնեն: Շատ չանցներ այն կողմերու գիւղացիք յանկարծ գիշեր մը ապստամբին գիւղը կը յարձակին, կը բռնեն զինքը բոլոր մարդիկներովը եւ կը յանձնեն Ըսար – Ամպայի լերան իշխանին, եւ աւետեաց լուր կը խրկեն Թէոդորոսին: Այս ապստամբին մէկ եղբայրը թագաւորին քով պինդ ծառայութեան մէջ գտնուելով, երբ կը լսէ գայն եւ ըրած մատնութիւնները կ'իմանայ, մէկէն գլխատել կուտայ· եւ ըստ իւրեանց կանոնի՝ Թէպէտեւ եղբօրը հետ գաղտնի հաղորդակցութիւն եւ կամակցութիւն ալ չունենար, պէտք էր որ գլխատուի:

ԳԼՈՒԽ Զ·

Թրքսօ – Կովազիի Ձըլկայի երկիրը չայրակիը· բանակցութիւնը · գերեաց՝ փոխանակութեամբ պրակառիլը : Թրքսօ – Կովազի ետ կը դառնայ : Ըսար – Ամպայի Թեահմա իշ – խանին խորամանկ հարցմունքները : Երկրորդ չարձակումն Ըսար – Ամպայի վրայ : Մեր անտակնկալուն բնութիւնը : Թեահմայի եւ միւս իշխանաց նպարները, եւ վարպետութեամբ մեզի կողոպտելնին· անոնց վախնալը Բանտարկեալները շղթայէ ազատելնիս :

Մեր լերան իշխանները թագաւորին հետ անալէն յետոյ՝ միայն Թրքսօ Կովազի ապստամբ իշխանէն երկիրն, որուն չատ մը զօրքերը ջարդած եւ գրեթէ մը մեզի պէս չատ մը կենդանի եւ չալիկ ալ չատնած էին: Ասոր համար միշտ սուտ լուրեր ու համբաւներ կը հանէին անոր երկիրն մէջ, երբ թէ Թէոդորոսէն լուր չատնած են որ կը պատրաստուի ձեզի գալու· եւ այս սուտ համբաւներով չանալին կամ իսպառ ետ ձգել Թրքսօ – Կովազիին իրենց վրայ չարձակիլը, եւ կամ գոնէ ուշացնել, իրենց ժամանակ ըլլայ մտածելու պատուհասին հնարք մը գտնելու համար: Բայց երբ լսեց Թրքսօ – Կովազի՝ գաւրին Մակուելայի մօտ բնակած իւր բոլոր զօրքերը եւ գիւղացիները դէմ յանկարծ կուգայ, կայի երկիրը կը կոխէ, եւ գեկտեմբեր 22ին՝ Դաւթի մարգարէի նախատօնի օրը մինչեւ ուշ ժամ մտանին հասնին:

(Շար.)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
(ԵՐԹԵԻԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Clacière 15 – 70

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութները	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Մռոզիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ
28
ՕԳՈՍՏՈՍ
MERCREDI
28 Août
1935

11 ՏԱՐԻ — 11e Année No. 2894

Խմբագիր՝ ՇԱԽԱՐԺ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

«ՈՒՇԱԳՐԱԻ ԵՐԵՒՈՅԹ»ԻՆ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ

Չիմա որ խենդն ու խելօքը պարպեցին իրենց գիտցածը, խօսելու կարգը եկած է մեզի։

Կ'ակնարկենք «ժողովրդական ձակատ»ի եւ մեր դիրքի մասին եղած կարգ մը հրատարակութեանց, որոնք դրամագլուխ ճարեր են երկու տարբեր թեւերու։ Մէկը՝ ռամկավար, միւսը՝ բանուորական։ Երկուքն ալ Թունդ հակաղաշնակցական։

Այս առթիւ, անգամ մը եւս հաստատուեցաւ թէ՝ մեր հակառակորդները որ եւ է տեսակէտ քննած կամ սլաք արձակած առեն, իրենց կարգացածը կամ տեսածը չէ որ կը դառնէ, այլ իրենց մտքին մէջ եղածն է որ կը պարպէն։

Այսպէս, օգոստոս 18ին ռամկավար օրկանը հետեւեալ հարցումը կը թողուէր իր խմբագրական սիւնակին — «Նոր խմորո՞մ մը...»։

Ակնարկը ուղղուած էր մեզի, Դաշնակցութեան եւ «Ցառաջ»ի։ Ի՞նչ բանէ դրդուած։

— « Փարիզի մէկ արուարձանին մէջ ուշագրաւ երեւոյթ մը պարզուած է երկու յաջորդական կիրակիներու մէջ։ մէկ կիրակին դաշնակցականները ունեցած են դաշտահանդէս մը, ուր Հօկի անդամները ներկայ եղած եւ «ընկերաբար» բաժակեր են ձեռնարկը։ Ներկայ եղած և խօսած են «ժողովրդային ճակատ»ի ներկայացուցիչներ՝ յորդորելով որ միասին գործեն...

Յաջորդ կիրակի Հօկը կ'ունենայ իր դաշտահանդէսը, եւ այս անգամ դաշնակցականներ իրենց «ընկերական» պարտականութիւնը կը նկատեն ներկայ ըլլալ և բաժակերել Հօկի ձեռնարկը։ Ի-րենցմէ մէկը խօսք ալ կ'առնէ դաշտահանդէսին մէջ, իսկ կը լսեն ու կը թմբկահարեն արուարձանի բաղաբապետը, որ համայնավար մըն է, և ի հարկէ խօսած է «ժողովրդային ճակատ»ի լեզուն...»։

Նախ ըսենք որ՝ այս պատմութիւնը միայն իր արտաքին կերպարանքով կը համապատասխանէ իրականութեան։ Բան մը լսեր են, բայց լաւ չեն հասկցեր, կամ չեն ուզած հասկնալ։

Նոյն լրջծուն ճամբուն վրայ իննկած էր նաեւ բանուորական Թերթը, «Ձանգու», իր ուզած եղանակը հնչեցնելու համար։

Բուն իրողութիւնը չափազանց պարզ է եւ իր օրին հրատարակած՝ «Ցառաջ»ի մէջ։ (10 օգոստ.)։

Հ. Ց. Դ. Պանէօ-Քաչանի «Արծիւ» ենթակամիւէն դաշտահանդէս մը սարքած էր Խանասորի սարերդարձին առթիւ (4 օգ.)։

Օրինական դիմումի մը առթիւ, Պանէօի քաղաքապետը, որ համայնավար մըն է, ծուռ տեղեկութիւններ ստացած ըլլալով, կ'սարկէ բանախօսի մը մասին, եւ կ'ուզէ իմանալ թէ «ժողովրդական ճակատ»էն ալ ներկայացուցիչներ պիտի խօսին։

Այդպէս ալ կ'ըլլայ։ Ֆրանսերէն ճառ մը կը խօսի մեր բանախօսը, պարզելով Դաշնակցութեան տեսակէտները։ Ետք յորդորիր կ'արտայայտուին նաեւ «ժողովրդական ճակատ»ի ներկայացուցիչները, մէկը՝ ընկերվարական, միւսը՝ համայնավար։ Մասնաւորապէս վերջինը կը թելադրէ միասին գործել, « քանի որ համաձայն էք ընդհանուր խնդիրներու շուրջը »։

Յաջորդ կիրակի, Հօկի հանդէսին առթիւ, հրաւէր կ'ուղղուի որ Դաշնակցականները ալ մասնակցին, նոյն իսկ խօսք առնեն։

Այս հրաւէրը ուղղած առեն, անշուշտ գիտէին թէ ի՛նչպիսի տեսակէտներ կրնայ պարզել որ եւ է դաշնակցական բանախօս։

Ուրեմն, հրաւէրը կ'ընդունուի, եւ, հանդէսի պահուն, բեմ կը հրաւիրուի դաշնակցական ընկեր մը, որ կը խօսի հայերէն։

Ահա «ուշագրաւ երեւոյթը», իր ամբողջ վաւերական ձեւին մէջ։ Պարզապէս տեղական կարգադրութիւն մը, առանց որ եւ է յանձնառութեան։

Այս վիճակին մէջ իսկ, եզրակացութիւնը օգտակա՞ր է թէ վնասակար։

Անշուշտ առաջինը, քանի որ մերձեցման եւ փոխադարձ հասկացողութեան որ և է չարժուձեւ՝ բարիք միայն կրնայ բերել այս հալածական ժողովուրդին, որ եւ է պարագայի մէջ։

Այսպիսի հանդիպումներէ դժգոհ կրնան մնալ միայն այն տարրերը որ կ'ուզեն ջուր պղտորել, Դաշնակցութիւնն ալ խառնելով ֆաշական կարաւանին, կամ նոր հովեր երազելով։

Իրօք աշխատաւորական կազմակերպութիւն, Դաշնակցութիւնը չի կրնար անտարբեր մնալ որ եւ է չարժումի որ կապ ունի տարագիր բազմութեանց բարօրութեան հետ։

Անցեալ տարի, երբ դեռ նոր գործակցութիւն կը հաստատուէր ընկերվարական երկու թեւերուն մէջեւ, երբ դեռ չկար «ժողովրդական ճակատ»ը, այս թերթը պարագ սեպեց ուշադրութիւն հրաւիրել նոր երեւոյթին վրայ։ Եթէ մեր հակառակորդները յոգնութիւն կրած ըլլային հետեւելու այդ առթիւ հրատարակուած գրութիւններուն, կրնային հասկնալ թէ ի՛նչ ըսել կ'ուզենք։

Այսօր ալ տարբեր չէ մեր դիրքը։ Եւ չի կրնար ըլլալ։

Դժբախտաբար, մեր դիմացն ունինք այնպիսի տարրեր, որոնք այս տարբերական բաներն ալ խեղաթիւրելով, միտք ու սիրտ կը պղտորեն։

Այդպէս ըրած է Փարիզի բանուորական չարաթաթերթը։ Եւ անոր մէկ տխուր արձագանգն է որ կը հասնի կրընօպլէն, խարդախ Թուցիկով մը։

Ո՛ւր որ ալ երթաք, պիտի հանդիպիք այս ողբերգութեան,— օտար ընկերվարականը կամ համայնավարը անմիջապէս կ'ըմբռնեն հայկական իրականութիւնն ու անոր պահանջները, իսկ երբ խօսակիցդ հայ է, անհաս կամ խմբակ, ջուրը առնդին մէջ լեցուր եւ ծեծէ...

Թողլ տուէք որ աւելի բաց խօսինք։

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԱՆԳԼԻԱ ԿԸ ՁՕՐԱՑՆԷ ՄԱԼԹԱՆ ԵԻ ԱՏԵՆԸ

ԻՏԱԼԻՈՅ ՆԱԽԱՐԱՐՆԵՐՈՒՆ ԺՈՂՈՎԸ ՌԱԶՄԱՓՈՐՁԵՐՈՒ ՁԱԿԱՏԻՆ ՎՐԱՅ

«Պատժական տնօրինութիւններ վտանգաւոր են»

Երէկ գրած էինք թէ պաշտպանողական միջոցներ ձեռք առնուած են Մալթայի մէջ, ի նախատեսութիւն պատերազմի։ Նոր տեղեկութեանց համաձայն, անգլիական կառավարութիւնը արդէն իսկ զինուոր զրկած է Մալթա եւ Ատէն, զօրացնելու համար պահակազօրքը։ Որոշուած է նաեւ երեք օդանաւային տորմիղի զրկել հակազօրքը։ Որոշուած է նաեւ երեք օդանաւային տորմիղի զրկել դէպի արեւելեան Միջերկրական։ Կառավարութիւնը յայտարարեց թէ այս կարգադրութիւնները կապ չունին իտալեւհապէշական տագնապին հետ։ Սակայն այս հերքումն իսկ հաստատում մըն է։ Օդանաւերու փոխադրութեան յատկացուած նաւ մը, «Կլօրիբա», որ ձիպրալթար հասած էր շաբաթ օր եւ հոն պիտի մնար մէկ ամիս, յանկարծ մեկնեցաւ օգոստոս 26ին, միանալու համար Միջերկրականի տորմիղին։ Այս նաւը Մալթա կը տանի շարք մը ռմբահիդ սաւառնակներ եւ ունի 1100 նաւաստի, մէջն ըլլալով օդաչուները։ Յառաջիկայ երեքշաբթի օր 1200 զինուորներ Անգլիայէն ճամբայ պիտի ելլեն դէպի Մալթա և Ատէն, ուր տեղադրին պատրաստութիւններ կը տեսնուին։ Արձակուրդի համար առաւելագոյն ժամանակ նշանակուած է 24 ժամ։ Մալթայի անգլիական պահակազօրքին սովորական թիւն է 3000, իսկ Ատէնի պահակազօրքին թիւը՝ 2016։

⁂ Անգլիոյ այս պատրաստութիւններուն զուգընթաց, Իտալիոյ մէջ ալ տեղի ունեցաւ դէպք մը որ անգամ մը եւս կ'ապացուցանէ կացութեան ծանրութիւնը։ Մուսոլինի, որ այս միջոցին զրաղած է 500,000 զինուորներու ռազմափոթոթով, նախաբարական խորհուրդը բացառիկ ժողովի հրաւիրեց այսօր, չորեքշաբթի, ռազմանակատին վրայ (Պօլձանո)։ Այս խորհրդակցութիւնը պատասխան մը կը համարուի Անգլիոյ նախարարական խորհուրդի անցեալ շաբթուան արտակարգ նիստին։ Մանաւանդ որ, հետզհետէ կը հաստատուի թէ այդ ժողովին մէջ խորհրդակցութիւններ կատարուած են պատժական տնօրինութեանց մասին։ Միեւնոյն առեն Մուսոլինի նամակ մը ստացաւ իտալացի երեք նշանաւոր օդանաւորդներէ որոնք կ'ըսեն.— «Եթէ վտանգը իրական ըլլայ իտալական ծովերուն վրայ, մենք պատրաստ ենք ծառայելու որ եւ է չարքի մէջ, առանց ոսկի ժանեակի կամ ժապաւէնի»։ Այս նամակը եւ ուրիշ դրդռագին արտայայտութիւններ, նախաբարական արտակարգ ժողովը, կէս միլիոն զինուորներու ռազմափոթոթը եւն. կ'ապացուցանեն թէ Իտալիա պատրաստուած է կռուելու եւ չպիտի հանդուրժէ որ եւ է միջամտութեան։ Մինչեւ հիմա կատարուած ռազմափոթոթներէն կը հետեւի թէ զօրաւոր են Իտալիոյ պաշտպանողական միջոցները։ Մուսոլինի ռազմափոթոթներով ա-նուղղակի ազդարարութիւն մը կ'ուղղէ Գերմանիոյ, որպէսզի մտքէն չանցընէ խաղ մը խաղալ Աւստրիոյ գլխուն, երբ ինք զրաղած ըլլայ Հապէշիստանի մէջ։

Մտահոգութիւնը կ'աւելնայ

Հռոմի մէջ մեծ ջղագրգռութիւն պատճառեց անգլիական պինուորներու առաքումը դէպի Մալթա եւ Ատէն, ինչպէս եւ մարտնաւերու տեղափոխութիւնը Մալթայէն Ալեքսանդրիա եւ Փորթ Սայիտ։ Անգլիոյ այս իրարանցումը աւելի սրանեղութիւն կը պատճառէ Իտալիոյ քան Ազգերու Դաշնակցութեան ժողովը։ Շատ մը Իտալացիներ այժմէն կը հարցնեն թէ Անգլիա չի՞ կրնար պատրել Սուէզի ջրանցքին մուտքը, քանի որ միջազգային օրէնքով անկարելի է փակել զայն։ Այդպիսի գործողութիւն մը կամ պատժական ուրիշ որ եւ է տնօրինութիւն հաւասար են պատերազմի։

Փարիզի գլխաւոր Թերթերն ալ այն համոզման եկած են թէ ճնշողական որ եւ է միջոց պատճառ պիտի դառնայ մեծ պատերազմի մը։ « Թան » հաստատելով թէ Իտալիա խորապէս մխրճուած է հապէշական գործին մէջ, կը թելադրէ միջին ճամբայ մը գտնել, գոհացնելու համար անոր կենսական պահանջները։ «Կը կարծենք թէ այս բանը անկարելի չէ խաղաղ լուծման մը համար, ապահովելով Եթովպիոյ անկախութեան սկզբունքը»։ «Էկլպա» կը քննադատէ անգլիական քաղաքականութիւնը, դիտել տալով թէ «Անգլիա եւ Իտալիա այս ցաւալի կացութիւնը յառաջ բերին իրենց անհաշտութեամբ»։ Ֆրանսայի հանրային կարծիքը աւելի մտահոգ է այժմ, երբ Անգլիան ալ զինուորական պատրաստութիւններ կը կատարէ։

⁂ Պ. Հիւգ, Աւստրիոյ փոխ-վարչապետը, հետեւեալ ուշագրաւ յայտարարութիւնն ըրաւ առջի օր.

— « Մեծն Բրիտանիոյ կողմէ առանձին փորձ մը միջամտելու Իտալացիներուն եւ Հապէշներուն միջեւ՝ ամէնէն ապահով միջոցն է համաչխարհային նոր պատերազմ մը պայթեցնելու։ Իր նախաձեռնութեամբ պատժական միջոցներ անօրինելով Իտալիոյ դէմ — ինչպէս օրինակ տնտեսական պաշարում — Մեծն Բրիտանիա կը-նայ վտանգել կայսրութեան գոյութիւնն իսկ։ Մինչեւ անգամ եթէ յաղթէ, պատերազմ մը այնքան պիտի տկարացնէ զինքը որ պիտի դառնայ որս Իտալիային աւելի զօրաւոր ազգերու »։

13 վտանգաւոր Բազուի մէջ

Մոսկուայէն կը հեռագրեն թէ Ազրբէջանի գերագոյն տեսանը մահուան դատապարտեց 13 ամբաստանեալներ որոնք 17 սպանութիւններ և 28զողութիւններ կատարած էին, առանց հաշուելու փախուստի փորձերը։ Վճիռները գործադրուեցան յաջորդ օրն իսկ։

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԱՀԱԻՈՐ ԼՈՒՐԻՒԹԻՒՆԸ

»»»••«««

Կարելի՞ է խօսիլ կոմիտասի մասին, հիւանդի մասին, առանց յիշելու միւս Հարուածեալը, Ա. Ահարոնեան։

Եթէ վարդապետը կրցայ անձամբ տեսնել, վարպետի մասին եզակտղ մը միայն ունիմ, իբրեւ վերջին տեղեկութիւն։

Տիկին մըն է գրողը.

— « Երէկ գացի Ահարոնեանին... չատ ցաւեցայ... Նիհարցեր է։ Բոլորս ճանչցաւ. ուզեց բան մը հասկցնել անպատճառ, չատ չարչարուեցաւ, չկրցաւ, յամառօրէն կառչած էր անպատճառ ըսելու։ Կը խղդէր որ օգ-նէնք իրեն գտնելու իր ուզածը։ Ինչ որ ըսինք չեզաւ. վերջապէս «Հայաստան» ըսի։ — « Հա՛, ա՛յո, այո»։ Ուրեմն ուզածը այդ բառն էր։ Բայց մը-նացեալը ոչ մենք կրցանք գտնել, ոչ ինք։ Չէր ուզեր որ մեկնինք առանց հասկնալու զինքը։ Տեսայ որ չատ կը չարչարուի, կլինն ալ յուզուեցաւ. խոստացանք ուրիշ անգամ երթալ եւ անպատճառ գտնել իր ըսել ուզածը։

« Իսկապէս նիհարցած էր։ Կ'ըսեն որ խօսիլը տարբերութիւն ունի, նոր բառեր կրնայ արտասանել։ Օրինակ՝ «չփոթեցայ» ըսաւ, մինչդեռ նախապէս չէր կրնար այդ կարգի բառեր արտասանել»։

Ո՛ր եւ է խորհրդածութիւն՝ այս երկտողին վրայ՝ պիտի նշանակէր եղծել պատկերը։

Ահա երկու հսկաներ թաղուած ս-հատուր լռութեան մը անդունդին մէջ։

Մէկը ձայն, միւսը երգ, մէկը ներ-դաշնակութիւն, միւսը փոթորիկ. եր-կու թեւարեկ արծիւները մեր ժամա-նակակից պատմութեան մէկ երեսը չէ՞ որ կը ներկայացնեն։

Եւ, անզօր կատադութիւն մը չի՞ բզմտեր հոգիդ, ի տես ե՛ւ մէկուն ե՛ւ միւսին։ Ե՛ւ հաւաքական ե՛ւ անհատական ողբերգութեան։

Բնութիւնն անգամ դարձեր է գոհ-հիկ դատաւոր մը, զարնելով կռնա-կէն, եւ ամէնէն խոցելի կէտերուն...

Վ.Ա.Հէ

Ապրուստի եւ աշխատանքի հոգերը Ֆրանսայի մէջ

Ոստիկանական վերատեսչութիւնը անգամ մը եւս կը յայտարարէ թէ Փարիզի նպարեղէններու եւ կաթնեղէններու մութեանց ներկայացուցիչները հաւանած են ամէն ջանք թափել, ժամանցնելու համար ապրուստը։ Որոշուած է 20 առ հարիւր զեղչել ոսպին եւ չոր բանջարեղէններու գինը, տասը առ հարիւր՝ մաքսրոնին։ Պաշտօնական զեկոյցին համաձայն, հետեւեալ զեղչերը եղած են արդէն,— Շաքար՝ 3 առ հարիւր, սուրճ՝ 5 առ հարիւր, չոքօլա՝ 6 առ հարիւր, գետնախնձոր՝ 15 առ հարիւր, կարմիր գինի՝ 10 առ հարիւր, ածուխ՝ 25 — 30 առ հարիւր իւրաքանչիւր թոնի վրայ եւայլն։ Բոլոր խանութպանները պարտաւոր են կախել գիներուն ցուցակները։ Ոստիկանութիւնը պիտի հետապնդէ թերացողները։ Մասնաճառներու մէկ մասը համակերպած չըլլալով գիներու կրճատման, կարճ պայմանաժամ մը արուեցաւ։

Միեւնոյն առեն կառավարութիւնը միջոցներ ձեռք առած է, բարւոքելու համար ցորեն արտադրող գիւղացիներու վիճակը, քանի որ գիները չատ ինկած են։

⁂ Մասնաւոր յանձնաժողովի մը կազմած ծրագրին համաձայն, չուտով ճամբաներու շինութեանց կամ նորոգման պիտի ձեռնարկուի։ Կը յուսացուի 45,000 գործազուրկներու աշխատանք ճարել այս ծրագրով։ Մասնաւորապէս շինութիւններ պիտի կատարուին Փարիզի հիւսիսային, հարաւային եւ արեւմտեան ճամբաներուն վրայ, ինչպէս եւ մայրաքաղաքի գլխաւոր պողոտաներուն վրայ։ Տարբեր աշխատանք ճարուած է 60,000 գործազուրկներու։ Կը յուսացուի 90,000ի բարձրացնել ամբողջ թիւը։

Ուրիշ պետութիւններ ալ ընդունած են

»»»••«««

Ինչպէս գրած էինք երէկ, Մ. Նահանգներու կառավարութիւնը ուժգին բողոքագիր մը ուղղեց խորհրդային իշխանութեան, կոմինտէրնի որոշումներուն առթիւ, որոնք կը սպառնան յեղափոխական աշխատանքներ կատարել բոլոր երկիրներու մէջ։

Վերջին լուրերու համաձայն, Ճափոնական կառավարութիւնն ալ բողոքագիր մը կը պատրաստէ։

Լոնտոնի Թերթերը կը գրեն թէ անգլիական, իտալական եւ լեթվիական դեսպանները բողոքած էին ամերիկեանէն առաջ, բայց բերանացի։ Լուրը գաղտնի պահուած էր մինչեւ հիմա։ Անգլիական դեսպանը բողոքած էր օգոստ. 19ին, մասնաւորապէս ակնարկելով պուլկար յեղափոխական Տիմիթրովի մէկ խրատին որ կը թելադրէր տապալել Անգլիոյ ազգային կառավարութիւնը։

Փարիզի ալակոմմեան Թերթերը կը թելադրեն որ կառավարութիւնը օրինակ առնէ նախագահ Բուզվէլթի կորովի ընթացքէն։

Հա՞յ մըն ալ մեղսակից է Հավոի ամբաստանեալներուն

Ոստիկանութիւնը խստօրէն յառաջ կը տանի հետապնդումները, երեւան հանելու համար Հավոի մաքսատան մէջ գործուած խարդախութեանց բոլոր հեղինակները։ Եղածներուն վրայ աւելցած են երեք նոր ամբաստանեալներ։

Տեղական Թերթերը կը գրեն թէ հարցաքննութիւնները չարունակուելով հանդերձ, ոստիկանութիւնը կատարեալ գաղտնապահութեամբ քննութիւններ կը կատարէ Փարիզի եւ արտասահմանի, մասնաւորապէս Անվէրսի մէջ։ Նոր յայտնութեանց կը սպասուի այս չաբթու։ Կ'ըսուի թէ կը հետապնդուի նաեւ կասկածելի Հայ մը, որ Հավոի մէջ ծանօթ է « Պետրոս լ'Ամէնիէն » անունով, իբրեւ գործակալ։ Շատ մաքուր հագուած, այս «Արեւելքցին» բաղեկամն է գլխաւոր ամբաստանեալներէն Ֆուրնիլի եւ իբրեւ միջնորդ կը ծառայէ եղեր առեւտրականներու քով, ապսպրանքներ առնելու համար։ Ամբաստանողները կ'ըսեն թէ Պետրոսի դործունէութիւնը չէր սահմանափակուեր չրջուն առեւտրականի դերով։ Ան չաճախ Անվէրս կը ճամբորդէր, այդ քաղաքն ըլլալով մաքսանենգներու կազմակերպութեան բանուկ կեդրոններէն մէկը։ Շատ մը կարեւոր գաղտնիքներու լուսարանութիւնը Պետրոսէն կը սպասուի։

(Շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՆՈՐ ԿԵՍԱՐԻԱ

Ս. ԿԻՒՍԱՆԱՔԱՂԱՑԻՆ ՓԱՌԱՔԸ

21.

Գաւառս Կիւլխանեան

ԲՈՒՌՈՒՄՆԵՐՈՎ ՊԱՏՄՈՒԱԾ ՊԱՏԿԵՐՆԵՐՈՎ. — ՆՈՒՆ ԳՈՒՆԱՒ ԱՆՑ Ի ԱՌ

ՆԱՁԱՆ. — « ԽՈՑ՞ ՎԱՐԵՑ ՅԱՌԱՋ ԱՒԱՆՑ ԱՒԱԶԱԿ ». — ՆՈՐ ՏԱՐԵԳԱՆ ՅԱՌԱՋԱՆՔԻ ՎԱՐՈՒՑ ՆԱՀԱՊԵՏ ՂԱԶԱՐՈՍԵԱՆ. — ՊԱՏ ՀԱՅՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՒԱՏՈՅ ՎԱՀՈՒՆԻ ՍԱՀԱԿԵԱՆ. — ՀԱՅՈՑ ՀԱՐՍԻ ՎԱՐԴԱՊԵՏ ՍԱՐԳՍԵԱՆԻ ՀԱՐՍԱՆԻՔԸ. — ՀԱՅՈՑ ՀԱՐՍԻ ՎԱՐԴԱՊԵՏ ՍԱՐԳՍԵԱՆԻ ՀԱՐՍԱՆԻՔԸ. — ՆՈՐ ՏԱՐԵԳԱՆ ՅԱՌԱՋԱՆՔԻ ՎԱՐՈՒՑ ՆԱՀԱՊԵՏ ՂԱԶԱՐՈՍԵԱՆ. — ՊԱՏ ՀԱՅՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՒԱՏՈՅ ՎԱՀՈՒՆԻ ՍԱՀԱԿԵԱՆ. — ՀԱՅՈՑ ՀԱՐՍԻ ՎԱՐԴԱՊԵՏ ՍԱՐԳՍԵԱՆԻ ՀԱՐՍԱՆԻՔԸ.

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՏԱՑՈՂԱԿԱՆ ՀԱՍԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ ՍՏԱՄԲՈՒԼ

ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹԻՒՆ Ա. ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԻ

ՏՊԱՐԱՆ ՍՏԱՑՈՂԱԿԱՆ ՀԱՍԱՐԱԿՈՒԹԵԱՆ

1914

Մեր հասկի մը հասած չափն էր այդ։ Ամէն ինչ կը խոստանար առատ բերք մը։ Ամէն ինչ կը ժպտէր։ Ամէն ինչ կը ծիծաղէր։ Ամէն ինչ կը սիրէր։ Ամէն ինչ կը սիրուէր։ Ամէն ինչ կը սիրուէր։ Ամէն ինչ կը սիրէր։ Ամէն ինչ կը ծիծաղէր։ Ամէն ինչ կը ժպտէր։ Ամէն ինչ կը խոստանար առատ բերք մը

ՀԵՂՈՒԱԾ ՓՈՒՇԵՐԻՑ ՅԱՐՈՒԹՅԱՆ

Վ. ՅՈՎԱՆՆԻՍՅԱՆ

Մյնչեւ այդ օրը Ջեմալը ոչ մի անգամ չէր մտածել, որ ինքն էլ կարող է ունենալ ընտանիք, կին, երեխաներ։ Նա ապրում էր միայնակ, ինչպես ամեն մի ճանապարհորդ։ Ամեն տեղ նրա տունը իր ուսերին էր կրում։ Ամեն տեղ նրա հարազատները ընկերներն էին։ Ամեն տեղ նրա ընտանիքը ինքն էր։

Ջեմալը ծնվել էր Ղարաբաղի մի գյուղում։ Նրա հայրը հարուստ մարդ էր։ Ուներ հարյուրավոր ոչխարներ, ձիեր, ուղտեր։ Ջեմալը մանուկ հասակում ամեն առավոտ հոտը տանում էր արոտ։ Ամեն երեկո նա հոտը բերում էր գյուղ։ Ամեն տարի նա ավելի ու ավելի էր սիրում իր հոտը։ Ամեն տարի նա ավելի ու ավելի էր կապվում իր ոչխարներին։

Ջեմալը տասներեք տարեկան էր, երբ հայրը նրան ուղարկեց Ղարաբաղի ամենահարուստ մարդու՝ Ալի-բեկի մոտ։ Ալի-բեկը ուներ հազարավոր ոչխարներ, ձիեր, ուղտեր։ Ալի-բեկը ուներ նաև մի գեղեցիկ աղջիկ՝ Ֆատմային։ Ֆատման Ջեմալից մի տարով փոքր էր։ Նրանք միասին մեծացան։ Միասին էին խաղում, միասին էին հոտը տանում արոտ։ Ֆատման Ջեմալին սովորեցրեց կարդալ։ Ջեմալը Ֆատմային սովորեցրեց նվագել սազ։

Ալի-բեկը ուներ նաև մի որդի՝ Ռուստամ-բեկը։ Ռուստամ-բեկը Ջեմալից մեծ էր երեք տարով։ Նա ամեն առավոտ գնում էր դպրոց։ Ջեմալը նրան ճանապարհում էր մինչև դպրոցի դուռը։ Ռուստամ-բեկը Ջեմալին սովորեցրեց գրել։ Ջեմալը Ռուստամ-բեկին սովորեցրեց հեծնել։

Ջեմալը տասնվեց տարեկան էր, երբ Ալի-բեկը մահացավ։ Ռուստամ-բեկը դարձավ տան տերը։ Ռուստամ-բեկը ուներ ամեն ինչ, բացի մի բանից։ Նա չուներ Ֆատմա։ Ֆատման Ջեմալինն էր։ Ֆատման Ջեմալի կինն էր։

Ռուստամ-բեկը ուզում էր Ֆատմային իրենից խլել։ Ռուստամ-բեկը ուզում էր Ֆատմային ստիպել, որ նա ամուսնանա իր հետ։ Ռուստամ-բեկը ուզում էր Ֆատմային ստիպել, որ նա դավաճանի Ջեմալին։

«ԵԿԱՍԵՑԻՆ ՑՈՒՑԱՊԱՏԱՀԸ Ի ՀԱՎԱՏՈՒԹԻՒՆ ՅԻՍՈՒՍԻ»

Գորիցեց՝ Տիգրէտ վրդ. Նարիշեան

Տեղւոյն թէ ուրիշ ի՛նչ մէկ մեծ ազգ մը կրնայ պարծենալ իր ազգային կեանքի մէջ այնքան մեծ թիւով ներկայացուցիչներ ունենալ, որքան հայ ազգը։ Ամէն տեղ ու ամէն ժամանակ հայ մարդը ինքզինքը ներկայացուցած է իր ազգին ներկայացուցիչ։ Ամէն տեղ ու ամէն ժամանակ հայ մարդը ինքզինքը զգաց

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Clacière 15 – 70
(ԵՐԹԵԻԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ
29
ՕԳՈՍՏՈՍ
JEUDI
29 Août
1935

11 ՏԱՐԻ — 11e Année No. 2895

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՈՒՐ ՊԻՏԻ ՅԱՆԳԻՆ ԱՅՍ ՊՂՏՈՐ ԽԱՂԵՐԸ

Ցոյս կա՞յ որ հայ կարմրուկները վերջապէս տուն կանչեն իրենց խելքը, այսքան փորձառութիւններէ յետոյ։ Գոնէ հետեւելով օրուան չարժումին կամ իրենց վարպետներու օրինակին։

Պատասխանը կրնաք անմիջապէս գտնել, ուսկնդրելով իրենց ձառերուն, կարդալով իրենց թերթերն ու թռուցիկները։

Դաշտահանդէս մը կը սարքեն, « մի քիչ վոզ » հաւաքելու եւ չարաթաթերթ մը ապրեցնելու համար, և կը փչեն ու կը փչեն։ Միեւնոյն ատեն բեմ կը հանեն ֆրանսացի բանախօսներ, որպէսզի հայ բանուորները ոգեւորեն «ժողովրդական ճակատ»ին պայքարով։

Այդ ատեն, անշուշտ չանթեր կը տեղան նաեւ հայ ֆաշականութեան դէմ, որուն գլուխը կանգնած է Հ. Ց. Դաշնակցութիւնը...

Անցեալ չարթու ապր մը երեւցաւ «Ցառաջ»ի մէջ— «Դպրոցական հանդէս Կրընօպլի մէջ »։ Յայտագիրը,— երգ, արտասանութիւն եւ զանազան խաղեր, ծաղկոցի աշակերտներուն կողմէ։

Քանի մը չոչորթներ չեն ուտեր, չեն խմեր եւ տխա թռուցիկ մը։ Թուականը՝ օգոստոս 25, ատորագրութիւնը՝ « Հայ Աչխատանքի խումբ »։

Ցիշելով երկու տարի առաջ պատահած դժբախտութիւնը, որուն հետ հեռաւոր կապ անգամ չունի օգոստ. 25ի դպրոցական հանդէսը, այս փախուստները գրիչը մեղանին մէջ կը թաթխեն եւ կը գրեն.

— « Վստահ թող գիտնան այդ արկածախնդիրները, որ Կրնօպլի հայ աշխատաւորութիւնը երբե՛ք պիտի չթոյլատրէ որպէս զի Պիւրոյի հրահանգով նորանոր ոճիրներ սարքեն։

Մենք, միացած տեղացի բանւորութեան, պիտի պայքարինք գաղութահայութեան բոլո՛ր գոյնի թշնամիներուն դէմ։ Կրնօպլի Աչխատանքի խումբը գիտակից իր պարտականութեան, կոչ կ'ուղղէ դաշնակ, հնչակ, ռամկավար եւ անկազմակերպ բանւորներուն, որպէսզի հետեւին Պանիօ–Քաշանի (Փարիզ) մէջ վերջերս կազմուած ժողովրդական ճակատի օրինակին, կազմակերպելով տեղւոյն մէջ ալ *ժողովրդական Միացեալ ճակատը*, պայքարելու համար, աչխատանքի եւ ազատութեան համար »։

Այլ եւս մի հարցնէք թէ մանկապարակի մը, հայերէնի դասընթացքի մը ան մը աշակերտներուն, կ. Խաչի սաներուն տարեկան հանդէսը ինչո՞վ կը խանգարէ «ժողովրդական ճակատ»ին գործունէութիւնը, հացի, աչխատանքի եւ ազատութեան պայքարը, կամ հայ կարմրուկներուն... «քեալլագիօզութիւնները»։

Թռուցիկին ամէն մէկ բառը գոհար մըն է։ Իսկ եթէ Ֆրանսերէնի Թարգմանուի, ապահովաբար ան ի բերան պիտի մնան Մարսէլ Քաչէնն ու ժաք Տիւքլոն, տեսնելով որ այսքան դիտակից ու սրատես աշակերտներ հասած են արեւելեան ժողովուրդի մը մէջ։

Այս դեռ ոչինչ։

Կը յիշէք որ յուլիս 5ին հանդէս մը սարքուած էր Համէսեան դիւղի մը, Սէվռանի մէջ, Ատաուածաչունչի Թարգմանութեան առթիւ, նախաձեռնութեամբ Հայ Կրթասիրաց Միութեան։

Հանդէսի պահուն կուիւ մը ծագեցաւ, որուն մանրամասնութիւնները գրուեցան օրը օրին, պատասխանատուութեանց ճշտութով։ Երկու կողմերն ալ միջոցներ կը խորհէին միջադէպը փակելու, որպէսզի օրինական հետապնդումներ աւելի չբարդացնեն կացութիւնը։

Ո՛վ մխամտութիւն։ Իժն ու գիժը ձեռք ձեռքի տուած, չարաթներով գայլի աւետարան կը կարդան ան որ անկ է։

Եւ ահաւասիկ արդիւնքը։— Ֆրանսերէն ամսաթերթ մը, «Լը Փրոլէթէր», « համայնավար օրկան Օլնէ–Սու–Պուան եւ կռնէսի գաւառակներուն », իր յուլիս–օգոստոս թիւին մէջ կը հրատարակէ պատմութիւնը՝ Սէվռանի Կրթասիրաց Միութեան չուրջ ծագած վէճերուն։ Խորագիրն ալ՝ «Թակարդ մը»։

Եթէ ամբողջութեամբ թարգմանուի, այդ պատմութիւնը կը նայ մէկ ու կէս սիւնակ տեղ բռնել «Ցառաջ»ի մէջ։ Դեռ ուրիշ խնդիր թէ՝ նոյն իսկ «Ցառաջ»ը հայերէն թերթ ըլլալով հանդէսի, այդքան տեղ պիտի չտար այդ ցնդաբանութեան։

Քանի մը բառեր ու բացատրութիւններ միայն, որպէսզի աւելորդ անգամ մը եւս համոզուինք թէ ինչո՛ւ այսպէս փչուր–փչուր կը քակուի հայկական կեանքը, եւ թէ ինչու հեռզհեռէ կը դառնանք ոչ միայն ծիծաղելի, այլ եւ դանելի։

Համաձայն «Լը Փրոլէթէր»ի (պրոլետար) պատմութեան, Սէվռանի Հայ Կրթասիրաց ակումբը « աւելի քան մէկ տարիէ ի վեր դարձեր է վառարան մը ֆաչական քարոզութեան »։

Ցետոյ, « հայ ֆաչականները նման են ֆրանսայի ֆաչականներուն. անոնք իրենք զիրենք պաչտպանուած կը զգան իշխանութենէն », եւ ուժ կ'առնեն... Հրեղէն Խաչէն։ « Դիտելի է որ Սէվռանի ատիկան–գինուորները կը ձերբակալեն, կը հետապնդեն պարկեչտ մարդիկը եւ կը պաչտպանեն ֆաչականները »։

Ու վերջապէս ազգարարութիւն մը, որ մարտակոչ մըն է։

— «Մենք պիտի պաշտպանե՞նք զոհերը։ Մենք թոյլ չպիտի տանք որ դատապարտուին պարկեչտ մարդիկ։ Մենք կ'ուզենք որ հետապնդուին հայ ֆաչականները։ Մենք պիտի մատնանշենք զանոնք։ Սէվռանի բանւորները այլ եւս չեն ուզեր հայ ֆաչականներ ինչպէս ֆրանսացի ֆաչականներ »։

Թերթը կը խոստանայ յաջորդ անգամ դարձեալ խօսիլ «Կրթասիրաց Միութիւն» կոչուած « չարագործներու ընկերակցութեան » մասին, « մատնանշելով եւ յանդիման անուանկ յիշելով ֆաչական վարիչները »։

Շատ կը ցաւինք որ« Փրոլէթէր» ինքն ինքած է թակարդի մը մէջ։

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԱՆԳԼԻԱ ՆԵՂԸ ԿՐ ԴՆԷ ՖՐԱՆՍԱՆ

ՏԵՆԴԱԳԻՆ ԽՈՐՀՐԴԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՓԱՐԻՁԻ ՄԷՋ

ՆՈՐԷՆ ԿԸ ԽՕՍՈՒԻ ՊԱՏԺԱԿԱՆ ՏՆՕՐԻՆՈՒԹԵԱՆՑ ՄԱՍԻՆ

Կը թուի թէ մինչեւ Ազգերու Դաչնակցութեան խորհուրդին դումարումը հապէչական տագնապին ծանրութեան կեդրոնը վերադրուած է Փարիզ։

*Անընդհատ խորհրդակցութիւններ կը կատարուին Ֆրանսայի եւ Անգլիոյ միջեւ, հաւաքարար գործելու եւ պատերազմը կանխելու համար։ Ֆրանսայի նախարարական խորհուրդը երէկ նիստ դումարեց Էլիզէի պալատին մէջ, յատկապէս իտալեւհապէշական վէճը քննելու համար։ Պ. Լավալ տեսակցութիւններ ունեցաւ Փարիզի անգլիական եւ իտալական դեսպաններուն հետ։ Կ'ըսուի թէ անգլիական կառավարութիւնը ուզած է ճշդել հետեւեալ պարագան,— Ի՞նչ դիրք պիտի բռնէ Ֆրանսա, եթէ Ա. Դ. Խորհուրդի նիստը բացուած տեղ, Իտալիա պահանջէ որ Հապէչիստան վերադարձ

ԸՆԿԱՒՈՒԹԻՒՆ ՅԱՐՈՒԹԵԱՆ ՀԱՐՍԻՔԻ

ՕՐԱՒՈՐ ԸՆԹԱՑՔԻՆ ՀԱՆՑ

(*) Մեր վաստակաւոր բարեկամներէն մին գրէ մեզի.

Նամակին մէջ կը կարդանք հետեւեալ տողերը, որոնք կը ներկայացնեն ամբողջ ընտանիքի մը ողբերգութիւնը, որ ինքնին կը ներկայացնէ նաեւ հազարաւոր ուրիշ ընտանիքներու ողբերգութիւնը.

«Ես ալ ինծի համար ունէի ընտանիք մը, որ կը բաղկանար կինէ, երկու զաւակներէ եւ ծերունի հօրմէ։ Ամէնքն ալ կ'ապրէին Ամասիոյ մէջ։ Ես ալ հոն կ'աշխատէի։ Ունէի նաեւ հարսնացու մը, որուն հետ պիտի պսակուէի 1915 Յունուարին։ Ամէնքն ալ կ'ապրէին ուրախ կեանքով մը։ Ամասիոյ մէջ ունէի նաեւ ընկերներ, որոնք ինծի համար ամէն բան էին։ Ամէնքն ալ կը սիրէին զիս։ Ես ալ կը սիրէի զանոնք։ Ամէնքն ալ ինծի համար ամէն բան էին։ Ամէնքն ալ կը սիրէին զիս։ Ես ալ կը սիրէի զանոնք։

Ամասիոյ մէջ ունէի նաեւ ընկերներ, որոնք

ՀԱՅՐԵՆԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՀԱՅՐԵՆԱՍԻՐՈՒԹԵԱՆ ՀԱՐՑԸ

Վիլհելմ Ջ. ՃՈՒՄԱՆԵԱՆ

Ամէն մարդ ունի հայրենիք, ամէն մարդ կը սիրէ իր հայրենիքը, ամէն մարդ կ՚ուզէ ապրիլ իր հայրենիքին մէջ, ամէն մարդ կ՚ուզէ մեռնիլ իր հայրենիքին մէջ եւ ամէն մարդ կ՚ուզէ թաղուիլ իր հայրենիքին հողին տակ։ Հայրենասիրութիւնը ամէն մարդու մէջ կը գտնուի իբրեւ բնազդ։ Ան կը զարգանայ, կը հասունանայ, կը հզօրանայ, կը ծաղկի, կը պտղաբերէ, կը տարածուի, կը ծաւալի, կը ստանայ նոր ձեւեր, նոր գոյներ, նոր հոտեր, նոր համեր, նոր հնչիւններ, նոր ներդաշնակութիւններ, նոր ռիթմեր, նոր մեղեդիներ, նոր երգեր, նոր քերթուածներ, նոր գրականութիւն, նոր արուեստ, նոր գիտութիւն, նոր տեսութիւններ, նոր ուսմունքներ, նոր դպրոցներ, նոր ուղղութիւններ, նոր ոճեր, նոր ձեւեր, նոր ոգի, նոր հոգի, նոր կեանք, նոր կենսունակութիւն, նոր ուժ, նոր զօրութիւն, նոր կորով, նոր եռանդ, նոր ոգեւորութիւն, նոր ներշնչում, նոր ազդակներ, նոր գրգիռներ, նոր զգայնութիւն, նոր զգացումներ, նոր ապրումներ, նոր ցնծագին ալեկոծումներ, նոր ցնծագին ցնծութիւններ, նոր ցնծագին ցնծութեան արտասուքներ, նոր ցնծագին ցնծութեան արտասուքներու մէջ նոր ժպիտներ, նոր ժպիտներու մէջ նոր ցնծագին ցնծութեան արտասուքներ, նոր ցնծագին ցնծութիւններ, նոր ցնծագին ալեկոծումներ, նոր ապրումներ, նոր զգացումներ, նոր զգայնութիւն, նոր գրգիռներ, նոր ազդակներ, նոր կորով, նոր եռանդ, նոր ոգեւորութիւն, նոր ներշնչում, նոր ուժ, նոր զօրութիւն, նոր կեանք, նոր կենսունակութիւն, նոր հոգի, նոր ոգի, նոր ձեւեր, նոր գոյներ, նոր հոտեր, նոր համեր, նոր հնչիւններ, նոր ներդաշնակութիւններ, նոր ռիթմեր, նոր մեղեդիներ, նոր երգեր, նոր քերթուածներ, նոր գրականութիւն, նոր արուեստ, նոր գիտութիւն, նոր տեսութիւններ, նոր ուսմունքներ, նոր դպրոցներ, նոր ուղղութիւններ, նոր ոճեր, նոր ձեւեր, նոր ոգի, նոր հոգի, նոր կեանք, նոր կենսունակութիւն, նոր ուժ, նոր զօրութիւն

նի (Գ. Միջազգային) կարգ մը որոշումներուն առթիւ, որ կը համարուին խախտում կնքուած դաշնագրին: Խորհրդային իշխանութիւնը անընդունելի կը գտնէ այդ բողոքագիրը, չէչտելով թէ ինք միշտ յարգալից վերաբերում ունեցած է իր բոլոր յանձնառու – թեանց հանդէպ, որոնց մէկն է փոխադարձաբար չմիջամտել երկու երկիրներու ներքին գործերուն, համաձայն 1933 նոյ. 16ին փոխանակուած ծանուցագիրներուն: « Ձեր օգոստ. 25 թուակիր ծանուցագիրը չի պարունակեր որ եւ է իրողութիւն որ ապացուցանէ թէ այդ յանձնառութիւնները դրժուած են խորհրդային կառավարութեան կողմէ: Ցեսոյ, անշուշտ Մ. Նահանգներուն համար նորութիւն չէ թէ խորհրդային կառավարութիւնը չի կրնար ընդունիլ եւ չպիտի ընդունի որ եւ է յանձնառութիւն՝ Համայնավար Միջազգայինի հանդէպ (Կոմինտէրն): Այնպէս որ, չի կրնար ընդունիլ ձեր բողոքը եւ ինք (դեսպանը) պարտաւորուած էր մերժել զայն: Խորհրդային կառավարութիւնը անկեղծօրէն ափսոսիա ըլալով ամերիկեան կառավարութեան այն տեսակէտին թէ երկու երկիրներու ներքին գործերուն չխառնուիլը էական պայմաններէն մին է երկու ժողովուրդներու բարեկամական յարաբերութեանց պահպանման եւ հաւատարմօրէն գործադրելով այս քաղաքականութիւնը, կը յայտարարէ թէ իր ջանքերը կը ձգտին զարգացնել բարեկամական գործակցութիւնը որ այնքան մեծ արժէք ունի ընդհանուր խաղաղութեան համար »:

Լենաստան ալ կը գանգատի

Ուժ առնելով Մ. Նահանգներու բողոքէն, լեհական կառավարութիւնը իր կիսապաշտօնական օրկանին միջոցաւ կը ձաղկէ խորհրդային իշխանութեան եւ Կոմինտէրնի երկդիմի քաղաքականութիւնը: Լեհական թերթը մասնաւորապէս կը քննադատէ Լիթվինովը երբեւ երկդիմի մարդ մը որ ուրիշ բան կ'ընէ Ժընեւի մէջ եւ տարբեր բան՝ Մոսկուայի մէջ: Ու կը պատմէ թէ խորհրդային իշխանութիւնը կը չարունակէ խառնուիլ ուրիշ երկիրներու ներքին գործերուն:

Լեհաստանի հանրային կարծիքը գրգռուած է նաեւ այն պատճառով որ անցեալ չորեքշ. Մոսկուայէն վատրուեցաւ «կազէթա Փոլքա»ի թղթակիցը: « Լեհաստան չափէն աւելի համբերեց », կ'ըսէն թերթերը:

Ծրագիր Արեւելեան Նահանգներու մասին

Թուրք թերթերը կը հաստատեն թէ կառավարութիւնը ծրագիր մը կը մշակէ, Արեւելեան նահանգներու բարեկարգութեան համար: Վարչապետութիւնը ինք խմբագրելով ծրագիրը, պիտի հաղորդէ գործավարութեանց, աստիճանաբար գործադրելու համար: Պաշտօնեաները բարձր ամսական պիտի առանան եւ լայն իրաւասութիւններ պիտի վայելեն:

Այս առթիւ կըսէր թէ ներքին գործավարը պիտի փոխուի, բայց յետոյ հերքուեցաւ:

⁂ կառավարութիւնը հետեւեալ պաշտօնական վեկոյցը հրապարակեց Ֆլօրիայի (Պոլիս) ժողովի մասին.—

Վարչապետ Զօր. Քմէթ Ինէօնիւ հանրապետութեան նախագահին պարզած է Արեւելեան եւ Սեւ Ծովի նահանգներուն մէջ ըրած իր քննութիւնները, տեսածները և անմիջապէս կատարուելիք գործերը: Ձեռք առնուելիք միջոցներու մասին Հանրապետութեան նախագահին հաւանութիւնը առնելէ յետոյ, ավրչապետը Խթճանպուլ կանչեց գործավարները:

Օգոստոս 21ին գործավարները ժողով գումարեցին Ֆլօրիայի ապարանքին մէջ, Աթաթիւրքի ներկայութեան: Վարչապետը բացատրեց իր տեսածները եւ անհրաժեշտօրէն կատարուելիք գործերը: Որոշուեցաւ անմիջապէս գործադրել այն ձեռնարկները որոնց համար բաւական է Գործավարներու խորհուրդին իրաւասութիւնը, իսկ օրէնքի եւ պիւտճէի հետ կապ ունեցողներն ալ հիմակուընէ պատրաստել եւ ներկայացնել Ազգ. ժողովի առաջին նիստերուն:

Շոգարի գործարան Էրզրումի մէջ

Թուրք թերթերը կը գրեն թէ Սվազ – Էրզրում երկաթուղին Սվազէն սկսեալ 35 քիլօմեթր երկարած է: Շինութիւնը փութացնելու համար, կը խորհուի էրզրումի ուղղութեամբ ալ համբուլ յարդարման ձեռնարկել: Գիծը մինչեւ Սարըղամըշ պիտի երկաթի:

Առնուած տեղեկութեանց համաձայն, հաւանական է որ շոգարի գործարան մըն ալ հիմնուի էրզրումի մէջ: Այս տեսակէտով ալ կարեւոր կը նկատուի իրար միացնել էրզրումը եւ Սըվազը:

Ազգային Վիճակահանութեան պարգեւներ

Ազգ. պարգեւախաղի 9րդ վիճակահանութիւնը կատարուեցաւ երեքշաբթի գիշեր, Հավուր կայարանի մեծ սրահին մէջ, ուր խոնուած էին 5000 հետաքրքիրներ: Այս առթիւ շրեղօրէն լուսաշարդուած էր «Նոռմանտի» շոգենաւը, խարտիւն առջեւ:

Երեք միլիոնի մեծ պարգեւը շահեցաւ 0,570,732 թիւը:

Հետեւեալ վեց թիւերէն իւրաքանչիւրը շահեցաւ մէկ միլիոն ֆրանք.—1,135,051, 0,247,008, 0,793,795, 0,710,662, 1,004,679, 0,354,595:

Հետեւեալ վեց թիւերէն իւրաքանչիւրը շահեցաւ 500,000 ֆր.— 1,023,048, 0,744,666, 1,154,021, 0,857,171, 0,834,439, 0,700,102:

6,210 վերջացող թիւերը շահեցան 100,000 ֆրանք:

1,461 վերջացող թիւերը շահեցան 50,000 ֆրանք:

6,448 վերջացող թիւերը շահեցան 25 հազար ֆրանք:

1,283 վերջացող թիւերը շահեցան 25 հազար ֆրանք:

881 վերջացող թիւերը շահեցան 10,000 ֆրանք:

30 վերջացող թիւերը շահեցան 1000 ֆրանք:

9 վերջացող թիւերը շահեցան 100ական ֆրանք:

ՄԱՆՕԹ.— « *Յառաջ* »ի միջոցաւ ծախուած թիւերէն երկուքը 9ով կը վերջանան, որով շահած են 100 ֆրանք (մէկ տասներորդ բաժին:)

ՈՒԽՏԱԳՆԱՑՈՒԹԻՒՆ

ՋՕՐԱՎԱՐ ԱՆԴՐԱՆԻԿ ԴԱՄԲԱՐԱՆԻ

Նախաձեռնութեամբ ՀԱՅ ԿԱՄԱՒՈՐ. ԵՒ ՄԱՐՏԻԿՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԵԱՆ եւ մասնակցութեամբ՝ ՀԱՅ ՍՊԱՅԻՑ, ԶԱՓԱՀԱՍ ՈՐԲԵՐՈՒ, Հ.Մ.Ը.Մ.Ի, ՀԱՅ ԱԶԳԱՅՆԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ, ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ եւ բազմաթիւ հայրենակցական միութիւններու:

Յառաչիկայ Սեպտ. 1ին կիրակի օր

ՓԷՌ ԼԱՇԷԶԻ ԳԵՐԵԶՄԱՆԱՏԱՆ ՄԷՋ

Կը խօսին՝ Պ. Պ. Տ. ՊԱՂՏԱՍԱՐԵԱՆ (Մարտիկներու Միութիւն), Ն. ԴԷՈՐԳԵԱՆ (Հայ Սպայից Միութիւն), Հ. ԱԿՈՆԱՑԵԱՆ (Զափ. Որբ. Միութիւն) Դր. ԴԻՇՏԵԱՆ (Հայ Ազգային Միութիւն), Գնդապետ ՇԱՀԱՄԱՓՈՒՒԻ եւ ֆրանս. նախկին պատերազմիկներու ականաւոր ներկայացուցիչ մը:

Թափօրը կը կազմուի ՓԼԱՍ-ԿԱՄՊԷԹԱՅԻ հրապարակին նայող ՓԷՌ-ԼԱՇԷԶԻ դռան ներքի կողմը ժամը 2.30ին:

ՀԱՂՈՐԴԿՈՒ ՄԻՋՈՑՆԵՐ.— Մէթրօ կամպէթթա, Օթօպիւս՝ 26-96-95 A. B O-A-P:

×

Նոյն օրը ժան-կուժոնի Հայոց եկեղեցւոյ մէջ տեղի կ'ունենայ հանդիսաւոր պատարագ եւ Հոգեհանգստեան պաշտօն ԱԶԳ. ՀԵՐՈՍի յիշատակին:

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

կազմակերպուած՝ *ՈՒՐՖԱՅԻ ՀԱՅՐԵՆԱԿՑԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ*

Ուրֆայի հերոսամարտի *20րդ* տարեդարձին առթիւ:

ԱՅՍ ԿԻՐԱԿԻ (1 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ), ԱՌԱՒՕՏԸ ՄԻՆՉԵՒ ԵՐԵԿՈՅ

Գ. Լ. ԵՕԹՆԵԼԲԱՅՐԵԱՆԻ ՕԳԱՍՈՒՆ ՊԱՐՏԷԶԻՆ ՄԷՋ

կը խօսի Առաջն. ցեղապետ *Տ. ԵՂՇԷ ՔՀՆ.*,

գեղարուեստական բաժինը կը սկսի կէս օրէ վերջ ժամը 2ին: երգ, ժեներգ, արտասանութիւն: Ջաւեշտ Հայ Աբիներու կողմէ:

ՏԱՒՈՒԼ - ՋՈՒՌՆԱՅՈՂ ՊԱՐ՝ ՄՈՒՏՔ՝ 2 ՖՐԱՆՔ:

Անձրեւի պատրագային ֆանդէսը կը յետաձգուի յաջորդ կիրակիի:

ՇԱՆՕԹ.— Առաւօտուն Մէյն-Լու եկեղեցիին մէջ հոգեհանգիստ պիտի կատարուի Ուրֆայի նահատակներու յիշատակին:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԴԵՂԱՐԱՆ

52, Rue du Fbg. St. Martin. Paris (10)

(ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԲԱՂՆԻԳԻՆ ԿԻՑ)

Մէթրօ՝ St. Martin եւ Chateau d'Eau. Tél. Nord: 82 - 86

ֆարիզի կեդրոնը բացուած է ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԴԵՂԱՐԱՆ, ուր կարելի է գտնել ամէն տեսակի *ԴԵՂԵՐ*, պատրաստուած մեծ խնամքով ու սիշտ Թարմ:

Բոլոր ՀԱՅ յաճախորդները կրնան օգտուիլ *Ֆրիթարա* դեղատան մէջ գտնուող ՀԱՅ ԲԻԶՆԵՍի մը խորհուրդներէն:

ՏՈՒՔԹ. ԱՐՇԱԿ ԱՆԴՐԻԱՍԵԱՆ

ՎԿԱՅԵԱԼ ՓԱՐԻԶԻ ԲԺՇԿ. ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ ՊԵՏ. ՎԿԱՅԱԿԱՆՈՎ

ՄԱՆԿԱԲԱՐՁ, ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԿԱՆԱՆՑ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

*BAUDELOCQUE*Ի ՄԱՅՐԱՆՈՑԷՆ

Հիւանդ կ'ընդունի Զօրեքշաբթի եւ Ուրբաթ օրերը ժամը 10 – 12

Maison d'ACCOUCHEMENT

35 ՍԵՆԵԱԿ, ԱՐԴԻԱԿԱՆ CONFORTՈՎ

36, Cours de Vincennes, Մէթրօ՝ Nation, հեռաձայն Diderot 03-96

ՄԱՏՉԵԼԻ ԳԻՆԵՐ PRIX à FORFAIT

Etude de Me BERNARD WAHÉ

(12 année)

Licencié en Droit de la Faculté de Paris

Ancien élève de l'École des Hautes Etudes Sociales

JURISCONSULTE

Droit Français et International Privé

159, Rue Lafayette **Tél. Nord 68 - 02**

Կը ստանձնէ ամէն տեսակ դատական խնդիրներ, ինչպէս նաեւ փողոցի արկածներ, ամէնամբ կը պաշտպանէ առեւտրական եւ հաշուապարտ դատաբաններու առջեւ, կատարէ certificats de coutumes ներ, կը կատարէ ամուսնութեան եւ ամուսնալուծման վերաբերեալ բոլոր գործողութիւնները:

Ամէն տեսակ մասնաւոր հանգամանք ունեցող վաւերաթուղթ խմբագրութիւն, ընկերութեան կազմութիւն եւ հաշուեյարդար: Նահարարութեանց եւ հանրային վարչութեանց ուղղուելիք խնդրագիրներ եւ բղթակցութիւններու կազմութիւն: Հարկային գեղչեր: Ներկայ տնտեսական կացութեան պատճառաւ խորհրդակցութիւններ կը տրուին **10** ֆրանքի, իսկ ամսկով եղած խորհրդակցութեանց համար **15** ֆրանք:

Կ'ընդունի ժամը 9—10 եւ 17 — 19: Նաեւ *ժամադրութեամբ*

CONCIERGE Կ'ՈՒԶՈՒԻ

Կ'ուզուի Concierge, *այր եւ կին, բաւական ֆրանսերէն գիտնալ նէն անհրաժեշտ է: Կը տրամադրուի երկու սենեակ եւ խոհանոց մէկ ՅԱՌԱՋԻ վարչութեան:*

ՏԷՍԻՆԻ *ՅԱՌԱՋԻ* ԳՈՐԾԱԿԱԼՆ Է՝ Պ. ՄԱՆՈՒԿ ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

Rue Allée Thénard N. 3 — IX

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Ֆր. կ. Թայի մասնաձիւղին ընդհ. ժողովը այսօր Հինգշաբթի իրիկուան ժամը 5ին, Պար փլեժի փուսէի սրահը: Օրակարգ՝ ընդհ. կ. Թայի եւ Ֆր. կ. Թայի գործունէութեան մասին: կը խօսի Շրջ. վարչութեան ներկայացուցիչ Տիկ. Մինասքեան:

ՄԱՐԱԼԻՑԻ Վասպուրականի Հայրենակցական Միութեան անդամական ընդհ. ժողովը այս կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2ին, Պար տը լա Փօսթի սրահին մէջ: Անդամ եւ ոչ-անդամ հայրենակիցներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է: Ներկաներու թիւը մեծամասնութիւն պիտի համարուի:

ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ԻՐԱՒՈՒՆՔԷ ԶՐԿՈՒՈՂՆԵՐՈՒՆ

Բոլոր այն Հայերը, որ Իմմունութեան թուղթի վերանորոգման առթիւ աշխատանքի իրաւունքէ զրկուած են, կը հրաւիրուին իրենց անուններն արձանագրել տալ Գաղթականաց Օֆիսեն – րուն՝ **71, Avenue Kléber** կամ **15, Rue Jean Goujon.**

Le Gérant: H. STEPHAN

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)

17, Rue Damesme, PARIS (13)

Nos Principes: Etre Éclectique Dire La Vérité Etre Juste Pour Tous	BULLETIN MENSUEL de la LIGUE DE DÉFENSE GÉNÉRALE Politique, Juridique, Economique, Financier & Littéraire. Direction-Administration: 159, Rue LAFAYETTE. PARIS (10) (Gare du Nord).	Notre Tache: Défendre la Cause des Faibles Faire Réparer les Injustices Commises

ՀԻՄՆԱԴԻՐ - ՏՆՕՐԷՆ **ՊԷՐՆԱՐ-ՎԱԶԷ ՊԷՕՐԷՔՃԵԱՆ**

Իրաւագէտ Վկայեալ փարիզի Հաւայարանէն:

«Compte chèque postal: Paris 1874-99 Adresses télégraphique: **Ligdefgen - Paris.** Tél. Nord 68-02

«Ligue de Défense Général». Paraît le 15 de chaque mois.

Abonnements: France: Un an 15 fr., 6 mois 8 fr. Etranger: Un an 20 fr., 6 mois 12 fr. Le nouméro: 1 fr.25

Մեր **Bulletin Mensuel**ի *վարչութիւնը պատիւ ունի ծանուցանելու իր ընթերցողներուն թէ՝ մեծ արձակուրդներու հետեւանքով 4րդ եւ 5րդ թիւերը միասին լոյս պիտի տեսնեն 8 էջ պատկերազարդ, ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 15ին, այլազան բովանդակութեամբ: Անոր մէջ կարդալ մասնաւորապէս մեր յօդուածը «Հայ եւ Ռուս գաղթականներու իրաւական վիճակը, 1928 Յունիս 30ի Ժընեւի Գաղթականաց Օֆիսներու յատկացումները»:*

Միւս կողմէ, լուսաբանելու համար կարդ մը աննպաստ զրոյցներ զանազան ազգային հաստատութեանց մասին, մեր ամսաթերթին վարչութիւնը յառաջիկայ Հոկտեմբեր ամիսէն սկսեալ պիտի կազմակերպէ, մասնակցութեամբ բազմաթիւ իրաւագէտներու ձեւակերպական դատավարութիւններ Սօսիէթէ Մավանթի մէկ սրահին մէջ: Ամէն կերպով հոգ պիտի տարուի արդար դատաստանի համար: Ուրեմն անոնք որ կ'ուզեն ստանձնել «ամբաստանող»ի դերը, պէտք է Սեպտեմբեր 30էն առաջ մեր թերթին վարչութեան հասցնեն իրենց գրաւոր ամբաստանութիւնները եւ նշանակեն իրենց փաստերը: Պէտք է նոյնպէս նշանակեն անունն ու հասցէն այն վկաներուն, որ կ'ուզեն ունկընդրել տալ «դատարան»ին: Ամբաստանեալները պիտի հրաւիրուին տեղւոյն վրայ ծանօթանալու իրենց դէմ եղած ամբաստանութեանց, եւ ներկայացնել կամ ներկայացնել տալ իրենց պաշտպանութիւնը Ատեանին: Չներկայանալու պարագային՝ դուբսէն «պաշտպան» մը պիտի նշանակուի: Երդուեալները որ վիճակահանութեամբ պիտի ընտրուին ներկաներուն մէջէն, լսելէ յետոյ «Ընդհ. Դատախազին» ամբաստանութիւնները, «Ատեան»ին կողմէ իրենց տրուած հարցումներուն պիտի պատասխանեն այո՛ կամ ոչ: Ասկէ վերջ Ատեանը պիտի տայ իր Վճիռը:

Կարդացէ՛ք եւ տարածեցէ՛ք **Bulletin Mansuel***ը որ անհերքելի պէտքի մը գոհացում կուտայ:*

Հ Յ. Դ.

Փարիզ

ՊԱՆԵԼՕ ՔԱՇԱՆԻ «Արծիւ» Ընթակոմխալի ընկերական ընդհ. ժողովը տեղի կ'ունենայ այս Շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին, 17 Բիս Ամբէր, Քաշանի Գաւառատան:

Գաւառ

ՎԱՀԱՆԻ Կոմիտէն ընդհ. ընկերական ժողովի կը հրաւիրէ Վանանի, Ռոմանի, Քրեվայի բոլոր ընկերները այս կիրակի առաւօտ ժամը 8ին, Դաշնակցութեան «Սիամանթօ» Ակումբին մէջ: Օրակարգ՝ զեկոյց պատգամաւորի եւ բնարութիւն կոմիտէի:

ՊՈՄՈՆԻ «Զարդարեան» Ընթակոմիտէի ընկերական ընդհ. ժողովը այս Շաբաթ երեկոյ ժամը 8:30ին Ակումբին մէջ: Խիստ կարեւոր օրակարգ:

«ՅԱՌԱՋ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (21)

"ԵՐԿԱՄԵԱՑ ՊԱՆԴԽՏՈՒԹԻՒՆ Ի ՀԱՊԷՇՏԱՆ"

Ցօրինեց՝ Տիմոթէոս վրդ. Սափրիչեան

Իմ թագաւորս դեռ կենդանի է, պարտաւոր եմ անոր թուրը քաշել եւ ոչ ուրիշին»:

*Այս բանախօսութիւնները երկու կողմէն բաւական երկարելէն ետքը մեկնեցան դացին իրենց իշխանիներով, եւ երեկոյեան դէմ կրկին դարձան եկան, եւ սկսան առաջինէն աւելի մեղմ ու համոզանքով խօսիլ. իրենց մէկ զօրապետը կը խնդրէին, որ քանի մը օր առաջ կուսոյ մէկ ճըլկացւոց ձեռք ինկեր էր, եւ զայն սպանած կը կարծէին: Եկան անմիջապէս չալկեցին տարին յիշեալ զօրապետը չղթաներով կապուած եւ հեռուէնց ցոյց տուին անոնց: Որոնք երբ պղծ առողջ վինքը տեսան, խիստ ուրախացան, եւ խնդրեցին սիրով արձակել զայն եւ անոր տեղ իրենք ալ իրենց բանած գերի – ներէն մէկը արձակելու խոստացան: (Անհատի մը փոխարէն անհատ մը արձակելու սովորութիւնը կայ Հապէշից մէջ՝ առանց անոնց անձնական արժէքը նայելու): Պատասխան տուին Ըսար – Ամպացիք թէ՝ «Մենք մեր գերիները ձեղի պէս համբառներու վրայէ եւ տներու մէջէն բռնած չենք, այլ պատերազմի դաշտին վրայ եւ իրեւ ապստամբ ընդդէմ թագաւորին, ուստի պէտք է որ թագաւորին կամացը համեմատ սպանեմք զայն: Ասոր վրայ սկսաւ չղթայուած զօրապետը պոռալ եւ աղաչել ըսելով իր կողմի մարդոց դէմ. «Դուք լաւ գիտէք որ ինծի ազատութիւն չըկայ ասոնց ձեռքէն, եւ իմ մահս գրեթէ վճռուածի պէս է: Ըսէք իմ իշխանիս. գիս այս չա՞փ կը սիրէ որ իմ անձիս փոխարէն մէկ անհատ մի միայն փոխանակել կ'ուզէ, որու քով 50ի չափ կալանաւորներ կան ճըլկացւոցմէ. ինչո՞ւ իմ անձիս փոխարէն տասը հոգի չարձակեր իմ տէրս: Անոր քով եղող գերիներուն մահ չը կայ՝ գիտեմ, բայց իմ մահս գլխիս վերեւը պատրաստ կը սպասէ»: Այսչափ անօգուտ բանակցութիւնէ ետքըզիրար բարեւելով մեկնեցան:

Զորրորդ օրը դարձեալ ժամը 6ին մօտ բազմութեամբ լեռան վրայ թափեցան, եւ սկսան խօսակցիլ եւ կրկնոց զօրապետը խնդրել, անոր փոխարէն 5 կամ 6 հոգի խոստանալով արձակել: Որուն պատասխանեցին թէ, հաճու – թեամբ կ'ազատեմք ձեր մարդը՝ թէ որ անոր փոխանացը փոխարէն բոլոր մեր մարդիկը ետ դարձնէք, ապա թէ ոչ կարելի չէ ձեր խնդիրքն ընդունել: Վերջապէս յանձն առին բոլորը արձակել, եւ այս փոխադարձ ազատու – թեան խնդիրը սիրով լուծուեցաւ:

Հինգերորդ օրը տեսանք որ ապրստամբ Կովապի իշխանը բանակը անկէ վերուցեր եւ Արաբ'ամպայի դէմ դրեր է. եւ թէպէտ այս լեռան իշխանը ուղեց դէմ դնել անոր՝ չէ թէ լեռը մտնելուն, այս լեռանը սոսրոտը եղած կիրճէն ներս անցնելուն, բայց չը կարցաւ. ու 3 կամ 4 հոգի երկու կողմէն սպաննուելով՝ մնաւ Կովապի իր մարդիկներովը կիրճին մէջ, եւ հան դռնուղ գիւղացւոց տուները, որոնք որ չէին ուզեր հնազանդիլ, աւերելով՝ անոնց տաւարներն ալ կը յափշտակէր: Քանի մը օր միայն հոն մնալով մեկնեցան անկէ ալ, առանց դէպ ի ներս խորաձորերը մտնելու. (յուն – վար 1868):

Կովապին դեռ ասկէ չը հեռացած Թեսեմման՝ որ մեր եղած լեռնը իր յանին անունն էր, իւր մտաց խորհուրդները մեղնէ ծածկելով, բեմն կը յուսադրէր զմեզ ու կը քաղցրէր. «Ես, կ'ըսէր, քանի որ աղդուք մի վախնաք. ամէն կողմէն կնամ եմ ձեզ համար, որ ապահով հանդիստ ըլլաք»: Այսպէս սրտադելէն յետոյ, մեր Հապէշ քարտիզնը, որու անհատաստութիւնը եւ բան զղղութիւնները վերը յիշեցինք, բու սիրտը գրաւած էր Թեսեմմա իւր գաղանիքն անոր տուած, կը իր մեր քովը վարպետութեամբ հարցրոփոխ ընելու ու բան իմանալու. «Ես, կ'ըսէ իշխանին բերնովը, անտուկները թագաւորին են. բայց ինչ որ ունիք վատօդ, հրաղենք եւ թնդանօթ, յանձնեցէք մեզ, որ նոնցմով կարող ըլլանք թշնամին հալածել. եւ թէ որ հարկ ըլայ, ես ինքս տասիան կուտամ թագաւորին, որ միամիտ կեցիք:» Այս կերպ լեզուները չատ անգամ բանեցնելով՝ գրեթէ ձանձրացուցինէր մեզի, եւ դիտաւորութիւնն այն էր որ հասկնալ կ'ուզէր անտուկներուն մէջ եղածը:

(Շար.)

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

ԾՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
(ԵՐԹԵՒԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ BAÇANՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,—

17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Clacière 15 – 70
Métro : TOLBIAC)

ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃԱՐՄՍԵԱՑ ԵՒ ԱՄՍԵԱՑ

Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Աջգիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՈՒՐԲԱԹ
30
ՕԳՈՍՏՈՍ
VENDREDI
30 Août
1935

11 ՏԱՐԻ — 11e Année No. 2896

ԽՄԲԱԳԻՐ՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ «ՓԱՇԻՄ»...

Տգէտ կամ խարդախ, մեր կարմիր տիրացուները անմիջապէս գոց կ'ըսեն ո՛ր եւ է մարտակոչ, բանաձեւ կամ նշանախօսք, եւ կը յարմարցնեն մեր խեղճուկրակ իրականութեան:

Եւ, անգամ մը որ գաղը սորվեցան, կը ցատկեն վայրէ ձիեւրայ, ու կը սկսին ծապլվարական մարզանքներ կատարել: Իրենց կրկէսն ալ ծաղկոցի մը չըլլապատէն կամ ժամուն բակէն անդին չանցնիր:

Այդպէ՞ս է որ Փաշական – Հակափաշական ճակատ ունեցանք նաեւ մենք:

Հարցուցէք որ եւ է Ֆրանսացի համայնավարի կամ ընկերվարականի թէ ի՛նչ կը նշանակէ «Փաշիսմ»:

Ան ձեզի պիտի պատասխանէ յիշելով զանազան դիտելիքներ, որոնք իրեն քարոզուած են ժողովներու կամ թերթերու մէջ:

Որքան ալ թերխաչ եւ անվաւեր ըլլան այդ դիտելիքները, – մէն պարագայի մէջ կը համապատասխանեն որոշ կացութեան մը, կանխորոշ քաղաքականութեան մը:

Նոյն հարցումը ուղղեցէք հայ կարմրուկներուն, մանաւանդ անոնց «էֆ»երուն — բժիշկ, իրաւագէտ, ճարտասան համայնավարական կամ անանկ առեւտրական:

Իրրեւ պատասխան, պիտի լսէք թխածոյ խօսքեր որոնք չատ աւելի բնական պիտի երեւային Թուխթակի մը բերնին մէջ:

Ուրիշ կերպ ալ չէր կրնար ըլլալ, որովհետեւ իրենց միտքը չէ թէ օրուան չարժումին հետեւիլ կամ հայկական կեանքը թարմացնել է, այլ ջուր պղտորել:

Եթէ քաջութիւն ունէին, թող հրապարակ դնեն այն չինարար գործերը զոր կրցած են կատարել 1925էն ի վեր, առանց սիրտ խառնելու:

Կարելի է մէկ բառի մէջ ամփոփել իրենց գործունէութեան փառքն ու պարծանքը,— Հակազաշնակցականութիւն:

Այս լարծուն գետինը մէկենասբար կ'առաջնորդէ միւս ճամբան,— պատակոմ եւ կազմալուծում, եւ յաճախ արիւնալի կռիւներ, որոնք ոչ հայ ժողովուրդի չահերուն կրնան ծառայել, ոչ ալ համաշխարհային յեղափոխութեան զարգացման:

Դեռ ուրիշ կարեւոր պարագայ մը:

Շատ ջուրեր անցան կամուրջին տակէն, մանաւանդ 1934էն ի վեր, երբ առաջին գործակցութիւնը հաստատուեցաւ Ֆրանսայի ընկերվարականներուն եւ համայնավարներուն միջեւ:

Այնատեն, ընկերվարութեան երկու թեւերն էին որ միացեալ գործունէութիւն, ճիգերու համակարգութիւն կը հաստատէին, համաձայն որոշ ծրագրի մը: Կարճ խօսքով՝ բանուորական եւ քաղաքական միացեալ ճակատ:

Իսկ այժմ ունինք «ժողովրդական ճակատ»ը, որ ուրիշ բան է, — համախմբում՝ բոլոր ճախակողմեան տարրերու, մէկէն բլլալով արմատականները:

Այս ճակատը խմորուեցաւ եւ նուիրագործուեցաւ յուլիս 14ի ցոյցերով, եւ ունի անմիջական մտահոգութիւններ:

Եւ ի՞նչ. — դուք անոր հետապնդած նպատակներուն մէջ կը գտնէք ոչ միայն պայքար հացի եւ աշխատանքի համար, ծառացում պատերազմի վտանգին եւ Փաշականութեան դէմ, այլ եւ պաշտպանութիւն «ժողովրդապետական ազատութեանց»:

Այս բացատրութիւնը, «ժողովրդապետական ազատութիւն – ներ», որ չարունակ հակայեղափոխական հնչակուած էր Մոսկուայի ուղղափառներուն կողմէ, նոյն իսկ անոնց բարեհաճութեան արժանացաւ այս տարի:

Վկայ՝ կոմինտէրնի վերջին համագումարը, ուր այնքան խօսք էին առագաստները, հակառակ բոլոր սաւառնութեան ճախրանքներուն եւ բոցավառ ճարտասանութեանց:

Հիմա հարցուցէք մեր կարմրուկներուն, — «ժողովրդապետական ազատութեանց» մաս կը կազմե՞ն հայ տարագիրը բազմութեանց ազգային ինքնորոշման եւ ինքնապաշտպանութեան նուիրուած աշխատանքները:

Եւ եթէ գաղութներու մէջ կան հոսանքներ — գլուխն ըլլալով Հ. Ը. Դաշնակցութիւնը — որ կ'արհամարհեն բոլոր խոչընդոտներն ու դաւերը, յանուն այդ սրբազան ինքնապաշտպանութեան, Ֆաշականութի՞ւն է որ կը կատարեն:

Ֆաշականութի՞ւն է ծաղկոց բանալ, մայրենի լեզու սորվեցնել, վառ պահել ազգային գիտակցութիւնը:

Ֆաշականութի՞ւն է ներգաղթ պահանջել, այլ մանաւանդ ազգային, իսկապէս բանուորա – գիւղացական քաղաքականութիւն պահանջել Երեւանէն, որ կը չամառի մնալ քաղաքակեցութիւն, հանօգուտ չինութեանց Տեսչութիւն: Եւ կամ թունդ կուսակցական մը:

Մեր փեսացուի նորընծաները չե՞ն գիտեր թէ՝ «ժողովրդական Ճակատ»ին, նոյն իսկ ընկերվարական – համայնավար գործակցութեան մէջ, իւրաքանչիւր հոսանք միրարար կը պահէ իր խորհելու եւ գործելու ազատութիւնը:

Մոսկուան հանդիսաւորապէս դաշնագիրներ առորագրած է, յանձն առնելով չխառնուիլ ուրիշ երկիրներու ներքին գործերուն: Եւ փոխադարձաբար:

Այս պարագան ալ բան մը չի՞ յիշեցներ այն կարճամիտ եւ երկերես դպիրներուն, որոնք մոլորեցնելով իրենց Ֆրանսայի ընկերները, «Հայկական Ֆաշիսմ»ի հէգքաթներ գրել կուտան Ֆրանսերէն թերթերու մէջ, եւ ուղղակի միջամտութիւն կը հրաւիրեն յանուն այս կամ այն ճակատին:

Ի՞նչպէս կ'ըլլար եթէ գէթ մէկ անգամ երեւային իրենց սեփական ճակատով...

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԱՐՏԱԿԱՐԳ ՏՆՕՐԻՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
ԻՏԱԼԻՈՑ ՄԷՋ

ՆԱԽԱՐԱՐԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴԻՆ ԲՐՈՁՈՒՄՆԵՐԸ

Մուսոլինի կ'ուզէ գործակցիլ Անգլիոյ...

Գրած էինք թէ օգոստոս 28ին խտալական դահլիճը արտակարգ նիստի մը հրաւիրուեցաւ Պօլծանոյի մէջ, «պատերազմի դաշտին վրայ», մեծ ռազմավարձերուն առթիւ:

Հռոմէն կը հետագրեն թէ ժողովը տուած է չատ կարեւոր վճիռներ, մասնաւորապէս անտեսական եւ սեղմանաւորական ճակատին համար: Այսպէս, որոշուած է կարգ մը սեղմումներ հաստատել, որպէսզի կարելի ըլլայ դիմանալ, եթէ Անգլիա ուզէ պաշարման ենթարկել Իտալիան: Նախ՝ բոլոր քաղաքացի ժողովուրդին ճարտարագործական պէտքերը պիտի առորագատուին զինուորական – կան ներկայ եւ ապագայ պահանջներուն: Մասնաւորապէս արգիլուած է ինքնաշարժներու յատուկ վառելանիւթը գործածել հանրային փոխադրութեանց: Բուն «էտաթս»ին տեղ պէտք է գործածել ուրիշ նիւթեր:

Ցետոյ որուած են հետեւեալ որոշումները.—

1· Բոլոր այն Իտալացիները որոնք պահանջքներ ունին արտասահմանի մէջ, պէտք է զանոնք անմիջապէս ձգեն պետութեան եւ իտալական դանձատոմսերու վերածեն իրենց օտար արժեթուղթերը, հարիւրին հինգ տոկոսով եւ երկու տարի պայմանաժամով:

2· Ճարտարագործական ընկերութեանց չահարաժինները պէտք է սահմանափակուին հարիւրին վեցի: Աւելցածը պիտի յատկացուի պետական տրամադրելի պահեստի մը:

3· Հարիւրին 10 յաւելուածական տուրք մը հաստատուած է բոլոր անձնական արժեթուղթերու արդիւնքին վրայ:

Աւելորդ է ըսել թէ այս բացառիկ տնօրինութիւնները խոր տպաւորութիւն գործեցին ամբողջ Իտալիոյ եւ արտասահմանի մէջ, իրրեւ ախտանչան մը կացութեան ծանրութեան եւ Մուսոլինիի վճռականութեան:

Նախարարական խորհուրդին այս առթիւ հրատարակուած պաշտօնական կոյզը կ'ըսէ թէ կառավարութիւնը սեպտեմբեր 4ին յայտարարած է բարութիւն մը պիտի ներկայացնէ Ազգերու Դաշնակցութեան, «ճշդելով իր դիրքը եթովպական հարցին առթիւ», ինչպէս եւ աւելի երկար յուշագիր մը, ամփոփելով Իտալիոյ եւ եթովպիոյ յարաբերութեանց պատմութիւնը: Պ. Մուսոլինի յայտարարած է թէ Անգլիա վախնալու բան մը չունի իտալական քաղաքականութենէն: «Իտալիա չուզեր վէճի բռնուիլ Մեծն Բրիտանիոյ հետ, որուն հետ չատ կարեւոր գործակցութիւն մը ունեցած է նախ համաշխարհային պատերազմի ընթացքին, յետոյ Լոքառնոյի եւ Սթրէզայի մէջ»:

Նախարարական խորհուրդը կը յայտարարէ իտալացի ժողովուրդին եւ միւս ժողովուրդներուն թէ պատժական տնօրինութիւնները պատճառ պիտի ըլլան չատ ծանր բարդութեանց: Նախարարական խորհուրդը վստահ է թէ Ազգերու Դաշնակցութեան մէջ պիտի գտնուին խումբ մը պատասխանատու մարդիկ, մեր ժողովուրդի համար «պատժական տնօրինութեանց որ եւ է գործելի եւ վրանդաւոր» առաջարկ:

Իրազեկներ կը յայտնեն թէ անգլեւիտալական յարաբերութիւնները չատ փափուկ վիճակ ստացած են վերջերս, մանաւանդ որ Անգլիա կը զօրացնէ Մալթայի պահակազօրքը եւ մարտանաւեր ղրկած է Սուէզ, եւ յետոյ չատ կը խօսուի պատժական տնօրինութեանց մասին: Այս պատճառով, Իտալիոյ նախարարական խորհուրդը անհրաժեշտ համարած է հարթել թէրթիմացութիւնները եւ յատկապէս պարզել Իտալիոյ դիրքը Ազգերու Դաշնակցութեան առջեւ: Այդ մտահոգութեամբ հրատարակած է պաշտօնական զեկոյցը, որ մանաւանդ կը չեշտէ.— «Մեծն Բրիտանիա վախնալիք բան մը չունի Իտալիոյ եթովպական քաղաքականութենէն: Այդ քաղաքականութիւնը չպատնար Մեծն Բրիտանիոյ կայսերական չահերուն ոչ ուղղակի, ոչ ալ անուղղակի եւ պարզապէս անհեթեթ է այս առթիւ տեղծուած նպատակաւոր իրարանցումը: Իտալիա վէճ մը ունի եթովպիոյ հետ, բայց չունի եւ չուզեր ունենալ Մեծն Բրիտանիոյ հետ»:

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ՊԱՏՈՒԻՐԱԿՈՒԹԵԱՆ ԿԱՋԸ

Ֆրանսայի նախարարական խորհուրդն ալ առջի օր նիստ գումարելով, մանաւանդ զբաղեցաւ իտալեւհապէշական հարցով եւ ընտրեց զօրաւոր պատուիրակութիւն մը, Ազգերու Դաշնակցութեան սեպտեմբեր 4ի ժողովին համար:

Վարչապետ եւ արտաքին նախարար Պ. Լաւալէ զատ, պատուիրակութեան պիտի մասնակցին նախկին վարչապետները Պ. Պ. Խոբօ եւ Փօլ Պոնքուր, առեւտրական նախարար Պ. Ժուժ Պոնէ, Մերակոյտին եւ երեսփ. ժողովին արտաքին գործերու յանձնաժողովներու նախագահները եւ բազմաթիւ մասնագէտ խորհրդականներ: Այս կարգադրութիւնը եղած է գոհացում տալու համար ճախակողմեան հոսանքներուն: Կ'ըսուի թէ նախարարական ժողովին մէջ ուժգին ճառեր խօսած են Պ. Պ. Խոբօ եւ Պոնէ, պարզելով իրենց կուսակցութեան տեսակէտները: Իսկ Պ. Պէռանժէ, Ծերակոյտին արտաքին գործերու յանձնաժողովին նախագահը, թելադրած է «սահմանափակել վէճը», Իտալիան ազատ ձգելով եթովպիոյ մէջ եւ Ազգերու Դաշնակցութիւնը չխառնելով այս տագնապին: Վարչապետը կը նախընտրէ վերջնական ուղեգիծը

(Շարունակութիւնը կարդալ Դ· էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԵՐԷԿ ԵՒ ԱՑՍՕՐ

Աւելիք որ կը կարդան «Յառաջ»ի թերթօքը, «ԵՐԿԱՄԵԱՑ ՊԱՆԴԽՏՈՒԹԻՒՆ Ի ՀԱՊԷՇՏԱՆ», անշուշտ իմաձիաձղ մը կ'արձակեն, երբ Տիմոթէոս վարդապետ կը ծկարագրէ թէ ի՛նչ կ'ըսէին Խահակ եպիսկոպոսի հետ, ամէն անգամ որ վտանգի մը հանդիպէին:

Դեռ առջի օր, վարդապետը կը պատմէր սրտառուչ միամտութեամբ·

— «Այս չանկարծահաս դէպքերը որքան աւելի որ սոսկում ու երկիւղ կը պատճառէին մեզ, այնքան աւելի մեր բոլոր խորհուրդները կը ցրէին, եւ մեր մտածմունքները ամէնեւին օգուտ մը չէին ըներ, այլ ինչպէս սովոր էինք այսօրինակ դէպքերու մէջ առ Աստուած միշտ դիմելու, դարձեալ դնա մեզ օգնական կը կանչէինք, որ փրկէ թէ զմեզ եւ թէ բոլոր խռովեալ երկիրը եւ խեղճ ժողովուրդը, որ փառասէր իշխաններու կրից գոհ կ'երթային»:

Աւելի պատկերալից դրուագ մը·

— «Ճանկարծ մեր կողմէն մէկը հրապէնք պարպելով՝ դնաց թշնամեաց մէկուն դիպաւ եւ սպաննեց զայն: Այս որ լսեցինք մենք ներսէն, զգացինք որ վտանգը քանի կ'երթայ աւելի կը մօտենայ մեզի, եւ մեր սովորական զէնքերը ձեռք առինք, այն է Աստուծոյ առջեւն ընկնիլ եւ անոր ողորմութիւնը խնդրել, ու կ'ըսէինք·— «Ո՛վ Տէր, դու որ պահեցիր զմեզ ողջ եւ անվնաս այն բարբարոս Արաբացուցմէ եւ յուզկահարներէ թէ մեզի եւ թէ մեր բոլոր գոյքերը, պահէ եւ այժմ այս քրիստոնեայ երկրին ժողովրդոցը ձեռքէն, եւ մի թողուր մեզի որ փորձութեանց մատնուինք... Իսկ թէ որ քու սուրբ կամքդ այսպէս կ'ուզէ, օրհնեալ ըլլայ այն, աչք քո ի մեզ եւ մեք ի գոհս»:

Այս բոլորը տեղի կ'ունենայ 1867 – ին: Եւ տակաւին չկայ թէ ձեր ծի – ծաղը կը շարժեն, 1935ին: Մանաւանդ Փարիզի մէջ:

Այդպէ՞ս: Չէ՞յ չտես մարդիկ:

Լսեցէք օրուան լուրերը·—

1· Պ· Ձօրճ Լէնսպրի, Անգլիոյ աշխատաւորական կուսակցութեան առաջնորդը, նամակ մը ուղղելով «Թայմզ»ի, թախանձագին կը խնդրէ բոլոր բրիստոնեայ եկեղեցիներէն որ հաւաքաբար կոչ մը ուղղեն եւ հրաւիրեն ազգերը «զինադուլ մը կնքել» յաւուրս Աստուծոյ, Աստուած Սիրոյ եւ խաղաղութեան»:

2· Քէնթըրպըրիի արքեպիսկոպոսը (մօտաւորապէս Անգլիացիներուն կաթողիկոսը) եւ Աւետարանական եկեղեցիներու դաշնակցութեան ատենապետը կոչ մը ուղղեցին բրիստոնեաներուն, Ազգերու Դաշնակցութեան խորհուրդին գումարումն առթիւ, յանձնարարելով բոլոր աղօթքներուն մէջ յիշել եւ մասնաւորապէս սեպտ· 1ի կիրակի օրը հանդիսաւոր կերպ աղաթաւիճներ կատարել եկեղեցիներու մէջ, «որպէսզի Հոգին Սուրբ խնայ տուրքին եւ բաջութիւն պարգեւէ Ա· Դ· խորհուրդի անդամներուն, պատերազմը կանխելու եւ արդարութեան դատը պաշտպանելու համար»:

3· Պապը ճառ մը խօսելով երկու հազար կաթոլիկ հիւանդապահուհիներու առջեւ, «աղօթեց Աստուծոյ ուժ տալ բոլոր անոնց որ կ'աշխատին հարցը լուծել առանց արիւնահեղութեան»:

Այս բոլոր պարագաները կը վերաբերին իտալեւհապէշական տագնապին:

Հայ վարդապետին եւ եպիսկոպոսին առաքելութիւնն ալ կապ ունէր Հապէշստանի հետ, ի հաշիւ Մեծն Բրիտանիոյ:

Բան մը փոխուա՞ծ է 1860էն 1935···

Վ.Ա.Հէ

Պատասխան մը թրխկան քարտուղարներու

Պուլկար բանաստեղծ Փ· Եավորովի արձանին բացման առթիւ, *Ձիմ – հուրիէթ*, *Հապէր* եւ ուրիշ թուրք թերթեր գրած էին թէ «Դաշնակիները գաղտնի ժողով գումարած են», մասնակցութեամբ աշխարհի չորս կողմերէն եկած պատգամաւորներու:

Սոֆիայի «*Նովի Տնի*» եւ *Զօրա* թերթերը սրտատոպելով այդ յերիւրանքները, վճռապէս կը հերքեն զանոնք:

«*Նովի Տնի*» կը գրէ այս առթիւ·—

«Այս գրութիւնը Սոֆիայի մէջ օգոստոս 18ին կատարուած գուտ մշակութային ցոյցին կը վերաբերի: Պուլկարիա բնակող Հայերը շատոնց նախաձեռնած էին պուլկար բանաստեղծ Փ· Ռ· Եավորովին յուշարձանը կանգնել: Ան պաշտպան եղած է բոլոր հալածական ժողովուրդներու եւ հեղինակն է բարձր գեղարուեստական «Արմէնցի» էջերուն: Եավորով իր այդ բանաստեղծութեամբ Հայերուն համար այն է, ինչ որ Պայրընը՝ Յոյներուն համար: Տարօրինակ է այդպիսի լուրեր տալ, մեր եղբայրակից թուրք թերթի սիւներուն մէջ: Սոֆիայի մէջ նիւթ չգտնուեցաւ ոչ մէկ հայկական կազմակերպութեան համագումար եւ ոչ ալ արտասանուեցաւ «*Հապէր*»ի հաղորդած ճառը:

Պարտ կը համարինք աւելորդ անգամ մըն ալ շեշտել, որ պուլկար կառավարութիւնը մէկ տարիէ ի վեր թոյլ չի տար ո՛չ մէկ գաղտնի կամ յայտնի յեղափոխական կազմակերպութիւն, անոնք ըլլան պուլկարական կամ ուրիշ ազգութիւններու պատկանող, ինչպէս նաեւ թոյլ չի տար, որ պուլկար հողի մասին վրայ գումարուին համագումարներ, որ ուղղուած ըլլան որ և է պետութեան դէմ»:

Նոյն ոճով կը հերքէ նաեւ *Զօրա*, թուրք թերթին երեւակայական լուրերը:

ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ ՀԱՊԷՇԻՍՏԱՆԻ ՄԷՋ

Ատոմս $ Ապէպայէն կը հետագրեն թէ կանխահաս փոփոխութիւն մը կը նշմարուի օդին մէջ: Տեղատարափ անձրեւներուն յաջորդած են բուռն փոթորիկներ, որոնք ամէն տարի նախանշանը կը կազմեն անձրեւներու դադարման: Արդէն իսկ չորցած են չատ մը աղբիւրներ:

⁂ *Անգլիական դեսպանը խորհրդակցութիւններ կը կատարէ գաղութին երեւելիներուն հետ, չորս օրէն հետացնելու համար հպատակները: Վաղը, չաբաթ, Ատոմս – Ապէպայի բոլոր դեսպանները խորհրդակցութիւն մը պիտի կատարեն այս մասին:*

⁂ *Հապէշական աղբիւրէ կը պնդեն թէ վերջին ամիսներու ընթացքին աւելի քան 15,000 բնիկներ էրիթրէի եւ Սոմալիներու իտալական գաղթավայրէն անցած են Հապէշիստան, չատերը զէնքերով:*

Եթովպիոյ ազդ· դրամատունը վերսկսաւ օտար դրամներու վաճառումը:

Պելժիոյ թագաւորն ու թագուհին զան իւթեւաշարժի արկածի մը

Պելժիոյ թագաւորն ու թագուհին քանի մը օրէ ի վեր կը հանդստանային Լիւչէրնի մէջ (Զուիցերիա): Հինգշաբթի առաւօտ ինքնաշարժով պտոյտի մը ընթացքին քաղաքին մօտակայքը, կառքը արկածով կը բախի ծառի մը: Թագուհին կը մեռնի տասցած վէրքերուն հետեւանքով, իսկ թագաւորը, ծանրապէս վիրաւոր եւ ուշաթափ, կը փոխադրուի մօտիկ վիլլա մը:

ՇՆՈՀՎԱԾ ԻՄ ԿՅԱՆՔՈՒՆ ՄԻԱԿ ՊԱՏՃԱՌՈՎ

ԱՆԴՐԱԴԱՐՁ ՍՈՒՐԱԿԱՆ ՊԱՏՄՎԱԾՔ

Մոլի Ֆաթմա ծնած էր 1879 նոյեմբեր 12-ին, Ղարսի մէջ։ Իր ծնողքը Հնդիկներու էին։ Իր հայրը, որ Ղարսի մէջ կը ծախուն կը վաճառէր, Ֆաթմայի ծնած տարին տեղափոխուեցաւ Պոլիս։ Ֆաթմա հոն սկսաւ ուսանիլ։ Ան ուսման մեծ սէր ունէր։ Ամէն օր դասերէն ետք, ան կը նստէր ու կը կարդար։ Ան կարդացած էր Շէքսպիրը, Մոլիէրը, Վիկտոր Հիւկոն, Ալեքսանդր Տիւմա հայրն ու որդին, Ռասինը, Կորնէյը, Լամարթինը, Ալֆրետ տը Վինյին, Ալֆրետ տը Միւսսէն, Թէոֆիլ Կոթիէն, Ժան Ռասինը, Վոլթէրը, Ռուսսոն, Շատոբրիանը, Ալֆրետ տը Վինյին, Ալեքսանդր Տիւմա հայրն ու որդին, Ռասինը, Կորնէյը, Լամարթին

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՀԱՎԱՔԱԾՈՒ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅԿԱԿ ՊԱՏՄԱԳԻՐ ՀԱՅՈՑ ՀԱՐՑԻ

Հ. Ս. ՄԱՐԳՈՒՆԻ

Հրատարակութիւն Մխիթարեան Միաբանութեան
Ս. Ղազար, Վենետիկ
Ս. Ղազար, Վենետիկ
Հաճախելի 20 փրանկ
Ս. Ղազար, Վենետիկ
Հաճախելի 20 փրանկ

Հ. Ս. ՄԱՐԳՈՒՆԻ
Rue Damrémc, Paris.
Հ. Ս. ՄԱՐԳՈՒՆԻ
Rue Damrémc, Paris.

Ս. Ղազար, Վենետիկ

Ս. Ղազար, Վենետիկ

Ս. Ղազար, Վենետիկ

«ԲԱՀԱՍԵՑՔ ՄԱՐԴԿԱՅԻՆ Ի ՀԱՎԱՏՔՈՎ»

Յօրինեց՝ Տիգրան Վրդ. Նախիջեւանեան

Ա

Ամէն առաւօտ, երբ կ՚արթննայի, ինծի համար ամենէն դժուար պահը անկողինէն ելլելն էր։ Ոչ թէ որովհետեւ ես ալ ուրիշներուն պէս ննջասէր մէկն էի, այլ որովհետեւ գիտէի, որ ոտքերուս վրայ կանգնելուս պէս պիտի սկսէի մտածել այն մասին, թէ ինչպէս պիտի անցնէի այդ օրուան ժամերը։ Ինչպէ՞ս պիտի սպաննէի զանոնք։ Ինչպէ՞ս պիտի ստիպէի, որ ժամացոյցիս սլաքները առաջ երթան։ Ինչպէ՞ս պիտի կարենայի ինքզինքս համոզել, որ ես ալ ուրիշներուն պէս ազատ մարդ մըն եմ, որ կրնայ գնալ ուր որ ուզէ, ընել ինչ որ կ՚ուզէ։

Ամէն առաւօտ, երբ կ՚արթննայի, ինծի համար ամենէն դժուար պահը անկողինէն ելլելն էր։ Ոչ թէ որովհետեւ ես ալ ուրիշներուն պէս ննջասէր մէկն էի, այլ որովհետեւ գիտէի, որ ոտքերուս վրայ կանգնելուս պէս պիտի սկսէի մտածել այն մասին, թէ ինչպէս պիտի անցնէի այդ օրուան ժամերը։ Ինչպէ՞ս պիտի սպաննէի զանոնք։ Ինչպէ՞ս պիտի ստիպէի, որ ժամացոյցիս սլաքները առաջ երթան։ Ինչպէ՞ս պիտի կարենայի ինքզինքս համոզել, որ ես ալ ուրիշներուն պէս ազատ մարդ մըն եմ, որ կրնայ գնալ ուր որ ուզէ, ընել ինչ որ կ՚ուզէ։

Ես ալ ուրիշներուն պէս ունէի իմ սովորական առաւօտեան գործերս։ Ես ալ ուրիշներուն պէս կ՚արթննայի, կ՚երթայի լուացարանը, կը լուայի, կը սանրուէի, կը հագնուէի, կ՚երթայի ճաշարան, կ՚ուտէի, կ՚երթայի գործի։ Ես ալ ուրիշներուն պէս ունէի ընկերներ, որոնց հետ կրնայի խօսիլ, կրնայի ծիծաղիլ, կրնայի ուրախանալ։ Ես ալ ուրիշներուն պէս ունէի ընտանիք, որուն հետ կրնայի ճաշել, կրնայի ընթրել, կրնայի զրուցել։ Ես ալ ուրիշներուն պէս ունէի տուն, որուն մէջ կրնայի հանգչիլ, կրնայի քնանալ։ Ես ալ ուրիշներուն պէս ունէի ամէն ինչ, որ կրնայ ունենալ մարդ մը, որ ազատ է։

Ես ալ ուրիշներուն պէս ունէի իմ սովորական առաւօտեան գործերս։ Ես ալ ուրիշներուն պէս կ՚արթննայի, կ՚երթայի լուացարանը, կը լուայի, կը սանրուէի, կը հագնուէի, կ՚երթայի ճաշարան, կ՚ուտէի, կ՚երթայի գործի։ Ես ալ ուրիշներուն պէս ունէի ընկերներ, որոնց հետ կրնայի խօսիլ, կրնայի ծիծաղիլ, կրնայի ուրախանալ։ Ես ալ ուրիշներուն պէս ունէի ընտանիք, որուն հետ կրնայի ճաշել, կրնայի ընթրել, կրնայի զրուցել։ Ես ալ ուրիշներուն պէս ունէի տուն, որուն մէջ կրնայի հանգչիլ, կրնայի քնանալ։ Ես ալ ուրիշներուն պէս ունէի ամէն ինչ, որ կրնայ ունենալ մարդ մը, որ ազատ է։

Բայց ես ազատ չէի։ Ես ազատ չէի, որովհետեւ ամէն առաւօտ, երբ կ՚արթննայի, ինծի համար ամենէն դժուար պահը անկողինէն ելլելն էր։ Ոչ թէ որովհետեւ ես ալ ուրիշներուն պէս ննջասէր մէկն էի, այլ որովհետեւ գիտէի, որ ոտքերուս վրայ կանգնելուս պէս պիտի սկսէի մտածել այն մասին, թէ ինչպէս պիտի անցնէի այդ օրուան ժամերը։ Ինչպէ՞ս պիտի սպաննէի զանոնք։ Ինչպէ՞ս պիտի ստիպէի, որ ժամացոյցիս սլաքները առաջ երթան։ Ինչպէ՞ս պիտի կարենայի ինքզինքս համոզել, որ ես ալ ուրիշներուն պէս ազատ մարդ մըն եմ, որ կրնայ գնալ ուր որ ուզէ, ընել ինչ որ կ՚ուզէ

ՀԱՐԱՉ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Clacière 15 – 70
(ԵՐԹԵԻԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՑ	ԵՌԱՄՍԵԱՑ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՇԱԲԱԹ
31
ՕԳՈՍՏՈՍ
SAMEDI
31 Août
1935

11 ՏԱՐԻ — 11e Année No. 2897

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԹԻՒՐԻՄԱՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Առիթ մը ի վեր արտասահմանի մամուլը չափազանց չատ կը զբաղի Էջմիածինով: Եւ երկու տարբեր ուղղութեամբ:

Մէկ ճակատը կը կազմեն « Հայաստանասէր »ները: Մի խօսք՝ Դաշնակցականները, ինչպէս եւ քիչ–չատ անկախ, գիտակից եւ պատգամ խմբակցութիւններ ու թերթեր:

Առաջին ճակատը այս հարցին մէջ ալ կը գործէ մէկ հիմնական ուղղութեամբ, — ծափ ու ծնծղայ եւ ովսաննա, ամէն անգամ որ Էջմիածինը ելոյթ մը կը փորձէ գաղութներու ինքնավարութեան դէմ, ի փառս վեղարի տիրապետութեան կամ երեւանի տնօրէնութեանց:

Ինչ կ'ուզէ թող անօրինէ «Ամենայն Հայոց»ը, այդ ճակատին հետեւորդները պատրաստ են աչքերը գոց ողջունելու եւ տարփոզելու, կը բաւէ որ կոնդակը ուղղակի կամ անուղղակի կապ ունենայ Դաշնակցութեան հետ:

Այսպէս, անոնք թեւեր առին ու թռան — մինչեւ այսօր ալ կը թռին — երբ Էջմիածինը դիւրք բռնեց Մ. Նահանգներու ծանօթ վէճերուն մէջ, հայրապետական չանթեր արձակելով եւ այլոց – դակ, հակաժողովրդական միջամտութիւններ կատարելով:

Անոնց ոտքերը գետնէն կտրեցան, երբ նոյն Էջմիածինը կոնդակ մը փութացուց ազգային խորհրդանշանի գործածութեան արգելքի մասին, — թէեւ ինքն իսկ օրհնած էր զայն, երբ ուրիշ հովեր կը փչէին:

Եւ անոնք իմաստութեան գերագոյն դափնին չնորհեցին Մորքն Ա.ի, երբ ան, գիտակցաբար կամ հակառակ իր կամքին, կ'արհամարհէր սահմանադրական օրէնքներն ու տարբական տրամաբանութեան բոլոր կանոնները, «հայրապետահաստատ» առաջնորդներ, տեղապահներ և ազգ·վարչութիւններ տեղծելով աջ ու ձախ:

Եւ այս բոլորը՝ մօտէն, չատ մօտէն գիտնալով հանդերձ Էջմիածնի այսօրուան կարգուսարքը եւ կաթողիկոսին իրական վիճակը, ճանչնալով անոր կողքին եւ գլխուն թռտած անորակելի գաղէփները, վեղարաւոր թէ անվեղար:

Արժէք չունին այդ բոլորը, կը բաւէ որ Էջմիածինն ալ, չնորհիւ իր աւանդական հեղինակութեան, ջուր հասցնէ իրենց ջրաղացին մէջ, ջրաւելու համար որ եւ է ինքնաւար եւ գործօն կազմակերպութիւն՝ արտասահմանի մէջ:

Եթէ ուրիշ ամէն բան մէկդի դնէինք, միայն Մարսէյլի, Յունաստանի կամ Իրաքի պարագաները, կամ կաթող· նուիրակին ճախաձեռնողները բաւական էին, համոզուելու համար:

Այդ ճակատը անչուշտ նոյն ցնծութեամբ գոհաբանական տաղեր պիտի հիւսէ, եթէ կաթող· նուիրակը վաղը Երուսաղէմ եւ Անթիլիաս հանդիպելով, մէկ պատրիարքի, երկու կաթողիկոսներու եւ քանի մը եպիսկոպոսներու հետ համախորհուրդ, օրէնքի վերածէ Էջմիածնի չորս պատերուն մէջ մշակուած «ազգային – եկեղեցական Սահմանադրութիւնը»: Այսինքն, եթէ անգամ մը եւս թաղէ բուն ազգային Սահմանադրութիւնը եւ ուրիշ ինչ որ ունինք իբրեւ կազմական–կանոնագիր՝ դաղութներու մէջ, մենք մնք համար:

Միւս ճակատը — դաշնակցական կամ անկախ — ի զուր կը ջանայ լուսաբանել, բողոքել կամ խելքի կանչել քաջագոներն ու գաղէփները:

Խօսելով միայն մեր պաշտօնակիցներու մասին, կը գիտենք որ Նրեմն չափազանց կը խրին այս անելին մէջ:

Անչուշտ անոր համար որ, չափէն աւելի կարեւորութիւն կուտան Էջմիածնի վարկին ու դերին:

Վերջերս այդպիսի թիւրիմացութեան մը մատնուած էր Ա–ջինեան «Նոր Օր»ը:

Բացատրելով Հայ· Եկեղեցւոյ դերը՝ իբրեւ ազգային–քաղաքական ազդակ, ափսոսալով Էջմիածնի անկումը՝ վերջին տարիներու ընթացքին, մեր պաշտօնակիցը կ'ազդակէր·

— « Հազար անգամ աւելի լաւ պիտի ըլլար, եթէ Խորէն կաթողիկոս Յունդեանի իշխանութեան դաւերուն դէմ ծառանալով, լիէր Էջմիածինը եւ ազատագրէր զայն տարագիր եկեղեցին, պիտի պաշտուէր ու յարգուէր յաւիտեան տաճարի յաւիտենից »: (Նոր Օր, 23 օգոստոս):

Աւելորդ կը համարինք ըսած Հ.ութեան քննել « կաթողիկոս փախցնելու » այս առաջարկը:

Մեզ երբեք չի խանդավառեր, նաեւ, այդպիսի տարագիրէ մը ստացած համայքը:

Այս մխամտութեան առթիւ ալ, միայն մէկ հիմնական խնդիր կը զրաղեցնէ մեր միտքը, — Ուրեմն դարձեալ կաթողիկոսներու հեղինակութե՞ն կը կարօտինք, վարելու համար մեր ճակատագիրը: Այս պարագային՝ «մեր տունին գործերը»:

Եթէ «Ամենայն Հայոց»ը Էջմիածնի մէջ արգելափակուած ըլլով ծուռ եւ անխորհուրդ գործեր կը կատարէ, աւելին կրնայ կատարել արտասահմանի մէջ ալ:

Վկայ՝ Կիլիկիոյ զոյգը եւ Երուսաղէմը: Նոյն իսկ Ցունաստանի հռչակաւոր «Գարագէլա»ն, Մազլումեան:

Հարցը այս է,— մենք ինչո՞ւ այսքան պիտի անճրկէինք, մեր պահանջներուն համաձայն կազմակերպութիւններ տեղծելու, եւ դերը իր բուն դերին մէջ պահելու համար: Սկսելով կաթողիկոսներէն եւ պատրիարքներէն:

Ի՞նչ ընենք, — պայքար է, պիտի ասինք: Բաւական է որ դիտնանք թէ ո՛րոնք են գաղութներու ինքնապաշտպանութեան ա–ջինէն առողջ եւ ամուր ազդակները:

Շ·

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԱՆԳԼԻԱ ԴԱԳՈՂ ԻՏԱԼԻՈՅ ԲՌՆԱԾ ԴԻՐՔԷՆ

ՆՈՐ ԼՈՒՍԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵ՞Ր ՊԱՀԱՆՋՈՒԱԾ ԵՆ

ՏՈՎԱՑԻՆ ԵՒ ՕԴԱՆԱՒԱՅԻՆ ՄԵԾ ՌԱԶՄԱՓՈՐՁԵՐ ՄԻՋԵՐԿՐԱԿԱՆԻ ՄԷՋ

Հակառակ Մուսոլինիի բարեկամական հաւաստիքներուն եւ այս առթիւ հրատարակուած պաշտօնական զեկոյցին, Լոնտոնի մէջ կը տիրապետեն յոռետես տրամադրութիւնները: Իտալիոյ դէմ Լիգին պաշտօնական զեկոյցը պաղ ընդունելութիւն գտաւ Լոնտոնի մէջ: Թէ պաշտօնական շրջանակները եւ թէ մամուլը կը չեշտեն թէ վէճը Անգլիոյ եւ Իտալիոյ միջեւ չէ, այլ Իտալիոյ եւ Ազգերու Դաշնակցութեան միջեւ, որ Անգլիոյ քաղաքականութեան անկիւնադարը կազմած է պատերազմէն ի վեր: Այս տեսակէտէն, Իտալիոյ արտակարգ նախարարական խորհուրդին զեկոյցը աւելի բարենպաստ չէ քան Մուսոլինիի նախորդ յայտարարութիւնները: Հետեւաբար, Անգլիոյ համար չատ աւելի բացառիկ եւ ծանրակչիռ հանգամանք ունի Ազգերու Դաշնակցութեան ժողովը, որ կը բացուի յաւաջիկայ չաբթու, 4 սեպտեմբեր: Նկատի առնելով այս պարագան, Անգլիոյ վարչապետը նորէն պիտի ընդհատէ իր արձակուրդը եւ Լոնտոն պիտի վերադառնայ յաւաջիկայ չաբթու, փոխանակ սեպտեմբերի կէսին, ինչպէս ծրագրած էր: Իտալական զեկոյցը կ'ըսէր թէ պիտի յարգուին Անգլիոյ կայսերական չահերը: Լոնտոնի մէջ գոհունակութիւն պատճառեց այս յայտարարութիւնը, սակայն դիտել կուտան թէ ներկայ տագնապին մէջ այդ չահերը երկրորդական արժէք ունին:

Ամէն պարագայի մէջ, կացութիւնը անստոյգ է: Հակառակ տիրող լուռ – թեան, իրարու չրջանակներ կը պնդեն թէ անգլիական կառավարութիւնը կարգ մը լուսաբանութիւններ պահանջած է Իտալիայէն, առջի օրուան զեկոյցի մասին: Այս լուրը պաշտօնապէս ոչ հաստատուեցաւ, ոչ ալ հերքուեցաւ, բայց կը հաստատուի տարբեր աղբիւրներէ: Անգլ· կառավարութիւնը կ'ուզէ մանաւանդ ճշդել թէ Իտալիա ինչպէս կ'ըմբռնէ Անգլիոյ չահերը՝ արեւելեան Ափրիկէի մէջ:

Անգլիոյ այս վերապահ դիրքը արտնեղութիւն կը պատճառէ Հռոմի մէջ: Իտալացիները կը յուսային թէ քանի որ Մուսոլինի կը ճանչնայ Ազգերու Դաշնակցութեան հեղինակութիւնը եւ ապահովութիւններ կուտայ Անգլիոյ չահերու մասին, այլեւս պատճառ չկայ որ անգլիական կառավարութիւնը ընդդիմանայ Իտալիոյ ծրագիրներուն: Մինչդեռ, անգամ մը եւս կը հաստատուի թէ տեսակէտի խոր տարբերութիւններ կան երկու պետութեանց միջեւ: Իտալիա միշտ կը մերժէ որ եւ է կարգադրութիւն որ իրեն չի տար պինուորական եւ քաղաքական հսկողութիւն՝ Հապէշիստանի վրայ: Մուսոլինի ծրնեւի ժողովին մասնակցելով հանդերձ, չէ հրաժարած այս ծրագրէն: Ուրեմն, Անգլիոյ եւ Իտալիոյ տեսակէտները եւ յարաբերութիւնները կը մնան նոյն վիճակին մէջ:

ԻՏԱԼԻԱ ԿԸ ՊԱՏԱՍԽԱՆԷ ՆՈՐ ՌԱԶՄԱՓՈՐՁԵՐՈՎ...

Փարիզի անգլիական եւ իտալական դեսպանները առջի օր կարեւոր տեսակցութիւններ ունեցան Պ. Լաւալի հետ, որ անգամ մը եւս պարզեց իր կառավարութեան տեսակէտները: Այս բոլոր տեսակցութիւնները տեղեկատու հանգամանք ունէին (ինֆորմացիօն բնոյթ?): Կը հաստատուի թէ Իրն, Ազգերու Դաշնակցութեան անգլիական ներկայացուցիչը, Փարիզ պիտի հանդիպի, ժընեւ երթալէ առաջ:

Մինչ այս մինչ այն, Իտալիա ծովային եւ օդանաւային մեծ ռազմափորձեր կը սարքէ Միջերկրականի մէջ, իբրեւ պատասխան անգլիական մարտանաւերու Սուէզ առաքման եւ բողոքելու համար ծրագրուած պատժական տնօրինութեանց դէմ:

Այս ծրագիրը կազմուած է նախարարական արտակարգ նիստին մէջ, որ գումարուեցաւ ռազմափորձերու դաշտին վրայ եւ ուր այլապէս ծանր որոշումներ տրուած էին: Իտալիա մէկ ձեռքով իր դասը պիտի պաշտպանէ Ազգերու Դաշնակցութեան առջեւ, միւսով պիտի փորձէ ապացուցանել թէ պատրաստ է որ եւ է պատասխանատուութեան հանդէպ:

Բաղուած տեղեկութեանց համաձայն, 60ի չափ սուզանաւեր հրաման ստացած են պատրաստ գտնուիլ ծովային ռազմափորձերու համար, մեկնելով Սիկիլիոյ հարաւակողմէն, այսինքն Մալթայի մօտերէն: Միեւնոյն ատեն օդանաւային կարեւոր համախմբումներ պիտի կատարուին Սիկիլիոյ ափերուն վրայ:

⁂ *Իտալական կառավարութիւնը 100,000 զոյգ պինուորական կօշիկ ապսպրեց անգլիական գործարանի մը: Իսկ հարաւային Ափրիկէի մէջ գնած են աւելի քան հազար ջորի:*

ՕՏԱՐԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ԳԱՂԹը ՀԱՊԷՇԻՍՏԱՆԷՆ

Ատտիս – Ապէպայէն կը հեռագրեն օգոստոս 8 թուականով·— *Վերջին երեք ամիսներու ընթացքին Իտալացիները հանդարտօրէն կը հեռանան Ատտիս – Ապէպայէն, բայց ընդհանուր արտագաղթ չէ պատահած որ եւ է տեղ: Դեսպանատունը կ'ըսէ թէ ամբողջովին հեռանալու հրաման չէ տրուած, սակայն Իտալացիներու մեծ մասը մեկնած է: Դեսպանատան պահակներուն թիւը աւելցած է մէկ երրորդ համեմատութեամբ, իսկ պաշտօնեաներու գրեթէ բոլոր կիներն ու զաւակները հեռացած են: Մնացեալ երկուքը պիտի մեկնին այս չաբթու: Հիւանդանոցին մէջ ծառայող իտալացի բժիշկ մը եւ քանի մը հիւանդապահներ եւս պիտի հեռանան: Միեւնոյն ատեն կ'ուզեն գաղթել չատ մը իտալահպատակ Ցոյներ, բայց գործ եւ կալուած ունենալով կը ձգձգեն: Առ այժմ կը մնան մօտ 50 իտալահպատակներ, մեծ մասով յունածին:*

ՕՐը ՕՐԻՆ

ՈՒՂՂԸ ԵՒ ··· ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԸ

Անգլիական բարձրագոյն վարժարանի մը մէջ, երեք ուսանողներու հրաւիրուց կը տրուի գրել ուսումնական սիրուելի մը··· ուղտին մասին:

Ուսանողներէն մին Անգլիացի էր:

Ճամբայ կ'ելլէ դէպի արաբական անապատները, կը հետեւի ուղտերու կարաւաններուն, կը ճնճէ, կը դիտէ, կը զննէ եւ կը վերադառնայ վարժարան: Նիւթը պատրաստ էր·— *Ուղտը եւ փոխադրութեան միջոցները անապատներու մէջ:*

Երկրորդ ուսանողը Գերմանացի էր: Կը մեկնի Ափրիկեան տափաստաններէն, կ'ուսումնասիրէ ուղտին ուժը, համբերութիւնը, դիմացկունութիւնը ու կը վերադառնայ վարժարան: Նիւթը պատրաստ էր·— *Ուղտը եւ իր ուժին օգտագործումը:*

Երրորդ ուսանողը Հայ էր:

Կը մտնէ սենեակը, կը փակէ դուռն ու պատուհանները, երկա՞ր կը խորհրդածէ: Շարաթ մը վերջ՝ նիւթը պատրաստ էր·

— *Ուղտը եւ··· հայկական հարցը:*

×

Մտածեցի հայ ուսանողին մասին, երբ Միջերկրականէն դէպի Փարիզ՝ երկաթուղիին վրայ հանդիպեցայ ե – բանասիրու խումբերու, որոնք կը վերադառնային արձակուրդէն:

Արեւը կը խաղար անոնց մորթին վրայ, որ պտուղի գոյն էր առած: Շեն – շող եւ ուրախ, կը ճոճուղէին անոնք վակոններուն մէջ: Ի՜նչ թոյ – ներ դուրս թափեր էին անոնք, պար – պեր յոգնութեան մաղձը, մարմինով թեթեւցեր, հոգիով մաքրուեր:

Եւ յանկարծ սկսայ մտածել մեր մասին,— թափառական, հայրենիս – զուրկ, լքուած: Երէ մե՛նք ալ հոգ ունենայինք մեր ոտքերուն տակ,— ինչե՛ր, ինչե՛ր պիտի կարենայինք ը– նել:

Եւ երախաներու արձակուրդի շա – բաթը դիտելով, սկսայ խորհրդածել ··· հայկական դատի մասին:

Յետոյ յիշեցի վերի մանրավէպը եւ ծիծաղեցայ: Նոյնիսկ ձայն մը լսեցի ներսէս, որ կ'ըսէր·—

— Ա՛յ տղայ, էեգի՛ է խօսիս, էեգի՛ եւ հու ցեղակիցներուդ: Արձակուրդի շրջան է, քնութիւնը արեւին է բացեր իր սիրտը, երախաները կը լողան ճա– ռագայթներու եւ ջուրերու մէջ, իսկ դո՞ւք: Ամբողջ քնութիւնը կ'աշխատի պարպել իր թոյները, իսկ դո՞ւք: Սեւ մտածումներով, էեներով, կռիւնե – րով, վէճերով, թշնամութեամբ բա՛ւ է որ թունաւորեցիք ձեր հոգիները: Արձակուրդի շրջան է, դադար առէք փիչ մը եւ պարպեցէք ձեր հոգին այն թոյներէն, որ տարուան մը (կ'ուզէի ըսել տարիներու) ընթացքին կու – տաք ձեր ներսը: Այո՛, արձա– կուրդ տուէք ձեզի, դադար տուէք ձեր կռիւներուն, եւ պահ մը պարպեցէք ձեր թոյները, որպէսզի սրբանայ, ներմկնայ եւ կազդուրուի ձեր հոգին:

Արձակո՛ւրդ, մարթոլու համար հո– գեկան թոյները:

Դադա՛ր, կազդուրուելու համար անմիտ կռիւներու խոնջեցնիչէն վերջ:

— Բայց, այդ պարագային, ո՞վ պիտի գրէ *Ուղտը եւ··· հայկական հարցը:*

ԱՐԱՋ

ՊԵԼԺԻՈՅ ԱՐՔԱՅԱԿԱՆ ԱՄՈԼԻՆ ՄԱՀԱՑՈՒ ԱՐԿԱԾԸ

Ի՞նչպէս մեռաւ երիտասարդ թագուհին

Երէկ հաղորդած էինք Պելժիոյ արքայական ամոլին արկածը, որուն հետեւանքով թագուհին մեռաւ, իսկ թագաւորը բաւական ծանր վէրքեր առաջաւ: Ամբողջ Պելժիան սուգի մատնուած է այս եղերական դէպքին հետեւանքով, մանաւանդ որ, հապա երկու տարի առաջ, 1934 փետրուար 17ին, նոյնպէս արկածի մը զոհ գնաց Ալպէռ թագաւորը, լեռնաբշաւի մը առեն:

Բոլոր թերթերը արտակարգ մանրամասնութիւններ կը հաղորդեն այս նոր արկածի մասին, որ պատահեցաւ հետեւեալ պարագաներուն մէջ.—

Թագաւորն ու թագուհին վերջերս օդափոխութեան գացած էին Զուիցերիա: Հինգշաբթի առաւօտ մը նաւելով, ճամբայ կ'ելլեն դէպի Քիւանթէ: Կառավարն էր՝ նոյնինքն Լէոփոլտ Թագաւորը, իսկ չարժավարը նստած էր անկիւն մը: Եւեւէն ուրիշ կառք մը կը հետեւէր, ուր նստած էին թագաւորին թիկնապահը եւ գաղտնի ոստիկան մը:

Արքայական ամոլին ինքնաչարժը կը սուրար թաց եւ լպրծուն գետնին վրայ, դէպի լճափ: Շատ լաւ տրամադրութեան մէջ էին երկուքն ալ: Յանկարծ թագուհին քարաէս մը հանեց եւ ծունկերուն վրայ դնելով, կէտ մը մատնանշեց.— «Ի՞նչպէս կ'ըլլար եթէ հոս երթայինք»: Թագաւորը գլուխը դարձուց վայրկեան մը, կառքը սկսաւ դէպի աջ սահիլ կամաց – կամաց: Այդ վայրին մէջ ճամբան կը փակէ քանի մէթրը բարձրութեամբ վանդակոտ մը, երկարաձգուելով մինչեւ 50 մէթր: Թագաւորը փորձեց չհետակ ճամբուն վրայ բերել կառքը, բայց ուշ էր: Անիւները կը սահէին, կը թաւալէին թաց խոտին վրայ: Եւ ահա ինքնաչարժը գնաց դի – նովի մը պէս զարնուեցաւ ծառի մը: Թագուհին դուրս նետուեցաւ ցնցումին ուժգնութենէն եւ գլուխը զարնուեցաւ ծառի կոճղին: Ինքնաչարժը կը չարունակէր սուրալ, ոստոստելով աջ ու ձախ: Վերջապէս երկրորդ ծառի մը զարնուելով լիճէն ոստը մէթր ասդին, գնաց խրեցաւ եղէգնուտին մէջ: Թագաւորն ու չարժավարը ցնցուած՝ իրենց վէրքերէն, դուրս նետուեցան եւ գացին թագուհին փնտռելու: Գտան մէթր անդին, փռուած էր մարգկային մարմին մը: Թագուհին էր, արդէն հոգեվարք: Հակառակ իր արիւն – լուայ դէմքին, թագաւորը վերցուց գրկեց իր կողակիցը, ի զուր օգնութիւն աղաղակելով: Թագուհին պահ մը բացաւ աչքերը, փորձեց բառ մը արտասանել, յետոյ սկսաւ հեւալ եւ յաւիտենապէս փակեց աչքերը:

Թագաւորը, խելայեղ, անվերջ կը համբուրէր դիակը: Այդ պահուն հասաւ թիկնապահին կառքը, իսկ չարժավարը քաղաք վազած էր օգնութիւն խնդրելու: Թագաւորը հապու քանի մը բառ կրցաւ արտասանել եւ վիշտէն ու իր իսկ ստացած վէրքերէն խորտակուած, սկսաւ լալ: (Վիրաւորուած էր դէմքէն, վերին չրթունքին եւ դաստակէն): Թագուհին մարմինը անմիջապէս փոխադրուեցաւ Քիւանթէ, ուր բժիշկը հաստատեց մահը: Պելժիոյ վարչապետը օդանաւով հասաւ Զուիցերիա, եւ հանդուցեալին մարմինը երկկ իսկ փոխադրուեցաւ Պրիւքսէլ, ընկերակցութեամբ երիտասարդ եւ վշտաբեկ թագաւորին:

(Շարունակութիւնը կարդալ Դ· էջ)

ՕՐՈՒՆ ԸՆԹԱՑՔԻ ՀԱՐՑԵՐ

ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ ԱՐՁԱԿԱՆ ՀԱՐՑԻ

« ՀԱՅՈՑ ՊԱՐԲԵՐԱԿԱՆ ՄԱՐՄԻՆ » (Իսկ ամսագրի հայ լրագրակ, գեղար. գրքեր, դարձ. նկարագրություններ, 1794 – 1934, յառաջադիմական գրականություն իր ամբողջության մեջ, ամբողջական հավաքածուներ)։

Հայկական ԽՍՀ գրականության և արվեստի տասնօրյակի առթիվ Երևանում տեղի ունեցած հանդիսությունների ընթացքում ընդունվեցին մի շարք հեռագրեր։ Ստորև հրատարակում ենք դրանցից մի քանիսը։

Մոսկվա, Ծառուկյանին։ — Մեծ հաճույքով ընդունեցի հրավերը մասնակցելու Հայկական ԽՍՀ գրականության և արվեստի տասնօրյակին։ Ուրախ եմ, որ կարող եմ ներկա գտնվել հայ ժողովրդի հոգևոր կյանքի այս կարևոր իրադարձությանը։ Ես ինձ համարում եմ հայ գրականության և արվեստի ընկերը։ Ուղարկում եմ ամենաջերմ ողջույնները։

Ալեքսեյ Տոլստոյ։

Մոսկվա, Ծառուկյանին։ — Ուրախ եմ հայ գրականության և արվեստի տասնօրյակին մասնակցելու առթիվ։ Ես միշտ սիրել եմ հայ ժողովրդի մեծ մշակույթը։ Ուղարկում եմ ամենաջերմ ողջույնները։

Ալեքսանդր Ֆադեև

ՀԵՂԱՓՈԽՈՒԹԻՒՆ ՅԱՂԹԱՆԱԿԻՆ

ԿԱՐԵՒՈՐ ՀԱՐՑ ՄԸ ԱՌԹԻՒ ՀԱՄԱՐ

Ընկեր Ա. Ղ. Ղազարեանի ներկայացուցած հարցին, թէ ինչպէ՞ս կրնանք մենք ներգաղթականներուն ապահովել գործ, ինչպէս նաեւ ներգաղթականներուն ապահովութեան հարցին, ընկեր Ա. Ղ. Ղազարեան կը պատասխանէ հետեւեալ կերպով.

Ներգաղթականներուն ապահովութեան հարցը ամենէն կարեւոր հարցն է, որ կը ներկայացնէ ներգաղթականութեան խնդիրը։ Ներգաղթականներուն ապահովութեան հարցը կրնայ լուծուիլ միայն այն պարագային, երբ ներգաղթականները ունենան գործ։ Ներգաղթականներուն գործ ապահովելու համար անհրաժեշտ է, որ ներգաղթականները ունենան հող։ Ներգաղթականներուն հող ապահովելու համար անհրաժեշտ է, որ ներգաղթականները ունենան ջուր։ Ներգաղթականներուն ջուր ապահովելու համար անհրաժեշտ է, որ ներգաղթականները ունենան ուժեղ իշխանութիւն։ Ներգաղթականներուն ուժեղ իշխանութիւն ապահովելու համար անհրաժեշտ է, որ ներգաղթականները ունենան ուժեղ կուսակցութիւն։ Ներգաղթականներուն ուժեղ կուսակցութիւն ապահովելու համար անհրաժեշտ է, որ ներգաղթականները ունենան ուժեղ կազմակերպութիւն։ Ներգաղթականներուն ուժեղ կազմակերպութիւն ապահովելու համար անհրաժեշտ է, որ ներգաղթականները ունենան ուժեղ ղեկավարութիւն։ Ներգաղթականներուն ուժեղ ղեկավարութիւն ապահովելու համար անհրաժեշտ է, որ ներգաղթականները ունենան ուժեղ գաղափարախօսութիւն։ Ներգաղթականներուն ուժեղ գաղափարախօսութիւն ապահովելու համար անհրաժեշտ է, որ ներգաղթականները ունենան ուժեղ կամք։ Ներգաղթականներուն ուժեղ կամք ապահովելու համար անհրաժեշտ է, որ ներգաղթականները ունենան ուժեղ հաւատք։ Ներգաղթականներուն ուժեղ հաւատք ապահովելու համար անհրաժեշտ է, որ ներգաղթականները ունենան ուժեղ յոյս։ Ներգաղթականներուն ուժեղ յոյս ապահովելու համար անհրաժեշտ է, որ ներգաղթականները ունենան ուժեղ սէր։ Ներգաղթականներուն ուժեղ սէր ապահովելու համար անհրաժեշտ է, որ ներգաղթականները ունենան ուժեղ միութիւն։ Ներգաղթականներուն ուժեղ միութիւն ապահովելու համար անհրաժեշտ է, որ ներգաղթականները ունենան ուժեղ համերաշխութիւն։ Ներգաղթականներուն ուժեղ համերաշխութիւն ապահովելու համար անհրաժեշտ է, որ ներգաղթականները ունենան ուժեղ ընկերակցութիւն։ Ներգաղթականներուն ուժեղ ընկերակցութիւն ապահովելու համար անհրաժեշտ է, որ ներգաղթականները ունենան ուժեղ բարեկամութիւն։ Ներգաղթականներուն ուժեղ բարեկամութիւն ապահովելու համար անհրաժեշտ է, որ ներգաղթականները ունենան ուժեղ եղբայրութիւն։ Ներգաղթականներուն ուժեղ եղբայրութիւն ապահովելու համար անհրաժեշտ է, որ ներգաղթականները ունենան ուժեղ քոյրութիւն։ Ներգաղթականներուն ուժեղ քոյրութիւն ապահովելու համար անհրաժեշտ է, որ ներգաղթականները ունենան ուժեղ ընտանիք։ Ներգաղթականներուն ուժեղ ընտանիք ապահովելու համար անհրաժեշտ է, որ ներգաղթականները ունենան ուժեղ հայրենիք։ Ներգաղթականներուն ուժեղ հայրենիք ապահովելու համար անհրաժեշտ է, որ ներգաղթականները ունենան ուժեղ մայրենիք։ Ներգաղթականներուն ուժեղ մայրենիք ապահովելու համար անհրաժեշտ է, որ ներգաղթականները ունենան ուժեղ հայրենասիրութիւն։ Ներգաղթականներուն ուժեղ հայրենասիրութիւն ապահովելու համար անհրաժեշտ է, որ ներգաղթականները ունենան ուժեղ ազգասիրութիւն։ Ներգաղթականներուն ուժեղ ազգասիրութիւն ապահովելու համար անհրաժեշտ է, որ ներգաղթականները ունենան ուժեղ մարդասիրութիւն։ Ներգաղթականներուն ուժեղ մարդասիրութիւն ապահովելու համար անհրաժեշտ է, որ ներգաղթականները ունենան ուժեղ աստուածասիրութիւն։ Ներգաղթականներուն ուժեղ աստուածասիրութիւն ապահովելու համար անհրաժեշտ է, որ ներգաղթականները ունենան ուժեղ հոգեւոր կեանք։ Ներգաղթականներուն ուժեղ հոգեւոր կեանք ապահովելու համար անհրաժեշտ է, որ ներգաղթականները ունենան ուժեղ նիւթական կեանք։ Ներգաղթականներուն ուժեղ նիւթական կեանք ապահովելու համար անհրաժեշտ է, որ ներգաղթականները ունենան ուժեղ ամէն բան։ Ներգաղթականներուն ուժեղ ամէն բան ապահովելու համար անհրաժեշտ է, որ ներգաղթականները ունենան ուժեղ Աստուած։ Ներգաղթականներուն ուժեղ Աստուած ապահովելու համար անհրաժեշտ է, որ ներգաղթականները ունենան ուժեղ Յիսուս։ Ներգաղթականներուն ուժեղ Յիսուս ապահովելու համար անհրաժեշտ է, որ ներգաղթականները ունենան ուժեղ Սուրբ Հոգի։ Ներգաղթականներուն ուժեղ Սուրբ Հոգի ապահովելու համար անհրաժեշտ է, որ ներգաղթականները ունենան ուժեղ Հայր։ Ներգաղթականներուն ուժեղ Հայր ապահովելու համար անհրաժեշտ է, որ ներգաղթականները ունենան ուժեղ Որդի։ Ներգաղթականներուն ուժեղ Որդի

⁂ Իչխանուհի Աթերիտ, հանգուցեալ թագուհին, չուէտացի էր եւ 30 տարեկան: Շատ սիրուած էր ժողովուրդէն իր գեղեցկութեամբ եւ մանաւանդ ազնիւ բնաւորութեամբ: Կը թողուի 2 աղջիկ եւ մէկ մանչ, երեքն ալ անչափահաս: Մանչը, գահաժառանգ, ծնաւ 1934 յունիս 6ին: Երկու հարիւր հազար հոգի ներկայ էին իչխանուհի Աթերիտի հարանիքին: 1927 հոկտեմբերին, երբ առաջին ծննդաբերութիւնը պիտի ունենար, որոշուեցաւ 101 թնդանօթ արձակել, եթէ մանչ ըլլար, իսկ 21, եթէ աղջիկ: Ու մինչ ժեղուվուրդը անհամբեր կը սպասէր, արձակուեցաւ միայն 21 հարուած: Այս յուսախաբութիւնը ոչինչ պակսեցուց իր վայելած յարգանքէն: Երկրորդ զաւակն ալ աղջիկ էր (1933), իսկ երրորդով թագուհին կատարեց իր պարտականութիւնը:

Երեք պզտիկները ուրախ զուարթ կը խաղային Պրիւսէլի մէջ, երբ հասաւ ահռելի արկածին լուրը: Ոչ ոք համարձակեցաւ անոնց իմացնել մայրիկին մահը...

Այժմէն արտակարգ պատրաստութիւններ կը տեսնուին յուղարկաւորութեան համար: Յատակցական առաջին հեռագիրը ուղղեցին Ֆրանսայի հանրապետութեան նախագահը եւ վարչապետը:

Կոմինտէռնի որոշումներ խառն լեզուներով

Լեհական թերթերը կը գրեն թէ Կոմինտէրնի (Գ. Միջազգային) վերջին համագումարին որոշումները 20 տարբեր լեզուներու թարգմանուած են, տարածուելու համար ի սփիւռս աշխարհի:

Գրքոյկը տպուած է 15 միլիոն օրինակ: Կ'ըսուի թէ աւելի քան մէկ միլիոնը անգլիերէն են, եւ մեծ մասով Մ. Նահանգներուն համար տպագրուած:

⁂ « Փրավտա » օգոստոս 29ին հրատարակեց համագումարին բանաձեւերը, որոնք կը բռնեն թերթին երկուքուկէս էջերը: Երեք տեսակ բանաձեւեր մշակուած են արտասահմանի գործունէութեան համար, համաձայն տեղական պայմաններուն եւ օրուան կացութեան: Ամէն բանէ առաջ կը յանձնարարուի բանուորական միացեալ ճակատ մը, յետոյ ժողովրդական ճակատ մը եւ վերջապէս հակաֆաշական կառավարութիւն:

Դէպի աւերիկեան հպատակութիւն

Ուաշինկթընէն կը հեռագրեն թէ՝ իրրեւ հետեւանք նախագահ Ռուզվէլթի անտեսական վերակազմութեան ծրագրին, բազմաթիւ օտարականներ դիմում կը կատարեն, ամերիկեան հպատակ դառնալու համար: Նոյնիսկ անոնք որ Մ. Նահանգները գացած են մէկ սերունդ առաջ, ազերբաջիր կուսան, որպէսզի կարենան օգտուիլ զանազան դիւրութիւններէ: Օրինակ, անհրաժեշտ է հպատակ ըլլալ, օգտուելու համար հանգստեան թոշակէ, պետական պաշտօններէ եւն.:

Միեւնոյն ատեն կը ծանուցուի թէ ներգաղթը աւելցած է վերջերս:

ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ՄԱՐԶԻԿՆԵՐԸ ՅԱՂԹԵՑԻՆ ՐԷՏ-ՍՔԱՐՊ 6-1ՈՎ

Հինգշաբթի օր տեղի ունեցաւ չարաթէ մը ի վեր սպասուած այն ֆութպոլի մրցումը, որ դէմ առ դէմ պիտի հանէր քաղքենի եւ բանուորական ֆութպոլի խումբերը.— Փարիզի լաւագոյն եւ ժողովրդական խումբը՝ Րէս Սքթար Օլէմփիք (փրօֆէսիոնէլ) եւ Մ. Միութեան (Ուկրանիա) բանուորական խումբը, որ Ֆրանսա այցելած էր բանուորական մարզահանդէսին առթիւ:

Մրցումը տեղի ունեցաւ Սէն Թուէնի, Րէս Սքթար Օլէմփիքի սեփական մարզադաշտին վրայ: Ներկայ էին 20,000 հոգիի:

Ոստիկանութիւնը աչալուրջ կը հսկէր որ եւ է միջադէպ կանխելու համար:

Մրցումը սկսելէն տասը վայրկեան առաջ Խորհրդային խումբը մուտք գործեց դէպի դաշտ, կարմիր շապիկ եւ ճերմակ գոտիա հագած, եւ ընդունուեցաւ «էնթէրնասիօնալով»: Երկու վայրկեան վերջ եկաւ Ֆրանսական խումբը:

Օրուան դատաւորը, Ֆրանսայի Ֆութպոլի Դաշնակցութեան կողմէ նշանակուած էր պաշտօնապէս վարելու այս հետաքրքրական մրցումը:

Սովորական ձեւակերպութիւններէն յետոյ Րէս Սքթար սկսաւ յարձակողականի: Առաջին հինգ վայրկեաններուն բանուորական խումբը դաշտին վարժ չըլլալով եւ քիչ մըն ալ դաշտը թաց ըլլալուն, իր խաղին ներգաշնակութիւնը չկրցաւ մէջտեղ բերել: Բայց քիչ յետոյ սկսաւ սեղմել Ֆրանսական բերդը, միշտ ալերապետելով գնդակին, մինչեւ 15 վայրկեան: Ցետոյ խաղը տաքցաւ: 17րդ վայրկեանին Ուկրանացի յառաջապահները սկսան կամաց-կամաց մօտենալ բերդին եւ գլուխի հարուածով մը նշանակեցին առաջին կէսը, երկու վայրկեան վերջ ալ երկրորդը՝ ոտքի ուժգին հարուածով մը, զոր անկարելի էր կեցնել: Ֆրանսական խումբին յառաջապահները ուժգին հարուածներով կը սմքակոծէին բերդը, բայց բանուորական խումբին բերդապահը միշտ կը կատեցնէր: Ցանկարծ Ուկրանացի յառաջապահները չուարեցնելով Րէս Սքթարի վերջապահները, երկու կէս եւս նշանակեցին եւ առաջին խաղամասը լրացաւ ի չահ Ուկրանական խումբին 4—0ով:

Հինգ վայրկեան դադարէ յետոյ, այս անգամ յարձակողականը սկսան Ուկրանացիները: Երկու խումբերն ալ կ'ուզէին չհիլ, բայց ապարդիւն: 25րդ վայրկեանին Ուկրանացի յառաջապահները գնդակը իրենց ոտքը անցընելով փոքրիկ փասէրով կը մօտենան բերդին եւ կը նշանակեն 5րդ կէսը, 30րդ վայրկեանին ալ 6րդ կէսը: Ֆրանսացիները ամէն ջանք կը թափեն գոնէ կէս մը նշանակելու համար եւ կը յաջողին, օգտուելով ուկրանացի վերջապահներու չուարումէն, մանաւանդ որ բերդապահն ալ գիծէն դուրս եկած էր:

Ֆրանսական թերթերը դովասանով կը խօսին ուկրանական խումբին բարձր խաղարկութեան մասին, չէշտելով թէ «Ուկրանացի ամաթէօրները լաւ դաս մը տուին փրօֆէսիոնէլ Ֆրանսացիներուն»:

Խորհրդային խումբը հրաւիրուած ըլլալով Պելժիոյ բանուորական Դաշնակցութեան կողմէ, այսօր չարաթ պիտի մրցի Պելժիոյ բանուորական անջատուած խումբին դէմ Պելժիոյ մէջ: Հրանդ Սրապեան

ՁԱՆԱԶԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՄՈՍԿՈՒԱՅի նահանգին մէկ հաւաքական տնտեսութեան (կոլխոզ) յանձնուեցաւ կալուածաթուղթ մը, որ իրաւունք կուտայ մշակներուն վայելելու իր հողերուն արդիւնքը: Առաջին դրծնականքայլն է այս, 1935ի վերաբուսարի բարեփոխումներէն ի վեր:

ՑՈՒՆԱՍՏԱՆի բանակին սպաները որոշեցին հպատակիլ կառավարութեան հրահանգներուն, որպէսզի կարելի ըլլայ խաղաղութեամբ լուծել վարչաձեւի խնդիրը: Բոլորն ալ հակառակ են արկածախնդրական քաղաքականութեան:— Ելմտական նախարարը Լոնտոն երթալով, տեսակցութիւն մը ունեցաւ նախկին թագաւոր Եորկիոսի հետ:

ԱՂՄՈՒԿԻ ԴԻՄ ՊԱՑԿԱՐԸ յառաջ կը տարուի մեծ աստակութեամբ: Համաձայն ոստիկանական վերատեսչութեան կողմէ արուած չրջաբերականի մը, ոստիկանները իրաւունք պիտի ունենան քնութիւն կատարելու, եթէ վարձակալ մը գանգատի թէ իր դրացիներէն մէկը անհանգիստ կ'ընէ զինքը: Կարգադրութիւններ եղած են նաեւ անթել գործիքներու մասին: Իսկ աւելի խիստ միջոցներ ձեռք առնուած են փողոցային ազմուկներու դէմ:

ՖՐԱՆՍԱՑԻ արտածումները որ 1926ին 43 միլիառ ֆրանք էին, 1934ին ինկած են 12 միլիառի, իսկ ներածումները՝ 46 միլիառէն 17 միլիառի:

Հ Յ. Դ.

Փարիզ

ՊԱՆԵՒՕ-ՔԱՇԱՆի «Աթթիլա» ենթակոմիտէի ընկերական ընդհ. ժողովը տեղի կ'ունենայ այսօր Շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին, 17 Րիւ Ամբէր, Քաշան:

Գահատ

ՊԱԼԱՆՏի կոմիտէն ընդհ. ընկերական ժողովի կը հրաւիրէ Վալանսի, Ռոմանի, Փրիվայի բոլոր ընկերները վաղը կիրակի առաւօտ ժամը 8ին, Դաշնակցութեան «Միհրանեան» Ակումբին մէջ: Օրակարգ՝ գեկոյց պատգամաւորի եւ ընտրութիւն կոմիտէի:

ՊՈՄՈՆԻ «Զարդարեան» ենթակոմիտէի ընկերական ընդհ. ժողովը այսօր Շաբաթ երեկոյ ժամը 8·30ին Ակումբին մէջ: Խիստ կարեւոր օրակարգ:

ՈՒԽՏԱԳՆԱՑՈՒԹԻԻՆ

ՁՕՐԱՎԱՐ ԱՆԴՐԱՆԻԿԻ ԴԱՄԲԱՐԱՆԻՆ

Նախաձեռնութեամբ ՀԱՅ ԿԱՄԱՒՈՐ. ԵՒ ՄԱՐՏԻԿՆԵՐՈՒ ՄԻՒԹԵԱՆ եւ մասնակցութեամբ՝ ՀԱՅ ՍՊԱՑԻՑ, ՁԱՓԱՇԱՍ ՈՐԲԵՐՈՒ, Հ.Մ.Ը.Մ.Ի, ՀԱՅ ԱԶԳԱՅՆԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ, ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆի եւ բազմաթիւ Հայրենակցական միութիւններու:

Յաւաչիկայ Սեպ. 1ին կիրակի օրը

ՓԷՌ ԼԱՇԷԶԻ ԳԵՐԵԶՄԱՆԱՏԱՆ ՄԷՋ

Կը խօսին՝ Պ. Պ. Տ. ՊԱՂՏԱՍԱՐԵԱՆ (Մարտիկներու Միութիւն), Ն. ԳԼՈՐԳԵԱՆ (Հայ Սպայից Միութիւն), Հ. ԱԿՈՆԱՑԵԱՆ (Զափ. Ողբ. Միութիւն) Գր. ԴԻՇՏԵԱՆ (Հայ Ազգային Միութիւն), Գնդապետ ՇԱՀԱՒԹՈՒՆԻի եւ ֆրանս. նախկին պատերազմիկներու ականաւոր ներկայացուցիչ մը:

Թափօրը կը կազմուի ՓԼԱՍ-ԿՈՄՊԷԹԱՑԻ հրապարակին նայող ՓԷՌ-ԼԱՇԷԶԻ դռան ներսի կողմը ժամը 2·30ին:

ՀԱՂՈՐԴԱՑ ՄԻՋՈՑՆԵՐ.— Մէթրօ կամպէթթա, Ցթօպիւս՝ 26-96-95 A. B O-A-P:

Նոյն օրը ժան-կուժոնի Հայոց եկեղեցւոյ մէջ տեղի կ'ունենայ հանդիսաւոր պատարագ եւ Հոգեհանգստեան պաշտօն ԱԶԳ. ՀԵՐՈՑի յիշատակին:

ՖՐ. Կ. ԽԱՉԻ ՇԲՋ. վարչութիւնը կը յայտնէ որ Կ. Խաչի Նիսի օդափոխութեան կայանին երեխաները կը վերադառնան Փարիզ կիրակի, սեպտ. 1ին առաւօտեան ժամը 9·20ին կար տը Լիոնի կայարանը: Կը խնդրուի երեխաներու ծնողներէն ու խնամակալներէն որ այդ ժամուն գտնուին կայարանը, ընդունելու իրենց պզտիկները:

Ֆր. Կ. Խաչի ՇԲՋ. ՎԱՐՉՈՒԹԻԻՆ

ԱՆԻԷՌԻ ՄԷՋ **ՅԱՐՈՒՋ** ԿԸ ԾԱԽՈՒԻ

Ջ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆի մօտ, 34, Villa Rouveyrolles.

վայրկեանին Ուկրանացի յառաջապահները գնդակը իրենց ոտքը անցընելով փոքրիկ փասէրով կը մօտենան բերդին եւ կը նշանակեն 5րդ կէսը, 30րդ վայրկեանին ալ 6րդ կէսը: Ֆրանսացիները ամէն ջանք կը թափեն գոնէ կէս մը նշանակելու համար եւ կը յաջողին, օգտուելով ուկրանացի վերջապահներու չուարումէն, մանաւանդ որ բերդապահն ալ գիծէն դուրս եկած էր:

Ֆրանսական թերթերը դովասանով կը խօսին ուկրանական խումբին բարձր խաղարկութեան մասին, չէշտելով թէ «Ուկրանացի ամաթէօրները լաւ դաս մը տուին փրօֆէսիոնէլ Ֆրանսացիներուն»:

Խորհրդային խումբը հրաւիրուած ըլլալով Պելժիոյ բանուորական Դաշնակցութեան կողմէ, այսօր չարաթ պիտի մրցի Պելժիոյ բանուորական անջատուած խումբին դէմ Պելժիոյ մէջ: Հրանդ Սրապեան

ՁԱՆԱԶԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՄՈՍԿՈՒԱՅի նահանգին մէկ հաւաքական տնտեսութեան (կոլխոզ) յանձնուեցաւ կալուածաթուղթ մը, որ իրաւունք կուտայ մշակներուն վայելելու իր հողերուն արդիւնքը: Առաջին դրծնականքայլն է այս, 1935ի վերաբուսարի բարեփոխումներէն ի վեր:

ՑՈՒՆԱՍՏԱՆի բանակին սպաները որոշեցին հպատակիլ կառավարութեան հրահանգներուն, որպէսզի կարելի ըլլայ խաղաղութեամբ լուծել վարչաձեւի խնդիրը: Բոլորն ալ հակառակ են արկածախնդրական քաղաքականութեան:— Ելմտական նախարարը Լոնտոն երթալով, տեսակցութիւն մը ունեցաւ նախկին թագաւոր Եորկիոսի հետ:

ԱՂՄՈՒԿԻ ԴԻՄ ՊԱՑԿԱՐԸ յառաջ կը տարուի մեծ աստակութեամբ: Համաձայն ոստիկանական վերատեսչութեան կողմէ արուած չրջաբերականի մը, ոստիկանները իրաւունք պիտի ունենան քնութիւն կատարելու, եթէ վարձակալ մը գանգատի թէ իր դրացիներէն մէկը անհանգիստ կ'ընէ զինքը: Կարգադրութիւններ եղած են նաեւ անթել գործիքներու մասին: Իսկ աւելի խիստ միջոցներ ձեռք առնուած են փողոցային ազմուկներու դէմ:

ՖՐԱՆՍԱՑԻ արտածումները որ 1926ին 43 միլիառ ֆրանք էին, 1934ին ինկած են 12 միլիառի, իսկ ներածումները՝ 46 միլիառէն 17 միլիառի:

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

կազմակերպուած՝ Հ. Ց. Դ. «ՎԱՐԴԱՆ» ԵՆԹԱԿՈՄԻՏԷԻՆ ԿՈՂՄԷ

Վաղը կիրակի, առտուան ժամը 10էն մինչեւ երեկոյ

ԱՒՆՈՒՎԻԼԻ BOIS de CONDOS ԱՆՏԱՌԻՆ ՄԷՋ

կը խօսի՝ ընկեր ԼԵՒՈՆ ԶՈՐՄԻՍԵԱՆ

Գեղարուեստական ճոխ բաժին.— Բանախօսութիւն, երգ, արտասանութիւն, զանազան անակնկալներ եւ ընտիր ճաշ:

ՀԱՑԿԱԿԱՆ ՊԱՐԵՐ ՏԱՐՕՆԻ ՏԱՐԱԶՈՎ:

ՃՈՒՆ ԵՒ ԱԺԱՆ ՊԻՒՖԷ:

ՀԱՑԿԱԿԱՆ ՊԱՐԵՐ ՏԱՐՕՆԻ ՏԱՐԱԶՈՎ:

ՃՈՒՆ ԵՒ ԱԺԱՆ ՊԻՒՖԷ:

Հաղորդակցութիւն.— կար տիւ Նօրէն առնել շոգեկառք ժամը 8, 9.54, 10.20, 10.52, 11.28, 12.9, 12.22, 13.27 եւ իջնել Վիլէթ-լը-Պել կայարանը կը սպասեն ընկերները:

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

կազմակերպուած՝ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՈՒՐՖԱՑԻ ՀԱՅՐԵՆԻՑ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ կողմէ

Ուրֆայի հերոսամարտի 20րդ տարեդարձին առթիւ:

ԱՅՍ ԿԻՐԱԿԻ (1 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ԱՌԱՒՕՏԻՆ ՄԻՆՉԵՒ ԵՐԵԿՈՅ

Պ. Լ. ԵՕԹՆԵՂԲԱՅՐԵԱՆ ՕԴԱՍՈՒՆ ՊԱՐՏԷԶԻՆ ՄԷՋ

կը խօսի Առաջն. տեղւոյ պահ Տ. ԵՂԻՇԷ ՔՀՆՅ.:

Գեղարուեստական բաժինը կը սկսի կէս օրէ վերջ ժամը 2ին: Երգ, ժեներգ, արտասանութիւն: Ջաւեշտ Հայ Արիներու կողմէ:

ՏԱՎՈՒԼ-ՋՈՒՐԱՑՈՎ ՊԱՐ, ՄՈՒՏՔ 2 ՖՐԱՆՔ,

Անձրեւի պարագային ճաշդէսը կը յետաձգուի յաջորդ կիրակի:

ՇԱՆՕԹ.— Առաւօտուն Սէն-Լու եկեղեցիին մէջ հոգեհանգիստ պիտի կատարուի Ուրֆայի նահատակներու յիշատակին:

ԱԶԳ. ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ
Loterie NATIONALE

10ՐԴ ՇԵՐՏԻ ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ

ՅԱՐՈՒՋի ընթերցողներուն խնդրանքին վրայ, հրապարակ հանած ենք ՓՐԱՆՍ. ԱԶԳ. ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԵԱՆ ՄԱՍՆԵՐՈՒԴ տոմսեր, (ամբողջական տոմսերը ի պահ դրուած են ՅԱՌԱՋի խմբագրութեան մօտ):

Իւրաքանչիւր 1/10 տոմսակները կ'արժեն 10 Ֆրանք

Տպգր. ծախք 1 »

11 Ֆրանք

Գաւառէն ապագրանիի համար դրկել 2 Ֆրանք աւելի:

Արտասահմանեան » » » 4 » »

(Յանձնարարուած նամակի փոխարժէքը)

Դիմել՝ **«HARATCH" 17, Rue Damesme. Paris (13)**

Եւրոպայի Հայկական մեծագոյն գրատունը
ՀՐԱՆՏ-ՍԱՄՈՒԷԼ

51, Rue Mr. le Prince, Paris (6). Métro: Odéon. Tél. Danton: 88-65,

Հայերէն, ֆրանսերէն, անգլիերէն եւայլն ամէն տեսակ գրքեր

Արդիական կազմատուն: Տպագրական գործեր:

Աշխարհի բոլոր կողմերէն ճաշակ ապսպրանքները կը կատարուին արագ եւ խղճամիտ կերպով:

ՅՕՒՇԱՏԵՏՐ

ՄԱՐԱՒԷՅԻ Վասպուրականի Հայրենակցական Միութեան անդամական ընդհ. ժողովը այս կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2ին, Պար տը լա Փօսթի սրահին մէջ: Անդամ եւ ոչ-անդամ հայրենակիցներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է: Ներկաներու թիւը մեծաժանութիւն պիտի համարուի:

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

Կը փնտռեմ հորեղբայրս Կարապետ Նաւոեան (Արտամեցի, Վան) եւ իր որդին Գրիգոր, մօտ 28 տարեկան:

Կարապետ կառավարական պաշտօնեայ էր եւ ժամանցած Անոնա կամ Մաննա անունով Ռումանուհիի մը հետ եւ կը բնակէր Պուքրէշ, Զարի Լութէա թիւ 12, մինչեւ [illegible] կը թղթակցէի իր հետ վերջնոյ մացայ թէ մնուած է: Իրենց հարեւանները կը խնդրուի [illegible] մացընել՝

Ohanès Navoianի, Avenue Bernard Pâlissy N. 1-1. Decines, Isère (France).

— Կը փնտռուի Գէյրութի Թելիւսի որբերէն Անդրանիկ Նահրիկեան (Կարնեցի) որ 1926ին Փրիզ մեկնեցաւ եւ հաստատուած 20րդ թաղամասին մէջ: Իր հարազատները կը խնդրուի իմացնել Յառաջի վարչութեան կամ Sarkis Pehlivanianի, B. P. 139, Beyrouth, Liban.

Le Gérant: H. STEPHAN

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)

17, Rue Damesme, PARIS (13)

"ԵՐԿԱՄԵԱՑ ՊԱՆԴԽՏՈՒԹԻՒՆ Ի ՀԱՊԷՇՏԱՆ"

Յօրինեց՝ Տիմոթէոս վրդ. Սափրիչեան

Քանի մը անգամ դարձեալ լուր ղրկելով՝ վաոզ, զինք եւ թնդանօթ կը պահանջէր մեզմէ, բայց մենք միշտ այդպիսի գործիքներ չունինք ըսելով՝ լուր կուտայինք որ գան աչօք տեսնեն եղածները: Նոյն գիշերը բոլոր գլխաւորները կը ժողովին կուգան մեր քով ժամը չորս ու կէսին, եւ կ'առաջար կեն մեզի որ անտուկները բանանք ինչպէս որ խոստացեր էինք: Այս ժողովրդոց սրամտութիւնը եւ խորամանկութիւնը եւ այսպիսի պարագաներու մէջ իրենց բանեցուցած եղանակները կրնամ ըսել թէ՝ Ասիացւոց եւ Եւրոպացւոց քով չը գտնուիր: Ասոնց դիտաւորութիւնը պարզապէս մեզի կողոպտել էր, եւ կրնային եւս բռնութեամբ եւ որ եւ իցէ կերպիւ ալ իրենց խորհուրդը ի գործ ընել, բայց այնպիսի կերպ մի բանեցուցին որ իրենց խորհուրդը կատարելով մեր սիրան ամենեւին չը վշտացուցին, եւ երկիւղ մ'ալ չը տուին մեզ եւ ոչ կասկած մը: Ուստի անտուկները բանալ տալովնին կ'ուզէին որ մէկը ինչ կայ չը կայ՝ տեսնեն իմանան, եւ հետեւեալ գիշերը որ պիտի գային կողոպտելու, ձեռքովնին զբաձնուն պէս ուզածնին առնեն երթան: Մենք իրր թէ անոնց միտքը չիմացածի պէս միամօրէն բացինք չորս մեծ անտուկնիրը անոնց ներկայութեանը. եւ երբ պզտիկներն ալ կ'ուզէինք բանալ,— Բաւական է ըսին. հաւատացինք որ դուք պատերազմի վերաբերեալ բնաժայացուներ չունիք, եւ ճշմարիտ կարգաւոր էք եղեր.» ու թողուցին գացին:

Հետեւեալ օրը լերան արեւմտեան կողմերը սկսան ամրցնելու, ու ահա դին քարեր զժուարութեամբ բերին լերան ծայրը դիզեցին որ պէտք եղած պահուն վար թշնամեաց վրայ գլորին. ասոնք ալ մէկ մէկ խորամանկ հնարքներ էին, որովհետեւ իրենց միտքը պատերազմիլ չէր: Բայց մենք չը գիտնալով, եւ իշխանաց մէկտեղ գալ միաւորիլ եւ միաբան աշխատելնին տեսնելով՝ կը կարծէինք թէ կուսի պատրաստութիւն կ'ընեն. բայց հաքէն իմացանք որ անոնցմով թշնամին խաբել էր, որ իրենց փախչելուն վրայ կասկած չտան անոնց: Երկրորդ մեր քովն եղած գոյքերուն սկրն էր որ դիրենք միաւորեր էր, ինչպէս որ յայտնուեցաւ այն գիշերս: Կէս գիշերին յառաջ մեր Հապչէ թարգմանը երթն կաս, որ ինչպէս ըսինք, անոնց հետ համամիտ էր, ու իրր թէ ինքն ալ կասկածանքի երթալով կ'իմացնէ մեզ ու կ'ըսէ. « Դուրսը համբաւ մը կայ, թէ իշխանները պիտի փախչին. եր թամ իմանամ եւ ատոյգ լուր մը բերեմ ձեզի»:

Ըսաւ ու դարձ եղաւ. եւ չատ չանցաւ երկրորդական իշխանները ներս մտան: « Մենք պիտի փախչինք հի մայ, ըսին, դուք ի՞նչ պիտի ընէք:— Մենք ալ ձեր հետ կը փախչինք, պատասխան տուինք. ձեր ապրած տեղը կ'ապրինք, եւ ձեր մեռած տեղը կը մեռնինք, եւ ձեզմէ չենք բաժնուիր»:

Այս կերպ խօսելու սիրտ ուեցանք, որպէսզի մենք ալ ապատամբ չը համարուինք. եւ այն ժամանակ իրա ւունք կ'ունենան աներկիւղ եւ առանց ակնածութեան մեզի կողոպտելու եւ մերկացընելու ըստ օրինաց երկրին: Ինչպէսկինք իրենցմէ սիրով որ մէկ մէկ չորի տան մեզի, որ կարող ըլլանք հետերնին փախչելու:

Շատ լաւ ըսին ու ղուրս ելան, եւ նորէն դառնալով՝ 150ի չափ վահա նակիր ու տիւթաւոր զօրքերով ներս մտան ու ըսին. «Ահաւասիկ ջորիները պատրաստ են:» Այս անգամ մեծ իշխաններն ալ եկած էին ու ղուրսը կը սպասէին: Բայց մեծ անտուկները տեսնելով ըսին մեզի թէ՝ «Ասոնք ի՞նչպէս պիտի տարուին, որ այսչափ ծանր են, եւ մեզի չըպիտի Թողուն չուտով փախչելու:

«Գոնէ մէկի եղածները պզտի ծրարներ ըրէք ու այնպէս յանձնեցէք մեզ, որ մեր զօրքերը կարող ըլլան հետերնին փախցընելու, եւ ճանապարհին հանգստութիւն կ'ընլայ ձեզ ալ մեզ ալ»: Այսչափ խօսելուն չը մնաց՝ զօրքերն մէկը յանկարծ սուրը քաշեն ու երկու մեծ անտուկին կապուած չը ուաններն կտրելը մէկ ըրաւ. Շուտ ըրէք. ժամանակ չը կայ ըսելով՝ սրտուկներն ալ կ'ուզէր խորտակել: Գեր. Իսահակ սրբազանը սարսափելով մարդուն վարմունքին վրայ՝ իսկոյն բանալին հանեց տուաւ ու չըթողուց որ անտուկները կոտրտան, եւ իրենց ըսածին պէս՝ մէջի դանուած գոյքերը ծրարներու մէջ դրած ամէն մէկին մէկ մէկ կտոր բան կը յանձնէր: Իսկ ես անտուկին մէկուն վրայ կանգնած այս անակնկալնիւթի եւ կէս մը վայրենի տեսարանը կը դիտէի: Երբ անտուկին մէկը պարպուեցաւ եւ միւսին ձեռք պիտի զարնէին, որուն մէջ կային եկեղեցական անօթները եւ զգեստներ դարս կեցած կը դիտեմ»:

(*) Հապէշու երկիրը գաւառներու տեսակ տեսակ լեզուներ կան իրարմէ տարբեր, իսկ Ամհարայի լեզուն ընդհանուր է բոլոր էթիոպական երկրին մէջ, ըստ որում թագաւորն ալ կը նստի:

(Շար.)

ՓՆՏՌԵՑ�էՔ եւ ԿԱՐԴԱԼՑԷՔ երգիծաթերթը՝ «ՄԵՂՈՒ» փարիզի եւ Ներսէսի Յառաջի ցուցակներուն:

Գ. ԱԽԵՏԻՍԵԱՆ: